

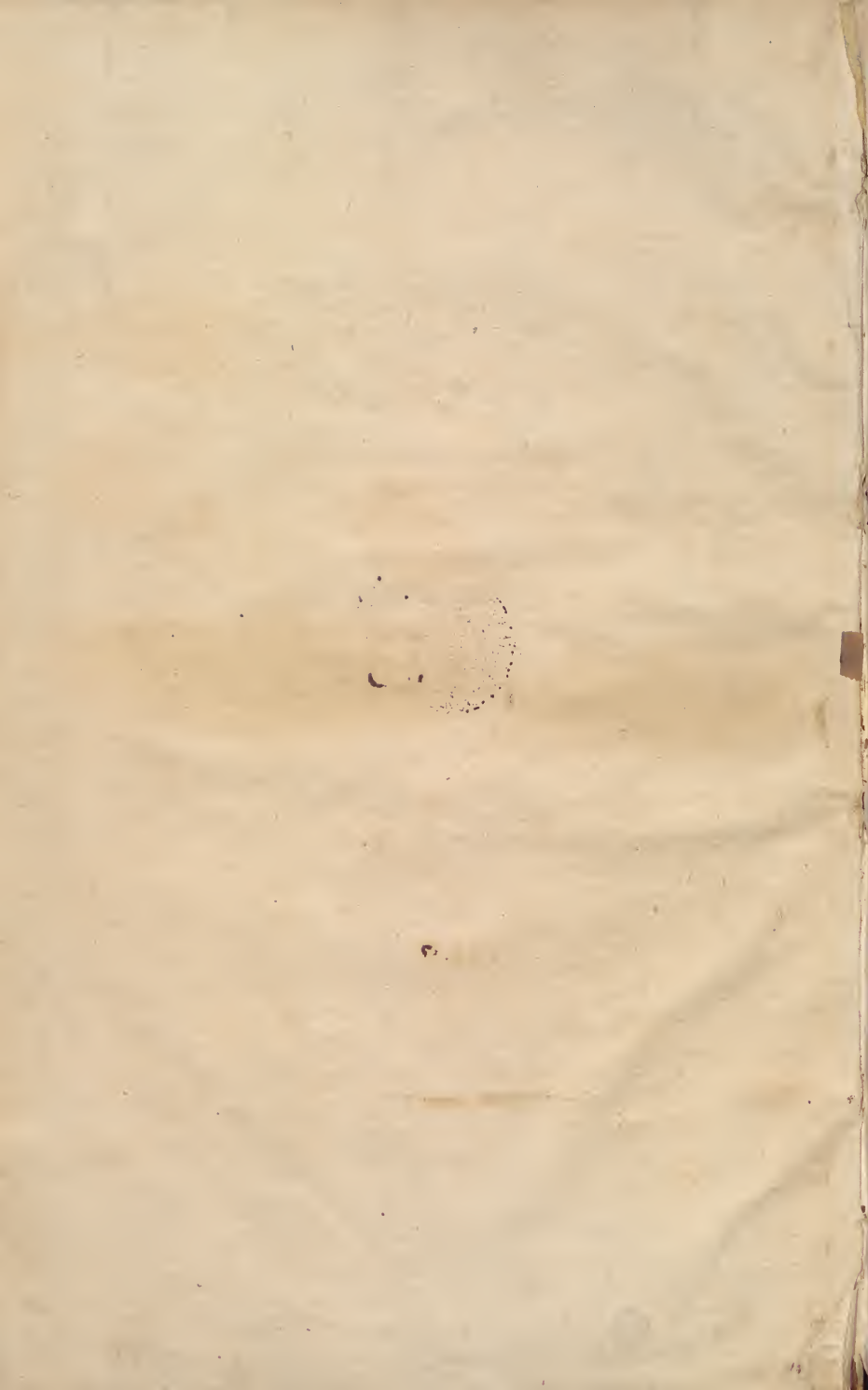
R. 4
3/25

Ø. 27

C. 4

Post 14

W^o 89

CAELII AVRELI-
ANI SICCENSIS TARDARVM
PASSIONVM LIBRI V.

D. ORIBASII SAR-
DI IVLIANI CAESARIS
ARCHIATRI

Euporiston	lib: III.
Medicina compen:	lib: I.
Curationum	lib: I.
Trochiscorū confect:	lib: I.

EXCVDEBAT HENRICVS PETRVS
BASILEAE MENSE AVGV
STO, ANNO
M. D. XXIX.

1929.

Cum gratia & privilegio Caesareo.

CATALOGVS AVTORVM QVORVM TESTI
MONIIS PASSIM CAELIVS
VTITVR.

Asclepiades.	Herodicus.
Euryphon.	Meneceates.
Hippocrates.	Praxagoras.
Asclepius.	Mnaseas.
Erophilus.	Niceratus.
Demarchus.	Philotimus.
Chrysippus.	Themison.
Diocles.	Soranus.
Demetrius Appameus.	Proculus.
Demetrius Attaleus.	Ptolemæus.
Erasistratus.	Parmenides.
Empedocles.	Philistion.
Euenor.	Serapion.
Apollonius Citiensis.	Silimachus.
Apollonius Memphites.	Thessalus.
Apollonius Glaucus.	Tryphon.
Antiphau.	Nicander.
Democ.	Bachus.
Dionysius.	Callius.
Antipater.	Cleonus.
Zenon.	Milesius.
Heraclides Tarentinus.	Lufius.

CLARISSIMO EI-

DÈMQUE DOCTISSIMO VIRO

PHILIPPO BVCHAMERO, REVEREN-

dissimi domini D. Alberti Cardinalis & Archiepi
scopi Moguntini Medico, Ioannes
Sichardus.

R A E T E R multas, easq; nec obscuras quidem, nec ita paruas summe cum benevolentia, tum uoluntatis erga me tuae significationes, ornatissime uir, cum non desinas me apud ALBERTVM Reuerendissimū Cardinalem, eundemq; clementissimū principem patronum meum & uerbis quam potest fieri honorificentissimis cohonestare, & tuis subinde munerebus ornare, efficis planè ut quo me uertam nesciam:

dum identidem dispicio, qua in re si non beneficiorū in me tuorum cumulum, hoc saltem assequar, quod bona interdum nomina solent: ut scilicet dum soluendo non sum, uel ingenua debiti professione non feram tacitum, quantum tibi uiro inter eruditissimos optimo, inter optimos uero etiam eruditissimo debeam. Cui rei documētō uelim sit hęc qualiscunq; inscriptio: Neq; enim memoria excidit, quam tu grauiter uereq; si quis nos casus in cum sermonem adduxisset, queri soleret, nullam studiorum partem æque nostra tempestate iacere, ac eam ipsam quā olim cum maximis presidijs, tum summis ingenijs exultam, nisi deus alius, quis rebus humanis iniquior inuidisset, non esset. In tanto negotio disceremus, & experimēta per mortes, ut ille dicit, capere uoluit, impudentissimorū interim circulatorū personas induentes, qui cū diuina scire didicerimus, tandem audacia pro sapientia uel carnificinā quandam uertus quam medicinam in uita cōmuni exerceamus. Nam sic ferè comparatum est, ut quo quidq; ad uitam mortalium plus adferat adiumentū, hoc capitalius obsit, si aut parum rite tractetur, aut alio quā institutum est modo. Nunc quis ulla religione ad hoc opus accedit: aut quotus demum quisque ex ipsis fontibus haurit? Imò ut apertius dicam, quid huius rei omnino reliquum est dignum lectu, quod non palam ausis cum negli gentiā, tum & inscitiā damnare? Nisi unum dicas Hippocratem, aut Galenum ex Græcis, Latinis uero Cor: Celsum & Plinium. Quos tamen sic legunt pleriq; tanquam plus allaturos momentū eloquentiæ studioso, quā ei qui sit rei medicæ destinatus. In Plinio uero audent etiā nihil dissimulantes in ore habere tragicum illud: ô cœlum, ô terra. Cum quibus non admodum contenderim, qui reperit frugibus malint tamen cum Gryllo in glandium usu consensescere. Hoc uero subit mirari, qui fiat ut tam grauate in medicorū album recipiant, ut quosq; uiderint tersissime locuros, eamq; ob causam numero eximant, qua uel imprimis digni fuerant, mea sententiā, ut locū acciperent. Quod si aliquo pacto possent ab interitu reuocari Diocles, Aselepiades, Euryphon, Demetrii Appameus & Antaleus, Democritus, Erasistratus, Chryssippus, Empedocles, Zenon, Erophilus, Aselepius, Antipater, Heraclides Tarentinus, Menecrates, Praxagoras, Mnaseas, Herodicus, Milesius, Parmenides, Niceratus, Themison, Proculus, Soranus, Serapion, Apollonij Memphites Citiensis & Glauclus, Philistion, Thestalus, Tryphon, Socrates, Nicander, Philotimus, Lulus, Euenor, Cassius, Clodius, Bachius, Silimachus, quos ferè autores habet Cælius

AD PHILIPPVM BVCHAMERVM PRÆFATIO.

Aurelianus, quid putamus nōnullos habituros quod dicerent: Te uero dignū planè qui tanti Principis sis curam sortitus, amare nā uehementer debeo, qui ex cōmentarijs nostratiū, uelut ille aurum ex stercore cum selegeris, tantā omnium literarum cognitionem huic studio intulisti, quanta potest in huius ordinis homine uideri maxīma, & ob hoc planè idoneus qui Cælij nostri patrociniū suscipias, siquidem rectè dictum sit antiquitus, patronum causis plerumq; esse argumento. Quis enim aut rectius contra uiligatores defendet, quā is in cuius iam manu uelut mancipio esse Cælius incipit: aut libētius, cum iusto sacramento confirmare tibi ausim, huius generis nihil omnino apud Latinos extare, studio, diligentia, fide pari tractatum. De cuius tamen uita non satis quod in præsentia dicam occurrit, nisi quod cognomento satis diuinare licet Afrum fuisse,

Cælius Aurelii Siccensis. quod ipsum per se uel tacente me ipsa satis dictio clamat. Ut autem Galeno

Plinioq; maiorem credam facit diligens illa seu in refellendo, seu in astruendo ueterum autorum commemoratio, haudquaquam præteriturus eos si per ætatem meminisse potuisset. Hoc uero peculiariter sibi sumpsisse uidetur, ut græcæ literaturæ suis cognitionem cōmendaret, dum sic Græcis omnia acceptum refert. Quæ res sanè nobis summā attulit difficultatem, ut facile nos ab editio- nis consilio depelleret, dum antiquissima quæq; huius professionis uel bonorū librorum inopia, uel temporum inscitia obsoleuerunt, nisi operam nobis suam strenue Ioannes Cornarius nauisset, uir non modo medicæ rei, uerum omnium literarum, quæ quidem sint libero homine dignæ, doctissimo. Edidit autem, ut ipse testatur Responsonū, quibus chirurgiam tractat, Muliebrīum passionum, Græcarum epistolarū ad Prætextatum, Adiutoriorum, Medicaminū, Celerum passionum libros, qui tamen temporum iniuria interciderunt, qui nobis casus propemodum & hos ipsos libros eripuisset tam ad interitum spectantes, nisi in lucem nobis asseruisset uir cum splendore uitæ, tum literarum studio præditus

Oribasii. incredibili Philippus Furstenbergius Consul Francofurtiensis. In Oribasio autem cum multa deprehendissemus deprauata, usu tamen et ueluti præscripti- one quadam longi temporis usurpata, non libuit immutare, ne pandectarum di- gnitatē eleuaremus, quarum cum bona pars ex Oribasio sit conflata, tum eius loci apud nostræ tempestatis medicos, ut non secus atq; oraculum, sicubi scri- pulus inciderit, ad eas confugiant. De quo ne plura dicam Suidas facit, cuius hæc sunt de Oribasio uerba:

Oribasioι σαφειαί εν γρηγορις ειλικου το παραδοτο, και ητοιμασεν αυτου κατασκευης ιουστινιου πολιω. γραφη προς του αποροντας τον ιατρον βιβλια δ. προς ιουλιανον βασιλια οβ. επιτομην αυτων εν βιβλίοις θ προς υιαθειον τον ηομ. και περι βασιλίας, και περι παιδιαν.

Habes igitur clarissime uir sceturam hanc apud nos proxime renatam ani- mi erga te mei testimoniū, quasi tibi emunctissimæ naris uiro satif- facio, uici: hoc enim uel maxime studui: tum si qua ad medi- cinæ Candidatos utilitas perueniet, in lucro ponam.

Vale & Principi me nostro diligenter etiam atq; etiam cōmenda. Basileæ XXI

Augusti, Anno

M. D. XXIX.

INDEX

E O R V M Q V A E

OPERI SPARSIM

INSUNT.

A

- Brotanum tertio gradu ca-
lescit 254. C
Absinthium primo gradu
calescit 254. C
Absinthium urinam cit
247. B
Acetum scillinum 4. C
Acacia 261. B
Acetum naribus molestum est 22. C
Aceti natura 61. A
Acopa 18. C
Acopa ungenta quomodo facienda
264. D
Acora 306. C
Adaxilimus 293. A
Adeps pullinus & anserinus malaxat
257. B
Adiantum medicæ est qualitatis inter ca-
lidum & frigidum 255. B
Adiutoria recuperatiua 299. A
Adurentia 260. C
Aegrotantes ex insueto labore 246. C
Aegrotantes præstus 246. C
αιμολοπα spura 67. A
Aëris qualitates 252. C. & 296. C
Aestatis diæta 249. A
Aetas quæ phleboromo conueniat
287. B
Agaricus quis optimus 261. B
Agarici natura 291. A
Agnus herba quæ optima 263. B
Agni folia exiccant 255. B
Agni folia calesciant 253. B
Agrestia uocamus omnia immitia
126. C
Agrostica 129. B
Aliptarum officium 1.
Alæ si cui male oluerint 316. D
Albæ thermæ in Italia 73. A. &
78. D
Albugines oculorum ut tollantur
309. A
Albulæ balneæ 41. B
Alexandria à podagra immunis
126. D
Allium inflat 70. C
Aloë quæ optima 261. B
Aloë primo gradu calescit 254. C
Aloës natura 290. D
Allium tertio gradu calescit 254. D
Alopetiarum remedium 303. B
Alphitæ natura 256. C
Althea 4. B
Alther 40. D
Alumen schiston 51. A
Amaraci natura 254. C
Ambulacium uocatur caducum malî
punici 129. A
Amoniacus 261. B
Amonius bonus quis 261. B
Amolenta emplastra 266. C
Amphora Italica quantum teneat.
264. D
Amor autor est furoris nonnunquã
25. B
Amorem quidam furorem putauerunt
31. A
Amorem quidam prodesse putant
furentibus 31. A
Amyctica medicamina 49. B
Amygdalæ ebrietatem prohibent
250. D
Amygdalæ dulces calesciant 255. B
Amygdalæ purgant uiscera 275. B
Anacœliasmî 69. B
αναφωτισ uocis exercitium est 49. A
αναφωτισ id est uocis exercitatio quãdo,
& quibus adhibenda 7. B
Anaphoretica passio 67. B
αναφωτι 53. B
Anastomatica 83. B
Anastomatica medicamina 54. D
Anatosis testæ 43. A
Anchrisa 125. A
Ancones 41. A
Anethinum oleum 246. D
Ani pruritus si sit, aut inflammatio,
aut rhagadæ, aut hæmorrhoidæ,
327. B

EORVM QVAE OPERI SPARSIM INSUNT

- Anifus urinam cit 247. B
 Anodyna malagmata 9. B
 Anodyna medicamina quae, & curdi-
 cantur si. A
 Anodyna medicamina quae indoloria
 uocare possumus 47. A
 Anserina caro indigestibilis 273. A
 Antilius medicus 265. A
 Antipatri libri epistolarum ad Gal-
 lum 60. C. & 65. A
 Anthereon 50. D
 Aperientia corpus & os 259. B
 Aphronitrum quale optimum
 264. C
ἀφρόνιτρον 66. D
 Apollo inspirator furoris diuini
 25. B
 Apollonius Citiensis medicus 25. A.
 & 80. D
 Apollonius Pergamenus 248. C
 Apollonius Memphites 88. D
 Apollonij liber de herbis 243. A
 Apolopharos 39. A
 Apophoresis 287. A
 Apophlegmatismus 47. B
 Apotelesma 56. D
 Appetitum cibi prouocantia 76. D
 Apprehensionis morbus 48. C
 Aqua *συνήσια* quae aluminis habe-
 at naturam 94. C
 Aqua *συνήσια* 94. C
 Aqua optima quae sit, & pessima
 quae 251. B
 Aqua nitrosa 298. C
 Aqua pluuiialis alia leuior est
 252. C
 Aquarum electio qualis 282. C
 Aquarum naturaliter calidarum uar-
 ria natura ex metallis 298. C
 Aquarum qualitates & naturae
 251. B
 Aquiduca medicamina quae Graeci
ὀρυζία uocant 91. B
 Aquilonius aer capiti prodest 9. A
 Arcigenes medicus 295. B
 Arcioides purgant pingues humo-
 res, & mordicationem faciunt
 stomacho 274. C. & 275. A
 Argagation medicamen 95. B
 Arietum carnes quales 272. C
 Aristolochiae radices calefaciunt
 254. C
 Aristotelis sententia de furiosis
 30. D
 Aron 68. C
 Aromatici calami natura 254. C
 Arsenicon quomodo coquatur
 265. B
 Arsenicon quod optimum 263. B
 Artemidorus grammaticus territis
 à Crocodilo omnium literarum
 est oblitus 26. D
 Artemisia calefacit secundo gradu
 254. C
 Arteria pulmonis canna est 59. A
 Arteria est ueluti fumarium corporis
 humani 7. A
 Arterix quando incidenda 288. D
 Arteriaca medicamina 49. B
 Arteriotomia 21. A
 Arteticorum curatio 332. D
 Arthritis morbus 126. C
 Articulorum dolor 126. C
 Ascites unde nomen habeat
 89. A
 Asclepius unde nomen inuenerit
 1.
 Asclepiadis liber de clysteribus
 64. D
 Asclepiadis liber de hydropse 123. A
 Asclepiadis libri paraeuaeistici 65. A
 Asclepiades libros celerum passio-
 num conscripsit 24. C. &
 52. C
 Aselli auiculae teneriores putantur
 5. A
ἀσέλιος species hydropis 88. C
 Asmaticorum curatio 325. A
 Asparagus temperatae naturae est
 253. B
 Asparagi ictericis dantur salubriter
 275. A
 Aspastum 261. B
 Aspergines quae sympasmata dicun-
 tur 87. A
 Asphodeli ictericis profunt 275. A
 Asphodeli radix calefacit 254. C
 Asplenos herba si. A

Aroia 54. C
 Atra bilis quid sit in Tullio 31. B
 Atriplex 50. D
 Atriplex infrigidat primo gradu
 255. A
 Atrophia 34. C 67. B & 86. D
 Attalus medicus 285. B
 Aues quæ sint bene digestibiles
 273. A
 Auena digestibilior inter omnia legu-
 minum genera 280. D
 Auguria thermæ aluminis qualitatem
 habent 134. D
 Aurigo morbus siue arquatus
 82. D
 Aures si fuerint humidæ 313. A
 Aures si aliquid irrepierit 312. D
 Aurium dolor ex frigore, aut si aqua
 intrauerit, aut si inflammata fue-
 rint, aut si ex pingui humore sit
 dolor, aut ulcerationes, percussu-
 ra, fracturæ, inclinationes 311. B
 & 312. C
 Aurium purgatiua 258. C
 Aurium passiones 310. D
 Aurium dolor 44. C
 Antispasmi quando fieri debeat
 288. C
 Autumni diæta 249. A
 Autumni tempus quale 90. C

B

Bacchius medicus 54. C
 Balani 40. C
 Balanis quando utamur, & quo-
 modo conficiantur 294. D
 Balanon collyrium 24. C
 Balnea quid prosint 252. D
 Balnea diaphoretica 297. B
 Balnea excogitata 297. B
 Balnea calida sine periculo sunt 297. B
 Balnea frigida prosunt 297. A
 Balsami natura 254. C
 Beta stomacho obest 274. C, & 275. A
 Bdellium quod optimum 261. B
 Bosphoridis 74. C
 Bouillacaro 273. A
 Bradipora quæ sint 276. C
 Brassica ebrietatem prohibet 250. D

Bronchos 34. D
 Bronchos uocatur fluxus faucium
 49. B
 Bregma medium testæ 25. B
 Brionæ radices calefaciunt 254. C
 Buccellati catartici 338. C
 Bucini pisces 77. A
 Bulbibus cocti fiunt bene digesti,
 biles 273. A
 Butyro quando utamur in clystere
 293. B

C

CAchexia quæ sit 15. A, &
 84. D
 Cachecticum color 85. A
 Cachochoyma 248. C
 Cachochoyma in cibis quæ sint
 272. C
 Cachochoymum quid dixerint ue-
 teres 272. D
 Cælij libri chirurgumeni 38. C
 Cælij libri responsionum s. D
 Cælij libri celerum passionum
 48. C
 Cælij libri adiutoriorum 16. D
 Cælij liber muliebrium passionum
 38. C
 Cælij græcus liber epistolarū ad Præ-
 textatum scriptus 43. B
 Cælij libri *γυναικίων* 15. A
 Cælij libri adiutoriorum specialium
 25. A, & 40. C
 Cadmia herba optima quæ 263. B
Λαμία quid sit 84. D
 Calamus aromaticus cuiusmodi esse
 debeat optimus 262. C
 Calchantū quomodo mittatur in co-
 ctione emplastri 265. B
 Calchantodes aquæ 298. C
 Calcucicaumenos 264. D
 Calculorum ludus furentibus prodest
 29. A
 Calcitheus quomodo coquatur
 265. A
 Calefacientia quæ sint 253. B
 Calefacientia primo gradu 254. C
 Calefacientia secundo gradu
 254. C

- Calefacientia tertio gradu 254. C
 Calefacientia quarto gradu 254. D
 Calefactiua in cibis 278. D
 Caligo passionis etiam imaginem praese fert 17. A
 Caligo oculorum quomodo tollatur 309. A
 Caliginis oculorum quid medeatur 307. B
 Calx colata 124. D
 Cancris si in ore fuerint 319. B & 321. A
 Canis rabidi morsus curatio 335. B. & 337. A
 Cani ne nascantur alicui 305. B
 Caninus raptus 44. C
 Cantilenam Asclepiades mederi furori credidit 31. B
 Cantilenae ridentur in curationibus 125. B
 Caprarum caro cachochema 272. C
 Caput carnibus carens nervosum est 7. A
 Caput ludentia quae sint 274. D
 Caput sacrum est, & templum animae 11. B
 Capitis diuersi morbi quomodo curandi 300. C
 Capitis dolor ex frigore quomodo curatur 300. C
 Capitis purgationes 294. D
 Caphisophontes 39. A
 Capilli si defluant 304. D
 Capillos quae corrumpant 305. A
 Capparum uim subtiliandi habet 275. A
 Carabus piscis 77. A
 Caraxatio tibiaram 289. A
 Cardamomum quod optimum 262. C
 Cardiacorum remedia 335. A
 Caricæ malum sanguinem generant 272. D
 Caria immunis est à podagra 126. D
 Caricæ renes purgant 275. A
 Caricæ epati & spleni phlegmonem faciunt 275. B
 Caritanae balneae 41. B
 Caro quae optima 271. B
 Carpus 14. A
 Caseus uetus obest sanitati 272. C
 Casei natura 273. B
 Cassia quae optima 262. C
 Castaneae natura 253. B
 Cataclysmo quando utendum 8. D
 Catalepsis 48. C
 Cataplasmata uaria 297. A
 καταπορεύς 29. A
 Catarrhus unde fiat 49. B
 Catarrhus ex uinolentia uenit 8. D
 Catarrhi remedia 315. A
 Catarticum remedium sanis obest 289. B
 Catartica medicamina stomachum euerunt 21. A & 22. D
 Catartica medicamina quae purgatiua 9. A
 Catarsia hydropis species 88. C
 Catetherismus 37. A
 Catether 35. B
 Cedrus lac in mammillis auget 244. D
 Celadina uolutatio in palæstra 141. A
 Celeres passiones etiam sine ope medicinonnunquam soluuntur 1. A
 Celsus 123. A
 Cepe proiectorium est 275. A
 Cephalæa quomodo curetur, & quomodo deprehendatur 301. B
 Cephalæa passio, & unde nomen accepit 2. C. & D
 Cephalæa laborantium diæta 5. A & B
 Cephalæa maxime sunt mulieres obnoxiae 2. C
 Cera quae optima 262. C
 Cerebrum porcinum inter teneriores cibos habetur 5. A
 Cerebri inflammati morbus 302. C
 Cerebrum omne stomacho obest 274. C
 Ceruini renes cochochymisunt 272. C
 Chalmos 44. C
 Chalinos 40. D
 χαλινός quid sit Græcis 14. C
 Chelidones quae & lichenae 24. D
 Chemæ 264. D
 Chiasmus 21. A
 Chirapsia quam manutigium dicere possumus

- possūmus 21. B
 Chirurgiæ studium difficile 253. A
 Cholera tam uomentibus quid conducat 281. B
 Cholericum humorem generantia 269. B
 fel est 31. B
 Choricomachia 141. B
 Chrysippus medicus 25. A & 48. C
 Cibus euechymus 253. A
 Cibi qui utilissimi 252. D
 Cibi singulis temporibus conuenientes 249. A
 Ciborum confectio 280. D
 Cicatricantia quæ sint 259. B
 Ciceris nigri natura 275. A
 Clyster oticus 37. A
 Clyster imagogosus 293. B
 Clyster ad fungos mortales 294. C
 Clyster ad paralyfin longaonis, lumbricos, ascaridas, tenisimum, ulcera intestinorum in dysenteria 294. C. & D
 Clysteris mensura 293. B
 Clysteris acres qui & quando utentur 293. B
 Clysteris multæ formæ 292. D
 Cnici natura 291. A
 Coclacōn 278. C
 Cochlex indigestibiles sunt 273. B
 Cochlearum succus diductorius est uentri 277. A
 Cochlear mensura 264. D
 Cœlica diathesis 87. B
 Cœliotica medicamina 30. D & 41. B
 Cœnotis 73. A
 Cœnum 35. A
 Colon 35. A
 Color ut bonus sit in facie 316. D
 Colum patientibus remedia 296. D
 Coli curatio 326. C
 Colymbades oliuæ quæ 5. B
 Conceptio quibus prohibeatur 332. C
 Conceptionis remedia 331. B
 Condensantia cutem corporis 259. B
 Conditum mulsam appellamus 125. B
 Confricamenta dentium 45. D
 Constrictiua uentris in cibis 277. B
 Congius 264. D
 Conia 45. A
 Constipatio si fuerit in poris 30. A
 Constipantia in cibis 275. B
 Coptarion catarticum 337. B
 Coptaria platismata 365. A
 Corrumpuntur quædam facillime in stomacho 276. C
 Corrupti cibi in uentre remedium 245. B
 Coryza fluxus narium appellatur 49. B
 Coryza ex uinolentia nonnunquam uenit 8. D
 Coryzæ remedia 315. A
 Costus arabicus optimus est 262. C
 Costi natura 254. D
 Coxarum si fuerit inflammatio 332. C
 Craton medicus 295. B
 Crocus quis optimus 262. C
 Crotaphos morbus temporum est capitis 2. C
 Cucumeris semen est pro oleo nonnunquam 280. D
 Cucurbitæ quales sint 272. D
 Cucurbitæ leues quæ sint 14. D
 Cucurbita cupha 134. C
 Cucurbitarum usus 7. B
 Cucurbitarum usus quando probandus 280. A
 Cucurbitarum cibus utilis 280. C
 Cyathus 264. D
 Cyathus ægyptius & alexandrinus 264. D
 Cyclamini succus ictericis prodest 295. B
 Cyclus metasyncriticus quis sit 5. B
 Cynicus spasmus 44. C
 Cyprum quale optimum sit 262. D
 Cyprinum oleum laudatum in epilepsia 16. D
 Cyriasis 306. C

Cystophilos 37. A

D

Dactyli constipant 275. B

Dactyli diuretici sunt 244. C

Defrigis herba 263. B

Demarchus medicus 25. A

Demetrius Attaleus 44. C

Demetrius Erophili sectator 54. C

Demetrius Apameus 88. D

Demetrii sententia de furore 26. D

Democriti liber incertus de elephantia 94. D

Dentes si laxi fuerint, nigri, uel reumatismo laborantes, comesti uel forati, commisti 317. B & 318. C & D

Dentes ne à lacte laedantur 334. D

Dentes ut albi fiant 319. B

Dentes molares si doluerint

318. D

Dentes si fuerint imbecilli 319. A

Dentium dolor 45. B

Dentium uariae passiones 317. A

Dentium detractio improbat 47. B

Dentium detractioe quidam moriuntur 47. B

Dentiducum plumbeum in templo Apollinis 47. B

Dentificium ne dentes doleant

319. A

Diartymaton reflantis naturæ est

91. A

Diartymaton 88. D

Diacalamentis antidotum 249. B

Diacardamum 80. D

Diacapegias 90. D

Diacentaureum 90. D

Diachylon malagma 4. C

Diachylon animi laxatio est 27. A & 91. A

Diachylon quæ, & quibus adhibenda sit 5. A

Diadaphnion medicamen 78. D

Diadaphnidon 39. A

Diadion inter anodyna medicamenta 81. A

Diadictamnus 90. D

Diateon emplastrum 62. C

Diaglaucium collyrium 45. A

Dialhalos 80. D

Diamelilotum reflantis naturæ est 91. A

Diamori confectio 323. A

Diamyrepfici balani 80. D

Diantrum 90. D

Diaoriganum 80. D

Diapeganum 123. A

Diaporon medicamen 62. C

Diapipereon 69. B

Diaphorica quæ sint 260. D

Diaphragma discretorium appellat Cælius 57. B

Diaphragma quid dicatur 14. C & 35. B

Diaretsimus 80. D

Diaretsimus 85. B

Diaroos 60. C & 76. C

Diaresbum 80. D

Diaspermaton reflantis naturæ est 91. A

Diaspoleti electarium 337. A

Diastrateon medicamen 127. B

Diasycaminon medicamen 62. C

Diatapsias 80. D

Diatriton 36. D

Diacheon medicamen 3. A

Diechidnon medicamen 78. D

Diectrum 61. B

Dieteticus liber Thessali 58. C

Digestibilia facile in cibis & contra 273. A

Digestiua mitigando quæ sint 257. A

Diocles librum de passionibus script 23. B

Diomoron 76. C

Dionysius medicus 65. A

Diptamnus calefacit 254. C

Distortæ si fuerint palpebræ 310. C

Diuretica medicamina obsunt capitibus membranis 21. A, & 22. D

Dorion ad furorem accendit 31. A

Drachma 264. D

Drimyphagia quid sit Græcis 6. C

Dropax 7. B & 298. D

Dulcia

Dulcia obſunt epati & ſpleni 275. B
 Dyſuria 132. C
 δυσούρις 68. C
 δύσπνοια difficultus ſpiritus 49. B
 & 71. B

E

E Brietatem prohibentia 260. D
 Educentia & euocantia quæ
 260. C
 Eglyopas quomodo curemus 310. D
 Elephantiaſis 94. C
 Eſimicus menſura quid contineat
 264. D
 εἶμας quid ſit 3. D
 εἶμας 123. A
 Emathites lapis 264. C
 εἰμασίτι 28. D
 Empedoclis ſententia de furore 25. B
 Emplaſtra enema 38. C
 ἐμπλαſτῆρι 91. A
 Empiricorum ratio curandi 10. C
 Empyica paſſio ſimilis phthiſi 67. A
 Encathiſmata 37. A
 Entera 71. B
 Epatias 89. A
 Epatica paſſio ſive iceroſa 79. A B
 Epidoſis 141. B
 Epiglottis 34. D
 Epilepſia unde dicitur, & quomodo cu
 retur 11. B
 Epilepſia à ſcotomatica paſſione quo
 diſcernatur 13. B
 Epilepſia in mulieribus plerumq; tolli
 tur noua purgatione, aut primo par
 tu 13. B
 Epilepſia duæ ſunt ſpecies 11. B
 Epithymus uentrem comodiſſime ſol
 uit 247. B
 Epithymi natura 290. D
 Eraſiſtrati liber de paralyſi 42. C
 Eraſiſtrati libri ſalutarium præceptorū
 52.
 Eryſipilæ ſi fuerint in cerebro factæ
 303. A
 Eſcharæ 124. D
 Euchymum quid dixerint ueteres
 272. D
 Euchyma quæ ſint 271. A
 Euexia 141. A

Euenoris libri curationum 92. C
 Euphorbium quale eligendum
 261. B
 Euphorbium quarto gradu calefacit
 254. D
 Euphorbij natura 291. A
 Eunuchismus 21. A
 Emplaſtrorum decoctio 265. A
 Euriphon medicus 54. C
 Euſtathius filius Orbaſij 283. A
 Exanthemata 248. C
 Exercitatio fortis, citata, & compoſita
 quæ 284. D
 Exercitationis modus quis ſit 285. A
 Exercitationes corpori quare adhibean
 tur 284. D
 Exhalationum receptaculum eſt caput
 7. A
 εἶμας habitudo eſt 84. D
 Extenuantia in cibis 267. A
 Extenuantia in cibis & conſtipata aperi
 entia 275. A

F

F Abæ farina teſticularum medetur
 325. B
 Fabæ farina maxime inflat 274. D
 Faciei claritas quibus remedijs procure
 tur 316. D
 Frictiones excitant naturalem calorem
 249. B
 Fella γαλκία quare dicta 71. B
 Felliduca medieamina 82. C
 Fermentum tritici exſiccatur 255. A
 Ferreici altheres 47. A
 Fex olei calefacit ſecundo gradu
 254. C
 Ficedulæ inter teneriores auiculas nu
 merantur 5. A
 Ficus ſiccæ primo gradu calefaciunt
 254. C
 Fluor capitis facillimus curatione
 57. B
 Fluor de pulmone aliquando curabilis
 eſt 57. B
 Fluxus ſanguinis muliebris ſicui acci
 dat 330. D
 Fluxus uentris infantum 245. A
 Foenigræci ſeminis natura 68. C
 Fœnogræcum in clyſtere quando adhi
 bendum

bendum sit 293. A
 Fomentationes 296. C
 Fricationes quales sint 284. C
 Fricationum diuersa genera 285. A
 Fungus quidam non edunt 272. C
 Fungis suffocati quid agere debeant
 336. D
 Furor prorepticus 25. B
 Furor quidam est cum uaticinatione
 26. D
 Furor eroticus 25. B
 Furoris curatio 27. B
 Furoris siue insanix curatio 25. B
 Furorem duplicem Plato dixit 25. B
 Furiosos quæ indicia præcedant 26. C
 Furfuriculum unde in capite oriantur, &
 quomodo tollantur 305. B

G

G Abatis lapis 264. C
 Galbanus optima 263. B
 Gargara quæ dicitur aspera arteria
 323. B
 Gargarismus dolentibus caput 7. B
 Garum quid sit 40. C
 Gingiuarum si reumate laborauerint, aut si
 inflammata fuerint 319. B. & 320. C
 Glumen quale legi debeat optimum
 226. D
 Gluten quod optimum sit 262. C
 Glutinolum humorem generantia
 269. A
 Glycyrrhizæ succus mediæ temperatu-
 ræ 253. B
 Glycyrrhizæ radix calefacit 253. B
 Gnidiococi natura 290. C
 Gonagra 126. D
^{gymnasticis} 67. A
 Gymnasia & exercitationes quales esse
 debeant 284. C
 Gysara quæ melior 263. B

H

Hæmorrhagia 132. D
 Hæpta si fuerint generatæ 321. A
 Hæterocopia 141. B
 Heliosis cum sole corpus torretur 20. C
 & 64. C
 Helleborus quis melior 261. B
 Hellebori sumendi ratio 18. C

Hellebori albi uis 42. C
 Hellebori utriusque natura calida tertio
 gradu 254. D
 Helxine 51. A
 Hemicranium quomodo curetur & un-
 de dicatur 303. B
 Hemicrania dolor est dimidij capitis
 2. C
 Hemina 264. D
 Heraclides Tarentinus medicus 47. B
 Heraclides Tarentinus libros interiorum
 passionum conscripsit 24. D
 Herbarum quæ sint temperatæ ex calido &
 frigido 253. B
 Herbum 70. C
 Heres medicamen 45. A
 Herodicus medicus 121. B
 Hiera 74. A
 Hionti curatio 315. B
 Hircorum carnes cacochymæ 272. C
 & 273. A
 Hominis morsus curatio 337. A
 Hoplomachia 141. B
 Humectantia & simul desiccantia
 256. D
 Humectantia primo, secundo, & tertio
 gradu 256. D
 Humectantia in cibis 279. B
 Humorum abundantiam quæ faciunt
 260. B
 Humoris fluxus per aures 44. D.
 Humores frigidos generantia 269. A
 Humores crudos generantia 269. A
 Humores acres si dolorem fecerint ca-
 pitis 300. C
 Humores extrahentia per os & nares
 257. B
 Humorum eductio per diuersas corpo-
 ris humani partes 258. D. & 259. A
 Hydroleum quando in clysterem recipi-
 atur 293. B
 Hydroleo qui debeant lauare 299. A
 Hydrops 87. B
 Hydropis duæ species 88. C
 Hyemis tempore diæra 249. A
 Hyenes belua in Africa 257. A
 Hypopia oculorum 315. B
 Hypofarcia una species hydropis 88. C
 Hypozygos 35. B
 Hystopinatura 254. D

I
Celſion emplaſtrum 90. D
 Iceore quæ curanda 264. D
 Icrocolla quæ optima 262. C
 Iecoroſi qui dicantur 79. B
^{127. p. 82.} D
 Impetigines equorū quæ ſint 24. D
 Incubus eſt epilepſiæ tentatio 10. D
 Incubi morbum Silimachus contagioſam aſſerit, multoſq; Romæ ueluti ſue peremit II. A
 Incuboniſ uaria nomina apud ueteres à uariis effectibus fuerunt 10. D
 Incubonem unde dicamus, & cuiuſmodi morbus ſit 10. D
 Indigeſtio in uenis unde deprehendenda 245. B
 Indurantiæ quæ ſint 257. B
 Infantū qualia ſint nutrimenta 244. C
 Infantibus ſi doleant dentes 319. A
 Infantia in cibis 274. D
 Inflationi quæ reſiſtant 274. D
 Infrigidantiæ in cibis 278. D
 Infrigidantiæ mediocriter 254. D
 Infrigidantiæ primo gradu 255. A
 Infrigidantiæ ſecundo gradu, tertio & quarto 255. A
 Impinguantiæ humectando 257. A
 Impinguantiæ & repletantiæ quæ ſint 268. C
 Interſcapulæ quæ 14. C
 Irinon ad caput purgandum 295. B
 Iſatidis natura exiccantiua 255. B
 Iſchiadicorū curatio 332. D. & 333. B
^{127. p. 109.} quid Græcis ſonet 126. C
 Italiæ thermæ 41. A
 Iudilus piſcis aſpratilis 267. B
 Iuliani Cæſaris conſiliū in LXXII medicis, quos iuſſit comparari ex uniuerſo orbe 283.
 Iulidæ inter teneriores auiculas numerandæ 5. A
 Iuſquiamus quo utilis, & quis optimus
 Ixus calefacit 254. C (263. B)

L
 Abiā à uento ſi ſciſſa ſint 317. A
 Labia ſciſſa aut fiſſa ſi cui fuerint
 Lac generantiæ quæ ſint 261. A (317. A)
 Laccentibus obeſt 282. C
 Lac caſeatum ſi fuerit in uentre 336. D
 Lac coagulatū ſi fuerit in uentre 336. D

Lac potaturus quid cauere debeat 281. B
 Lac quale ſine periculo accipiat 275. B
 Lac frigidiſ natura obeſt 274. C
 Lac ne coaguletur in mammillis 326. C
 Lac muliebriſ quid augeat 244. D
 Lac aſininum 96. C
 Lac amylatum 63. B
 Lactis boni & mali diſcrimen 244. D
 Lactis pinguedo ſubtilis reddit humores 275. A
 Lactæ parce utantur ſenes 250. C
 Lactuca mediocriter eſt frigida 279. A
 Lactucæ nutricibus ſolæ ex oleribus dandæ 244. C
 Lachrymas educentiæ ex oculis 258. C
 Ladanus primo gradu calefacit 254. C
 Ladanus ubi optimus 262. C
 Lana ſuccida 43. A
 Lapis aciuſ 264. C
 Læmanchian, id eſt, immodicam abſtinentiā quidam ſurioſis adhibendam probant 30. C
 Lateris dolores 325. A
 Lauri folia & baccæ calefaciunt 253. B
 Laureolum quid ſit 127. A
 Laxatiua conſtipatorū quæ ſint 258. C
 Lectio nonnū quā prodeſt dolentibus caput 4. D
 Lecti penſiles 69. A
 Lentigines in facie ſi fuerint 316. C
 Lenticulæ pingues humores nutrit 253. A
 Lenticulæ confeſtio 280. C
 Leporis carnes quales 272. C
 Leptomeres quæ ſint herbæ 82. C. & 256. D
 Lexypyreton inter anodyna medicamina 81. A
^{127. p. 109.} quid ſonet 89. A
 Leucophlegmantia & unde dicta 88. C 89. A
 Libanus quis melior 262. D
 Libanotiſ 81. B
 Liber pater autor furoriſ cuiuſdam 25. B
 Libidinem reprimentiæ, & conſumentia ſemen 261. A
 Libiſticus calefacit 254. C
 Lichenæ dicuntur, quas nos impetigines 24. D
 Lienoſi qui ſint 79. B
^{127. p. 109.} digitus 125. A
 b Ligationes

eorum quæ operi sparsim insunt

- Ligationes quare uulneribus adhibeantur 65. B
 Linci costi natura 290. C
 Lini semen primo gradu calefacit 254. C
 Lipothymia defectio animi 74.
 Lipothymia cauenda in phlebotomatione 16. C
 Lithargyrus quis optimus 264. C
 Lithialis uellicæ 131. B
 Ltuores si fuerint in oculis 315. B
 Lixiuum 45. A
 Localia adiutoria quæ 7. A
 Longaon 35. B
 Lumbricorum curatio 326. D
 Lupinum stercus 326. D
 Lusius de tardis passionibus scripsit 43.
λυκίτις quid sit 26. B (A)
- L
- M**acerinos emplastrum 124. C
 Magnes lapis 264. C
 Malaxantia quæ sint 257. B
 Malogranatorum natura 278. D
 Malua aquosissima est inter olera 279. B
 Mammillæ si lacte turgescant 325. B
 Mammillarum dolentium remedia 325. B
 Mania quæ & furor siue insania 25. B
μανία græce quid sonet 26. C
 Mantide dicta quæ olim mania 25. B
 Marinus uisulæ calceamenta podagricis præbet 129. B
 Maritima nauigatio capiti prodest 9. A
 Marrubium stomachum affligit, purgatiuæ tamen uirtutis 68. C
 Masculi plus melancholiæ obnoxij quam foeminae 31. B
 Mastichis natura calida secundo gradu 254. C
 Matricis si fuerit suffocatio 329. B
 Matricis si fuerit inflammatio, ulceratio, mordicatio 331. A. & B
 Matricis si sint ulcera 328. C
 Maurosis 309. A
 Mediæ materiæ cibus quis, & quando adhibendus 5. A
 Medicaminum frequentia quid generet morborum 128. D
 Medulla quæ optima est 262. D
 Melana medicamina 38. C
 Melana quæ optima 262. D
 Melancholia undedicta sit 31. B. 32. C
 Melancholiã quidam furoris speciem dicunt 27. A
 Melancholicum humorem generantia 269. B
 Melanteria 254. C
 Melilotus optimus quis 262. D
 Melones choleram gignunt 274. C
 Melota 14. D
 Menstrua constricta educentia 261. A
 Mentæ natura 254. D
μετάσπονυ interscapulum 28. D
 Metasyncritica curatio 44. D
 Medici officium 333. B. & C
 Mediana uena 288. D
 Mel extenuandi uirtutem habet 275. B
μελαυ Græci nigrum dicunt 31. B
 Melancholia unde deprehendat 287. A
 Melotis 45. C
 Menecrates Zeophletensis medicus 25. A
 Meninga quæ dicatur 302. D
 Menstrua ut educantur 296. C. & 330. C
 Mensurarum nomina 264. D
 Mentã obest nutritibus 244. C
 Mentis intentio caput debilitat 9. A
 Mercurialis herba uentrẽ soluit 247. B
μετάσπονυ quid sit 32. C
 Methodicorum erratis aliquid indulgendum 10. C
 Miltum infrigidat primo gradu 255. A
 Mimicæ lectiones adhibendæ furiosis 29. A
 Mynitica malagmata quæ 8. C
 Mithridatium, quæ theriacam uocamus 96. C
 Modulatio agonistica 141. A
 Mnafea secta 27. A
 Molipdina quæ eligenda 264. C
μολε quid sit 26. C
μορσος quid sit 26. C
 Mordicationes facientia 260. C
 Mulsã cholericis inutilis est 281. A
 Mulsã febricitibus utilis est 281. A
 Mulsæ confectio 281. A
 Mulsam quando inijciamus per clysterem 295. B
 Mustelarum morsus curatio 337. A
 Mustum primo gradu calefacit 254. C
 Mydriasis 34. D

Myrthi natura 279. A
 Myſi herba 264. C
 Myſis lacera fricatio 51. B

N

Narcotica medicamina fugienda
 in dolore coli 326. C
 Nardus celtica primo gradu calefacit
 Nardus quæ optima 263. A (254. C
 Narium uariæ paſſiones 313. B
 Necroſes 22. D
 Nepeſinæ thermæ in Italia 73. A. 78. D
 Nervos maiores uocamus Tenontas
 14. D
 Nephritis renalis paſſio eſt 130. C
 Neſtis 35. A
 Nicander medicus 25. A
 Nicerati liber de catalepti 48. C
 Nileos 39. A
 Nitrum quod legendum optimū 264. C
 Nomina quædam à contraria ſignifica-
 tione ſunt indita 71. B
 Nutrix qualis legi optima debeat 244.
 Nutricum labores 244. C (C
 Nutrimenti ceſſatio, morbus 86. D
 Nutrimenti plurimum dantia uel mini-
 mum 270. C
 Nux menſuræ nomen 264. D
 Nuces recentes faciunt utiles ſeceſſus
 277. A
 Nyctiloparum remedium 308. C

O

Oculus 264. D
 Oculi ut pulchri fiant 309. B
 Oculorum uarij dolores ex percuffu, ex
 niue 308. C. & D
 Oculos ſi quid læſerit incidendo 310. C
 Ocymus ob eſt nutricibus 244. C
 Oeſtypos lana ſuccida eſt 43. A
 Olca 264. D
 Olei uicem quid gerere poſſit in confe-
 ctionibus medicamentorū 280. D
 Olera ſyluatica mala ſunt 272. D
 Olera qualia ſint in uniuerſum 272. D
 Olerum radices quales 272. D
 ομφάνομιλλ 74. D
 Omphacium quod optimū ſit 263. A
 Oenomeli 125. B
 Onirogonos ſeminis lapſus ſemel con-
 tingens, non habet morbi loco 10. D
 Oniſci 21. B

Onyx bona quæ 263. A
 Ophiasis 303. B
 Ophis lapis 121. B
 Opium thebaicum infrigidat quarto
 gradu 255. A
 Opopanax optimus 263. A
 Opos cyrenaicus laſar eſt 39. B
 Ordei natura ſiccatiua 256. C
 Ordeoli in oculis ſi naſcantur 308. C
 Orexis 76. D
 Orithaſij LXXII libri medicinalium re-
 rum 283. A
 Oris diuerſi morbi 320. C
 Oris ut fiat bonus odor 317. A
 Orthopnea 71. B
 Oryza uentrem conſtringit 278. D
 Os ſi in gutture cohaſerit 323. A
 Oſtracoderma quæ 276. C
 Oua hapala 51. B
 Quæ fixa obſunt ſanitati 272. C
 Ouilla caro malos humores generat
 Oxibaphus 264. D (272. C
 Oxyalmon 81. A
 Oxyemel inflationibus reſiſtit 274. D.
 & 275. B. & 277. B
 Oxylappacij radices pediculos arcent
 Ozæna 34. D (306. C
 Ozinæ curatio 313. B

P

Palpebræ pingues cui aut ſubſtan-
 guinæ fuerint 310. C
 Palpebræ duræ ſi cui fuerint 310. C
 Palpebras qui ſine pilis habeant 308. D
 Panacis radices quæ optimæ 263. A
 Panis quis optimus 271. B
 Panis catarticus 338. C
 Panis actopyrus 141. B
 Pantherinæ balneæ in Italia 41. B
 Papauer quale legi debeat optimum
 262. D
 Papaueris ſemen retentoriū eſt 275. B
 Papaueris ſemen cataphoriticum eſt
 279. A
 παρανι, τανι & eius natura 30. C. & 91.
 B. & 92. C. & D. & 123. A
 Paralyſis 34. C
 Paralyſis cordis 36. C
 Paralyſis ueſicæ 134. D
 Paralyſis duplex, motus & ſenſus 33. B
 Paralyſis linguæ 34. D

- Paralysis hyemis tempore frequentior est 33. B
 Parotidis quid medeatur 313. A
 Parechchysis uocatur etiã hydrops 87. B
 Paroptelis 7. B
 Partus quibus iuuetur 332. C
 Pastellus catarticus 338. C
 Percussura si dolorem capitis fecerit 301. B
 Pediculi si fuerint in palpebris 310. D
 Pediculi ferales in phthiriasi 96. D
 Pediculos quid prohibeat 306. C
 Pellis caprina noxia ægrotantibus 21. A. & 22. D
 Peucedanum optimum 263. A
 Pepones cuius naturæ sint 274. C
 Pericharacter 45. C
 Periodici morbi 3. A
 Peripleumonia 49. B. & 72. C
 Peritoneum 35. B
 Perolus 35. A
 Persica pracocia facile corrumpuntur 276. C
 Petroelinum urinam prouocat 247. B
 Phagedæna stomachi passio 78. D
 Pharmacodes 38. D
 Philistionis frater medicus 123. A
 Philosophorum disputationes quando ægrotis audendæ sint 29. B
 Philotimus medicus 25. A
^{φάρμακον} medicamina 26. C
 Phlebotomia qui opus habeant 286. D
 Phlebotomantibus quæ sint consideranda 286. D
^{χλίμα} crassus humor est 89. A
 Phlegma generantia 269. B
 Phlegmon oculorũ si fuerit 307. B
 Phœnicobolani 81. B
 Phœnigmos 39. A. & 45. A. & 64. C
 Phrenesis quo discernatur à furore 26. C
 Phrygion quidam probant in furiosos 31. A
 Phthoë morbus quam & phthisin uocant 66. D
 Phthiriasis passio & unde dicta 96. D
 Phthiriasis morbus 131. B
 Phthisis morbus & unde dicatur 34. D. & 66. D
 Pignitia obest plurimũ sanitati 253. A
 Pisorum adulterorũ in palpebris remediũ 308. D
 Piper optimum quis 263. A
 Pira duracina 76. D
 Pirorum natura 278. D
 Pisces aspratiles extenuant in cibis 267. A
 Piscium delectus cuiusmodi habendus 271. B
 Pistacia utilis sunt epati 275. B
 Pitya 13. A
^{πίτυς} 72. D
 Plumbo quomodo in emplastris utamur
 Plethura exitialis est infantibus, & quomodo soluenda 244. D. & 248. D
 Plethuræ signa 248. D
 Pleureticorum curatio 325. A
 Pnigaliona appellat Themison incubum eò quod praefocet 10. D
 Podagræ morbus hereditarius est 126. D
 Podagra & eius curatio 126. C
 Podagricorum curatio 332. D
 Polium quod optimum 265. A
 Polyarchion medicamen 78. D
 Polypodij natura 290. C
 Polypodij natura exiccatiua 255. B
 Polypus narium si fuerit 313. B
 Polyfarcia 141. A
 Pompholix quæ sit optima 264. C
 Porci ueteres cacochymi sunt 271. B
 Porcorum quæ sint optima 271. B
 Poros grauantia in cibis 276. C
 Pori 79. A
 Pori spermatici 35. B
 Poriuretici 130. D
 Porphyra cochlear 276. D
 Potiones quæ infirmis dandæ sint 281. A
 Praxagoras libros curationum scripsit 23. B
 Praxagoræ libri 41. B
 Praxagoræ famulus ternos bilibres panes singulis diebus comedit 74. D
 Priapismus 35. B
 Priapismi remedia 32. A
 Proculus Themisonis sectator 88. C
 Prognosticum ad ægrotos 335. A
 Proschema 89. A
 Psilothrum 38. D. & 59. A
 Psoriasis 131. B

Pſychroſiſia ne uos indurat 9. B
 Ptarmicū quod ſternutamentum dicitur
 mus 8. C & 39. B
 Priſanaꝝ confeſtio 227. B
 Ptolemæus Eraſiſtrati ſectator 92. D
 Ptygmata quæ ſunt 4. A
 Ptyngia 309. B
 Ptyſis uocatur fluxus thoracis 49. B
 Puerilis paſſio uocatur epilepſia 11. B
 Pueri non ſunt phlebotomandi 287. B
 Puerorum quales ſint euacuationes
 244. D
 Pulegium calefacit 253. B
 Pulmo uulneratus nō ſemper cauſa eſt
 mortis 57. B
 Pulſus formicalis quis ſit 67. A
 Pumex quis optimus 264. C
 Purgantia uentrem in uſu 290. C
 Purgatiua mediocriter 277. B
 Pus facientia 257. B
 Putrefacientia carnes & adurentia
 259. B
 Putrefcētia facile non ſunt ideo deterio
 ra 282. D
 Pythagoras 125. B

R

R Anula ſub lingua quomodo cure
 tur 334. D
 Rapæ crudæ malum ſanguinem gene
 rant 272. D
 Raphani natura 254. D
 Rarefacientia corpus humanum & cu
 rem 259. B
 Regius morbus 82. D
 Renum purgatiua 259. B
 Renalis paſſio quæ nephritis uocatur
 130. C
 Reprimētia quæ ſunt 260. D
 Refina quæ maxime cōducibilis 263. A
 Reuma 34. D
 Reumatismus aurium 44. D
 Reumatismus ueſicæ 132. D
 Rhinenchyton ferramentum 467. B
 Rotulæ confeſtio, qua ægrotates in pa
 ralyſi utantur 40. D
 Rubeum uinum ſenibus conducit
 249. B
 Rubus ^{partis} dicitur à Græcis 3. A
 Ruborem inducentia in corpore 299. B

Rufus medicus 281. B
 Rugæ uentris & mammillarum quibus
 remedijs explicentur 332. C
 Rumam uocamus latine partē gutturis
 quæ Græcis ἀρτεμίσιο dicitur 11. B
 Raphanus leptomeris eſt 275. B
 Rupturis oculorum quomodo ſuccur
 rendum 309. B
 Ruta ueneri obest 285. C
 Ruta oppoſita ori matricis menſtrua
 prouocat 296. C

S

S Acer morbus dicitur Epilepſia 11. B
 Sacra uocamus magna 11. B
 Salis confeſtio aduerſus choleram
 336. D
 Salis uſus contra putredinem 141. B
 Samia terra 62. D
 Sandaraca quæ quaerenda 264. C
 Sanguis qua menſura tollendus 287. B
 Sanguinis fluoris differentia 54. C
 Sanguinis fluoris differentias quomodo
 cognoſcamus 54. D
 Sanguinis plurima miſſio inutilis & no
 xia 289. A
 Sanguinis miſſio qualis & quando
 248. C
 Sanguinis fluor, & remedia eius 53. A
 Sanguinis fluxus ſi nimius ex naribus
 fiat 314. C
 Sanguinis fluxus ſi de curibus fiat,
 312. D
 Sanguinem reſcipientes 324. D
 Sanguifugæ quādo apponēda 289. A
 Sanguifugæ ſi fuerint platæ 336. D
 Sanitati ſubita nō eſt fidendum 20. D
 Scabies capitis quibus tollatur 307. A
 Scabies ſi fuerit in oculis 310. C
 Scamma 43. A
 Scammonia 65. B
 Scammonia natura 291. B
 Scarolis 21. A
 Scarotica medicamina 80. D
 Scarotica quæ ſunt 10. C
 Scarus inter tenerrimos piſces nume
 ratur 5. A
 Scirrhofis 132. D
 Scolopendræ morſus 337. A
 Scorpiua piſcis aſpratilis 267. B
 b 3 Scotomatica

- Scotomatica passio sine periculo est
 10. D
 Scotomatica passio quæ, & unde dicta
 10. C
 Scotomia denunciat plerumq; epilepsiam
 ob id dicta est parua epilepsia 10. C
 Scroton si fuerit 328. D
 Scrupulus 264. D
 Scyllæ acrimonia 45. C
 Seminales viæ 35. B
 Seminis spontanei lapsus remedium
 251. B
 Seminis spontaneum fluxum qui patitur
 antur 329. B
 Semperuina herba 59. B
 Semperuina infrigidat tertio gradu
 255. A
 Senes caligine oculorū præcipue laborant
 307. B
 Senum natura & dieta 249. A
 Senibus phlegma in stomacho congregatur
 250. C
 Senenæ balneæ 41. B
 Serapion libros curationum conscripsit
 24. D
 Serpentum morsus 336. C
 Serum primo gradu calefacit 254. C
 Sextarius quantum contineat 264. D
 Sextarius mellis 264. D
 Siagon, buccarū musculus dicitur 2. D
 & 7. B
 Siccatiua primo gradu 256. C
 Siccatiua secundo, tertio, & quarto gradu
 256. C
 Siccatiua simpliciter 255. B
 Siccatiua absq; mordicatione 255. A
 Siccatiua in cibis 279. A
 Sicoles sicui sunt in barba 316. C
 Siderizontæ aqua, id est ferreæ 298. C
 Simachus Hippocratis sectator 11. A
 Simiæ morsus curatio 335. B. & 337. A
 Simplicium electio 261. B
 Sinapismus 7. B
 Sinapitis 264. C
 Sinapismus dropacibus fortior est, &
 quando eo sit utendum, quomodoq;
 conficiatur 298. D
^{ἐπιπρωσι} in iecorosis 79. B
^{εὐκρίσι} lac asininū accuratum 96. C
 Smeigmata 51. B
- Smyrna quæ optima 263. A
 Socrates chirurgus 123. B
 Solium factum ex oleo 299. A
 Solutio adelos 74. C
 Somnus 135. A
 Soranus ceteros medicos diligentia superauit 1.
 Sorani libri ætiologumeni 11. A
 Sorani libri ^{ἑπιπέρας} 95. A
 Soranū præfert Cælius ceteris medicis
 50. C
 Sorbitionum coquendarū exactissima
 ratio 279. B
^{σπασμὸς} quid sit 20. C
 Spasmus qui latine raptus 123. B
 Sphæra italica 86. C
 Sphæra ludus epilepticis prodest 14. D
 Spicæ nardi folium primo gradu calefacit
 254. C
 Spina ægyptia 61. B
 Spinali in gutture cohaeserit 323. A
 Splenites 89. A
 Splenetici uel splenici qui sint 79. B
 Spyncter 35. B
 Squilla piscis 77. A
 Stactys optima 263. B
 Stagni nauigationes caput infrigidant
 9. A
 Sternutamenti frequentis remedia
 315. A
 Sternutamenta sensus implent 24. C
 Stthimeus 264. C
 Stoici duplicem furorem dicunt 25. B
 Stomachus inficitur purgatiuis medicamentis
 9. A
 Stomachus fumaritum est corporis 7. A
 Stomachi & uentris dolores 74. C
 Stomacho quæ sint apta 273. B
 Stomachici 75. B
 Stomatia synanche 74. C
 Storax 263. B
 Strabi saepe fiunt ex epilepsia 12. D
 Stranguria 132. C
 Strictura quæ 36. C
 Strobilus 68. D
 Stipteria quæ optima 59. B. & 264. D
 Stiptica & confortatiua quæ 257. A
 Stiptiriodes aquæ 298. C
^{στυχιδίον} quid sit 59. A
 Sudoris prouocatiua 296. C

Sudore

Sudore fatigatos quō reficiamus 334. D
 Sulphur calefacit 254. C
 Sulphur optimum 263. B
 Sulphuræ aquæ natura 298. C
 Surdus si quis fuerit 310. D
 Suspīrium 71. A
 Sycæ ulcus capitis 307. A
 Sycionia, idest coloquintida natura
 290. D
 Sycodes capitis 307. A
 Symila qua ratione coquatur 280. D
 Sympasinata 18. C
epiphora 127. B
 Symptomata 50 C
 Synanches curatio 322. D
 Syntexis uicina est phthificæ passioni
 67. A

T

T^{αχίνια} 48. D
 Araxi oculorum quibus succur-
 ratur 307. A
 Tardæ passiones medicis æternam glo-
 riam conciliant 1.
 Tempus quale sit eligendum phleboto-
 mo 288. D
 Tenaria insula aquas habet nitrosas
 154. D
 Tenontes nerui 7. B
 Testiculorum si fuerit inflammatio
 328. D
 Testiculorum passiones 328. C
 Terrapharmacum 34. B
 Themison primus tardarum passionū
 curas ordinauit 1.
 Themison successor Thessali 50. C
 Themisonis libri epistolarū ad Diman-
 tem 94. D & 10. D
 Themisonis libri Salutarium 52. C
 Themisonis tres libri Tardarum passio-
 num 1.
 Temistocles sanguine tauri potō inte-
 rīst 23. A
 Tenontagra 126. D
 Therma cotylia in Italia 73. A. & 78. D
 Thessalus libros Regulariū scripsit 1.
 Thoracis dolores si fuerint 325. B
 Thymi natura calida tertio gradu 254. D
 Tincturæ albuginum remedia 309. B
 Tinnitus aurium si fuerit 312. D
 Titus medicus 84. D

Titus medicus flagellat furiosos 31. B
 Tonsillarum si fuerit inflammatio 322. C
 Trigonon medicamen 51. A
 Tracacantus 263. B
 Trachea arteria 324. C
 Trachelismus 141. B
 Treclæ pisces aspratiles 267. B
 Trigonus trochiscus 69. A
proxima 40. D
 Trombus 35. B
 Trochiscus diaelectro 343.
 Trochiscus diaachacia 343. A
 Trochiscus hemicanicus 343. B
 Trochiscus diaalcauus 343. B
 Trochiscus diarnaglossus 343. B
 Trochiscus ad scabiem 343. B
 Trochiscus diacastoreus 343. B
 Trochiscus ad capitis dolorem 343. B
 Trochiscilicinius ad impetigines 344. C
 Trochiscus ischiadicorum 344. C
 Trochiscus hydropicorum 344. C
 Trochiscus Galeni 344. D
 Trochiscus laxatiuus 344. D
 Trochiscus diamuseos 344. D
 Trochiscus nimson 344. D
 Trochiscus ad tussim 344. D
 Trochiscus ad uomitum restringendū
 345. A
 Trochiscus dysentericorum 345. A
 Trochiscus hæmoptocorum 345. A
 Trochiscus coeliacorum 345. A
 Trochiscus ad pleureticos 345. A
 Trochiscus diapeganum 345. B
 Trochiscus asmaticorum 345. B
 Trochiscus suspiriosorum 345. B
 Tryphon medicus 25. A
 Tubera infrigidant in cibis 278. D
 Turdi inter teneriores auiculas nume-
 rantur 5. A
 Tussicularia medicamenta 63 B
 Tussiculæ origo, & remedia 53. A
 Tussis remedia 324. C
 Tympanites species hydro pis 88. C
 Tymi si nascantur in ueretro 328. D
 typhloteros 35. A
 typici morbi 3. A

V

Varietas temporum inopinata in-
 sidiosa est saluti 57. A
 Vber euchimum est 271. B

- Vegetatio repleto uentre molesta 284. D
 Vena capitalis 288. C
 Venæ quales in singulis passionibus se-
 candæ 288. C
 Venæ tres in brachio 288. C
 Venter facilis ad officium maxime pro-
 dest 247. B
 Ventrem educentia in cibis 276. D
 Venter constrictus quomodo soluatur
 247. B
 Venus obest è dentibus laborantibus
 45. D
 Venus melancholicis obest 286. C
 Venus obest ei quæ lactat 244. C
 Venus parua Epilepsia est dicta 22. D
 Venus nervos uexat 84. D
 Veneris incommoda, & quando ea uten-
 dum sit 251. A
 Veneris tempus quod 286. C
 Veneri quæ natura sit commodissima
 286. C
 Venerè prouocantia, & generantia mul-
 tum semen 261. A & 286. C
 Venerè excitantia & phibètia 329. A B
 Venerici actus iuamina 286. C
 Venerorū antidota 335. A & B
 Vermes in auribus si fuerint generati
 313. A
 Veretri ulcera si sint 328. C
 Veretrum si tumens fuerit 328. D
 Veruecum carnes quales 272. C
 Veris diæta 249. A.
 Vesicinarum balnearum 41. B
 Vesicæ passiones quæ 131. B
 Vesparum morsus curatio 337. A
 Vincula non semper probanda quibus
 furiosis coercerentur 30. D
 Vinum aquatum quid proficit 274. D
 & 279. A
 Vinū dolentibus caput nocens est 301. A
 Vinum dulce ad sputa mouenda utile
 Vinum hypausteron 77. A (275. B
 Vinum nigrum in stomacho facile ace-
 scit 274. C
 Vinum protropum 50. D
 Vini cortex 61. B
 Vini natura 250. D
 Vlcus si fuerit in arteria 323. B
 Vlcera oculorum quomodo curentur 308. D
 Vlcera si fuerint in ore facta 320. D &
 334. D
 Vlcera testiculorum si ex sudore fiant
 328. D
 Vlcerozum caurorum remedia 308. D
 Vinolentia obest laborantibus è denti-
 bus 45. D
 Umbilicus si infantibus, pmineat 332. D
 Vncia 264. D
 Vociferationes 285. B
 Vocis si fuerit amputatio 49. A 323. B
 Volatilia quæ optima 271. B
 Vomentium frequenter remedia 327. A
 Vomica mouendæ ratio 292. C & D
 Vomitus prohibentia 291. B
 Vria 132. C
 Vrina alba, rufa, quid significet 284. D
 Vrinam non continentes 329. B
 Vrinam mouentia quæ sint 258. C
 Vrinaria catapotia 122. D
 Vistus à sole 316. D
 Vualupina 51. A
 Vua canina stipticū frigus habet 279. A
 Vuæ remedia 321. B
 Vulnere quando tumescant 62. D
 Vulnerū quæ sint purgatiua 259. B
- X
- Xenophon medicus 65. A
- Y
- Y^{ἰατρικὴ} 131. B
 Y^{ἰατρικὴ} 87. B
 Y^{ἰατρικὴ} qui dicantur 26. C
 Y^{ἰατρικὴ} 55. A
- Z
- Zopirius 69. A

CAELII AVRELI-
ANI SICCENSIS IN V LI-
BROS CHRONION PRAE-
FATIO.

PRAE SCRIPTIS celerum passionū libris, tardarum placet curationes ordinare, quæ solo suprapositionis tempore superioribus similes, in lenimento uero uaria re-
 copatione formantur, & peritis medicinae claræ æternæq; gloriae quaerunt. Celeres enim, uel acutæ passiones etiã sponte soluuntur, & nunc fortuna, nunc natura fauente. Quo fit ut ignari homines elati sæpe medicos fugiant, cum hos prouetus incantationibus nouis ac ligamētis adscribant, aut fortunæ, cum quoties repentino nuntio læti aut territi agrotantes, mutatione quadã corporis morbos excludunt, uel ea per intemperantiã gerunt, quæ ratione occulta sibi profutura nescientes, duce desperatione committunt: In utrunq; enim faciles celeres passiones accipimus: Pelluntur enim aut fluore sudoris, aut sanguinis per nares, aut uentris. Chronix autẽ uel tardæ passionis morbi, qui iam præiudicio quodam corpora possederint, solius medici peritiam poscunt, cum neq; natura, neq; fortuna soluantur. Podagrã deniq; uel phthisin, aut elephantiasin, uel similes tarditate passiones resoluti nulli sectarū principes meminerunt, sicut sæpe febres acutæ soluuntur. Hinc deniq; Græci ASCLEPIVM nomen sumpserunt. *Asclepius unde nomen in- uenerit.*
 dixerūt, quod dura curando primus superauerit uitia. Scribentium igitur medicinam nullus ante Themisonem tardarum passionū curationes principaliter ordinauit. *Themison.*
 Alij uero has omnino tacuerunt, tanquam impossibiles iudicantes, uel incurabiliū passionum: Alij Agyptarum officio transmittendas crediderūt. *Alyptæ.*
 Alij disperse arque de alijs passionibus scribentes, ut podagra, sanguinis fluore, hydrophisimo, paralyti, alopecia, uel quartanis typis, ut Erasistratus & Asclepiades. *Erasistratus, Asclepiades.*
 Themison autem tardarum passionum IIII libris scripsit. *Themison.*
 Item Theffalus secundo libro Regulari earū curationem ordinauit. Dehinc Soranus plenissime cunctarum diligentiam tradidit, atq; speciale corpus scripturae formauit, de passione capitis initia sumens, quod nos quoque faciendum assumimus. *Soranus.*

A

C A E L I I

CAELII AVRELIANI SICCENSIS CHRONION LIBER PRIMVS.

CVI HAEC INSUNT.

- I De capitis passione, quam Graeci cephalæan uocant.
- II De scotomaticis.
- III De incubone.
- IIII De epilepsia.
- V De furore siue insania, quam Graeci manian uocant.
- VI Demelancholia.

DE CAPITIS PASSIONE, QVAM GRAECI CEPHALÆAN NOMINANT.

CAPVT I.

Κεφαλή.

Foemine obnoxia cephalæe.

Ημικρανία.

Κρόνιας.

PARTE CORPORIS QVAE PATITUR PASSIO NOMEN ACEPIT: Nam cephalen Graeci caput uocauerunt. Generatur autē saepius per frictione aut frigiditate, aut è contrario solis exustione, aut continuatione uigiliarum: sed uehementius foeminas tenet ob diligentiam capillorū. Sequitur in passione constitutos dolor uehementis capitis totius, aut dimidij, quem consueto nomine hemicraniam uocant, uel certe temporū, quē dolorē crotaphon appellant. Occupat etiam oculorum radices, & occipitium atq; colla, tendens usq; ad spinæ partes, ut cum se

Dedere ægrotantes uoluerint uertigine adficiantur, atq; oculorū caligine cum nausea & fellis uomitu. Ac si passio uehementē coeperit, rubri atq; prominentes oculi fiunt, deiectis & conclusis palpebris euitantes lumen, cum lachrimarum fluxore, cibi etiam iugi fastidio, & obtusione uisus, aurium tinnitu, & difficili auditu. Sequentur etiam uigilia iuges, aut frequentes, dentiū dolor, & accessionis initio sanguinis è naribus paruissimus guttarum fluor, nihil releuans. Erit igitur locandus ægrotans, si totum caput doluerit, supinus: Si autem ex parte, ea parte quæ patitur: mitigatur enim quodam blandimento straminum pars in dolore constituta. Peiorante passione sequitur uultus deprauatio, pulsus obscuritas, & omnes sensus obtusione afficiuntur. Hac passione alij celeriter atq; cum febribus: quem dolorem proprio nomine sectarū principes capitis uocauerunt. Alij tarde atq; sine febribus per interualla temporum admoniti solo dolore capitis oppressi, quam passionem ueteres cephalæan uocauerunt. Pati autem alij qui membranam cerebri dixerunt, alij eam quæ testam circumtegit, alij omnem cutem capitis, alij temporū atq; buccarum musculos, quos siagnas appellant. Nos uero aliquando istorū aliqua, secundum quod se sensus doloris extendit: aliquādo omnia, secundum quod fomenta uel accessiones passionū ordinate se ingerunt: similiter etiam sicut dimissiones atque delinimenta conuariant, & nunc

A nunc longioras & puras, nunc angustas & sordidas accidentium malorum reli-
 quias in accessionem reliquerint. Item secundum superpositionē tempore acces-
 sionis. Item secundum quod nunc diurnas, nunc intercapedinas, interpositis
 diebus uno uel duobus, sicut quos typicos, aut periodicos appellamus, aut he-
 mitriticos, pro repositione temporum habuerint uariantes. Igitur de dolore ca-
 pitis in acutis febribus accidenti prius de febribus memorauimus: De illo ue-
 ro qui sine febribus, atq; tardus, & suæ passionis est, nunc dicemus. Cum itaq;
 adhuc paruus fuerit sensus, oportet ægrotantē iacere loco mediocriter frigido,
 atq; obscuro, paulo leuatius capite collocato, adhibito silentio, atq; corporis &
 animi requiē, cum abstinentia cibi usq; ad primam diatrium. Adhibenda etiam
 articularū leuis fricatio, cum capitis fomento ex oleo frigido atq; uiridi, uel suc-
 co quolibet admixto, qui sine repercussu ualeat astringere, ut polygoni, arno-
 glossæ herbarum, aut intybi, aut portulacæ, aut rubi, quem Græci batum appel-
 lant, aut anulorum uitis, quos helicas uocant, uel uua lupinæ, aut anagallidis,
 uel sideritis herbae, aut murtae. Hinc etiā cataplasmata adhibenda ex horum sin-
 gulis, aut admixta pulenta, uel compositum ex multis eius uirtutis medicamen-
 fronti apponendum, ut est diatheon: Si uero uehementior fuerit dolor, erit lo-
 candus ægrotans loco amplo, atq; calido mediocriter, & neq; plurimum lucido,
 ne nimius splendor officiat: Apponendæ etiā lanæ lenes, ac tenues, & limpida
 iisdem partibus, cum iugi fomēto ex oleo dulci atq; calido. Ac si coegerit dolor
 prygmatæ erunt uicissim lanæ æque mollia apponēda, ex oleo calido expressa tē-
 poribus sub buccarū musculis immota. Tunc etiā uesicæ semiplenæ ex oleo ca-
 lido, uel facelli ex pollinibus calidis cōfecti, manu etiā calida, atq; digitis mol-
 li tactu loca dolentia contingenda, cum omni silentio ac requiē ægrotantis. Si
 autem dolor ad dentes tetenderit, nullum calidum uel oleum damus, quod in
 ore sine ullo motu contineat: nisi quis hoc horrescens in nauicam fuerit prouo-
 catus. At si uehementius dolor conualuerit, & maiora exegerit, diu etiā per-
 mittentibus uiribus in ipsa diatriu, uel ante ipsam sanguis erit detrahendus,
 phlebotomia scilicet: sed totum caput dolentibus, ex eo brachio quod facilius
 fuerit detractio faciendæ. Ac si altera pars capitis doluerit, ex eius contraria de-
 tractionem faciemus, quo longius adiutorij commotio à parte patientis remota
 uideatur. Tunc os colluere permittimus, & aquæ calidæ potum damus. In ipsa
 uero diatriu unctionem adhibemus ex oleo dulci atq; calido. Tunc faciemus
 foueri faciem ex aqua scilicet calida. Dehinc potum atq; cibum damus, ut est pa-
 nis aquæ calidæ elutione purgatus, quo difficultate deposita politus fiat. Vel cer-
 te aliqua similiter fiant, aut cum mulla mediocriter cocta, aut ex panis pulcicula
 confecta, quam torineton Græci uocant, cum paruissimo anetho, aqua, sale, &
 melle; item oua forbilta: Quæ quidem cibatō erit alternis diebus adhibenda do-
 nec dolores declinent. At si passio durauerit, erit tendendus æger usq; ad cutem.
 Hinc etiā patientes partes leuantur, cum ex alto reflatu quædam uirum nu-
 ditate permittitur, & localibus interea adiutorijs præparantur. Tunc nouacula
 radendum caput, atq; cataplasmatibus, & leui cucurbita in accessione, sine sca-
 rificatione autem & dimissione releuandum, ex illis scilicet partibus quæ plus
 patiuntur, uel fortiore dolore uexantur. Atq; ita sanguisugæ apponendæ, quas
 hîrudines appellamus, & magis si locorum inæqualitas cucurbitæ non fuerit ca-
 pax, quo inhærare minime possit. Tunc uaporationes spongiarum ex aqua ca-
 lida expressarum adhibendæ, uel calida aut oleo, aut decoctione hybisci, quam
 altean uocant. Ac si uenter non fecerit officium plurimis diebus, tunc calidæ, &

Diurnas dixit
 pro cōtinuas.
 Τυπικοί.
 Ημιτρίτικοί.
 Ημιτρίτικοί.

Διάτριος.

Πολύγωνο.

Βατίο.

Ελίξ.

Διαtheon.

Πρύγματα.

*

C oleo ruta admixto melle erit inſciendus ægrotans: ſic enim & in teſtinoꝝ fotus fiet, & ſtercorum detractioe caput releuatur: quorum motu, ac expirationis aſcenſu amplius grauiabatur. Quapropter etiam pridem, ſi officium uenter non agnouerat, oportuit adhibere clyſterem, priusquam cucurbitæ uſus acceſſerit: dehinc cataplaſmatum genus nunc laxatiuū conuenit, ut eſt ex lini & foenicæ ci ſeminibus, atq; polline ex aqua & oleo admixto melle concocto, uel ex panico diligenter emollito. Declināte paſſione, cerotarijs atq; malagmatis ſimplicibus utendum, ut eſt diachylon. Tunc cibus uarijs dandus, prædictæ ſimplicitati uicinus, ut eſt cerebrum porcinum, uel hædinum, piſcis teneri, turdi, columbarum pulli, uel domeſticarum gallinarum: olera quoq; cucurbitæ, malua, betæ, nunc ex aqua cum oleo atq; garo curata, nunc concifa atque trita, & interius condita: magis enim ex hijs facilis uenter efficitur. Quod ſape etiam ſanita tis tempore omnibus profuit, quibus unius diei uentris dilatio caput impleuit. Ante cibum præterea erit adhibenda geſtatio, portatoria ſcilicet ſella, ſine uehementi motu, quo partes uehementer patientes releuētur. Tunc etiam deambulatione utendum, & poſt perunctionem capiti adhibendus fotus, cum toto corpore ſupradicto motu laxatū ſpiramentis facilibus agitātū ſit: Etenim denſa laxantur, & reſenta tenuātur. Dehinc cum declinatio firmioreſſe coeperit lauacrū adhibendum. Tunc in alia diatriſto quiddam uini aquati offerendū. Ita cum capitis pauſauerit dolor, longo tempore horæ ſolitarum acceſſionum erunt euitandæ, atque è memoria eſciendæ: quibusdam etiam temporibus in requie ſeruus ægrotos. Declinandum etiam omne quod poteſt acceſſionē in commemorationem reducere, ut eſt aduſtio, indigeſtio, uenus, meratus potus, uel plurima

D maſticatio durioris cibi, aut curioſe conditi, necnon etiam uapores uehementes atque ignea lauacra, exclamatio uehemens, iracundia, uel † uenter nimis adſtrictus, & magis poſt cibum, aut ſpiritus reſctio, & eius ad ilia deſcenſus: ſic enim oppreſſio quædam omne caput extendit, dein tardante paſſione, & nunc ſuperpoſitionibus exaſperata, nunc lenimentis leuigata. Oportet igitur ſuperpoſitione temporis animaduerſionem habere, hijs deniq; quæ ſupra ſcripſimus uti: Etenim quæ mitigant celeres uel acutas paſſiones, ea tardarum ſuperpoſitioni non conueniunt. In lenimento uero paulo audacius reſumendi ſunt ægrotantes, & non, ut nuper, timoris adiuncta cautione tempore quo ſuperpoſitionis aſperitas declinabat. Adhibenda igitur uectatio pro uiribus ægrotātis, fertorio uel ſella procurata: ac ſi purius occurrerit lenimētum, & neq; æger fuerit uiribus præuexatus, tunc hominum manibus, aut animalium actū uehiculum adhibemus, æquali uidelicet motu, ſed perfectio atque æquabili, lucido & mediocriter calido loco: Ac ſi tēperata, & ſine flatu acris fuerit qualitas, tunc etiā ſub cœlo erit adhibenda geſtatio. Sed neceſſariò longitudo loci curanda, ne frequenti reuerſione uehiculi circulus grefſus uertiginem ingerat ægrotanti. Tunc etiam deambulatione adhibenda, ſed primo tarda, dehinc medio tempore fortior, atq; paulo erectior extentis cruribus. Hijs uero quibus caput fuerit plurimum releuatum, lectio quando adhibenda. ſed leui exercenda uoce, tunc exercitium atq; unctio, quæ æqualiter corpus moueant atq; curent, ut ueſtitos faciamus currere: nudos uero cum defricatione perungi. Tunc manus ſuo motu exerere, uel certe luſtationem iugem facere, adhibito doctore, cuius præceptis pareat: Adhibitis ſanè hijs rebus quæ implere atque commouere caput ualent, ut ſunt ea quæ cum obiectione plurima corporis fieri iubentur: necnon etiam circulos ductus, atq; retrogreſſus cum ſal-

tibus,

A tibus. Tunc oralauanda, atque articuli fouendi, uel lauacrum per interualla dierum adhibendum. Deposita autem corporis turbatione erit aqua præpotandus ægrotus. Tunc cibum fumere succi facilioris, id est, mediæ materiæ, quam mesen hylen uocant Græci. Dandum etiam uinum tenue paruum. Sed eo tempore quo cibamus adhibenda quoque animi laxatio, quam diachysin uocant: Quæ fiet aut ludicris rebus, aut ioculari facetia, quæ singula artis moderatione adhibita, cyclorum ductu auferri atque minui debent: prædatio in-
Μίση δ' αμ-
 θυμοῦ διάχυ-
 σις.
 Prædationem
 cibi abstracti-
 onem uocat.

rio, cui perfectio consummata respondeat. Est autem resumptiuu cycli ordinatio formanda hoc modo: Prima die paruo cibo atque aqua nutritus ægrotans, uel si ferre ualuerit, ab omni nutrimento abstentus, alia die leui motu erit exercendus, atque oleo perungendus; tunc & cibo nutriendus, id est, totam accipiat partem solitæ quantitatis, quam facile percipere atque digerere solebat. Sed panem dabimus limpidum, fermentatum: pulmentum autem oua, uel holerum betas, aut cucurbitas, uel maluas aut lapathos, aut bulbos, uel pisces teneros, ut sunt scari: & auiculas, ut sunt turdi, aselli, iulidæ, ficedula: uel cerebrum porcinum aut hoedinum. In hac perseuerantes qualitate atque quantitate duobus uel tribus diebus, iuxta uirium possibilitatem, quo neque parua dando debilitentur, neque adiectionibus perturbati opprimantur. Tunc detractæ partis partem tertiam adijcimus, pulmentum damus turdorum, ficedularum, aut ex pullis columbarum uel gallinarum. Tunc rursum post tres uel quatuor dies aliam tertiam partem panis adijcimus, & agrestia dabimus pulmenta, ut leporis, aut capræ: Atque ita æquali numero dierum peracto, ultimam partem panis addemus: pulmentum dabimus porcinum tenerum ex aqua, uel non curiose conditum ex anetho & sale. Præterea simili modo erit etiam uini facienda
ἀσπιδος.

partitio, atque per singulas pulmentorum mutationes adiectio: ac si plus ægrotans bibere quàm damus uoluerit, aquam sumat. Simili modo etiam gestatio, atque exercitium, siue motus erit augendus aut minuendus, ad comparationem quantitatis ciborum. Perfecto resumptiuo cyclo erit metasyncriticus adhibendus, primo ex parte, dehinc perfectus. Est enim passio facilis in motu, & natura caput iniurijs aptissimum: siquidem non facile rerum repentinas perferat mutationes. Prima igitur die erit cibo abstinentus ægrotans, tunc alia die parua adhibita gestatione, atque unctione corporis, uel si passio permiserit, lauacro. Rursum panis dabimus partem solitæ quantitatis, quam ante initium curæ facile accipere atque perferre solebat. Pulmentum dabimus falsum, asum, uel coctum, dabimus etiam cappares sinapi madidatas, atque oliuas ex uiridi nouitate messas, quas colimbadas uocant, præcauentes ea quæ facile caput
Κέλεο μετασιν-
 κρητιές.
 Colimbades.

implent atque grauant, ut est porrum, allium, cepe. Potum dabimus uinum, & si perferre uoluerit æger, in iisdem duobus uel tribus perseuerabimus diebus: sin minus, secunda die falsamentis admiscemus cerebrum uel piscem. Tunc sequenti die panis detracti partem tertiam addemus, pulmentum damus, holus, cerebrum, piscem tenerum, hoc tribus uel quatuor seruantes diebus. Tunc rursum aliam tertiam partem panis addentes, transimus ex mediæ qualitatis materia ad uolantum qualitatem, atque in eadem simili dierum numero perseuerantes, ultimam partem panis addemus: pulmentum dabimus porcine carnis. Sed si multas mutationes facere uoluerimus, in quatuor partes medietatem panis diuidimus, ut singulas singulis mutationum pulmentis adijciamus: hoc est, unam mediæ qualitatis materiæ applicantes, aliam uolantum, aliam agrestium, aliam
 A 3 porcine

C porcinae carnis. Sed ne quid odiosum est quantitate multorum dierum fiat agrotanti, hoc est, pulmentorum similis oblatio, erit in communi qualitate specierum diuersitas uarianda, ut quibus diebus salsum damus, Graeci drimiphagian appellant, eiusdem speciei uariemus. Nunc exempli causa dantes pisces, nunc [†] sardam, nunc cordulam: Atque ita in usum medicinae materiae, quam mesen hylen appellant, nunc turdos, nunc ficedulas, siue quas miliacas uocant, nunc columbarum pullos ac gallinarum. Hoc denique etiam in alijs qualitibus pulmentorum, siue materiarum erit seruandum, ut eiusdem uirtutis pulmenta specierum mutatione uariantur: Erit praeterea pomorum quiddam adiungendum, quod inflare non ualeat. Sed tempore quo porcina utemur erunt etiam olera offerenda: solum seruandum, ne modum quantitatis excedamus, siue qualitatem rerum datarum:

[†] anteriorum Augetur enim oblatio non solum si plurima fuerit [†] diuersarum specierum, sed etiam si plus nutrire ualuerint. In omni igitur mutatione, hoc est transitu ex qualitate ad quantitatem, prima die oportet curandum aqua uiuere, adhibita perunctione. In alijs uero diebus etiam uinum accipere, & lauacro corpus recurrare: Sed non omnibus necessarium diebus: siquidem facile caput iugi lauatione ad passionis uestigia reuocetur. Similiter autem oportet etiam motus corporis augeri atque minui. Tunc isto cyclo perfecto erit alius adhibendus solo ex uomitu, de tracta drimiphagia: In quo oportet prima die paruo cibo, & aquae potu agrotantem reseruare: Tunc alia die leui deambulatione motum uomitum exagitari, ex radicibus raphani, uel hijs similibus speciebus, si loci aut temporis causa defecerit copia. Oportet igitur radicis cortices in frusta minui paruissima [†] ad librae pondus, quod excedere fas non est. Tunc in uisulo mulso, & aceto confecto simplici, uel scillino hauriendum, atque medendo dare agrotanti. Sed paulo prius quam cibum libero tempore accipere solet, [†] ut neque lupinus adhuc stomachus, hoc est, cibi adpetitu non admonitus, sine ulla commotione reuomat: neque rursus appetentia soliti temporis excitijs digestionis incitet accepta. Tunc tenuiter masticans iugiter ex illo mulso ex aceto confecto sorbens transuoret, atque cum omnem modum sumpserit leui deambulatione motu requiescat, donec ructante stomacho est retento spiritu mordicatione quadam, siue feruoris sensu sentiat altiora pulsari. Quod quidem interposita hora occurrere probamus. Tunc aquae tepidae sumens cyathos duos, ne plurimo potu acrimoniae radicis obtundat, immixtis digitis uomitum prouocet, atque cum omnia reddiderit accepta, aquam superbibat plurimam, ut & stomachum lauet, & reliquias feruoris exinguat: atque ita prouocato uomitu reiecto potu rursus bibat. Hoc cum tertio aut quarto fecerit, & potum liquore limpido reddiderit, capiti leuis forus est adhibendus, atque ora aqua calida fouenda. Tunc leui deambulatione mouendus est ob tranquillitatem capitis faciendam, nisi sit soluentis corporis ex nocumento uomitus illati causa perungendus: hoc est, ex superioribus ad inferiora membratim deductis manibus defricandus: Sic enim capitis densitas quae uidebatur illata soluetur, cum inspiratio facilis totum per corpus fuerit effecta. Tunc epotis duobus cyathis aquae calidae lecto recollocandus, & ab omni cibo uel potu abstinendus summa cum requie animi atque corporis. Dehinc laxata capitis strictura solo dimitendus: quoniam ^{*} prius quam densitas ex adiutorij commotione illata soluta est, in somnum facile deuenerunt, non solum suae causa capitis grauatione seruauerunt, sed etiam maiorem fecerunt, cum nullo spacio interiecto somnum adiutorio iungentes

[†] *πρωμαγία*
[†] *scorum*
Μίσην δάμ.

[†] *anteriorum*

[†] *intra librae*
pondus

D

^o *for.*

Συμμινοί.

[†] *videtur de*
esse: admonen
duus est.

^{*}

A gentes densitatem corporis iunxerunt. Est igitur, ut dicimus, cibo abstinentus, ne sumpta corruptat ex corporis remanente torpore postagitationem uomitus atque feruorem: quippe cum saepe manentibus in stomacho squamulis uel folliculis radicum, requisite superaddita, atque cibo nouo commixto, eius necessario faciant corruptionem: ex qua consequenter caput impletum, etiamsi sua passione praeuexatum non fuerit, necessario constrictum grauescit, cum ex illa putredine corruptionis exhalationes ascensu quodam caput obsidunt. Sicut enim Themison ait, est natura caput carnis pauperum & neruofum, & duris cutibus & capillis obtectum, & spiramentis difficilibus natura: tum sensibus quoque uniuersis formatum, insidens corporibus, atque accipiens eorum cunctas exhalationes, cum spiritus naturaliter superna petens ex inferioribus trahit corpora caetera per arteriam atque stomachum, quae sunt corporis ueluti maiora fumaria. Dehinc alia die lauacro utemur, atque pulmento medicae qualitates: Tunc post duos uel tres dies caeteras cycli partes adhibemus. Ac si radices loci aut temporis causa defuerint, adfectandus ordine supradicto uomitus ex granis sinapis madidati, uel ex liquido sinapi potio, aut mulso ex aceto & pipere confecto, uel cardamomo, aut erucae semine, aut decoctione thymi, uel origani, aut hyssopi, aut falfamenti, & multis ossibus, cum aceto, uel mulso ex aceto. Tunc profectu cedente, atque limpido lenimento perspecto, praesumpto etiam aegrotanti in grauescentem perferre nunc uomitum, nunc drimyphagian, audemus integum atque perfectum cyclum metasyncriticum adhibere, ut initium a uomitu sumentes, drimyphagian iungamus, ac deinde per caeteras cycli materias decurramus. Ordinantes praeterea etiam localia adiutoria, quorum prima sunt adhibenda leuiora, & quae longe remotis partibus admota transmissa patientibus ingerant curationem, tunc etiam uehementiora. Erit igitur radendum caput, nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam, donec cutis rubore adficiatur: Ac deinde in balneo nitri puluere aspergi, & confricari paulo antequam in solium descendat aegrotans. Tunc etiam paroptesis adhibenda erit ex carbonibus aequali uapore medentibus. Alia etiam die cucurbitae infingendae plurimae cum flama, & primo dorso atque ceruici, uel caeteris neruis, quos tenontas appellant: tunc capiti. Quae quidem capiti erunt magno raptu detrahendae: Dehinc dropax adhibendus, primo cruribus, tunc thoraci, & dorso, ex primo ceruicis sphondylo usque ad clunes, uel earum ultimum sphondylum: Plurimi etenim nerui inferiora quaeque communi natura complexi isdem paria faciunt superiora. Tunc partium propungentibus pilis capitis, atque buccarum, uel temporum musculis, quos siagonas appellant, collo uel mento cum subiectis gutturis, quae ante rumam uocant, dropacem apponemus. Sed ne caeteri corporis partes nudae interea perfrigescant, erunt a duobus ministris medicocriter unctione fricandae, atque ita cum dropacem detraxerimus, totum perungi corpus oportebit. Ipso quoque capite manu leuiter pertractato, & lauacro dabimus aegrotantem. Hijs itaque adiutorijs relaxatis, atque lentescentibus capitis partibus, uocis quoque exercitium adhibemus, quod Graeci anaphonesin uocant. Tunc frequentius sinapismum, ac deinde ptarmicum utile est. Plurimum denique prodest post deambulationem sinapi adhibutum in gargarismum, madidatum prius quam lauacro ager utatur, uel aridum, ac masticatum, ac deinde aqua calida sumpta, & in ore paulisper retenta, uel piper cum melle. Non quidem haec humoris, siue phlegmatis de-

Pauperum di
ut pro carens

Παρόπτης.

Τένοντες.

Δρόπαξ.

Σφόνδυλος.

Αναφώνησις.

Σιναπισμός.

Πταρμικόν.

Γαργαρισμός.

C trahendi causa methodus ordinauit, sed ut etiam oris interiora adiutoriorum agitatione capiti beneficium tradant: quippe cum dolor saepe ipsas quoque partes afficit. Ista igitur regula consequenter etiam in betae nigrae, uel cyclaminis herbae succo in cochlearis quantitate reclinato capite aegrotantis pollicis sinistrae manus impressione inflatis narium cauernis infuso uti possumus: Etenim fit macilentum humore excussio, qua aegrotans releuetur, non ob deductionem, ut supra diximus, materiae, sed quod adiuncta agitationis utilitas capiti beneficium tradat. Est etiam ex localibus adiutorijs uisura corporum, ut sunt ea quae conficiuntur ex euphorbio, uel adarce, opobalsamo, aphronitro, murra, uel alijs similibus uirtute rebus. Utendum etiam malagmatibus, quae ualeant ex

αλελγματα με-
στρια.

Meminerimus tamen non prius esse ab adiutorio locali ad aliud transeundum, prius quam turbatio corporis fuerit delinita, atque patientes partes aliam recte poscere commotionem adiutoriorum fuerint uisae. Quapropter si plurimum uexata corpora uiderimus, sufficere intelligimus uno in cyclo unum locale adiutorium. In hijs uero quae minus uexata noscuntur, uel uiribus depurgata etiam secundo uti licet. Singula igitur adiutoria adhibenda esse meminerimus sequenti die, quam mutatio facta fuerit materialium, hoc est, qualitatis pulmentorum in aliam transitus qualitatem, ut ex antecedenti abstinentia ductile atque aptum corpus adiutorijs fiat. Specialiter autem erit dropax adhibendus tempore quo medicae qualitatis utimur materia. Paroptesis uero & sinapismus, & ptarmicum, quod sternutamentum dicere poterimus, tempore quo uolantum utimur pulmentis: Etenim neque adhuc corpus post usum balsamenti debile, neque iustum plurimum nutritibili qualitate uidetur esse confertum. Cauenda etenim uehementer est capitis commotio, quae saepe corporis plenitudine fit. Quippe cum sanos homines plerunque uinolentia, uel indigestione confusus, capitis motu uexatos in catarrum, atque coryzam uenire uideamus. Solo igitur tempore, quo drimyphagia utemur, omne erit locale adiutorium prohibendum.

D Vel si quisquam omnino ex parte fuerit uiribus plenus leue quiddam addiderit: Sufficiens quippe cum drimyphagiae uehementia atque recorporatio altiorum eo tempore totum penes habitum mutare uideatur, & sit timoris ita corpus adiutorijs exercere, ut eodem tempore superficies cum altioribus agitur. Utendum etiam fomentis siue uehementioribus illusionibus aquarum, quas Graeci cataclysmos appellant: Et primo calidarum, deinde frigidarum. Ordinandae etiam mutationes earum ad usus naturalium aquarum, scilicet earum quae non odore percitant. Natationes uero sub diuo fieri reprobamus: Caeeris enim corporis partibus aqua complexis solum supernatas remanet caput, quod necessario perfrigidens inaequalitatem corporis facit. Ac si minus eedere passionem uiderimus, post frequentiam eiusdem, iterataque curatione & fortificato corpore aegrotantis querimonia permanerit, hellebori usus adhibendus: sed primo ex eius inseratione radicibus penetratis, uel nullo ex aceto confecto infusis. Dehinc etiam coquis utendum est, atque diuersis ciborum pulmentis, quod quidem latius tertio Responsum libro iam dudum docuimus: Vehementi enim motu corpus apertum despuuit, ut ita dixerim, passionis carnem, qua depulsa naturalis atque noua succedit. Dehinc si etiam hijs gestis passio permanens erit, secundo uel tertio utendum helleboro, sed praesumptus uiribus ex corporis refectione. Tunc etiam naturalibus aquis utendum, uel siccis uaporatio-

καταρρο-
σεν.

κατακλυμοι.

Libri respon-
sionum Caelij.

nibus,

A nibus, & longa per maria nauigatione; Etenim fluminales uel portuosæ, atque stagni nauigationes incongruè iudicantur, humectantes caput in frigidant ex *Maritima nauigatio.* halatione terrena: maritimæ uero latenter atque sensim corpus aperiunt, & falsæ proprietatis causa corpus adurunt, atque eius habitum quadam mutatione reficiunt: Affectandus etiam in aëres teneros atque aquilonios transitus, uel contrarios hijs qui passionem asperare ualent. Adhibenda præterea animi laxatio, & magis post cibum: Omnis enim mentis intentio caput implet. Hæc est secundum Methodicos ordinata curatio. Plurimi autem diuersarum sectarum principes fomenta probauerunt ex oleo rosaceo, atque aceto, & ruta, & herpyllo, peucedano, castoreo, sylphio, atque semine herbæ quam agnon appellant, samuco, *ΑΨΥΣΙ.* hederarum coma: ex quibus in accessione caput impletum augmentis asperissimis agitatum atque grauatum totius passionis duplicat modum: Est enim supradictarum materiarum repercussibilis usus, & eo adhibitus tempore, quo mitigatio conuenire perspicitur. Utuntur etiam purgatiuis medicaminibus, quæ catartica uocauerunt, hoc est, uentrem deducentibus, ex quibus stomachus inficitur, & omnis nervositas uitatur. Item arteriotomiam probant, & uisuram ex cauterijs ferratis, duorum digitorum spatio super ipsas uenulas effectam. Tunc longo tempore uulnerationis seruata ferri materia purulenta, ex alto atque superficie passionem releuare promittunt: quod nos in accessione noxium atque exitiale iudicamus ob uehementiam motus. In lenimento uero inutile atque adiutoriorum medelæ contrarium, siquidem prohibeat eorum beneficia penetrare: Non enim fricationes uel cucurbitæ, uel dropaces, aut sinapismi, aut prarmica, aut cataclysmi, quos nos aquarum illusionis appellamus, uulneratis locis adhiberi aut perferri aptissime possunt. Utuntur etiam frigido lauacro, quod Græci psychrolusian *ψυχρολύσις* appellant, quod necessariò neruos indurat, ac congelare consueuit obdensatione cutis ac totius corporis. Utuntur etiam locali uenarum diuisura, ex qua patientes partes implentur. Dant quoque mastichen mastificandam, ex quo in passione constituta densatus constructiua uirtutis castatur *. Itè Themison primo libro *Themison.* fomentis utitur ad laxamentum phlebotomix, frustratus errore sequenti ex fomentis incongruis. Item imminente augmento duas præcauens horas unctiones adhibet acerrimas, & durissimam fricationem atque constrictionem articulorum, tunc sinapissimum adhibet ultimis membrorum partibus, siue summitatibus articulorum, ob auertendam materiam. Plurimas etiam fronti sanguifugas apponit, atque humeris & temporibus capitis, quod est contra sectæ ritugorem. Affectandam igitur corporis laxationem, non auersionem materix eius dicimus; quippe cum non concurrat, neque conueniat quod faciendum putat, ut eodem tempore articulorum constrictione, & sanguifugarum appositione utamur præseruatim horis duabus, antequam passionis implicent augmenta, cum illo tempore sit requies adhibenda, & sæpe contingat, ut præueniens corpori occupato querela accessionem denuntians, ipsum quoque tempus quod elegisse uidetur, turbare noscatur: sitque nocens appositio sanguifugarum, ex quibus perfricatio atque commotio, uel ex earum moribus amentia, aut si aliquid sanguinem detrahunt grauis ægros uexatio consequitur. Probat etiam apponeda malagmata dolori contraria quæ anodyna uocantur, uel castoreum, *ΜΑΛΑΓΜΑΤΑ ΑΝΟΔΥΝΑ.* aut rutam, aut sphondylion herbã, cum cerotario ex oleo rosaceo atque pice liquida cõfecto. Ex iisdem iugiter iubet odorem capere ægrotantem omnifariam caput implens: atque ita si dolores, inquit, mitigati non fuerint, ex calidis rebus frigidæ

εμπειρικοί.

C frigida spongiae apponenda, ad empiricorum consilia deuolutus, qui ex contrarijs ad contraria transeundum causis resistentibus probauerunt. Vtitur etiam scaroticis, hoc est, quae cutem extendere uel corrumpere ualeant, & cessante accessione imperat fricationē adhiberi atq; fomenta, quorum item usus non declinantis est accessionis, sed in toto recedentis. Deniq; peccatis indulgendū methodicorum princeps Soranus dignissime iudicauit: Adhuc enim, inquit Themison, Asclepiadis erroribus & rudimento temporis methodici fallebantur.

D E S C O T O M A T I C I S. C A P: II.

Σκωτωμα, κρυση, τερμιν, εφικατο, ματικον, θάλασ.

Cotomatica passio ab accidenti nomen sumpsit, quod repentinis oculis ingerat tenebras. Afficit frequēter uacuos homines, hoc est, sine aliquo exercitio uitā ducētes, & uiolentos, uel cōsuetos uentrem purgare medicaminibus potis, & ab eorum usu repente desistentes. Itē hēmorrhoidis longo tempore affectos, & post earum amputationē nulla recorporatione curatos. Ve-

Επιληψια.

hementescit autem hęc passio hyeme, uel uerni temporis initio: præterea saepe futuram denuntiat epilepsiam. Veteres deniq; paruā epilepsiam uocauerūt: Nam in passione constitutos repentina uisus tenebratio atq; nebula cum capitis uertigine consequitur, ut omnia secum moueri existiment. Item ante oculos quosdam sentiunt marmorum maculis similes tractus, quos marmarigas Græci uocauerunt, cum tamen conuersis oculis omni ex parte non deserant uisum. Item capitis atq; oculorum grauatō, & sedere uolentibus timor: siquidem secū omnia putent impelli, uel cadere: aurium tinnitus, superiorum corporis sudor, aut repentinus casus cum celerissima surrectione. Asperatur præterea passio si ex alto aspexerint ægrotantes uel meatum fluminis, aut rotæ uertiginē, siue ignis. Item si proni quicumq; gesserint, uel maiorem uocem auribus acceperint. Discernitur ab epilepsia hęc passio, siquidem neq; sensibus priuat ægrotantes, neq; spasmus, id est diuerso raptu adficit. Item à capitis passione, quam cephalæan uocant discernitur, quod dolorem non faciat. Separare autem ab ista passione uertiginem, siue obscuritatem necessarium non est: Si quidem ex his ueluti partibus scotomatica passio cōfecta esse uideatur. Est deniq; istius passionis affectio salutis innoxia, hoc est, sine ullo periculo, nisi quis mare tenus, aut ex alto cadēs, ratione casus potius quàm passionis uiolentia perire uideatur. Curationem uero eandem adhiberi cōuenit, quæ nuper passioni capitis est ordinata, non solum generali, sed etiam speciali ratione.

Μαρμαρυγαι, εφικατο, μαρικον, λεγεσθαι.

D

Θεραπειαι.

D E I N C V B O N E. C A P: III.

Incubus.

Πνιγκιων, εφικατο, κριβαλι.

Incubonem aliqui ab hominis forma uel similitudine nomen ducere dixerunt, aliqui à phantasia qua patientes afficiuntur: siquidem ueluti ascēdere atq; insidere suo pectori sentiunt quicquā. Themison uero in epistolarū libro pñigaliona uocauit, siquidem præfocet ægrotantes. Item quidam ueteres ephialten uocauerunt, alij epibolen, quod utilis patientibus perhibeatur: afficit crapula uel indigestione iugi uexatos. Accidēs igitur semel ita ut nullam uigilantibus querelam aut displicentē sanitatem faciat, sed solius somni turbatio noscatur, minime passio dici potest, sicut neq; semel effectus per somnū semel lapsus, quē Græci onirogonon appellāt, passio nuncupat, nisi iugiter, atq; cū corporis incōmoditate fuerit effectus. Est autem supradicta passio epilepsiae ratio: Nam quod neq; deus, neq; semideus, neq; Cupido sit, libris causarū quos

Οτιμαριον.

atiologu,

- A** etilogomenos Soranus appellauit, plenissime explicauit. Ista igitur passione possessos sequitur corporis tardissimus motus atq; torpor, & magis per somnium grauedo atque pressura, & ueluti praefocatio qua sibi quenquam irruisse repente existiment, qui sensibus oppressis corpus exanimet, necq; clamare permittat. Quo fit ut saepe erumpentes non articulata, sed confusa uoce exclament. Quidam deniq; ita inanibus adficiuntur uisis, ut & se uiderē credant irruentem sibi, & usum turpissimae libidinis persuadentem; cuius si digitos apprehendere nixi fuerint fugatum existiment. Tunc cum somno surrexerint, faciem atq; transforationis partes uuidas & humectas sentiunt, attestante grauedine ceruicis, cum tussicula leui molli stimulatione commota. Plurimum autem possessis accidit pallor, & corporis tenuitas, quippe cum somnum timendo non capiant. Apparet igitur stricturae passio ex [†] grauedine, tarda autē ex temporis tractu, & non semper sine periculo salutis: Cum enim uehemēter impresserit praefocatio quosdam grauedine interficit. Memorat deniq; Silimachus Hippocratis sectator, contagione quaedam plurimos ex ista passione ueluti lue apud urbem Romam cōfectos. Quae propter curandos oportet iacere loco lucido atq; mediocriter calido, adhibita reuocae animi, & corporis abstinentia, usq; ad tertium diem, quem Graeci diariton uocauerunt. Tunc colla tegēda atq; caput, & stomacho lanis limpidis ex oleo calido praecincto, adhibenda etiam oris collutio ex potu aquae calidae. Ac si plerima stomachi, uel capitis, uel colli fuerit querela, adhibenda phlebotomia, & post detractionem perunctio ex oleo calido. Tunc ora fouenda, cibus dandus simplex, succi facilioris, paruus, forbilis: & si passio perfeuerauerit cataplasmata adhibēda: cucurbita quoq; nunc simplex, nunc adiūcta scarificatione ex utraq; parte gutturis, quam Graeci anthereona uocant, nos rumam. Tunc uaporatio, ^{Ardeōdip. Rumā.} ne utendū, & alternis diebus cibus dandus. Illa uero adiutoria quae adhibenda diurnis erunt diebus, adhibēda, sed longe remotius à nocturno tēpore. Tunc etiam gestatio atq; uarius cibus, & lauacrum, & aquatum uinum. Illis uero partibus quas curamus erunt primo cerotaria apponenda: tunc malagmata, ut diachilon, aut diamelisotum, aut diasamfucum. Fricatio etiam capitis, & densi perctinis capillorum decursio, suspiciones etiam siue metus imminentiū somniorum auertendū procul fabularum lenitate robore adiecto. Pleriq; enim sibi fingentes uel formantes futura, uoluntarios penē causarum motus efficiunt: ac si passio tardauerit leuiores admonita monitis, conuenit etiam radicum uomitus atq; drimphagia: capitis quoq; detonsio, ac corporū usus acriorum. Item dropax, sic enim aut ex supradictis adiutorijs ægritudo soluetur, aut si peiorauerit epilepsia necessarid sequetur.

DE EPILEPSIA.

CAP: IIII.

Pilepsia uocabulum sumpsit, quod sensum atq; mentē pariter apprehendat. Appellatur etiā puerilis passio, si quidem in ipsis abūdet atatibus: & sacra, siue quod diuinitus putetur immissa, siue quod sacram contaminet animam, siue quod in capite fiat, quod multorum philosophorum iudicio sacrum atq; templū est partem animae in corpore natae: siue ob magnitudinē passionis; maior enim uulgus sacra uocauit: sacrum dictū mare, sacra domus, uelut tragicus poeta sacra noctē, hoc est magnā: Fit plerūq; uel nascitur ex uinolentia, aut indigestione, aut cōfusione: uel ut Aesclepiades, percussu atq; diuisura membrorum quae cerebrū tegūt, aut nimio timore. Sed eius passionis species duae esse probant: una ^{Morbus sacer} ^{Sacra magna dicta sunt.} quae

- C quæ somno similis altissimo uideatur: alia diuerso raptu corpus afficiat. Quarum prima grauior iudicatur, siquidem sit similis apoplexiæ: quarum quidem com- mixtio tertiam facere speciem potest. Plerique enim raptu atq; contractu corporis adfecti uel adprehensi secundo in altissimum soporem deuenerunt. Sed horum differentia generaliter inutilis curationi inuenitur. Pronos autem seu decliues, aut uenturos in ipsam passionem sequuntur communia accidentia etiam cæterarum passionum quæ ex membrana cerebri oriuntur, ut grauedo atq; uertigo capitis, & interior sonitus, consensus etiam occipiti, oculorum intentio, aurium tinnitus, aut difficilis auditus, & cum uertigine uisus obtusio, uel quædam præ oculis quæ si propendentia, macularum marmoris similia, quæ Græci amarygmata, siue marmarigas uocant, uel araneorum cassibus, aut nubibus tenuissimis similia, aut paruulius uolantum animalibus, ut sunt culices. Item uelut scintillarum micæ, aut circulus igneus circumferri præ oculis sentiunt ægrotantes: Linguam quoque inflexibilem cum salu musculorum, & dolorem à tergo inter scapulas. Sequitur etiam gutturis durities, atq; præcordiorum iugis inflatio cum oscitatione, sternutamento, & saluarum fluore, & cibi fastidio, aut immodico appetitu, uigiliæ iuges, aut plurimus & inanis somnus, in somnia turbata, & ciborum difficilis ingestio, uel nulla, & manifesta causa ueretri tentigo, & frequens Veneris delectatio. Aliquando etiam per somnum feminis lapsus, quem Græci onirogonon uocauerunt; mens suspensa cum anxietate, & nullis ex maioribus causis facilis iracundia, atq; paulo ante gestorum obliuio, & eorum quæ caliginem facere ualent facilis sensus, obtinente passione occupato corpore, sensum priuatio accessione dominante. Sequitur & quibusdam immobilitas perfecta cum ore demisso, oppressione. Alios uero raptos diuersa diductio, atq; saltus, & uultus contortio, uel oculorum sequetur: quæ sæpe perseverans etiam post accessionem strabos fingit ægrotantes, atque contrariò quibus tarda fuerit correctio naturalis uisus simulat æquitatem. Sequitur etiam gutturis stridor, & singultus cum rubore uultus, & uenarum inflatio, & aliquando pulsus atq; spirationis cessatio, tunc per interualla resumptio, palpebrarum quoque suspensa positio, & ilisio dentium atq; stridor, & lingua prolapsio, quæ sæpe quassatione, sæpe incisura uexatur. Sequitur etiam præcordiorum ad superiora raptus, uel stercorum & urinae in uoluntaria emissio, sudor roscidus rigenti corpore. Aliquibus etiam confusa uocis emissio, & ante dimissionem per os atq; nares spumarum fluor, accessione cessante omnium gestorum ignorantia, atq; corporis dimissa uolutatio, cum inuestitia uultus ægrotantis. Sequitur tunc oscitatio & distentio corporis ueluti uoluntaria, & inolitus uisus. Piger motus & totius corporis marcor: oculorum etiam permanens turbatio, atque uenarum frontis extantia. Aliquibus etiam mentis alienatio, & nulla notorū agnitio. Alio autem tempore plurima ex antecedentibus consequentur quæ supra memorauimus: hoc est, tenebratio uel caligo, cum proni quicquam gesserint ægrotantes, aut nauem, aut rotam figuli celeri motu ferri conspexerint; aut aquam fluentem, uel altitudinem, aut rupem uiderint, aut strepitum uel clamorem audierint, aut uehementer refrixerint, uel igneis lauacris usi fuerint, aut odoribus nimium bonis uel malis adfecti, ut storacis incensi, aut thuris, aut bdellij, aut gagaris lapidis, uel bituminis, aut ceruini cornu. Præterea accessionum motus nunc ordinatos, nunc inordinatos ægrotantes accipiunt: & nunc interuallis longioribus, ut mensium duodecim, nunc angustionibus plurimum uel parum, ut eodem mente uel die frequenter agitentur. Noctibus quidem inquietati

αμαρυγματα
 μαρμαριγας

ονιρογονος

A inquietati, & quidam antecedentibus signis accessionem fore denuntiant: quidam sine ullo denuntiatio motu, quo fiet ut magis periclitentur: Alij enim prænoscens futura, motibus solitis admoniti, in domibus se continendo tutantur, accessionē præuenientes: quam cum sentiunt propinquare, eligunt locos quibus tuto, ac sine ulla turpitudine iacentur. Alij uero istorum ignari publicis in locis cadendo foedantur. Adiunctis etiam externis periculis, quæ passio- nis non esse uideantur, loci causa præcipiti dati aut in flumina uel mare, cadentes aut in balneis uentris solutione coacti. Signa autem sunt post lenimentum futuræ rursus accessionis, ex quibus affici in passione uenturos memorauimus, somnus turbatus, uel cibi corruptio sine ulla manifesta causa. Item uereri sine ratione tento, & Veneris appetentia, uel seminis per somnum iactus, quæ onirogonon Græci uocant: iracundia, mœstitudo, & cætera quæ nuper posuimus. Item segnities cum pigro motu in officia solita, & grauitio cum quodam somnifico mœrore uultus, decolor atque maior inflatio, oculorum quoque ueluti [†] *manuum* deprauatio, cum deiecto quodam uisu. Nam suspicere difficile est ægroatū, hoc est ærē sup̄ernum attendere. Quod si tentauerint, facile rursus abducti uicinas quoque oculorum partes ad inferiora conuertunt. Vel si repentino motu caput in alteram conuerterint partem, uertiginem sentient cum tremore atque torpore, cum digitorum contractu uel dolore, aut crurum grauedine, & summitate manuum uel pedum. Ex quibus multis uel cunctis interrogatione acceptis passionē dicere poterimus, nisi præsentibus in accessione facilius nobis cognitio fuerit declarata, uel ætatis, aut aliquolibet causa æger sua narrare non poterit accidentia, quæ supradicta ratione apprehendere poterimus, & accessionem futuram prænosceri: conijcientes etiam temporum responsionē, quanquam summam accessionum ordo sæpe seruetur. Communiter autem hæc passio frequens est in pueris, & magis tempore quo dentium natiuitates habentur. Accidit etiam primæ uis, atque medijs ætatibus: senibus uero difficile: nam uehementius afficit proximis natiuitati infantes, quam pueros, aut uergenti ætate atque senesores: siquidem uiribus inualidi passionū impetum tolerare non possint. Solet denique hæc passio pubertatis tempore, siue nouæ purgationis in feminis, aut primi partus quadam naturali nouitate facile detergeri corporis mutatione suffecta. Quod *Epilepsia quo discernatur à scotomatica passione.* si minime uenerit, plerumque patienti consensescit, nisi aut longo tempore natura pugnante, aut medicinæ diligentia fuerit superata. Irruit autem omnitem- pore corporibus, sed magis uerno. Frequenter simile pati epilepticis, & à matrice præfocata mulieri inueniuntur: siquidem non aliter sensibus priuantur, sed discernuntur quod in ultima accessionis parte per os atque nares spumarum fluore afficiantur. Hæc est passionis cuncta specialis significatio. Curationis autem adhibenda causa erit necessarium adhibendum genus, quod sit passio strictura, atque uehemens, & difficulter frequentans, tarda, superpositionibus atque lenimentis uariata. Cuius quidem superpositiones nunc plurimis tempora temporibus accessionis generalia superpositionis occurrerunt. Sed quæ forte superpositiones plurimis ex accessionibus fuerint confecta, nunc quotidianos, nunc tertianos, nunc hemitriticos faciunt typos. Difficile est enim hanc passionem in continuationem uenire: siquidem præuentu mortis interueniente minime continuatio intelligi possit, & sit impossibile, iugibus diebus aut sensibus priuatū, aut motu carentē, aut diuerso raptu affectum in uita manere. Item lenimentorum aliqua pura ac limpida, aliqua turbata concurrunt: & aliqua la- tiora, aliqua angusta, aliqua horum mediocria. Patitur enim cōmuniter omnis

B neruofitas

C nervositas, sed principaliter caput, sicut ex antecedentibus conijcere poterimus, & ex hijs quæ post accessionē remanere videntur. Curandum autem oportet primo cū tenebrositate uel uertigine uexatur, iacere loco lucido atq; mediocriter calido, altioribus stramentis capite subleuato: Et si raptus fuerit consecutus, digitis erunt palpebræ differendæ, atque iugiter ab omni motu seruandus ob spasmi passionē: Iubendum etiam ministris manibus calidis nunc caput atq; frontē cum blanda fricatione, nunc collum atq; gutturis partē, quam anthereona uocant, contingere. Alijs etiam manuum summitatē atq; pedum tenere iubemus. Præterea frigescentia corporis uaporari, corrigi etiā ea quæ forti raptu torquentur. Ac si minime consenserint, erunt in eodem schemate seruanda, ne ulterius torqueantur. Tunc quodam laxamento captato corrigēda, ne nimio occurrentia certamine superare cupientes, neruorum quassationes faciamus. Linguam quoq; relocare curabimus, atq; mentum corrigere, uel coarquare. Tunc calidis pannis thoracem uaporare, atq; inter scapulas, quod Græci metaphrenon uocant: Laxatis enim diaphragmatis partibus, quod nos thoracis atq; uentris discrimen dixerimus: laxato etiam hypodymate, siue membrana quæ latera ex interioribus contegit, sine ullo periculo poterit collectus spiritus exhalari. Apponenda etiā uesica oleo calido semiplena pubetenus, atq; uesicæ partibus, ut ipsæ quoq; mitigatæ cōquiescant: Ac si dentes conciderint, ut præfocationis excitent meatum, immisione digitorum sinistram compaginem, quam Græci chalinon uocant, hiscentes dimittemus, ne spumarum emissio tardetur. Tunc per interualla ægrotantē in clamantes excitamus, & eius ora spongia ex aqua calida expressa detergemus, dehinc caput fouemus iugiter. Cum statum sumpserit accessio, plurimo atq; dulci oleo calido, & lanis mollioribus infuso omnia cōtegimus:

D magis autem occipitiū, & maiores neruos, quos tenontas appellant. Tunc gutturis atq; rumæ partes, quas anthereonas appellant, cum temporibus & buccarū musculis, quos siagonas appellant. Sudores etiā si fuerint ingruentes raptim detergemus, ne corpora perfrigescant. Tunc collectum humorem detrahimus appositione digiti, aut lanæ, aut spongiæ melotæ inuolutæ: perseverans enim longioris temporis facit accessionem. Ac si minime resumentem uiderimus, erunt cucurbitæ leues apponendæ, quas Græci sicyas appellant, stomacho atq; thoraci, & interscapulis atq; præcordijs. Sed si infans ætas fuerit patiens, erunt maiora prohibenda ob debilitatem uirium. Sed eum nutritrix amictu contegens, oleo fouens, conclusu corporis corrigere meditetur. Aut si spumarum quicquā comparuerit, quod in ore teneatur, mullsum tenue destillet paulatim, & neq; iugiter, quo commorationem faciat spirandi. Tunc lac offerat dimissione perfecta, siquidē sit crassius, atq; maioris nutrimenti. Dehinc cum forte potuerit post accessione mammam sumere, erit melle papilla linienda, quo facilior sumptio fiat, atq; neruorum laxatio celebretur. Corpus quoq; necessariō nutriatur: tenuatur præterea etiam liquidorum crassitudo, & uenter mollitur; conijcientes etiā singula passioni accidentia, quæ ita corrigere debemus, ut à generali regula nihil dissentire uideamur. Tunc etiam curationis diligentiam per nutriscem ægrotanti præstare tentabimus, iubentes & à lauacro abstinentiū, atq; sine uino atq; esu perseverare: Tunc deambulationibus atq; exercitio leui gestari, quo humeros magis exercent, ut est sphaeræ ludus, uel exultationis cuiuspiā. Item iubendum cibum sumere succi facillioris, uel interea mullsum. Ac si forte ipsam quoq; hac passione uexari uiderimus, erit ab officio remouenda. Non aliter etiā si quilibet passione affecta malo succo atq; corpore habituari uideatur: nam hoc Græci cachexiā

sphaeræ ludus

A **ci cachexion** uocauerunt. Erunt igitur hijs perfectis aliæ nutritices exhibendæ, ex quorum sano lacte infans nutriatur. Quomodo autem sanum lac, uel communiter nutritices bonæ probentur, muliebribus libris, quos Græci gynecion uocant, docebimus. Interea ipse quoque infans erit à lauacro seruandus. Tunc post tertium diem in domo locandus, & primo oleo calido, tunc oleo & aqua calida fouendus. Vitanda præterea quorum timore infantes afficiuntur, ut sæpe fictiæ formidines. In ætatibus uero quæ ferre maiora adiutoria possint, accessione trāsacta erit phlebotomia adhibenda. Aliqui enim medici statim phlebotomandos probant, sicut etiā Theſſalus se uelle demonstrat. Aliqui prima diatrito seruandum existimant, quo speculentur utrum post unam accessionem passio soluta recessisse uideatur. Sit præterea non solum inane, uerum etiā noxium phlebotomiam adhibere: Quippe cum prædicendum probent ex accessione secunda, utrum passio augeatur, & hoc phlebotomiæ exigat adiutoriū, & phlebotomatus cibi refectione toleretur. Alij uero discernēter aiunt hoc adiutorij genus adhibendum, ut qui forte iam consueti passione afficiuntur, reseruato ordine lenimentorum, statim accessione facta phlebotomentur. Hijs autem qui in prima incurſione passionem accipiūt, in tertium diem, siue ut Græci uocant, diatriton differantur, si quidem sit incerta accessionis recursio. Nos uero, ut Soranus docuit, neque omnes intra diatriton phlebotomamus, & magis eos qui primo incurſu passionis afficiuntur. Plurimi enim ægrotantes corrupto cibo admonentur, & est præcauendū indigestione sauciatos phlebotomare. Neque rursus omnes in tertium diem probamus reseruandos: Cogente enim passione, nullo subiecto indigestionis obstaculo, erit arripienda phlebotomiæ commoditas, non solum hijs qui iam sæpe admoniti passione uidentur, sed etiā in illis qui primo inuasu afficiuntur. Cessante etenim accessione inesse passionē conijcimus: si quidem generaliter sit maligna, & frequētius tarda quam celer, nisi adiutorijs medicinalibus destructa à corpore depellatur, aut ullo naturæ, aut fortunæ beneficio: nisi tardādo corpus tenuerit, ut solius medicinæ diligentia poscat: iudicare enim est incertum, utrū passio post accessionē primā inesse corpori, an soluta uideatur: si quidem ex occulta ueniat apprehensione causarum, & oportet methodicū sine ulla falsitate regulas intendere curationē. Videmus denique phlebotomiæ cōuenire: Nam passionales cœnotetes argui uidebuntur, si utrum passioni conueniat fuerit dubitatum. Sed quia sola temporū quaestio flagitari præspicitur, erit conijciendum ante secundam passionem adhiberi posse phlebotomiam: si quidem in initium uehementiæ atque magni uodinis causa passio transcendat, ut sæpe contusio corporis, aut fractura, uel ignis ustura: stare autem nec declinare poterit passio: horū enim difficilium morborum propriū est sine ullo destructiuo adiutorio non celeriter temporum nequitia transire, hoc est accessionis augmentum. Sed neque propter abstinentiam cibi, quam necesse est post phlebotomiam adhibere, erit hoc adiutorium declinandum, quando corporis uires ferre ualuerint, hoc est, ut & sanguinis detractionē, & abstinentiæ tolerant. Denique etiā alijs passionibus affectos, ut exempli causa, synanchicos sine ulla ratione phlebotomamus. Quare sicut superius diximus, post casum rectos epilepticos cessante accessione paruo tempore differimus, quo turbore spiritus, atque liquidarum materialium depositio tranquillentur. Erunt enim speculandum, ne qua indigestio siue corruptio cibi subesse uideatur. Quod ita intelligere poterimus, si nauseantem uel ructantem fumosas exhalationes ægrum uiderimus, attestante mordicatione atque tormentis, intestinorumque inflatione: quæ si non fuerint, perfectæ indigestum iudicabitur.

Καχέξια
Γυνέσιον
Cælij libri.

Theſſalus.

Soranus.

Καινοτάτοι
morborū.

Cmus: Quippe cum forsitan præoccupato corpore iam dudum futuræ accessionis causa aut paruū sumpserit cibum, aut in totum abstinerit. Sed si, ut supra dictum est, corruptus extiterit cibus, erit phlebotomia in tertium diem differenda, fouendū caput cum cæteris partibus, hijs adhibita collutione cum uini abstinentia. Tunc erunt somno dimittendi, atq; à cibo seruandū usq; ad primum diem. Sed si quicquam corruptionis ex indigestione superare uiderimus, erit per uomitum depurgandum: ac si nulla fuerit corruptionis uel indigestionis suspicio, erit statim adhibenda phlebotomia moderata detractiōe, ex brachio scilicet,

Aut potus.

T cibo

sed cum præcautione defectus, quem Græci lipothymian uocant: si quidem facile passionis accessionem imitetur. Tunc post phlebotomiam erit adhibendus potus, atq; oris collutio cum paruissimo potu, & t̄ somno abstinedus: Ac si accessio in secundum diem durauerit, prædicto periculo eius propinquus uel ministris, atq; adiutoriorum ex ratione uenientū exitum incertū, ne nobis quam male gestum imputetur, si forsitan uel passionis superatus ægrotans uitam finierit, & intemporaliter nos quisquam adiutoriū adhibuisse arguar, phlebotomiam adhibemus, tanquam in continuationibus paruam indulgentiam pro dimissione accipientes: Vt si exempli causa paruū requieuisse agitatione seposita ægrū uiderimus, ut nullo raptu tentetur: Vel contrariō, si forte oppressis sensibus motu caruerit, aliquas partes corporis mouere uideatur, ut palpebras, quæ iam dudū motus similitudine possessæ si fuerant. Dehinc post detractiōem sanguinis procurata facie, ex spongia calida erit mulsum in os ægrotantis distillandum: tunc secunda die dandi mulsi cyathi duo, uel tres: Tertia uero die ante horam solitam erit perungendus oleo calido atq; dulci, toto corpore sub stramentis.

D

Tunc detectus aqua calida ora foueat, & post æquatū corpus accipiat succum paruū, luculentū, mollem, lenem, calidum, digestibilem, ut est panis, uel alica ex aqua confecta, aut pulcicula ex pane, quam torfinita uocant, ex oleo, aqua, sale, uel melle condita, ex prima diatrio usq; ad declinationis tēpus: quod probare poterimus ex minutione accessionū siue accidentiū. Alternis diebus cibum sumat, ne passione affecta neruositas etiam illatione cibi grauata digestiōnis officium sustineat, sed magis laxamentū ex abstinentia consequatur. Tunc si uenter non fecerit, uel si suum officium non impleuerit, ob detractiōem grauatam quo corpus releuetur, erit iniiciendus calidæ & oleo per clysterē. Tunc præsentato uentris officio erit tondendus, atq; nouacula omnis capillatura radenda. Ita in alia diatrio cucurbita occipitio apponenda collo, uertici & temporibus capitis, cum scarificatione, & cōmunibus cataplasmatibus utendum, quibus omne caput cum neruis maioribus, quos tenontas appellant, contegamus. Tunc buccarum musculos, quos siagonas appellant, atq; omnes inter scapulas partes cum stomacho, usq; ad locū quo discernitur uenter, quem diaphragma uocant, ac deinde præcordia, atq; uesicā simili curatione laxamus: Singula etenim passione raptus uexata accessionis tempore accipimus: ac si aliqua in parte corporis querela extiterit, cucurbita imponenda. Sed neq; coadceruatum, neq; uno tempore omnes erunt partes curandæ, sed partiliter, atq; diuerso, ut nunc stomachus, nunc uesica, nunc inter scapulam releuetur, quo necessariō caput relaxatum adquiescat. Tunc spongiæ euaporationibus, qui curationē labori sustinerunt recuramus, atq; ungentes oleo cōmuni, siue quia iam licitū est cyprino uel rino. Tunc cerota ijs mollibus, ac deinde scarificatis locis inducta apponimus. Conuenit etiam enuasim adhibere, de qua Adiutoriorū libris docuimus. Dabimus cibū plurimū atq; panosum. Si aliqua in parte capitis gra

E' uel ario.
Libri Adiutoriorum Cælij.

uoco

A uedo, uel dolor, aut punctio, aut torpor occurrerit, erunt sanguisuga circularim apponenda: quæ si sufficienter fecerint detractionem, adiutoriorum modum dabunt: sin minus, hijs detractis cucurbitas infigemus, ut per earum uulnera detraçtio procuretur. Tunc rursus cataplasmatibus utemur, atq; uaporationibus spongiarum, dehinc cerotario partes contegimus. Profectu accedente dabimus olera non acriora, atq; ita gestationem adhibemus sellarem: etenim uehiculi motus rotarum uertiginem caliginemq; facit ægrotanti, quæ passionis imaginem ferat. Tunc deambulatione mouendus pro temporis aere, atque loco lucido, & longo ductu, ne iugi conuersione uertiginem sentiat: Dehinc si ferre ualuerit, etiam uocis atq; corporis exercitio utemur, monentes ut neq; spiritum retineat, neq; pronus uel circumflexus, aut saepe conuersus aliquid gerat, sed pingui uertitione defricatus stanti exercitio moueatur. Tunc cum facilitas corporis fuerit accepta lauacrum adhibemus, caput fouentes sine ullo percussu manibus subterpositis: implet enim sensum eius demersio. Tunc etiam in aqua calida, quam pygolithon uocant, deponendi sunt ægrotantes, ne percussu frigoris neurositatis afficiatur. Post lauacrum uero tparum differentes, quo feruor ex capite releuetur, dabimus aquam præbendam. Tunc cibum uariū, simplicem, mediā qualitate confectum. Et post primā uel secundam diatriton dabimus quædam in cibo quæ uinosæ sint qualitatis, ut sunt poma, quo corpus uinum dari prætentemus, ut tutò dare possimus: Atq; ita seruandū, ne hijs gestis somnus suspensus, uel concisus, aut adiuncta phantasia sequatur, & insomnia faciat turbulenta, quod ex relatione patientis discere poterimus. Item si grauedo uel torpor in aliqua parte corporis fuerit, ut dolor, aut punctio, uel saltus, erit in aqua calida perseverandum, atq; illa prohibenda, quæ uinosæ qualitatis danda præcipimus. Sin uero ex hijs nulla fuerint profecuta, dabimus lauacro remoto medicriter uinum lene, parum, ut exempli causa, semunciam uel unciam, medio scilicet cibo, aquatissime temperatum. Tunc in alia diatrito lauacro uinum iungemus: Sed præ cæteris erit animi laxatio procuranda, quo corpus consentiens nullis obstantibus curis facile sanitatis repetat qualitatem. Ac si resumptio recurrēs nihil uirium perficere permiserit, quo etiam carnatū corpus ostendat bono attestante colore, erit consuetudini dimittendus ægrotans. Eadem sanè curatione utendū etiam in hijs qui cum nondum sunt epileptici, eo tamen ferri uideantur. Hoc enim solum seruabimus, quum signis ad passionem minantibus fuerint absoluti, eos consuetudini reuocemus: Facilius est enim imminentium auersionem, quam præsentium depulsionem facere. Sin uero passio tardauerit, & propterea plurimis fuerit accessionibus uariata, erit partienda curatio secundum superpositionem & lenimentū: ita ut superpositionis tempore ipsdem utamur adiutorijs, quibus acutas passiones curari prescripsimus: Neq; enim phlebotomum reprobamus, permittentibus uiribus: siquidem longo interstitio superpositiones occurrere uideantur. In lenimento uero resumendos dicimus ægrotantes, cum recorporatiua curatione dirigēdos iusta cyclorum regula, sicut latius cum de capitis passione diceremus scripsimus. Quapropter ob resumendum corpus adhibenda gestatio, sella uel cathedra, aut deambulatio, aut uocis exercitatio. Itē lectonem, perunctionē aliptarum præceptis ordinatā, sine ulla capitis inflatione geramus, ne immodico labore affectū corpus uexare potius, quam reficere uideamur. Tunc lauacrum studiosè elaboratus. Pulmentum uero ex mediā qualitatis mannis limpidus, atq; studiosè elaboratus. Pulmentum uero ex mediā qualitatis materia, ut oua, pultes, olera, quæ non sunt acerrimæ uirtutis. Item uolantū leuiora,

Caligo passio-
nis imaginem
fert.

ῥαγὰρ ἀκαρῆν-
ῥατὺμ

credere

C & pisciū teneriora: dehinc post resumptiuū cyclum adhibendi recorporatiui, & primo ex parte, tunc perfecti, in quibus esse uomitus ex radicibus debet, uel similibus materialium rebus, ut nuper docuimus: atq; ita drimiphagian, exinde conliguas sibi pulmentorum materias ordinamus. Item adiutoria localia, ut exempli causa, primo capillos decurramus ex pectiōe, nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam: tunc tonsuram adhibentes, dehinc nouacula caput radentes, & cucurbitas alijs atque alijs partibus recorporatiuas imponamus. Tunc tropacis raptum adhibemus, sed longe primo remotis partibus, tunc uicinis, dehinc patientibus; dantes etiam masticandum sinapi, uel piper, aut staphysagriam. Item sternutamentum ex helleboro uel astrutio, & pipere, & castoreo, uel hijs similibus adhibemus. Nariū quoq; apophlegmatismū adicientes, atq; fricatione balnearum nitri pulueris, & ceteris sympasmatibus, quæ ruborem facere ualeant, ut sunt ex pyretro, staphysagria, adarce, euphorbio, pipere, calcis gleba, & pumice. Tunc cataplasma ex sinapi, atq; malagmata, quæ detergere

Supra de partia.

Acopa. & pabulis afficere corpus ualeant. Item acopa acriora, sed quæ tetri odoris non sint, toto corpore illinienda: magis tamen capiti atq; ori, conclusis palpebris: quæ immittenda sunt etiam aurium cauernis. Gargarizandum sinapi, adhibenda etiam aquarum illisio, qua patientes partes percussa mutari cogantur, quod

Hellebori sumendi cautio.

Græci cataclysmū appellant. Hijs deinde perfectis cyclis resumpto corpore helleborū adhibemus, sed longe superpositionis seruantes occursum. In omnibus quidē adiutorijs exercitijs adhibendis, tunc magis in helleboro monemus præcauendū. Deniq; si nullam accessionē denuntiauerint signa, hijs qui ordine seruato admonentur, ante decem uel duodecim dies, uel generaliter pro longitudine lenimenti porrectius erit adiutoriorū regula dirigenda. In hijs uero qui ordinate admonentur, eo tempore adhibenda curatio, quo conijcere possumus medium præteritæ atq; futuræ accessionis. Sic igitur hoc genus diligentiz intuentum, ut cum æger somnum decusserit, primo requiescat paululum iacens, non solum suspicans indigestionē cibi, uerum etiā donec persecutione quadam propria corporis fuerit facta digestio, ne ex uigilatione sequenti, atque laxamento membrorū, & tenuitate, uel purgatione spiritus iam dudum somno turbati atq; crassi fiant, quo etiam sæpe officia impediri noscuntur, cum nondum totum recurrens occupauerit corpus. Vnde sæpe factum est, ut experrectis hijs quæ illico intueantur fallantur, nisi perfrictis oculis intēderint. Neq; clamare uel currere facile possint: si quidem ui quadam somni nunc arteria, hoc est gutturis uia, asperetur, & raucos faciat: nunc fatigata corpora densitate neruorū, irruente spiritu crassiore, afficiat percussione uel quassatione similes plagas ingerendo. Has igitur ob causas æger plurimo tempore somno deposito tardare debet, præcauens lucis autoritatem, quam mox discusso somno intueri minime potest, ne repenti nō percutiatur uisus. Item disputationibus uehementibus animū exercere declinet. Tunc resumptus atq; releuatus somni plenitudine, sub stramētis leni unctiōe tangatur semel, uel secundū corporis singulas partes laxamenti medio cras causa, atq; frigoris cautione leuem & delectabilem gestationē, ut fertoria sella, uel cathedra. Sed prohibenda erit exclamatio, si quidem uehemēter moueat partes patientes. Tunc deposito turbore motus, unctiōe olei fricetur, cōductis & extensis brachijs, flexo atq; extento motu releuans singula crura commoueat, quo fortioribus motibus faciat aptiora. Fouēda etiā ora aqua calida: nunc enim erit lauacrū prohibendum, atq; ita post perunctionē cibum accipiat paruum, succulentum & leuem, ut oia, pultes piscis teneri, quæq; ex uolantibus paruæ ætatis

at q;

A atq; formæ, ut ficedulæ, turdi: declinans omne quod fuerit acrioris uirtutis, siue inflare ualentis, aut carnosæ, uel grauis. Quapropter etiã a uino erit abstinentiã, uel per interualla ab omni cibo seruãdus: Releuatur enim hoc genere corpus in unitate reflati. Sin uero aliqua signa accessionis futuræ apparuerint, ut somnus turbatus, uel cibi corruptio, uel iracundiã inanis, ac sineratio, item constitudo uel sternut inuentũ, aut aurũ tinnitus, uel præ oculis scintillarũ fingibilis uisus, aut inflatio præcordiorũ, & per somnum seminis inuoluntarius iactus, quæ onirogoni uocant, & horũ similia, non solum ad uitæ regulam transeundũ est, uerum etiã initiũ ex abstinentia sumendũ. Tunc leuis adhibendus motus, atq; per unctio, & cibus, quo corpus salutaribus officijs non deseratur. Vt enim iisdẽ ciborum regulis perseuerare tutũ non est, sic è contrario iugis immobilitas, atq; cibi abstinentia uacuato corpore solitis nutrimentis, uires extinguit futuris temporibus necessarias. Quæsitum etiã utrũ contradicentibus signis accessionẽ fore, an præsentẽ siue factã iudicemus. Sed tunc erit accessio iudicanda, quoties ceciderint in ea ægrotantes: quo discere poterimus, quo tempore diatrixi tempus sit numerandũ, ut recte possint curationes suis reddi temporibus: Nam denuntiata signa iam præsentia accessionis esse contendit. Nos uero prætangit neruositatẽ, atq; in accessionẽ urgeri recte probamus, ut augmenti indicia tanquã prælerdere uideantur, ut sunt in hemitritacis febribus frequẽter accessioe imminẽte corpora præoccupata, cum noctis anxietate pulsata diei fore asperitatem significat. Ita igitur uel simili ratione præmonitus epilepticus, tanq; si accessione uexaretur, erit usq; ad primã diem abstinentus, & neq; similiter agendus, ut pridie cum fuisset in lenimento purissimo. Quapropter abstentus una die, sequẽtib; leui motu, antecedente unctioe, atq; paruo cibo nutriatur, aquã bibat. Tunc si rectius habuerit, ut laudabilior sanitas appareat, augẽda oblatio cibi, alternis scilicet diebus, nunc qualitate, nunc quantitate. Tunc nisi ex omni parte signa superdicta erit rursus abstinentus una die. Sin uero fuerint expulsa uel depugnata, non erit illico reddenda ægrotanti consuetudo, tanquã nihil sit quod sollicitudini remansisse uideatur. Neq; rursus inani suspicione, tanquã tam imminẽtis superpositionis metuentes aduentũ, in tenui uitæ regula retinere debemus patientẽ: Vt enim oportunitas adhibita abstinentiæ futuræ amputat superpositiones, atq; earũ occasiones detrahit, sic importune adhibita corpus uexat, atq; fatigatione affectũ tarde surgere facit in solitas uires. Quapropter cum summa cautione, & sine ulla nimietate seruati, blanda regula resumendi sunt ægrotantes, quo asperatas accessiones fore metuamus. Tutius autẽ esse probamus, ut supra dictum est, longe ante futurã accessionẽ ad hellebori usum accedere: quo accepto si irruerit accessio, erunt omnia mitigatiua adhibenda, quæ accessionem ualent temperare: In strictura enim constitutis altioribus, hoc est stomacho & uentre, mitigatiua laxatione adhibita, etiã medicamini excludendo præparatiua, & præfocationis amputat metũ. Sin uero post purgationẽ nullum periculum subierit præfocationis, causa refectionis adhibenda resumptio est, cum hijs quæ ualeant accessionem temperare, ut odorama sine ullo percussu medentia, atq; nutritibilia, ut est panis calidus, melo, cucumis, & hijs similia. Destillandus etiã helleborismus, sed ex melle decocto. Ac si in initio uomitus ex accessione emerferit, cucurbita multa cũ supposita ori uentri insigẽda, tunc sequẽti parti, secundũ quod medicamen ad inferiora teneatur, donec accessio leuigetur tẽperamentis superdictæ rationis, ne cõcurus passionis & adiutorij præfocet ægrotantẽ. Erit igitur sustollẽdus ægrotans subiectione manũ ex utraq; alarũ parte cũ capitis

C sustentatione, atq; leuiter inclinandus. Tunc si medicamen ad superiora cucurrerit, & tranſuorationis ceperit partes, quo ſpiramenta obſtruere uideatur, illiſis dentibus, atq; ore clauſo, uel erumpens per naturales uias, quæ ad fauces de capite feruntur, in nares deflexerit, ac rurfum decurrens gutturis meatum clauſerit, præſens præſocatio metuenda. Quapropter immiſſis digitis, ex utraq; parte buccarũ circa maiores dentes oris faciendã diſtantia. Tum imponenda pygmata multiplicia, quæ ſi forte defuerint, cuneos ex ferulis ſciſſis mittere poterimus, quod ſcientes ægrotantem ſeruemus, atq; medicamen ad faucium partes ueniens ſpatio quodam exceptum facilius excludatur. Seruanda etiam tempora, quibus medicamen faucibus occurrit, adiutantes eius excluſionem, in faciem inclinantes ægrotantem, atq; eius ora calida ſpongia detergetes: diſtillantes etiam in os nullum: ſic enim ueluti deſpumans reſumit, aut deponit acceſſionis preſſuram releuatus ægrotans. Ac ſi non ſufficiens hellebori fuerit agitatio, quam Græci ſparagmon uocant, & paruo euentu ſucceſſerit perſeuerate paſſione, erit etiã ſecundo, uel tertio hellebori uſus adhibendus, ſed præſumpto uiribus ægro: quippe cum non iſſdem uti omnibus neceſſe ſit, & deſtruendã paſſionis cauſa una ſola ſufficiens & perſeuerã exhibitiõ approbetur. Utendũ etiã aquis naturalibus, hoc eſt, naturali uirtute medentibus, ſed quæ nulla odoris uexatione adficiant ægrotantem. Adhibenda igitur natatio, & ſole corpus torrendum, quod

Græci

D Græci heliaſin uocant, ſed prætecto capite. Utendum etiam potabilibus medicaminibus, uel electarijs ex hyſſopo, & origano, & thymo conſectis: Principaliſiter enim corpus mutant recorporationẽ faciendõ ob acrimoniam, dehinc etiã corpus ſuccorum naturalium tenuant qualitate: Emolliendus namq; uenter, & peregrinatio imperanda terrena atq; maritima, ſi ferre nauigationem potuerint patientes. Tunc etiam exercitia uehementiora, quæ labore corpus afficiant aſſectanda, quo magis fortitudo quàm corporis robur augeatur: Eſt enim ſemper grauabilis carnatio, & magis ſi tenuis fuerit impoſita uiribus, & in hijs paſſionibus, quæ in neruis eſſe noſcitur. Vnde neq; facile curationis eſt credendus effectus, quo depulſam paſſionem iudicemus, niſi legitima acceſſionũ tempora ſoliti concurſus ſine ulla inquietudine, atq; plurima tranſierint ægrotantes: Somnos quoq; ſine ullo impedimento duxerint, & uigilias placidas, ac liquida ſanitate moderatas, nulla etiam difficultate officiorum animæ uel corporis impeditas, atteſtante cibi ſufficienti appetitu, cum digeſtione congrua, & corporis nutrimento mediocri, uel egeſtionum naturalium moderato exitu, bono atteſtante uel immutato colore. Seruanda præterea multo tempore omnis nimietas, ut frigus, uſtio, indigeſtio, uinolentia, libido, lauatio, & magis ea quæ ſpecialiter paſſionẽ in commemorationẽ ducunt, ut odores percuſſibiles, aut ſplendor nimix lucis, aut reſultantium materialũ. Item ſtrepitus, clamatio, circulaſus curſus, extentio, aut ex alto deſpectio, ſiue fluminum celerrimus fluor. Ut enim uicerũ recentes cicatrices facili occasione ſoluuntur, non aliter hæc paſſio, uel alia quæq; ſimilis nequitia paruo impulſu repetit corpus: quippe quod proxime dimiſſe uidebatur. Ac ſi forte neq; ita fuerit æger ab epilepſia liberatus, nihil minus adhibendum, ſed magis perſeuerandum curatione probamus: Dabit enim hæc diligentia uel ex parte beneficium, quo neq; frequẽtius admoveatur ægrotans, neq; longioribus acceſſionibus opprimatur, neq; turpiter in furore, uel publicis in locis apprehenſus etiam poſt paſſionis impetũ animi luſtatione uexetur: Quibus enim prima uel optata non proueniunt, erit ſecunda mitigationis cauſa capiẽda. Hæc eſt ſecundum ordinẽ methodica epilepticorũ curatio. Aliaũ uero ſectarum

*Non ſidendũ
ſubitiũ ſanitati.*

A sectarū principes uaria rerum temperatione, siue experimento curationis adiutoria cumularunt, caput fouentes aceto atq; oleo rosaceo puro, uel immixto castoreo, in accessione frigidis utentes: Articulos quoq; omnes ligatione constringentes, sternutamento commoto ex aceto, naribus interius flato cum sinapi uel castoreo oleo irino infuso cum calchanto, uel sulphure uiuo, aut astrutio in censo, uel hijs quæ ad matricis præfociones incendenda posuerunt. Item hyssopum & origanum, & thymum, uel ignis flammam oculis offerentes, cum titillatu quodam & oppressione præcordiorum ad inferiores partes. Iubent præterea motum corporis adhibere, gestationem uel deambulationē, aut supra sindonem uolutari, sinapifandas etiā manus ægrotantium atque pedes, & ante accessionem perungi taphia caput, & spiritū continere. Alio uero tempore, hoc est dimissionis, uini atq; carnis imperant abstinentiam, & magis porcinae uel bubulae, & caprinae. Prohibent præterea supra pellem caprinam dormire siue iacere ægrotantem: siquidem passionis faciat motum. Adhibent etiā clysterem iugē atque acerrimæ uirtutis, & medicamina diurnalīa, quæ diuretica uocant, atque purgatiua per uentrem, quæ catartica uocant, & horū magis cui nomen est hiera, quæ non erunt, in quintū, tertio minus singulis mensibus offerenda. Tunc capitis diuisuram accuratā, quam chiasmum, dehinc scarosin uel medicaminē, siue ignis ustura. Item terebrationē testæ, uel arteriotomiam, uel usum uenerē, aut e contrario eunuchismum faciendum probantes. Dant etiā bibendum lac asininum, cum sale uel sanguine testudinīs marinae uel humano, aut uituli marini: & non solum sanguinem, uerum etiā coagula quæ lacti miscentur. Item mandendam mustelam, sed longo desiccata tempore: & tunc corda hominum atque equorum, quorum crura quasi impetigines habent, siue asinorum, uel mulorum. Item testes uel ueretrum marini siue fluminalis cancri, & porcellionis, hoc est, animalia quæ humectis & aquosis locis sæpe nascuntur, à Græcis appellata onisci: dehinc squamula ferri, cum aqua in qua fuerit candens ferum præinctum. Dant etiā camelī cerebrum fumo siccatum atq; concissum, sed infantibus uel pueris odorandum: perfectis autē ætatibus bibendum ad modum cyathi cum mulso & aceto tribus cyathis. Similiter etiā leporis cor, & cebrebrum gauia. Alij uero etiā iugamenta probauerunt, & magos adhibendos, atque eorum incantationes, quæ quantis sunt uexationibus confertæ, etiā perse probantur, sicut latius Adiutoriorum libris docuimus, nunc tamen paucis memorauimus. Constringens igitur fomentū, atq; tetri odoris, uel aceto & oleo rosaceo, & castoreo percutit & grauat, & tumores constringit: & si, ut putant, materiam redarguit, abactum tamen cutibus ad cerebrum, & eius membranas reuocat: Et sunt hæc exteriorum comparatione magis salutaria. Præterea est uehementer noxium, frigidat caput accessionis tempore fouere: quæ enim dimissione releuata mitescunt, eadem frigida densatione magis grauantur. Item ligationes neruos densant, atq; corporis oppressio, quam fieri iubent; Defricatio in temporalis, hoc est accessionis tempore geminat passiones: Accidentia enim si temporaliter quidem uidentur laessitis sensibus in resumptionem uenire, totam tamen passionem peiorant, non aliter quàm si quisquam turbatos oculos manutigio, quod Græci chirapsiam uocant, temporaliter fricando releuare uideatur. Item non aliter sternutamenta medicaminibus commota accessioni nõ conuenire probamus: Quippe cum neq; in linimento passionis constitutos hoc adiutorio facile inquietare liceat: nisi certo regulæ ductu præparatos, quo caput releuetur gestatione tenui, ac deambulatione: siquidē hoc adiutorij genus

Διυρητικῶν.
καταρτικῶν.
Ἱερά.

Χρισμῶν.
Σκάρωσις.
Ἀρτηριότομος.
Ἐπιχρισμός.

Ὀνίσκος.

Μανutigium.
Χιραψία.

C initio impleat caput, dehinc medeatur. Quod sperandum in hijs qui accessione agitati earum partium plenitudine uexantur, si etiam sternutamento fuerint cō uitiati, cum magis oporteat passionis illatam soluere turbationem. Est præterea acetum molestum naribus insufflare, siue solum, siue cum alia qualibet percussibili materia: Constringit enim atq; densat tumentia, & turbata perturbat, & ea concurrere compellit, quæ accessionis uiolentia excludi coguntur. Item non aliter mutiles atq; fatiabiles sunt incensiones, siue fumigationes & odoramenta ex pice, bitumine, spondilio, castoreo, galbano, acerrimæ atq; grauis uirtutis causæ, & iniucundioris, adeo ut etiã recte ualentium impleant caput, & eorum qui nunquam, aut difficile earum partium querelam prodiderint. Nunc tamen hijs odoramentis acceptis uertigine atque grauedine urgeantur, & non aliter tumentes oculos fumigatio adficiat, quàm etiam tumentes cerebri membranas; necessariò enim cogit in similem uenire passionem. Percutit etiã ignis flamma, siue eius affectatus splendor multus; Deniq; etiam in lenimento epilepticos constitutos, lucis importunitas, atq; eminens percussio in commemoratione facit accessionis uenire. Noxia etiam præcordiorum pressura, quam adhibendam probant, iudicatur; Mitiganda enim sunt accessione commota, & nõ uiolenter atq; contrariò conatu reprimenda. Grauis etiam sine dubio uidetur supra sindonem iussa uolutatio: quippe cum leui conuersione corpus affectum, non solũ lenimenti tẽpore epilepticos in uertiginẽ mitrat, uerum etiã recte ualentes similiter afficere uideatur. Articulorum quoq; sinapismus accessionis tempore tumorem geminans, etiam passionẽ necessariò peiorem facit. Est item intemperabilis ante accessionẽ punctio ferulaginis, quam Græci taphian uocant, cum oporteat motam passionẽ, atq; in peius coactam mitigare potius quàm prouocare; & quoties eius necessarius est usus lenimenti tempore, toties, atq; melius suæ uirtutis impleat beneficium, cum importune adhibitus partes faciat emori; Has deniq;

Græci

Græci necroses uocant. Item spiritus retentio, quam faciendam probant accessionis initio, sensus implet, non, ut quidam uolunt, repercussio spiritu futuram prohibet accessionem. Premit etiam potius quàm discutit ea quæ iam suo motu densari uidentur. Abstinentia uero uini atq; carnis, quam iugiter fieri iubent, uel unius anni spatio, impedit reincorporationis faciendæ profectum, quem augere necessariò mutationum uarietas potest: Quod facile ignaris notum fiet ex uitæ consuetudine, quæ si eadem fuerit, procul dubio corpus infirmat: Quippe cum iugis potatio aquæ demissum faciat corpus, & neq; numero dierũ, uel mensium curandæ regula sit constituenda, sed passionis temporibus, quorum mutata regula cõmutantur, ut sub eorum rigore damnũ aquæ uel uini ministretur, hoc

Caprina pellis

etiam de carnis usu erit coniiciendum, Caprina uero pellis odoris tetri causã noxia capiti iudicatur, non specialĩ atque priuata ratione. Item iugis atq; acerrima clysteris iniectio intestina conradit, atq; nervos uitiat. Vrinalia quoq; medicamina, quæ diuretica uocant, uesicæ infectione capitis membranas commouet.

Purgatiua.

Item purgatiua medicamina, quæ catartica uocant, defluxionem corporis facient, atq; stomachum euertunt, capitis etiam accuratã diuisuram, quam chiasmum uocant, & testæ perforatio, & ustura cutis medicamine uel igne sufficta, quam scaroticam uocant, & arteriotomia patientes partes infumit, & utilis renititur rebus. Siquidem nulla re comparatiua adiutoria iisdem locis adhibere permittat. At uero concubitus, siue Venus, quam adhibendam probant, ab aliquibus parua epilepsia nuncupata est: Siquidem similem faciat membrorum motũ diuerso contractu, anhelatione & sudore attestante, & oculorum

Venus parua epilepsia.

A lorum conuersione cum rubore uultus, ac deinde post effectum displicere fa-
 ciat sibi met corpus cum pallore, & quadam debilitate uel mœstitudine, adeo
 neruos afficere male uideatur, ut sæpe imminente accessione per somnum iactu
 feminis ægri præpurgentur, quod Græci onirogonon uocauerunt. Item eunu-
 chismus uires amputat, non epilepsiam soluit: Lac quoq; sumptū facile acescit,
 & propterea grauius epilepticos male probatum uidetur. Non aliter etiam po-
 tus sanguis testudinis, siue hominis, atq; uituli marini, & sumptio coagulati, quod
 Græci pityan uocant. Mustela quoq; siue hominum caro siccata, & equorū im-
 petigines, uel ueretrum atq; testes canis aquarij, uel porcellionis supra memo-
 rati, quos oniscos appellant, & aqua de squamulis siue tinctionibus ferri, & cor-
 leporis & cameli, siue gauix cerebrum male probatur: Etenim neq; ex occultis
 causis, quas Græci ἀφίλους αίτίας uocant, rationes ducunt: Neq; ex aliqua conta-
 gione siue tentatione, ut empirici uolunt, approbata in usum uenerunt medi-
 cinæ. Quippe cum intelligi, uel apprehēdi naturalis aut fortuita rerum domina-
 tione minime possit, uti hijs maxime ita insuetis atq; nouis, & odiosis generibus
 materiæ, quarum nihil usu grauius esse uideatur, ipsius quoq; comparatio-
 ne passionis, sitq; admirandum quod de aëre atq; uigilijs, uel somno & potu, &
 cibo, uel hijs quæ necessariū sumuntur, nihil experimenti uisile collegerint, de
 hijs uero ita execrandis, & crudelibus, atq; inhumanis, plerunq; etiam periculo-
 sis curationes ordinare uoluerint: Non enim sanguinē tauri potum interficere,
 * ut Themistoclem: lac coagulātū, uel caseum coctum, aut oratorem, & imaginē
 recte reprobauerunt, si quisquā humanum sanguinē facere minime crediderit,
 quo falsō memorata à ueteribus cætera uideantur. Accusatis igitur, siue nuda-
 tis summatis ueterū curationibus, non est absurdum etiam cum nominibus er-
 rores arguere singulorum. Hippocrates de epilepsia scribens communiter ait:
 Quisquis in humano corpore agnouerit siccandi uel humectandi, aut frigidan-
 di, uel calefaciendi causas, idem etiam istius passionis poterit uidere rationē, &
 neq; quomodo, neq; ex quibus, neq; quando uel quousq; hæc fieri debeant tra-
 dere curabit. Item Diocles libro quo de passionibus scripsit, in hijs qui ex uino,
 lentia, uel carnali cibo istam passionem conceperint, phlebotomiā probat, ante-
 cedentes potius quàm præsentēs intuens causas. In hijs uero qui ex corporis ha-
 bitudine in istam uenerint passionē, humoris crassi detractionē probat adhiben-
 dam, quem appellauit phlegma. Vitur etiam urinalibus medicamentis, quæ
 diuretica uocant: item deambulatione ac gestatione. Quæ si etiā uera essent ad-
 iutoria, ob paruitatem tamen numeri & magnitudinis suæ, magnæ passioni diffi-
 cile possent paria pronuntari, aut eius destructioni sufficere. Item libro Cu-
 rationum phlebotomans utitur medicaminē catapotio, quod stomachū cuertit,
 atq; post cenā uomitū facit, exhalationibus implens caput. Potat etiam aceto,
 sternutamentū commouens prius quàm in somnū ueniant ægrotantes, profecto
 intemporaliter commouens sensuales uias. Dat etiā absinthium, centaurion, & lac
 asinum, & equorū impetigines, uel mulorū: neq; tempus adiciens factis, &
 odiosis ægrotantes afficiens rebus. Praxagoras uero secundo libro Curationū
 caput imperat radendū, adhibens fricationes & cataplasma ex aceto sine Vene-
 re, dolentibus speciebus etiam sternutamentum commouens, & ieiunū uomitū
 per singulos dies, utens etiā potu lacte cum mulso atq; sale. Item deambulationi-
 bus plurimis atq; uehemēti motu, celebratis & potuionibus urinalibus, & cibis ua-
 rijs, & agninx carnis, siue hœdina, atq; porcina & catulorū, dans acetū bibendū
 atq; uinum, & post uomitū sternutamenta & odoramenta probans, & spiritus
 retentionem.

π. τυδ.

ο. νισασι.

α. ηλασι μιτινι.

εμπισινολ.

Themistocles

potu sanguine

taurino mor-

tus est.

Hippocrates,

Diocles

Urinæ medicamē-

dicamina

σχευατικα.

καταποτίον.

Praxagoras.

C retentionem. Item ustrum atq; incisuram partibus, adhibens etiam uentrisua medicamina: & cum accessionem uiderit commoueri, deprimit partes quæ fuerint in querela, atq; defricat castoreo, & uituli marini ueretro, siue uirilibus hipopotami, aut testudinis sanguine, uel rhombi marini, omnia cõfunders: Non enim initio rasio capitis est adhibenda, nec aceto densandum corpus, neque diurno uomitu uexandum, siquidem fortitudinẽ tollant: neq; plurimo sternutamento, impiet enim sensus: neq; urinalibus medicaminibus, siquidẽ corpus nimitũ laxent: neq; purgatiuis, siquidem non aliter uexent: neq; catulorũ carniibus, propter suæ qualitatis horrorem: neq; detentione spiritus accessione immi nente, tunc enim tẽpus est requiescendi: neq; cõpressionibus, asperant enim tumores: neq; curiosis odoramentis, siquidem caput impleant: neq; incisura, ob inutilem dolorem: neq; uestionibus, superpositionis enim tempore asperant obtumorem passionem. In lenimento uero resumendos uexatione doloris fatigãt, & usui recorporatiuorũ adiutoriorum obsistunt: neq; coagulo uituli marini, uel ueretro, aut testibus hipopotami, uel testudinis sanguine, aut rhombi marini.

Asclepiades.

Hæc omnia experta neq; ratione, neq; regula, sed tentatione probãtur. Itẽ Asclepiades primo libro Celerum uel acutarum passionũ, eos qui corporis raptu afficiuntur solos imperat phlebotomari, non aduertens, quia ex eadem adstrictio ne generales quæq; species epilepsie formantur, sed accessione grauior altera cõparabitur. Quapropter magis exigit phlebotomia beneficium. Item phlebotomatos injici tubet clysteri, uel collyrio, quod balanon appellant, odoribus tetris adhibitis, & fumationibus, & naribus aceti insufflati insufflatione, atq; uolutatione in tyndone præstita. Prohibet sanẽ carnales cibos & unũ, sed imperat Venere, quorum accusationem atq; improbationem ex ante scriptis accipere poterimus. At Serapion primo libro Curationum multis ex rebus diligentiam curandi confundit. Vngit enim residuum corpus oleo, colla uero aceto cum oleo rosaceo, constringens ea quæ laxatione indigeant. Tunc exercitio adhibito datumsum bibendum, ex aceto confectum, ac deinde nihil accipere iubet ægro tantes, sed quiescere, Tunc deambulare circa uesperam, ac rursum conuiescere, & deambulationem reperere. Tunc lauari, & adhibita requie bibere hyssopi decoctionem cum aceto, atq; mel in trium heminarum quantitate, tunc cibum sumere, erroribus mille stomachum uexans, ut semel cibo reficiat. Vitur etiam ante unum uel duos dies, si ordine certo accessiones occurrerint, nunc sanguinis detractio, nunc purgatiuis medicaminibus: sed nunc per superiora, aut albo helleboro, nunc per inferiora, aut scamonia, uel nigro helleboro, & hijs similibus permittis turbationibus corpus adficiens eo tempore quo requies adhibenda est, ne ulla occasione accepta accessio generetur. Ordinat præterea quæ specialiter passioni congrua medicamina nuncupauit, ex castoreo & equorum

*Κασσίη
καὶ ἰσίδιο
βασιλικῶ*

*D
Serapion.*

impetiginibus. Sunt autem squamulæ anteriorum crurum sub armorum partibus in ipsis animalibus natæ, has Græci lichenas uocant, siue chelidonas, nos uero, ut supradictum est, impetiginis uel hirundines. Dat etiam cameli cerebrũ atq; fellã, & coagulum uituli marini. Itẽ dat medicamen quod ex crocodili terreni stercore confectum probat, & leporis corde, & lumbis, & testudinis marina sanguine, uel testibus apri, uel arietis, aut galli gallinacei. Adhibet etiã odoramenta, & iniectiones clysteris, nō minus ab epilepticis in curationibus cadẽs.

*Impetiginis
equorum.
Αιγιδίου
καὶ ἰσίδιο*

*Heracles
Tarentis, us.*

Item Heracles Tarentinus secundo libro Interiorum curationum eadem medicamina conscripsit. Multi quoq; uetustiores istam curationem ordiantes uarijs erroribus conciderunt, quos memorare superfluum est: Quippe cum eorũ

uires

A uires prodicione temporis expirasse uideantur, ex quibus est Menecrates Zeo-
 phletensis. Item Tryphon, Philotimus, Chrysippus, Demarchus, & horū plu-
 rimi: Quod est nudum atq; probabile ex conscriptione curationū Apolloniū Ci-
 tienfis secundo libro de epilepticis; Item Nicandri tertio libro. Themison uero
 libro primo tardarum passionum Asclepiadis erroribus: Nondum purgatur
 ante accessionem phlebotomandus, inquit, si ordo fuerit augmentorum præfer-
 uatus: Sin uero errans fuerit perspectus, post accessionem imperat phlebotomiā
 adhibendam. Modum autem detrahendī sanguinis eius approbat mutationem.
 Quæ sunt uanissimæ inuentiones: sicut libris Specialium adiutoriorū docuimus.
 Tunc si in brachijs, uel in cruribus, inquit, aliqua querela extiterit, earundē par-
 tium uenas diuidendas: Sin minus, interiorē uenā distringendā lino, coniiciēs
 melius esse ex partibus non patientibus sanguinis coadceruatā facere detractio-
 nē: siquidē patientes magis grauentur ob irruentē materiā lapsam, qui detractæ
 superet modum. Tunc post phlebotomiā deambulatione utitur, & defricatio-
 ne alienis manibus adhibita, quo corporis motus conquiescat. Dat etiam cibū
 ex mediæ qualitatis materia, & nulla cogente ratione rursus sanguinem detra-
 hit. Sed si ordinem seruauerint accessiones, intra quinque dies secundo uel tertio
 detractioē facit. De alijs quoq; multis atq; omnibus corporis partibus, & talis
 & brachijs, nil metuens defectionem, sanguinem detrahīt. In lenimento uero,
 ut exempli causa xxx dierum, post accessionem helleboro utitur, post qua-
 tuor uel quinque dies. Tunc sequenti inicit, atq; alia die adhibet lauacrum, & tri-
 bus uel quatuor diebus cæteris cursibus cyclum complet, ac deinde rursus ad-
 hibet helleborum post accessionem transactam, uel certe radicium adhibet phle-
 botomū diffecans corpus: quod erat melius ordinare ante usum hellebori, quo
 leuiora maioribus præponerentur: quippe in re corporatiuis curationibus. Ad-
 hibet præterea clysterem, qui uires detrahat ægrotantis, & propterea sequi non
 debuerit. Supra dicta utitur etiā localibus adiutorijs, & quidem multis, pro dif-
 ferentia, & quibusdam falsissimis, ut est sub occipitio accurata diuisura, quam
 chiasmum uocari diximus: & ferro circumscrip̄ta in capite cutis ustura, qua testa
 squamulis despumatur. Item mediū testæ, quod Græci bregma appellant, tere-
 bri perforatione, & in accessione constrictione articulorum, & odoribus tetris
 atq; male olentibus, ex pice, atq; ex spondylio castoreo, galbano, sinapi cum
 aceto, quæ ex ante dictis erunt protinus refellenda.

Menecrates
Zeo-
phle-
tensis.
Tryphon.
Philotimus.
Chrysippus.
Demarchus.
Apollonius Ci-
tienfis.
Nicander.
Themison.

B DE FVRORE SIVE INSANIA, QVAM GRAE =
 CI MANIAN VOCANT. CAP: V. Moria.

Lato in Phædro duplicem furorē dixit: Vnum fieri mentis in-
 tentione, ex corporis causa uel origine: Alterum diuinū siue im-
 missum, eiusq; Apollinem inspiratorē esse, atq; nunc uocari di-
 uinationem: ab antiquis uero appellatum furorē. Magna Græ-
 corū uetustas manian appellabat, quæ nunc mantice dicta est. Mantice.
 Item alium inquit ex Libero fieri patre, alium ex amore, & ap-
 pellauit eroticon: Alium ex Musis, quem appellauit protrepticon, quod carnē Eρωτικός.
 instruere uideatur. Item Stoici duplicem furorem dixerunt, sed alium insipien- Προτρεπτικός.
 tiæ genus, quo omnem imprudentem insanire probant: Alium ex alienatione Stoici.
 mentis, & corporis compassione. Item Empedocles sequentes alium dicit ex Empedocles.
 animi purgamentō fieri, alium alienatione mentis, ex corporis causa, siue iniqui-
 tate, de quo nunc scripturi sumus: Quem Græci, siquidem magnā faciat anxie-
 tatem,

Εριγμυ.

Plato.

Μαντικη.

Ερωτικος.

Προτρεπτικός.

Stoici.

Empedocles.

C

C tate, quā appellant manian. Vel quod animū siue mentem ultra modum laxet.
 manon enim dimissum siue mollē appellant. Vel certe quod polluat ægrotates.
 nam pollui Græci lymenin uocant. Vel certe quod desertam, siue solitudinē cu-
 piētes faciat ægrotos: nam Græci destitui, atq; solitudinē petere monūstha di-
 cunt. Vel quod perseuerantius corpus teneat, & difficile pellatur, & ob id Græ-
 ci ueluti moniam dixerunt. Vel certe quod duros atq; perferētes faciat ægrotan-
 tes, quod Græci hypometicos uocant. Est autem alienatio tardans in febris, quo
 phreneticis discernitur. Si quidem neq; celer, neque cum febricula esse ui-
 deatur. Vel si quisquam furiosus febricitauerit, discernatur à phrenetico tempo-
 ris consideratione: Nam præcedit in furiosis furor sequenti febricula, & non ita
 paruo pulsū afficiuntur, quæ utraq; necessariò phreneticos sequuntur. Genera-
 tur autem frequentius in iuuentibus, ac medijs ætatibus, difficile in senibus, atq;
 difficilius in pueris, uel mulieribus; & nunc repente inuadēs, nunc paulatim in-
 crescens: & nunc ex occultis, nunc ex manifestis causis, ut est uisio, perfrictio,
 indigestio, uinolentia frequens atq; immodica, quam Græci crapalen uocant.
 Item uigilix iuges, & amor, uel iracundia, aut mœstitudo, uel timor, uel super-
 stitio nimia. Item concussio, siue percussio, & intentio nimia sensuum & intel-
 ctus ob cupiditatē disciplinarum, uel quæstum pecuniale, aut gloriā. Item po-
 ta medicamina, uel magis ea quæ amorem facere uideantur, à Græcis philtropo-
 ta appellata. Item detractio hæmorrhoidarū ueterum, siue uaricum, aut abstinen-
 tia in fœminis solitæ purgationis. Sequuntur autem eos qui non repente hac pas-
 sione afficiuntur, priusquam morbus enitescat, ea quæ etiam epilepticos futuros
 afficiunt, & apoplectos. Signa deniq; ex ante dictis sumenda memorauimus,
 Sed hæc quidam discernunt, ut communibus propria iungentes: graues etenim
 inquit, somni magis epilepsiam fore significant, atq; contrario leues atque
 parui, furorem. Sic etiam in iracundia constitutos capitis implemento affici atq;
 astimare se in furorē deuenisse, & rursum silentio opprimi ex inani timore. Item
 mœstitudo, uel animi anxietas, & iactatio, uel plurima ciborum appetentia, &
 oculorum frequens palpebratio, cordis saltus, & somni cum timore terribili uel
 turbato effecti. Item uentris extantia, & frequens descensus uenti per podicem,
 pulsus paruus atq; creber, & uehemens: Etenim in epilepsiam decliues ac pro-
 nos maior atq; rarus pulsus sequetur & imbecillus. Intuedam etiam, inquitunt,
 qualitatem aduenientiu morborum: Sæpe enim quadam contagione ingerun-
 tur, quæ uniuersa secundum nos non tutissima atq; certam faciunt discretionem
 supradictarum passionū: Etenim futuris epilepticis, uel in passionem pronis uig-
 ilix irruunt, & anxietates, & cætera. Item in aduentitijis morbis aliqua ex hijs
 eueniunt, necessariò omnia, uel certe aliqua quæ non enumerauerint signa.
 Emergente enim siue prodita passione alienatio mētis fiet sine febris, & qui-
 busdam uehemens, quibusdam leuis, & alij alia specie atq; uisu differens, uirtu-
 te tamen atq; genere uno confecta: Nam furor nunc iracundia, nunc hilaritate,
 nunc mœstitudine, siue uanitate occupat mentem: nunc timore cōminante ina-
 nium rerum, sicut quidam memorauerunt, ut nunc speluncas timeant, nunc la-
 cunas, ne in eisdem concidant, uel alia quæ terrori esse possunt. Item esse furo-
 rem cum quadam uaticinatione ueteres posuerūt. Demetrius etiam parui tem-
 poris mentis extensionem furorē appellat. Item turbine repentino expauescen-
 tes atq; percussos quosdam, ut etiam obliuione prægestorum afficiantur. Sic de-
 nicq; Artemidorū grammaticū Apollonius memorat nitente gressu crocodilum
 in arena iacentem expauisse, atq; eius motu percussa mente, credidisse sibi fini-
 strum

A *strum* crus atq; manum à serpente comestam, & literarū memoria caruisse obliuione possessum. Item melancholiam inquit speciem furoris esse nuncupandam: Nos uero ipsam quoq; discernimus à furore. Est autem infania siue furor nunc iugis, nunc temporis interiecti requie leuigatus, efficiens ut ægri nunc non meminerint sui laboris, nunc obliuionē nesciant suam, & nunc omnium sensuū alienatione uexentur falsitate possessi, nec aliarum specierum errore fallantur. Sic deniq; furens alius se passērem existimauit, alius gallum gallinaceum, alius fictilem, alius laterem, alius deum, alius oratorem, alius tragœdum uel comedum, alius stipulam ferens mundi se censum tenere, alius se sustentandum manu poscebat, uagiens ut infans. Horum plurimis accessionis tempore oculi sanguinolenti fient atq; attentī. Accidunt etiam uigilia iuges, uenarum extensio, genarum rubor, corporis durities, atq; aliena fortitudo. Patitur autem omnis neurolitas, ut ex hijs quæ sequuntur uel accidunt conijcere poterimus, magis tamen caput: Etenim antecedentes plurimæ querelæ eius partis existunt, cum grauedine atq; dolore afficiuntur, singulis quoq; sensibus patientibus, quos in capite nouimus constitutos: & præterea passio magna atq; tardissima superpositi onibus ac lenimentis uariata, ex constrictione confecta: Etenim hijs qui Mna^{seam} sectantes alium putant, ad quiescendum non est, suspicantibus eum furorem, qui hilaritate affecerit ægrotantes, solutionis appellandum. Falluntur etenim nominis uoce; si quidem Græci diachisin animi laxationem dixerunt, siue diffusionem, cum hoc animi, non corporis ostendat qualitatem: Nam quod omnis furens strictura afficiatur manifestum atq; probabile est ex oculis sanguinolentis, qui inlato constitutâ stricturam denuntiant. Item quod ipsos oculos atq; uenas in uultu extatiores habeat, totius corporis attestante duritiâ, cum fortitudine præter naturam adueniente ob stricturæ consensum: deniq; lenimenti tempore fatigatos se sentiunt ægrotantes. Est item coniectura facienda ex hijs quæ mentis alienationē præcedunt, ut capitis grauedo uel dolor, & tardus membrorum motus, spinæ uel scapularum, uentris inflatio. Peccant deniq; etiam hijs qui animæ passionem principaliter, dehinc corporis esse concipiunt, cum neque quâuisquam philosophorum eius tradiderit curationem, & antequam mente saluntur accidentia substantia corporis habere uideatur. Hæc sunt quæ ad apprehendendum uel discernendum morbum methodus ordinauit. Curationē uero similem epilepticis accipimus adhibendam. Etenim principio conuenit iacere loco mediocriter lucido atq; calido, & nullo turbore pulsato: nulla quoq; picturæ distinctione, neq; fenestris humilibus luminato, neq; in superioribus potius quàm in solo; pleriq; enim furore correpti sese præcipites dederunt. Est etiam lectus firmissime, atq; auersus ingressum cubiculi locandus, quo ingredienti minime uideant ægrotantes, ne uultus uarietate laceffiti furoris augeant uanitates. Stramina præterea mollia sunt approbanda cum defricatione ac retentione articulorum, blando scilicet tactu: Et si qua pars corporis saltu fuerit agitata tepidis uaporationibus erit mitiganda, appositis lanis mollibus ac limpidis, atque capiti, collo, & thoraci circulatim: Fodus quoq; adhibedus olei calidi, admixto aliquando mitigatiuæ uirtutis causa scœnigræci liquore, & eius decoctione confecto, sed minime pingui, uel certe hibisci infusione aut lini seminis: Tunc oris collutio, atq; potus ex aqua calida. Erunt præterea multorū ingressus prohibendi, & maxime ignotorū, Mandandum quoq; ministris, ut eorum errores quodâ consensu accipientes corrigant, ne aut omnibus cōsentiendo augeant furorem, eorum uisa confirmantes, aut rursus repugnando asperent passionis augmentum,

Cum: sed inductiue nunc indulgeant consentientes, nunc insinuanda corrigant uana, recta demonstrantes. Ac si exilire cœperint, ut difficile teneantur, uel solitudine potius exasperantur, oportebit plurimis uti ministris, & præcipere ægros latenter retineri, ad articulorum fricationem, quo minime prouocentur: si etiam uisu hominū fuerint cōmoti, erit adhibenda ligatio sine ulla quassatione, præsertim articulis ex lana. Tunc fasciola ligatur, ac si quicquā timere uel reuereri cōsueuerint, non erit itidem frequenter inducendū: continuatio enim contemptibilitatem parit: uel cum causæ cōgerint, uel adiutorio adhibēdo non succubuerint ægrotantes, tunc erit necessariō inducendum, quo ægri terrore uel reuerentia opprimantur. Ac si etiam lucem animo contraria commouētē uiderimus, erunt eorum oculi adumbrandi, quo exterum corpus luce tangatur. Adhibenda cibi abstinentia usq; ad primam diatriam, ac permittentibus uiribus phlebotomia, si passio cōgerit intra diatriam, & si ulla obstiterit causa detractionis cōgruæ faciendæ aliquoties adhibita detractione modus implendus. Si horum nihil obstiterit, in ipsa diatriam erit phlebotomia adhibenda, tunc perunctio: ora fouenda, dandus cibus leuis, paruus, digestibilis, ut panis ex aqua calida, uel alica ex melle leuiter decocto confecta, uel sorbibile quicquam, aut tenerum. Exinde usq; ad passionis declinationē alternis diebus æger nutriendus, si uires eius permiserint. Proluenda deniq; etiam clystere simplici, si passio poposcerit. Tunc etiam præcordia cataplasmatibus relaxanda, ob digestionis qualitatem, quo nulla constrictio spiritum abstentum capiti transmitrat. Attendendæ etiam species alienationis, cuius accidentia contrariorum coniectura erunt mitiganda, ut eum hilaritate relaxent, nuntiantes quicquam quod animum resoluat. Dehinc cum

D

Metaphrenum

status passionis apparuerit, deinsono capite atq; raso cucurbitam insignimus, adiuncta scarificatione, & primo ex præcordijs, tunc inter scapulas, quas Græci metaphrenum uocant: consentiunt enim facilius istis superiora. Dehinc etiam occipito ac uertici, & temporibus capitis, ac si uultus uel ora fuerint affecta plurimū, totum corpus erit sanguisugis releuandum, quas hirudines appellamus.

M

Tunc cataplasmandum ex panis cæteri laxatiuæ uirtutis: dehinc spongij uapourandū, & si passio iisdem permanserit, secundo uel tertio iisdem peruerabimus adiutorijs: Si uigilia fuerint cōsecutæ adhibenda gestatio primo ex lectulo pendenti, tunc etiam fertoria sella. Adhibenda etiam aquæ destillatio crebra, cuius sonitu sæpe ægrotantes inducti somnos capiunt. Tunc etiā spongij calidis oculi uapourandi, atq; palpebrarum duritia relaxanda, quo etiam per oculos usq; ad cerebri membranas beneficiū perueniat curationis: ac si passio declinauerit, & propterea minime uigilare, atq; alienari cœperint ægrotantes, dabimus uariū cibum ex mediæ materię qualitate. Tunc si doloris sensum ægrotantes acceperint, adhibenda embasis ex oleo, uel admixto aliquanto liquore, quo fuerit hibiscus præcocta. Tunc capiti atq; scarificatis locis cerotaria apponēda, & ex eis liquefactū corpus omne perungendū miti defricatione. Tunc acopis atq; malagmaticibus ueterū, quæ nulla nimietate percutiant, motū quoq; gestationis adhibētes: & primo gestatoria sella, tunc uehiculo manibus acto, atq; toto fortificato corpore erunt in deambulationē cogendi: & uocis exercitium quod cuiq; conuenit: Nam literalis etiam lectio adhibenda est, & quæ sit aliqua falsitate culpa, quo interius mentem exerceant ægrotantes. Quapropter interrogationibus quoq; erunt fatigandi, ut nunc mendacij causa, nunc promēdi quod quærimus exerceri uideantur. Tunc sibi dimittendi, data lectioe quæ nō sit in lectu difficilis, ne plurimo labore uexentur: Hæc enim si supra uires fuerint non minus afficiunt

afficiunt

- A** afficiunt quam corporis immodicæ gestationes. Item post lectionem aliqua cõ-
posita uel mimica sunt offerenda, si mœstitudinẽ furentes laborent, aut rur- *Lectiones*
sum tristitiam uel tragicum timorẽ habentia, si puerili luxu furentes afficiantur. *μικαί.*
- Oportet enim contrarietate quadam alienationis corrigere qualitatem, quo ani-
mi quoq; habitus sanitaris mediocritatem agnoscat. Tunc proficiente curatio-
ne erunt pro possibilitate meditationes adhibendæ, uel disputationes: sed nunc
quoq; similiter ordinatæ, ut principia leui uoce promantur: narratio uero & de-
monstrationes extenta atq; maiore: tunc epilogus dimissæ & indulgenti, sicut hij
qui de exercenda uoce, quam Græci anaphonesin uocant, tradiderunt. Adhiben- *Αναφ. οὐραν.*
di deniq; auditores sunt ægrotanti consueti, qui fauore quodam atq; laude dicta
prosequentes dicentis animum laxent: Etenim iucunda exercitamenta corpo-
ris adiuuant sanitatem. Tunc post meditationẽ uel disputationẽ † deducenda *† deducenda*
mox est, atque perungendum leuiter ægrotans, & deambulatione leui mouen- *uox est,*
dus: Ei autem qui literas nesciat immittebdæ quaestiones erunt, quæ sint eius artis
propriæ, ut rustico rusticationis, gubernatori navigationis: ac si ex omni parte
iners fuerit curandus, erunt uulgaria quædam quaestionibus tradenda, uel cal-
culorum ludus: Habet enim quiddam quod animum exerceat, & magis si pe- *Ludus calculi*
ritior ægrotanti colludat. Tunc post requiem adhibita deambulatione erunt di- *lorum.*
ligentius perungendi: & primo parua atq; simplici defricatione mulcendi, de-
hinc profectu apparẽte etiã deuexo ductu post humeros atq; colla defricatione
potiore, & leui deductione, quam Græci catapafmon uocant: ultimo fricandũ *καταπαφμόν.*
etiã caput, quod fuerit releuatũ, lauacrum erit adhibendum: & sicut de epi-
B lepticis dictum est, uariis dandus cibus inhibito uino, Tunc addendum quicq;
pomorum, quo corpus prætentemus: Dehinc uinum dandum tenue, leue atq;
paruum medio cibi tempore: & primo inter quinque dies, tunc inter quatuor, de-
hinc inter tres atq; duos: item alternis diebus: Ita quotidie interiecta uel uariata
aquæ potatione eodem contrario ductu quo uinũ uariabamus. Tunc cum nul-
la cõpperit æger nouitate seruari, & perferre singula didicerit, erunt addendæ æ-
ris mutationes. Etenim timorem, uel mœstitudinẽ, aut iracundiã suis amputant
dictis, ex quibus non paruus profectus corpori cõmodatur: ac si passio perman-
serit, & corpus tarditate possederit, su perpositionibus ac lenimentis uarianda
erunt, & superpositiones mitigandæ eisdem adiutorijs, quæ initio furentibus
sunt ordinata. In lenimento uero prius adhibendus resumptiuus cyclus per ua-
riam gestationem, atq; uocis exercitiũ musico monitore compositum. Tunc de-
ambulatio atq; gestatio, & cibus uarius, & hij similia: secundo recorporatiuus,
sicut superius docuimus. Utendum etiã localibus adiutorijs, hoc est, cucurbi-
tis recorporatiuis, & rasiõne capillorum: item sternutamento, & dropace com-
muni, atq; † compositio ex nitro, galbano, manna, pietro, euphorbio & pipere: *† compositio*
tunc paropresi atq; cataclysmo, & aspergine pulueris nitrei. Torrendum etiã *παρόπρησι.*
corpus seruore solis, præfecto capite: dehinc sinapismo & exercitio uario ac ue- *κατακλυσμοί.*
hementi. Sed hæc omnia cum adhibentur etiã localibus adiutorijs prius erunt
pratangendæ ac renouandæ, longe remouendæ à patietibus partibus. Tunc se-
cundæ ac uicinæ, dehinc ipsæ: etenim quoties longe remota præmouentur tran-
missa commoditatis sine partium curandarum commotione latenter aduenit, &
nullam facit capitis inflationem. Dehinc adhibendus uomitus ex albo hellebo-
ro radicibus inserto: Et magis si quisquam ex radice pura noluerit digitis uom-
tum prouocare: Fit enim ut inserto helleboro sponte uomitus nascatur, Tunc
etiam

etiam ipsum helleborum dabimus, & si oportuerit, non semel, sed sæpius per
 interualla temporum. Item aurium cauernis inijcere debemus aquã nitro asper-
 sam, uel mullum cum semine urticæ, uel sinapiliquido, quo etiam per sensuales
 uias ad membranas cerebri recorporatiua uirtus adueniat: Quippe cum etiam
 aurium tinnitus sæpissime ægrotantes afficiat. Dehinc erunt rursus refumendi
 aliptarum diligentia. Utendum quoque naturalibus aquis, ut sunt nitrosæ, & ma-
 gis si odoris non fuerint tetri, quo membranæ capitis quatiantur. Utendum etiã
 peregrinatione terrena atque maritima, & animi auocamentis, quibus mentis la-
 xatio fiat. Erit etiam consiciendum ex mœstitudine quantum permaneat passio-
 nis, quanquam soluta uideatur, non aliter quàm si terebratis oculis, quod Græci
 paracentesim uocant, ob tardam suffusionem: quanquam sit perfecta curatio
 uisus impedita perseuerant, quæ quadam consuetudine potius, quàm passionis
 præsentia fieri uidebantur. Solutam uero uel conuictam passionem intelligere
 poterimus ex hijs quæ de epileptica curatione memorantes docuimus. Hæc
 est secundum methodum furiosorum, siue insanorum curatio. Aliarum sectarum
 ueterum methodicorum plurimi, obscuris in locis habendos in quiunt ægrotan-
 tes, neque accidentia passionis consicientes: siquidem sæpe quidam obscuritatem
 odisse uideantur: neque ipsam passionem, quod sit ex strictura effecta: Etenim
 densata corpora aeris obscuritas minime reflari permittit: Abstinentis denique
 naturalibus officijs impletum caput magis grauatur. Adhibendam etiã immodicã
 abstinentiam, quam Græci læmanchiam uocant, non aduerentes, quia immo-
 derata cibi abstinentia uires corporis uexat, & ægrotantem naturali fortitudine
 desertum adiutoria ferre non patitur. Perdit etiam cibandi tempora, ex quo den-
 sata corpora sæpe laxantur. Non enim uere admittenda aut credenda sunt ea quæ
 suspicantur, quibus ipsi insanire potius, quàm curare uideantur: Aiunt enim
 ferarum similitudinem intuendam, quæ deductione cibi, posita ferocitate man-
 suescunt: non aliter etiam furentes posse iugi abstinentia mitigari: quippe cum
 inter sanos homines facile sapere ieiuni uideantur: Post cibum uero affici hilari-
 tate facilius, aut furore. Iubent præterea uinculis ægrotantes coerceri, sine ulla
 discretionem, cum necessariò deuinctæ partes quatiantur, & facilius ægros mini-
 strantium manibus, quàm inertibus uinculis retinere. Cupiunt etiam certis me-
 dicaminibus somnos altos efficere, papauere fouentes, & pressuram potius atque
 grauationem capitis, non somnum ingerentes fouent. Etiam oleo rosaceo ace-
 ro admixto, serpillo & castoreo, & cæteris simillimæ urtutis caput obsidunt, cõ-
 stringentes ea quæ laxatione indigeant. Item alij frigidis usi sunt rebus, passio-
 nis causam ex feruore uenire suspicantes, ut Aristoteles & Diocles, nescij quo-
 nam feruor innatus sine dubio tumoris est signum, & non ut existimant, passio-
 nis est causa: Quare peiorare necesse est, & maiorem furorem fieri cum frigi-
 da curatione corpora densantur. Alij uero phlebotomiã adhibendam probant
 ex duobus brachijs usque ad animæ defectionem, ut sæpe faciunt mori cupien-
 tes: Etenim defectio, aut uirium amputatio sequuntur immodicam sanguinis
 detractionem, quam non oportebit ex utroque brachio fieri. Dicunt præterea
 usum esse clysteris addendum, exacerimæ uirtutis liquoribus iniectione frequen-
 ti. Ex quibus nihil utile, sed potius dysenteria sequatur: Dantes etiam uirginalia
 atque uentristiua medicamina potanda, quæ diuretica uel coeliotica Græci uo-
 cauerunt. Auertendam etenim è superioribus ad inferiora materiam dicunt, ex
 quibus corpora tabescunt, neruositas uitatur. Item alij inebriandos aiunt
 ægrotantes, cum sæpe ex uinolentia furor atque insania generetur. Alij flagellis
 aiunt

A aiunt coëccendos, ut quasi iudicio mentis pulso respiciant, cum magis tumentia cæde laceffendo faciant asperiora, & adueniente lenimento passionis cum sensum recipiunt plagarum dolore uexentur. Vel certe sic ut ratio poscit uicinis magis ac patientibus locis adiutoria sunt adhibenda: coguntur ergo ut ori uel capiti plagas imponant. Utuntur etiam decantationibus tibiarum uaria modulatione: quarum alteram phrygiam uocant, quæ sit iucunda atq; excitabilis eorum qui ex mœstitudine in furore noscuntur: Aliam diram, uel quæ occupata mente pudorem suadeat, iniecto rigore, ut in bello, quam dorion appellant: in hijs qui risu, uel puerilibus cachinnis afficiuntur, cum cantilenæ sonus caput impleat, ut etiam recte ualentibus apertissime uideatur: uel certe, ut pleriq; memorent, accendat aliquos in furore, quo sæpe uaticinantes deum accepisse uideantur. Alij uero amorem furentibus aiunt procurandum, quo mentis incertio conuersa furoris asperitate purgetur, non intuentes nudissimam ueritatem, quod plerisq; furoris amor fuerit causa. Sic deniq; alius amore Proserpinæ petit inferna, & sibi licitas alienæ ac diuæ coniugis credidit nuptias: Alius nymphæ ob desiderium Amphitritis sese deditum mari proiecit. Ferunt Græcorum cōmenta loquacia & hieropolis foeminam humanis exercitata fatis, & sæuo poenitudinis dolore commota sua manu uos extinxisse successus. Neq; asperrandos ceteros accipiamus, qui ipsum quoq; amorē generaliter furorē uocauerunt, ob similitudinem accidentiū, quibus ægrotantes afficiuntur: Et est impium atq; absurdum passioni adiutoriorum in idipsum probare quod curas: omitto quod sit impossibile, amorem furentibus persuadere: siquidem iudicio carentes pulchritudinē probare non possint: Nam sæpe homines feras existimant, uel ea quæ uiderint fingendo præsentia putant. Dehinc etiam si amor fuerit acquisitus quid magis probemus erit incertum, utrum ne prohibendus sit usus uenericus, an admittendus. Sed prohibitus indignari magis cogit ægrotantes, cum desiderata producuntur. Itē permissus uexat, cū corpore euirato animæ quoq; substantia turbatur. Itē alij arteriotomiam probauerūt, in utili uexatione caput afficientes. Hijs igitur omnibus experimētis inanibus conferta est furiosorū curatio: Quæ ne fallax putentur erūt denuntiādæ personæ, atq; librorū nomina designanda. Asclepiades autē secundo libro adhibendam præcepit cantilenā. Quo etiā eius discipulus Titus adductus secundo libro de anima memorat flagellandos. Sed idē etiā officijs solitis amoueri iubet ægrotantes, & uinculis constringi, & abstinentia ciborū nimia coëceti, & siti affici, tunc uino corrūpi, uel in amorē induci, cætera primo libro tardarū passionū supradicta compleuit. Itē Themison phlebotomatos constrictius curat fomentis, qui se sua lege tenere non potuit: Adhibēs etiā lauacrū, atq; uinū plurimū, & amorē suadens adiuncta ciborū copia: Alijs quoq; incongruis utens rebus, quæ magis Asclepiadi, quàm Themisoni sunt adscribenda: nondum enim sese eius liberauerat secta, si hæc ordinasse perspicitur.

DE MELANCHOLIA. CAP. VI.

Melancholia dicta, q̄ nigra fella ægrotantibus sæpe per uomitū ueniāt: Græci enim nigrū melan uocauerūt, fel autē cholen appellāt: & nō ut pleriq; existimāt, q̄ passionis causa uel generatio nigra sit fella: hoc enim est æstimantiū magis quàm uidentū ueritatē, uel potius falsum, sicut in alijs ostēdimus: Nam Tullius atq; ab ille dixit, ueluti altā iracundiā. Itē Vergilius: hercule alta iracūdia moto, Hic uero, inq̄, Alcida furis exarserat atro Felledolor, Sigdē melancholici semper tristes, ac nulla penē hilaritate laxati esse uideantur. Frequentat autē in maculis magis, & medijs

Μελαγχολία.
Μίλαμπ.
Χολύ.

Themison.

VIII Aenci:

- C ætatibus: difficile uero in foeminis, uel alijs ætatibus: sed eius antecedentes causæ sunt hæc, indigestio, iugis uomitus, post cibum medicamina pota, acres cibi, mœstitudo, timor, & cætera quæ etiã ualent sufficere. Sequuntur autẽ in ipsam pronos uel uenturos ea quæ etiam insanos fore denuntiant. Eos uero qui iam passione possessi sunt, animi anxietas atq; difficultas tenet, attestante mœstitudine cum silentio & odio conuuentium. Sequitur etiam nunc uiuendi, nunc moriendi cupido, cum suspicionibus uelut insidiarum sibi paratarum. Item inanes fletus, atque murmura uacua, & rursum hilaritas, magis post cibum cum inflatione præcordiorum, & articularum frigore, & leui sudore, atque stomachi mordicatione, uel oris uentris usq; ad interscapulas, quas Græci metaphtrenum uocauerunt. Item capitis grauedo, color uiridis cum nigrore, aut subliuidus, corporis tenuitas, uirium debilitas, & accepti cibi corruptio cum ructationibus, odoris tetri, hoc est fumosi, uel bromosi, uel pisciosi. Item intestinorum tormenta, uomitus, tunc inanis, nunc felliosus, uel ferrugineus, aut niger, & eiusdem qualitatis per podicem egestio. In lenimento uero eorum mitigatio, uel multorum depurgatio. Sed hanc passionem furoris speciem alij plurimi, atque Thezisonis sectatores uocauerunt. Differt autem, siquidem ista principaliter stomachus patiatur, in furiosis uero caput. Et est cõmuniter stricturne passio magna: aliquando etiam complexa ob plurimas egestiones. Præterea est ex numero tardarum passionum, quas Græci chronias appellant. Curatio autem adhibenda est, quam furiosis ordinauimus: Non enim phlebotomiam reprobendam attestante dolore, aut hellebori purgationem attestante passione approbamus, sed exterius localia adiutoria, atque mitigatiua, siue corporatiua magis ori uentris, atque inter scapulas sunt adhibenda. Ac si forte aut uomitus immodicus, aut egestio uentris coegerit, constrictiua sunt cataplasmata apponenda uentri atque stomacho, ut ex palmulis thebaicis infusus utino uel pusca, admixtis etiam malis punicis, uel cydonijs, & cenanthe, & alumine scisso, aut hypocythide, uel acacia, siue galla, & hijs similibus. Dandi etiam cibi constrictiui, atque apponendæ eius uirtutis cucurbitæ. Alia uero medicarum sectarum præceptis relinquamus, & hijs qui de furiosis scripserunt. Adhibent etiã bibenda medicamina, hoc est, aloën & absinthium iugiter, quæ propter uim suam, quam habent plurimam, excludenda probamus: quippe cum sit possibile ex consuetis perficere sanitatem.

CAELII AVRELIANI SICCENSIS
CHRONION LIBRI PRIMI
MI FINIS.

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION

LIBER SECVNDVS.

CVI HAEC INSUNT:

I	De paralyfi.	
II	De canino raptu, quem Græci cynicum spasmus uocant.	Κωνικὸς σπασμὸς.
III	De auriculæ dolore atq; humoris fluore per auditoriam cauernam.	
IIII	De dolore dentium.	
V	De apprehensione, siue oppressione, quam Græci catalepsin ap-
pellant.	Κατάληψις.
Φωνὴ σπασμῶν.
Κατάρσιον.
VI	De uocis amputatione, quam Græci phones acopen uocant.	
VII	De influxione, quam Græci catarthum uocant.	
VIII	De tussicula.	
IX	De sanguinis fluore, quot, uel quæ sint differentia sanguinis fluoris.	
X	Quomodo intelligamus differentias fluoris sanguinis.	
XI	Quomodo intelligamus ex quibus locis sanguis feratur.	
XII	De effectu siue exitu supradictarum passionum, quæ Græci apote-
lesmaton appellant.	
XIII	De curatione.	
XIIII	De ptisica passione.	

B Primo libro Tardarum passionũ de capitis diximus curatione, & de scoto maticis, & de incubone: sed & de epilepsia, & de furore, siue infania, & de melancholia; nunc cæterarum actiones ordinemus.

DE PARALYSI. CAP: I.

N senibus atq; hyemis tempore frequentat hæc passio; dif-
ficile autem in calidis ætatibus: Sed generatur nunc ex oc-
cultis, nunc ex manifestis antecedentibus causis, ut quassa-
tione, uulneratione, uel alia qualibet passione: Item frigo-
re profundo, uino lentia, indigestione, luxuria, atque libi-
dine frequenti extenta: item medicaminibus potis. Sed est
uel fiet paralyfis nunc sensus, nunc motus, nunc utriusq;
Et intelligitur sensus paralyfis, quoties feruens atque frigidum non sentiunt *Παράλυσις.*
ægrotantes manifeste partium naturalium motu: motus autem, quoties fer-
uens atque frigidum sentiunt motu partium carentes: utriusque uero paraly-
sin factam accipimus, quoties motu atque sensu caruerint. Item hæc passio
nunc partis est, nunc partium, nunc totius corporis cum apprehensione men-
tis, quam apoplexiam uocantes, Acutarum passionum libris tradidimus. *Απρωληψια.*
Sed plurimis species duæ paralyseos uisæ sunt: Alia conductione effecta; alia
extensione. Sequuntur autem pronos & decliues in passionem, hoc est, qui
non repente fuerint percussi, si totum corpus passurum denuntietur, ea quæ
epilepsiam uel furorem denuntiant. Si uero ex parte, grauedo partis passuræ
sequetur, ut tardus motus cum stupore & pallore, & torpedo cum sensu debi-
litate

C litate, quæ nunc perseverantia, nunc sine ratione recedentia intelliguntur, ac rursum recurrentia: Dehinc effecta passione torpor atq; stupor gelidus partium fiet plurimus, & parvus, & nunc uoluntario motu cessante, nunc ex parte manente, & nunc sensu amisso, nunc paruo remanente, nunc etiam dolore attestante, obscurato pulsu, & per profectum cessante pallore, & tenuatione partis uitiata, nutrimento cessante, quod Græci atrophian uocant. Sequente etiam uigilatione cum adductione partium, uel extensione. Aliqui præterea paralyfin uocauerunt eam quæ ex omni parte naturalem motum abstulerit, paralyfin eam quæ ex plurima parte uitiauerit motum. Quibus minime consentite maiorum autoritas iubet: Non enim passionum differentiam ostendunt, sed magnitudinem generaliter passionis, ut sunt quædam partes duobus uel plurimis officijs aptatæ, quæ nunc omnium, nunc certorum amputatione uexantur. Lingua etenim transuorationis officium sustinens uerba distinguere non ualebit. Hæc sunt communes paralyseos significationes: sed ob singularem partium atq; particularum, quas supra diximus, communiter adprehensionem, specialiter locorum impedimenta tractabimus. Supercilium igitur paralyfi uitiatum laxius propendebit circa superius palpebrũ, uel certe sustollitur, ut etiam ipsum suspēdat. Item palpebrum superius paralyfi uitiatũ laxius fiet, atq; motu caret, & oculi pupulam contegit, uel è contrario extantum sustollitur, & oculorum pupulam nudat. Item interius palpebrum paralyfi uitiatum nunc intrinsecus flexitur, nunc in semet uel exterius refunditur, & motu caret, atq; oculum non contegit. Sequitur etiam inuoluntarius lacrimarum fluor, quod est utriq; palpebrorũ uitiatio commune: Et si in risum uenerint ægrotantes contortum uel conductum

D simulant uultum. Oculorum uero tunica, siue membrana paralyfi uitiata uisum impediunt latitudine facta pupularum: quæ passio uocatur mydriasis: Ac si cōductione fuerit paralyfis facta angustior pupula fiet, cessante nutrimento appellatur phthisis. Lingua paralyfi uitiata uocem non disserit, sed interius mouetur, & nunc nullius significationis uocem reddit, nunc amputatione facta medio tempore oppressis conatibus conticescit, Demonstrata tamen uerbi intelligibili prolatione, nunc imperfecta, nunc ex omni parte motu carens. Sed discernantur ab ista passione qui forte ex alia uocem amiserint, cum neq; colorem, uel superficiem lingua mutauerit, neque sensu caruerit, neque motu, neque schema suæ mutauerit positionis, quod fieri necesse est, cum fuerit paralyfi uitiata. Item odorem officium paralyfi uitiatum odorem non accipit sensum, sed discernitur ab hijs, qui narium uitio officium odoris amiserunt, quod

appellant ozænan: quod neque torpor partium, neque pallor, neque nutrimenti desertio sequatur, quam Græci atrophian uocant. Labium superius paralyfi uitiatum inuertitur forinsecus proditum magis cum risu aduenerit, aut locutio: conducitur enim sano cum inferiori. Item potu sumpto exterius facit fluere liquorem. Hoc quidam caninum raptum esse dixerunt nescij, sicut principaliter futuro docebimus schemate. Itē siagon paralyfi uitiatũ, siquidem nos musculum qui buccas colligat dicere poterimus, conducitur aut laxatur. Vicinus deniq; oculus nõ ualebit perfectã facere reclusionẽ conducto inferiore palpebro. Mentũ paralyfi uitiatũ amisso motu laxatur, aut uehementer sustollitur. Fauces paralyfi uitiatæ transuorationis difficultatē faciūt. Gutturis summas paralyfi uitiatæ, siue ut reuma, siue ut Græci bronchos, mortem facit, & paruam transuorationis tussiculam: siquidem non perfectam eo tempore facit inductionem, ne superet radicē linguæ, quam Græci epiglottida uocant: quo

perfecto

A perfecto accepta conuiuantur. Videbitur denique eius extantia plurimum relaxata. Item stomachum paralyti uitiatum difficultas transuorandi sequetur, uel omnino impossibilitas, unde etiam praesens periculum. Videbuntur etiam difficulta transuorantibus accepta, ueluti acriora, aut immaturo tempore comesta. Item sequitur praefocationis sensus cum frigore, in quacunque eius parte fuerit paralytis: illic namque etiam transuorata sistuntur. Sed discernuntur ab hijs qui facilem paralytin ex difficultate transuorandi patiuntur: Siquidem etiam decolorationes nutrimento cessante, ac frigus, etiam immobilitas faucium necessario concurret. Item hijs qui ex stomacho sunt humores supradictis querulis si fuerint adfecti discernuntur, quod etiam dolore atque seruo partium uexantur. Si cœcum uel eius summitas paralyti uitiatum, quod nos commune dicere poterimus, quod arteria atque stomacho interpositum uideatur, locorum grauedinem faciet, atque sumpto cibo uel potu in praecordijs permanebunt, cum torpore sensuum ac tumore manuum, aliquando & crurum attestante singultu & inani timore: Aliqui etiam reuomunt accepta nulla corruptione mutata. Perulo paralyti uitiatum cibus nulla digestionem mutatur, sed tanquam per infundibulum ad inferiora descendit, & circum uentrem laxior locus efficitur inferius inflatorque: quae per uentrem egeruntur, aspera atque plurima erunt, & neque fluida: Nestide paralyti uitiatum & typhlotero, quod nos cœcum intestinum dicere poterimus, erunt ea quae per uentrem excluduntur plurima, & minus fluida: Videntur enim nestidum cum naturam seruauerint, uel nullo fuerit morbo tentata, tunc plurimum excrementorum acceptorum facere, Colo paralyti uitiatum inordinato motu atque inuoluntario stercorea descendunt, sine ulla humectatione, uel cum foetore maximo eorum fiet egestio sine ullo dolore, Longanone cum sphinctere atque podice paralyti uitiatum, erit inuoluntaria egestio stercoreum, nisi ex aliqua hoc fuerit circumcissione confectum. Aliquando etiam praecedit, uel certe egestionem stercoreum non sine tumore, uel aliqua simili causa fieri permittit. Vesica paralyti uitiatum inuoluntarius urinae exitus fiet sine ullo dolore, neque incisura, neque circumcissione antecedente. Aliquando etiam per interualla prohibitus, uel paulatim retardatus, aut omnino negatus, & saepe etiam pubetenus extantia partium fiet, extenta uesica, sed ex tumore, uel sanguinis gelati corpusculis, quae Graeci trombos appellant: aut lapide, uel uulnere difficultas fuerit mictus, aut in toto negatio discernitur, quod sine dolore atque partium liuore, atque sanguinis mictu, apposita manu oppressa pectine urina in paralyti excludatur. Praeterea etiam peritoneo paralyti uitiatum, ut Erasistratus ait, urina abstinetur, & neque excluditur nisi adhibito catheteri: Non enim uesicae ambitus naturali consuetudine peritoneo imbuente opprimitur, neque concluditur ad exprimendum liquorem radix uirilis paralyti uitiatum, sed multo maior aut minor efficitur, & nulla tetigine prouocatur. Seminales uiae, quas Graeci spermaticos poros uocant, paralyti uitiatum, si laxatione fuerit paralytis effecta sine ulla tetigine inuoluntarius fiet seminis lapsus, & uocatur haec passio gonorrhoea, quam nos seminis lapsum dicimus. Ac si concluditione fuerit paralytis effecta, iugis tetigine aegrotantis sequetur, sine ullo dolore atque seminis lapsu, & uocatur haec passio priapismus. Crus paralyti uitiatum aut concluditione breuius fiet, aut extensione longius, ut plerique putent articulo delocationem hic factam. Sed discernitur hoc: si quidem concocuitas atque distantia loco motos aut eiectos articulos sequatur. Est autem ratione credibile, ceterorum quoque interiorum singula paralyti uitiatum, ut pulmonem, cor, uel discrimen thoracis atque uentris, quod Graeci diaphragma uocant, aut hypozygon, uel splenem, aut iecur praenitri adprehensum

κοιόν.

ήφολο.

νήσις.
τυφλωταφός.

Νιστίμ.

κόλον.

Longanoi

Τρομβός.

Εριπίτιος.

Ερασίφρατος.
Καθήηρ.

Γόροι σπρματινοί.

Γονόρροια.

Πριαπισμός.

Διάφραγμα.

C adprehensione mortem patientis, quæ saepe latent facta; cum nō propria possint
Herophilus, apprehensione signari. *Herophilus* deniq; repentinam mortem nulla ex mani-
Erasistratus, festa causa uenientē, fieri inquit paralyſi cordis. Item *Erasistratus* memorat pa-
 ralyſeos genus, & paradoxon appellauit, quo ambulantes repente ſiſtuntur, ut
 ambulare nō poſſint, tunc rursus ambulare ſinūtur. Eſt autē paſſio generaliter
 grauis atq; difficilis, ſed grauior curatione fiet, quoties toto ſenſu caruerint par-
 tes atq; motu, & in corporibus iam dudū debilibus, uel ſenibus, aut ex alio mor-
 bo præuitiatis, ut epilepſia, febre: Item ſi plurimas tenuerit corporis partes, uel
 uitiatæ neceſſarias. De nominibus autem ſpecialiter elogiatis paralyticæ paſſio-
 nis, ut mydriaſi, phthiſi, priapiſmo, gonorrhœa, & hijs ſimilibus ſingula præ-
 ſcribemus. De cæteris nunc dicemus. Hanc ergo paſſionem multi ſectæ no-
 ſtra principes ſtricturam dixerunt, ob duritiã uitiatarū partium, atq; ſiccitatē,
Mnaſcas, & grauedinem, & torporē: *Mnaſcas* uero conductione factam paralyſin uocat,
Soranus, fieriq; etiã aliquando extēſione, aliquãdo ſolutione. Nos uero iuxta *Sorani* ſen-
 tentiã illam uocamus ſolutionē, cum plurimæ egeſtiones corporis fuerint uiſæ:
 Etenim manuū, uel pedum, & horum ſimilium extentione facta, nulla egeſtio-
 ne atteſtante, & in ligni ſimilitudinē duratis partibus, ſtricturæ dicimus eſſe paſ-
 ſionem: Quippe cum frigefcere, uel quadam rugatione criſpari corpora cōmu-
Strictura. ne cōtrarijs paſſionibus eſſe uideatur. Eſt autem paſſio generaliter tarda, & ac-
 ceſſionibus atq; dimiſſionibus uariata, & ſuperpoſitionibus ac lenimentis, cuius
 prædata atq; demonſtrata ſignificatione neceſſariō curationē ordinamus. Mox
 igitur effecta paralyſi, lucido loco atq; mediocriter calido locandi ſunt ægrotan-
 tes, & uſq; ad tertiam diem permittentibus uiribus abſtinendi. Tunc niſi uino
 fuerint pleni uel cibo, mox phlebotomandi, ſi copia fuerit, ex brachio: ſin mi-
 nus, ex qualibet patienti parte contraria, quo laquei conſtrictione, & phleboto-
 mi diuiſura in paſſione conſtituti non afficiantur. Si autem pleni fuerint cibo,
 alia die erunt phlebotomandi, ſed partes paralyſi uitiatæ fricatione atq; calefa-
 ctionibus recurandæ, & lanæ limpidæ ex oleo dulci atq; calido expreſſæ, & cir-
 cuntegendæ, & fomento relaxandæ. Tunc oris collutio permittenda, atq; potu
 aquæ calidæ erunt prouidendi. Præterea acceſſionū ac dimiſſionum diligentius
 tempora obſeruanda, quæ adprehenduntur ex ægrotantiū pallore nunc aucto,
 nunc minuto: uel ſenſu earundem partium, quibus plus aut minus ineſſe ui-
 deatur. Item ex motu uel immobilitate, aut grauedine & leuitate, aut frigore &
 feruore, Tunc diatriſi tempore adhibenda perunctio ex oleo calido. Ora quoq;
 fouenda ex aqua mediocriter calida, & dandus cibus paruus ſorbilis, ut alica lo-
 ta ex aqua calida inuſa, aut oua. Ac ſi tranſuorationis faucium partes paralyſi
 fuerint uitiatæ, erunt cucurbitæ obliquis partibus gutturis atq; ceruicis appo-
 nendæ. Tunc cibus offerendus: etenim extenſæ tranſuorationis officio facile ſer-
 uire coguntur: exinde donec paſſio declinet alternis diebus dabimus cibum. Se-
 quenti deniq; die poſt diatriſi abſtento ægro cataplaſmatibus utemur ex polli-
 ne lini ſeminis & fœnigræci. Tunc alia die, niſi paſſio creuerit, patientibus locis
 cucurbitas inſigentes ſcarificabimus: ac ſi plurimæ fuerint partes paſſione uitia-
 tæ, cogentibus magis atq; urgentibus ordine præponimus curationē, uel hijs lo-
 cis, quæ facile poterunt ægrotos in periculū deuocare, aut ex quibus cæteris par-
 tibus facile poſſit curationis beneficiū dari. Sic deniq; ſtomacho laxato plurima
 certe conlaxātur, utpote è contrario oppreſſis principalibus partibus cæteræ ne-
 ceſſariō cōprimuntur. Tunc cæteris trinis diebus, quas diatriſion Græci uocau-
 runt, alias quoq; partes cucurbita releuamus. Si ſiagon, uel mentum paralyſi
 fuerit

- A** fuerit uitiatum, erunt cucurbitæ temporibus infingendæ, atque musculis buccarum, uel sub aurium lamnis. Ac si fauces fuerint uitiatæ, uel transuorationis partes, prædictis utemur adiutorijs. Itē manibus paralyti uitiatas, erunt humeris uel eorum summitatibus atq; palis, & brachiorum musculis, aut cubitorum nodis hæc adhibenda. Item cruribus paralyti uitiatas, uertebris atq; genibus cucurbitæ infingendæ, quarū quæ partes non accipiunt usum, ut supercilia, labia, digiti, sanguisugis erunt releuandæ. Item si nimia tenuitatis causa, aut usus difficultate, neq; sanguisugarū morsum tolerare poterint, ut in palpebris, uel lingua, præfecta uaporatione scarificamus, & generaliter cataplasmatibus utimur. Tunc si exegerit passio secundo scarificamus, & spongiarum uaporatione utemur, ex aqua & oleo solo expressis, uel ex oleo aut decoctione lini seminis atq; fœnigræci, uel hibisci, aut malæ communis uel agrestis. Hijs uero qui secundum linguam, uel transuorationis partes paralyti fuerint uitiatas, tempore cataplasmatū atq; uaporationum iubemus in os dari oleum calidum, uel aquam calidam, & oleum continendū, aut mulsum: Simul enim atq; eodem tempore ex utraq; parte uaporata uehementius relaxantur. Si uenter fuerit retentus, clystere utemur prius quàm partes cucurbitæ releuamus, ut primo ex aqua mulsa. Tunc si oportuerit, etiā diurnis diebus ex oleo calido iniectiones adhibemus. Si intestina, uel eorum uicinitas paralyti fuerint uitiatas, ac si etiā urina fuerit retenta, adhibitis cæteris adiutorijs atq; perfectis, encathismata sunt adhibenda. Tunc catatherismis faciendus, quo urina detrahatur, ac post detractionem oleum calidum inijciendum, atq; adnexo folliculo catathere ex ea parte quæ cystophilos
- B** à Græcis est appellata, uel otico clystere, quem nos auricularem dicere poterimus, tenui exabilisco formatum, quo possit cauernam inuadere directum catathere. Tunc cucurbitas prædictas adhibemus locis, atq; uaporationibus & cataplasmatibus eas partes cum podice & ueretris uicinis releuamus. Si stomachus fuerit paralyti uitiatas omnia sorbilia dabimus, quo facilius transuoretur: Ac si ea quæ sumuntur aliqua ex parte subiterint impedito meatu, ægrotantiū manus in aquam calidam mittemus, uel parua uascula aqua calida plena tenenda offeremus. Tunc stomacho leuem cucurbitam infigemus sub ea parte quæ premi uel impediti uidetur: Atq; ita sensim, uel paulatim eam detrahimus, quo stomachi partes deferendo accipere, uel transire faciamus illata, uel uacuum officium in memoriam reducamus: ac si uomitus irruerit paralyti facta nihil dentibus interponamus. Si uero † conductio immittimus ceram, uel tabellam alearem, aut feruleam, & ductu contrario fasciolæ corrigere tentabimus deprauata declinante passione: Etenim ante id tempus difficiles in cōsensu partes esse percipiuntur: & propterea quassatio potius quàm effectus sequitur. Vtemur præterea eodem tempore etiā cerotarijs qualibet paralyti uitiatas: & primo simplicibus, ut ex cera & oleo pingui, uel sabina, & squinanto, admixta hibisci decoctione, uel fœnigræci semine contuso, atq; trito. Tunc ex oleo ueteri & resinate rebinthina adhibemus etiā embasin ex oleo calido. Tunc calidam & oleum, cibum dantes diurnis diebus ex oleribus non acrioribus, at que piscibus petrensis, & uolantum paruioribus. Vtemur etiā acopis, ut est diasmisucū & diamelilotū, uel omnibus quæ ex adipibus conficiuntur, & medullis, et irino oleo, uel malabatrino, et quirino, et hijs similibus, et malagmatibus talibus, ex quibus est diachilon, atq; mnaieum, et diamelilotū, et meline simplex. Tunc gestatione corpus mouebimus pro uirium modo, fertoria sella, siue cathedra, longiore tunc uehiculo manibus acto, dehinc animalibus: Sic enim cōsensu persuasæ
- † conclusio
- D
altiores

Εκκαθισµατα
καταθερισµοι.
Κυστοφιλος.
Οτικος κλυστηρ.

Μεβασις.

Μηστια.

C altiores in corpore materix ad exteriora concurrunt, cum in embasi ex oleo fuerint constituta, motus beneficio praxato ægrotante. Dehinc lauacrum adhibemus atq; uinum paruum, & consequenter singula, quæ passio fuerint uiriata, suo officio exercemus: explorantes etiam, uel intuentes si quid aliud in corpore passionis occurrerit, ex quo paralysis uideret effecta, ut hoc quoque destruiamus: non hac quidem quod antecedens causa esse uideatur, sed quo etiam eam ipsam passionem necessario intelligamus. Quapropter si uulneratio ei fuerit cõgrua, gerere debemus sicut in Chirurgicis, uel Responsorum libris demonstrauimus: Reminiscetes, si quidem ex uulneribus facta paralysis sit, diuisura partium necdum proprio nomine uocabulum teneat, sed appellari claudicationes uel tardationes possunt, siue alienationes. Sin uero cicatrix fuerit clausa, hanc mollite tentabimus. Item si spinæ contortio uel conuersio ex causa effecta, hanc corrigemus. Item si febricula, aut nimia capitis passio, quam cephalæan uocant, aut epilepsian, ex ipsidem cas quoque destruemus. Item si uersio, uel

Libri Celij

Ἰατρικῆς βιβλίον.

Libri Celij de

muliebribus

passionibus.

inclinatio fuerit matricis, eidem consequenter ordinata adhibebimus, sicut Muliebrium passionum libris docuimus. Sin uero articuli fuerit eiectio, quanquã longi temporis eum recolamus. Item si quis humoris fluor per quodlibet officium naturale ultra modum fuerit dimissus, cataplasmata constrictiua probamus, ut ex palmulis thebaicis, malis citonijs, acacia, hypocistide, alumine, & hijs similibus, apponentes etiam emplastrorum ea quæ constrictiua uirtutis à Græcis enzima appellata, uel si qua ualent concludere atque siccare fluentia, ut sunt uulnerum medicamina quæ appellantur melana. Nunc similiter ægros resumeremus, ac si passio permanerit, cyclo ductu resumptionis regula ditigemus per uariam gestationem, deambulationem, uocis exercitium, lectionem, unctionem, lauacra. Tunc post hæc omnia partium adhibemus frictionem, dantes uarium cibum atq; uinum, iuxta præscriptam disciplinam omnia augentes atq; minuentes: & nunc usque ad piscium qualitatem ordinamus cyclum, nunc usque ad uolantum, tunc etiam agrestium, ultimo porcine carnis, sicut superius De capitis curatione scribentes docuimus. Dehinc adhibemus etiam metasyncriticos cyclos, & primo partiles, tunc perfectos, nisi ex initio uires ægrotantis eos perferre non ualuerint. Deniq; nunc drimyphagia utemur antecedente cibi paruitate, nunc uomitum prouocamus drimyphagian linquentes, & ceteras quoque cycli regulas complemus, & nunc uomitus adiungentes drimyphagian. Ipsum quoque uomitum primo ieiunium probamus, nunc extradicibus, uel hijs similibus qualitate materijs. Atque ita post frequentem radicum uomitum helleboro utemur, primo radicibus inferto, uel aceto infuso: Quo de tracto radices immixta concisa ipso cum liquore forbeantur. Vtemur etiam localibus adiutorijs in hijs partibus quæ sunt paralyti uitiata, ut dropaci primo, tunc composito, quem Græci pharmacoden uocauerunt. Psylotro quoq; & cucurbitis recorporatiuis multa cum flamma admotis, atq; uiolenter remotis, aut circumtractis nunc ex superioribus ad inferiora: Etenim spiritus iam dudum motu uacuatus ex alto adducetur, & quadam prouocatione excitus uel accurrens sua cubilia cognoscit, singularum uiarum motus inuadens, passionis deturbato languore. Hoc igitur facere tentabimus ex multis cucurbitis per spinam, recto scilicet ordine post inuicem adfigentes, atq; sufficiens tempus adductioni largientes, primo primarum faciemus detractionem, tunc sequentium, quo sibi adductum spiratum tradunt, atq; in soltos prouocent motus, atq; uerso ordine inferiores primo affigentes easdem detrahemus primo. Post cucurbitationem atq; dropacis usum, puluere niri partes

aspergi

Emplastrum

Ἰατρικῆς βιβλίον.

Medicamina

Ἰατρικῆς βιβλίον.

D

Ἰατρικῆς βιβλίον.

Ἰατρικῆς βιβλίον.

Ἰατρικῆς βιβλίον.

A aspergi facimus, & fricari uel sinapi, uel ex utroq;. Tunc etiam hijs pulueribus quæ sunt ex calce uiua, secla, pumice, pipere, pietro, & hijs similibus uirtute rebus. Ordinamus etiam unctiones, gestationes uarias, acopa quæ mordicatione quadam corpus efficiant, uel accendant, & emolliant: ut sunt ea quæ conficiuntur ex oleo sicyonico, syriaco, castoreo, aphronitro, sulphure uiuo, agresti cucumere, ammoniaci gutta, squilla, quam uulgo uulm pluriosum uocât, urticæ semine, pietro, pipere, helleboro † albo, nigella, galbano, irisillyrica, lemnida carie, & hijs similibus. Non aliter etiam malagmata sunt adhibenda, quæ corpus ualeant papulare laceffendo, ut sunt ex flore salis, uel ex nitro, & illud quod nileos appellatur, uel diadaphnidon, uel apollophanos, & caphysophonos: quorum compositiones Responsorum tradidimus libris, pro modo magnitudinis passionum adhibendas, atque lenimentorum alias augentes, alias indulgentes. Ordinamus etiam sole corpus torrendum, uel paroptesin ex carbonibus, aut parietibus calefactis, uel pauimeto, item lapidibus ac testis, hoc faciunt. Etiam ceromata sub sole ignita, uel terga præuncta, simili modo calefacta, quæ substrata accipiunt ægrotantes uoluntatione quadam conuertendi, ac defricandi, & mutandi: etiam loca quæ deseruerint repetenda, ut ueniant feruentiora; quippe cum naturaliter tergora oleo ac sole facile feruescant. Utemur etiam ob similem corporis curationem, quam Græci phœnigmon uocât, harena littori uicina, quæ sit sole ignita, ut circūtectâ gremio foueat ægrotantē. Tunc etiam fomentationibus ex aqua salsa, uel marina, aut decoctione baccarum lauri, uel omnium quæ ita corpus afficiunt; manente passione etiam cataplasma ex sinapi adhibemus, uel contusam atque liquatam ferulaginem, quæ Græci taspian uocant, corpus ungemus usque ad cutis ruborem, atque medioerem partium inflationem: Etenim uulnerari, siue uexari quosdam ex istius herbæ usi immoderationis est uitium, tanquam sinapismi usus immodicus. Generaliter autem similiter medentur etiam uaporationes ex faccellis sale torrido repletis, atque in lauacro igneo usus flaborum. Ordinamus etiam si quid partialiter loco patienti poterit adhiberi, ut capiti passione uexato rasionem capillorum, nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam. In mulieribus uero, quæ id fieri non facile permittunt, denso pectine exerceri capillos imperamus, supradicta scilicet diuersitate, & cum uehementi conatu, atque primo aliorum manu, & raro pectine: tunc magis denso, & ægrotantis manu. Ac si odorandi officium fuerit paralyti uitiatum, erunt adhibenda acriora odoramenta, ut ex aceto & sale, aut adiuncto origono in aceto extincto, quo ex eo acriorem profecto exhalationem naribus sapiant ægrotantes. Nunc etiam sinapi, uel castoreo ex aceto soluto per interualla, uel lasare, quod Græci opon cyrenaicum uocant. Sed hæc erunt naribus quoque immittenda, uel sinapi cum aceto, donec prouocentur iubemus eos uolenter emungere. Probamus denique betæ nigra, uel cyclaminis herbæ succum cochleare plenum naribus infundendum, uentes ptarmicis uehementioribus, quæ nos sternutamenta uocamus, ex pipere, helleboro, castoreo, astrutio, & horum similibus. Post sternutationem uero magis odoramenta utenda probamus: Hæc enim uehementius odorationis mouent officium, & solas capitis partes in passione constitutas quadam mutatione reformant. Ac si lingua fuerit paralyti uitata, uel tranuorationis partes, aridum sinapi dabimus masticandum ante lauacrum. Tunc aqua calida os colluere præcipimus. Aliquando etiâ liquefactum ex aceto sorbere ægrotantem imperauimus, & gargarizare. Hoc quidem etiâ de similibus

C liquoribus faciemus, ut ex fico, hyssopo, draganto, origono, thymo, pipere, pētro, staphisagria: hæc etiam masticanda dabimus. Ipsam quoq; linguam lasare fricantes ex aqua soluto. Tunc etiam cornu cucurbitæ in modum adhibemus: adducit enim non aliter quàm hæc spiritum, & insolitas prouocat uias, quæ sunt ex antecedentibus medicaminibus præpurgatæ. Item stomacho patiente atque uentre, magis frequentabimus drimyphtagian: dantes etiam lasar cum aceto, ex quibus panis erit madidandus, adiuncto quolibet pulmento. Ac si potes fuerit paralyti uitiatas, aut eius uicina, acriora facimus uel mordicantia iniijci collyria, quæ Græci balanos uocant, uel sinapi plurimū fico admixto, atq; in collyrium collectum longitudine aptum partibus iniijcimus, ut ea quæ in alijs ordinauimus fomenta, nunc pro encathisematibus adhibemus, uel per clysterem in-

Garum. iijcimus aliqua ex acrioribus, ut aquam salnam, uel marinam, uel garum, quod appellamus liquamen ex pisce siluro confectum, & si qua fuerint similis uirtutis: Quorum omnium dexterus usus, atque confectionis genus, & adhibendi rationem libro Adiutoriorū specialium docuimus. Oportet præterea singulas partes in passione constitutas, suis ac naturalibus motibus admonere, ut per supercilium leuando ac deponēdo, palpebram concludendo ac distinguendo, linguam producendo atque conducendo. Hæc sunt ægrotantibus imperanda. Hortandi etiam locutionem tentare: Quod si minime facere potuerint, ex omni parte officio linguæ cessante, erunt suadendi, ut animo concepta uoluant quæ profere nō possunt: Sæpe enim quæ loqui uolentes mente perceperint, in alto formans spiritus accepto motu rumpit in uocem. Vel certe docendi sunt in uocem exprimendæ literæ curam suscipere, ut intra se exercendo manifestius probent, & magis

D ex uocalibus, ne difficultate sonitus multarum literarum uocis organa concludantur potius quàm referentur. Tunc cum implere ualuerint dabimus lexes, atq; nomina, quæ sint ex multis uocalibus conscripta, ut est Paxan, & hijs similia: Sic etiam numeros dabimus, & ex hijs exclamare prouocabimus ægrotantes, ac deinde lectionem offeramus, uel disputationem. Hæc adhibenda sunt etiam *si* buccarum partes circa labiorum confinia, quem Græci chalinon uocant, fuerint in passione constitutæ. Dandum etiam mastiche masticanda, uel cera indulgentior mordenda, tunc ferulæ particula, uel per profectum tilia tabellæ: Plus enim illorū singula quodam cum certamine partes faciunt exerceri. Tunc danda etiam frangenda arida fabarum grana, uel amygdala molliora, ac nuce auellanae primo, tunc etiam glandes paulatim aucto numero quantitatis. Ac si digiti fuerint in passione constituti, erunt commouendi oblatione ceræ emollientis, & malagmatum superscriptorum: Quo non solum motu, sed etiam tactu medicamina propria uirtute medentur. Præterea eodem exercitij tempore, & in illis quibus totæ manus paralyti fuerint uitiatæ, uel earum quælibet partes, aliter erunt offerendi: At enim pondere pro modo uirū ægrotantes, quodam labore mortes exercent. Sed erunt prædictis malagmatibus commouendi, ut primo teneant uel baiulent ægrotantes, tum demum ex ipsis simili ratione feriendi manus exercent. Ac si cura fuerint paralyti uitiatæ, si fieri potuerit per seipos, sin minus, aliorum impulsu extensione atque conclusionem exercent eas partes, non tamen sine suasionem, qua non solum motibus exercentur, uerum etiā ipsi connitantur. Erunt deniq; ob uarietatem motus artis industria partes commouendæ hoc modo: Iacētæ ægrotati, cruribus imposita fasciola superpendenti rotunda, quam Græci trochilion appellant, alterum ex finibus fasciolæ inferendum, hinc tenendum dare; nunc ministro, nunc ægrotati demonstrato motu, ac par-

A tili, qui nunc adducta fasciola subleuet crura, nunc indulta deponat. Sed cum non solum leuare ac deponere uoluerimus, sed etiam extendere, aut inflectere partes paralyti uiciatas, dux erunt fasciolæ imponendæ: altera genibus, altera talis: tunc per supradictam rotulam traiciendæ, & apprehensis iniitijs similiter offerendæ patientibus uel ministris, ut uicissim adducant, quo ea quæ genu continet adducta, & ea quæ talum continet indulgente, hoc motu crura flectantur: Rursus talari adducta, & indulta ea quæ genu continet cruris fiat, extensio. Ac si sedere potuerint ægrotantes, erit fasciolæ medietas pedibus submittenda, cuius initia eidem tradita, cogatur labore proprio per seipsum adducendo atque indulgendo suis cruribus motum præstare. Simili etiam modo manus in passione constitutæ moueri posse noscuntur, ut ex altera fasciola iubeat quæ oportet arteriam articulus digitorum uicinam, quam Græci carpon uocant, altera cubitum circumdari. Præmotis igitur, uel exercitis, ut supra dictum est, dabimus ut sella tonsoria sedeant ægrotantes, quæ sit obliquis anconibus fabricata, quibus incumbentes sese leuare nitantur: & nunc sulcis ex utroque alarum latere ministrorum officio deambulationem tentent, uel incumbentes baculo, aut uehiculo manibus acto, quod infantibus sæpe motum discentibus fabricatur, sed magnitudine tamen ægrotantibus coræquandum. Dehinc cum gestationis augmenta sufficimus, conficienda sunt ligna, quæ transgredi pedibus nitantur ægrotantes: Tunc etiam perfectis in terra lacunis deambulationem imperabimus, ac deinde calcementis adiuncto plumbo prius paruo, ut exempli causa uncia, tunc plurimo, atque pro augmentorum gradu usque ad librâ deducto, tum etiam itineris celeritas erit augenda: habet enim maioris laboris officium. Varianda etiam omnis regula, ut nunc resumptiuos cyclos in metasyncriticis deducamus, nunc è contrario uersa uice gradum reuocemus. Præterea *Cycli resumptiuui et metascyncritici* semel, sed & cogentibus rebus secundo uel tertio: tunc resumendos, atque naturalibus aquis dandos, & magis calidioribus, ut sunt in Italia Pantherinæ, Vesulanæ, & Senanæ, & Caritanæ appellatæ: Etenim Albæ, siue Albulæ quæ sunt appellatæ, quod sint frigidæ uirtutis, solutione laborantibus, uel fluore quorundam officiorum naturalium à ueteribus sunt approbatæ. Utendum etiam narrationibus marinis, uel supradictarum aquarum, & primo partibus passione uiciatis inflatæ uesicæ sunt adiungendæ, quo natandi laborem minuant. Item aquarum ruinis partes in passione constitutæ sunt subiiciendæ, quas Græci cataclysmos appellant: plurimum etenim earum percussiones corporum faciunt mutationem. Peregrinatio quoque adhibenda, atque maritima, nec non castoreum potodamus, si quisquam eius odoris difficultatem perferre ualuerit: Recorporationem curationem, quam Græci metasyncriticam uocant, utilem approbamus, partibus in passione constitutis. Hæc est secundum methodum paralyticorum curatio. Veterum autem medicorum Hippocratis atque Erophili sectatores, memorant ea quæ in passione constitutos sequuntur, curationem uero nullam tradiderunt. Item Diocles libro quo de passionibus atque causis, & curationibus scripsit, eandem dixit conducere curationem, quæ epilepticis est ordinata. Dehinc Praxagoras secundo libro Curationum primo uomitum probat, & hijs præsertim qui caput fuerint paralyti uiciati, nunc ante cibum, nunc post cibum. Tunc reuocationes atque uentris fluxa, & urinaria medicamina, quæ cælestia atque diuretica appellauit. Adhibet etiam clysterem iugem & acrimoniam: bibendum etiam cum aceto asininum atque bubulinum lac probat. Tunc *κατακλυσμός*

- C cataplasmata, & malagnata, & sudoris pouocationes: & si quis uomere facile potuerit, parum hellebori pulmentis interiectis diebus admiscet. Neque mox factam paralyfin curans, neque recta à uomitu incipiens, & in hijs magis qui caput paralyfi uitiati uidentur, priusquam ex alijs adiutorijs partes fuerint releuate. Dehinc sensibilis post cibum omnis est uomitus, & multo grauius iugis. At Praxagoras iubet, quotidianis aut alternis diebus adhibitos suis dogmatibus sublatiis corporibus, quanquam uentriflua arque diuretica, & clysteres iuges approbauerit: Non enim quod mutationem corporis hæc facere ualeant existimauit, sed quod materiarum facere detractionem, atque corpus liquidis uacuare. Item aceto potu dato lac repugnat, cuius magis grauis, dehinc qualibus cataplasmatibus, uel malagmatibus sit utendum, dicere negligit. Sed neque tempus adhibendi discreuit: Non enim quando mitigatiuis uimur cataplasmatibus, tunc erit malagmatibus utendum. At iste pariter utraque cōposuit. Item sudores laxatis corporibus fiunt, non ipsi laxamentum faciunt: Sed neque quemadmodum sint prouocandi docuit, aut memorauit: Item album helleborum paruum datum prouocationis ingerit periculum, & multo potius quoties sunt in uomitu difficiles agrotantes: Mitto, communiter cum dixisse interpositis diebus offerendum, & tempus non memorasse, cum passionem necesse sit superpositionibus, ac lenimentis uariare. Item Erasistratus de paralyfi scribens, differenter curandos ait eos qui conclusionem sunt paralyfi uitiati, ab hijs qui extensione uidentur affecti: Etenim neque cataplasmata, neque malagnata secundis inquit conuenire: non aduertens, quoniam etiam strictura densata quædam corpora ui maiore, non aliter quàm chordæ tenduntur: Laxata denique medicinalium uirtute sæpe retenduntur. Item initio curationis clysterem probat, phlebotomia negligens potentiam: quo adiutorio maius nihil maioribus approbatur. Tunc, inquit, effecta febricula detrahendum cibum, & dandum mulsam ex aceto confecto: Profecto densata constringent. Tunc obseruatis temporibus accessionum uel dimissionum, dandam prius sanam probat aut olus: quorum alterum inflat, alterum facile corrumpitur. Dehinc aromatics approbat potiones, & aliàs mites, aliàs uehementes. Ventrem quoque facilem cupit, ex quo stomachus necessariò uitiatur, & neque quanta, neque quando, neque quæ danda sint memorauit. Prohibet etiam unius anni spacio, uana intentione tempus definiens. Dat etiam lac cum melle, atque sale, quod est contrarium supradicto mulso ex aceto confecto. Vti ut præterea uomitu post cibos, quod iam superius fieri damnauimus. Vitiatur etiam deambulationibus harenosis in locis, ex sola intentione sui dogmatis:
- Aesclepiades. Etiam ventrem facilem cupit, caduca suspitione deceptus. Aesclepiades uero principaliter de paralyfi nihil scripsit, sed Erasistrato respondit, eos inquit, qui non graui dolore in ista passione afficiuntur, phlebotomari non oportere: Eos uero qui priuatis sensibus peiore strictura uexantur, abstinendos primo, tum inuitandos probat: Adhibet gratiam purgatiua medicamina, quæ Græci catartica uocauerunt, cum sint hæc corruptiua uirtutis, & propterea corpus elimando consumant potius quàm relaxent. Sed specialiter à laxatione paralyfi uitiatis aduentia inquit medicamina conuenire, & fomentationem paruum paulo feruentius temperatam: non aduertens quia plurima extenta conclusis similem exigunt laxationem, atque indulgentiam tensionis, & non ut existimant, conscriptionem: Utraque etenim hæc passioni subiecta sunt, ut etiam stupor corporis, uel frigidus torpor, quem non semper necessariò uaporationibus,

A Porationibus, uerumetiam frigore adhibito releuamus: Siquidem contrarijs inter se passionibus hæc subiecta monstrantur. Ordinatur præterea idem in harenæ spacio deambulationem, quod appellant scamina, atque transcensum lignorum, & inter plurimum tempus bibendum uinum. Item Themison primo libro Tardarum passionum in quibusdam peccare cognoscitur, nondum rectam methodon respiciens: etenim phlebotomat ex ea parte quæ passione uitiata est, si, inquit, sensu non caruerit: non curans, ut supra demonstrauimus euitanda omnia, quæ adiutorio quadam necessitate ueluti uexabilia uideantur esse coniuncta. Dehinc lanam succidam, quam celypon appellant, capiti suber imponi, aceto atque oleo rosaceo infusam. Neruis autem ceruicis atque spinæ, & cruribus, & brachijs, uinū atque oleum cum sale imponendum iubet, constringens atque laceffens incongrue ea, quæ phlebotomia miti relevatione laxauerat. Tunc tertiâ die cibum probat, atque quarta die cucurbitam imponi adiuncta scarificatione, non interrogans passionis tempus, solum numerum dierum imprudenter attendens: Dehinc sequentibus gestationem probat, & neque in eo definiens tempus, atque audaciter secundæ diatribitur expektionem spernens. Dat etiam aloë in potu, & ex aqua calida, & oleo intestinis dare laxamentum ordinat. Præterea anatresin testæ faciendam, quam nos perforationem uocamus, iam dudum quidem & in alijs methodicis exploratam: & harenæ deambulationem conuenire existimat, atque plagis ferula credendas partes in passione constitutas, profecto quæ salsæ aquæ mitigatione atque recorporatione uidentur esse curandæ. Item Lulius primo libro Tardarum passionum cum hijs omnibus, tum medicosis quoque fomentationibus utendum probat. Plurimi etiam alij aceto, atque oleo roseo fouentes cum herpilio, & ruta, & hederâ, & castoreo. Probant præterea iuges clysteres, atque purgatiua medicamina, quæ catartica uocauerunt, & magis hieram, cuius uisum præco libro Epistolarum ad Prætextatum damnauimus scribentes: Sunt enim ea quæ stomachum uitiati fugienda, ut sunt corpus infumentia, & quæ moderationis nostræ careant potestate. Item Thessalus secundo libro de Regulis scribens, plurima recte dixisse probatur: quædam uero proterua festinatione caduca: Etenim post phlebotomiam usque ad tertium imperat abstineri, solum potum diurna cum luce offerendum. Tunc transacta tertiâ die atque hora qua sunt ægrotantes paralyti uitiati cibum portat. Quibus respondere facile quiscquam poterit, si quærat, qua intentione Thessalus oriente luce potum iubeat dari: Etenim si continuationis causa id fieri responderit, oportebat etiam cibum eodem tempore approbare: Sin uero accessionum frequentia id existimat declinandum, uel suspitione futurarum, & propterea post tertium diem cibum transferendum, quo transacta hora passionis illatæ tertiâ die recte ægros nutrire uideamur, oportebat etiam potum non communitate, sed generaliter diurnis diebus, uel initio lucis offerre, sed horarum dimissione captata. Dehinc non semper, ac necessariò tertio die cibum oportet dari, sed etiam quarta continuationis, quæ initium ex die sumpsisse uisa, uel ob typum eadem ratione currentem. Idem post hæc similiter ut Themison, quarta inquit die cucurbitas infingendas, non interrogans utrum passio sumpsit statum, quod est maxime seruandum. Ait præterea alternis diebus cibus dos usque ad centum numerum dierum, quod infinitum reliquisse perspicitur. Audaciter etiam, atque inuidiose acopa quædam, uel malagmata probat

C excludenda, solius moderationis neglecta arguens uitia. Hæc sunt quæ etiam Soranius. Theffalo Sorani diligentia uidentur esse responsa.

Λωιδις
σορανιου
μιοσ

DE CANINO RAPTU, QVEM GRÆCI CYNICON SPASMON VOCANT. CAP: II.

Δημητριου
Ατταλειου

In ista passione constitutos sequitur conclusio, siue contractio repentino motu ueniens, ac recedens sine ulla corporis turbatione, & nunc utriusque labij in ultimo fine, siue oris angulo, quem Græci chalinon uocant, ut etiam buccas adducat in posterioriorem partem crebrissime, tanquam ridentibus, nunc palpebras, uel supercilia ac nares, ut etiam colla atque humeros rapiat, & ita patientes faciat commoueri, tanquam onus humeris bauiantes transferendi ponderis causa. Differt autem à spasmo, & paralyfi musculorum qui buccas conligant: Si quidem spasmus acuta atque celer passio perspicitur, caninus uero raptus etiam tarda. Item paralyfis supradictorum musculorum, non ut Demetrius ait Attaleus, eo differt, quod non sit in canino raptu partium conuersio: hoc enim contra manifestam rationem intelligitur dictum, sed quod ipsa conuersio coacta celeritate prius facta, quam fieri sentiat. Curationem uero ex ante scriptis accipiendam ducimus, & magis quam de paralyfi monuimus, oris partibus.

DE AVRICVLAE DOLORE, ATQVE HUMORIS FLVORE PER AVDITORIAS CAVERNAS. CAP: III.

D

Δημητριου
Ατταλειου

Insuales aurium uia, siue auditoria cauernæ, quos Græci acusticos poros appellant, difficilimis sæpe doloribus uexantur, ut etiam occipitium teneant, & oculos atque buccarum musculos, & perseveratione quadam tardissima, tempora teneant & caput. Aliquando etiam humoris fluor per easdem cauernas fiat, quem Græci reumatismum uocant, & ita iugis, ut sæpe uulneret altiora, atque corrumpat, & ossa contebret, & propterea copia fluentis humoris efficiat. Oportet igitur actionis tempore discernere curationem in lenimento communem magis, hoc est recorporatiuam, quam Græci metasyntericam uocant, adprobare, ut cum dolor fuerit in initio, adhuc nouam passionem iudicantes, quicquam destillari faciamus in has cauernas, restrictiuum medicamen, uel ex lana limpida sumentes auriculæ immittamus, ut est amygdalinum, uel roseum oleum, uel acetum, & hijs similia. Utendum etiam requie corporis atque abstinentia, & silentio suo: Etenim officio accepta uoce aures necessarîo commouentur, & propterea maiores dolores efficiuntur. Ac si passio fuerit augmentis asperata, erit immittendum oleum calidum ac dulce, ac mollibus lanis pratengenda exteriora, atque uicinia. Locandi praterea ægrotantes calido in loco, & si dolor coegerit, phlebotomandi, atque tertia die leui atque sobrii cibo reficiendi, & ob mitigationem doloris exterius admouenda uaporatio tepidi uaporis, uel facelli ex polline tenero confecti. Tunc cataplasmata laxatiua, & cum dolor sumperit statum erunt admouenda sanguifuga, quas hirudines appellant, circa fines auriculæ, hoc est, circulatim auditoriam cauei nam, habentes cartilaginem prætermissam, uel certe eius posteriora cucurbita admota scarificanda,

Curatio

Δημητριου
Ατταλειου

A canda adhibita uaporatione spongiarum calidarum. Ipsam quoque cauernam inuoluta lana per motida oleo calido tincta paulatim penetramus, atq; illi lana derelicta fermentum detrahimus. Tunc declinate passione cerotaria apponemus, dantes uariū cibum & uinum: ac si humoris fuerit fluor, quē reumatismū uocant, eadem adhibemus quæ initio doloris adhibenda probauimus. Dehinc eorum augemus potentiam, ut cauernæ ipsi faciamus infundi collyrium, quod appellamus diaglaucium ex uino solutum, uel aceto, uel illud medicamen quod appellatur heren, uel mulsū ex uino factum: Quod sit præcoctum in mali punici cortice, cum nardo, uel amygdalis amaris, & aceto, croco, & myrrha, & alumine, uel ex herbarum succis constrictiue uirtutis, tum auriculæ uicinantia circularim cataplasmata, ex cydonio malo, ac simili medentiu uirtute contegemus, uel medicamen quod appellatur diaiteo, quod est siccatiue uirtutis, uel iccio, aut diadictamno, & hijs similibus. Dehinc si passio coegerit, radendum est caput, & constrictiuis cataplasmatibus contegendum. Dandi etiam cibi constrictiui, & lenimenti temporibus, siue dolorum tardantium, siue humorū fluentium resumptiuus adhibendus cyclus, tunc recorporatiuus. Et localiter ipsis cauernis per clysterem modicum iniicienda, nunc destillatio aquæ cineribus liquata, quam uulgo lixiuuium uocant, Græci coniam, nunc sinapi liquido, atque etiam admixto fico erunt exteriora cataplasmanda, donec rubor maximus fiat, quem Græci phœnigmon appellant. Item eundem immisione medicaminum ex gero confectorum, quod uulgo liquamen appellant, uel hijs uirtute similiū materiarum. Tunc etiam totius capitū curationem ex illusione aquarum supercadentium, quam Græci cataclysmum appellant. Quibus etiam aurium uicina sunt maxime concuranda. Dehinc acopibus & dropacis, & malagmatibus acrioribus, & aquis naturalibus utendum: Sic enim intardata corporibus emoueri, atque excludi mutatione poterunt curationis.

*Diaglaucium.
Heres medicamen.*

*Lixiuuium.
Lixiu.
quæ uirtute.*

DE DOLORE DENTIVM. CAP: IIII.

Iunt dolores dentium nunc omnium, nunc aliquorum, nunc unius, cum sibi uicinantibus gingiuis, ut etiam contumescant, ac sæpe ora faciant subinflari, uel eorum aliquas partes crescentes passione terebrari: Nam sæpe dentes & gingiue computrescunt, corruptis ossibus quibus natura inserti sunt, recedentibus tumore cogente gingiuis. Sed etiam nunc erit curationis diligentia partienda, ut initio doloris, uel certe si ita passio recurrere tardauerit, superpositionis alia adhibeatur curatio, alia lenimenti. Quapropter adhuc recedentibus passionis motibus, uel in asperitate superpositionis doloris constitutis, conuenit abstinentia cibi, atq; requies corporis, ut initiorū causæ aqua quæ uirtute constringat collutioni oris adhibenda sit, ut est à plerisque conscripta decoctio in aqua & uino herbæ syderitis, uel acaciæ, uel leuces, quam etiam possum uocant, aut mandragoræ, sed non sine cautione, ne quid ex ipso liquore transuorent ægrotantes. Item pentaphylli herbæ, aut papaueris, necnon personatæ, aut herba phlomon in pusca decocta, uel ex cornu ceruini drachmis quinque, & aceti hemina usque ad sui medietatem decocta, uel de pinguis cum aceto decocta, aut alterci radices cum uua lupinæ succo, & uino sufficienti simul cocta. Erunt præterea ex hijs, aliqua parte in doloribus constituta, apponenda uel lenientia, uel simili uirtute medentium materiarum. Tunc cum dolor uehementescere coeperit, lecto tradendus est æger, atque blando tempore calefacien-

- C calefacientibus supino capite collocandus, sed paulo prominentius à cetero corpore subleuato. Tunc articuli fricatione calefaciendi, atque musculi buccarum lana oleo calido infusa circumtegēdi, appositis facellis ex pollinibus calidis confectis. Tunc oris collutio ex oleo adhibenda dulci atque calido, uel fœ nigraei succo, aut alica, aut pifana, uel glycyrrhisa, aut lacte cum melle. Et si nimius fuerit dolor phlebotomia adhibenda. Tunc tertia die quo sanguinis facta detractio est, sorbilibus atque calidis cibis ægri nutriendi, sed plus perungendi. Alia quoque die si dolor steterit atque durauerit, & officium cessauerit uentris, erit amouendus ex simplici clystere, & loca in dolore constituta ferro lace-randa, appositis cucurbitis secundum buccarum musculos, atque gingiuarum locos. Aliquando etiam ipsæ gingiuæ scarificandæ, uel circunseparandæ à dentibus ferramento, quod pericharactera uocant. Est etiam mitigatiua ex oleo uaporatio, quæ fiet ex feruenti oleo, lanam melotidi inuolutam tingimus, tunc gingiuis altrinsecus imponemus, hoc est, interiori atque exteriori parti, & ipsis quoque dentibus, quantum æger ferre feruoris potuerit: Sed pratereunda uicina sunt, lana præmissa, ne facile pustulentur. Alia quoque uaporationum genera quæ sunt à ueteribus tradita erunt adhibenda, ut thuris granum igne calefactum tunc tenui linteolo inuolutum dolentibus dentibus apponatur, & ita mordeat ægrotantes, ut ex ipso uapore resumentur. Item thuris tritici puluerem singulatum linteolis pluribus illigamus, tunc eorū singula oleo calido prætinctæ ægrotantibus offerimus mordenda, dentibus scilicet in dolore constitutis. Aliqui etiā scyllæ paruum modum aiunt oleo concoquendum, quod nos differendum probamus, ac lenitatis tempore adhibendum: Siquidem ob acrimoniam scyllæ re-corporatiuam habeant uirtutem. Oportet praterea etiam mentum uaporari exterius, & spongijs expressis ex aliqua coctione laxatiuæ uirtutis ad mitigandam materiam, uel ex ipsa adhibere fomentum. Tunc cerotaria apponenda probamus ex oleo ciprino, uel irino: item malagmata sensim calefacientia: tunc lauacro atq; uino, & cibo uario utēdum. Ac si tardi temporis dolor fuerit effectus, ut chronia passio uideatur, & nunc superpositionibus asperata, nunc lenimentis emollita, oportebit superpositionis tempore ipsdem adiutorijs perseverare: totum uero corpus resumere, sicut frequenter docuimus. Praterea tempore exercitij erit offerenda cera, quam ægrotantes mordendo dentes exercent, sicut nuper demonstrauimus de paralyti scribentes. Ultimo autem tempore gestationis erit adhibenda fricatio capitis atq; oris, sed ipsius manibus ægrotantis paruissima, plurima uero ex alienis, sed longitudine temporis potius quam uehementia, ne caput nimierate moueatur. Tunc ne partes refrigerant uel impleantur etiam, à plurimis erit corpus confricandum, ut duobus ministris ab humeris latera, & alijs duobus ab inguinibus curata. Tunc resumptione paulo fortius erunt partes recorporatione curandæ, ut post fricationem strigili non obtuso uel aspero pannis buccarum musculos usque ad ruborem fricari faciamus, & nunc dropacem illiniri, tunc etiam ipsos dentes atque gingiuas uehementius fricari. Dan-tes praterea iugiter oleum calidum sorbendum, atque continendum & despuendum. Item aqua frigida tunc interpositis duobus uel tribus diebus, ex humore in quo fuerit decocta mali punici cortex, adhibemus oris collutionē, uel in quo sit prætinctæ ignita galla, uel ex aquis sua uirtute medentibus. Itē dentiū confricamentis utendū, quæ constringere, atq; fortificare ualeant, sicuti libris medicaminū ordinauimus. Vomitus uero post cibū factus omnibus est cōtrarius, & maxime in ista cōstitutis passione. Item non aliter Venus obesse probatur, & uino-

lentiā,

A lentia, Multi autem ueterum medicorum accessionis tempore ea medicamina adhibenda iusserunt, quæ anodyna Græci uocauerunt, nos indoloria dicere poterimus, quæ aiunt nocturno tempore adhibenda, profecto sensum non dolorem auferentia. Adhibent etiam fumigationem dentibus, ut bitumen cum simili pondere myrrhæ uino conspersæ, mollibus prunis impositæ. Tunc iubent ore aperto ægotanem fumum accipere, cum fuerit melius hæc propter inflationem capitis prohibere, & offerre mullum calidum, uel quenquam mitigatum liquorem continendum, uel, ut aiunt, carbonibus infundendum, ut exinde exhalatione facta solatium capiant ægotantes. Item iubent circumdandos atque inuoluendos dentes ex opio, galbano, pipere, uel lasere, & peucedano, & herba quam tithymalon uocant. Hæc quidem etiam corruptis dentibus adhibenda probauerunt. Necnon tenue linteolum apponendum, prælinitum oleo cocto, uel sale, & cedria, uel ex croco atque pipere longo, & rosa recenti, & illyrica, galbano, cocco enidio, styrace, nitro, cum melle medicamine confecto: quæ omnia ob acrimoniam lenimentum tempore locum potuerint inuenire: Quanquam sit etiam fugienda fatieras medicaminum plurima. Omitto quod tithymali succus appositus dentes infringat. Non aliter etiam ferreici altheres exhibiti, qui dentium dolores mitigent locorum mortem faciunt, & ipsorum dentium laxitatem, qui aiunt unguendas gingiuas accessionis tempore amurca, cum simili modo infecta lana ex oleo ueteri & myrrha, cum uino & oleo resoluta, atque crassitudine mellis deducta, cum secundum methodon aliud sit tempus medicaminum lacerantium. Item alij præsentem dolorem in contraria partis auricula aiunt balsami succum mittendum, cum succis supradictis simili modo uel folio. Hijs omnibus resolutis, uel oleo decoctis, aut in quo decocta sint edera nigra folia decem, & squilla medium in oliuæ magnitudine spe auocandæ materiæ, deprauati, uel maioris doloris illati causam anteriorem auocantes, obscurantes auocatis sensibus ægotantes. Item alij eius partis, quæ dentis dolorem sustinet, nari edera succum in funtes dentes, cum olei parte dimidia, ex ferramento quod rincheyton uocant. Adhibentes etiam sternutameta & apophlegmatismos, & odoris medicamina, quæ iugiter aiunt apponenda, & sint uirtutis lacerantis, quæ stomatica uocant: quorum singula tanquam recorporatiua non mitigatiua in lenimento adhibere probamus. Item alij statim ad auferendos dentes dolore pulsatos accurrunt, nescij quoniam detractio amissio partis est, non sanatio. Quapropter sicut alias quoque partes in tumore constitutas non detractio, sed mitigatione curamus, sic etiam dentes concurandos accipimus; Etenim si quisquam dentium fuerit excisus, exigit primo mitigationem, tunc sui detractioem faciendam. Quippe cum non sit à periculo remotum doloris tempore dentes auferre, & maxime integros, hoc est, qui non fuerint excisi, uel corrupti, aut mobiles: Consensus etenim superiorum partium necessarium sequetur & musculorum, & oculorum. Erophilus denique & Heraclides Tarentinus mori quosdam detractioem dentis memorauerunt: Nam Erasistratus plumbeum inquit odontagogum, quod nos dentiducum dicere poterimus, apud Delphum in Apollinis templo orientationis causa propositum: Quo demonstratur, oportere eos dentes auferri, qui sint faciles, uel mobilitate laxati, uel quibus sufficiat plumbei ferramenti conamen ad summum. Sic autem putant, quod omnis dens dolore uexatus, & qui necet sanos, est detrahendus, oportet etiam omnes auferri, si omnes fuerint dolore possessi, Quo modo autem sint auferendi dentes excisi uel moti, nisi seruari potuerint, libris medicinalium Responsonum docuimus. Ac si aliquando ex humore gingiuarum

*Medicamina
indoloria
ἀνιδύρνα.*

*Αδύρα
ferreici.*

*Instrumentū
ἐνύχτρον.
ἀποφλεγματισ-
μῶν.*

*Erophilus.
Heraclides
Tarentinus.
Erasistratus.
δονταγωγόν.
Dentiducum
plumbeum.*

Cum uisi fuerint commoueri, oportet constrictiuis uti collutionibus, quarum materia ex parte superius diximus adhibendum oleum lentiscinum, & aquas coelestes, & lac asinum: est enim densabile: Item decoctio malipunci, uel gallæ, aut acatiæ, aut rosæ, aut murte nigrae, aut mali cydonij, uel platani bacca. Vnguentæ præterea gingiuarum medicamine, quod appellamus diamaron. Item diaporos & diaroos, & diomphacion, & cœnanthio. Item si quædã emerferit gingiuarum sanguinatio, corallij tusti puluis cretus, atque intus ponendus & alumen cum melle. Item eruca cum aceto apponenda. Sed hæc sunt primo concoquenda iugimotu uersata.

DE APPREHENSIONE, SIVE OPPRESSIONE,
 NE, QVAM GRAECI CATALEPSIN APPELLANT. CAP: V.

Kar&Ar&us.

Chrysippus.
 Niceratus.

Celij libri cele
 rum passionu

Anc passionem ueteres tanquam specialem, uel propriam tradiderunt, quasi nullo ex genere uenientē, ut Chrysippus memorat, quod de ipsa Niceratus conscripsit librum, probans scilicet etiam ueteribus medicis cognitam, quod nos confirmamus. Sed quia nunc tarda, nunc celerà methodicis adprobatur, quanquam sit à nobis celerum passionum libris plenissimè tradita, etiam nunc erit ordinanda: Quippe sæpe in tardum ueniens motum, & propterea chronia nuncupanda. Sequitur autem patientes febricula, et uocis amputatio cum oculis patientibus, atque in palpebratione: difficilius eo tempore quo statum sumpserit accessio, & omnis immobilitas, cum palpebrarum impossibili atque horrenti positione, quæ declinatione facta aliqua ex parte accipiat motum: Etenim admota manu ac digitis, circumtractis oculis tenus palpebra recognoscitur ægrotantis, atque obtutu inter nota translatione manus in qualibet parte declinata sequetur conuersio scilicet uultu.

Dehinc inclinamati intendunt, lachrimantes sine ulla responsione: Et si odora-
 menta iucunda fuerint admota, declinatione quadam moueri intelliguntur, frequenter adducentes spiritum hauriendæ exhalationis causa. Ac si tetra odora-
 menta fuerint admota, recufare uidentur ac fugere. Item dulcia atque amara ori admota labijs uel linguæ illita sentiunt: non aliter si ulla fuerint punctio-
 ne pulsati, ex nostro officio tentâ manum suo replicant uel colligunt. Item lac-
 cessiti colligent, ingemūt, attestante uultus rubore cum pulsu magno ex uehe-
 mentibus atque fortioribus saltibus confecto. In declinatione uero plurimus sæ-
 pe sudor sequetur, ac feruens, & in dimissione limpida sinceritati proximi effi-
 ciuntur. Ac rursus in accessionem si redeunt ægrotantes, peiorante passione
 plurimus feruor accedit cutis, & spiratio celerrima, quam Graeci tachypnoean
 uocant, oculorum conuersio, manuum contractio, sudoris ignei defluxio, ma-
 culis emergentibus in thoracem atque uultum, & primo rotundus in similitu-
 dine ulcerum, quæ iontus appellant. Item ab apoplecticis hæc discernitur pas-
 sio, quod in ipsis paruus atque creber pulsus inueniatur, & non ut in catalepti-
 cis maior atque percussibilis, & neque iucundum, siue tetrum odorem accipi-
 ant, neque dulcia & amara confapiant. Item ab hijs qui ex stomachi passio-
 ne obmutescunt. Siquidem in hijs rursus paruus atque imbecillis pulsus in-
 ueniatur, attestante singultu cum manifesto tumore in stomacho apparente.
 Hæc est discretio similibus passionum, sed ei curatio adhibenda est, quæ epi-
 lepticis dicta est.

Tax&w&u&u&

A DE VOCIS AMPVTATIONE, QVAM GRÆCI PHONES APOCOPEN VOCANT. CAP: VI.

φωνος ἀποκοπή.

Ocis amputatio fiet ex clamore nimio, aut frigore, aut ardore, siue uistura faucibus asperatis, uel etiam tumore nimio. Fit autem obtusio sonitus emissa per spiritum uocis, atque hirta, uel aspirationis tractu grauata locutio. Recenti deniq; passioni, atq; eius initio conuenit adhibita requies cum abstinentia cibi, & spongiarum cum aqua frigida expressarum admotio gutturis per ambitum faucium, quem anthercona uocant. Ac si passio uehementescere cœperit, ut maiora deponcat adiutoria, adhibenda phlebotomia. Tunc forbilibus cibis nutriendi, adhibitis etiam gargarisimis ex oleo dulci atque calido, siue calida ex oleo uel aqua mulla, aut decoctione uuarum, cantabri, ficuum pinguium, palmularum, glycyrrhizæ, necnon etiam succo alicæ, uel pitianæ, ut ex eorum uaporatione, siue exhalatione accensum spiritum rapiant ægrotantes. Tunc etiam spongiarum adhibenda uaporatio, atque usus electariorum ex melle decocto, & nucleis, & lini semine, & ouorum uitellis, & draganto ex mullso & uino præmolito. Dehinc forbilibus amygdalis medicamine utendum. In declinatione uero lauacro atq; uario cibo, & uino, deambulatione, uel gestatione. Ac si querela tardauerit ægrotantium, erit in lenimento adhibenda drimiphagia, dropacismus, defricatio. Tunc etiam uomitus ex radicibus, atq; uaria gestatione, & uocis exercitatione, quod Græci anaphonesin uocant, adhibito præceptore, sicut iam dudum docuimus, temporum ordine seruato, Adhibenda etiam & arteriaca medicamina, quæ partes in passione constitutas exerceant, à Græcis amyctica appellata. Quorum compositionem libris Medicaminum conscriptam dedimus.

ἀναφώνησις.
Medicamina
ἀρτηριακά.
ἀμυκτικά.
Libri medica-
minum Celsi,
κατά τρονος.

B

DE INFLVXIONE, QVAM GRÆCI CATARRHON VOCANT. CAP: VII.

Iet influxio nunc ad nares, quæ appellatur coryza: nunc ad fauces, quæ appellatur branchos: nunc ad thoracem uel pulmonem, quæ appellatur ptyfis. Sequitur autem eos qui coryza uexantur, grauedo narium & frontis, constrictio florum oris tenuissimi primo, tunc crassi atq; uiridis, sternutatio fugis, cum lachrymatione oculorum, acrioris qualitatis uel mordentis. Aliquando etiam tussicula impar atq; obtusa apprehensio. Item consensus sessio nis oculorum, cum capitis atq; uultus inflatione. Eos autem qui faucium influxione uexantur, siue quod Græci branchos, quam nos rauicitatem uocamus, sequitur pruritus quidam secundum fauces, atq; titillatus, uox obtusa & grauis, & impedita locutio, ut se præfocari sentiant ægrotantes. Aliquando etiam tussicula, & transuoratio difficilis, ac si ad pulmones fuerit facta defluxio, thoracis grauedo sequetur, & tussicula uehementis, cum sputis spumosis atq; crassioribus, tum saniosis, attestante difficultate spiritus, quam Græci dyspnoean uocant. Aliquando etiam febricula, quæ noctis initio sumat exordium, cum uocis obtusione, & uomitu cibi. Sed hæc passio à peripleumonia discernitur. Siquidem sit una ex tardis passionibus, & neque celeri atq; acuta febricula corpus afficiat. Item discernitur à reumatismo thoracis, siue influxione, quod cæteris communibus signis sequentibus dolor etiam inesse uideatur in ea parte thoracis quæ patitur.

καρύζα.
βραγχος.
πύφισις.

δυσπνοία.

περιπλευμονία.

ρευματισμός.

B

citur.

Citur. Sunt autem antecedentes, ex quibus influxiones supradictæ nascuntur, ut saepe probatur perfricatio profunda, uel extensio uomitus. Veterum igitur methodicorū alij stricturam hanc passionem uocauerūt, uelut expressis humoribus atque coactis, in alia uenire loca eam fieri asserentes: Alij solutionem, ut

Thessalus.
Themison.
Mnaseas.
Soranus.
υυυυυυυυυυ

Thessalus manifestat, atque eius decessores, ut Themison. Mnaseas uero & Soranus, cuius etiam nos amamus iudicium, complexam in quibus esse passionem, & nunc strictura superante, nunc solutione: Etenim constrictio atque dolor accidentia sunt stricturæ, quæ Græci symptomata uocant. Multorum uero liquidorum egestio solutionis est signum. Quapropter obtinente strictura conuenit ægrotos iacere loco lucido mediocriter, atque calido, adhibita abstinentia usque ad tertium diem, quem Græci diatriton uocant, cum requie corporis atque animi, appositis lanis limpidis ac mollibus, oleo dulci atque calido præinctis, colla circumdantes & thoracem. Tunc oris collutio adhibenda, siue fots ex aqua calida. In ipsa autem diatrito perungi ægrotantes oleo calido atque dulci, fouenda facies ex aqua calida. Cibus dandus sordibilis ex alica uel farre, oleo & anetho, uel paruo sale confecto, uel ex melle, aut alica ex mulso confecta sordibilis transuoratio non sine cautione atque coniectura utriusque passionis, ne alteram faciat superiorem. Ac si passio permanferit, alia die cataplasmata laxatiua adhibemus, hijs scilicet partibus quæ fuerint in querela. Tunc cucurbitam infigentes scarificabimus, ac deinde spongijjs uaporantes loca relaxamus, aut calidis lanis contegemus narium partes. Tunc gargarismum dabimus calidum mulsum, aut decoctione cantabri, & palmularum pinguis, & noxarum,

Electarium.

& glycyrrhizæ, uel eius succo resoluta ex aliquo liquore laxatiuo. Itē electariū dabimus ex lini seminibus & sesami fricti acetabulis singulis, & oui elixi uel telio, & nucleis numero uiginti, & amygdalis amaris expolitis decem ampli drachma una, traganti drachma una, passo cretico demollito, & mellis decocti sufficiens: quod medicamen in auellana modum sumptū sub lingua teneant ægrotantes; Tum defluens ac desiccata sensim atque paulatim transuoret, uel mel oleo concoctum. Multi autem sub fabam fractam, quod Græci etnos acton uocant, id est linguæ suppositū ac defluens transuoretur, quo asperitas arteriæ liniatur. Vel ex amilo, & ex menta, & amygdalis amaris confectum medicamen, quod habeat palmularum dulcium contritarum drachmas octo, & nucleorum drachmas quatuor, & amygdalæ purgatæ drachmas duas, glycyrrhizæ succi obolum unum, hoc est, drachmæ partem sextam, draganti drachmam unam, collectis omnibus atque infusus ex uino protropo. Ac si uenter officium non agnouerit, simplici uentris laxatiuo utendum: Et si fuerit caput grauatum, adhibenda deoniso, appositis deinde laxatiuis medicaminibus. Tunc cibus alternis diebus dandus. Cum autem passio mitescere coeperit, danda olera, ut malua, lapathum, atriplex, quam Græci andraphasin uocant, beta cum prisa næ succo, uel alica, aut mulso, & pisces teneri, & uolantū teneriora. Ipsijs etiam locis apponenda terotaria ex meliloto cōcocto confecta, uel malagmata simplicia. Tunc lauacrum atque uinum adhibendum. Ac si superans fuerit defluxio, quā Græci reumaulsi uocant, simili abstinentia utendum est frequenter: Sed frigido atque obscuro mediocriter loco ægrotantes iacere iubemus, & abstinentes à potu, quo sitiendo siccentur. Cuius usus cum fuerit permissus, uel oris collutio frigida ex aqua paulatim atque parua probatur. Tunc appositio spongiam ex aqua frigida expressarum, uel pulca iisdem partibus quæ fluore uenturiantur, hoc est thoraci atque gutturis summitati, quam Græci anthereona uocant,

Vinum protropum.

D & glycyrrhizæ, uel eius succo resoluta ex aliquo liquore laxatiuo. Itē electariū dabimus ex lini seminibus & sesami fricti acetabulis singulis, & oui elixi uel telio, & nucleis numero uiginti, & amygdalis amaris expolitis decem ampli drachma una, traganti drachma una, passo cretico demollito, & mellis decocti sufficiens: quod medicamen in auellana modum sumptū sub lingua teneant ægrotantes; Tum defluens ac desiccata sensim atque paulatim transuoret, uel mel oleo concoctum. Multi autem sub fabam fractam, quod Græci etnos acton uocant, id est linguæ suppositū ac defluens transuoretur, quo asperitas arteriæ liniatur. Vel ex amilo, & ex menta, & amygdalis amaris confectum medicamen, quod habeat palmularum dulcium contritarum drachmas octo, & nucleorum drachmas quatuor, & amygdalæ purgatæ drachmas duas, glycyrrhizæ succi obolum unum, hoc est, drachmæ partem sextam, draganti drachmam unam, collectis omnibus atque infusus ex uino protropo. Ac si uenter officium non agnouerit, simplici uentris laxatiuo utendum: Et si fuerit caput grauatum, adhibenda deoniso, appositis deinde laxatiuis medicaminibus. Tunc cibus alternis diebus dandus. Cum autem passio mitescere coeperit, danda olera, ut malua, lapathum, atriplex, quam Græci andraphasin uocant, beta cum prisa næ succo, uel alica, aut mulso, & pisces teneri, & uolantū teneriora. Ipsijs etiam locis apponenda terotaria ex meliloto cōcocto confecta, uel malagmata simplicia. Tunc lauacrum atque uinum adhibendum. Ac si superans fuerit defluxio, quā Græci reumaulsi uocant, simili abstinentia utendum est frequenter: Sed frigido atque obscuro mediocriter loco ægrotantes iacere iubemus, & abstinentes à potu, quo sitiendo siccentur. Cuius usus cum fuerit permissus, uel oris collutio frigida ex aqua paulatim atque parua probatur. Tunc appositio spongiam ex aqua frigida expressarum, uel pulca iisdem partibus quæ fluore uenturiantur, hoc est thoraci atque gutturis summitati, quam Græci anthereona uocant,

αδδδδδδδδδδ

A cant, nos rumam, aut lanæ limpidae infusa oleo uiridi conueniunt. Dehinc dabimus ore continendâ, uel gargarizandâ aquam frigidam, uel puscam, aut sic cum herbæ calidarîs, quam Græci helxinen uocant, aut plantaginîs, quam iſdem arnoglôſſam uocant, aut uuam lupinam, quam ſtrychnon nominant, aut intybi, aut endiuiz decoctionem, aut buxi, aut roſarum. Item lenticulæ, palmarum thebaicarum, leniſci uirgultis aut rubi, quam bathon appellant, ſingulis, uel in unum mixtis pro paſſionis magnitudine. Aliquando etiã diamoron, ſiue diaſycaminon, cuius nota compoſitio, atque Medicaminũ libris tradita comprobatur, ex aliqua ſupradictorum liquore ſoluta. Tunc etiã epi themata cõſtrictiua adhibemus, ut eſt mel decoctũ cum alumine ſchiſto æquis ponderibus, uel aceto & aloë, aut ex palmulis, & malis cydonijs, & hijs ſimilibus. Item cucurbitam cõſtrictiuam, & electaria, uel catapotia, ut eſt diacoſion ſimplex, & uinum ꝑ ſciuelliticum coctum, donec mellis habeat craſſitudinem, ſolum uel cum melle admixto etiã cumino. Item creticum uinum, uel paſſum ſimiliter decoctum, aut tyrrhenum, uel protropum, & omne quod adiuncta dulcedine conſtringit, ut arteriam leniat, atque deficcet humorem. Item mel admixto modico cumino concoctũ, uel perſicæ lachrymo, uel plantaginîs aridæ contuſæ, atque cretæ puluere, uel roſarum aridarum, & aluminis. Item troſciſci medicaminis trigoni appellati. Tunc cibi ordinandũ ſupradictis iam dudum temporibus, ſed cõſtrictiua qualitatîs, ut eſt oryza, uel alica ex puſca, uel aqua frigida conſecta, aut decoctio palmularum thebaicarum. Item oua hapala, uel pultes paruſſimo atque uiridi oleo conſecta, oryza uel milio, aut pulentofrixo, aut alica, aut farre, aut ex amylo, uel ex ges aſteros, & melle decocto admixto quiddam ſupradictis, quo coagulentur, & uirtutem medendi maiorem ſumant. Item thebanarum palmularum decoctarum admixtione in pulmentis uti poſſumus, uel ex aridis palmulis pane conſecto, & oleo uiridi, atque rore ſyriaco, uel aceto, & galla. Ipa quoque pulmenta, aut cibos aridos dare debemus. Tunc hapala oua, uel lac, decocta cum amylo ad modum cotylæ, uel duarum, quod eſt pondus unciarum decem uel uiginti. Dehinc danda olera cõſtringentia, ut intyba, plantago, cauliculũ. Sed hæc omnia cocta, atque aceto condita. Tunc piſces durioris corporis, atque uolantia non pingua, ſed magis torrida, uel ex aceto & aqua cocta. Tunc declinante paſſione uinum dandum eſt aſterioris naturæ. Dehinc adhibenda geſtatio præfecto ore, quo ſpiratio nulla tangatur iniuriã, dehinc lauacro utendum. Ac ſi paſſio tardauerit, ſuperpoſitionibus ac lenimentis uariata, erit in lenimento adhibenda deambulatio, & uocis exercitium mite. Tunc leuis unctio ac defricatio, & cibi ex media materia dandi, ſcilicet pro qualitate paſſionis ſolutione aut ſtrictura obtinente, qui erunt quodam profectu augendi aut minuendi per regulam cycli, uſque ad uolantem atque agreſtium, & porcine carnis percoctam partem tertiam: Sicq; panem ante pulmenti oblationem, ſi obtinens fuerit fluor, cum aqua. Dabimus etiã uuarum fabrilium uel penſilium ſiccatarum acinos, uel intybi thyruſum aceto præinctum, adhibito lauacro longo dierum interuallo, tum drimyphagia. Dandum etiã laſar cum aceto atque liquamine: ac deinde locis patientibus adhibendæ cucurbitæ recorporatiuæ, quas Græci metaſyncriticas uocant, & maxime anthereoni, hoc eſt thoraci, uel gutturis circulo, quem rumam uocamus. Tunc reſinæ cabialis, hoc eſt dicaminis illinimentum uel dropacis. Dehinc etiã ex puluere nitreo lacera fricatio, quam Græci mixin appellant, uel ſmegmata, quorum compoſitionem Reſponſionũ tradidimus

Alumen
 ὀξυς.
 Aliaſ, etha
 loo,
 ardens.
 Forte, ſquil
 liticum.

Medicamen
 τριτροπ.

ῥι ἀήρ.

Οὐδ' ἀπαλά.
 *

μύξιν.
 ὀμύκριν.

C libris, uel lemnida cum oleo, aut pietro cum pipere. Item unctioes ex syriao, & opobalsamo, & laurino, atque irino oleo, & butyro, & pice liquida apponenda naribus, atque narium cauernis. Tunc etiam sinapismus, & gargrismata ex sinapi, uel aqua marina, aut decoctione thymi, origani, hyssopi, glaucij, quod nos pulegium uocamus, & horum similibus. Dehinc mutatio locorum appetenda, & magis maritimorum, tum usus aquarum naturalium, ex quibus erit caput fouendum. Decessores uero medici, nondum

Erasistratus. rigore methodico obtinente, in quibus est Erasistratus, secundo libro Salutarium praeceptorum, & Asclepiades tertio Celerum passionum, item Themison Salutarium libro, atque primo Tardarum passionum, quas chronias appellant, meratum potum dari iusserunt. Ait enim Asclepiades duplicandam uel triplicandam quantitatem uini solite temperationis, adeo ut uni cyatho unum admisceri iusserit, quo uini & aquae quantitas coarquetur. Sed hoc facit in tardante passione: Etenim recentem atque nouam curans, libris quosdam Geminium scripsit salutarium, uinum prohibendum tradidit. Erasistratus uero etiam pileum uini calidi infusione inflatum capiti imponendum iubet. Lateribus uero ac praecordijs lanas apponendis, uino atque oleo calido madefactas: Quorum primo neruorum uitabilis est merata potio, atque capiti faciens inflationem: Dehinc etiam abstinentis uino, uel solutae consuetudinis graua bilis atque noxius est usus pilei uino calido praefusi, uel lanæ tinctæ lateribus ac praecordijs circumpositæ ob dolorum uehementiam. Item Lusius secundo libro Tardarum passionum, cum de hijs quæ faucibus accidunt disputaret, hoc est de supradictis fluoribus, etiam aridam sicum torridam, atque uino infusam ante cibum dari iubet: Siquidem rudis atque noua difficilima sit digestio. Sed hinc ait mixtum calidum sorbendum, hoc est, uinum cum aqua supradicta meratum. Idem admixtam sandaracham, quæ sit ex ouis albore cõsperfa, in quantitate oboli unius igni imponendam iubet, uel radicem herbae tunficularis, quam uehion appellauit. Tunc per infundibulum ore rapere fumum adducto uento imperat ægrotantes, cum sit capiti uehementer contraria supradictorum incensa fumatio. Generaliter autem, atque communi repulsiõne arguendos Erasistratum & Asclepiadem arbitramur, primo quod non uiderint pro passionis motu in curationibus urgentiora nimis praeponenda. Themisonem uero & Thessalum, memorantes constrictiuam curationem libro hæc demetico atque secundo Regulari, quem dieteticum uocant, culpandos arbitramur, quod non uiderint aliquando stricturam fieri superiorum. Item plurima sulphureosa admiscenda quod satis sit probauerunt, & lanis quibus thorax circumdatur aspergenda. Ordinantes etiam odora menta yris illyricæ aridæ contusæ, atque eius oleum. Item opobalsamum, & melantium linteolo ligatum naribus a sunt frequenter ad mouendum, & anisum, & cuminum, & rutam, & antiflorum, uel distillationem amaracini olei, & samfucum, & styracem, uel ex eo oleum confectum, quod styracinum dicitur. Item hedicroum, uel murræ cum thure & sulphure, & radicibus sylphij, quæ omnia caput implent, & propterea sunt euitanda magis accessionis tempore. In lenimento uero ratione re corporatiuæ uitæ tutis, atque interiecto tempore per interualla adhibita poterunt iudicari.

A DE TVSSICVLA. CAP: VIII.

Tussicula nunc arida, nunc humecta corporibus irruit, multos ac pingues humores excludens: & quibusdam sola, quibusdam adiuncta respirationis difficultate, quam Græci dispnoean uocant: Item cum sanguinis egestione, aut phthisica passione, uel horum similibus affectis corporibus. Sed de hijs tussiculis quæ altiarum fuerint appendices passionum, singulatim scribentes docebimus. De hijs uero quæ suæ sunt, atq; propria uexatione corpus afficiunt, nunc tradimus curationem: quæ ita erit adhibenda, ut de catarrho scribentes doceamus: discreta scilicet specie, quo possint electaria, atq; pota medicamina, uel catapotia, siue alia quæq; sub regula medicinali recte mederi corporibus. Mordendi etiam ærotantes, ne ultra modum competentem retinendo spiritum alteret potius tussiculam quam mitigent. Quod quidem si fuerint moderati eius moti, facilius amputare quantum datum datur spiritum continendo. Tum apponendum per quod æger adducto spiritu accipiat uaporem ex mulso, uel alica, aut succo pitlanæ, uel eorum quiddam sorbeat, aut ex aqua calida uaporem accipiat. Videnda etiam uua, ne ob tumorem sui aut indulta laxitate tussiculam prouocet: Tum gargarismatibus, uel inunctionibus utendum, circa thoracem atq; gutturis summmitatem, quam Græci anthereona uocant. Epithemata etiam apponenda, & nunc laxatiua, nunc constrictiua, quorum species ex antedictis erunt accipiendæ, ne sæpius eadem dicere uideamur.

DE SANGVINIS FLVORE. CAP: IX.

Sanguinis fluor occultis ex locis ueniens uelut sæpe salutaris est, ita uehemens ingerit periculum, & quibusdam extemplo ob redundantiam floris celeram mortem corpore disiecto, & quibusdam in postremum effecta phthisica passione, uel uulnere non coeunte: siquidem primo tumeat, dehinc excorietur, atq; fluidum ex uapore fiat. Sunt autem quæ conuentum siue glutinationem uulnere impediunt plurimæ, uel innumerabiles causæ: Etenim natura altiora plurimum feruere necesse est, atq; fluida qualitate manare, & multo uel assiduo motu pulsari. Obstat etiam, quod occultis atq; alta, atque celata sint uisu, & à uicino medicaminum tactu remota: Frustrantur etenim frequenter eorum illarum qualitates, priusquam locis patientibus aduenient itineris derimento, cum non statim, uel extemplo illibata partibus patientibus aduocentur. Sunt autem passionis antecedentes causæ, ut sæpe approbatum est, percussio uel casus: item exclamatio, uel ponderis perferendi conatio, uomitus uehemens, aut Venus plurima, & tussicula perseverans: Item abstinentia hæmorrhoidarum ueterum, quæ fuerint inertia amputatæ, nec iuxta methodicam rationem curatæ: item catarrhus. Sed non erit secundum has differentias curationis regula commutanda. Nominatur autem sanguinis fluor duplici significatione, propria, & abusua: Nam propria est, qua ex supernis partibus labens fluor significatur, ut de capite per sensuales uias: Abusua est, qua etiã ex inferioribus ascendens fluor significatur, ut expulmone uel stomacho, nauæa aut tussicula exclusus: Impropiu est enim fluorem uocare id quod ascensu quodam, non lapsu fertur. Sed hæc Græci uersa uice posuerunt, deriuationem nominis intuentes: Hij enim anagogen uocant, quod magis ex inferioribus ad superiora fluorem significat. Differt præterea fluor sanguinis à sputo, quod neq; fluor sanguinis spatus

Cnis sputus dici potest; Paruam enim materię significationem sputus refert, fluo-
 or plurimæ; neque sputus sanguinis fluor, supradicta ratione; Paruã enim ma-
 teriã sanguinis ex gingiuis, aut uua, aut faucibus emissã, sputũ magis quã
 fluorem recte nuncupamus.

QVOT, VEL QVÆ SINT DIFFERENTIÆ
 FLVORIS SANGVINIS. CAP: X.

Themison.
 Hippocrates.
 Euryphon.

ifferentias etiam floris sanguinis ueteres quæserunt. Et quidam
 aiunt unam solam esse uel intelligi, hoc est uulnerationis, ut The-
 mison libro Tardarum passionum. Alij uero eruptiones, ut Hip-
 pocrates, Euryphon. Sed Hippocrates solarum uenarum, Eury-
 phon uero etiam arteriarum. Alij duas differentias posuerunt, eru-

Asclepiades.
 Erasistratus.
 Bacchius.
 Demetrius.
 Erophilus.

ptionis & putredinis, ut Asclepiades. Alij tres, eruptionis, & putredinis, & oscu-
 lationis, quam Græci anastomosis uocant, ut Erasistratus. Alij quatuor, adij-
 cientes expressionis, siue sudationis, ut Bacchius, adferens ex gingiuis sangui-
 nem sine ulla uulneratione, uel in curationibus fracturã sæpe fasciolarum li-
 gamenta maculis sanguinolentis aspersa reperiri. Item Demetrius Erophili
 sectator duas inquit esse principales differentias floris sanguinis: unam incisur-
 æ, aliã sine ulla incisura. Speciales uero plurimas, quas principalibus subijcien-
 das ordinauit: Etenim quam memorat incisurã fieri in duas diuisit partes: qua-
 rum alteram uocauit eruptionis, alteram putredinis. Eam uero quæ sine ulla di-
 uisura est, in quatuor diuidit partes: quarũ unam uarietate fieri dixit, aliam ex-
 pressionem siue sudatione; tertiam defectione uel debilitate corporum, quã Græci
 atonian uocant; quartam osculatione; uult enim eam differre à supradicta, id
 est, expressionis, quam tertiam nominauit: Osculari enim inquit corpora nimia
 plenitudine, siue uirtute medicaminũ osculantũ, quæ Græci anastomatica uo-
 cant; & magis inquit uenarum ultimos fines, exprimi etiam sanguinẽ, siue ex-
 cludi per uenarum latera. Item alij Asclepiadis sectatores unam esse dicunt diffe-
 rentiam floris sanguinis, hoc est eruptionẽ: Siquidem omnem sanguinis solu-
 tionẽ eruptione fieri Asclepiades memorauerit, negantes eam osculationis dif-
 ferentiam: siquidem sit impossibile sanguinem crassum teneri fieri per oscula
 uel excludi. Item putredinis esse differentias negant: siquidem ex hsdem, non
 ex alijs locis acrior humor fieri uideatur. Alij uero eundem Asclepiadem non

Artemidorus.
 D.
 Erasistratus
 medicamina.

rationabi-
 liter

naturaliter putredinis differentia ab Erasistrato constituta expugnasse dixerunt:
 non enim ex alijs locis acriore ueniente liquore pulmonẽ fieri in putredine ac-
 cepimus, sed eundem quadam passione in putredinem, uel acerrimo transire li-
 quores. Nos autem iuxta Sorani iudicium hac quæstione nullis commodis cu-
 rationes adiuuari probamus: sed dicimus tres esse differentias floris sanguinis,
 hoc est, eruptionis, uulnerationis, & putredinis, siue lacerationis ex tussicula ue-
 nientis, sicut operantium manus iugi frictione lacessiti uulnerantur. Item su-
 dationis sine uulnere, siue ex uarietate uiarum effectus fluor osculationis diffe-
 rentiam tenet, siue expressionis, uel cuiuslibet alterius causa.

Soranus.

QVOMODO INTELLIGAMVS DIFFEREN-
 TIAM FLVORIS SANGVINIS. CAP: XI.

Vasitum etiam quomodo supradicta differentia intelligatur, uel
 apprehendantur. Sed discernuntur hoc modo: Nam eruptionis esse
 intelligimus fluorem, quoties repente ægrotantes atque limpidũ san-
 guinem fluunt, nulla quærela uulnere præcedente. Uulnerationis

uero

Atero differentiã dicimus, siue putredinis, uel defricationis, cum adiuncto humore purulento sanguis excluditur, & non repente uel coadueruatur: præterea antecedente longi temporis, uel multorum dierum tussicula uel catarrho. Item sudationis dicimus esse, cum nullus fuerit uulneris sensus, aut acceptorũ cibo uel potu acriorũ materiã mordicationis affectio. Qui sunt loci ex quibus sanguis fluit? Loci sunt plurimi, summitas faucium, arteria asperior, quæ etiã faux nuncupatur, pulmo, thorax, hoc est, membrana quæ interiora latera cingit, à Græcis hypozygos appellata. Item membrana quæ thoracẽ à uentre discernit, à Græcis diaphragma appellata, quam nos discrimen dicere poterimus. Item stomachus, uenter, & secundum aliquos iecur, ac lien, & uena maior, quæ spinæ coniuncta est. Quomodo intelligimus ex quibus locis sanguis feratur? Intelligimus locos ex quibus sanguis, fluor, uel lapsus fertur: quod erit aptissimũ, ob adhibendam curationem ipsidem, uel eorum uicinis partibus: & non, ut quidam existimant, commutandæ curationis causã, cum generaliter eadem cunctis adhibenda probamus. De hijs igitur qui ex supernis faucium sanguinẽ fluunt, primo paruis intelligitur ferri, aut si plurimus, non spumosus. Præterea cum quodam excreatu despuitur, ipsæ quoq; partes sumpto cibo uel potu, aut gargarismate mordicantis materiæ dolore pulsantur, & inspicientibus nobis expressa lingua uisu locorum probatur asperitas. Plerunque etiam, ut Erasistratus ait, tubercula, quæ Græci condylomata uocant, uisibus occurrunt, quæ sint similia hæmorrhoidis, ex quibus sanguis fertur. Hijs uero qui ex arteria sanguinem fluunt, paruus atque flauus sanguis ferri perspicitur: & sæpe saliuus uel humoribus complexus in imaginẽ capilli unius aut multorũ. Sequitur etiam pruritus uel mordicatio, & magis circa extantiam gutturis, cum quodam titillatu & tussicula leui. Tum deinde plurimus sanguinis fluor, uox hirta cum dolore, qui nunc tactu moueatur, nunc tussicula uehementi plurimus, tenuis, & spumosus, & plurimum feruens sanguis excluditur, attestante thoracis grauedine, & aliquando dolore cum uoce hirta, & sæpe cibo quodam cum infracto sonitu eo tempore quo sanguis excluditur. Hijs uero qui ex diaphragmate, quod iam dudum discrimen uocauimus, & cætera prædictos sequentur communia. Sed dolor inferius à pectore fiet rotunditate quadam thoracẽ pungens. Eos autẽ qui ex hypozygo sanguinem fluunt, multa similia supradictis sequentur, sed dolor secundum latera uel pectus, aliquando etiam inter scapulas fiet: Ipse quoq; sanguis minus flauus minus excluditur. In eos qui ex stomacho sanguinẽ fluunt, sine ulla tussicula uomitus sanguinis sequetur nigriatq; gelati, & nunc solius, nunc cũ admixtione cibi, attestante dolore inter utraq; scapulas ad superiores tendentẽ, & magis eo tempore quo quædã remordentia transuorauerint ægrotantes. Accedit etiã animi desponsio cum fastidio cibi, & saliuarũ fluor, & corpore frigidus, & pulsu obscuro uel demerso. Hijs uero qui ex uentre sanguinẽ fluunt, cum supradictis, quæ sunt cunctis cõmunia, sequetur etiam dolor & mordicatio, uel tormentũ inter præcordia, & aliquãdo sanguinis particula per officium uentris excludetur. Item hijs qui ex iecore uel splene sanguinẽ fluunt, uel ex uena magna, quæ spinæ coniuncta est, ut quidam memorant, sensu loca designantur: Nam in dextera parte præcordiorum dolorum dolore aurigeno sequetur eos qui ex iecore fluunt. Item in hijs sinistra parte præcordiorum hæc accidunt, quoties ex liene sanguis ferri perspicitur: uel secundum spinam, quoties ex maiore uena ferri dicitur. Sed hæc Soranus alta consideratione ex hijs locis per uentrem, uel per eius officium ferri sanguinẽ magis quã per os posse credibilis

C approbavit. Hijs uero qui ex gingiuis, uel uua, uel faucium lateribus, uel tonsillis sanguinem fluunt, supradictorum nulla sequuntur, sed locorum uulnerationem ore aperto oculorum approbat uisus. Item hijs qui ex capite sanguinē fluunt acceptum primo, uel exceptum internis uisceribus, atq; ita redditum, si in arteriam defluerit, excludunt. Deinde cum tussicula uehementi etiam, quam de pulmone feratur similitudinem dabit. Sin uero in stomachum defluerit, uel uentrem, commota nausea uomitur, etiam quam ex iisdem locis ferri uideatur similitudinem dabit. Sed discerni hoc facile potest, si quidem ægrotantibus feruor igneus ora pertractans antecedit, & capitis grauedo uel dolor, & extensio uenarum, & magis earum quæ tempora uel frontē cingunt. Sequitur etiam faucium titillatus, & aliquando per narium quædam sanguinis distillatio, uel per eas cauernas quæ ad fauces ex capite descendunt. Quod aperto ore, atque experta lingua uisu probatur, & uicina loca quoq; sanguinolenta apparebunt. Aliquando etiam remeantis materiæ causa laxiora transuorationis efficiuntur loca, & ægrotantes excreatu quodam sanguinem respuunt accipientes ex superius adducto spiritu, ut saepe muculenta consueuerunt dormientes. Præterea in ore collectus excitat sanguis, uel transuoratus, & in stomachum, uel in uentrē ueniens premit permanens ægrotantes, aut reiectus releuat. Et hijs qui passione afficiuntur, acceptis uel transuoratis remordentibus materijs nullam interiorū mordicationem sentiunt: Quod necessariò eos qui ex stomacho fluunt sequitur. Ac si in arteriam fluxerit, tussicula rursus excludetur. Quo reiecto ægrotantibus tussicula mitigatur: Siquidem nulla inesse uideatur interioribus remanens causa, quæ tussire prouocet ægrotantes: nisi forte, quod est rarissimum, aliqua corpuscula gelati sanguinis inhaereant interioribus locis. Item de pulmone fluens discernitur, quod iam præcedente tussicula in fluore ueniant, inde tussire non desinant. Communiter autem, cæteris inter se paribus signis, ex arterijs ueniens sanguis tenerior, ac rubri coloris, & spumosus esse perspicitur: ex uenis uero crassior, & atrii coloris. Hæc est locorum singulatum posita significatio.

DE EFFECTV SIVE EXITV SVPRADICTARVM PASSIONVM QVEM GRÆCI APOTELESMATA VOCANT. CAP: XII.

ἰσοτήλασμα

Erasistratus.
μικροτραχέλοι.

Asclepiades.

Sorani.

Vrsutum de euentu, siue exitu, uel effectu passionum: Nam Erasistratus facile curabiles succulentos homines dixit atq; fortes, & paruicollis, quos microtrachelos appellauit, hoc est, qui minimæ longitudinis habeant colla. Difficile autem curari posse tenues ac debiles, & porrecta collarū longitudine formatos: In hijs enim, inquit, summa cum difficultate sanguis & tussis plurimam per longitudinē tractus, & quod obsident uuida plurimò tempore habitudinem gutturis siue cannx, quam arteriam uocant, & ob hoc graues atque tardas tussiculas faciunt. Item Asclepiades difficile curabiles inquit succulentos atque carnosos, ob uehementiam spirationis. Eadem ratione etiam ætates medias, & pueros: celerius etenim inquit spiritum ferri, & in sputis perficiendis offensione carniū retardari. Plurimi deinde etiam affectiones uitæ quæsierunt, & regiones, & temporū annales partes. Item per putredinē lactum fluorem difficile curabilem dicunt, ab eo qui eruptione fuerit effectus: siquidem putrefactæ partes non coëant. Nos uero iuxta Sorani sententiam fluores sanguinis alios dicimus esse nouos corporibus atque recentes, alios tardi temporis atque

A tque inueteratos, & alios solos, alios cum tumore, alios etiam cum febricula & tussicula, & alios iuges, alios dimissionibus intercapedinibus, ordine seruatō, aut inordinatos, & insuper positionibus aut lenimentis magnis, aut paruis, & detracta uirium fortitudine, ac seruata. Hæc sunt enim urgentiores differentia, secundum quas diligentiam uariamus curationis, siue seruata, siue incerto motu existente passione. Sed difficile curabiles fluores præ cæteris dicimus tardos magis recentibus, ob iugem perseverationem. Item cum tumore uel febribus, ab hijs qui soli esse perspiciuntur: Etenim supradicti spem futuræ conglutinationis negant: Et ob hoc complexionis cōtraria sæpe adiutoria poscunt, quæ sint diuersis aduersa. Item iuges fluores ab hijs qui dimissionibus mitigantur: Etenim graue, atque minime tutum omne quod nulla fuerit mitigatione uariatum. Item inordinati ab hijs qui ordine seruato corpus afficiunt: Est enim infidiosa curationi temporum inopinata uarietas. Non aliter etiam superpositione asperati fluores curatione difficiles ab hijs qui in lenimento constituti sunt iudicantur, ob prædictam rationem uulnerum. Item hij qui plurimum corpus affecerint, atque uires ægrotantis insumpserint. Dat etiam adiutorijs medicinalibus fortitudo corporis uiam. Hæc denique etiam in uulnibus nudis, hoc est, in exterioribus partibus corporis constitutis fieri cernimus. Cum iuuenibus, uel ut specialiter dixim, athleticis, & laborantibus hominibus facilia uulnera fieri uideamus. Senibus uero, & omnibus imbecillibus difficilia. Quapropter etiam uacuis, uel inexercitatis corporibus Aesclepiadis dicta minime conueniunt. Item ulceratione facti fluores difficiles curatione ab hijs qui eruptione fuerint affecti iudicantur. Siquidem transceso, atque prætermisso initio nouitatis fructu caruerint, quo facilis glutinatio fieri solet: negat enim tarditas facultatem. Item eruptione facti fluores ab hijs qui sine eruptione fuerint difficiles sunt curatione: Eius enim factæ glutinationes alterius passionis initium referunt. Item ex partibus multis modis factos fluores, ab hijs qui paruo motu agitantur difficiles curatione accipimus: Est enim motus coherentiam partium distinctio. Item ex occultis partibus uenientes ab hijs qui proprias tenuerint partes: Etenim adhibita adiutoria occultis uel celatis partibus uitata suæ uirtutis sinceritate perueniunt, sanis primo locis excepta, ac deinde transmissa. Hij uero qui ex primis locis fluores indomita adiutoriorum uirtute curantur, denique a stomacho, uel uentre, aut faucibus uenientes, facile curabiles approbamus: Etenim pota medicamina patientibus primo locis adueniunt, & non nimio, aut iugli naturæ motu exercitatis. Hij uero qui ex hypozygo membrana fluores uenerint, difficiles curatione iudicantur: & magis si ex diaphragmate, quod nos iam nudum discretorium diximus: Item ex arteria, hoc est pulmonis calamo. Omnium præterea difficilis atque grauior curatione ex pulmone fluens accipitur, ob iuge spirationis officium: Hijs enim qui omnem fluorem de pulmone uenientem incurabilem dicunt, assentiendum non est: Sed iuxta Sorani sententiam difficilis est eorū curatio iudicanda: quippe cum uulnerationibus thoracis sæpe pulmo penetratus non intulerit mortem, ut hijs exclusis uel cadētibus, febris adhibita decisio in cicatricē uulnera fecerit cōuenire, ut omnes approbāt Chirurgi, memorantes in bello quædam sagittarū penetrato pulmone conualuisse, sanquinē a sagitta uomuisse, nec tamen mortem fuisse consecutā. Hæc sunt quæ de effectu, siue de euentu fluorū credidimus ordinanda: Etenim ex capite ueniens fluor generaliter est curatione facillimus: siquidē nō multos sustineat motus. Nunc nobis necessarium dicendum remanet, ne cui cœnoteteli sanguinis fluor adscribatur.

Aliqui

C Aliquies etiam Thessali sectatores recenti incisuræ, siue uulneris passione subig-
dixerunt: Non enim oportet locorum differentia cœnoteton mutare uirtu-
tem externam. Igitur corporis eruptionē recentem dicimus incisuram, quo
erit consequens, ut etiam interiorum eruptio huic cœnoteti subiiciatur. Sed
hijs respondemus, quoniam passio non chirurgia, sed dieteticarum traditur cu-
ratione: Omne etenim adiutoriū, quod adhiberi uidentur supradictis fluoribus
est dieteticæ partis, non chirurgiæ. Quapropter dieteticas scriptores libris regu-
laribus, quos dieteticos uocant, de hæmoptycis scripserunt, quos nos sangui-
nem spuentes nuncupamus. Chirugi uero in chirurgumenis hoc memorare
non ausi sunt. Ipse quoque Thessalus secundo libro Dietetico de fluore san-
guinis scribens, nihil in chirurgumenis memorauit, & improprium, quod sola
dieta curetur, in adiutorijs adhibendis chirurgiæ cœnoteta scribere. Nos uero
iuxta Sorani iudicium, siue in exterioribus, siue interioribus corporis eruptio-
nem factam recentem diuisuram recte dici probamus, atque etiam solutionē co-
gnominamus, sed in exterioribus attentionē recentis uulneris iudicamus: Hæc
enim nos necessariō rapit, siquidem solutioni diuisura dominetur, & signum
torum uel fabularum coniunctionē ex initio deposcat, atque hæc diuisura aptis-
sima uideantur, quæ non in omnibus sunt congrua solutioni: Etenim sagitta-
rum diuisuræ laxatiuæ necessariō accipiuntur. Interiorum uero eruptionum di-
uisura surgente solutionis cœnotetam ipsam magis cogimur iudicare: Si qui-
dem prior oculis occurrat solutio, ac deinde diuisura ratione atque intellectu
mentis apprehendi uideatur. Secundo, quod cum sint multæ differentiæ flu-
oris sanguinis, & sudationis, quæ non cogatur, hæc causa fluoris differentias querere,
aut alicæ cœnoteti eruptionem adscribere: aliz ulcerationem, & non eidem sine
ulcere uel rptione, uel emissionem emissum fluorem. Tertio, quod nullo adiu-
torio chirurgiæ uti cogamur, sed omnibus congruis solutioni, qua sæpe conse-
quenter etiam glutinationem partium perfecerunt. Ad summum quidem, est re-
cens incisura siue uulneris cœnotetes, sed ex medicamina regula, quam Græci
pharmachian appellant, dieteticæ parti ingesta apte curatur: Quibus etiam su-
pradicta passio concuratur, obstinente iudicio solutionis. Hæc sunt fluoris san-
guinis cœnotetes: Eas enim qui hijs cognominari atque conscribi possunt præ-
scripta lectione tradidimus. Nunc curationem, necessariō ordinamus.

DE CURATIONE. CAP: XIII.

Portet igitur ex qualibet parte sanguinem fluentes iacere loco
mediocriter frigido atque obscuro, lecto immobili, & sche-
mate declinato, ut paulo promptius caput leuatum habere ui-
deantur, stramentis non nimie cedentibus, neque calidis, & ut
potuerint uno atque eodem schemate perseverantes, hoc est,
immobiles: præterea animi intentionibus resolutos: uehemen-
ter enim motibus corporis animorū curæ sæpius turbationes addiderunt. Erunt
etiam solo consernenda folia atque rami lentisci, uitis, mali punici, talliæ, mur-
tæ, salicis, pini, & horū similium, & quibus sine capitis iniuria constrictius aër
adnatus atque confectus congrue ægrotantibus inspiramentis inferatur: Non
enim cibi atque potus ratio ac diligentia curanda est, quæ interuallis distantibus
adhibetur, quo constrictionis faciant commodum, uel fluentiam retineant, po-
tius quam aër, qui in pausabiliorem inspirationem adductus, omni parti atque
particulæ

A particulæ corporis ingressu suo fluentia faciat cohiberi, miti densitate persuasa. Conuenit præterea, ægrotantes delatiore lecti sessione declinari, ut omnifariam immobiles curandi perseverent. Prohibere etiam occasiones, quæ poterint passionem in commemoratione perducere, ut locutionis uel uisus; ne aut eadem plurimis fabulis reuoluendo, aut inspiciendo quæ exclusa sunt, uiso admoniti commoueantur. Conuenit denique etiam sanguineos colores parietum, uel straminum, siue operimentorum declinare. Adhibenda præterea cibi abstinentia, permittentibus uiribus, usque ad tertium diem, non ob relaxanda corpora, sed quo altiora, quorum est officium accepta digerere, immobilia perseverent: Omnis etenim ciborum appropriatio motu quodam necessario perspicitur: Quo fiet, ut ea quæ sunt aptissime conglutinanda, motu resoluta differantur. Quapropter ob acceptorum digestionem ciborum summi prohibemus, & abstinentiam utilissimam iudicamus. Prohibendi denique ægrotantes ab officio locutionis, ut si quid uoluerint, uisibus nutus, uel scriptura dari significent: magis quando ex pulmonis cannula, quam Græci arteriam uocant, uel ipso pulmone, aut thorace sanguinis nascitur fluor. Conuenit etiam articularum tenaciorum ligatura, si uehemens fuerit: Densitati etenim articularum patientes consentiunt partes. Item spongiarum mollium ac limpidarum, & leuium, ex aqua frigida, uel aqua & aceto, uel decoctione mali punici, uel rubi, aut lentisici, aut myrtæ patientibus partibus appositio, hoc est, ex quibus sanguinem ferri agnouerimus. Et erunt hæc iugiter commutanda, ne naturali corporis uapore tepescant. Ac si spongiæ uisæ fuerint ægrotantibus graues, erunt apponenda pygmata ex supradictis liquoribus infusa, aut succo plantaginis, uel intybi, aut herbæ calicularis, aut uuæ lupinæ, quam Græci strychnon uocant; uel semperuiuæ, ^{σπυρραχιδου.} quam aizoon appellant, aut polygoniæ, & acaciæ ex aceto solutæ. Ac si ex capite fuerit sanguinis fluor, erit pilothro expoliandum. Tunc fomenta adhibenda ex oleo uiridi, aut roseo, aut lentisicino, aut melino, aut murtino. Sin uero plurimus fuerit fluoris lapsus, radendum caput, atque gypso illinendum, uel acacia ex aceto, magis frontis atque temporum partes. Perseuerante fluore cucurbita quoque apponenda, subiecta flamma plurima occipitio. Si autem etiam per nares ferri uideatur, erunt stypteria immittenda sicca, uel aceto ^{στυπτηρια.} infusa, uel alia qualibet ex liquoribus supradictis. Ora quoque spongia ex aqua frigida expressa iugi tactu detergenda. Tunc etiam cataplasmatum adhibendus est usus ex rebus constrictiuis atque epithomatibus, quæ paulo post cum suis nominibus ordinabimus. Danda etiam aqua frigida, uel pulsa frigida, aut gargarismus sine ullo percussu: quoties ex proximis partibus gutturis sanguinem ferri uiderimus; Ac si per inferiora, uel altiora ferri sanguinem uiderimus, sorbendos dabimus cyathos duos uel tres. Quod si minime mederi ualuerint, etiæ succus plantaginis, aut intybi, uel uuæ lupinæ, aut polypodij, aut herbæ calicularis, aut rosæ erit offerendus, & neque plurimus iugiter, ne percussu partes noceant, aut liquidorum influxione, quæ quidem sunt constrictiue uirtutis, redundantia tamen laxare uideantur: neque rursus longioribus interuallis: Sic enim frigus à nobis illatum naturali uapore obtusum parui temporis medullam dabit, uisatam. Tunc tertia die transacta, hora accessionis solitæ articulos leuiter ungemus frigido atque uiridi oleo. Dehinc detergemus faciem quoque, spongia aqua frigida expressa retangentes: cibum dabimus paruam constrictiuum, ut panem ex aqua frigida, uel pulsa, aut alica similiter, uel oryza, decoctione thebaicarum palmarum confecta, uel eisdem ex aqua recenti confectas. Aut si plurimum ^{uolere.}

C ualere hæc uouerimus, a qua cœlesti, donec liquor mellis habeat crassitudinem, aut ex malis cydonijs: Tunc etiam danda oua tremula ex pusca, aut rore syriaco aspersa. Dandus etiam panis simplex, aut infusus. Tunc interposito spacio temporis dandus potus aquæ frigidæ parux. Dehinc permittentibus uiribus alternis diebus æger nutriendus, etiam si nondum repressus fluor uideatur, usque ad

Themison. id tempus, quo cicatricem firmatam senserimus. Quod quidem Themisonis *Thessalus.* atq; Thessali sectatores usq; ad septimum diem seruari dixerunt, hoc est, trium *Antipater.* diatritorum spacium: Vt enim Antipater ait tertio Epistolarum libro ad Gallum

, scribens: Naturalis est ratio trini numeri, non solum in diebus, sed etiam in omnibus diatritis. Sed est melius, ut Soranus ait, quoniã non æquali tempore, nec dierum numero cunctis poterit cicatricis firmari soliditas, ob alias causas, & ob fortitudinem corporis, ac debilitatem, pro differentia naturali uariatam: neq; nos unum atq; eundem signare poterimus finem. Dehinc sequentibus diebus aliqua erunt emplastrorum apponenda, aut epithematum constringentium atq; frigidantium: Quæ sunt plurima particulariter: Etenim Thebaicæ palmulæ uino acriori infusæ, uel aceto contritæ, admixtis malis cydonijs decoctis, aut mali punici corticibus, aut alumine, uel acacia, aut hypocistide, aut galla, aut cenanthe, aut aloë, aut cerotario ex oleo roseo confecto, uel melino, aut myrtilino, aut lentiscino, aut cœnanthino, aut mixto etiam mastiche trito, aut melle decocto, galla contrita, aut aspera, aut puluere mali punici, uel mannæ thuris admixto alumine Liparo, quo malagmatis sumant omnia qualitatem, tum linteo, uel panulo illinita patientibus partibus apponenda. Vel illud medicamen, quod libris Celerum passionum memorauimus, de cardiacis scribentes, & appellauimus diatritos, uel ex polento, & uirgultis rubi, uel arnoglossæ, aut herbæ sideritis, uel

*Medicamen
diatritos.*

D uua lupinæ, aut caliculariæ, aut anulorum uitis, aut semperuiuæ. Item in cyba cum pane ex aceto, aut palmulis, aut murtæ mollibus folijs, aut eiusdem semine uiridi ante cibum offerenda, uel ante cibum elixum aut non coctum panem, & plantaginem ex aceto coctam, & uiridi oleo, asperso rore syriaco. Item bulbi ex aqua & aceto, & rore syriaco confecti dari poterint cibo. Non aliter etiam cochleæ erunt offerendæ: habent enim quiddam glutinis naturalis utraque, & compaginandæ uirtutem, cum proficiente curatione. Danda etiam pomorum quædam, ut mala cydonia cocta recenti mulso: uel torrida, præsumpto tegmine, farina conspersa, aut sorba, aut mali punici grana, aut fabrilium uuarum. Item uolantium non pingua, ut sunt pectora turdorum, uel pullorum matrem sequentium. Item columbarum, aut phasianorum, aut attagenarum, aut perdicum, quarum erunt murta pectora penetranda. Tunc etiam porcine carnes, cebrum, pedes, auricula, ora, uel auricularum summitates, quæq; uel fuerint nutritibilia, nec tamen difficilia digestionem. Dandum etiam catapotium ex melle decoctum, sub lingua detinendum singulare, aut admixto gummi, uel draganto: Etenim sufficienter decoctum mel, sicut in externis corporum glutinat diuisuras, non aliter etiã interioribus mederi necesse est, atque iam glutinata solidare proficiente curatione. Dabimus etiam uinum, & magis illud quod fuerit mordicantis uirtutis, hoc est quodam sensu linguam remordentis. Tunc ad summam paulatim erunt ægrotantes resumendi, cum præcautione uehementium commotionum: Sunt enim leuiter atque sensim mouendi, portatoria scilicet, uel cathedra longiore, & firmato corpore lauandi: Etenim lauacra feruoris causa atq; motus illati, quod corpora celerato spiritu agitantur recentium glutinationum, atq; mollium uulnere redulcerantia probantur: Cum enim oporteat

A oporteat cohereri atque densari patientia loca contraria qualitate, necessarîo ue xantur feruoris illati causa: Inflata etenim parua ex occasione, atque turgentia redulcerantur. Præcauenda deniq; etiã uehementia exercitia, & magis retento spiritu peracta: Tunc utendum peregrinatione terrena atq; maritima: Et si corpus uiderimus non attestante fortitudine augmenta carnis accepisse, crit abstinentia cibi imperanda. Tunc sequentibus diebus paruus dandus est cibus uino detracto: Etenim cicatricis nouitas: quippe ex uenarum uasculis confecta atque nondum fortificata, si carnis pondere fuerit prægrauata necessarîo, rum petur. Semper autem oportet uentrem mitius emollire: acriores etenim clysteres incongruis motibus lacerant cicatrices, atque recursum faciunt passionis; ac si uehemens atq; plurimus fuerit sanguinis fluor, erunt extendenda adiutorij uirtutes. Acetum denique sincere dabimus ore retinendum, uel gargazandũ, aut sorbendum, spreto quorundam iudicio, qui asperum, uel tussiculam commouens, atque fluorem prouocans acetum dixerunt: siquidem etiã gelatum sanguinem soluat. Etenim asperat, uel tussiculam commouet, si iugiter atq; immodice fuerit datum. Solutum autem eius percussibilem uirtutem distantia temporum oblatione uariata, quæ non sensibili tactu, sed remissibili quadam digestione longioribus actibus immoratur. Item quod fluorem non prouocet demonstrandum non est: siquidem sit manifestum, in externis corporibus uulneribus constitutis necessarîo fecisse densitatẽ: & propterea conducibilis atq; glutinantis uirtutis fuerit approbatum. Danda etiã acacia aceto soluta, aut pulca, aut ex supradictis liquoribus: non aliter etiã hypocyrtis, uel licium indicium, aut omphacium, uel balaustium, aut œnanthe, aut polios herba, aut gentiana, aut macir, aut ponticum, uel ægyptia spina, quam acanthan uocant: quarum nunc sunt radices infundendæ, uel decoquendæ, nunc earum succi uel lachrymæ admiscendæ: siquidem sint frigidæ atque constrictiue uirtutis conuenientia obturamenta. Item corticis uasculi uetustissimi uini exusti triti puluerẽ asperum tribus cyathis pulcæ frigidæ, aut decoctionis, de qua supra diximus, bibendum dari, in modum cochleariorum duorum: Etenim constringit cortex inueteratus, & magis antiquissimi uini commutatus tarditate temporis aucta uirtute. Utendum etiã trochiscis confectis ex supradictis speciebus, Item ex rosæ seminibus trochiscos, quorum compositionem Responsorum libris de medicaminibus dicentes tradidimus. Item quod appellatur dielectrũ: item œnocraton, & alia similia: quorum compositionem, ut supra dictum est, Medicaminum libris tradidimus. Ac si coadueruatus perseverauerit sanguinis fluor, utendum etiã uehementioribus quibus obturentur altiora, sua & teneritudinis causa, tamen erunt ocys adhibenda, ne passionis ipsius impetu in manibus nostris uitam linquere cogantur ægrotantes. Prædicto igitur periculo eorum proximis aut ministris, uel quod producta uita spem dederint sanitatis, erunt hæc adhibenda supradicti corticis cinis exustus cum liquida pice spongiæ impressus, decoctio lentisci, & rosis syriaci, & elygmaticum supradictorum suorum: Nam hæc conficiuntur hoc modo: Agmine uitis uistis uirgultis, atq; ex eorum cinere confecto liquamine, scilicet aqua imbrali admixta, quam uulgo cisterninam uocant, dabimus ex ipsa bibendos cyathos tres uel quatuor, nullis alijs speciebus admixtis: Nam quidã in hijs si febris adficiantur etiã uinum immiscuerunt utuidum, uel spongiæ uistæ cinerem, qui conficitur hoc modo: Spongia expressa aceto, atque pice li quida madefacta uasculo nouo includitur testeo: tunc circumtegitur luto, & usque eo inurit, donec carboneat: Dehinc trita in puluerẽ, ex quo cochlearis uinis

Acetum.

Fris uinis

Cris unius quantitas aquæ uel pusæ frigida mixta datur bibenda. Vel si uirtutē medicaminis augere uoluerimus, tinctam, ut supra diximus, spongiam liquidæ picis puluere bituminis aspergimus. Decoctio autem lentisci conficitur hoc modo: Eius uirgultorum fumentes sufficientem modum aquæ imbrialis infundimus sestarijs duobus. Tunc decoquimus: & cum semel uel secundo scatere uiderimus, expressas detrahimus lentisci comas: Tunc liquorem decoquimus, donec ad tertiam partem deducatur, cuius cyathum admixtum duobus cyathis aquæ bibendum propinamus. Non aliter etiam electariorum decoctio conficitur. Ob electarium autem conficiendum erunt sumenda mala punica recentia uel infusa, nisi fuerint mollia: Quibus contusis atque compressis, aliquantū detrahimus succum atque decoquimus, donec mellis crassitudinem sumat. Et quantum medicaminis uirtutem tendere uoluerimus, tanto ualentius mala excucamus, quo expressa ultimum atque crassiorem succum dimittant, ut etiam eorū cortex si quid humoris habuerit sudet. Conuenit etiā medicamen, quod

Themison. Themison ordinauit hoc modo: Mali punici partibus duabus aloë admixta parui cochlearis quantitate cum aqua frigida offerendum. Ac si solutio perseverauerit, addenda etiam constrictiua cucurbita patētibus partibus: Tum dixiteon

emplastrum. emplastrum, quod uehementer astringit, superimpositis spongijs aqua pusca infusis, ut supra scriptum, ciborum qualitate permanente. Dandum etiam no-

Medicamen tis initio medicamen, quod diaporon appellant, uel diasycaminon, siue cata-

diaporon. potia, quæ Medicaminum libris prædiximus. Nunc autem perficienda conscri-

Diasycaminon. ptimus hoc modo: Gummi & acacia æquis pōderibus, admixto alumine scisso ad duplēs pondus, quæ sunt colligenda decoctione papaueris, & danda qui-

Dbusdam in duplicem modum. At si quisquam non plurimum sanguinem fluxerit, nec tamen materia ferri cessauerit, conuenit etiam tertia die phlebotomiam ahibere. Etenim ex eo quod sanguis ferri non quieuerit, manifeste cōiijcimus glutinationem partiū non fuisse perfectam diuisuræ, siue uulneris: Et propterea in tumore ueniisse perspicimus: Omne etenim uulnus, quod usque in tertium

Thessalus. diem glutinari non potuerit, necessariū tumescit. Thessalus denique indigna

Soranus. acculatione appetitum Sorani sententiā recte purgauit: Tertia etenim die phlebotomandos sanguine fluentes constituit, nutriens constrictiuo cibo, non in-

consequentia ordinans adiutoria, sed tanquam complexis passionibus apta, ut contrarijs contraria obijcere uideantur. Ac si etiā intra diatri tempus fuerit at-

testata partium grauedo uel dolor, aut spiratio difficilis, uel tussicula sicca, phlebotomare conuenit, atque aërem loci paruissimi trepidare, & iisdem partibus

lanas oleo calido uiridi expressas apponere, uel ob sanguinis fluorem ea ordi-

nare, quæ glutinare ualent, sed uirtutis frigida non sint, neque transuorationis asperent loca, nec tumorem commoueant. Plurima dabimus etiam samix ter-

quæ inij- ræ, quam gesastera uocant, uncia partem tertiam cum duobus uel tribus cyathis aquæ tepida. Non aliter etiam amyllum, uel argallici radicem, atque folio-

rum eius succum. Conuenit denique sub lingua retenta eius radicis particu-

la, siue amyli, siue terræ supradictæ. Danda etiam ex gummi siue draganto, & thure, & opio, & hijs similibus confecta electaria. Tunc tertia die accepta di-

atrii temporis obseruatione, non solius fluoris, sed etiam febrium, erunt agros-

tantes oleo calido atque plurimo, & uiridi perungendi. Facies quoque aqua tepida fouenda: Cibus dandus complexionis passionis aptus, & pulres ex oryza uel alica frixa, siue simplici, uel milio, & decoctio calida, sed non oleosa, ac po-

gius sicca, uel ex oleo uiridi confecta, aut cum palmulis, uel amylo, admixto ges-

asteros,

A asteros, aut argallicis radicem incoctam. Cæteris uero diatritis, hoc est interual-
 lis dierum trino numero seruatis cogentibus doloribus erit utendum fomentis,
 atque cataplasmatibus laxatiuis: nunc etiam cum scarificatione cucurbitis, si
 ue hirudinū appositione, quas sanguifugas uocant: Tum uaporatio spongia-
 rum apponenda. Sin uero etiam fluor periculosus fuerit sanguinis, cum tussicu-
 la uel asperitate gutturis, erit utendum quidem cōstrictiuis epithematibus, sed
 calidis: Dandum etiam sorbendum mullum ex melle decocto, & à uino absti-
 nendum. Danda denique aqua potanda calida, sed paruo modo, tum sorbilia,
 quæ passioni uirtute apta mederi possunt, ut est amygdala † ex pusca in mullis
 decocta quæ abijciēda, & admittendū amyli quantū ualeat mullum in quandā
 crassitudinem redigere. Deinde similibus electarijs, atq; sub lingua continen-
 dis medicaminibus utemur tempore amissionis, ut est mel atticū admixto gum-
 mi, uel draconto decoctum, aut glycyrriza, uel eius succo: nisi quisquam ægro-
 tantium hoc improbauerit nausea commotus, quo eius stomachus facile mo-
 ueatur. Itē ex lini semine trito, & tracanto drachmis duabus, & amygdalis ex-
 poliatis xxv, & strobilorum granis xxx, & oui unius tostii uitello, &
 amyli drachmis duabus, infuso passo sufficētis quantitatis, quo medicamen ele-
 ctarij crassitudinē sumat. Sin uero etiam rauici fuerint ægrotantes, erit mel deco-
 quendum cum cæteris speciebus singulatim, resoluto tracanto, ex infusione pas-
 si confecto: Terminatur etenim asperitas faucium, uel transuorationis partes le-
 niuntur, & tussicula mitigatur, sputa sanguinolenta reprimuntur. Danda etiam
 noctis initio, nisi febrim obstiterit accessio, simplex diacodion. Continuum ue-
 ro medicaminum usum, quæ tussicularia sunt appellata, siue eorum immodi-
 cam quantitate necessario fugiendam mandamus: Est enim melius simplicibus
 Tussicularia
 medicamina.

B bus atque consuetis mederi rebus: Illa enim temporaliter quidem mitigare ui-
 dentur tussientium motum, sed passionem totam faciunt deteriorem. Ac si atte-
 stante tumore fluor perseverans produxerit tempus, in iisdem perseverare con-
 uenit, quæ supra memorauimus, admixto etiam lacte. Si minui tumorem uide-
 rimus, dandum quoq; lac amylatum, & panis laganum, pultribus infusum, sed
 ex fermento confectum, quo panis habeat qualitatem, faciat etiam medelam
 meliorem. Strobilus deniq; cum suis fructibus, quod in semet habeat resinale,
 pitisana decoctus. Dehinc profectu cedente erit panis cū malua decoquendus,
 sed non exquisite conditus. Danda etiam pitisana cum lenticula, quam Græci
 pŷŷanxon uocant, & apponenda extrinsecus cerotaria ex murtino uel lentisci-
 no, aut melino oleo confecta: Tum urgentius augenda resumptio, ut supra de-
 monstrauimus; atque ita abstento sanguine, quoad fiet glutinatione perfecta,
 At irruente tumore erit coniiciendum, uel aduertendum, utrum glutinatio fe-
 cerit retentionem, cum neq; grauedo, neque dolor, aut punctio, uel pulsatio,
 uel saltus partium, aut extensio, uel febris cum arida tussicula, aut stridor, aut
 singultus, uel quæpiā sanitati impedita faucietas ægrum se qui uidebitur: sed sit
 æqualis atque ordinata spiratio perseverans. Tum si tumoris causa fuerit reten-
 tio sanguinis temporaliter effecta, quæ necessario sordidum atque humectum
 uulnus efficiat, phthisicorum fluorem pronuntiamus. Tum cum producto tem-
 pore sanguinis fuerit ruptio uariata, erit curatio pro motibus temporum uarian-
 da, ut superpositionem emergentem eadem curatione curemus. In lenimento
 uero leues atque quietos adhibemus motus, sub magisterio aliptæ uel musci,
 quo etiam uocis exercitium artificis præcepta moderentur, cibus dandus ex me-
 dix qualitatis materia, adhibitis resumptiuis cyclis, in quibus non erunt repen-
 tina

C tinae mutationes faciēda. Sed nunc ex mediā qualitatis materia primus ordinatus est cyclus, dehinc ex uolantum secundus; tunc ex agrestium tertius, atq; ex porcinis carnibus ultimus: Et coniunctis deinde duobus cōtīgūis ordo dirigidus, atq; ita omnibus, sed singulis materiārum speciebus erunt magis constrīgētia procuranda, ut in oleribus intybum, plantago: in marinis squilla, mulli: in uolūtibus perdice, phasiani, attagena: in agrestibus, lepores, caprea: Et si celeriter xgros crassificari uiderimus, erit abstinentia intercalanda: Tum uenter emollīēdus. Utendum præterea partiliter nunc aquæ potu, nunc uini leuiter remordentis: deinde ueniendum ad recorporatiuæ curationis materiā latentī motu adhibita drimphagia, ex pisce gobione, admixto melle. Dandi etiām pisces & cerebrum una tantummodo die, atq; interuallatis diebus adhibitis locilibus adiutorijs recorporatiuis, ut dropace, partibus primo quæ fuerint remotæ patientibus: Tunc uicinis, ac deinde ipsis addendus etiā ex sinapismo rubor, quem Græci phoenigmon uocant, atq; sicca fricatio. Tunc torrendum corpus sole, quod Græci heliosin uocant. Adhibenda quoq; paroptesis, & aliquando sicca cibatō, aliquando cum pane palmulæ offerenda, & imitanda consuetudo frigida lauacri, atq; potus paruus scilicet primo, ac deinde auctus suggestione, quo possint etiā hijs agrotantes uti partiliter: Facit enim duriora corpora, atq; ualentia, acceptorum uel gestorum differentiæ contrariorū mutatione uariata: quamquam sint ex eodem genere ueniētia. Ut ilis præterea nauigatio approbatur, & peregrinatio comprobatur: inde enim res salutare ueniunt. Præcauenda etiā Venus: facile autem hæc passio refricatur. Hæc est secundum methodicos ordinata curatio. Apud ueteres uero dissonantia sunt ordinata: Etenim de schemate iacendi, atq; phlebotomia, & ligatione, & constrīctiuis, uel frigidis cataplasmatibus, & aceto bibendo uaria disceptatione pugnatum est. De schemate inquam, iacendi: siquidem alij supinam iubeant agrotantes iacere: uel super eas partes quæ non patiuntur. Item Asclepiades consequenter approbat supra partes quæ patiuntur esse locandos agrotantes: siquidem cum scriberet necessarias esse curationes adprehensa causa sic fuerit elocutus, etiā sanguinem inquit fluentes ita esse locandos. Siquidem Erasistratus phlebotomari præcepit patientes. Alij uero eius sectatores etiā fieri principaliter damnauerunt adiutorijs genus tanquam uirium uexabile. Item plurimi nostrorum tanquam laxatiuū, & propterea inconueniens fluori sanguinis ex solutione ueniēti, & indignum ad constrīctionem. Alij adhibendum probauerunt, ut Hippocrates de morbis scribens, Diocles libro quo de passionibus, causis uel curationibus scripsit, Praxagoras libro tertio de curationibus. Itē Asclepiades libro, quo de clysteribus scripsit: Dehinc Themison secundo libro Tardarum passionum: & Thesalus secundo libro regulari: sed adiecta discretionē: Etenim si tertia, inquit, die rursum sanguinem fluxerint agrotantes atq; plurimum, quod intelligitur tanquam in complexis passionibus, hoc est, strīctura obtinente, faciendum approbat: Alij uero omnes statim, atq; sine ulla dilatione phlebotomandos dixerunt: & magis si ex thorace, uel pulmone sanguis fluxerit, uel plurimus auertēda materiā causa, quo patientibus partibus derelictis, aliorum feratur, hoc est ad eas quæ non patiuntur, uel ob educendam materiā multitudinem. Denique saepe inquit faciendam consuetudinem, si oportuerit semel, & secundo, uel tertio, quo recurrens ex brachio post abstinentiam sanguis iterū auocetur, uelut Themison ait, secundum se, & laxamenti esse, & minutionis, ne inicitū toris efficiat. Item ut alij ob euacuandas uenas, quo exeant late celerius concedant atq; coeant di-

uisque,

A uisuræ, uelut Asclepiades, ad minuendum cursum siue spirationē, quibus passio adiuuatur. Item de ligationibus pugnaverunt: Siquidē Xenophon & Dionysius, & Erophilus primo libro Curationum, & Erasistratus probent articulo-
 rum faciendam constrictionē. Erophilus uero capitis, & brachiorum, & scro-
 morum: Erasistratus magis inguinum & alarum: Etenim laxationē sensus san-
 guinis approbat fieri retentionem. Asclepiades uero ad ipsū scribens libros
 Parascuasticos ligationem excludit, eamq; neq; Erasistrato congruam, dicens
 osculari nō posse sub discrimine uenulas, quod Græci diaphragma uocant, uel
 misceri eas quæ supra diaphragma esse uidentur. Omnes etiā nostræ secte prin-
 cipes id approbasse uidentur: impressa etenim inquitur ligaturæ uexat, non im-
 pressa inutilis esse perspicitur. Item Antipater tertio libro Epistolarum ait tene-
 ri materiam quidem ligatione, sed cum fuerit indulta uel relaxata, in repentinū
 atq; immodicum fluorem ueniat: siquidem abstinentiæ causa altiora pendendo
 latere potius quàm teneri uideantur. Item de constrictis cataplasmatibus pluri-
 mi dissenserunt: Nam si Erasistratus hæc approbavit, Asclepiades excludit, tan-
 quam materiā imprimentia, uel coercendo in latum reuocantia. Item acetū ali-
 tanq; tussiculā uel fluore cōmouens expulerunt, uel quod duras partes densan-
 do faciat. Themison uero hijs repugnans adhibendū iudicauit, atestante etiā
 Thessalo. Alij aiunt eius acrimoniam uel nimietatem temperandam admixtio-
 ne aquæ. Plurimi uero contrariarum sectarum etiā clysteres, atq; urinales aiūt
 uirtutes adhibendas. Item Diocles taurinū gluten bibendum dicit, farinae con-
 coctum & rubo, uel cum nepita amyllum uel marrubium, uel rosamarinum in
 aqua pulca dandum. Motus uero alijs adhibuerunt, non solum fricantes, sed
 etiā deambulationē imperātes post cibum, ut Erasistratus. Asclepiades uero
 de communibus adiutorijs scribēs, gestationem in hæmopticis prohibet. Ut un-
 tur quidam præterea etiā purgatiuis medicaminibus ex papauere uel hellebo-
 ro, aut diagridio, quod Græci scammonian uocant, ut Diocles. Item sudorē mo-
 uentibus & uomitum, ut Praxagoras, qui etiā plurima urinalia ordinauit.
 Sed hæc facile iudicantur ex hijs quæ secundum methodicos tradidimus. De-
 monstranda tamen eorum contradictio, & breui ratione formanda. Peccauerunt
 igitur, qui supra patientes partes ægros iacere uoluerunt: Omnis enim im-
 pressio siue affectio incongrua glutinationibus approbatur. Ceciderunt etiā
 falsa intentione decepti, qui non addita discretione phlebotomiæ memorauerūt
 usum: Non enim in omnibus oportuit prohiberi, cum fluore sæpe fuerit uehe-
 mens strictura complexa: Et si secundum Erasistratum osculatio uenarum ex
 redundantia materiæ ueniens fluorem faciat, conuenit uti detractio: Facile
 enim corrigi uel reparari parua uirium uexatio potest: plurima tamen ex adiu-
 torio patientibus utilitas fuerit: Neq; item in omnibus erit approbanda phlebo-
 tomia: Nam nullo tumore apparente uexabilis iudicatur: Etenim corporis for-
 titudo necessariō depurgatur, & stomachus uiuatur, atq; debilitate irruente dif-
 ficile cōcunt diuisuræ, & eadem patienti uidebimur ingerere, quæ prohibenda
 suscepimus: Quippe cum non auersio, sed potius partitio sanguinis fieri intelli-
 gatur, & duplici egestione celerata, nullam mortis habeat dilationem. Dehinc
 erit anceps, utrum irruente rursus tumore phlebotomandi, necne sint ægotan-
 tes: sed phlebotomati apertissime interficiuntur, non phlebotomati magno ad-
 iutorio priuantur. Ligationes uero non tantum ad diuertendam materiam
 adhibendæ sunt, ut supra memorauimus: quantum ad densitatem uero fa-
 ciendam

Xenophon.

Dionysius.

Erasistratus.

Erophilus.

Libri Asclep:

παρασκευασ-
τηριον.

Antipater.

σκαμμωνια.

Ciendam adhibendas adprobamus: siquidem imprimendo coërceant: Sed mediocriter adhibere, ne moderatione cessante uexare potius quam curare uideatur. Peccat etiam Aesclepiades, frigida uel constrictiua epithemata recusando. Sunt etiam inconsequentiã Erasistrati placitis, sed officio congruæ curationis efficacia: Nam solutionem constringunt, diuisuras conglutinant: quod ex uulneribus in superficie constitutis, & sub uisum uenientibus usu approbatur: Quibus appolita apertissime profuerunt. Peccant etiam non aliter, qui bibendum acetum negant: Non enim in omnibus fluoribus sanguinis dandum probatur, sed in hijs qui approbato atq; largissimo fluore uexantur: In paruis enim aqua frigida sufficere potest, aut admixto paruissimo aceto. Ac si tumor fuerit attestatus, ut complexam passionem demonstret, procul dubio constringentiã fugienda, quantum res pati uel admittere possunt. Est igitur improprium, uti ea quæ incongrue adhibita nocere demonstrentur, etiam cum necessariò conuenire fuerint uisa prohibenda existimentur: Etenim aduersantia solutioni tussiculã ex fluore uenientem mitigant, atq; ipsum fluorem constringunt, & sanguinem retinent cohibendo, & neque inurunt: siquidem saepe reddita per digestionis vias patientibus partibus adueniant temperata atque admixta, liquidis in alto constitutis: Et propterea obtusa uirtutis uolentia perdurant. Sunt etiam clysteres contrarij: siquidem commoueant corpus, eo tempore præterea, quo conglutinationem faciendam nitimur. Hac ratione etiam urinaria medicamina atque uentrisflua magis noxia iudicantur: siquidem turbent atque uexent, & uertant stomachum. Item proteruus omnibus uomitus, & propterea contrarius iudicatur: Rescindit enim uulnera, nisi quis eum iam solidatis cicatricibus ob recorporationem adhibendum probauerit. Est præterea affectatio sudorum, quam Græci aphydrosin uocant, contraria: Cum enim superflua atq; redundantia tollere uidetur, laxatiuæ uirtutis causa coërentia disungit. Item taurinũ glutentensionem atq; duritiã facit, Motus uero corporis neq; excludendos generaliter approbamus, neq; approbandos: Siquidem prius quam passio declinauerit requiescere debeant ægrotantes. In declinatione uero sint mouendi, sed nõ post cibum: Tunc enim ob digestionem celebrandum tempus est quiescendi: quo fiet, ut prius quam cibum sumperint ægrotantes gestatione sint mouendi, secunda etiam deambulatione: Etenim parua adiectione neq; ulcerarefricantur, & in resumptione uirtus corporis excitatur.

DE PHTHISICA PASSIONE. CAP. XIII.

Phtisis, siue ut pleriq; appellant phthoë, quod corporis faciat defluxionem, siue corruptionem, fit frequentius antecedente sanguinis fluore: Aliquando etiam longi temporis tussicula, siue catarrho thoracis cum altiora lacerantur, & primo leuius, tunc ulcerata, facientia collectionem intrinsecus: quæ cum siccata non fuerint, citius sumat passionis initium. Sed non secunda differentias erit efficacia curationis mutanda: Siquidem antecedentes causæ, quanquam diuersæ, unam facere passionem uideantur. Sequitur autem ægrotantes febricula latens, & saepe quæ initium declinante accipiat diè, atque ueniente luce leuiget, attestante tussicula plurima initio noctis atque sinecum sputis saniosis, ac paruulis, primo in hijs, qui non ante sanguinis fluore uexantur: quæ quidem admixta salua latere uideantur, secundo etiam plurima ferri uideantur. Hijs uero qui ex fluore sanguinis in istam ueniunt passionem, primo san-

A mo sanguinolenta sputa efficiuntur, hoc est cruenta, quæ Græci hæmalopa uocauerunt: tunc feculenta, dehinc luidâ, uel prasina, & in ultimo alba atque purulenta, dulcia uel salsa, cū uoce rauca aut acuta, & difficultate inspirationis, atque genarum rubore, & ceteri corporis cinereo colore. Item sequitur oculos exoletus aspectus, & corporis tenuitas, que nudatis membris proditur magis quam ex aspectu uultus. Quosdam etiam sibilatio uel stridor thoracis sequitur, crescente passione sudor superiorum partium usque ad pectoris sinem, cibi fastidium, & maior appetitus sitis, & quibusdā grauedo uulnerati pulmonis, ut etiā eius expuant fibras. Quibusdam punctio, ulcera thorace, pulsus debilis, densus, ac deinde formicalis, quem Græci myrmexzonta uocant: Digitorū summities crassescunt, obuncatis unguibus, quod Græci gryposin uocant. Sequitur præterea inflatio pedum, & nunc frigus, nunc feruor articularum, nasi summities pallescit, atque aurium laminæ frigescent. Tunc peiorante passione uentris efficitur fluor albidarum egestionum, & indigestarum, debilitatis, naturalibus digestionis officijs. Discernunt præterea plurimi purulentum liquorem, phlegmata carbonibus imponentes, quo exulta probentur: Nam tetri odoris esse necesse est omne quod natura fuerit mutatum, uelut ex defluxione carnis ueniēs. Item in aquam mittunt ægrotantium sputamina: Etenim naturalia facile soluantur: Vitata uero atque mutata perseverant, quadam tenuitate coacta, & subsidunt: siquidem sint grauia, & contra naturam ex defluxione carnis ueniētia. Vicinæ atque similes passionēs sunt phthisicæ, syntexis, quam nos defluxionem dicere poterimus, atrophian, quam nos nutrimenti cessationem uocamus. Item empyica passione, siue anaphoretica, quam nos purulentam, siue uomifluam dicere poterimus, quod ex uomica interioris collectionis purulenta per tussiculam excludunt sputa. Sed hæc discernuntur: Siquidem ex hijs atrophia longo tempore faciat tenuari, nullis etiam atestantibus sputis: Sæpe etiam sine ulla tussicula: Etenim longo tempore febricitantes, atque tussientes limpidis adhuc sputis affecti, necdum phthisici iudicantur, in phthisicam uero passionem proni ac decliues esse noscuntur. Item empyica passio, siue ut supra diximus, anaphoretica discernitur à phthisica, non aliter quam ulcerum collectione: Quippe cum empyicos sæpe antecedit pleuretis, uel peripleumonia, & tumor immensus, & febres uehementes cum horribus frigidis, & inordinatis. Dehinc quod sæpe coadueruata puris copiam excludant repente, ac deinde egestionem facta febribus atque horribus præteritis liberentur, ut aut omnino hijs careant, aut ex parte afficiantur: in phthisicis ea quæ supra diximus antecedit, & liquida paulatim non coadueruata excludantur, & pro modo auctæ passionis etiam febres augeantur. Communiter autem hæc passio stricturæ, atque solutioni erit adscribenda, & subiacentibus passioni temporalibus cœnotetis. In quibusdam etiam ulcerum differentias monuimus promouendas: Sunt enim necessariò intuendæ: Siquidem complexa sit regulæ, quam diatan uocant, medicaminum ratio, quam pharmacian appellat. Denique si tumens ulcus fuerit, quod intelligitur ex dolore consequenti, & ceteris tumoris signis, conuenit ægrotanti calidus locus, & abstinentia unius diei. Tunc fomentatio laxatiua, atque cataplasmata, & cucurbitæ appositio cum scarificatione, & uaporationibus spongiarum, & totius corporis perunctione. Cibus quoque forbilis, calidus, & magis panosus, obseruatis temporibus singulorum adiutoriorum,

Sputa
αιμαλωπια

Pulsus
μυρμηζωντα
γρυποσις

σινυξισ
ατροφια

Passio
εμπτυικη
αναφορητικη

πλευρητις
περιπλευμονια

C ut sæpe docuimus, ac si tumens non fuerit ulcus, ob purgationem fordīs erunt aquæ mullæ cyathi duo uel tres offerendi ante cibum, uel fœnigraci sæpe torti decoctus succus, sed non ita ut uiscosus fiat, quod seruabitur: Si secūdo uel tertio mollius scaterē cœperit, deponatur, quod sit colore uinosus, ac deinde uni cyatho liquato admiscemus mellis coc hleare: habet enim uirtutem fœnigraci semen mitissimæ deterfionis. Vel certe mullum dabimus ex lini femine frictō, atq; trito, admixto pulcre, aut liquato linteolo limpido, uel farina meregmi. Si autem maior purgatio fuerit faciendā, irin illyricā atq; herbū dandum probamus. Oportet etiā herbū rubrum aquæ infundere donec infletur. Tunc testa calefacta atq; ignita molere, terere, ac deinde tum tenuissimo cribello eius pollinem mulso aspergere in cochlearij quantitatem, uel ex melle decocto electarium facere, admixto scilicet polline supradictō. Sed propter uehementiam herbī erit consijciendā fordīs magnitudo, ut si fuerit putruosa, quam Græci dyfoden appellant, tunc solo herbī polline utemur. Sin uero non ita fuerit cogēs causā, admixto sesamo iri illyricæ æqualis ponderis aut superantis, pro passionis magnitudine: Ac si plurimum putruosum apparuerit ulcus, ex his quæ feruntur, non solum per os conuenit herbī pollinem dari, sed ex ipso confectum etiā cataplasma aceto atq; melle extrinsecus apponere. Tunc etiā lenticula simili usū adhibenda probatur: Et præterea purgatiuæ uirtutis aristolochia & draconia herba, siue quæ appellatur aron: Eius generis etiā marrubium approbatur, quāquam sit stomachi uexabile, purgatiuæ tamen uirtutis. Oportet autem eius manipulum tribus aquæ sextarijs decoquere, donec ad partē redeant. Tunc marrubium detractum proijcere, atq; admiscere mellis boni libram, & rursum decoquere, donec ad suam ueniat crassitudinem. Ac si marrubium uiridius fuerit, tundendum atq; exuccandum, & in unum cyathum succi libra mellis miscenda, & ita decoquenda, aut aquæ sextarij tres decoquendi, siue admiscendi, donec crassitudinem sumant. Faciunt etiā ex strobilis & amygdalis, & lini femine, uel supradictis electaria confecta. Item ex amygdalis, & prisana cum melle & lacte sorbile medicamen, & primo cum pane acceptum infuso melle. Tunc etiā singulare sorbendum paruissime, ad modum unius cyathi uel duorū; de hinc plurimum, longe ante tempus alterius cibi: quāquam sit in quibusdam hoc solum cibo sufficiens: Etenim corpus nutrit, & uulnera reterget, & cruentos, uel purulentos: De hinc cum tenuia sputa ferri uiderimus, facit etiā strobili decoctio, quæ conficitur hoc modo: Viridem strobilum lumentes fructuosum, qui in semet habeat quædam resinalia, quæ tribus sextarijs immixtum decoquimus, donec pars liquoris infumatur. Tunc detractō strobilo crit residuæ parti liquoris miscenda mellis libra, uel glycyrrhiza. Tunc decoquendo donec crassitudinem sumat. Conuenit etiā ex squillitico uino electarium confectū, ex quo erit sextarius unus libræ mellis admiscendus, & gummi uino perfusi sex libra: tunc decoquendum mel donec unum infumatur. Potest præterea etiā melilotum linteolo ligatum tempore decoctionis immitti. Item succus glycyrrhizæ simili modo, atq; eodem tempore misceri probatur. Conuenit etiā diocodion medicamen cochlearis quantitate sumptum, uel butyrū cum melle electario datum: Et præterea purgatiuæ uirtutis atq; siccatiuæ hoc medicaminis genus marrubij succi uiridis sextarij tres, mellis libra una: Quæ cum fuerint coctione crassificata, iris illyricæ immittendæ sunt drachmæ duæ. Sed oportet neq; semel, atque eodem tempore omnia hæc ægrotantibus dari: Varias etenim materias posuimus: siquidem iugis speciei unius oblatio satiat ægrotantes, & propterea

A propterea recusetur, neq; accessionis tempore hæc danda mandamus. Quapropter uni etiam cætera in curationibus monemus inuenda, quo purgato ulcere humanioribus cibis utamur, hoc est ex medicæ materiæ qualitate. Conuenit interea motus latens pensili primo lectulo cathedra longiore, atque in uicina portico. Adhibita etiam perunctione primo sedenti, ac deinde recepta fortitudine stanti, purgato ulcere dabimus uinum album, & atque Iene mediocriter remordens. Tum lauacrum adhibendum, quando etiam sicca conueniat cibatario singularis, uel cum palmulis thebaicis, & pulmento in cibum dato, uel arnoglossa herba, & uolantum non pinguis. Item sub lingua amyllum datum, quod retentum in defluxionem ueniens subiectis partibus patientibus irruat, & paulatim adiuuet cicatricem, uel mel decoctum simili modo datum, aut paruo ex amylo admixto: Tum etiam trochiscum, qui appellatur trigonos, uel mel uino remordenti admixtum parti suæ quantitatis & decoctum, donec incoquantur uinum. Tunc etiam antidotum, quod appellatur theriaca mithridatios, quæ in semet habeat siccandi atq; rectorporandi uirtutem. Item zopirios, & dierisimus. Apponenda præterea extrinsecus emplastra, quæ in cicatricem ducere ualeant, ut est melinon, ac deinde siccantia magis. Tum cum firmum apparuerit, lenimentum erit amitaonion imponendum, uel polyarcyon malagma, admixto cerotario ex oleo cyprino confecto parte tertia; siquidem hæc singularia primo tempore ægotantes ferre minime possint. Tunc cyclica regula adhibenda, sed quæ non repentinâ habeat ordinum mutationes. Deniq; nunc uinum, nunc aquam potare permittimus, iuxta cycli rigorem. Danda etiam drimiphagia, quam despuentibus sanguinem memorauimus. Adhibenda etiam localia adiutoria, similiter cucurbita, dropaces, & sympasimata, & paroptesis, & sinapismus, & bibendum medicamen, quod diapipereon appellatur: Valet enim callositatem ulceris tenuare, atq; siccare. Fugienda præterea bibendi medicaminis satietas, & eligendus consuetorū usus: Magis siquidem insueta materia uexatus stomachus, atque fastidio supinatus prodat ægotantes: Et propterea uehementer utilis naualis gestatio, atque longa nauigatio, lectio, uocis exercitatio, & omne quod dare corpori fortitudinem potest. Veteres autem medici alij nihil de ista passione memorauerunt. Sed Diocles libris, quibus de passionibus atq; causis, & curationibus scripsit, iubet initio cibos detrahi, nihil de fine abstinentiæ significans, quousq; sint ægotantes retinendi: Tunc sudores commouendos, quibus necessariò uitres auferantur, & neq; hoc quemadmodum faciendum sit ordinauit. Vitur etiam anacœliasmis, quorum qualitates non memorauit, adiciens uerendum, siue deducendum à pulmonibus humorem, quando fuerat mitigandum potius ulcus quam depurgandum. Item uomitum ex oxymelle adhibendum, quo corpus disijciendo ulceratas lacerat partes: atque hoc iugiter, & post cœnam faciendum probat: dehinc proterua mentis cæcitate deceptus etiam psichrolufian imperat adhibendam, & allium dandum, quod necessariò uexet ægotantes inflando: Tum uino flauo utendum siue nigro, & propterea duro, atq; post prandiū deambulatione uexandos imperat ægotantes, & nulli adiutorio sua tempora reddenda perspexit. Item Praxagoras secundo libro curationū, hijs qui pulmonis ulcere afficiuntur initio helleborū probat, atq; sitim faciendam; tum resumēdos: non aduertens primo resumptione, tunc helleboro utendum, quo possint eius laborē perferre ægotantes. Ad summā, non resumpto uiribus deficienti helleborum non conuenit. Resumpto autem, uel fortificato exclusa phtisifica passione comprobatur, & propterea usus hellebori recte prohibetur.

Lecti pensiles

τροχίσκος
τριγώνοςσυμπασίματα
παροπτεσις

Diocles.

ἀνακοιλιασμός

ὀξύμηλις

ψυχρολύφια

Praxagoras.

Themison.

C hibeatur. At Themison secundo libro Tardarum passionū quædam recte, quædam caduca proteruitate composuit. Ex quibus est etiam pendens thori gestatio, quo plurima parte diei ac noctis motu exerceantur ægrotantes, cum necessario accessio uespertino tempore asperetur, atque luce surgente leuigetur: quo non solum laboriosus, uerum etiam intemporalis, & inordinatus motus ab eodem adhibitus approbatur. Etenim initio lucis, & dimissionis tempore nutriti cibo conuenit ægrotantes: Est etiam noxium allium, quod imperat dare: sicut

Allium inflat.

quidem inflationem maximam faciat. Vinctio item ex feruentibus adhibita uirtutibus, quam circa uesperam probat adhibendam, cruribus atque brachijs contraria iudicatur: tunc enim febres ardescunt. Imperat præterea inter duos uel tres ægros lauandos, cum corpus elimatis uiribus debilitet lauacri frequentia, & sordidet atque humectet ulcera. Præterea herbum, dehinc intybum, & plantaginem, cum sit horum usus differentia temporum separatus: Herbum enim purgationis adhibetur causa: frigerantia uero cicatricis obducenda. Item imperat ulcera facienda extrinsecus iisdem quibus intus inesse senserimus, quod est perniciosum: Putat enim auersione humoris facta ad exteriores partes altiora ulcera præficari: & propterea diutissime differendam sanitatem exteriorum ulcerum, donec illa clauduntur. Imponenda nanque ait emplastra, quæ humoris prouocant defluxionem: cum humoris defluxio iuxta sapientia placita nullius commodi teneat fidem: sic etiam plurima localia adiutoria adhibenda conscripsit, quæ tamen multo tempore magnificas ulcerationes, hoc est, quas nos extrinsecus infiximus, in cicatricem uenire cohibeant,

impediens plurima quæ congrue adhiberi possunt, ut defricationes, dropaces, cucurbitæ, sinapismi, paropteses, & alia quæ cum uehementissime prosint, ulceratione cutis præfecta adhiberi non possint.

CAELII AVRELIANI SICCENSIS
CHRONION LIBRI SE
CVNDI FINIS.

C A E L I I

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION

LIBER TERTIVS.

CVI HAEC INSUNT:

- De suspirio, siue anhelitu, quem Græci asthma uocant.
- De stomachicis.
- De phagedæna.
- De icterosis, quos Græci epaticos uocant.
- De aurigine, siue arquato morbo, quem Græci icteron uocant, Latini uulgo morbum regium.
- De lienicis, quos splenicos appellant.
- De cachexia.
- De nutrimenti cessatione, quam Græci atrophian uocant.
- De hydropē.

ἄσθμα.

φλεγίδια.

ἰκτεροί.
ἰκτερές.

σπληνικοί, ἢ
σπληνίτις.
καχξία.
ἀτροφία.
ἢ ὕψος.

Secundo libro Tardarum passionū, quo paralytica passionis, & canini raptus, & auriculæ doloris, atq; fluentis humoris, & apprehensionis sensus, quā Græci catalepsiā appellāt, & uocis amputationis, & influxionis, quā catarrhon uocant, & tussiculæ, & sanguinis fluoris, & phthisicæ passionis tradidimus curationem; nunc cæterarum prosequimur ex ordine disciplinā.

DE SUSPIRIO, SIVE ANHELITU, QUEM
GRÆCI ASTHMA VOCANT. CAP: I.

B

Anhelatio, siue suspirium ab accidenti nomen sumpsit. Vocatur præterea secundum aliquos spirationis difficultas, quā Græci dyspnoean uocāt, siue orthopnoean: siquidē sese præfocari sentiant cum iacuerint ægotantes, atq; erecti facilius spirēt. Itē, ut alij dicūt, cōtrario uocabulo suæ uirtutis nomē accepit: Nam cum sui ratione conuertat ac deprauet tanquā corrigat orthopnoea nuncupatur, quam nos spirandi dicere correctionem poterimus: Mulea enim contrariæ interpretationis uocabulū sumpserunt, ut fella, quæ Græci glycea uocant, uel dulcicia, cum sint amarissima. Grauat autē atq; premit hæc passio magis mulieribus uiros, & iuuenibus senes, atq; pueros, & durioribus natura corporibus teneriora, hyberno atq; nocte magis, quā die uel æstate: in quibusdam ex initio generatur: in quibusdam perfectis irruit passionibus: Sed magis ex profundo frigore sequitur patietes spirationis difficultas, & frequenter natura celerior magis quā tarda. Item præfocationis sensus secundum thoracem, atque grauedo, & feruor igneus. Item enteron ad superiora conductio, & cum passio uehementescere cœperit, stridor atque sibilatio pectoris cum uocis debilitate. Tum extensio colli atque uultus cum rubore, & oculorum suspenso attentu, & iacēdi potestas schemare supino, tussicula nunc arida, nunc uuida, cum sputis tenuibus & spumosis, aut crassis & uiscosis, & sudoribus, & colore morbidu, atque pulsu humili. At si grauior impetus superpositionis fuerit, ora ægotantiū liuescunt: & quidē excluso per nares humore mucilento relcuantur, atq; præfocationis earent metu: quod non aliter cedit, etiam si super oculos lachrymarum fuerit fluor. Variantur autē tempora passionis superpositionibus & lenimentis, & nunc limpidis atq; synce

ἀσπνοία.
ὀρθοπνοία.

Fella
γλυκία.

ἔντερον.

his, nunc

C ris, nunc sordidis, & passionis tractibus implicatis, ut etiam tunc leuis difficul-
tas inspirationis inesse uideatur: quæ facile prodetur, si ægrotantes itinere ascensu
bili gradiantur, atq; ocyus pergant: uel indigestione, aut usu uenero affecti, uel
frigore, atq; puluere, siue fumo grauentur. Differt autem hæc passio à peripleu-
monia, quod neque cum febribus necessariò fiat, & semper tarda esse uideatur.
Item secundum aliquos discernitur ab orthopnoea: siquidem hæc cum stridore
atq; præfocatione asperetur: Orthopnoea uero cum thoracis euerfione atq; sin-
gultu, aliquando etiam cum sanguinis fluore. Item secundum aliquos magni-
tudine discernitur: Vehementem enim dicunt orthopnoean supradictis passio-
nibus. Sed est melius, ut uno atq; generali concursu passionum potentiam iudi-
cemus, ut nunc uehementem passionem dicamus, & magis accessionis tempore,
nunc leniorē & magis dimissionis tempore. Est autē passio stricture, quapropter
conuenit, ut mox corpus inuasit, siue cum repetendo superpositionem aspera-
uerit, iacere ægrotantes altioribus stramentis, thorace atq; capite subleuato, lo-
co lucido atq; calido, mediocriter adhibita requie, & abstinentia cibi usque ad
tertium diem. Et si uires permiserint, pectus tegendum lana, atq; fouendum oleo
dulci calido: adhibita quoq; articularum blanda calidarū manuū fricatione, ut
etiam tenendo medeamur teporibus admotis tempore quo accessio uehemen-
tescit, & cucurbitæ lenissimis raptibus detrahendæ. At si præfocatio coegerit,
& uires permiserint ægrotatis, adhibenda phlebotomia, & diatrii tempore un-
ctione antecedente forbilis atq; calidus, & uarius in dimissione offerendus cibus,

D atq; alternis diebus, donec passio declinet. Sin uero imbecilles uiribus fuerint
ægrotantes, diurnis diebus dabimus cibum: sed ea die qua abstinere oportue-
rat, paruam: Ea uero qua dare licebat paulo, plurimum. Sin uero officium non
agnouerit, simplex clyster adhibendus, & ante cibum mulsæ ex melle despuma
to duo uel tres cyathi præbibendi. Tunc cataplasma laxatiuum, atq; cucurbita
cum scarificatione adhibenda thoraci, & in utraq; scapulas, ac magis paulo in-
ferioribus locis, quo sine ulla quassatione partium eius raptus efficiatur. Tum
uaporatio spongiarum, atq; cerotariū, & malagma quod diachylon appellant,
uel mnascum: Atq; ita lauacrum, & uinum, & uarius reddendus cibus. In leni-
mento uero si corpus passio tardauerit, erit adhibenda resumptio, gestatione, uo-
cis exercitio, deambulatione, unctione, fricatione, corporis retento spiritu: tum
lauacrum, atq; cibum ex pulmentis medicæ qualitatis: Dehinc ad recorporatiuā
curationem transeundum. Adhibenda drimyphagia, atque cæterarum transitus
mutationum, quas sæpe cyclos ordinantes docuimus. Tum etiam ex radicibus
uomitus, uel si passio coegerit, etiam helleboro prouocatus. Iubemus præte-
rea acetum scilliticum ægrotantes ante cibum sorbere, uel cum aceto nitrum, si-
ue laser, aut hyssopi decoctionem cum fico contritum, uel nucleo pineo, quem
Græci pityda uocauerunt admixto mulso. Item abrotanum tritum cum sulphu-
re, atq; aceto ex mulso confecto, uel urticæ femine, aut radicum, & horum simi-
lium electariorum, ut est mellis admixta resina terebinthina, aut cartamū, quod
nasturtium uocamus, aut sesamum, cum aloë, & amygdalis amaris. Aliquando
etiam pipere, uel ouī uitello: Vel illud electarium quod diascyllis appellamus,
cuius confectio nem de Medicaminibus scribentes tradidimus. Tum etiam cu-
cubitæ recorporatiuæ adhibendæ thoraci, atq; interscapulo: Dehinc dropax, pa-
ropetris, heliosis, sinapismū, acopa, recorporatiua malagma, ut est diadaphni-
don, uel dialoë, uel diaeuphorbio: Dehinc nauigatio atq; peregrinatio terrena,
& potio theriacæ antidoti, & aquarum naturalium usus, quarū præstant in Ita-

περιπνευμονία.

μελάμη
ἀχολα-
μύκηρ.

πίτυς.

A lia coryliæ appellatæ, siue albæ, uel nepesine. Tum etiam cataclysmus, hoc est, *Balnea in lida*
 aquarum illisio superne, iisdem locis qui patiuntur: Vtilis deniq; maritima, & *lida.*
 plurima mare tenus conuersatio, atq; consuetudo frigidi lauacri, quam pſichro-
 lusian appellant. Aliqui autem aduersarum sectarū principes etiam dauco cum
 aceto & melle ægros potauerunt, siue iri cum mulso, & uentrem plurimū dedu-
 xerunt, dando de diagridio, quod scammonian Græci appellant, obolos tres,
 cum duplici pondere aloës siue hieræ, quam catarticam uocant, uel ammoniaci
 salis obolum, siue opoponacis simile pondus, uel cneoron, aut polion herbã,
 uel peplion, aut calchanthū, uel tapsian, aut afininum lac, & castoreum, non so-
 lum lenimenti tempore, sed etiam in augmento, siue superpositione passionis.
 Alij uero etiam urendum thoracem, uel caput crediderunt. Themison quoq;
 secundo libro Tardarum passionum in quibusdam eisdem compeccasse uide-
 tur, cum plurimū uentrem depurgandum credidit ex diagridio, atq; in ipsa ac-
 cessione. Vtitur præterea constrictiuis, atq; hijs acrioribus, & imperat dari tap-
 sifia succum cum opoponace, aut sagapeno, ex quibus stomachus necessariò ue-
 xatur. Hic deniq; erit memorandum, quia potis medicaminibus non sine cau-
 tionibus utendum est, ut neq; eorum plurima satietate uexandi ægrotantes. Itē
 in impetu uel asperitate passionis recorporatiua adiutoria prohibēda: Erit enim
 cœnoteta consideranda, qua facile medicamina qualitatis ratione accedente *leuētis.*
 correctius approbamus.

DE STOMACHICIS. CAP: II.

*σομαχικοί.***B**

Parte corporis quæ patitur stomachica passio nomē accepit, sed
 non omnis stomachi querela illico passio nuncupatur, nisi fue-
 rit ex multorum concursu signorum, & perseuerantia confecta,
 atq; corporibus tardans repetendo superpositionibus lenimen-
 ta. Plurimi igitur singulatim speciales curationes eius tradide-
 runt: Nunc de stomachi duritia dicentes, nunc de uentositate,
 de reumatismo, & debilitate, & horrore ciborū, & fastidio. Themison quoq;
 primo libro Tardarum passionum solutionem circa stomachū, quam appella-
 uit reumatismum, secundo libro uentositatē. Item Theſſalus secundo libro re-
 gulari curationem separauit soluti stomachi atq; inflati. Nos uero communiter *Themison.*
 sub una propositione de omnibus dicere curabimus, qua uentositatē uel ex tu- *ῥεωματισμῶν.*
 more duritiā confectam stricture iungimus: Fastidium uero, siue horrorem
 ciborum, & corruptionem ambiguā utrisq; principalibus passionibus subijcien-
 tes. Antecedentes causæ quæ stomachi passionem faciunt, cæteris quoq; passio-
 nibus generandis communes esse probantur, sed magis ista iugis indigestio
 parit, siue post cibum gemitus, & perfrictio profunda: Item mœstitudo & me-
 dicaminis insueti portatio. Sequitur autem in passione constitutus accessio-
 nis tempore animi defectio, articularum frigidus torpor, aut uariatus per membra
 acrior naturali feruor, qui magis medias teneat manus: tum roscidus sudor, &
 animi angustia, iactatio, anxietas, siue concatenatio mentis, & desponsio, co-
 loris mutatio, pulsus paruus, celer, imbecillus, corporis tabes, cibi fastidiū, uel
 maior ciborum appetitus: Tum corruptio acceptorū cum acore in bromosam
 uel fumosam transeuntū qualitatem. Quibusdam etiam uocis amputatio, &
 dentium constrictio, siue concubitus, inseparabilis capitis grauedo, aurium tin-
 nitus, & quibusdam sitis insatiabilis: cum in accessu tumor maior fuerit exci-
 tatus, oris siccitas, & saltus sub præcordiorū partibus: Tum dolor in eadem par-
 te, aut

G

C te, aut etiam inter palas tenens, siue latius, cum se tumor uberior infuderit dehinc transuorandi difficultas cum praefocabili sensu. Quo denique commoti quidam nostrae sectae principes, Epistolarum libris hoc accidentiae genus stomaticam synanchen uocauerunt. Durescente autem stomacho sine ullo seruore atque dolore, caetera communia signa sequuntur: Tunc ligneus earundem partium sensus, & magis inter palas, si omnis aruerit stomachus: Sin uero in superioribus erit transuorandi difficultas, donec ad eas fundum accepta perueniant, aut si in eodem fundo, quem Graeci basin appellant, fuerit durities, erit transuoratio facilis, sed post eius perfectionem grauior sequetur, tum durities, atque extantia in interioribus praecordiorum. Ac si uentositas fuerit stomachi, tensio sequetur inflatione coniuncta: Tunc capitis plenitudo cum oppressis atque iugibus rotationibus, testante grauedine, quae magis accepto cibo sentiatur. Tum sonus in interioribus liquidorum tanquam semipleni folliculi, errante uento per inaniam; atque ita tensione laxata erunt ructatione releuandi: Et si etiam intestina fuerint conflata, rugitus interiorum sequetur, quem Graeci borborigmon appellant. Ac si solutio fuerit stomachi, quam reumatismum uocauerunt, sequitur saliuarum fluor, & quibusdam iugis sputus, & oris humectatio nauseabilis, cum mordicatione interiorum: Quibusdam plurimus uomitus crassioris, uel tenacis, aut fellei, & prasini humoris, uel alterius cuiuslibet substantiae circa supradictos colores. Sin uero occulta fuerit solutio, quam Graeci adelon appellant, aut im-

Solutio

ἀδελον.

λεγομένη

signa.

λιποθυμία.

D

mensa signa uideantur, quae Graeci logothorea uocauerunt, sequitur debilitas pulsus aegrotantis, & ueluti stomachi pendens atque tremens sensus, marcor ac defectio animi, quam Graeci lipothymiam uocant, quae sumpto cibo temporaliter depellatur resumptione suffecta, nec tamen perseverabili: Sed rursus in eandem relabent defectiorem, in imagine ultimae passionis. Quo fit ut nisi quis celerius sumpserit cibum, summa defectiōne iactetur. Sic denique plurimum pausabiliter tota die atque nocte cibum sumpsisse ueteribus traduntur: Namque Asclepiades memorat Praxagorae famulum ternos bilibres panes per singulos dies accepisse: quibus comestis non aliter passione afficeretur, quam si nihil acciperet. Sed ab ista passione phagedaena discernitur: si quidem in ipsa non insuamantur, uel digestionis tradantur accepta, sed grauatione sequente euomantur. Hac sunt quae stomachi reumatismo occurrunt: Sed circa regulam methodicam discernentes superpositionis tempore contrariarum adiutoria passionum stricturae ac solutionis, quae suis speciebus signis approbantur, in lenimento communi saepissime curatione utemur, quam recorporati uam dicere poterimus, à Graecis metasyncriticam appellatam. Cum igitur primo stricturae passio corpus inuaserit, atque noua temporis causa fuerit aegrotantis, siue in superpositione constituta turbando, aut dolore, aut uentositate affecerit patientem, conuenit eum iacere loco lucido, atque calido mediocriter, adhibito straminum, atque operimentorum calidorum usu, & si uires permiserint, adiuncta abstinentia usque ad tertium diem, & accessiōnis tempore omnifariam requiem: Tum articularum blanda conuenit defricatio, cum quodam calidarum manuum amplexu, ut etiam tenendo medeamur. Dehinc uaporationes inter scapulas, siue palas adhibenda: pectori quoque facelli calidi ex cantabro confecti, siue polline; nam Graeci omphacomeli uocant, & harum similium materiarum. Conuenit etiam multiplicati linteaminis uaporatio, siue pannorum, uel plagellarum, quae Graeci ptygmata uocant, oleo tinctorum, cucurbitae igni externo uaporata, atque leniter appolita iugis atque frequenter mutatione. Aliquando etiam testea uascula, quae Graeci amphoras uocant, si

ueniret.

A ue vitrea: Tum fomētatio studiosa ac iugis, ex oleo calido atq; dulci, uel in quo malux agrestis radices decoctæ sunt: si singultus fuerit, sicyonio: si inflatio, ruta uel anetho. Ac si uocis fuerit amputatio, in accessionis affectu decubētibus erūt spongijs aqua calida expressis ora uaporanda, & distinctio dentium facienda digitis immisissis, quibus lenius gingiuas deprimamus. Tum capitulis fomētatio, & resumptionum moderamenta adhibenda, ut panis calidus, uel cucumis, aut melo, uel terræ gleba aqua calida infusa, & oris collutio ex aqua calida, & accessione uergente parua potatio: ac si in uehementiam passio uenerit, adhibenda phlebotomia: Qua perfecta si tertia fuerit dies, quam Græci diatriton uocant, erit ægrotans unctiōe curandus, calido scilicet ac dulci oleo: tunc oris adhibēda collutio: cibus offerendus paruus, leuis, calidus, sumptione facilis, ut sorbile quiddam ex pane atq; melle, & sale, & anetho confectum, siue pulicula molli, uel ut ex pane, aut alica, & oua sorbilia: Tum alternis diebus permittentibus uiribus æger nutriēdus, donec passio declinet. Potus præterea dandus est plurimus, sed neq; maioribus haustibus hauriēdus, neq; coadceruatim atq; eodem tempore, quo potius ignotos impleri, quàm relaxari faciamus. Hijs autē partibus quæ fuerint in tensione constitutæ, cataplasmata conueniunt laxatiua, ut est præ cæteris ex fœnigræci pollinibus, & semine malux, ex solo melle, & paruo oleo admixto confectum, quod plurimo tempore corporis possit sine ulla grauatione immorari: Tunc cucurbita adiuncta scarificatione, siue hirudinū appositio, quas uulgo sanguifugas appellant: Deinde cataplasma, & uaporatio spōgiarum expressarum liquoribus sæpe memoratis. Declinante passione si ulla durities fuerit consecuta, erunt cataplasmata apponenda, ut nuper docuimus, admixta resina, siue in olei uicem liquida pice, uel ex radice hibiscī, & adipe porcino, recenti primo, tum ueterato cōfecta, siue ex hordei pollinibus, aut lolij semine, & arido fico & hibisco: Tum etiam ex oleo calido embasis, siue ex uarietate eiusdem per diuersa uirtutis fœnogræci decoctione, uel radicis maluarū, aut lini femine. Dehinc cibus uariis dandus, sed qui nullam faciat inflationem, neq; digestionem tardius approbetur, sed omni facilitate conueniens, ut cerebrum porcinum, pisces teneri, atq; olera quæ uentrem mollire ualeant: Tum lauacra cōuenit adhibere, atq; uino ægrotantem resumere leni. Utendum etiam malagmate quod diachylon appellamus, siue mnafeum, uel diamelilotum. Et si uentositate fuerit stomachus affectus, adhibendum diasamlicū, siue diaspermaton: quorum compositiones de medicaminibus Responsonū tradidimus libris. Si reumatismus fuerit, quem nihil aliud quàm solutionem accipimus, conuenit ægrotantē iacere loco mediocriter frigido, supino schemate, attritis ac teneribus stramētis utentē, adhibita requie & abstinentia, sicut superius diximus, permittentibus uiribus, tum tenacior ligatio articularum, uel si causa coegerit, restrictio facienda apposita cucurbita stomacho, plurima flamma subiecta: dehinc solutione cogentes spongia frigida: atq; odoramenta quæ percutere minus ualeant caput, ut exhalatione sui frigus ingerant ægrotantē, ut mala cydonia, pira, sorba, mala punica, murta, lentiscum, rosa, uel pulentum infusum, & hijs similia, oris collutio ex aqua frigida siue pulca. Ac si plurimus fuerit saluarū fluor, expuere iubemus ægrotantem: Si quidem retentus stomachum soluat: trāsuoratus autem humectet atque obducat, & propterea geminet solutionem. Sed hoc conuenit facere urgenti tempore, ne meditatio potius expuendi fiat, atque exinde prouocatio floris augeatur. Perseuerante passione gargarismata sunt adhibenda ex supradictis, uel ex aliquo succo ad fluorem sanguinis præscripto, qui ualeat frigore, atq; pro

C p̄ia uirtute mederi, uel si res coëgerint, ex iisdem spongix expressæ, sicut in alijs docuimus, gutturi ad mouendæ, siue pectori, & inter scapulo. Lenius autem atq; idem faciunt ptygmata ex supradictis expressa liquoribus: Constringunt enim salutarum fluorem, & nauseam releuant, quod non minus etiam malticata coziza, atq; exputa, siue mastiche contrita, & lactucæ albæ semen facere ualent. Possunt etiam potu dari ea quæ congrue medeantur, ut duobus aquæ frigidæ cyathis seminis aspergantur cochlearia duo, siue mastichis cochleare unum, uel plantaginis, siue mali punici dulcis, uel acidii succus, cum particula menthæ paruisissima, uel cucumeris semine contrito. Dandum quoque medicamen confectum, quod dioporon appellamus: Item diomoron, siue diaroos, & hijs similia: quorum compositionem Medicaminū docuimus libris. Cauendæ præterea horrentium materiæ fabulæ, quæ quadam commemoratione uomitum commouere uideantur, utendum cataplasmatibus, quæ nuper de fluore sanguinis scribentes docuimus: & diatrixi tepore adhibenda perunctio ex oleo Hispano, siue lenticino, uel murtino, qua præcuratus ægrotans, ora fouenda aqua frigidâ, uel spongijs ex ea expressis detergi: Tunc cibo reficiendi constrictiuo, sicut de fluore sanguinis conscripsimus: atque ita parua interposita dilatione frigidæ parum aquæ paulatim bibat. Quod si quisquam non ualuerit sustinere, calidâ dabimus, ut nimio seruore constringat: Imitatione enim uelut uisuræ partium perficit densitatem. Ac si cibum sibi in stomacho narare senserint ægrotantes, conuenit articulum impressam ligationē facere, ita ut in aquam seruentē manus ægrotantium mittere, uel si maiora cogunt, etiam constrictiuam adhibere cucurbitam: & primo ori uentris, dehinc inter scapulas, siue palas, quod metap̄hreon Græci uocant: Et aliquando tertiam inferius à prima conuenit adhibere. Ac si cibis fuerit reiectus, secundo nutriendi sunt ægrotantes: & si permiserit ut diatrixi rigorem seruemus, erit alternis plurimis paruus cibus offerendus, quo quidem diurnis diebus, sed non simili modo ægri nutriti uidentur. Sin uero stomacho collectus humoris fluor mordicationē fecerit, sileo excludendus si plurimum superare fuerit uisus: non quidem digitis immisiss, quo uomitum prouocemus, ne magis influant acriora, & ex partibus sanis, uel quæ passione contaminatæ non fuerint patientibus aduenire liquida faciamus: quippe cum consuetudo sapissime transeat in naturam. Ac si plurimum edax fuerit humor, nec tamen ita superfluus, ut ex sua sponte per uomitum excludi uideatur, ob facultate reijciendi, quo minus euersio fiat stomachi, dabimus potum: & per se uerante solutione, cataplasmatum, siue medicaminum uirtutes augemus. Tum

D ^{uirtus p̄ia} si orexis, siue appetitio cibi fuerit impedita, dabimus ea quæ naturam ualent excitare, ut intybi thirsium, uel lactucæ, & magis albæ, atque aceto tinctæ: Tunc albas oliuas, & panem pusca infusum, cum paruo pulegio, & sale, & Hispano oleo. Item pultem ex pane, uel tragoptisana, atq; pusca, & oleo, & sale paruo confectam, & anetho, uel porro capitato, uel tragoptisana, quæ ex lenticula atque alica conficitur: sed erit assanda lenticula. Tunc immittenda mala cydonia, uel orbiculata, siue scaudiana, ut pleriq; uocant, uel mala pira, aut sorba,

^{si p̄ia} Pira crustumina, aut pira duracina, quæ crustumina uocant, uel folia plantaginis mollia, aut intybi. Aspergenda etiam alicæ siue oryæ grana mali punici, uel uua fabriles: de hinc etiam uina quædam infundenda, ut murtinum, malinum, uel ex malo punico confectum, aut hydromel inueteratū, uel quod melimelon appellat, aut hydromelon. Danda etiam damascena, & malum assum uel elixum, uel quidquam ex supradictis. Sic etiam uolantum, quæ nulla pinguedine accipientem grauent,

A grauent, ut passerum pectora, uel perdicum, aut attagenarum: Tunc etiam quadrupedum leuia, deinde porcina crura. Item maritima, quæ non sint contraria solutioni, ut squilla, nulli, carabi, bucini, spondylia, conchylia. Ac si cibus in acorem transferit, iisdem erit perseuerandum, atque eodem potu, cui erunt aspergenda coriandri seminis drachmæ duæ: Tunc etiam asperiori uino utendum, quod Græci hypausteron uocant. Perseuerante fluore, erit etiam trochiscis utendum, quos hamoptycis, & cœliacis potandos scripsimus. Lauacrū interea tardius ac serius ordinandum, & multo atque longo tempore prohibendi ægrotantes bibere priusquam cibum sumpserint, nisi aliqua forte maior necessitas intolerandæ sitis occurrerit: Erunt nanque dandi cogentibus rebus ex uino asperiore aqua commixti duo uel tres cyathi. Sed si forte complexionis passionum aliqua fuerint signa perspecta, erunt urgentiora consiicienda, quibus ordo magis seruiat curationum. Plurimi uero medici stomachicos putant eos qui duritia laborauerunt, & singultu, castoreum ex aqua multa solutum quantitate pleni cochlearis tribus cyathis aquæ miscentes. Eos autem qui fluore stomachi, hoc est reumatismo laborauerint, aquam potant, miscentes aloës cochlearis pleni quantitatem, uel infusione, uel decoctione, aut succo. Sed erit præcauenda medicaminum dandorum satietas, ac magis inlocandæ qualitatis, quam non solum ægre perferant ægrotantes, uerum etiam officio appetendi cibi deserantur, & properea passionis augeatur pernitias. Hæc etiam de illo potando medicamine, siue antidoto, quod hieran appellant dixerimus. Facienda etiam laboriosa, atque dolore grauissima ignis ustura: Sed in lenimento oportebat ægrotantium fortificare corpora, atque resumere uaria gestatione, & promodo uirium sub diuo deambulationes adhibere, siue lectionis exercitium, si fuerit literatus ægrotans, uel ut communiter dixerim, uocis: tum unctionem ac defricationem, & eos motus qui magis ualeant exercere retento spiritu, & nunc palæstra corpus agitare, tum lauacro rarissimo, in hijs qui fluore uexantur stomachi: iugi autem ac frequenti in hijs qui strictura laborare uidentur. Vinum uero, atque uarium cibum constrictiuum prioribus, laxatiuum sequentibus ordinamus, ut pisces teneros, echinos, ostrea, & olera mollia, ac cedente regule methodicæ disciplinæ, minuendæ augendæque quantitatis. De hinc adhibenda recorporatio, quam Græci metasyncriticam uocant, ex acriori cibo, quem Græci drimyphagian appellant, ex aqua capparum confecto, & aceto, & sale, & cepe: sed ex depositis, quæ temporis requie accepto marcore in flabilis uirtutis careant qualitate. Dandæ etiam rapæ sinapi madidatæ, atque salsum ex aceto & oleo conditum: uel aceto, & mulso, & sinapi: aut mulso ex uino confecto: quæ quidem erunt uarianda. Admiscendum etiam piper pro ratione uirium, atque passionis magnitudine, ut nunc uno, nunc duobus, nunc tribus acribus pulmentis utamur. Conuenit etiam sicca fricatio cum aspergine corporea facta. Tunc frigidi consuetudo lauacri, quam psichrolusiam appellant, & cibi sicciore magis in hijs qui fluore, hoc est reumatismo laborauerunt: Tum rubor cutis faciendus inter scapulas, & in thorace usque ad uentrem, nunc ex feruentis resinæ lenimento, nunc ex picis, nunc ex dropacis, primo communis ac lenioris, deinde compositi ac uehementioris: atque ita nitri fricamento utendum, & sole torrendum corpus, quod Græci heliosin appellant: aut paroptesis adhibenda ex carbonibus, uel parietibus ignitis, & ceromate: Aliquando etiam ex sico calefacto: tunc defricatio ex nitro, atque oleo,

C & adarce. Adhibenda quoque acopa ex euphorbio, & diagridio, & pietro,
 & pipere, & sinapi, uel succo ferulaginis, quem Græci taphian uocant: ungen-
 da corpora, uel admixta cera imponenda, donec sufficienter inflari uel medicamī
 nis partes uideantur. Conuenit etiam uomitus arte affectatus, quo corpora dis-
 sentur: & primo ex aqua mulsa, uel ex aceto squillitico melli admixto singu-
 lari, uel adiuncto semine erucæ, aut cardami, aut urticæ, aut sinapi, aut falfamen-
 ti multi ex aceto & melle: tum etiā ex radicibus: ultimo quoq; helleboro len-
 ticulæ admixto, uel oryzzæ, in hijs qui reumatismo fuerint affecti: cum forbili-
 bus uero succis qui stricture. Adhibēda etiam ptarmica, quibus stomachus cō-
 motione capitis contremiscat. Item sorbendus, aut infundendus rhinenchyto
 feramento naribus succus cyclaminis, aut erucæ, aut anagallidis herbe: garga-
 rizandum sinapi ex aceto & melle decoctio thymi, aut origani, uel pulegij, aut
 hyssopi, aut squillæ succus cum aqua mulsa, & cætera similia eius generis quæ
 fuerint, & magis cum initia atque summitas stomachi callosa uidebuntur, uehe-
 mentiore modo curationis indigentia. Tunc etiam adhibemus quædam actio-
 ra, uel horum exhalatione ægrotantes haustu suo hortabimur adducto spiri-
 tu recipere, quo etiam altiora agitatione medicaminis demutentur. Sumpto
 igitur fictili uasculo immittimus piscam: tum admixto nitro, origano, carda-
 momo, mastiche chia, carbonibus subiectis decoquimus. Sed erit primo os
 uasculi prægypsandum, immisso utraq; ex parte forato, cuius summitatibus oui
 uacuati imponimus testam, ex utroq; suo uertice perforatā: cuius altera cauerna
 calamo inseratur, altera uaporem fumet acceptum: Tum ægrotantē iubemus
 D ore aperto supradictam cauernam labijs amplecti, siue oui, ut supradiximus, uer-
 ticem, atque ita eius exhalationem excipere: cuius quidem feruor erit moderan-
 dus, ne nimietate partes exurat. Atq; ita si plurima & perseverans mordacitas
 affecerit ægrotantem, erit mitiganda simplicibus gargarismatibus, ut aqua cal-
 da, & oleo, siue lacte, aut decoctione cantabri, aut succo ptisanæ, uel noxarum
 decoctione, aut amyli cum aqua. Oportet præterea etiam partibus in passione
 constitutis apponere medicamen, quod polyarchion appellamus, uel diadaph-
 nion, & horum similitum, quorum compositionem Medicaminum tradidimus
 Diadaphnion. libris. Dandum quoq; medicamen theriacum bibendum, quod diechydon ap-
 pellamus: cuius quoq; compositionem Responsum dedimus libris. Tunc
 Diachydon. ægrotantes maritima natatione exercendi, atque cataclysmo curandi, hoc est a-
 quarum illusione, suppositis partibus patientibus. Animo præterea securo atq;
 facili esse conuenit curandos, & aquarū naturalium usum adhibere, ut sunt in Ita-
 lia quæ Cotylis sunt appellatæ, & Nepelinæ: lauacro atq; potu apertissimo uten-
 dum, adhibita aëris mutatione longa, terrena, maritima, exercitationibus uarijs
 palæstrarū adhibito præceptore utendum, atque ita ipsæ resumptionibus cor-
 pus conuenit recuperare: Sic enim perseveratione & uentositas excludetur sto-
 machi, & alia quæque supradictæ passiones depelluntur.

DE PHAGEDÆNA.

CAP: III.

St etiam phagedæna ex stomachi passionibus, qua affecto se-
 quetur cibi uehementis appetentia, quæ Græci orexin appellant,
 & coadceruati accipiendi cupiditas, & immasticara transuora-
 tio: Tunc grauedo atque tensio, & præterea uomitus, quem
 sibi coacti atque oppressi prouocent ægrotantes, corporis ma-
 cies, pallor. Aliquando etiam uultus inflatio, oris pedor: qui-
 busdam

A busdam etiam gingivarum putredo, cum scabro dentium detrimento tritus, uisus obtusio, sed passio genus philonij in problematicis non daturos nos iterum pollicemur: Interposito enim tempore digestionis rapiuntur accepta, atque repletis uis, quos Graeci poros appellant, obtunditur appetitus. Erit praeterea curandum, tempore quo cibamus ea ministrare quae parum nutrit, sed quantae uiqueant appetentiam obtundant, ut sunt olera quae non relaxent, ne uomitum moueant, sed constringant potius: Sic enim sui quantitate famem sentiunt, atque uirtutem propria digestionem non grauando perficiunt. Bibere autem non prius quam solidus sumitur cibus, hijs qui fame urgentur utilissimum iudicamus: Siquidem potu impleti minus solidos appetunt cibos: phagedaenicis uero hoc conuenire negamus: humectatus etenim stomachus in uomitum facile prouocatur, & liquefactus atque supernatans cibus facilius nauisam prouocat aegrotanti. Erit igitur sensim uomitus differendus, atque eius consuetudo mutanda, ut interpositis diebus parum demus aliquando cibum, & appositione cucurbiturae eius adiuuemus descensum, qui folitis suis inferus teneatur. Alia uero uomitum permittamus, ac deinde paucis interpositis diebus prohibeamus, uel iterum adhibeamus, sed in adiutorij uicem, hoc est ex radicibus: Tum etiam ex helleboro, quo regulae curationis adiutoria localia concurrant re corporatiua uirtute medentia, & partes ad fortitudinem naturalem ducant: Quorum usu ex supradictis, atque in alijs passionibus ordinatis accipiendum ducimus.

DE IECOROSIS, QUOS GRAECI EPATI
cos uocant, & lienosis, quos splenicis dicunt.
CAPVT IIII.

Iecorosi.
πατανοί.
Lienosi.
αυλινοί, κη
αυλινοί

B

Traque passio à locis patientibus nomen accepit: Siquidem sit in iecore, uel in liene constituta, tumore scilicet effecta siue collectione, uel duritia atque saxitate, quam schirrhosin uocant. Sed de tumoribus libris febrium docuimus. De collectionibus uero, siue uomicis specialiter docemus. De duritia uero aut saxitate, quae cedente tumore efficiuntur, nunc prosequemur: Sequentur enim quaedam communia iecorosae atque lienosae, quaedam specialiter propria, sed communia, grauedo, spirationis difficultas, & magis in itinere ambulationibus cliuosis. Tum piger motus, atque anhelatio, & sitis, & oris siccitas, coloris mutatio, pedum inflatio. Aliquando etiam febricula latens, & hydropisimi suffusio, cum continua cibi corruptione. Propria autem, uel specialia iecorosae hae sequentur, extans durities, siue schirrhosis in dextera parte praecordiorum, schematerotundo costis ex aliqua parte subiecta, & propterea ueluti decisa. Ex alia uero parte circumscripta atque rotunditate terminata, color saepissime aëuginosus, siue arquati similis, quem Graeci icteron appellant, urina turbata, ueluti sandarachae colore. Et accessione tempore dolor tendens usque ad dexterum iugulum, atque palam, & difficilis supra latus sinistrum iacendi copia: Siquidem adducantur dexterae partes suo pondere pedentes, & propterea grauedine, atque doloris punitione aegrotantes afficiant. Tum felliosa stercoreum egestio. Lienosis uero extans duritia, atque saxea sub sinistra parte praecordiorum inuenitur schemate longo porrecta, & ueluti pectus in

C uadens, uel umbilici sæpissime transgrediens finem, atque latitudine superans, nunc minime, nunc uehementer, ut omnia conata uideantur, & inspicientes eo falluntur, ut membranam tumere, siue extrare putent, quam Græci peritoneon uocant, colorem plumbeum, atque accessionis tempore dolor tendens ad iugulum sinistrum, & palam, & difficilis supra dextrum latusiacendi copia. Memorant pleriq; etiam multitudine pediculorū ægrotantes affici, & grauiore per somnum sudore, attestante ueretri in officii uentris erectione, & assidue è naribus sanguinis fluore: Præterea oris fœtor ægrotantes afficit, cum gingiuarum putrefactione & defluxione. Sectarum principes meminerunt tenuari etiam cutem uentris, & uenas nigras apparere, atq; crassiores, & in cruribus ulcera difficile in cicatricem, uel indecenter uenientia. In hijs igitur communiter oportet superpositionem tempore tanquam in tumore curando calidum iacētibus prouidere locum: Tum fomentis & cataplasmatibus, & cibis laxatiuis uti tempore, quo sæpissime docuimus, sed tenuibus ac forbilibus: Tunc cucurbitæ atque scarificationes, & sanguifugarum conuenit appositio, quas hirudines appellant, & uaporationes: Ac si uehemens fuerit, adhibenda phlebotomia hijs omnibus anteposita: Tunc clyster, si uenter officium non agnouerit, sed ex decoctione fici singularis, impressi patientibus locis: flectatur enim & exercitio quodā durities resoluet. Conueniūt etiā frequētes cyclorū mutationes: deniq; inter paucos dies adhibenda drimyphagia: tum radicum uomitus cum aceto squillitico, uel certe helleboro erunt disijciendi: Tum alia mutatione resumēdi ægrotantes, adhibito usu aquarum naturalium, atque natatione maritima, & uaporatione locorum natura spirantium, quo etiam sudores moueantur, non ob uiriū fatigationem, sed quo possit calida spiratione ac naturali corporatio fieri patientium partiu.

D Conuenit præterea etiam in litore siccò ex harena sole ignita paropresis. Tunc malagmata quæ corpus ualeant papulare; & primo leuiora, ut est polyarthion, ex caphiso fonte & salibus confectum, quod diahalos appellant.

Item ex tribus resinis, quod diaretisimum uocant: Tum etiam, ut est quod appellant diamyrepiscen balanum. Item diaoriganum, & diacardamum, uel diatapsias, & diasbestum: Quorum omnium compositiones Responsum libris explicauimus. Sed hijs quæ sunt uehementia, ut est diatapsias, ita erit utendum, tanquam sinapismo uti solemus. Hæc est secundum nos curatio eorū qui duritiam, siue scirrhosin in iccore uel in liene habuerint. Apud ueteres autem medicos plura, atque dissonans & turbulenta curationis ordinatio inuenitur:

Alij enim phlebotomiam recusarunt in lienicis, ut Apollonius Citiensis: alij probauerunt. Atque horum alij ex dextro brachio iccorosos, & ex sinistro lienosos phlebotomandos dicunt: alij ex talo eius partis quæ patitur: alij ex medio digitorum omnifariam uarijs extimationibus tentati: Sumit enim atque deponcit ex hijs partibus, quæ facile diuidi possint, phlebotomiam faciendam; hoc est brachiorum uenis, nisi forte ipsæ tumuerint, & ob hoc oporteat longe à patientibus partibus phlebotomiam adhibere, quod iniuria latear adiutorij. Item alij de uestionibus adhibendis certauerunt, & quidam solis aiunt lienosis conuenire: quidam autem iccorosos ex medicaminibus scaroticis adhibitis, siue cauteribus, & horum alij urenda, alij superurenda probauerunt, atque alius in lienicis cauteris insigendos: Quorum quidam simplices, quidam trifulcos, quidam ferratos approbant frigidos: Tum uestionis ulcera humectantes, atque in fluore humoris longo tempore prouocantes scyrthosin fluxionibus

περιτόνιον.

περιτόνιον.

διαμυρεπiscen.

διαμυρεπiscen.

βάλανος.

διαρίγιον.

Apollonius
Citiensis.Medamina
scarotica.

καυτήριον.

- A xionibus auferendam crediderunt, ex quibus tumores atq; indignationes & cō-
 sensus cum uehementibus febribus necessariō sequentur: si quidem peritoneos
 membrana, quæ est natura neruosa, ignis uisione uexetur. Fiet etiã secundo im-
 possibile plurimis atq; uehementibus adiutorijs uti medicantem, ut sinapismo,
 cucurbitis rapidis, fortī raptura motis fricationibus, dropace, & hijs similibus,
 cum cicatrices excitate uix, & hebetudine torpentes, tan quã mortuæ uim nullã
 medicaminū accipiunt. Diuiserunt præterea pleriq; etiã curationis officium,
 ut alia icerosis, alia lienosis conuenire probarunt. Hinc deniq; quasdam lien-
 eas uocauerunt. Lecori etenim cataplasmata aiunt adhibenda ex abrotano & ses-
 famo. Item bibenda medicamina, ut theriacam, quam dioscoridian uocauerūt,
 diapatorion, uel diapyrion. Itē anodyna, quæ nos indoloria dicere poterimus,
 ut ea quæ scribūt diadion, pipereon, & lexypyreton, & chamæpityn, uel uiridis ^{αὐτὸ λέγουσιν} *indoloria*.
 pini decoctionē singulatim, uel cum melle. Item urinaria medicamina quæ diu-
 retica uocant, ut est mulsum cum dauci decoctione, uel sceniculi radices, aut per-
 troselinū, aut absinthij, aut mali cydonij cum cenanthe. Ventrem etiam oleis
 que deducentes antidoto quod hieran uocauerūt. In lienicis uero epithema aiūt
 specialiter conuenire ex cappare & myrobalano & aceto, sale admixto, quod
 oxyalmon uocauerunt, & herba cui nomen asplenos. Dant etiam bibendam a ^{ἰσχυροί}
 quam. Dicunt specialiter lienem deducere, uel defluxionē purgare, ex quibus ^{ἰσχυροί}
 est ad nutrēdum noxiæ cuticulæ, & aquæ ex lacu, in quo sapissime candens fer-
 rum fabricatores tingūt: de qua iubent dari cyathos tres, cum aceti cyatho uno.
- B Item polion herbam, aut tormini semen in cotylæ quantitatē, aut capparis radi-
 cem cum squillæ drachma dimidia, aut chamædryos, uel herpilli acetabulum, ex
 aceto mulso cyathis tribus, uel hysposelinū semen cotylas duas, cum uini cyathis
 tribus: aut libanotida herbam, quam nos rosmarinū uocamus, cum sceniculi se-
 mine in cotylæ quantitate ex uino mixto. Item ammoniaci guttæ drachmā unã,
 cum mulso ex aceto confecto cyathis tribus, uel tamarisci ligno. Item cibū uel
 potū sumere iubent ægrotantes in uasculis tamarisci ligno confectis. Quidam
 etiã decidendum, uel auferendum lienem ordinare auli sunt: quod quidem uo-
 ce dictum, nō officio completum accipimus. Sequentibus autē atq; diuersis sese
 implicantis potionibus, medicaminū uariorū stomachum uexant, uescicã cō-
 mouent, atq; totū corpus cōmuniter in cachexiam mittunt, nescij quod quædã
 ob acrimoniam propriæ uirtutis, laceratione quadam cōmuni potentia medeatur,
 & nos per quasdam inerrabiles proprietates, & neq; alia icerosis, alia uenis esse
 medicamina, recte senserint: omnia etenim omnium corporis partium sunt cōmu-
 nia, quando simili fuerint affectæ passione. Regulantur enim siue diriguntur eo-
 rum uirtutes, non natura patientis loci genere passionis extenta atq; indulta pro-
 modo morborū, hoc est peccantiū iudiciū, sed eorū causa, qui reū magis histo-
 rias amant. Cætera quoque à quibusdam probata, breui atq; concinna oratione
 subiiciam. Diocles igitur libro quo de passionibus atque causis, & curationi *Diocles*,
 bus scripsit, phlebotomat icerosos, & dextero brachio: Tunc uentrem resoluūt
 helleboro nigro, atq; papaueris succo. Dat etiam cum mulso rosmarinū, quem
 Græci libanotida uocant, & murrā, & pini folia. Adhibenda quoq; cataplasma ^{λεβανωτίς}
 ta ex phenicobalanis cum uino atq; lini semine, & sesamo, & pollinibus, quos ^{φενικοβάλανος}
 omphacomei appellant. Dat præterea aquam bibendã, in qua sit cantabri præ ^{ἰμφοκίμηλις}
 lotum, & pisanã ex tritico: Quæ omnia sunt infantia, atq; stomachi uexatiua,
 & digestionē difficilia. Lieniosos uero, quorū gingiuæ sudauerint sanguinem,
 phlebotomat

C phlebotomat: Et similiter uexat medicaminibus felliducis, quæ cholagoga uocant, atq; urinalibus, quæ diuretica appellant. Item Praxagoras primo libro Curationum icerosis adhibet uomitum, & uentrisiua medicamina, & sudorem mouentia, & urinalia, & phlebotomiam, atq; fricationem. Vtitur etiam uino nõ aquato, & uisione cauteriũ, & hijs similibus: Lienicos uero phlebotomat & cataplasmatibus curat, utens digestibilibus cibis, & uino potat redolenti, & aceto, adhibita fricatione atq; unctiõne, & lauacro. Dat praterea bibendam mulsam aceto admixto, daucio, aut hyssopo, uel thymo, aut capparidis radice, uel folijs, aut semine, aut ætheriæ herbæ semine, quam eryngion appellant, aut chamælex, uel chamæpitys, aut absinthij, aut marrubij: adhibens etiam uomitum. **Erasistratus.** Tunc autem in icerosis præcidents superpositas icoris cutes atq; membranã, utitur medicaminibus quæ ipsum icur late amplectantur: Tunc uentrem deducit audaciter partem patiente nudans. Item aliqui Asclepiadis sectatores gestationes & lauacra, & uaporationes cataplasmarum, atq; malagmatum excluderunt in icerosis, suspicantes tenuissimorum corpusculorum fore consensum, hoc est spiritus, quem leptomerian eorum Princeps appellauit, atq; in egestorum constrictiõne falsitate causarum adiutoria magna recusantes. Themison uero secundo libro Tardarum passionum plurima in hijs methodico rigore ordinauit, sed proterua atque caduca intentione, etiam ex talo eiusdem partis phlebotomari iubet ægrotantes, atq; alternis uel interpositis duobus diebus sanguinis interea fieri detractiõnem: Vulnerandam quoq; icoris partem ex superficie medicamine uel cauteribus existimat: & concedit esse quædam propria lienis adiutoria, ob eius firmitatem, hoc est, quæ fuerint uehementia, ut cataplasmata, uel uisiones, eo concedens, ut etiam ipsum quoq; lienem igneo caute transpungendum probet tribus uel quatuor locis, non aduertens, quia pro magnitudine passionis ac utrum corpus extenduntur, atq; indulgentur adiutoria, & non pro specie patientis partis: Siquidem quædam quæ natura difficilem habuerint sensum, & propterea nõ facile tactum accipiant, morbo tentata sensibilia cæteris fiant, ut est planta cauum, quod tumore dolidum, atq; omnino sensibile & attentum fiet: Atq; rursum ea quæ natura facile sentiunt, difficilius sensus passionis efficiuntur causa. Quo fiet ut sit iuxta regulam methodicam explorum, ut qui intentione cœnotetarum ducitur, corporis facile ne aut difficile sentiant curent, sicut latius de cœnotetis scribentes docebimus. **Thessalus** uero secundo Regulari libro omni ex parte immutatam, atq; eandem icerosis & lienosis formã tradidit: curationis. Sed quia plurimæ atq; uariæ hijs uisceribus irruunt speciales passionis, ut arquatus, siue aurigo, quam Græci icteron uocant, & cachexia, uel atrophia, atq; hydrops, de hijs nunc ordinare curabimus.

DE AVRIGINE SIVE ARQVATO MORBO,
quem uulgo morbum regium uocant, Græci icteron
appellant. CAP: V.

PAssio uocabulum sumpsit secundum Græcos ab animalis nomine, quod sit coloris fellei. Fit autem ex antecedenti iugi indigestiõne, uel medicaminibus uentrisiuis potu datis, atque permanentibus, & minime exclusis. Sequitur in passione constitutis mutatio coloris in fellis qualitate, quæ primo appareat, ac magis uideatur in albidis partibus oculorum, atque plantarum talis, uel uenis quæ sub lingua sunt. Ventris quoque abstinentia, uel egestio

A uel egestio albida atque argillofa. Vrina etiam crassior & crocea, oris amarior sitis, cibi fastidium, grauedo, & piger atq; segnissimus usus, insolitus motus, animi difficultas, pruritus & ariditas corporis, & ueluti exustione solis aspera cutis superficie. Sape etiam iecoris tumentis inflatio, siue saxea durities. Difficile autem ac rarissime splenis, uel stomachi consensus etiam: Ex hijs enim plerisque usum & istam fieri passionem, quæ sit quidem facile sanabilis, cæterum neq; ita felleum faciat corpus. Fit præterea nunc cum febribus, nunc sine febribus, & nunc celesiter circumscripita, nunc corporibus intardans, & propterea chronia appellata. Conuenit igitur cum primum corpus inuaserit siue tardauerit, & in superpositi onem ueniens fuerit apprehensa, eam adhibere curationem, quam de tumoribus in corporibus in torpore constitutis saepe memorauimus. Denique si uehemens fuerit, etiam phlebotomiae usus non reprobatur. In lenimento uero, corporis exercitio, atq; cibis digestibilibus resumendos ducimus ægotantes: Tum ad re corporatiuum ueniens curationem, prouidentes ut adiutorijs localibus, si qua durities in uisceribus fuerit, hoc est, in iecore, uel stomacho, aut liene, sicut superius docuimus, destruat: Sic enim cum passionis genus fuerit amputatum, etiam color naturalis corpori reddetur. Coniicienda sunt eius præterea accidentia, quæ Græci symptomata uocant, cum generali congrua curatione, id est, ut fel diffusum re- συνεπιμίχτα.

corporatione adhibita detergentes uarie deducamus, nunc clysteribus acerrimis, nunc abinthio potu dato, uel intybi agrestis succo uno uel duobus cyathis singularibus. Ac si declinationis tempus permiserit, etiam cum uino aliquando ipsa quoque intyba comedenda probamus cocta uel incocta. Item asparagum uel daucum, aut feniculum, & ob plurimam oculorum infectionem erit ster- πυρμυνία.

B nutatio commouenda, medicaminibus scilicet, quæ Græci ptarmica uocauerunt. Item naribus infundendum, priusquam in lauacrum uentiant ægotantes, ut quidam probant, struthium cum lacte, & ad speciem referentes, asinino uel humano. Similiter etiam elaterium quod appellant, hoc est cucumeris agrestis succum, Item cyclamini cum eodem lacte: Fertur enim statim per nares, quæ uulsi tenuerat fellis infectio, & magis si æger ingrediens calidas cellas feruens descenderit solum, atq; requiescens diurno tempore aqua calida fuerit uaporatus, adhibitis aliquando etiam apophlegmatismis, quorum materiam saepe memorauimus. Item hijs quæ superficiem corporis lacessendo iaculare uidentur, quæ appellata sunt anastomatica, & propterea re corporatiua, in sudore prouocantia fellis infectionem, hoc est, dropax iugiter adhibitus, uel solis feruor torridus, quem Græci heliosin appellant. Item naturalium aquarum exhalatio, uel medicaminum sudorem mouentium usus. Aspergendum denique corpus struthio, nitro, sulphure, & hijs aspersioibus quæ ob pruritus corporis adinuentæ sunt, à Græcis symptomata appellata, feruentiore aqua fouendi ægotantes: Sic enim seruata regula generali etiam accidentia passionis curabuntur: Non enim hæc solis in acutis erunt passionibus obseruanda, uerum etiam in tardis, quas Græci chronias uocant. Utendum etiam aeris mutatione & gestatione uaria, & littoraria moratione: animi quoque laxamento ac iucunditate, & aquarum naturalium uoluptate, natatione uaria, & assiduo uomitu, simplici, atque radicibus commoto. Item drimiphagia, in qua præ cæteris capparum magis usus approbatur, & acetum squilliticum, in quo sit infusa anchusa herba, & bulbi, & squilla igne torrida, id est subassata, cum melle electario data. Vinum præterea tenue probamus, & perseverante passione helleboro decocto corpus agitandum, uel si oportuerit, bibendum damus medicamen ex herbo & ceruino cornu, in κότυλα

C *coylæ* quantitatem cum tribus *cyathis* *mulsæ*: in hijs qui adiuncta febre uexantur, uel conditi in hijs qui sine febre afficiuntur. Sed uitandam probamus frequentem, & uariam medicaminū potationē, quæ sella deducere promittuntur, siue uentrisflua, siue urinaria: Etenim sitis extenditur, & solidioris cibi fastidium duplicatur, & corporis fortitudo minuitur, atq; cibi accepti corrumpuntur, & omnis corporis materia adulterio medicaminū deterior fit, cum habitudo, ut supra diximus, omnis fuerit immutata. Quod facere uidemus eos, qui sapissime ac iugiter herpillum dari probauerunt, & ablinthium, & aloë, & diagridium, & coliquintida, uel ex aloë & coliquintida hieram confectā. Item ex amygdalis & ablinthio, & aniso trochiscos confectos, & decoctiones recentis mulsi ex uino confecti, cum hyperico, uel aristolochia longa, uel herba adianto, quam Latini capillum Veneris uocant, uel cicere albo: Aliquando etiam hæc mandenda probauerūt. Item rubea, quam Græci erythrodanon uocant, uel struthium tritū cum fico arido, uel palmulis, aut sulphure in ouis forbilibus in paruī cochlearis quantitate: aut certe ceruini cornu elimatū puluerem drachmā unam, cum cyatho uno, & aquæ cyathis duobus, uel nepete, quæ Græci calaminten uocant, aut radicibus pastinacæ, quam staphylen appellant, decoctis in uini heminā, & dimidiam, donec ad tertie partis liquoris ueniat quantitatē. Ex quo dandum probat cyathum unū cum aquæ cyathis tribus aut quinq; cum dauci semine: aut apii aut zingiber, meu, uel asarum, aut radicē herbæ brionis. Item felis & libani herbæ infusio nem uel decoctionē, & trochiscos ex herpillo uel sceniculo cōfectos, uel ex aristolochia, quos diherpillum, uel diamaratū, & diaristolochian appellant: Horum enim uaria multitudo, uel usus frequens, causa sæpe ipsius fuit faciendæ passionis: Non enim quoniam fellis detractio facta, illico curationis est causa, nisi totius quoq; passionis fuerit destructio consecuta: Sic igitur hijs utendum erit, ut supra demonstrauimus. Item quidā Veneris probauerunt adhibendum usum, laxationē carnis faciendam æstimantes. Ex quibus est Titus, Asclepiadis sectator, & Themison. Sed est hoc neruositatis uexabile: quippe cū fortitudinem corporis tollat, quæ magis est ægrotantibus adquirenda. Item alij aurum iugiter aspiciere uel intueri ægrotos præceperunt, siue aureos colores. Hijs deniq; etiam operimentis utendum laudauerunt: siquidem similia rapiantur, & propterea morbi, siue colorū, aut fellis migrantia in alias possit transire materias earum concordantes colores, non conijcientes quod sit magis credibile externa in ægrotum facilius transire: Quippe cum uisum densitate superficie corporis clausa interiora teneantur, uel certe similitudo magis passionis possit prouocare uirtutem oculæ suasionis admonitione superata: Semper enim memorat tione passionū tristes ac mœsti necessarij sunt ægrotantes: quæ maxima causa est augendæ passionis. Est autem maximū adiutorium, & magis utilis ægrotantibus animi purissima laxatio, siue serenitas. Erat præterea perseverante passionis etiam longa nauigatio curanda, & unctio, adhibito præceptore, quo assidua defricatione & plenissima fieri resumptio possit.

D

Titus.
Themison.

Non enim quoniam fellis detractio facta, illico curationis est causa, nisi totius quoq; passionis fuerit destructio consecuta: Sic igitur hijs utendum erit, ut supra demonstrauimus. Item quidā Veneris probauerunt adhibendum usum, laxationē carnis faciendam æstimantes. Ex quibus est Titus, Asclepiadis sectator, & Themison. Sed est hoc neruositatis uexabile: quippe cū fortitudinem corporis tollat, quæ magis est ægrotantibus adquirenda. Item alij aurum iugiter aspiciere uel intueri ægrotos præceperunt, siue aureos colores. Hijs deniq; etiam operimentis utendum laudauerunt: siquidem similia rapiantur, & propterea morbi, siue colorū, aut fellis migrantia in alias possit transire materias earum concordantes colores, non conijcientes quod sit magis credibile externa in ægrotum facilius transire: Quippe cum uisum densitate superficie corporis clausa interiora teneantur, uel certe similitudo magis passionis possit prouocare uirtutem oculæ suasionis admonitione superata: Semper enim memorat tione passionū tristes ac mœsti necessarij sunt ægrotantes: quæ maxima causa est augendæ passionis. Est autem maximū adiutorium, & magis utilis ægrotantibus animi purissima laxatio, siue serenitas. Erat præterea perseverante passionis etiam longa nauigatio curanda, & unctio, adhibito præceptore, quo assidua defricatione & plenissima fieri resumptio possit.

DE CACHEXIA.

CAP: VI.

cachexia.
hexia.
811.

Achexia nomen sumpsit à quodam corporis habitu malo: Cacia enim uitium uel uexationem Græci uocauerunt, hexin habitudinem. Sed principaliter eius curationē ante Themisonem nullus ordinauit: Ipsam nanq; secundo libro Tardarum passionū, itemq; primo atque quarto Epistolarum memorauit. Item Thessalus secundo

A cundo libro regulari, Fit autem siue nascitur hæc passio intemperantia ægrotantis, uel curatione mala medicantis, aut post ægritudinē tardæ resumptionis causa. Item ex medicaminibus sæpissime potatis, uel ex saxea duritie iecoris aut lienis, hæmorrhoidis longissimi temporis, aut uomitu. Item ex febribus longo tempore corpus affectum, aut collectionibus, aut uomitu post uespertinos cibos, & hijs similibus. Est autem ipsa quoq; passio sæpissime hydropisimi antea dens causa, aut macularum simili in superficie corporis accidentium. Sequitur cachecticos pallor subalbidus: aliquando etiam plumbeus color, debilitate tardus ac piger corporis motus, cum inflatione inani. Aliquibus etiã uentris fluor cum febricula in plurimis latente, quæ circa uesperam magis augeatur: pulsus creber ac densus: Cibi fastidium, & uini magis appetentia, urina fellea, & extensio uenarum. Est autem passio sæpius strictura, sicut ex supra dictis conijcimus. Aliquando etiam complexa solutione ob plurimum uentris florem, uel simili quolibet fluxu. Quapropter conuenit complexa passione laborantis primo abstinere fluentia, & intemperantiã ægrotantis corrigere, uel curationes malas, aut medicaminũ potationes prohibere. In iecore uero aut liene si qua fuerit durities, siue saxositas, destruere, ut nuper demonstrauimus: Aut si fluor sanguinis fuerit plurimus, abstinere: hæmorrhoidas uero auferre, febres quoq; soluere, ut de febribus scribentes docuimus, collectiones congrua curatione, sicut de ipsis scribentes monuimus, sanare, & consuetos eis post uespertinũ cibum uomitus paulatim detrahare. Ac si horum nihil fuerit accidens, & sola in corpore uisa fuerit cachexia, erunt eius superpositiones ac lenimenta prouidenda, & uigilante sine ulla ratione ægrotato, aut cibo corrumpente, animi attestante difficultate, cū pigro ac segnĩ corporis motu superpositionẽ cognoscere: & propterea in requie retinere ægrotum, cum abstinentia cibi, quo turbatio corporis resoluatur. Item ea quæ fuerint extenta lanis contegenda, atq; oleo calido fouenda, ac si uenter fuerit fluens abstinendus. Item si plurima fuerit corporis tensio cum grauedine erit adhibenda phlebotomia ex brachio medio criciter: sed non necessitudo in hijs qui hæmorrhoidarum causa inanes uidentur: Ac deinde retentione facta constricti, sed non in omnibus qui communiter tanta, ac tali fuerint strictura possessi, tunc perunctos conuenit rescici cibo digestibili ac leui, usque ad declinationis tempus, seruato genere accidentium, alia cataplasmatibus, alia curbitis recurrare: Cum declinatio apparuerit, plurimus ac uariis cibis erit adhibendus, & similibus superpositionem uergentem adiuuare, atque ita lenimento ueniẽte quod facile approbamus exercentibus asperitatibus passionis supra dictis, hoc est, hijs quæ superpositionẽ designant, erunt corpora resumenda atq; fortificanda: Tum recorporatiuis utendum curationibus, quo reformata corpora, uel ut ita dixerim, rescitis uitiosis corporibus, ac renascentibus nobis reparata ad memoriã redeant sanitatis. Quapropter æger somno discusso semet in lecto continere, iubendus etiam iacere paulisper, tum etiam neq; repente consurgere, sed pratentato motu discere, utrum se leuem ac digestum sentiat: Etenim si fuerit occurrẽs, indigestio erit requies adhibenda plurimo temporis spatio, donec grauedo digeratur: dehinc medio cric gestatione, atque paruo cibo utẽdum, si non ex accessione, sed ex aliqua causa manifesta temporalis acciderit corporis displicentia, quam Græci diaresecin uocant. Ac si nulla fuerit ægrotantis querela, erit à lecto leuandus, & ob expugnandam frigoris iniuriã oleo leuiter perungendus: Tunc gestatio adhibenda, & si uires permiserint, uel aëris tẽperies, sub diuo, & magis intra muros motu uehiculi. Si uero aliqua fuerit obstans

- C causa erunt hæc sub tecto adhibenda, & pro uirium modo aut uehiculo manu-
 ali, aut sella, aut cathedra exercendus ægrotus: Tum gestatione perfecta par-
 ua deambulatio adhibenda, uel uocis exercitium, atq; ad unctiōnem ueniendū,
 sed præcalesfacto intra uestes ægro. Quoties calidum habuerit corpus, tum depo-
 sita ueste erit linteois leui defricatione tergendus, atq; statim oleo paruo ungen-
 dus, & summo tactu fricandus: primo ab alio, postea à seipso, retento spiri-
 tu: ut etiam alia teneatur: Dehinc rursū ab alijs defricandus, tenacius quidē,
 sed non impressius, quo possit carnis inflatio coagulari. Sed hæc erunt adhibito
 unctiōnis præceptore faciēda, quo secundum proprias mutationes omnium
 partium motus æqualiter, ac totius corporis integret exercitium: Tunc permit-
 tentibus uiribus etiam raptorio machinamēto gestetur, ac deinde recussabili fe-
 ra, quam Italicam uocant: Aliquādo etiam harena asperso corpore, quā amoni
 appellant, defricetur per interualla dierum adhibito lauacro. Conuenit etiā psi-
 chrolusina nullis obstantibus causis, quæ eam prohiberi permittant: Tum uinū
 dandum austerrum album, leue: Dehinc iubendus superbibere, atq; siccum su-
 mere cibum, uel certe quartā partem panis siccā manducare, adhibito usu asse-
 rum pulmentorū, & neq; curiose conditorū, ut pisces, clunes, uel agrestium
 leuiora, & hijs omnibus iuxta regulam methodicam auctis aut minutis, interie-
 cta uini abstinentia, & cibi parua sumptione: Utendum etiam locorum atq; aeris
 mutatione: Tum heliosin, quam nos corporis torporem dicimus, ita dropacis
 adhibēdus usus, & pulueris niri fricatio, & sinapismus specialiter, & usus aqua-
 rum naturalium, uel natatio maritima. Item harena litoraria ignita circum tecto
 corpore torrendi sunt ægrotantes: nunc inter paucos, nunc inter plurimos dies,
 ut uires permiserint: Tum nauiculæ exercitium atq; peregrinatio, quemadmo-
 dum in præcedentibus ordinauimus.

† sphaera
 αμῶν.

ἡλιωσις.

DE NVTRIMENTI CESSATIONE, QUAM
 atrophian Græci uocant. CAP: VII.

ἀτροφία.

Deerat quo-
 que princia-
 pium capitis in
 exēplari, quod
 nos ut potui-
 mus scripsimus.

ὀφθαλμῶν
 νεφέλαι.

Vtrimenti cessatio, quam Græci atrophian uocant, ab acciden-
 ti nomen sumpsit: Et contingit in passione cōstitutis plurimus
 cibi appetitus, tum corruptio, quibusdam fastidium: Item te-
 nues atq; latentes tepore sunt, neq; febricula iugiter, & quibus-
 dam inter plurimos dies soluta. Ducitur præterea quædam etiā
 per urinam corporis defluxio, quam syntexin uesicæ uocauer-
 runt, cum plurima fuerit poti liquoris egestio, atq; corporis subinde per dies sin-
 gulos extenuatio etiā: nunc igitur cōuenit, sicut in Cachecticis diximus, prou-
 dere, ne qua pars corporis principaliter patiatur, & oporteat congrua eidē mor-
 bo localia adhiberi adiutoria, ut iecoris, uel lienis duritiei, uel fluori uentris, aut
 intestinorū, uel uesicæ, uel ulceri in interioribus constituto, aut collectioni, quā
 specialiter uomicā diximus. Ac si etiam febres fuerint cōsecutæ, ijdem quoq;
 adhibenda medela. Si horum nihil in corpore uiderimus, sed sola fuerit atrophia
 consecuta, conuenit ægrotum fortificari rationabiliter, atq; resumī gestatione,
 pro uirium quantitate, scilicet quibus sæpe memorauimus generibus & unctiō-
 nibus ordinatis, plurimo oleo superfuso, adhibita fricatione, & ministris corporu-
 lentis & mollibus, uel quales esse fricatores Salutaribus præceptis docuimus,
 quo contactu corporum laxiore ægrotantis exercitata membra soluantur: Tum
 temperato utendum lauacro, atq; uino tenui, & pane limpido fermentato, & pul-
 mentis ex media materia, atq; iuxta cycli regulam eorū augmenta ac detractio-
 nes uaria

A nes uariare non repetitis, nec perfectis ilico cyclis, sed unius tantummodo qua-
 litatis, ut de cataleptico scribentes docuimus. Deniq; cū ex uolantibus solis ad-
 hibemus, initium ex paruulis ordinamus: Tum autem ex agrestibus, ex teneri-
 bus, cum porcina ex membrorum summitatibus. Conuenit præterea locorū atq;
 aërum cōmutatio, & aliquando drimyphagia, uel simplex uomitus: tum etiā
 ex radicibus confectus, & localia alijs atq; alijs locis adhibēda, & magis media-
 nis partibus: Non enim sine plurima uexatione partiū, quibus digestio celebra-
 tur, inesse corporibus atrophā potest. Ipsis igitur frequētius adhibēdus est dro-
 pax, & cucurbita, uel paropresis, aut sinapismus, & sympasmata acriora, quæ à
 nobis aspergines nuncupantur. Itē malagmata eiusdem quantitatis. Vtilis præ-
 terea littoraria nauigatio, atq; natatio maritima, uel naturaliu aquarū: Tū post
 cibum animi laxatio, quam diachysin uocant, & articularum complexio adhi-
 bitis ministris, qui mollibus hoc manibus efficiant. Themison uero secundo li-
 bro Tardarum passionū plurima recte ordinasse probatur. Aliqua uero cada-
 intēctione dixisse intelligitur. Iubet etenim ægros non æqualiter ægrotantes duo/
 decim stadiorum spatium gressu conficere, æqualem modum cunctis definiēs.
 Item igneo in loco uel feruenti fricari iubet præfatigatos sudoribus ægrotantes.
 Item sole torrenti, atq; ita per interualla leuiter defricari, & in calida, atque oleo
 calido eorū manus infundi, ex quibus periculum perficationis necessariō seque-
 tur. Item post interdianū cibum deambulationē probat adhibendam, atq; fri-
 cationem & lauacrū. Tum post uespertinū cibum iungenda crura, atq; brachia,
 quod est dormituris anxiosum. Præterea post cœnam imperat uomitū prædato
 passō, aut uino dulci, uel succo ptisanæ. Tum frequentato uomitu oia duo dan-
B da sorbilia cum panis uncijis duabus, ex quo incensa altiora, atq; exercitatis uo-
 mitu uisceribus facile corrumpuntur accepta. Hæc igitur recusantes, alia quæ re-
 cte ordinasse perspicitur amplectenda iudicamus.

καρὸς τῆς οὐ-
 ρασις ἀσμάτων
 Aspergines.
 διὰ χυρίε
 Themison.

DE HYDROPE.

CAP: VIII.

ὕδρωψ.

Ydrops ab accidenti nomen sumpsit: siquidē aquosus humor
 hanc passionē necessariō comitetur: Nam Græci hydor aquā
 uocauerunt. Generatur autem ex accidentibus plurimis, atq; di-
 uersis causis, ut cachexia, febribus corpora tardantibus. Item
 duritia, uel saxea densitate iecoris, uel lienis, aut stomachi,
 uel peritonei membranæ aut matricis. Item spirationis diffi-
 cultate, quam Græci dyspnoean uocant, uel uentositate stomachi, aut coli,
 aut uentris passione, quam Græci coeliacen diathesin uocant. Item longitempo-
 ris dysenteria, uel in foeminis menstrualis fluoris retentione. Item hæmorrhoi-
 darum ueterum repentina, atq; incondita curatione, facta abstinentia, uel coad-
 ceruata bibentiu transuoratione, & magis si salsa fuerit aqua. Item medicaminū
 frequentata potione, & horum similibus. Græci igitur, uel aliarum sectarū prin-
 cipes eius potestatem, uel differentiam nominibus uariandam crediderunt. Vo-
 cāt enim hanc passionē etiā hyderon uel parechyfin, origini locorū specialia
 nomina tribuētēs: nam parechyfin appellant sensibilem, & manifestam liquo-
 ris superfusionē, quæ fiet inter peritonei membranā, & intestinā: Hyderon au-
 tem, dispersum siue infusum per uiarū raritatē, atq; carnis spiramenta liquorem.
 Itē dicit hyderon ex renibus generari: Hydropē uero ex duritate iecoris. Quod
 quidem nos iuxta sectæ regulam reprobamus: Etenim infusio, siue superfusio
 liquoris est passioni cōmunis: & neq; antecedentes causæ passionis facere disere-
 tionem

καχξία
 περιτόσιον
 δύσπνοια
 κοιλιακή
 διάθεσις
 αιμορροΐδα
 αιμορροΐδα
 ὕδρωψ
 περιχυσίσις

tionem recte creduntur: Siquidem etiam ex plurimis alijs partibus patientibus hydropes generantur. Eius igitur differentiam Hippocrates, & Diocles duplicem dixerunt: Aliam enim hypofarcam uocauerunt, aliam asciten. Item Heraclides Tarentinus secundo libro Internarum passionum totius corporis inflationem, siue humoris infusi perforationem catasarcan uocant. Inter peritoneum uero & intestina asciten uel tympaniten appellauit. Item Demetrius Erophili sectator undecimo libro de passionibus scribens, alium dixit hydropem constitui sine ulla humoris infusione, sed sola inflationeurgente: alium ex humore diffuso, & eum nunc per totum corpus, nunc inter peritoneum & intestina, cuius differentiam nunc plurimo uento tradidit: Et est uanum atque intellectu carens, sine ullo humore super suo laborantem hydropem uocare. Item plurimi tres differentias tradiderunt: aliam enim catasarcan, aliam asciten, aliam tympaniten uocauerunt. Aselepiades autem alium celerem dixit, ut eum qui repente constituitur: alium tardum, ut eum qui tarda passione uexerit: & alium cum febribus, alium sine febribus. Hoc quidem communiter etiam alijs specialibus passionibus adscribentibus, non aduertit quoniam proprio nomine celer dicitur passio, non sola quae repente conficitur, uerum etiam ea quae celeriter solui posse monstratur. Hydrops autem fit quisquam repente ex coadueruata bibendi transuoratione, uel falsi liquoris potu. Celerem autem passionis solutionem nullus aegrotantium meruit. Item Proculus Themisonis sectator secundum plurimos inquit hydropis differentias temporibus passionis adscribendas. In initium enim atque augmentum esse leucophlegmantian, cum adhuc secundum carnem fieri mutationem uiderimus: Statum uero tympaniten, cum summa tensio secundum uentrem fuerit facta. Declinationem autem asciten, cum quadam indulgentia fuerit inflatio relaxata. Non secutus ueri regulam, neque aduertens quia omnis species passionis sua quaeque tempora percurrit. Denique etiam catasarca usque ad statum, uel declinationem perseverat. At tympanites, & ascites ex initio facti in augmentum uenerunt, & statu sumpto declinauerunt. Item Apollonius Memphites alium dixit fieri hydropem cum retentione, ut si quid biberit, sine dilatione tanquam per fistulam transiens egeratur: Eius autem quem cum retentione fieri dixit, secundum plurimos tres esse differentias affirmat. Sed melius Demetrius Apameus ab hydropse discreuit, eum qui sine dilatioe potum liquorem per urinae egerit, diabeten appellans, sicut specialiter de ipso scribentes docuimus. Melius igitur, quantum ad species hydropis, quamquam non generaliter, mutemus curacionem, alium dicere in toto corpore constitutum, tanquam in papyro uel spongia inter uiarum raritatem insertum, a liquore uocari leucophlegmantian, quam Latino nomine etiam intercutem recte dicemus: alium in parte corporis inter peritoneum & intestina, subiecto liquore solo, uel admixto uento plurimo uocari, alterum asciten, alterum tympaniten: Sequuntur quaedam cunctos praeterea communia, quaedam singulis propria. Communia autem, ut inflatio, uel extantia tumoris, & piger aut difficilis corporis motus, spirationis difficultas, quam Graeci dyspnoean uocant, somnus difficilis uel anxiosus, & magis post cibum sitis, & urinae comparatione sumpti potus paruior, fastidium, & aliquando febricula laetens in plurimis: Item quibusdam etiam uesiculae, uel fistulae, quibus eruptus humor feratur, ac deinde uulnera difficilia sufficiant, uel quae in cicatrice uenire possint. Specialia uero, uel propria singulos sequuntur, ut leucophlegmantian, uel intercutem mollis atque humida inflatio uentris ac uultus, & erurum, & folliculi genitalis, uel praeputij, relucente liquore per cutem albedo colore. Item cum oris uel spiratione, siue anhelus febre totius corporis grauedo, & impressioni digitorum cedens

A ccedens tumor, ita ut paululum caua permaneant loca. Aliquibus etiam alborum atque crassorum humorum uomitus, uel per uentrem egestio; unde etiam nomen passio sumpsisse à graeca deriuatione uidetur: Leucon enim albidum, phlegma humorum crassum uocauerunt; uel quod aegrotantis color albidioris imaginem ferat. Alij uero tanquam ex superfluo humore generata passione, penetrans humor singula quaeque spiramenta possederit; nos uero intercutem nominamus. Asciten denique sequitur uentris inflatio, uel extantia, & pro corporis motu liquoris conliti sonitus, uel ad concussum palmarum resonus, tanquam semipleni utris, ex quo nomen sumpsit. Item pro schematis mutatione, uel digitorum impressione demersio, uel resurrectio liquoris, & conclusio superiorum partium, atque tenuitas tanquam extantiae cutis secundum ora uel colla, aut iugula, uel pectora, lacentibus praeterea aegrotantibus diffusa, atque elatio tumoris extantia fiet: Surgentium uero uel stantium maior atque extenta, & incrementum passione corporis frigus atque torpor accedit: Aliquando etiam tussicula, & stercorum uel urinae abstinentia, & per uentrem fluidior exitus, & apprehenso folliculo, atque uirili ueretro extans inflatio reduplicata, & aliarum partium surgens tensio, sicut in leucophlegmantia. Vocatur autem hic hydropisimus, ut Diocles, etiam epatias, aut splenites à patientibus partibus nomen ducens, hoc est iecore uel liene. Item tympaniten sequitur rotunda atque extans inflatio secundum gastera cum tensione plurima, & ad percussum palmarum resonus, uelut tympani, unde etiam nomen accepit. Item ruetiones, & aliquando intestinorum tormenta, quae inclusae uento per podicem digerantur, atque grauedinis detrahant quicquam. Est autem passio communiter stricturae omnis hydropisimus, sed complexa aliquando solutione ex alijs accidentibus, ut uentris fluore. Praeterea est naturaliter tarda passio: siquidem nunquam celeriter soluta uel emota corporibus uideatur. Item generaliter magna: siquidem & difficultatem, & indecentiam, & periculum inferat aegrotanti. Denique semper difficilis curatione, nunc uehementer, nunc minime comprobatur: Etenim magnitudine uehemens, & uarietate accidentium, & corruptione uirium magis incurabilis iudicatur. Parua uero magnitudine comprobatione supradicta, atque paucis & simplicibus accidentibus, quae Graeci symptomata appellant, & sine nimia uirium laesione minime curatione difficilis approbatur, & quae secundum aliarum sectarum principes de effectibus uel exitibus passionum scripta sunt, ut etiam secundum causas ex quibus efficiuntur, & patientes locos, & naturas, & aetates, & annalia tempora, ut hyemis, uel aestatis, & eorum medijs temporibus generationes passionis: alij difficiles curatione, alij faciles curatione, alij faciles hydropes approbantur. Quae quidem omnia magnitudini passionis adscribenda sunt, ne infinitus modus differentiarum uideatur accidentium numero uarietas: Etenim secundum causas difficiles aiunt curatione hydropes, qui ex fatigata magis quam ex duritia fuerint facti, item eos qui ex dysenteria, uel coli passione, ab hijs qui ex coadueruato haustu bibendo uitium conceperunt. Item secundum locos difficiles inquirunt eos qui ex iecore, faciles uero eos qui ex liene. Item secundum naturam uel sexum difficiliore inquirunt curatione semper foeminas maritius. Item secundum aetates faciliores inquirunt curatione pueros, uel puberiles, difficiles uero aetatis mediae, uel senes: non solum quod natura crescere uel augetur, alia minui uel declinare uideantur, sed etiam quod alij prohibeantur, alij coguntur, alij neque suadere, neque cogi posse probentur. Item secundum annalia tempora, quae Graeci horas appellant, difficiles inquirunt curatione aestatis tempore laborantes: Siquidem multa sibi afficiantur: Alij uero è contrario faciles

H 3 inquirunt

Q inquitur curatione: siquidem exitum liquorum fieri prouocet feruor ætatis, & corporis præterea faciat siccitatē: Difficiles uero hyemis tempore, ob corporis densitatē uel frigus. Item uerno tempore: siquidē humidiora, atq; liquorum redundantia fiāt corpora. Autumni uero prima, similia ætati, ultima hyemi dixerunt. Item secundum generationē, siue fabricationē passionis difficilē inquitur curatione leucophlegmantian, faciem uero asciten, & horum medium tympaniten. Dissenserūt præterea etiam de patientibus partibus, quæ principaliter afficiantur.

Erasistratus.

Erasistratus nanq; icur inquit pati: In apertionibus enim saxeum semper inueniti confirmat: alij uero colum, sed cōsentire icur: alij splenē, ac icur, & colum; Alij etiā peritoneum: alij renes quoq; & matricem principaliter pati dixerunt. Et apparet omnia necessariō prætangere: quod quidem etiam si latuerit nullus timor curationis mutandæ medicantibus accedat: neque etiam ob loca

*Uirgunc.
Cura.*

calium adiutoriorum ordinem quicquam obesse monstratur, cum hæc eadem oporteat ceromate sole feruefacto iactari, uel pellibus sole ignitis inuolui. Adhibenda etiam acopa feruentia, & sudationes ex naturali materia prouocare: habet enim recorporandi uirtutem ex quacunq; metallorum materia exhalatio naturalis. Item ex harena littoris sole ignita torrenda corpora. Hyemis uero tempore igne prætorrenda, atq; ita corpori admouēda, ut ex ipsa, excepto capite, cætera corporis omnia contegantur. Item sinapisimus usq; ad cutis humorem adhibendus, qui maxime uehementem fortitudinem locis humore corruptis, atq; ut ita dixerim, habentibus admouet ac ministrat. Item locorum & aquarum mutatio adhibenda, & peregrinatio magis maritima: Est enim lacerantior, atq; corporis apertionibus efficax ob salstatē maritimus aer. Conueniunt etiam uaporationes spongiarum ex aqua maritima expressarum, uel aqua falsa decocta. In tympanicis uero specialia, ut pleriq; uolunt, iuxta communē uirtutem recorporatiuæ curationis, etiam decoctio centaureæ herbæ, & absinthij, & origani, & hyssopi, & marrubij adhibenda, & similis uirtutis epithema, ut est quod appellatur

Dianitrum.

dianitrum, ex fico atq; nitro, & absinthio confectum. Tundendum igitur aridum sicum, sed quod sit pingue ac succidum. Item singulatim absinthiū & nitrum admiscendū duabus partibus fici, & quarta pars origani. Aliquando etiā ruta admiscenda particula: Facit enim medicamen, quod appellamus dialysspum. Itē uua passa cum cumino, uel farre, cum adipe ueteri, & uino. Hoc quidem plurimi magis intercutibus conuenire probauerunt. Item bubulo stercore unguendos cum aceto ærotantes dixerunt. Apponenda etiam malagmata, quæ fortificare, ac recorporatiua uirtute mutare ualeant corpora in meliorē habitudinem. Intercutes autem & ascitas hijs curandos probant, quæ siccare atq; exicare ualeant corpus, uel sudorem commouere. Sed erit cauendum, ne immo dico usu medicaminum corporis superficies ulceretur. Est autem nostrum medicamen quod ex herba chamaeleonte nigra conficitur. Item ex stercore caprino,

Diacapregias

Diacentaurii

Diaorigani

Emplastrum

icesion.

quod appellatur diacapregias. Item diacentauriam, & diaoriganū, quæ ab herbarum nominibus uocabula sumpserunt. Item icesion emplastrum, quod magis post humoris detractionem adhibendum probamus, quo partes roborētur. Item diayteon emplastrum, & diadictamnium, & barbara, & dialycaminum. Oportet autem interpositis quinque diebus, uel eo pluribus detractione iam dudum posito medicamine perspicere profectum, ac rursus imponere omnibus locis ex anterioribus ac posterioribus corporis partibus: Singula enim medicamina erunt illinienda pellibus teneris, atque ita corpori addenda, superposita lana

mollis

A mollicum leuibus fasciolicis colliganda, & pro uiribus corporis adhihenda gestatio, atq; uingenta congrua, & defricatio. Tympaniten uero recorporatiua curandum probamus curatione, & conijcienda etiam inflationis medela, quam Graeci empneumatofin uocant. Adhibenda deniq; reflantia, ut est quod appellamus diaspermaton, uel polyarcion, aut diaartymaton, aut diasamsicum, aut diamelilorum: Haec enim ualent etiam uentositatem tollere: Adhibenda praeterea in hijs ea quae superius ordinauimus. Tum profectu accedente regula clysterum adhibenda natacio maritima, uel aquarum naturalium. Alij uero non absurdum etiam aquae marinae uaporationem probant adhibendam, quo sudores prouocantur: Inquit enim implendum solum aqua marina feruenti: Tunc quadrangulam compaginem immittendam praeligatam loris, in quam erit includendus aegrotans; sed praeliganda compago pelle, ut aquae prohibeant ingressum, quo exhalatione uaporis calefactus aegrotans in sudorem uenire cogatur. Sed erit aqua calefacienda in nouatione frequenti ferri candentis immisione massarum. Oportet autem semper aegrum adhibito animi laxamento curari, quam Graeci diachysin uocant. Quaerenda denique animi desideria, quae sine uexatione corporis praeueniant uoluntatem, & amicorum conuiuia, quae ciborum parcitate, animi tamen lasciuitate frequentent. Vile etiam si longia fuerint dies partiri modum sumendi cibi: facilius enim accepta digeruntur duorum temporum oblatione diuisa. Ac si iuxta ordinem datum leuigati indulgentia passionis rursus fuerint accessionibus typicis aegrotantes affecti, quo iterum impleri uideantur erit melius uti prius radicum uomitu: dehinc ante diem radicum usus, album ueruatrum immittere, tunc sequenti die hoc detracto radices dare, uel certe hellebori decoctionem. Sed horum usum uel confectionem dexteram, atque adhibendi modum Responsorum libris de adiutorijs scribentes docuimus: & nunc exinde haec accipienda monemus. Haec est mundior, atq; uera hydropum curatio: Etenim potui medicamina danda cauere decet: Alia enim uescicam commouent, alia intestina lacerando ulcerant, uel dysentericam faciunt passionem: Alia stomachum uertunt, & fastidium generant cibi, & sitim extendunt. Quapropter si cogentibus rebus utendum uiderimus quibusdam aquiducis medicaminibus, quae Graeci hydragoga uocauerunt, ea dabimus hijs qui plurimo humore infusi aquoso corpore laborare uidentur. Habere etiam conuenit curam, ne rursus corpora repleantur: ex quibus est euphorbium multo commixtum potu datum, uel ouis sorbilibus aspersum, duorum uel trium cochleariorum quantitate, uel decoctione radicum, aut squilli. Oportet autem squillae libras duas omni purgamento absolutas, quod ad unam libram redigatur, concisas in uas fictile nouum praelitum mitti, tum adiectis uini sextarijs tribus, quibus ad tertias decoctis, ex ipso liquore erunt ad duo cochlearia aegrotanti danda: & proficiente curatione usq; ad unciam unius accedere modum. Sed hoc erit post gestationem adhibendum, uel post perunctionem corporis, & ante sumptionem cum plurimo interiecto tempore. Ex decoctione autem radicum duos uel tres cyathos dandos probamus. Sin uero etiam urinam quis uoluerit commouere, erunt omnia aromatica prohibenda, quae non curiosa, sed magis simplicia esse uideantur, ut est decoctio seminis cucumerum, uel foeniculi, aut dauci, aut apij, anesi, petroselinij. Item menthae, asari, nardi, squinantij, zinziberis. Haec singula uel cum uino, uel ex ipsis confecta erunt offerenda. Ac si ex hijs humor detrahi non potuerit, oportebit tanquam alienum paracetesin auferre. Sed nunc decet prius quam ipsius

quatuor.

id est.

Libri Responsorum, sive Adiutoriorum Calij.

id est.
Aquiduca medicamina.

paracetesin.

C officij usum doceamus, hijs respondere qui iustius curationis adhibendæ dissoluantia iudicia posuerunt. Antiquorum igitur aliqui congruam paracentesin dicunt, ut Euenor libro quinto Curationũ, Erasistratus libro quo de hydropre scripsit, & Cæius sectatores, Thesalus secundo libro regulari. Alij uero congruã lau Erasistratus. dauerunt, ut Asclepiades libro quo de hydropre scripsit, & Themison secundo Thesalus. libro Tardarum passionũ, quibus etiam nos iuxta Sorani sententiam consentimus: Adsertores tamen primæ sententiæ, hoc est, istius reprobandæ curationis Asclepiades. hæc dicunt: peritonei membrana à natura neruosa esse perspicitur, & est omne Soranus. quod neruosa fuerit qualitatis punctiõibus inimicum, siquidem consensus ingerat. Præterea spirationis naturalis causa, qua nos aërem recipere, atq; reddere hauisu potili necesse est, intestina quoq; commouentur, quibus superficies corporis consequenter tangitur. Et est periculum hanc paracentesin uulnerare loca: quippe cum non solum corruptus humor detrahi uideatur; uerum etiã naturalis sæpe spiritus excludatur, quod est uehementer corporibus noxiũ. Dehinc etiam post effectũ punctiõis, aliqui ægris sua uulnera resoluẽtes uoto prius torporis deponendi uitam quoq; liquerunt. Item neq; tempus sibi conueniẽs hoc genus adiutorij habere uidetur: Etenim passione constituta, uel superpositione, siue lenimento aliud tempus mitigationẽ demonstrat, aut aliam resumptionem, uel incorporationẽ. Paracentesis uero conturbat atq; uires corporis tollit, & nõ recorporatiua uirtute medetur, sed usum recorporatiuũ impedit. Ad summam, nemo, inquit, saluatus est eorum qui per paracentesin curati sunt: quapropter adhibendã negatur. Item Erasistratus ait, quod iecore in duritia constituto obesse paracentesin uideatur: siquidem grauatio iecoris tumentis toleretur humoris substantia subleuata, atq; natans in liquidis, quibus effusis omnis grauado partium tumentiu, quæ diaphragmati sunt natura cõnexa, atq; uenæ maiori, atque contendit, quam Græci quilen appellant, adductione sui tumores ingerant uiscinarum, ac deinde celerem faciant mortem. Item Ptolemæus Erasistrati sectator ait causam passionis esse iecoris duritiã, supercreatã uero humoris infusione. Paracentesis igitur liquorem detrahens passionem minime detrahere agnoscitur: Siquidem non auferat causã, ex qua humor creatus esse uideatur. Sed sunt hæc omnia facile expugnabilia: tunc enim uulnerata neruositas in tumorem uenire recte iudicatur, quoties naturali habitu fuerit constituta. Nunc autem morbo uitiata, peritonei membrana contra naturam habere perspicitur, & non similia, atq; eadem sequentur naturaliter, uel contra naturam constituta. Item intestinorum uulnerationẽ metuere inanis timoris est: Etenim exercitatis atq; prudentibus hoc genus officij cõmititur: Dehinc plurimũ peritonei membrana distabit interiecta humoris causa submota: spiritus uero etiam phleboto- matis sanguiniunctus excluditur, nec ilico tamen reprobanda phlebotomia, cum sit ab omnibus rectissime adiutorium comprobatũ. Ferendum est enim le- ue damnũ naturalis officij, quoties maior utilitas excludendæ passionis promittitur. Soluere uero ligationẽ ægrotantes, & immoderato fluore acuto deponendæ passionis in mortem uenire, simile quiddam est tanquã phlebotomatũ ligatu- ram medici soluere, ac deinde plurimo sanguinis fluore uitam finire: Hæc enim non adiutorij est curatio, sed stultitiæ ægrotantis. Habet præterea paracentesis etiam aptissimũ tempus, quod illi inueniri negant, sicut cucurbita scarificatione adiuncta, atq; hirudinũ appositio, quæ non in accessione aut lenimento, sed in dimissione suppositionis recte adhibeda probant, sicut in alijs docebimus de adiutorijs specialibus scribentes: Omnes enim paracentesi curatos, ut aiunt, mori aperissime

A apertissime mentiuntur; nos enim quosdam uidimus euasisse: plurimi uero moriuntur: siquidem medentium tardantes consilia serius paracentisis adhibeatur, utque alij adhuc tumentei peritonei membrana, & neque usu dextero operantes diuiliu ram faciendo mortis periculum incurrunr. Ex quibus est etiam Asclepiades, quid uiso loco fistulam relinquendam putauit. Ex qua stirpis in modum impressa, uel per puncta peritonei membranae graues consensus, atque indignationes adferat: Quippe cum saepe etiam gelati sanguinis corpuscula irruentia uulnerum diuisuris, uel quaeque externa magnos tumores atque indignationes commouerint. Erasistrato uero causanti, quod post detractionem humoris ex iccoris duritia in passione uenerunt superiores partes, ac magis salutare, adductione quadam ponderis indignentur, erit respondendum, quia plurimi hydropes sine ulla iccoris duritie in passione uenire probantur: Etenim ex alijs causis fieri posse superius demonstrauius. Plerisque etiam quamquam iccur duruerit non necessario in hydropem uenire conangit, ac saepe adductione partium, uel indignatione superiorum uexari perspiciamus, quo saepe tumor etiam perdidit aegrotantes. Omitto quod iuxta eius sententiam oportebat supinis iacentibus aegrotis nullam quere lam partium attestari: Siquidem iccur nullo pondere superiora distendat, hoc est discretim, quod Graeci diaphragma appellant. Asclepiades uero repentinam effusionem atque coadueruatam cum periculo fieri testatur: Siquidem uix, quas Graeci poros appellant, interiecta mora blando se tactu contigant, & propterea illasi maneant aegrotantes. Detractione autem facta liquorum, aspero se tactu contingant, atque coincidentes angustentur: ac simili ratione etiam spiritus uehementer irruentes carni dolore faciat, atque inflationem, & tormenta intestinorum. Est praeterea facile expugnabile Ptolemaei dictum, quod paracentesis humorem detrahens passio, nem non auferat: Etenim primo, neque ex alio quolibet adiutorio singulari haec passio solui posse perspicitur: quippe cum sit magna atque perseverans, dehinc quaedam adiutoriorum ob releuanda accidentia passionum, quae Graeci symptomata uocant, adhibenda probentur: quamquam non totum soluere morbum uideatur, ut phreneticis luce commotis oculorum praectio. Item alia quaedam, quae quamquam nihil per se medeantur, alijs tamen adiutorijs praeparant corpus, uel patientem locum, quo facile adiutorij beneficium sumat. Ac tonsura uel rasura capitis fluore quolibet adfectis, quo detractis capillis illinenda medicamina restrictiua, uel epithemata, aut cucurbitae appositione nullis obstantibus medeatur: Quamquam sit detractio capillorum laxatiua: at uero paracentesis etiam per se plurimum medetur: Releuat enim detractionem plenitudinis tensionis, atque spirationis difficultatem, quam dyspnoeam uocant, & alijs adhibendis adiutorijs praeparat partes: Non enim potuerunt medicaminum illinimenta, uel appositio sincera uirtute ad uiscera, uel patientes partes peruenire, cum interiecto humore peritonei membrana plurimum a cutibus distet, transeant autem facile ad ea, ad quae destinata erant humoris interiecti ablatione permissa. Quapropter paracentesin adhibendam probamus, sed non hijs qui uiribus fuerint fatigati, aut adhuc in tumore peritonei membranae constituti: addentes etiam, uel praedicentes periculum: Plurimi enim quamquam alterius superesse uix potuerint, & sine ullo dolore mortem capere, paracentesis cura celerem mortem pertulerunt.

94.
CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION

LIBER QVARTVS.

CVI HAEC INSUNT:

De elephantiasi.

De phthiriasi.

De uentriculosis, quos Græci cœliacos uocant, & cæteris deflu-
xionibus.

De uentris debilitate.

De uentris tumore uel duritia.

De dysenteria.

De cholici passionibus.

De lumbricis.

De mollibus, siue subactis, quos Græci malthacos uocant.

DE ELEPHANTIASI. CAP: I.

Deest principium capituli.

heliosis, dropacismus, & lixiuſſi ca-

lidi perfusio, & psichrolusia, atque cataclysmus, hoc est, aquarum è supernis
illiso, natatio maritima, & aquarum nauraliũ, & magis frigidarum, quæ alumi-
nis naturã exhalent, quas styteriazas uocauerunt, siue ferrugineas, quas sideri-
zafas appellant. Itẽ adhibenda smegmata alia, donec maculæ albescant, quas su-
pra memorauimus, uel cymolia terra subassata, cũ hordei polline, & nitri quip-
pam, uel alia quæ lacessere ualeant magis, ac leuius, ut est cinis ustarũ bucina-
rum, uel halcyonum, aut cum eodem pumex affatus, uel sulphur uiuum, uel sæ-

piarum testa exusta cum pumice & nitro, & cymolia subassata, atq; gummi, &

galla, æquihæc omnia ponderis. Item acopa & malagmata mediocriter lacessen-

tia, præter cutis ulcerationem, & hijs unguenta similia, ut myrobalani cum ace-

to, aut uinum cum ammoniaci gutta, & alumine. Ac si ulceratio fuerit locorum

consecuta, erunt congrua pro differentia ulcerum adhibenda. Quapropter ea

quæ serpere per corpus uiderimus amputabimus. Tumentia uero mitigatiuis

temperamus & laxatiuis uirtutibus. Item humecta atq; fluida densamus, & for-

dida purgamus, caua replemus, & æqualia in cicatricem ducimus, sicut Respos-

sonum libris chirurgiam scribentes monuimus, Ea autem quæ in cicatricem ue-

nerunt sinapismis roboramus, prælatiis metasyncriticis cyclis, & radicum uomii,

tu, & cæteris quæ sua sunt. Tum resumpto corpore uehementer utilis hellebo-

ri albi datio probatur, quo corpora dissecuntur, quæ non semel adhibenda, sed

etiam sæpissime per interualla præroborato corpore. Itẽ nauigatio, & in aëres me-

liores transitus: sic enim passio soluet, aut nõ ex ea deformatus ægrotans ad finẽ

uitæ perueniet. Veterũ aut medicorũ nullus istius passionis curationẽ ordinauit,

excepto Themisone, atq; ex philosophis Democrito, si uere eius de elephãtiacis

descriptus dicẽ liber, quo sanguinis corruptionis causas cõscribẽs phlebotomã,

dosim perat ægrotãtes, & dotãdos decoctione herbæ, quã in Syria memorat nasci

& in Cilicia: Sed neq; hanc dicere possumus, neq; passio tam difficilis hijs duobus

adiutoris solui credẽ posse, Themison uero secũdo libro epistolarũ ad Dimantẽ

scribens

ἡλιωσις.
ἡ ψυχρολυσία.
ἡ κατακλυσμία.
ἡ ἀκτινὸς.
ἡ ἀκτινὸς.
ἡ ἀκτινὸς.
ἡ ἀκτινὸς.

D

ἡ ἀκτινὸς.
ἡ ἀκτινὸς.

Themison.
Democritus.

A scribens phlebotomari iubet, recte quidem, sed non *scripturam* considerans potius quam conuulsantē causam sanguinis detrahendam: quod est aestimabile, atq; ut ita dixerim, dogmaticum, sicut secundo libro de eēnotētis scribens Soranus docuit. Vt utur præterea uomitiuis ieiunus, itemq; radicum eorum confundens tempus: Oportet enim superpositionis tempore adhibere phlebotomiam, in lenimento uero uomitum. Item uentrem inter paucos dies leuiter deducendum iubet, atq; superficiē corporis constringendā ungento myrobalani, cum aceto & oleo rosaceo paruo, uel myrtino, & ammoniaci gutta cū alumine. Deponit etiā xgrotañtes in decoctione frigida ex herba perdicia confecta, uel plantagine, aut murta, aut rubo, bis in die, atq; sufficienti tēpore quadā tarditate xgrotañtes imperat immorari. Dat cibos facile refluabiles, & potu magis aquam: quæ sunt incongrua: Phlebotomia enim similiter laxatiuum genus est, & cibus refluabilis, & singula ungenta quæ imperat adhiberi, constringunt. Item embasis, quæ fieri ex decoctione herbarum iubet supradictarum. Item ungenta condensant corpora. Sed hoc passus est cum nondum limpide methodicam perspiceret disciplinam, & Asclepiadis secta circumseptus, passionis causam in extasin aestimaret, quam præstabat fieri per ensem siue cutem: & ob hoc quærebat materiam à superficie ad altiora, uelut latius patientia, reuocare. Vt utur denique constrictiuis extrinsecis, & rapit ad interiora ea quæ fuerint appositorum uirtute depulsa. Prouocat etiam uentris fluorem & uomitū, & utitur hellebori purgatione, adhibito psilothro in tres uel quatuor dies, uel alio quolibet urenti medicamini usq; ad cutis ruborem, quo magis perseverantem faciat passionē. Adhibet præterea cataplasmata, ex quibus etiam succos adhibuit arnoglossæ, uel perdicis herbar. Item malagmata adhibet constrictiua, ex quibus nunc plurimi laudant argagation appellatum medicamen. Item exercitium probat, & defricans cutem, declinat ungere, sed adhibet græcum, non consiciens hoc quoq; esse laxatiuæ uirtutis. Adhibet etiam ammoniaci guttā cum aceto uel uino, aut quæ sunt intra se contrariæ qualitatē. Item post exercitium sudationem faciendam igne uicino, sed aqua frigida fouendos imperat xgrotañtes, & usum hellebori geminū probat. Quæ sunt quidem uera adiutoria, si tēpora quoq; seruentur, ut Responsum docuimus libris. Item quidam Themisonis sectatores inuita quoq; passionis præuisa, coércentes pronos ac decliues, uel uenturos in eandem, quos uiderint phlebotomant, & helleboro purgant: Eos autem quos iam possessos ac ceperint, ipsi negāt curandos adiutorijs: siquidem corruptione quadam uel laxatione extremæ cutis in corporibus hæc passio generatur, & sit arifica carnis atq; mollifica corporis phlebotomia. Quapropter inquit esse refrigerandā uel siccandam corporis superficiem, quo possit eius humor ad intestina uel uentrē recurrere, ac deinde clysteribus, uel purgatiuis medicaminibus, quæ catartica uocant, detrahēdo cibum. Præterea præpotandos probant xgrotañtes succo nepetæ, seruata moderatione quātitatē, quæ neq; minuenda, ne que superanda sit tribus cyathis usque ad sex. Cibum etiam dandum frigidum, atque constrictiuum & paruum: Potum frigidum, sed meratum, ex uino uehementioris acrimoniæ, atq; albo, uel ueteri: & sæpe tenendos xgrotañtes, uel siccandos ab stinentia bibendī, siccioribus reficiēdos cibus: Quæ sunt utraq; incongrua ac dissonantia siccandæ cutis, secundum eorum intentionem: Sic enim, ut aiunt, è superficie transmittendus est humor ad altiora, atque eō prouocandus, ut clysteribus ac purgatiuis medicaminibus excludatur per uentrem: erit enim contrariū, si atq; siccioribus cibus, & uino supradicto altiora siccare. Item aliqui horum multitudine

Libri Sorani
u. u. u. u. u. u. u. u.

u. u. u. u. u.

† intrinsecam
† superficiem

u. u. u. u. u.

Argagatione
dicant.

u. u. u. u. u.
u. u. u. u. u.

tudinem

C tudinem intuentis frequenter adhibendam phlebotomiam, atq; clysteres, & uentrisflua medicamina, quæ catartica uocant, iubent: & magis diacameleos ap-
 pellant, quibus necessariò corruptentes ægrotos in peiorem habitudinem cor-
 poris uertunt, quem Græci cachexian uocant. Item alij corruptione hoc fieri,
 atq; mutatione ex uenenis effecta æstimantes, temperatiuis uti medicaminibus
 decreuerunt: Ex quibus magis asinino lacte ægrotantes potandos imperât sim-
 plici, uel accurato, quod schiston appellant. Item uino dulci, & cibis similibus,
 quibus scæda digestionem corruptis maior efficitur corporis corruptio. Ordinant
 præterea theriacam dandam, quam cuncti Mithridatiũ ap-
 pellamus: Quæ quidẽ re-
 corporatiua uirtute mederi posse perspicitur. Dant etiam uiperas mandendas,
 sed amputato capite atq; cauda, mensura digitorum quatuor, cætera coquentes
 atq; obdulcates sale & oleo ægris offerũt comedẽda. Alij etiã aqua ex labris qui-
 bus candẽs tingitur ab operantibus ferrum potandos dicunt: cum sit hæc passio
 secundũ plurimos scriptores ex aqua graui, quæ aut natura, aut aliqua corrupti-
 one scædata sit, sæpius generata. Alij quoq; etiã cutis uulnerationẽ affectandam
 probãt, qua corpus exhumoretur: neq; cunctis cõmune iudicium, & ignaris cog-
 nitũ prouidentes, quod peiorante passione superficies corporis ulceretur. Itẽ
 alij ægrotũ in ea ciuitate quæ nunquã fuerit isto morbo uexata, si fuerit peregrini-
 nus, cludendum probant, ciuem uero longius exulare, aut locis mediterraneis,
 & frigidis consistere ab hominibus separatam, exinde reuocari, si meliorem re-
 ceperit ualeudinem, quo possint cæteri ciues nulla istius passionis contagione
 fauciari. Sed hij ægrotantẽ destituẽdum magis imperãt quàm curandum, quod
 à se alienum humanitas approbat medicinæ.

D

DE PHTHIRIASI

CAP: II.

P Ntecedente cachexia etiã hoc symptoma generatur, quod nos
 accidens dicere poterimus. Sumpsit igitur nomen non à gene-
 re, sed à multitudine pediculorum: Plurimi enim creantur uir-
 c per totum corpus, nunc per eas partes quæ capillatura cõceptæ
 sunt: & nunc consuetatq; simplicis formæ, nunc ignoti, hoc est
 latiores, & duri magis ac sæuientes moribus uehemẽter, quos
 quidam ferales appellant: Nam sæpe etiam sub capillis inueniuntur corpora
 penetrassẽ, & equuntur autem ægrotates uigilia & pruritus corporis, atq; pallor,
 cibi fastidium, & stomachi debilitas, & caluites: & est passio solutionis cholei-
 æ rubræ egestione plurima per tenues uias emergẽte, qua hæc animalia genera-
 tur. Deniq; superpositionis tempore iacere oportet ægrotos loco mediocriter
 frigido, atq; cibis constrictiuis, & temporibus iam sæpe demonstratis refici. Fo-
 menta uero & perunctiones, & cataplasmata membratim erunt adhibẽda, qua-
 lia Themison elephãtiacos curas ordinauit. Sed ea loca quæ capillatura uelita
 sunt erunt præterea radenda, superpositione resumptio adhibenda, atq; re-
 corporatio, sicut in cachecticis, uel elephãtiacis ordinauimus, sed iugia adhibenda
 smegmata, quæ nos laceffentes, atq; purgatiuos pulueres nuncupamus. Item
 unctiones magis, cum mox fuerit capillatura derasa præfotis partibus aqua ma-
 rina, uel aceto salso. Sunt hæc deniq; plurima speciatim posita, ut bulbi cum ni-
 tro atq; oleo contriti, quo mellis faciat crassitudinem, ex quibus corpus erit illi-
 niendum. Item staphysagria cum aceto atq; oleo trita, uel infusa aceto & oleo,
 tunc contrita cum salis flore, quem Græci halos anthos uocant, donec liquidi
 mellis similitudinẽ faciat. Nunc etiã cum sulphure uiuo atq; aceto: Vel ita pon-
 deribus

A deribus composita medicamina, staphysagria drachmas duas, sandaracæ drachmas duas, niri obolos duos, admixto oleo & aceto, donec in mellis crassitudine ueniat. Vel sandaraca cum oleo, & nunc staphysagria, & abrotanum æquis ponderibus admixta calce, quam Græci conin uocant, & hijs similibus. Palpebris autem erunt adhibendi sicci pulueris, atq; collyria, quæ Græci phlepharica uocant, nos palpebraria dicere poterimus, ex ære usto, atq; anefo asfo: sed & lapide scisso, & pipere, & staphysagria confecti. Hæc etiam in hijs qui præter phthiria sin pruritu uexantur sunt adhibenda, adiectis magis feruentioribus aquis in usu lauacri, & asperginibus pulueris ex thure & nitro, & sulphure confecti. Item solutiones, quas Græci helioses uocant, adhibendæ sunt: Dropaces quoq; & uomitum radicum, & ea quæ iam sæpe de alijs memorauimus scribentes passionibus, quæ corpus recorporatiua uirtute fortificare, atq; in meliorem habitudinẽ commutare ualeant: Sic enim detracta corporis cachexia, quam nos malam habitudinẽ dicere poterimus, eius quoq; comitantia depellentur.

DE VENTRICULOSIS, QUOS GRÆCI
coeliacos uocant, & de cæteris defluxionibus,

CAPUT III.

B

Entriculosa passio, quam Græci coeliacen uocant, à parte corporis quæ patitur nomen accepit. Generatur ex antecedenti indigestione continua, uel tumore uehementi, aut dysenteria. Sequitur in hac passione constitutos uaria stercorem egestio qualitate atque colore, nunc tenuis ac soluta, nunc aspera & inæqualis, uel constricta, & nunc alba, nunc similis urinæ camelorum, nunc flaua & spumosa, nunc prasina uel liuida, aut nigra, aut purulenta, aut sanguinea, cum graui fœtore & rugitu intestinorũ, quem Græci borborismum appellant, atq; in exitu sonitũ, & post effusionem factæ uelut scatentis stercoreis uesciculæ: & nunc iugiter nocte atque die, nunc coadueratim, sed interiecto spatio, ut per diem bis uel semel, aut interpositis uno uel duobus diebus, aut eo amplius: & nunc cum tensione atq; uentositate, & tormento, uel dolore aut singultu confidente, atque conducta cute quæ uentrem circumtegit, attestante siti, & ipsius uentris feruore, & leui in interioribus torpore frigido: Sequuntur etiam uigilia, fastidium cibi, & aliquibus plurimus appetitus, uirium debilitas, pallor subalbidus, & nũc febres, dehinc corporis odor teter plurimus, ut etiam quæ suis manibus tetigerunt computrescant, & difficile careant odore concepto. Tum uultus inflatio atq; pedum: Quibusdam etiam dysenteria congeneratur, cum facile fuerint intestina ulcerata, ob defluentium acrimoniam. Est autem passio solutionis, & aliquando stricturne complexa: Siquidem aliqua eius uideantur esse coniuncta, ut ex superadiectis conijcitur: sed discernitur à speciali reumatismo uentris: Siquidem plurimæ in ipso fiant egestionis, sed non uariæ superadiectis concursibus. Quapropter cum adhuc noua, uel emergens fuerit passio, nec plurimi temporis, sed in superpositione constituta, quam Græci epitasin uocant, erit eo tempore locandus ægrotans constrictiua ratione, ut sæpe docuimus, adhibita requie: & quantum uires permiserint, abstinentia: Etenim ad perferendum atq; corpori adpropriandum cibum sumptum: nunc uenter patiens indignatur, tanquam oculi patientes uisus officio: in qua etiam somnus etiam plurimus curandus, atque sitis, & lanis mollibus uenter contegendus leuiter oleo hispano prætractus, uel melino, aut rosaceo, aut murtino, aut lentiscino oleo. Ac si uentositate quoq; uel tormento affecti fuerint ægrotantes, dul-

C ci oleo dimissionis tempore lanæ tingendæ sunt. Perunctio uero ex oleo utridæ adhibenda; facies quoque aqua tepida releuanda. Tunc cibus dandus, ut alicæ ex aqua frigida ita curata, ut sua caruerit difficultate, quod fiet ex farris tepore, aut decoctione palmularum thebaicarū. Dandus etiam panis solus, aut cum eo oua hapala. Itē pulvis ex oryza, uel alicæ, aut farre, aut milio, ex paruo hispano oleo confectæ, & paruo salis grano. Vel si dolor admonuerit, adhibēda cucurbita longior; procurādum tamē, ut si quid partis spongia ceperit solita, damnum celerationi nō sit: Tunc leuiter oppresso liquore, quo folliculi reffatio fiat, erit tentandū ne clysteris cauerna fuerit clausa. Dehinc apponenda podici fistula dextera manu usque ad eius uerticulum, quæ Græci aspidicon uocāt, impulsu leui, & neque recto ductu contra oppositas partes, neque superiora repentino, uel cum plurimo conatu; tumores etenim exinde atque collectiones efficiuntur. Quapropter sensim, atque paulo inferius inclinato ductu iniectio fieri debet ad illam partē, in qua constitutus est os sacrū, quod Græci quoque uocāt hieron osteon. Tunc illic enim spatium latius longaonis cū appositione facta erit digitis detrahendus, quo cauerna fuerat obstructa, atque sinistra manu continēda immobilitate seruata clysteris fistula, & dextera comprimēdus folliculus leniter ac moderate, quoties inferiora intestina ulcerata noscuntur. Erit denique parua longitudinis, atque altioris cauernæ fistula procuranda, qua possit facili effusione patientibus locis medicamen tradere, ne suspensum ab hijs quæ patiuntur non solum nihil afferat commodi, uerum etiam sanis irruens officiat. Et si autē folliculi impressio uehementius faciendā, atque fistula longior procuranda in hijs quibus superiora intestina fuerint ulcerata, quo medicaminis liquores cōualeant peruenire. Et hortandus

D ægrotans, ne retento spiritu quodam recursum referat medicamen. Ac si magna fuerit putredo, quam menomen appellant, non erit inmodicum etiam ex utraque parte clysteris fistulam cauernare; quæ Græci amphitreton uocant, quo possint medicaminum liquida per utraque partem intestinorum lateribus aduenire: Tum cum omnis fuerit folliculus complicatione uacuatus, siue oppressione manus refusus, quo medicamina peruenisse sentiamus, erit detrahenda fistula suspensa manu, & distentis cruribus ægrotantis spongiæ commodæ podici expressæ ex decoctione calidi liquoris, in quo præcocta sint mala punica, quo constrictione quadam uirtutis herbarum, quam Græci stypsin uocant, atque seruido tactu densatis paribus longaonis iniecta teneantur. Tum modico temporis spatio intermisso erunt etiam illa quæ clunibus fuerant supposita detrahenda. Et si fuerit æger in uentris officium prouocatus, in inferioribus ulceratione constituta, & magis si in longaone fuerit perspecta, erit hortandus paulisper resistere, & iniecta continere, tangentibus nobis easdem partes quæ pati noscuntur, quoties prouocari ægrum in egestionem medicaminis uiderimus. Ac si in superioribus fuerint ulcera, erunt permittendi egerere cum uolent: Etenim medicamen iam recurrens atque defluens ad inferiora, longaonem sanam inutili uirtute adficiendo exulcerat: Nam quibus alienatæ sordes detrahuntur, ipsæ non uel cerata uitiantur exulsa, cum admota corporibus tardius fuerint immorata. Exclusis igitur cum medicamine post sufficiens temporis interuallum muculentis humoribus, atque ramentis, & uarijs defluxionibus intestinorum, sufficienter operatum medicamen accipimus: quanquam non de perfecta curatione tutò pronuntiare possimus, cum sæpe ulcerationis particula in superioribus constituta minime ualeat medicamen accipere, & propterea non omnibus commodata curatio uideatur. Vel si commixtum puri edini medicamen cuncta purgauerit hoc

A rit, hoc adprehendimus, cum solum præter aliqua purgamenta fuerit exclusum. At si hoc egestio secuta fuerit quædam aliena, minus quidem purgata, tamen accipimus ulcera, & propterea sanitatis spem pollicentia. Item si nihil fuerit exclusum, neque ipsius iniectionis quidquam, erit credendum necessarium medicamen inhaesisse, quantum sua ualuit potentia: & propterea sui operis integrasse uirtutem, quanquam non perfecisse uideatur. Nec recte culpanda uirtus est, quæ una iniectione non dedit sanitatem, cum plenam fecerit futuræ perfectionis fidem, perseverationem sui persuadens. Unde si omnino nullum fuerit redditum, medicamen erit impauide accipiendum: atque è contrario si eius nulla particula fuerit retenta, & statim effusum, nullum sui demõstrauerit effectum, omnia desperanda: Est enim plurimæ debilitatis, atque alienatarum, uel mortuarum partium signum. Coniiciendum præterea, ne ut sæpe contingit, uetustate medicaminum effata uirtute nullus sequatur effectus: & propterea sicut iniecta sunt limpidè reuocentur: Quapropter etiam hoc intuentum esse mandamus. Tum post egestionem factam spongijs erit postea detergendus: Vel si nihil fuerit exclusum, interiecto spatio unius horæ perunctum reficere ægrotantem cibus congruis, atque stomacho aptissimis, ut lactucæ thyrso, uel intybo cum aceto, quod sit ex murta confectum, aut oliuis fractis uel natantibus, quas colymbadas ^{καλυμματα} appellant, & ouis hapalis, & uolantibus nuper memoratis, quæ sint nutrita constituis, ut murta, rosa, lentisco: Etenim eorum pinguedo sic defluxit, atque caro constricta uia sufficitur: magis in eorum pectoribus quorum plus ossibus uicina aptiora probantur: sunt enim teneriora cæterorum. Danda etiam pomorum quædam constringentia, atque olerum cocta, quorum superius, atque de alijs scriberes passionibus memorauimus, potui dabimus aquam frigidam: Quod si minime tolerauerint ægrotantes, dabimus feruentem plurimum aquam cisterinam: Et si sine febris fuerit ægrotas, dabimus uinum exercitoris paulo uirtutis, ut supra docuimus. Omnino enim inuitantes adpetitum, siue suscitantes, quæ Ciaci, orexiu uocant, stomachi robur debemus custodire, nisi cum nausea etiam uenter fuerit resolutus, Oportet etenim curare, ne rursus plurimum cibum datus aut potum: uel priusquam solidum cibum sumperit ægrotans bibendum credant: Nam conuenit neque grauata, neque hamecta intestina seruari. Si igitur medicaminis iniectione aliquo fuerit peccato uitata, ut non omnibus adiutorij partibus informata uideatur, mox medicamento monstrabit errorem: Nam quædam iniectione aliqua ex parte uomuerunt, aliqui stomachi ac uentris dolorem senserunt, singultibus atque nausea affecti, cum anxietate ac siti, & immutabili ardore, & articulorum frigido corpore, & pulsu maligno, atque sudore uel defectu, aut pressura capitis, siue grauatione, quam carolin uocant: siquidem sit ^{λέρωσις} mixta uirtutis medicamen iniectum in febris uel uiribus uitatis, aut in alto tumoribus constitutis. Vomitus autem medicaminis iniecti si ex tumore uentris fuerit factus, uel teneriorum intestinorum, tanquam in iliaca passione, sæpius ægrotantibus intulit mortem. Si autem nullo tumore subiecto fuerit effectus, ingerit uexationem atque metum: Aut ut sæpe contingit passionis significat depulsionem: Siquidem nulla pars ulcerum in intestinis à medicaminis contactu uideatur immunis. Tardante passione etiam re corporatiuis conuenit uti rebus. Quapropter oportet ea quæ feruntur per uentris officium celeriter auferre, & ora ægrotantium spongijs ex pulsa frigida siccatis reficere, articulos ligare, & stomacho cataplasma constrictiuum imponere, quod diadaphnidon dicunt, uel similis uirtutis. Odera ^{λέρωσις} menta quoque resumptiua adhibere, & frequentius cibo nutrire ex supradicta

materia. Ac si accepta non tenuerint, erunt secundo offerenda, adhibita articu-
 lorum fricatione, cucurbita ori uentris infixæ: uel si poterit etiam à tergo inter
 scapulas. Ac si dolor occurrerit & singultus ob ardorem atque sitim, fomentis
 utendum est, & cataplasmatibus, & spongiarum uaporatione, & olei iniectio-
 ne, quo possit medicaminis uexatio celerius obtundere. Perfeuerante incendio,
 etiam calida, & oleo, & lacte sunt iniiciendi; Et si nulla fuerit humoris signifi-
 catio, eorum frigidus adhibendus est usus: & ob mitigandam sitim iugis adhiben-
 da oris collutio: dandus interea potus. Item propter articulorum frigus adhi-
 bendi tepores cum blanda manuum tenacitate, quam diacertosin uocant, item
 unctio: Sudores autem si ex pressura fuerint apparentes, erunt detergendi ex dia-
 phoresi, & asperginibus cohibendi, & congruo cibo, & cæteris quæ de caroti-
 cis scribentes docuimus: quibus depulsis, hoc est, præsentibus periculis eua-
 dentibus ægrotis, si forte rursum in prisam dysenteriam uenerint, erit tenandū
 multo tempore simplicibus uti iniectionibus, hoc est, hijs quæ sine calce, quam
 asbeston uocant, uel auri pigmento, quod arsenicon appellant conficiuntur.
 Tum si perseuerauerit passio, ad uehementiora transeundum, sed ex simplicibus
 rebus confecta, sollicitam habentes calcis, uel auri pigmenti iniectio: Opor-
 tet enim putredini etiam cataplasmatibus occurrere: quorum sunt erui pollines
 pusca decocti, & lentiscinum oleum acacia immixta, donec mellis sumat crassi-
 tudinem. Item leaticula molita, cum melle, uel rosaceo, uel lentiscino oleo de-
 cocta. Ac si putredinis causa sanguinis effusio fuerit confescuta, uel eius spongiæ
 expressæ ex aceto calido pubetenus, uel sub umbilico & coxarum summitatibus,
 quas Græci schia uocant, admouendæ: dehinc iisdem locis etiam cucurbitæ fer-
 uefactæ adfigendæ, articuli ligandi, dandus digestibilis cibus, & qui facile cor-
 pori insinuetur: Tunc uinum quod sit præcoctum in cortice mali punici. Inji-
 ciendum autem acetum, nunc solum, nunc cum thure masculo, uel eius manna
 contrita, uel quod ex confectioe superat diatheon emplastri, cum sibi eius ma-
 teriæ miscentur. Imponenda etiam similis uirtutis emplastria, uel acacia aceto
 soluta: Tunc donec scatere tenet coquenda, aut in amplo mali punici cortice
 supra tepentem cinerem sensim calefacienda, & ex ipso liquore partes contegen-
 dæ. Dehinc cerotaria apponenda ex oleo murtino aut melino, aut uiridi contri-
 ta acacia atque consoluta, uel ex omphacino, aut oenanthino, cum ruta aut ba-
 laustio, aut aliquando hijs omnibus: uel ut Themison composuit, acaciæ partē
 unam, rosæ aridæ partem unam, ammoniaci guttæ partem dimidiā, ceræ par-
 tes quatuor, & olei rosacei quod sit sufficiens. Hæc contrita in uino amineo,
 & soluta cera cum rosaceo oleo miscenda: Ac si sanguis fuerit retentus, quod
 fiet aliquando cum gelatur, aliquando densitate putrescentis uenæ, erunt discer-
 nendæ causæ hoc modo: Nam densatam intelligimus uenulam, quoties pulsus
 exurgit, atque frigus corporis resumpro feruore miscescit, ægrotantis animus
 melior, atque spiratione corpus facillime releuatur: Ac si gelatus obstiterit san-
 guis, quod Græci thrombosin uocant, & propterea fuerit fluor celatus, supra-
 dictis contraria sequentur, ut pallor, iactatio, pulsus paruities, uel amputatio,
 quam Græci asphyxian uocant, grauedo, inflatio, frigidus torpor pubetenus,
 ac paulo superius: tum defectio cum sudore. Quapropter erit aceti iniectio fa-
 cienda tunc cum fluor fuerit abstinendus diurnis diebus cibo reficiendus æ-
 grotans. Si autem plurima ex parte retenta putredine parua excluserint ægrotan-
 tes, quæ sint sanguinolenta & ramentosa, & propterea profectu apparente me-
 lior esse curatione, adiuncto tamen metu ne retenta soluantur, oportet etiam
 secunda

A secunda uel tertia die eundem trochiscum iniijcere, sed solita, uel certe succum plantaginis, aut acaciã cum aqua. Sin uero quibusdam diebus sine officio uentris fuerint ægrotantes, ac rursus inijectionibus asperati, consijciemus in hijs non cicatricem ulceris factam, sed medicaminum supraducto cortice fuisse obrusa: & propterea post effectum uentris nuda atque sordidata, rursus humorem fluere ordinabimus. Item tribus diebus lenticulæ coctionem crassioris succi iniijciendam: Etenim intestina uel propria medicaminis coërcentur, quam Græci styphsin uocant, & ulcerum mitescit asperitas, & ex anterioribus medicaminis ^{situ.} bus facta conglobatio, siue cortex in saniem prouocatus cadit, & subiecta ulcera in cicatricem uenire coguntur. Ac si plurimo tempore ulceratio perseuerauerit cum corporis debilitate atque fastidio, erit frequentia medicaminum euitanda, siue inijectionum, siue potionum: Maior enim ex ipsis uexatio fiet, cum cibi appetitus extinguitur, & in fastidium ueniunt ægrotantes, nisi parua insuetorum multis fuerint confuetis admixta. Decoctionem autem lenticulæ secundo uel tertio per singulos iniijciemus dies: Ex ipsa enim sufficienter intestina coërcentur, & latenter corpus nutritur, cum quadam particula digestionis usurpata uiribus profecerit ægrotantis: Tum cum limpida ulcera senserimus, erunt cohibenda ea quæ uehementius consiccare ualeant, quæ Græci styphonta uocant, & iniijcienda medioariter constringentia. Ac si quisquam eorum non tulerit uirtutem, erit diachylon medicamen oleo roseo soluendum, ac diligenter liquefactum iniijciendum, uel plumbeo mortario plumbeo pistillo circumducto immisso oleo rosaceo conterendum, donec in succum ueniat, atque crassius fiat. Horum quoque similibus utendum monemus. Tunc uino leni, atque carne uolantum

B uel marinorum utendum, ut squillæ, mulli, carani: & pro modo uirum gestatione resumptionis causa. Dehinc cum omnia tuta uiderimus lauacrum adhibemus: sed non prophanter, & magis cum forte iniectio fuerit facta trochisci, nisi primo uentrem egesserint ægrotantes. Tardate passione superpositionis tempore iisdem uti conuenit. In lenimenro uero erit fortificatio adhibenda corporibus per uariam gestationem, & uocis atque corporis exercitium. Post singulas egestionem adhibenda ex oleo & aqua calida, & decoctione lini seminis, aut fœnigræci, aut maluæ agrestis, iisdem partibus, hoc est sessioni, quam Græci hedram uocant, & specialiter admouenda uaporatio ex pollinibus cataplasmate calido, uel saccello. Dehinc etiam radix agrestis maluæ decocta atque conrita, & calida testa calefacta erit apponenda. Ac si iugis fuerit dolor, immitendus digitus usque ad altiora, præunctus adipe anserino cum fœnigræci semine cocto atque contrito, aut aliquo medicamine ex hijs quæ appellamus ^{Lypara medi} camina. Ac si hæc minime fuerint inuenta, erit hoc cerotario faciendum simpliciatate limpidio: Et cum tempus cibi dandi occurrerit, adhibenda perunctio stricturæ congrua. Tunc nutrimento dandus panis ex aqua calida, aut alica lora, aut pulcricula ex melle confecta, aut oua sordilia cum pane. Potui autem aqua calida offerenda. Perseuerante autem tumore, adhibenda cucurbita adiuncta scarificatione locis tumētib, & uaporatio spongiarū. Declinatione occurrēte adhibenda cerotaria, & resumptio cauta: sic enim sedantur iuges egerendi uentris delictationes, tum tumor mitigatione conquiescit: Atque ille qui putatur reuertissimus indulgentia tumentium facilius abstinetur. Ac si æqualis tumori fluor occurrerit, utriusque erit consijcienda curatio. Quapropter si fomentum ex oleo hispano, uel melino, aut murtino, aut lentiscino adhibuerimus, & cataplasmata erunt ex aceto atque melle, uel stymmatibus præinfusis coquenda. Item ^{stymmata.}

C præscriptis iamdudum iniectionibus concoquenda quadam constrictiua, ut murta, uel rosa, aut mala punica: lacte autem & cæteris admiscendum amylium, & enatis matibus aliqua decoctio stymmatum adiungenda, aut mali punici, & apponenda rursus sessioni uaporatio stymmatū, aut cantabri conligati, uel in aceto decocti, uel quam omelisin uocant, ex pollinibus panno conligatis, atque ex stymmatibus cōfectis: Perungenda etiam digito interiora longaonis ex cerotario oleo roseo confecto, aut adipe cum oleo roseo. Tunc post perunctionem ora lauanda aqua tepida; cibus dandus pulticula calida, ut de uentriculosi scripsimus, quos Græci coeliacos uocant, ex alica uel farre, aut oryza, aut milio, aut olyra, aut pane Alexandrino: Hæc singularia, uel aliquando amylo admixto, aut lacte, aut melle ex fauo expresso. Potus paruus dandus, sed calidus: Tum effecta reclamatione resumptio adhibenda. Ac si solutio fuerit urgentior, uel sola, frigidus conuenit locus ægrotanti, & supina facendi positio, paulo leuius capite locato, & suppositione lanarum, clunes uel inferiores longaonis partes subleuandæ. Adhibenda etiam requies, & impressus articulis manuum amplexus, uel ligatio paulo tenacior. Deponenda etiam omnis animi intentio, & magis cogitatio passionis auertenda: Admonet enim egestionem, ac prouocat inquietudinem in memoriam reducta conscientia. Erit denique persuadendum, ne quoties fuerint ægri in egestionem commoti, ilico uentrem facere festinent, sed quantum potuerint resistendo differant motu: Fit enim quadam meditatio, atque frequens egerendi consuetudo, & oportet effugere laborem motus, ac nutandi corporis frigus, nisi forte acrior, aut incendiosa sit erit defluxio: Retenta enim sessionis in locis, quam Græci hedran uocant, longaonem exurit. Conuenit denique si possibile fuerit ægros ad sessionem egestionis deportari, aut humilioris lecto scaphia posita ad egestionem productiua ciendam. Vel si plurima fuerit corporis defectio, qua iacentes non ualeant sustentia retinere, erunt egestionem spongijs suppositis excipiendæ, & medijs partibus apponendæ lana, nunc oleo constrictiuo præinctæ, uel decoctione buxi, uel murte, aut mali punici, & horum similium stymmatum, uel succorum constringentium, nunc asperso ruthergerinario, quem Græci byrsodepsicon uocant, uel trita galla erunt media siccanda: hæc enim constrictio sine ullo frigore fore promittunt. Dehinc apponenda ex palmulis epithemata, & malo cydonio, & balauustio, & alumine, & horum similium, sicut de coeliacis, uel sanguinem spuētibus, aut stomachicis scribentes docuimus. Inijciendus etiam per clysterem succus plantaginis, aut polygoni herbæ, uel intybi, aut uua lupinæ, aut herbæ caricariæ, aut semperuiuæ, aut mespilæ, malux, aut oryza, aut decoctione mali punici, uel eius caduci, quod Græci cyunonrhoas appellant, nos ampullagiū. Et aliquando hæc ipsa erunt cōterenda, uel rosa, aut rubus, quam Græci bathon appellant, aut lentiscus, aut galla, aut thallia, aut rubi uirgulta, uel uitis anuli, quos helicas uocant, aut falicis folia, aut ex uino bunito hijs qui sine febris adficiuntur: ex aqua uero hijs qui febricitant. Item ros syriacus, aut omphacium, aut acaciæ succus, uel hypocystridos herbæ, aut balauustij drachmæ duæ, in quatuor uel quinque cyathis conijciendæ: Est enim ea quætitas iniectionis redundans, hoc est, si quidem plurima grauedine quadam prouocet uentrem. Item lenticulæ decoctio, aut licium indicum cum lacte. Sint autem amyli drachmæ quatuor, licij drachmæ duæ, lactis cyathi septem uel octo: Extendenda enim hæc singula atque minuenda sunt pro magnitudine solationis, ac uirium ægrotantis

Buprestis inop.

Uitruu's gēar.

Tacite: Bior pavitæ.

A grōtantis. Ac si plurimus fuerit in ulceribus sensus, ut medicaminum constrictione laeſa indigentur, erunt iniicienda ea quae cum dulcedine admota partes ualeant praeficare, quo neque ulcerationem prouocemus, neque fluxum negligamus. Ex quibus est in febricitantibus succus pitanae cum adipe caprino, contrito atque commixto tracanto, uel gummi, aut argillirici radice. Sed illa duo infusione praemollienda: radix autem coquenda, aut rosaceo oleo ouum commixtum, aut lac coagulatum, uel cum amylo concoctum ad tertiam partem. In hijs uero qui sine febris fuerint, passum conuenit Creticum, & uinum squilliticum supradictis speciebus. Tum refectionis tempore unctio adhibenda ex oleo hispano, ac deinde ora lauanda pusca tepida. Cibus autem specialiter, ut in coelacijs ordinauimus dandus. Similiter etiam potum conuenit dare. Lac quoque bibendum praecoctum, quod appellant diacoleon, siue singulare: Etenim in fluores crassificando cohibet, & ulcera deterget, & acrimoniam humorum temperat, & sine ullo labore corpora nutrit. Est autem coctionis hic modus: Lac sumendum ex agresti pastu perfectum: Etenim in ciuitate nutritorum animalium reprobamus: si quidem caprae est falsiore pasca sitientes plurimum atque coadueratim bibant, & multum lac, sed aquatum faciant, quod est coactioni uentris incongruum. Quapropter magis ex caprea, quae lentifoliosa, uel murtae, aut rubi, aut uitis folijs, uel quercus, aut salicis, uel hederæ, aut terebinthi, aut herbæ calicaris, uel polygonij, aut plantaginis, & horum similibus fuerit nutrita, erit lac accipiendum: Confluxit enim constrictiua qualitas herbarum in lactis qualitatem: Nam saepe diagridium, uel helleborum mandentes purgatiuae uirtutis efficiunt lactem, sicut procicolum comedentes lac generant, quod uisum praestet accipientibus abunde. Denique erit primo probandum, atque eligendum quod sit albidius, atque sine ullo odore, & neque globosum, hoc est, frustis coagulatis uariatum, quod Graeci thrombodes appellant: neque in urinae similitudinem mutatum, quod iisdem uroides appellant, sed quod possit unguibus destillatum manere suae tenacitate collectum. Boni igitur, ut diximus, lactis quatuor uel quinque sextarios oportet in uas fictile mittere siue aeneum, immittendae & cochleae, quas nos lapides marinos, uel fluminales accipimus, non marinae igitur ob salinitatem, sed fluminales inuisae: primo quo sunt igne pellucidae, tum auferendae: & ex sufflatis omnibus, quae de se forte dimiserint, ac depurgatis supradicto uasculo immittendae, ac ferulis lac cum iisdem cochleis mouendum, donec ad mediam ueniat partem, siue tertiam: Dehinc refuso lacte projiciendae priores cochleae, atque aliae innouandae similiter exustae, sed per profectum numero, atque forma minores longa per interualla. Haec confectio lactis diacoleon appellatur. Sine hijs uero confectio erit longe simplicior, quam Graeci aperiergon uocant: Vas enim lactis erit imponendum igni molliori, & immissa ferula metiendi mensura totius ac dimidia, & tertiae quantitates, quo non coniectura, sed uera dimensione coctionis quantitate sumamus. Tunc ex ipsa ferula circumlato ductu mouebimus coquentes, ne lateribus uel fundo iugi mansione insidant: Dehinc ultimo coctionis tempore plurimus detrahendus est ignis, & cum ad partem dimidiam, uel tertiam uenerit, erit in aliud uas refundendum, exinde agro dandum, non frigidum, sed leuiter gelatum, quod galactodes appellant. Ac si forte stomachi fuerit euerſio comotacum accipere agrotantes horrescunt, erit frigidum dandum, praefecto uasculo niuibus: Ut enim mel decoctum sit constrictiuum,

οἶνος ἐκιδιαν-
ηός.

Lac diacoleon.

Lac caprinum.

Lac
ἀρρεβῶδες
ἀρρεβῶδες.

Cochleae lapides.

Lac
ἀπείρητον.

γαλακτῶδες.

C sic etiam lac deposito atque excocto tenuissimo liquore, quem Græci orrhon
 appellant, & uapore concepto constrictiuum fieri necesse est. Conuenit denique
 etiam supra dictus ex regula motus. Est enim uirtute constrictiua, & sui
 corporis raritate, tenuitatem lactis, uel aquatum à liquore esibens. Accipere
 autem ægrotantes debent pro passionis magnitudine, & sumendi uoluntate,
 quam Græci orexin uocant, quidam plurimum, quidam paruum, & primo ex
 ea decoctione, quæ sit ad dimidiam partem redacta. Tum ex ea quæ ad ter
 tiam uenerit partem: siquidem sit paulo plus constrictiua uirtutis. Sed erit eius
 usus comparatione prioris minuendus. Tunc post bibitum lac nullum potum
 sumere debent ægrotantes: Est enim ratione carens lac decoctione constricti,
 supermisso liquore in aquam uertere. Præterea in hijs qui sufficienter, uel quan
 tum uouerimus sumperint, nihil erit omnino superdandum: Hijs uero qui
 minus accepisse uidebuntur, sicut de coeliacis ordinauimus, erit superdanda pul
 ticula ex lacte confecta, ut destinatus impleatur modus. Tunc post intermissio
 nem mediocrem si quisquam nauiseauerit, erunt danda mali punici grana, uel
 acinæ uuarum siccarum, quas fabriles appellant, aut mespila, uel sorba. Qui
 dam igitur primam decoctionem probauerunt secundæ præponendam: Siqui
 dem lac in semet uelut calcis qualitatem accepisse uideatur, qua possint putre
 dines ulcerum abstineri. Alij uero secundam magis probauerunt, quibus etiã
 non consentimus: Non enim admixta supradictæ qualitatis causa est abstinendæ
 passionis: Potest enim etiam quiddam calcis uiuæ, quam Græci asbeston
 appellant, lacti admisceri. Sed est incoctio siue insumptio aquosi liquoris, quo
 amisso syncerior lactis qualitas fiat, quæ neque curiosa confectio, neque nido
 rosa, uel fumosa sufficitur, si simplici coctione fuerit procurata: Cum enim lac
 se à suo humore separauerit, quam Græci orrhon appellant, crassius effectum ac
 uiscosus insidens uentri, atque intestinis, & multo tempore immoratum liqui
 da concrassat, & ulcera mitiganter amplectitur. Item alij tertiam partem aquæ
 lacti miscentes decoquant, adferentes quod sit decoctio melior, ne ullo nidore
 siue fumo, aut ustione lactis natura uitietur, ob aquæ admixtionem. Hijs autem
 si usque eo coquendum iubent, donec ad modum præmixti redeat lactis, qui su
 erat priusquam aqua misceretur, & liquidius conficiunt, & non sine suo natu
 rali liquore, quem Græci orrhon appellant, ægrotantibus dabunt, prisca lactis
 quantitate seruata. Sin uero ad partem dimidiam uel tertiam decoquent, non
 solum plurimum decoctionis tempus insument, uerum etiam tarditate co
 quendi diutina fumosum faciunt medicamen. Hæc sunt quæ in ipsorum er
 roribus respondemus: Eius autem datio erit discernenda: Nam primo gela
 tum bibi debet siue tepens, quod Græci galactodes appellant: tum feruens.
 Sed cum primo fuerit profectus aliquis ex ante dato: Hinc enim perfecta pas
 sionis fiet abstentio. Ac si quisquam ægrotantium lac sumere noluerit, aut hor
 rido usu, aut stomachi supinatione recusans, erit alijs adiutorijs adiuuan
 dus. Et si ulcus fuerit in superioribus ac densioribus intestinis, utendum me
 dicaminibus potis, quæ Græci anoterica uocauerunt: Etenim quæ inferio
 ribus clystere iniiciuntur hæc magis patientibus aptanda sunt locis. Et cum
 cibi fuerint adpetentia seruati, nec ullo fastidio ægri uidebuntur adfecti, e
 rit medicaminum consueta magis eligenda materia: ac si fastidium fuerit, so
 la probanda. Sed eorum compositionem atque ordinem ex hijs quæ de coelia
 cis ordinauimus sumi mandamus. Licet præterea cum hijs etiam acaciæ, uel
 cyanthes ex aqua cisternina contrita, donec collyriorum faciat crassitu
 dinem,

Calx
 asbeston.

D

Medicamina
 inferioribus.

A dine rotundata frusta dare bibenda, aut resoluta cum uitello oui assi in quantitate dimidij cochlearij, aut aqua resoluta: in hijs qui febre afficiuntur tribus cyathis: in hijs uero qui sine febris sunt cum uino erit offerendum. Præterea communiter etiam hæc quæ sanguinem expuentibus dantur probamus: Quorum est succus plantaginis, uel una die ac nocte rhus syriaci infusus uino uehementiori: Quo detracto oryza immixta uino coquemus: Dehinc lenticulæ pulmentum decorticatæ atq; subassatæ in puliculæ modum conficere. Item oua aceto cocta, uel ouorum uitella, quæ sint carbonibus assata. Item decoctio ex plantagine, aut agresta, & intybo, quod cicorion Græci uocant. Sed hæc singula erunt duplici coctione curanda: Nam post primam coctionem erunt in aliam aquam transferenda cum alijs nondum coctis: Quorum coctione perfecta priorum secundum probamus effectum. Erunt præterea hæc condienda oleo uiridi, & aceto, & paruo sale, uel quod est melius, rhus. Et si sordidum tardauerit ulcus, iniectione mulsi perferendum probamus, nisi solutio fuerit adiuncta: Vel decoctione mali punici etiam, si crebræ tem poraliter uentris egestionis: quæ quidē erunt terenda. Item corticis pini, aut subassatæ interioris tunicæ, siue corticis glandis, quam sardianam uocant, aut pulenti, aut cuiuslibet materiæ uehementius astringentis. Ac si quisquam harum uirtutum recusauerit usum, horrens oblata, siquidem sensu torqueant acriore, erunt hæc mellis decocti atque durati latitudine cingenda, quo sub dulcedine lateant acriora, & nihil eorum uirtuti derogetur: siquidem etiam mel coctum constringat. Item malorum puni-
corum trium mediæ magnitudinis corticem sumētes, admixto uino lymphato, hoc est, aqua temperato coquemus, in hijs qui sine febris afficiuntur, uel declinante causa melius habere uidentur: Cui cisternina uero heminas sex, quæ corylas Græci appellant, in hijs qui etiam febris afficiuntur, donec ad tertiam partem liquor deueniat. Tum ex ipso duos uel tres cyathos ante cibū dabimus ægrotanti, uel eadem mala omnia contusa atque colata, uino aut aqua immixta erunt offerenda non plus cyathis duobus. Item mala cydonia cum malis punicis decocta in uino dulci, aut squillitico, tunc frictione siccata atque crassificata cum lacte dato conueniunt, uel aquæ cyathis sex. Item ges aster cum aqua ducta curationi conuenit. Alia quoque plurima simillimæ uirtutis infinita specie concurrunt. Item cibo danda alica cum uino melino aut murtino aqua temperato. Tunc plurimo profectu accedente dandi turdi, atq; pulli gallinacei, uel colubarum atque uolantum quæq; sicciora, ut phasiani pectora, uel perdicis, aut attagenæ agrestis: Quæ singula erunt postea apte coquenda, aut mediocriter asfanda, ne lignosa fiant, & digestioni officiant. Aliquando etiam erunt hæc animalia reclusis pectoribus uirgultis murtæ penetranda, aut eis magis replenda. Tunc mediocriter coquenda, ac deinde farina conspersa tegenda, & cinere calido maturanda. Item maritima quæ sunt densioris carnis. Agrestium quoque, hoc est, leporis uel caprex conueniunt pulmenta, uel pomorum, quæq; uisida uirtute constringere ualent, ut mala cydonia cocta uel assata. Item pira, sorba, mespyla, quæ nodum fuerint maturitate dulcia, pruna agrestia, mali punici grana cum exterioribus membranis exsiccata. Itē uua, & magis sumi uapore siccata, quam fabrilem appellant. Omnis præterea cibus erit diligenter masticatio, ne exercendus, quo digestibilis fiat, ne uenter debilitare segnior plurimo labore nixu appropriando corpori quæ sumperit. Melius autē paribus erit apponendū diatheon medicamen, & omne quod fuerit siccatiuum malagma, uel aceto confectum. Tunc etiam uinum dandum, quod fuerit natura plurimum constringens,

Sardiana

uua fabrile

C gens, ac pro regionibus cognitum, ut in Italia Prænestinum appellatum, uel Surrentinū, & magis Signinum ac Marficum: Ex quo oportet etiam alicam myrocuratam dari. Ac si forte hoc uini genus minime fuerit reperiendum, erit quiddam aquæ calidæ admiscendum, quod eandem ualeat imitari uirtutem, ut rhaponticum, uel illud quod Græci appellant inter corticem quercus inhaerens, perterram neruorum fila teneriora. Item rhus linteo ligato, uel galla uiridis, quæ appellata est omphacine, aut uitis amyli, quas elicæ appellant, aut uirga rubi, aut cerasia, aut mala punica, aut tabæ græcæ folia: Non hæc quidem erunt iugiter adhibenda, sed medicaminis uice. Tunc apparente magis profectu adhibendum lauacrum, & corporum motus per gestationem, uel deambulationem insinuandus.

Ac si passio per se uerit transacta superpositione, erunt istædem quæ supra memorauimus resumendi ægrotantes, adiecto uocis exercitio cum corporis uehementi defricatione, & magis uentris in locis. Item cyclus iuxta regulam, quæ aut qualitatis solus habeat ductum, ut æquali quantitate seruata descensus uel transitus ad parui nutrimenti mutationem ueniat, ut à tardis uel paruis uolantibus animalibus ad palumbos uel perdices, & hijs similia. Aliquando per quantitatem solam, ut eodem pulmento seruato, exempli causa, perdices, & paruo modo ueniant ad plurimum. Tunc erunt utraq; iungenda, ut etiam qualitate ac quantitate uariatus formetur cyclus, cum uires ægrotantis ualentes uiderimus. Quomodo autem initium sumendum sit, uel panis fieri partitio: uel quia in pulmentorum mutationibus uinum uel lauacrum detrahimus, ex iam dudum dictis accipiendum probamus: Sed lauacra rara atque calida magis inuenimus aptissima. Tum confirmato corpore, ac resumptis uiribus uomitum conuenit adhibere: & primo ex simplici potu, secundo ex radicibus, quo partiliter locale adiutorium uentri præstemus, & quodam uehementi motu, uel uti purgatione per uomitum effecta, omni impedimento digestionis officij liberetur. Tum transeundum ad mediæ qualitatis pulmenta, & cætera cyclorum ordine suo reddenda usque ad porcine pulmenta. Itaq; agrestium, hoc est, leporum atq; capræ danda iam dudum docuimus. Dehinc adiungenda drimyphagia, quæ sine uomitu erit adhibenda uno uel duobus diebus, ac deinde cætera cycli partes integranda.

Conuenit præterea oliuas nigras aceto decoctas, cum mali punici cortice contritas, admixto pipere albo, & oleo hispano modico, atque recenti ie, uno ægrotanti dare: tunc nulla addita specie, nunc adiuncto pane. Ordinanda etiam cætera resumptiua atq; recorporatiua uirtute medentia, ut gestatio uaria, deambulationis, uocis exercitium, perunctio, defricatio, quæ nunc exercitij tempore, atque unctio nunc arido uel sicco erit aptissima. Item sicca cibatio, & cucurbita recorporatiua uirtutis secundum medias partes, dropax illitus usque ad uentris cõfinitia atq; uertebrorum, psilothia, sinapismi, & paroptesis usque ad cutis ruborem, cum defricatione ex oleo atque nitro. Item arena sole ignita, acopa acriora, ut ex euphorbio, & opobalsamo, & simili uirtute medentibus confecta. Item miasma secundum uentrem, quod appellatur diatapsias, uel diacapaneos, & diaeuphorbium, & aliquando parua sumptio medicaminis poti, quod appellamus diatriõn pipereon. Et sunt hæc cuncta medicaminum libro conscripta Responsionum. Item peregrinatio atque natatio maritima, & naturalium aquarum. Ac si fortificatum corpus rursum fuerit humoris fluore tentatum, quod Græci reum uisum uocant, conuenit hellebori dari decocti, uel radicibus inserti, quod cataplaston appellant: Dissecat enim corpus, & quadam nouitate confirmat. Culpandi præterea etiam nunc ueteres medicinarum conditores: Hippocrates

A Hippocrates enim libro quem ad sententias Cnidias scripsit, helleborandos principio ægros ordinauit, ultimū adiutorium cæteris anteponeus. Dat præterea panem ita curatum, ut neque ab hominibus recte ualentibus posse digeri facile uideatur. Item pulentum, atq; foenigræci semina, cum sint hæc qualitate contraria; alia enim astringunt, alia relaxant, & nulli adiutorio tempus adiunxit. Dio-
Hippocrates.
Diocles.
Erasistratus.
Fortasse Lina
 sus legem
 dum est.
Lac
 ex his.

B Iac offerendum probant, quod schiston appellatur, siue catarticum, quo in acutum potius, ac periculosum ueniant morbum; & exinde possit medicina tantum celerem facilius curare passionem.

DE VENTRIS DEBILITATE. CAP: IIII.

Iam hoc quidam symptomatis genus, quod nos accidens appellare poterimus, scripserunt: & aiunt debilitate uentris acceptum cibum plurimo tempore in eodem permanere; aliquando corrumpi; & magis cum intestinum, quod Græci nestin uocant, fuerit quoq; debilitate uitiatum. Fieri etiam inflatione secundum uentrem existente, attestante paruo dolore & rugitu
u. s. s. s.
per seipsum.

intestinatorum, quem borborisimon uocant, cum plurimo sputu ac ructatione iurgi. Sed erit accipienda curatio ex hijs quæ cum dolore, atq; intestinatorum tormento ægrotantibus adhibenda scripsimus.

DE VENTRIS TUMORE AC DURITIA

& uentositate, inflatione, ac saltu CAP: V.

In morem uentris extantia sequetur secundum præcordiorum media, resistens atque dolorosa, attestante feruore & iugifaltu, & aliquando febricula, cum fastidio & siti, anxietate, & itatione. Sequentur etiam uigilia, & cibi corruptio. Sed discernitur à superiorum tumore, hoc est peritonei, siue cutis superpositæ. Primo quod transuoratus cibus uelut percussum præstet circa stomachi finem, uel uentris initium. Secundo quod adducta cutis digitis, conduplicata sequatur: Duritiam uero uentris sequetur extantia, plurimum resistens sine ullo feruore atque pulsū, uel dolore, sed sola spiratione difficill, & dige,

C & digestionis impedimento paruissimo. Item uentositatem sequitur tensio cum rugitu intestinorum, quæ facile relaxetur, ac rursus colligatur: Et si palma fuerint partes pulsatae, ut tympani resonum fingant: impressæ uero recessum faciunt tardum, & detracta manu facilius surgendo concaua repleant loca. Inflationem uero, quam Græci œdema uocant, sequetur extantia partium. Sed facile atq; plurimum impressioni cedens, & neq; tympani resonum fingens, neque feruoris ingerens sensum. Item saltus commotos iugis sequetur, sicut etiam cor salite perspicimus, cum nimio uel timore, uel gaudio afficimur. Sequitur etiam sensus tanquam uolantis interius ab hijs omnibus, attestante inani tussicula longa per interualla, & thoracis pungente tensione: Sed erit accipienda curatio ex hijs quæ de strictura stomachi conscripsimus.

DE DYSENTERIA.

CAP: VI.

Difficultate officij passio nomen accepit dysenteria. Est autem intestinorum reumatismus cum ulceratione. Sed fit antecedente fluore, quem Græci diarrhœam uocant, aut cholera, aut tumore uentris. Et est difficile celer, frequentius tamen tardans passio. Sequitur in passione constitutos muculenta uentris egestio, atque è ramentis innexa, & humore crasso: primo cum naturalis intestinorū deluit corporum soliditas: dehinc uaria, atque sanguinolenta, & fellofa, aut saniosa, atq; feculenta, aut cū gelati sanguinis corpusculis, quæ thrombos appellant, & liuida, aut carnosa, & membranis plurimæ longitudinis innexa, attestante graui fetore, cum dolore uulcerum, & fastidio, & siti, atq; interiorum ardore. Sequuntur etiam uigilia, & aliquando febricula, anxietas, iactatio, hebetudo, & aliquibus intestinorum rugitus, & tensio cum uentositate, & impedimento urinæ reddendæ. In quibusdam etiam uomitus, & saltus præcordiorum, aut torpor frigidus, lingua humecta, aut plurimū sicca, aut aspera, colore cinereo, aut liuido. Item corporis defluxio, & accepti corruptio cibi feruens, cum iugi atq; incessabili egerendi uentris desiderio, & in eadem admonitione mordicatio intestinorum omnium, uel podicis, aut uicinarum partium. Fit autem ulceratio aut in tenuissimis intestinis, ut pyloro, nestidi, typhlotero: aut in crassioribus, ut in colo, uel longaone; In omnibus enim eodem tempore fieri, uel esse ulcerationem minime posse accipimus: siquidem mors præueniat ægrotautes. Interioribus igitur intestinis factam ulcerationem adprehendimus ex doloris sensu supra umbilicum constituto, siue ex eodem loco initium sumentem, & egestionibus uentris semper tenuissimis. Ac si in crassioribus intestinis fuerit ulceratio constituta, sensus doloris secundum umbilicum efficitur, & egestiones uentris carnosæ apparebunt, & frequenter coagulata magis atq; coacta stercora egeruntur, cum solus fuerit passioe longæ uexatus, & magis eius inferiora: Præuenit enim, atque non sinit cibi digestionem in stercoris uenire qualitatē. Aliquando deniq; ultimo egestionis tempore ulcerū tactu sanguinatio fiet, ut guttarū distillatio appareat, & insignia teneimī demōstret. Quod iuxta sessionis finem, quā Græci hedran appellant, longaonis pars ulcerata intelligatur, manifestis atque promptis concurrentibus signis: Nam deiectione frequenti ægrotautes afficiuntur uentris egerendi, atque ipsa egestio cum quadam uoluntate, & labore nimio efficitur tensio clunium, & pectus pubetens cum sensu, tanquā quiddam corporis solidioris inesse putetur. Ipsa quoq; stercora, uel eorum egestio parua, atq; leuiter muculenta uideatur, & humore

A & humore crassiore cōfecta: Excluduntur enim primo pinguis, dehinc sanguinolenta cum stercore coagulato. Nos deniq; tenesmon dysenterix adiungenda probamus: si quidē sit ulceratio partis intestini, nisi quis uoluerit ante ulcerationē solum tumorē appellare tenesmon: quod est quidē inconsequens omnium scribentium dictis, quibus tenesmus necessariō fuit prouidendus, ut sola proteruitate medicamina pota danda alacri temeritate confingant: sed etiam nobilium multi, ut Diocles libris quos de passionibus atq; causis, & curationibus scripsit, lac ordinat cum melle bibendū, uentrem prouocās in fluorē. Item murrhā cum ouis atq; uino cōmixtam, cū necessariō stomachū murrhā euertere uideatur. Itē utitur ptisana cū adipe sorbēda: Itē galla cum opio, neq; discretionē qualitātū, neq; temporū memorans usum. Praxagoras libro primo Curationum statuit uentrem deducendum peplio & lacte plurimo, cum mulso, potans & aqua salua, & succo betæ, & oleo cum mulso. Hoc condimento iniiciēs, & oleo, & liquido cerotario cum aqua, quibus uenter magis in fluorem prouocatur. Itē nutrit bis cocto pane, qui sit necessariō digestionē difficilis, cum plurimū torretur. Itē piscibus saxatilibus, & carnibus teneris, cū debuerit densioribus magis obstringendam solutionē: Dat aquam bibendā, & uinum dulce, quod etiam sanos inflare perspicitur. Offert farinā cum lacte coctā, quæ indigestibilis probatur: Sic etiam triticī ptisana cum cantabro. Ordināt etiā secundam & tertiam curationē, nullam adijciens discretionē. Itē Erasistratus secundo libro de uentre plurima recte componens, solis utitur constrictiuis, cum sint plurimi dysenterici laxatione indigentes. Themison primo libro Tardarū passionū plurima recte memorauit, aliqua uero correctione indigētia: Laxamenti enim causa, atq; lapsus faciendū aquæ, & arnoglossæ succo iniectionē faciendam probat, & hoc aptum etiam tumoribus memorat, quod ob cōstrictionē siccare perspiciē. Adhinet etiā naribus atq; auribus, & angulis oculorū sanguinis detractionē, nihil propositis profuturā, & post cibum unctiōnē, quo tempore quies est adhibenda, ob digestionis perficiendæ facilitatē. Dat etiam uinum asperius, cum fluorem uehementer uiderit atq; febrem. Et meratū probat offerendum, quo tempore ob augmentum passionis aqua uino infecta conueniat, maxime cum merata potio uexare neuos appetetur, quos Græci cremasteras uocauerunt.

Tenesmos dysenterix iungitur.

Diocles. Myrrha.

Praxagoras.

Erasistratus.

Themison.

Uperuasi.

DE COLICIS PASSIONIBVS. CAP: VII.

Principium huius capituli deest.

Concurrit præterea grauedo, sitis fastidium, & incessante passione, siue accessionis tempore articularum frigidus torpor & liuor, attestante sudore: & mentis hebetudo, cum pulsus paruitate ac densitate. Item sequitur singultus, & uentris abstinentia, aut cum dolore egestio urinæ reddendæ difficultas, capitis grauedo, intestinorum rugitus scatens, quem Græci borborigmon uocant, & augmento passionis uomitus humorum crassorum, quos Græci phlegmata uocāt, tum felineorum, cum tensione membranæ quæ uentrem intra cutem circūtegit, & appellata est peritoneon, quæ perseuerans faciat inflationis causa resonū tympani, cum palma fuerint loca pulsata: Tum extantia cum rugitu plurimo, & dimissionis tempore uenti per podicem egestio cum magno sonitu. Ac si tumor fuerit insidens atque roboratus, erit extantia durior, ac puluoso attestante feruore, cuius circumspectio simplex, sed inæqualis esse uidebitur: quod discernitur

Borborigmon. Phlegmata.

K nitur

C nitur à tectoris ac splenis, uel peritonei tumoribus, qui in peritoneo sunt æqua-
 les: in tectore uero ac lienis quadam circumspectione finiti. Est autem passio ali-
 quando continua, ut plerofq; tanquam ileicos interficiat: aliquando deficiens,
 ut sæpe tarditate perseverans difficile curabilis fiat. Sed eius curatio etiam nunc
 stricturæ conueniens probatur. Quapropter si acuta, uel celer fuerit passio, uel in
 superpositione constituta, conuenit ægrum iacere loco calido, coniectis parti-
 bus in passione constitutis lana limpida atque calida. Adhibendus etiam fofus
 olei dulcis calidi, & sæpe memoratæ uaporationes cucurbitæ apponendæ leues,
 quas Græci cuphas appellant. Item uascula, quæ ambigas uocant, & sunt ma-
 teria testea, uel uitrea confecta: Tum requies atque abstinentia cibi usque ad
 tertium diem, & si causæ poposcerint adhibenda phlebotomia. Ac si sumpto ci-
 bo quisquam dolore fuerit affectus, uel nauſea, erit uomitus prouocandus su-
 mpta primo aqua tepida, uel aqua & oleo, quibus potis immisſis digitis acce-
 pra reddantur: Vexationem enim uomitus, sumptorum perseverans pondus
 atque tensio, & mordacitas tumentium grauior uexatio iudicatur. Adhibenda
 etiam clysteris infectio ex olei calidi cyathis quatuor, admixto & consoluto ad
 pe anserino, uel gallinaceo, uel ouorum uitellis, aut decoctione lini seminis, uel
 hybiscæ radicis, aut malux usualis, aut fœnigræci succo. Inijciunt autem aliarum
 sectarum principes etiam rutatium, aut anethinū, aut panacinū, uel ex cymino
 atque castoreo, & bitumine. Secundum Themisonem uero etiam cum absin-
 thio: Castorei namque uel bituminis dux drachmæ cyathis olei quatuor miscen-
 tur. Rutauero & anethum, & absinthium, & cyminum linteolo illigata oleo
 coquentur. Sed sunt hæc acerrima, & propterea tardis passionibus congrua,
 D quas Græci chronias uocant, uel uentositate laborantibus, & non causa tumo-
 ris dolentibus. Bitumen autem sæpe etiam fastidium ingestis euerso appetitu,
 quem Græci orexin uocant. Cibus dandus conueniens dimissionis tempore,
 atque alternis diebus, donec passio declinet, & sobrius, leuis, calidus. Dandus
 etiã potus non plurimus, ne intestina grauentur, etiã ipse calidus. Tum post so-
 menta cataplasma adhibendum ex lini atque fœnigræci seminibus, & polline,
 * quod Græci magton appellant, aqua mulſa coctum mel decoctione fici pin-
 guis, & hybiscæ radicis, & malux usualis, uel horum similium, cucurbitæ appo-
 nenda adiuncta scarificatione, uel hirudines admouendæ omnibus partibus
 in tensione constitutis: ac deinde uaporatio spongiarum expressarum in aqua
 calida, & oleo, & decoctione fœnigræci, & malux. Tunc post unctionem ex
 iisdem etiã encathismata adhibent. Quidam medici in hijs qui uento fuerint in-
 flati, ex decoctione stercoreum cum aromatis coctorum uaporationem adhi-
 bendâ probauerunt, ex quo liquorẽ etiam oxymelitos miscuerunt cataplasma
 cõficentes, admixtis etiã tunc aromatis, uel nepeta herba, aut pulegio, aut
 hyssopo, aut cymino. Sed hæc in tardis passionibus adiuncta ratione locum su-
 munt perseverante morbo. Conuenit in accessionis statu etiam bibere cyathos
 duos uel tres calido oleo diligenter admixto: Etenim incendia leuigar, & uen-
 trem mollit, & tumorẽ mitigat. Quapropter magis hoc melius mulſo proba-
 mus: siquidem sæpe conflammet atq; inflat. Dantur etiam plurima alia bibe-
 da composita uel simplicia, ut est Zenonis diasticon appellatum codicum me-
 dicamen. Item Cassij ex gingibere confectum, quod diaginibereos appel-
 lant: & mille præterea, quæ concurrenti tempore lacessendo medeantur: præter
 tempus uero grauationem ingredientia aliquos in periculum grauius mitant,
 aliquos errore releuationis fallant, ob præsentis tenporis perditum sensum,
 quod

Zeno.

Cassius.

A Quod Græci anæsthesian appellant, hebetudine partium suffecta. Item simplicia, ut decoctio apij, uel nardi celtiberici, aut herbæ saluæ, aut polij, aut cymini ægyptij, uel rutæ, aut dauci, magis cretici, aut petroselinî tribus cyathis a quæ calidæ admixto cochleari, uel asperso succo polij, aut cymini ægyptij, aut petroselinî, aut cochleari castorei, itemq; fœniculi. Sed est semper horum datio in tumoribus uitanda: si quidem sint acria uel lacescentia uirtute. Conuenit præterea cum totius passionis fuerit status, solio oleo calido plentæ xgro dare, & fir mata declinatione gestationem adhibere, aucta moderatione ciborum. Tum uinum, atque communiter resumptionem, & medijs partibus cerotaria ex oleo sabino, uel cyprino, aut sicyonio, uel glaucino, aut amaracino, aut laurino, aut panacino, aut rutino, aut anethino, samfucino, uel quod diatesauron appellatur, resina terebinthina, cera, iri illyrica, hyssopo, omnibus æqualibus: siue quod diapente uocant, pice, nitro, alumine, sulphure, cera. Sumendæ denique picis liquidæ heminæ duæ, & ceræ libra: Quibus solutis atque leuiter refrigeratis aspergendum nitrum rubrum tritum, & alumen scissum, & sulphur uiuum singulæ telibræ. Cum autem in lenimento tardauerit passio, conueniunt ea quæ fortificare ualeant corpus sine recorporatione demutare, ut uaria gestatio, & deambulatio, uocis exercitium, atque perunctio, adhibito monitore, siue fricatio cum retentione spiritus, & spheræ lusus, uel cursus, & humerorum additus motus. Item cibus qui inflare minime possit ex mediæ materiæ qualitate, & tenue uinum, atque lauacrum longa per interualla: hinc enim facile corpora perfrigescunt. Item rubor faciendus uentris in partibus, atque inter scapulas & clunes ex dropace, uel sole, & flammæ paroptesi, uel parietibus, uel ceromate, aut pellibus, uel arena litoris sole ignita. Item strigilis rasio adhibenda corporibus, & sicca defricatio ex asperis pannis, & cucurbita recorporatiua apponenda. Item unctio acoporû feruentium acriorum, ut sunt diaeuphorbium, aut ca critum, nitri fricatio, & sinapismus, & uaporatio feruens ex aqua marina, uel falsa, uel supradictarum acriorum uirtutum decoctionibus, uel sacellis sale repletis: quibus præstitis uel corpori admotis erunt aliquando cauterer superponendi, & circuminuolendi: Item farina circumclaudendus locus in passione constitutus, & implendus item cauliculis, & oleo: tum immittendi cauterer igniti sensim, non usq; ad loci scarificationem, siue ustionis effectum, sed usq; ad ruborem faciendum. Tum malagma quod appellatur diaspermation, uel polyarchion, aut diadaphnidon, diachylon, aut diaeuphorbium. Item aquarû illisio patientibus locis, quam cataclysimon Græci uocauerunt, & iniectio clysteris rutacij, aut anethini, aut panacini olei, uel extenta uirtute aque falsæ. Et cum olim futuram superpositionem uiderimus, uomitus ieiunio adhibendus ex radicibus. Tum perseuerante passione etiam ex helleboro radicibus inserto: tum infuso, ac deinde conciso iuxta ordinem cycli partium cæterarû. Dandum etiam potui medicamen, quod Græci theriacen antidotum uocant, uel diagin gibereros. Peregrinatio quoque adhibenda, & longa nauigatio, & usus aquarum naturali uirtute medentium, & magis sulphuris ac medicaminis uirtutem redolentium. Item maritimarum, & primo feruentium, tum frigidarum. Ac si retentio uentris fuerit, ob egestionem faciendam adhibenda iniectio ex melle atque sale: Quæ si minime compleuerit effectum, etiam ex aloë admixto succo coliculi agrestis uel usualis, uel lapatij: ex quibus erunt catapotia facienda in erui magnitudinem, quorum quatuor uel quinque dabimus transibenda. Ite marini coliculi offerendi. Erunt præterea præcauenda magis quæ passionem ualent

*ἀκτιδιαν.**διατρίαιερ.**διαπύρι.**λυδὸς σφæρα.**κλυστήριον.**διαικία.**κλυστήριον.*

Cleant refrigerare, ut frigus, indigestio, libido, uel quæ inflare ualeant cum sumuntur: item frigida plurimo scilicet tempore. Veteres autem, & magis Erasistratus Ventrifluis. Catarrhica. tica uocant, uel pessulis, quos balanifimos dixerunt.

*Ventrifluis.
Catarrhica.
Balanifimos
pessuli.*

DE LUMBRICIS. CAP: VIII.

Tem alij ad aciores clysteres confugerunt ex initio adhibendos, uelut Asclepiades: & aliquibus etiam fluor uentris efficitur sine lumbricorum exclusione, aliquando attestante fastidio & debilitate, & pallore cum tenacitate corporis: & nunc tussicula arida leui ex occasione commota: nunc solutione atque defectu corporis & animæ, quem lithymian appellant. Pueris uero dormientibus turbatio membrorum efficitur, gemitu attestante cum iactatione, & stridore dentium, & sæpe contra solitum morem prona positio iacendi: Tum clamatio sine manifestatione, exiliente cum uocibus ægrotante. Quibusdam etiam repentinus casus occurrit, ut oppressi obmutescant, nunquam similiter affecti. Item aliquando conductione uel contractu membrorum rapiuntur, & quidam per interualla conticescunt, & in febribus demersione lethargorum simili premuntur. Item totius uultus paulatim nimia insinatio, nunc detractio rubore mutantur, & aliquando articularum frigore cum difficili responsione, siquidem interrogentur, manibus elatis iactantur, attestante sudore.

æmestipin.

In pueris uero lumbricorum conuersio, siue connexio sæpe occurrit, ut etiam tactu sentiat durities in ea intestini parte, quæ fuerit magis in ultima tenuitate. Tum denique eorum euersione ægrotantes interficiuntur. Pulsus uero, ut etiam Themison libro nono Epistolarum designat, est inæqualis ac plurimum deficiens. Excluduntur autem nunc per uentrem, nunc per stomachum atque os, uel nares, & aliquando sponte connexi in sphaeræ similitudinem: plurimi amplexu mutuo unculati, aliquando singulares. Itæ sanguinolenti, uel fellofi, aut cū stercore per podicē, uel humore felleo, uiui aut mortui, pleni aut inanes, & omnes, aut ex parte, albi uel fului. Alia denique plurima sequentur ægrotantes, quibus designari supra memorata necesse est: Et nunc parua, nunc plurima pro quantitate animalium ac forma: uel quod nunc plurimum, nunc parum noceant, locorum differentia uariante, cum nunc ad stomachum ascendunt, nunc in intestinis perseverant, & ægrotantium uires nunc debilitate, nunc fortitudine habituantur, & nunc cum febribus, nunc sine febre. Sed quoniam multa ex accidentibus alijs quoque similia passionibus inueniuntur, ut alienatio mentis furori, atque phrenetidi, uocis amputatio, lethargo, & præfocationi matricis, & apoplexix, & epilepsix, atq; apprehensioni sensuū. Qui autem ex lumbricis patitur nunquã spumas excludunt. At uero præfocatio ex matrice cum ascensu matricis efficitur, quem Græci anadromen uocant, & magis in ætatibus perfectis, antecedente matricis ægritudine. Ex lumbricis uero facta uocis oppressio magis ætatibus imperfectis adscribitur, antecedente uentris atque intestinorum querela. Item à catalepticis discernuntur lumbricis laborantes: siquidem illi in febribus obmutescant maiore atque percussibili pulsu restantes. Qui autem à lumbricis id patiuntur, etiam sine febribus uocis amputationem sustinent, cum pulsu paruo atque crebro. Item ab ileicis discernuntur, qui lumbricorum tormento uexantur: siquidem neque uentris officium in hijs abstinetur, uel pallor antecedit, aut contra consuetudinem iaceant proni, uel dormiant cum gemitu,

Themison.

anadromen.

mitu,

A mltu, & irrationabili exclamatione. Item à stomachicis discernuntur, cum nullus fuerit humor in stomachi partibus inuentus, & intestinorum tormenta sustineant. A syntecticis uero discernuntur, quod nulla querela tormentorum, uel conuersionis, aut doloris in intestinis, uel uentre afficiatur: quod necessarîo lumbricis laborantes sequetur. Item ab hijs qui naturaliter, uel ex multitudine cibi per somnum labia conducunt in similitudinem sorbentium, uel sine ulla ratione aut exiliunt, quod moderatione accedente, atq; cibi facta deductione releuantur. Hij uero qui lumbricis afficiuntur magis uexentur parcitate ciboru. Hæc est similitum discretio passionum. De exclusione uero siue egestionem lumbricorum ueteres medici præciam significationem posuerunt, & appellauerunt prognosin: in quo diuersa fenserunt: Nam Hippocrates libro Prognostico significare inquit lumbricos interfectionem ægrotantis, quoties mortui fuerint exclusi omnibus in morbis. Item quidam communiter mortuos lumbricos aiunt grauiâ denuntiare: siquidem ostendant inesse corpori ruptionem. Diocles libro Prognostico euomitos inquit lumbricos nihil alienū significare, nec esse absurdum: per inferiora uero excludi quoque lumbricos non admirandum, sed mortuos & inanes esse melius ac salutare: Viuos uero atque plenos & sanguinolentos perniciosum. Item libro de egestionibus scripto, uiuos uel plenos, ac sanguinolentos febribiles dixit. Erophilus uero libro quem ad Hippocratis Prognosticum scripsit, siue uiuos, siue mortuos excludi negat incongruum. Apollonius Glaucus libris quos de Interioribus scripsit, reiectos rotundos lumbricos initio significare indigestionum frequentiam, ul'imo uero ægritudinis properare iudicium, quod crisin appellat. Item uiuos ac plenos, & sanguinolentos non recta portendere. Apollonius Memphites inquit in intestinis animalia nata in morbis grauiâ significare, & magis mortua, quàm si uiua excludantur. Item Antiphanes libro quem Panopten appellauit, melius esse per inferiora, quàm per uomitū lumbricos excludere, & solos magis quàm cum stercoreibus. Chrysiippus Asclepiadis sectator, libro tertio de lumbricis, solis in celestibus causis, siue periculosis mortuos inquit lumbricos egestos interfectionem ægro portendere: Ostendunt enim mortui aciem uehementem inesse, quando magis ægri periclitantur. Sic inquit denique Hippocratem ferri, dicentem suo libro, eos qui in ægritudinis declinatione cum stercoreibus egerunt, nihil graue significare. Sed neque inquit Dioclem Hippocrati contrariam protulisse sententiam, dicendo mortuos uel inanes esse meliores: siquidem hic in febribus solutionum hoc dixisse uideatur: Hippocrates autem mortem significare, sed in febribus strictura. Nos uero communiter significari aliquam ex lumbricis dicimus corruptionem, quam lientericis irruentem bonum quicquam portendere iudicamus, de ipsis scribentes docuimus: in omnibus uero cæteris noxiam. Item sanguinolentoru exclusio etiam debilitatem significat: Albi etenim, & nondum mutata aut corrupta materia nutriuntur: Sanguinolenti uero uellendo ex ipso sanguine nutriuntur. Item in augmento accessionis febrium exclusi turborem altiorum partium ostendunt, & magis si fuerint sanguinolenti: declinatione uero laxamentum, sicut cætera, hoc est stercoreum uel urinx, uel quorumlibet officiorum egestio: Etenim laxatis corporibus reddi uidentur: quippe cum quorum adiectio grauet, eorum detractio necessarîo releuet. Hæc est lumbricorum significatio, sed ob curationem in hijs quos ascaridas uocamus

- C** cauimus, si tumor in longaone fuerit constitutus, oportet iniectionem olei adhibere: quæ cum fuerit reddita, erit infusio aut decoctio centaureæ, uel absinthij iniicienda: Ac siramenta fuerint exclusa sanguinolenti coloris, decoctio mali punici corticis, uel gallæ conuenit iniectioni. Aut si perseverauerit, chartæ *Arsenicon.* exustæ, & auri pigmenti, quod Græci arsenicon uocant, æquali pondere, quod sit in quantitate drachmarum sex, cum succo arnoglossæ. Ac si putredo apparuerit, quam Græci menomen appellant, erit aqua ialsa iniicienda, atque congrua medicamina, sicut nuper docuimus: Ex hijs enim & animalia interficiuntur, & alij trochisci prohibentur, & ulcera cicatricantur. Ac si rotundi fuerint lumbrici, qui nunc stricturæ accidunt, nunc solutioni, nunc ulceribus intestinorum: & nunc in celeribus passionibus, nunc in tardis, quas chronias uocant, non ex supradictis, sed sua in corpore alienitate uacantes ex corruptione ciborum effectæ, oportebit curationem pro supradicta curari differentia: Et si ipsa animalia corrumpeunda uiderimus, erunt medicamina adhibenda, aut tanquam aliena, atque indigentia detractioe auferantur. Ac si passionibus fuerint appenditia, quæ sæpe generandorum animalium fuerunt causæ, erunt congrua ipsidem passionibus adhibenda: Hijs enim conuictis etiã animalia interficiuntur. Quapropter si strictura fuerit in corpore, fomentatio competens est adhibenda, atque cataplasma laxatiuum, & si ratio coegerit, phlebotomia: quæ singula suis temporibus aptanda probamus. Tum cucurbita adiuncta scarificatione medianis partibus admoenda: Hijs enim laxatis sine ulla medicaminũ uirtute, [†] atque facile animalia decidunt oleo potu, aut aqua calida, & oleo uel decoctione noxarum, aut glycyrrhizæ, cuius libra infusa in aquæ heminas sex, usque ad tertiam partem erit decoquenda: Et hijs præterea cibi tempore dari potest sorbille quicquam, ut illud quod Græci appellant oleoptisanon: Ex hijs enim & turmentia relaxantur, & animalia quæ inesse uidentur, lapsu quodam ac deseriorentumentium dimissa fundentur. At si solutio fuerit in corpore, erunt stringentia adhibenda, & exercitatus cataplasma, sed ex lupini pollinibus confectum, & aceto cum melle tribus uel quatuor cyathis aquæ commixtis, cum ceruini cornu ferragine aspersa, quam Græci rhinen uocant, in cochlearis pleni quantitatem, si tarda fuerit passio, quam Græci chronian uocant, quoniam indiget recorporatione, atque lacescentium medicaminum uirtute. Sed in lenimento constituta erit uaria coniectura facienda, quo animalia excludantur. Quapropter adhibenda medicamina, harũ partiũ fomentatio ex oleo ueteri, & apponenda unctio fellis taurini ægotatis umbilico, uel lanæ ex ipso tinctæ particula: Tum cataplasma ex polline lupini consperso ex decoctione absinthij aut santonici. Admiscendus denique etiam succus earundem herbarum. Si uero uehementius oportuerit animalia alia sauciare, conuenit etiam tanquam acriores cibos, & propterea aptos, uelut in drimiphagia, dare cepam, allium, quæ nunc incocta, nunc mediocriter cocta, quo minima eorum uirtus erit offerenda: nunc enim urgente lumbricorum exclusione hijs uti cogimur rebus. Facit idem sinapi exuccatum, uel adiuncto panis comestum. Item nasturtium cum aceto contritum, siue ut Græci uocant, cardamum, immisso atque infuso panis. Item laser aceto solutũ, siue sinapi, quo comedenda tinguantur, uel ouo sorbili admixtus iste liquor detur in erui modo: Item absinthium cum uino potu datum. Ac si ulceratio fuerit intestinorũ, congrua probamus adhibenda pro ulcerum differentia. Ac si febres non fuerint, neque alia quælibet passio lumbricis conuerit, nihil oportet conijcere, sed, ex medicaminum uarietate eorum, intersectionem atque

A detractiōem efficere: Sunt enim bestiolæ, quæ Græci theridia uocauerunt, sed
 producenda atque extendenda erit magnitudo curationis pro accidentium mo-
 do: Et quoniam aliquando sunt in uentre constitutæ, quod probatur ex agro-
 tantiu querelis, cum locorum sensus tanguantur: aliquando in intestinis, & ne-
 cessariò quæ in uentre sunt celerius afficit medicaminum cibus ac potus. Intesti-
 nis uero quæ per clysterem fuerint iniectæ: nam & ex uentre ad intestina hæc sæ-
 pe animã, & ex intestinis ad uentrem refugiunt. Erit sanabilis ergo, ut ubi
 apprehenderimus esse copiam lumbricorum, usum primo adhibeamus cõgruū
 cibic potus, similiter epithematum usum seruantes, & cataplasmatum, deinde
 clysterem. Oportet igitur potum dari absinthij pontici decoctionem, siue mari-
 ni, aut fantonici usq; ad modum datū cyathorum uel trium: & nunc nulla alia
 admixta materia, nunc oleo adiuncto, uel decoctione lupini, aut noxarum cum
 cornu ceruini ferragine, & laser aqua solutum uel aceto, & admixto sinapi, aut
 ouosorbili transuoratum. Item alica in qua fuerit infusa aloë, siue ipsa transuo-
 rata: Nec non etiã trochiscus dandus, qui appellatur picros, uel illa hiera quæ
 dialoës appellatur: quorum compositiones Responsonum libris de medicami-
 ne scribentes tradidimus. Item cardamum quod nasturtium uocamus, torridū
 ac tritum cum aqua uel mullso, aut cum melle in electario datū. Item lupini sic-
 ci decorticati atq; transuorati cum melle quindecim numero, uel uiginti: quod
 si minime quisquam transuorare ualuerit, eorum polline conspersum atq; tritū,
 quantum tres digiti capere potuerint aquæ bibendum admiscemus, siue mullso
 aut decoct. one noxarum, aut electario admixto melle dabimus. Item gentianæ
 succum in cochlearij modum cum mullso conuenit dare, atque horum similibus
 uti uirginitibus. Item absinthium cum uino, & castoreum cum mullso. In paruis
 uero pueris, quo latere possint, nasturtium frixum siue tritum cum melle atq; la-
 cte dabitur potui, uel commixtum pani. His igitur rebus erunt cibi ponendi:
 pulcibus enim atque sorbilibus conuenit absinthium concoquere, uel similes
 herbas. Hoc etiã si sicco sico atq; pingui, uel palmulis, quas pateros appellat,
 quæ concisæ atq; immissæ, & cibo datæ mederi ualebunt. Faciūt præterea mora
 quæ data, quæ uulgo celsa Latini uocauerūt, Græci uero sycamina. Itē ex amig-
 dalis amaris sorbilia cõfecta, quæ Græci trophemata uocauerunt, & cõmuniter
 cuncta quæ uentrē deducere ualent. Hinc deniq; etiã pinnæ aridæ ueluti atq;
 tritæ potui sufficientem modum miscuerunt. Conuenit etiã urtica, siue sola, si-
 ue cum aliqua decoctione cõfecta: Nam ob celebrandam curationē uehemen-
 ter utilia probamus catapotia ex squilla atque chamælea cõfecta. Sumpta igitur
 squilla erit acriori aceto concoquenda, ne fluida fiat. Tum terenda diligenter,
 ac deinde chamælea, anchusa atq; creta admiscēda squillæ, quantum res patitur,
 ut ad eniplastri ueniat qualitatē. Tum faciendâ catapotia in fabræ magnitudinē,
 & pro uiribus ærotatis dāda, ut fortibus octo uel nouē, imbecillis sex uel septē,
 pueris uero tres uel quatuor ex aqua calida. Potest etiã ipsius chamæleæ cõcisæ
 atq; cõtritæ cū mullso quippiã dari transbibendū, uel cū lericulæ paruo modo sor-
 bendū: sed pueris obolus unus, maioribus uero oboli duo sunt dandi: Itē forti-
 bus tres. Perfecta tamen potio drachmæ unius continet modū. Vtendū præterea
 epithemate circa medias partes ex lupini pollinibus aut melanthio, & decoctiōe
 absinthij, aut fuluo liliorū, aut cerotario cedriæ admixtis lupinis tritis, aut absin-
 thio, aut agrestis peponis interiora, quæ Græci colocyntida uocāt, cū melle atq;
 lupinis, aut centaureæ uel aloës partibus duabus, & diagridij parte una cū melle
 & felle taurino. Erūt præterea oia quæ potui ordinauimus dāda et.ã per clysterē

supra.

προξερδὲ πικρῶν ἰσπὴ δισδαῖον.

Mora celsa.

τροφῆματα.

καταπότια ἐξ ἰσπίλλου.

καλοῦσι.

Ciēda, & magis adiuncto uel admixto oleo plurimo calido, & succis præscri-
 ptis, quo plurima mordicatione intestina afficiantur. Ac si lati fuerint lumbrici,
 erit adhibendus uomitus ex oleo, non ex radicibus, & alia die clystere utendū,
 admixta nitri parte, uel salis. Danda etiā aqua falsa potui, aut glycyrrhizæ ra-
 dicis decoctio, aut similiter incocta glycyrrhiza. Alij uero tres drachmas gly-
 cyrrhizæ cum nitro probauerunt. Alij diagridij obolos tres, cum polyodij her-
 bæ drachmis duabus. Alij ex pinnis medicamen confectum. Sed erit semper
 tentandum, ubi res patiuntur, ut hijs utamur medicaminibus, quæ minime sto-
 machum afficiant. Tum cum sensum acceperint agrotantes animalium caren-
 dorum, ut interpellatione uentris admoneantur, subiicienda erit aqua calida,
 quo & loca relaxentur, & animalia procedant, ne frigore percussa fugiant. Erīt
 præterea curandum, ne frequenter hæc animalia renascantur, ut unctio ne regu-
 lari corpora fortificemus, adhibito præceptore, adhibita etiā recorporatione
 cyclica, quæ fit uomitu radicum, & drimiphagia, & dropace, & sinapismo,
 & paroptesi, & horum similibus uirtute rebus.

DE MOLLIBVS, SIVE SVBACTIS,
 quos Græci malthacos uocant, CAP: IX.

D

Olles, siue subactos Græci malthacos uocauerunt, quos qui-
 dem esse nullus facile uirorum credit: Non enim hoc huma-
 nos ex natura uenit in mores, sed pulso pudore, libido etiā
 indebitas partes obscœnis usibus subiugauit, cum nullus cu-
 piditati modus, nulla satietati spes est, singulis spartanum suf-
 ficiunt sua: Nam si nostri corporis loca diuina prouidentia cer-
 tis destinauit officijs. Tum denique uolentes ueste atque gressu, & alijs scœmi-
 ninis rebus, quæ sunt à passionibus corporis aliena, sed potius corruptæ mentis
 uitia: Nam sæpe tumentes, uel quod est difficile, uerentes quosdam, quibus
 forte deferunt, repēte mutati paruo tempore uirilitalis quærunt indicia demon-
 strare, cuius quia modū nesciunt, rursus nimitate sublatis plus quoque quā
 uirtuti conuenit faciunt, & maioribus se peccatis inuoluunt. Constat itaque
 etiā hoc nostro iudicio, hos uera sentire: Est enim, ut Soranus ait, mali-
 gne ac scœdissime mentis passio: Nam sicut scœminæ Tribades appellatæ, quod
 utranque Venerem exerceant, mulieribus magis quā uiris misceri festinant,
 & easdem inuidentiā penè uirili sectantur: Et cum passione fuerint desertæ,
 seu temporaliter releuatæ, ea quærunt alijs obijcere quæ pati noscuntur, iuua-
 mini humilitate duplici sexu confectam, uelut frequenter ebrietate corruptæ
 in nouas libidinis formas erumpentes, consuetudine turpi nutritas, sui sexus
 iniurijs gaudent: Sic illi comparatione talium animi passione factari noscun-
 tur: Nam neque ulla curatio corporis depellendæ passionis causâ recte puta-
 tur adhibenda, sed potius animus coërcendus, qui tanta peccatorum labe ue-
 xatur: Nemo enim pruriens corpus scœminando correxit, uel uirilis ueretri ta-
 ctu mitigauit. Sed communiter querelam siue dolorem alia ex materia tolera-
 uit. Denique etiā à Clodio historia curationis data ascaridarum esse perspi-
 citur, quos de lumbricis scribentes uermiculos esse docuimus longæoni in par-
 tibus natos. Parmenides libris quos de natura scripsit, euentu inquit conce-
 ptionis molles aliquando, seu subactos homines generari. Cuius quia græ-
 cum est

Soranus.

Soranus.

Clodius.

Parmenides.

A cum est epigramma, & hoc uersibus intímabo: Latinos enim, ut potui, simili modo compo sui, ne linguarum ratio mísceretur.

Fœmina, uirq̄ simul Veneris cum germina míscunt
 Venis informans diuerso ex sanguine uirtus
 Temperiem seruans bene condita corpora fingit.
 Nam si uirtutes permixto semine pugnent,
 Nec faciant unam permixto in corpore diræ
 Nascentem gemino uexabunt semine sexum.

Vult enim seminum præter materias esse uirtutes, quæ si se ita míscuerint, & eiusdem corporis faciant, unam congruã sexui generent uoluntatē. Si autē permixto semine corporeo uirtutes separatæ permanferint, utriusque Veneris natos adpetentia sequatur. Multi præterea sectarum principes genuinam dicunt esse passionem, & propterea in posteros uenire cum semine, non quidem naturam criminantes, quæ suæ puritatis metas alijs ex animalibus docet: nam sunt eius specula à sapientibus nuncupata, sed humanum genus, quod ita semel recepta tenuerit uicia, ut nulla possit instauratione purgari, nec ullum nouitati liquerit locum, sitq̄ grauior mentis culpa, ut cum plurimæ genuinæ, seu aduentitix passionibus corporibus infractæ consenscant, ut podagra, epilepsia, furor: & propterea ætate uergente mitiores procul dubio fiant: Omnia etenim uexantia ualidos effectus dabunt firmitate opposita subiacentium materiarum, quæ cum in senibus deficit passio quoque minuitur, ut fortitudo: sola tamen supradicta, quæ subactos seu molles efficit uitros, senescenti corpore grauius inualefcit, & infanda magis libidine mouet, non quidem sine ratione: In alijs enim ætatibus adhuc ualido corpore, & naturalia uentris officia celebrante, gemina luxurix libido diuiditur, animorum nunc faciendo, nunc facie iactata.

In hijs uero qui senectute defecti uirili Veneris officio caruerint, omnis animi libido in contrariam ducitur appetentiam: & propterea fœmina ualidius Venerem poscit. Hinc denique consiunt pluri metiam pueros hac passione iactari: Similiter enim senibus uirili indigent officio, quod in ipsis nondum & illos deseruit.

CÆLII AVRELIANI SICCEN-
 SIS LIBRI QVARTI
 T I F I N I S.

CÆLII

CAELII AVRELI- ANI SICCENSIS CHRONION LIBER QVINTVS.

CVI HÆC INSUNT.

- De ischiadicis & psoeadicis.
- De articulari passione, quam Græci arthritin uocant.
- De podagra.
- De renali, quam Græci nephritin uocant.
- De tardis uesicæ passionibus.
- De diabete.
- De feminis lapsu, quem Græci gonorrhœan uocant.
- De somno uenereo, quem ontrogonon uocant.
- De debilitate seminarium uiarum.
- De uomicis, siue internis collectiõibus, quas Græci empyemata uocãt.
- De polyfarcia.

DE ISCHIADICIS ET PSOEADICIS. CAPVT PRIMVM.

D
ischiã.
psoã.

Partibus quæ dolore uexãtur hæc passiones nomina sumpserunt: Nam uerteborum summitas ipsorum initio terminatur, Græci ischia uocauerunt. Item musculos clunium sub spinæ finem ex interioribus atq; exterioribus adherentes psoas uocauerunt. Generantur istæ passiones nunc ex manifestis, nunc ex occultis causis, ut est perfrictio profunda, uel terrena cubatio, aut casus, uel repentinus percussus, aut iugis atq; immodicus usus ueneruus, aut quilibet longissimi temporis morbus. Item uehemens abductio, uel raptus in exercitio factus, aut longissimi temporis hæmorrhoidarũ fluoris tentus, uel insuetã humi fossio, aut cuiusdam ponderis leuandi ex interioribus conatio. Fit præterea in omnibus ætatibus, sed frequentius in medijs. Sequitur ischiadicos dolor uerteborum: quam passionem multi duplicẽ ischiada uocauerunt, attestante grauedine & difficili motu, contra solium morẽ, & quibusdam cum leui torpore ac formicatione: quibusdam cum uehementi atq; pungenti, & feruido dolore, & ad sensum patientis, tanquã serpentis conuolutus motus: Aliquando etiã cum febribus, ut neq; in lecto suã conuentionẽ ferre ualeant ægrotantes, & primo in uertebro, dehinc partis suæ penetrans loca, & usq; ad mediam natẽ, ac superius ad inguen, uel ad ancalen perueniens atq; surã, dehinc etiã talum, & pedis summitatẽ. Tum cum passio tarda uerit, cessante nutrimento cruris totius tenuitas fiet, quam Græci atrophian uocãt, incipiens à clunibus, siue ab inferioribus locis, attestante debilitate, & sæpe con ductis partibus breuitate cruris, aut ultra naturã longitudine passionis distẽsio, ne suffecta, ut in paraly sin ueniat, aut ipsius uertebri duratæ partes extãtiores suant. Constringitur præterea sæpe ac retinetur uentris officium, aut cum plurimo dolore perficitur, ob tensionem atq; spiritus retenti percussum, & in itinere pressu, quibus forte permittitur, ut in itra motus impediatur, feruore partiũ attestante:

ac si

ischiã.
psoã.

ischiã.

A ac si perseverans fuerit motus facilior fiet: Tum rursus subsidunt, uel intenti resistunt repete, tanquam fuerant necdum gressu tentato. Tunc magis uehementem dolorem sentiunt, & ambulant quidam capitibus digitorum gradientes: alij extenti quidem, sed sinuatis clunibus, ut neq; se pronos inclinare ualeant: alij contracti atq; conducti, qui peius omnibus habere noscuntur: siquidem passio apprehenderit etiam spinæ musculos, & propterea duritia quadam hæc inuasisse uideatur loca. Patitur autem principaliter membrana quæ ossa circumregit, quam Græci periosteon uocant: Item musculorum capita, uel summitates. Deniq; augmento passionis intercreatus humor, & frequenti dolore corruptus, in saniem transiens partes aliquas collectionibus afficit. Sed quoniam plurima sunt prædictorum sequentur etiam eas quæ matricis uexatione afficiuntur, & magis cum eius fuerit inclinatio facta, quam paracelsin uocant, facienda est discretio passionum: & primo quod matricæ patiente in eadem potius causæ inueniuntur, atq; ex ipsa initium sumant. Pœadici uero clunium dolore afficiuntur, & tardo motu, ut se renitente dolore nec inclinare ualeant, ac difficilius & dolentius subrigant. Plurimis igitur dolor cito conquiescit: aliquibus uero perseverat, partes durefcunt atq; conducuntur. Hijs deniq; usq; ad pene cutem unicus sequitur gressus. Si itaq; exteriores musculi fuerint in passione constituti, etiam tactu tentati dolent. Interiores autem ex interioribus dolorem accipiunt, tanquam in nephriticis contingit: Quos propterea deniq; similes discernimus: siquidem alia multa eisdem propria concurrent, quæ de ipsis scribentes memorauimus. Pœadici autem, atq; ischiadici, quorum nunc curationem scribimus, dolor efficitur nunc iugis, nunc deficient, ordinatus aut inordinatus, ac longis uel paruis interuallis recurrens, ac puris, limpidis lenimentorum uariatus ipatijs: aut mediocres reliquias seruans. Utilem inquit Hippocrates ischiadici dysenteriam: Habere enim imitationis quiddam recorporationis faciunda: quanquam plurima uexatione corpus afficere uideatur. Item hæmorrhoidas, uel uarices, ut alij dicunt, laxamenti causa. Sunt autem difficiles curatione magis, qui plurimo tempore fuerint passione uexati, & multis atque uarijs accidentibus lignis affecti. In ordine itaq; curationis hæc erunt intuentia, ut cum recens fuerit passio uel ueterata, Sed in superpositionis tempore constituta, iacere faciamus ægotantem mollioribus stramentis calido in loco, adhibita abstinentia & requie usque ad primam diatriton. Tunc lanis mollibus ac limpidis oleo calido dulci præinctis dolentia loca contegenda. Adhibenda etiam somnatio iugis ex oleo dulci calido. Item uaporationum commutatio, sicut in multis docuimus scribentes, & phlebotomia tempore confuero, atq; ex brachio dolenti parti è contrario, uel plurimum dolenti comparatione alterius. Ac si æqualis in utraq; fuerit parte dolor, ex eo in quo fuerit facilior uena erit detractio facienda. Si neq; hoc occurrerit, ex sinistro brachio adiutorium adhibendum: siquidem minus officijs dominæ necessaria pars esse uideatur: nisi forte sinistri, hoc est scæsi fuerint ægotantes. Tum tertia die adhibenda perunctio ex oleo dulci atq; calido. Dehinc ora lauanda, cibis dandus nutritibilis, calidus, tener, tanquam stricturnæ conueniens, & potui aqua calida usq; ad declinationis tempus. Seruanda etiam cibi alterna dietarum oblatio. Tunc cessante dolore resumptio adhibenda. Perseuerante uero alia diatriti tempore, adhibenda iniectio ex decoctione scenigræci seminis, aut lini, aut hybisci, quam Græci althæan uocant: quo pariter fota atque uaporata interiora laxamento consentiant. Admiscendum denique oleum calidum. Item succus alicæ uel pitæanz, uel oleum solum, aut admixto adipe aserino, uel gallinæco injiciendum.

C inijciendum, uel hijs quicquam simile conſolutum. Ac ſi uenter fuerit abſentus, erit muſſum inijciendum. Tentanda denique & properanda ſequentibus diebus facilitas uentris: Quo cōuenit, ſi hoc minime perficere ualuerimus, etiā lino zoſtin herbam nunc ſolam cibo dare, nunc adiuncta malua: item agreſte colicum. Sed fugienda prædicimus quæcunq; fuerint uehementiora, quantū quidem res admittunt, ut diagridiū, helleborū nigrum, chamælez ſemen, quod Græci coccum Cnidium uocant, agaricum, agreſtem peponem, quem colocyn-
*in ijs diuini-
 uolus.*
 tida dicunt, ſingularia uel coniuncta. Item hiera, quam diaſcāmōnias appellant, ne plurima uexatio pro parua commoditate ſequatur: Nam poſt fomenta conuenit cataplaſmata adhibere: quorum cōfectiones atq; ſpecies ſæpe conſcripſimus. Ac ſi permanſerit dolor, adhibenda ſcarificatio. Hirudines etiā adhibenda, quas Græci bdellas appellant. Hoc quidem ſecundo uel tertio faciendum, ſi cauſæ popoſcerint. Tunc uaporatio ſpongiarū ex aqua calida, uel aliqua decoctione laxatiua uirtute mitigantium materiæ adhibenda, quarum iam ſæpe ſpecies memorauimus. Ex iſtis quoq; encathifmata facienda. Item ceroraria dolentibus apponenda partibus ex oleo pingui, uel cyprino, aut ſicyonio, uel ex radice hybiſci conſecto, aut irino, aut malo batrino, ſingularibus atq; cōmixtis. Ac ſi duritia emerſerit ad miſcendum adipem, aut medullam ceruinam, uel bulbam, aut melilotum, aſthybiſci rad. cē percocta in muſſa, ac diligenter contritam, aut decoctionem eiufdem hybiſci, uel ſcænigræci, & lini ſeminis triti in melis craſſitudine conſecti. Ac ſi difficile paſſione declinare uiderimus, erit em-
ſubſeris.
 baſis adhibenda ex oleo, & aqua calidis. Tum cum fuerit plurimum minutus dolor, uariuſ offerenduseſt cibus, ex mediæ qualitatis materia. Adhibendum
D etiā lauacrum, dehinc lene uinum: Tunc malagmata partibus in paſſione conſtitutis, ut diachylon, uel mnaſeum, aut dioxeleum, uel niſeos. Item unctiōes quæ mitiganter emolliant, & neque perfrigeſcere partes permittant. Ceroraria quoq; limpida, aut diaſamūcum acopum, aut irinum oleum aut ſamſucinum. Ac ſi paſſio fuerit tarditate inueterata, & plurimo tempore perſeuerans, & in lenimento conſtituta, ſi hoc limpido uiderimus, lenimentū erit pro modo permanentis doloris curationis faciendā moderatio: Tunc enim conuenit motus quidem, ſed fertorio lecto, dehinc cathedra uel ſella uſque ad inanem penetrandus, ſicut in phlebotomandis facimus: ſed ab umbilico inferius hijs qui leuius
uolunt.
 afficiuntur, præcauentes uenarū diuiſuras, ac deinde muliebre cathere liquorē detrahimus, qui ſæpe aquoſus, ſæpe fuluus, aut ſanguinolentus, ſi res patium excluditur: quod quidem etiā ante factam diuiſuram pleriq; futurum ſignis apprehendere uoluerunt: Quorum alij talem fore dixerunt, qualis urina fuerit ægrotantis: Alij qualis color apparuerit cutis: alij quolibet uiſcere patiente ſanguinolentum: non patiente uero ex cauſa auidiſſimi potus hydropiſmo concepto, uel ſalis potu mundum atq; perſpicuum liquorē fore. Sed hæc præter quod
ſimilitudinem
 ſiſſimæ ſunt opinionis, etiā ad mutationem chirurgiæ inutiliter quaſita uidentur, niſi ſolum quod recte probamus, per cathera liquorē aufertur, ſemel atq; eodem tempore omnem auferendum. Sin uero aliqua obſtiterint, poſt primam detractionem motarium aqua inſuſum ſupra diuiſuram res impli-
 cantes, ſpongiam de ſuper mollem apponemus: ac deinde leui ſaſciola amplo xo loco paululū differimus, quo turbatio corporis reſoluatur: ac deinde reſumpto ægrotante eodem die reſiduum detrahimus humorem: Sin minus, alia die manibus comprimentes ſubiectas partes congrue ægrotante locato, hoc eſt ſchemate competentis, Ac ſi forte ruruſum confluente humore fuerit repletus, uel ui-
 rium

Ariū debilitas prohibuerit eodem tempore totum detrahī, tunc interiectis duobus diebus, uel quantum uires permiserint residuum retrahimus, sed alio in loco diuisuram facientes: uel si rursū oportuerit, tertio: Etenim prima diuisura seruata distans aut coherens soluta tumores uel consensus in gerit uehementer. Tum perfecta humoris detractiōe neque abstinentia utemur, ut *Asclepiades*. *Asclepiades.* neq; plurimū damus cibum, sed pro modo uirū: etenim abstinentia omni ex parte adhibita uires uexat: quippe post plurimam detractiōem. Multi item oblatio cibi grauaus opprimit corpus potius quā refūmit. Erunt autem ante cibum sensim perungendi atq; reficiendi facilibus, & potō sufficienti. Ac si dolores aliqui emerferint, uaporationibus soluendi, atq; cataplasmatibus mitigandi. Tunc indulgentia relaxatis, uel forte non emergentibus, adhibemus ea quæ tumorem fieri non sinant, & superimpositis spongijis conligamus. Transactio tumoris metu magis uentris folliculum uel cutem intestinis cogimur adferere, atq; similiter cetera quæ in tumore fuerāt constituta, ut nuper docuimus. Agrotantes præterea nauicula exerceri hortamur, & paulatim recorporatū subijcimus curationi. Ac si neq; ita fuerint resoluti, utemur helleboro iisdem curationibus insistentes, donec corpus repetat fortitudo, atq; densior uel coacta noscatur attestante rubore. Hæc est secundum methodum hydropum curatio. Plurimi autem earum sectarum principes, atq; nostræ ueteres, nihil ueri curantes, ac magis contemptu quodam astruções corporū aspernātes, solius detrahendi humoris intentione traductū quoquo id perficiendū crediderunt, immensa siti atq; fame ægros afficiētes, corpore concauo pectine decursio: & mille præterea uirnalibus medicaminum, quæ diuretica uocant, uescicam cōmouendam probāt, & uentris suis potionibus, quæ catartica appellant, uentrē prouocandum dicunt cocco Cnidio, atq; lepida cyprina, & chamalea & hippophaë herba, & ex crotonibus confectio oleo cicino: item neoro. Ex quibus cunctis stomachus uexatur, atq; cibi appetitum amittit, sitis incenditur, corpus defluit, sanguis corrumpitur, atq; humor detractus renascitur, uires aufertur: si quidem neq; potestas moderandæ detractiōis sit in artificis manu. Item quidam tanquam siccabile humoris ophiten lapidem ligauerunt, expertis ægrotum saluē credentes. Singulatim deniq; nobilium medicorum historiam ordinamus. Herodicus igitur, ut *Asclepiades* memorat, uentris adhibet purgationem, atq; post cœnam uomitus, qui sint implebiles potius quā siccabiles. Tunc uaporationibus tepidis aceti decocti exhalatione confectis utitur, uel aquæ marinæ, admixta thalīa herba, atq; hyssopo, & hīs similibus, uescicis bubulis repletis corpus uaporandum probat, uel alijs quibusq; maioribus inflatis tumētia loca pulsari iubet: Sic etiam antiquissimus *Euryphon*, *Hippocrates* uero libris, quos ad sentētiās *Cnidias* scripsit, magis utendum dicit egestate atq; uaporatione, & continētia, & danda sicca uel arida quæq; & acriora mandenda: Si enim æquibilibus æger fiat, hoc est, urina facilior, ac si spiratio difficilis fuerit, quā dyspnoæan uocant, & tempus æstatis, & æstas mediā, dicit ex brachio phlebotomandos, & post detractiōnem factam dat panem calidum uīno infusum atq; oleo, & carnē suillam ex aceto decoctam. Dat etiam cantharidas tres detractio capite, & pedibus, & pinnis in tribus cyathis aquæ contritas: sed neq; quo tēpore exercitio utendum sit manifestans, neq; usque quo mandenda sint acriora, uel quando uaporationes adhibendæ. Dehinc si phlebotomare oportuerit, nō solum æstiuo tempore, ac media æstate, sed etiam omni tempore atq; ætati conuenire probamus. Est præterea importunum uīnum, ac repugnans eo tempore commodis phlebotomiis. Item

L cantharides

διερεσίν.
 υνάλια.
 λιασπυρία.
 Ventris sua.
 λιασπυρία.
 λιασπυρία.

Ophis,
 Herodicus.

Euryphon.
 Hippocrates.

C cantharides humorem cōmouent; carnis quoq; offerēda tempus significare ne-
Diocles. glexit. Diocles libro quo de passionibus & causis, & curationibus scripsit, siccan-
 dos inquit, ac mediocriter uaporandos, & deambulationi tradendos & grotātes,
 & plurimos sudores cōmouendos, uel uomitū & urinam prouocanda magis
 dio, & apij semine resolutio succo herbæ saluæ. Item cardamomū, quantum uen-
 trem ualeat semel deducere, & in aceto panem solutum, & piscem salsum, uel
 pisces elixos & affos, uel silurum piscem, olera, radices, allium, organū, rutam,
 satureiam, uinum album, & non aquatum, & ferarum carnem; in deambulatio-
 nibus uentrem iubet contineri, cæteras corporis partes defricari, exceptis cruri-
 bus. Sed hic quoq; communi cæterorū subiicitur accessioni: solum prædamna-
 mus, quod humorem detrahens purgatiuis atq; urinalibus medicaminibus, &
 uomitū, & sudoribus prouocatis, quibus ex rebus sudor mouendus sit tacuerit,
 uel uomitus. Item deambulatio sæpe laboriosa, & piscis silurus bromosus, & cal-
 lium instabile, & plurima ferarū carniū malos habere succos probantur. Inde
 item quæ sint olera deligēda memorare neglexit, & neq; fortificari uentrica-
 tionē, uel crura aut totū corpus recte potest, cum nullum modū uel tempus me-
 morauit. Praxagoras secundo libro Curationū cataplasmatibus utitur, & malag-

Praxagoras.

*Esseis spephila
uiguit.*

matibus sudorē mouentibus, & urinalibus medicamentis alijs atq; alijs, & uen-
 trem deducentibus. Similiter cono, & folijs hederæ, & semine coliculi agrestis,
 aut nasturtij, aut centaurea, uel allio, pipere, & pseudodictamno, aut dauco, &
 chamæpitys herbæ, & petroselinij semine, uel graminis, uel quolibet horum simi-
 lium, & sudorum diurna prouocatione corpus deducit. Vtitur uomitu non solū
 ieiuno, uerum etiam post uespertinū cibum, & ægros plurimū potat, ex quibus

D iensuales uisæ implentur. Vtitur etiā cataplasmatibus aromaticis, quorū species
 non designat, sed solum cum moromeli, uel lini semine adhiberi iubet, uel malis
 cydonijs, aut caricis, uel adipe, & aqua, aut uinæ lupinæ, uel apij succo: equidē
 uirtutis repugnante omnia confundens: siquidem alia sint cōstrictiua, ut ma-
 la, alia laxatiua, ut plurima cæterarū specierū. Deinde post oris collutionē sorbi-
 les dat cibos, quibus uentrē facilem se facere pollicetur: Item potum repugnan-
 te mordacituo: dat enim acetū uel piscā, uel hijs rursus contraria, ut mulsam,
 quibus confusa regula etiam secundū ipsum approbatur Erasistratus libro quo

Erasistratus.

de hydropo scripsit, deambulationē ordinat adhibendā prius quā aëris ætus
 ardeant, tanquā curans. Sed si uentris inquit facilitas non fuerit, prohibenda
 medicamina atq; legumina, & olera, cum sint plurima olerū quæ molliant uen-
 trem, sine ulla corporis uexatione. Item plurimo cibo ægros nutriendos probat,
 cum sit ex paruo sæpe indigestionis metus, si neq; inquit, uenter fuerit motus,
 adhibendū clysterē simplicē, hoc est, qui nulla sit acriori materia confectus: cibū
 partitur cibo uel cœna, & ante uesperā ægros deambulatione moueri iubet. Tunc
 initio noctis reficit, quando etiam sanis metus est digerendi. Post cibū præterea
 perūgit in lectulo, & certo numero utitur fricationū: dat catapotia medicaminū

† sate

*Latrasitica
uirtalia.*

ante utranq; cibi refectionē in[†] faui modo pro uiribus ægrotātis, neq; plus decē,
 neq; minus quinq; numero, & eorū materiam tacet, solum memorat quod seco-
 rosus hæc catapotia congrua uideantur, atq; ad urinales partes uenientia plurimū
 faciant mictum: Tum post catapotia dari iubet cibo panē ex farina sesami, & sal-
 sum obdulcatū, ne sitim faciat, non discernens tempus drimiphagiæ: Tum in-
 quit dandos pisces, atq; carnē gallinarū, uel ferarum, & agnorū, & hædorū, &
 forbilia plurima cū melle uel lacte: non aduertens lactis & mellis qualitatē in
 corruptionē facile uenire; nunc dat potum paruū, & non post prandii, sed post
 uespertinū

A uespertinum cibum hoc conuenire dicit, ut etiam similiter memorat Philisti- *Philisti-
frater.*
onis frater; Probat etiam ante alios cibos accipienda aridi fici pinguiā duo uel
tria, mox confusa atque oleo tincta. Sed hæc omnino digestionē difficilia iudi-
cantur. Prohibet præterea lauacrum, uel plurimo temporis interuallo permittit,
& non designat, quod illud, uel quantum sit tempus. Utitur etiam malagmati-
bus cataplasmatibus, cum somno cubauerint ægrotantes, non tamen designans.
eos, qui coaceruatam ac uehementē humoris detractionē reprobant, quā Græ-
ci cenosin uocant, & propterea etiā paracentesin, quod quidem congrue dictū *Λίνοισιν.
παράκέντησις.*
superius docuimus. Item tumore in iecore constituto, attestantibus febribus ob-
tumoris medelam cataplasmatibus utitur ex malis cū uino, constringēs ea quæ
laxamentū potere uidentur, & à digestionē faciendā ex sicca atq; chamælea &
chamæpity utitur cataplasmatibus. Item ad eliciendum quicquam in locis con-
stitutū utitur diapegano, quod ex ruta conficitur, & nihil de temporibus memo-
rat adiutoriorū. Aesclepiades etiam libro quo de hydropse scripsit paruo humore *Diapeganum.
Aesclepiades.*
collecto, siue plurimo, necdum tamen pedibus aut cruribus infuso, athletarum
regulam adhibendā probat, ex plurima deambulatione atq; cursu, & refractione
ne retento spiritu. Tunc cibo dandum panē diligenter elaboratū atq; exercitiū
cum piscibus natura duris. Ac si inferiores humor occupauerit partes, plurimos
prohibet motus, & medicamina uentrisflua atq; urinaria. Utitur autē paracentesi,
sed omnino ex angusto atq; paruo foramine. In leucophlegmantia uero frica-
tiones & cataplasmata frigeratiā ex malo cydonio, & murra, & uitis anulīs, quos
helicās uocant, & malo punico, & lenticula, & herbo, atq; pulento ueteri, & alu-
mine, uel ruta, & bulbo, & melle, & origano, & thymo, & nitro, & caricis, & ex *Λευκοφλεγμῶ
σις.
Λίνοισιν.*
uesticis illusione adhibendā probat. Laudat etiam punctiōne quatuor digitis à ta-
lo distantē faciendam superius ab interiore parte, sicut in phlebotomia seruatur,
ut per eandem punctiōne humore effuso corpora releuentur: si minus, scarifica-
tione altiore utendū referens, scilicet uehementiore atq; efficaci adiutorio, & ne-
que declinans uulnerationes, quæ necessariō in huiusmodi passionibus difficiles
curatione probantur. Socrates Chirurgus omni ex parte diuisuras faciens eadē *Socrates chi-
rurgus.*
aduffit, extemplo corporis ingerens raptum, quem Græci spasmon appellat. *Themison.*
Themison secundo libro Tardarum passionū utitur gestatione & defricatione,
atq; exercitiū, uel communiter regula exercibili, salibus ac nitro fricans corpus,
& frigida perfundens: ex quibus non æqualiter adficit: membra quippe cum
interpositis tribus uel quatuor diebus aqua marina feruenti perfundat. Item iu-
bet post gestationē tribus uel quatuor cyathis uino mixto ægrotantes potari. In
ordine, inquit, medicaminū, nō designans quem esse uelit ordinē medicaminū,
aut nutrimenta digestionē difficilia. In uespertino inquit cibo utendum, medio-
cri potu, ut nec sitis ægros afficiat, neq; plurima liquoris ingestio, sed uinū eligat
acrioris uirtutis, & neq; confusum: Sed temperandi moderatiōne tacet, ut medi-
ocriter quidē dicat quod est improprie dictum: etenim extendit temperandi mo-
deratio neruos, nocet, & ingerit sitim. Prohibet præterea idem uentrisflua medi-
camina atq; urinaria, quæ catartica atq; diuretica uocant, & per singulos menses
ternos radicum ordinat uomitus: Sed erat regulæ medicinali conueniēs ad leni-
mentorū latitudinē, siue spatium uomitū designare quantitātē. Utitur etiam in
utroq; talo scarificatione, ut Aesclepiades. In ascite uero initiū ex uomitu sumit, *ἀνομιαν*
quem helleboro faciendū probat: si inquit metuerit quisquā radicum uomitū,
& est præceps, atq; ut ita dixerim, periculosum non medicatū corpus magno ad-
iutorio discere: Aliā quoq; regulam similē dicit ordinandā, sed passionis initio.

C neq; ungentis tangi, neq; fricari uentrē permittit. Ceteras autem corporis partes si multa, inquit, fuerit humoris infusio, defricandas, initium ex uentris finibus augendum curationis modum: sed oportebat ob æquandū corpus totū frictione curari. Item interpositis quatuor uel quinque diebus aqua calida, & magis marina tribus uel quatuor uasculis foueri: sed neq; hoc æqualiter. Item ante unctionē utitur sinapismo: post singulas gestationes lambendam dicit scillam in electarij uicem: Et si plurima fuerit humoris infusio, utitur paracetesī. Sed primo die, si uires patiuntur, abstinet cibo. Quod si minime ferre poterint ægrotantes, partem tertiam panis solitæ quantitatis aqua infusam offerendam dicit. Tum alia die articulos ungens, atq; ora lauans, simili panis reficit modo, cū pulmento uolantū: ceteris quoq; diebus omni æqualitate augens, atq; ægros resu-

Theffalus.

Videatur aliquod deesse, ut for- tasse sit legendum: Vicitur etiam emplastris tanquam Apollophanio aut diacuphorbio.

Ua. 17. 9. 10. 11. 12. 13.

D

mens. Theffalus autē secūdo libro Regulari plurima Themisonis similiter probat, sed quinque uel tribus cyathis uini aqua temperati, ante cibum potat ægrotantes, & paracetesin prohibet, * tanquā Apollophanion, aut diacuphorbiū. Vtile plerique ueteres huic passioni etiam macerinos emplastrum memorāt. Item unctione usq; ad quinque dies imposta linquentes laudauerunt. Conuenit recorporationi etiam solis igniti uaporatio. Oportet autē facellum lineū implere sale torrido, & apponere patientibus partibus. Tunc superaspergere aquam falfam calidam, & superimponere cauteris latos, aut ex igne repletū congruæ latitudinis: Sic enim calefacto facello instillans humor, & cum feruore acerrimo decedens, atq; artus singulos inuadens, quos Græci poros appellant, lacessendo demutant, recorporatiua sine dubio uirtute: Facit enim tanquā de sinapismo partium ruborē, quem Græci phœnigmon appellant, Prodest denique etiam ex oleo rubor effectus hoc genere farina cōspersa, atq; manibus exercitata, quo facilior fiat, erunt partes in passione constitutæ circuulatim ambiendæ, cuius spatiū, siue medium oleo replendum. Tunc cauteris longi atq; igniti immittendi, qui quidem cutem tangere minime debent: Hoc faciendum alterna uice, donec oleum calefactum feruorē corpori tradat. Iubendum præterea ægrotanti, ut se immobili præbeat, cum oleum summo feruore coierit, ne se mutando adurat. Tentandum denique etiam cauteris sine olei motu submittere, atq; lauare supposita spongia statim, ne distillatione cauteris uicinæ partes adurantur. Tum cum medicorem senserit æger unctionē, ei uas erit supponendum, uel adiungendum, ut se repente inclinādo unam faciat olei refusionē, ne uicinantia usta pustulentur; Alij cacabuli, uel uasis fictilis fundum perforantes, labia uel ora pertusuræ patientibus locis adfixerunt, supradicto more farina cōspersa circūdantes, sic oleo cacabulum impleuerunt, cætera supradicto ordine gerentes: Alij usq; ad ustrictiōnem uaporibus igneis usi sunt; Alij diuersis generibus pustulationē locorū faciendam probauerūt, uel extemplo escharas patientibus ingererunt partibus: aliquando solo sinapi cataplasmanes, quo superficies cutis pustulescant. Item sinapi admiscentes glebæ calcis æquis ponderibus & sulphuris partē, atq; simul conerentes, paruo oleo & aqua admixta linteolo illita, prostrato alio linteolo tenui eidem parti quam curamus superimponemus illitum, quo sensim atque per triplicem materiã transiens uis medicaminis pustulationē faciat loci. Item non aliter etiam ex cinere salicis hæc facere poterimus: Eius enim corticem inurentes, atq; ex eius cinere puluisculum facientes in umbra siccare sinimus, tunc locis præulceratis adponimus, super distillantē liquefactam calcē, quam uulgo colatam uocant, sed paulatim: cum enim fuerint humectati puluisculi cutis superficiem pustulabunt. Quod si quisquam plurimū perseuerauerit, etiam al-

Colat. calx.

tiora

A tiora iniusta putrescunt, & ut Græci appellant escharam faciunt. Alij denique ex radice herbæ, quam struthium uocant, loca ulcerari præcipiunt: Vsta etenim radix concepta flamma cuti apposita pustulationē necessariò facit. Sed alijs hanc ustionē tanquam imbecilem reprobantes cauteribus aiunt faciendâ: quos quidem primo tepidos probat apponēdos, donec cutis pustuletur, tunc igneos; sed hijs omnibus interiecto spatio trium digitorū loca dicunt inurenda, & esse cautes semper aduncos in modum gamma literæ. Sed alijs hanc appositionē me- *Cauteres for-*
 tuentes anchistris ex utraq; parte prætendunt, & inter eos cautes impo- *ma 1. 2.*
 nunt, ne ulla ustione nerui tangantur. Alij ligneos fungos interius ac superius *27. 27. a.*
 angustos formantes patientibus apponunt locis, quos summitate accensos si-
 nunt concremari, donec cinerescant atq; sponte decidunt: Est enim hæc ustio
 leni penetratione moderata. Item alijs linteolum aqua tingentes partibus resim-
 plicatum apponunt. Tunc tabulæ tiliari apponentes struthium herbam concidi-
 dunt in breues perticulas, ac deinde ferramēto † igneo singulas partes oleo tin- *† mydio*
 gentes accēsas imponunt tabulæ scilicet tiliæ, hoc secundo uel tertio facientes
 per interualla, donec materia carbonescat, atq; pustulas curis efficiat. Item alijs,
 ex quibus sunt Demetrijs sectatores, eius partis quæ patitur manum inter polli- *Demetrijs se-*
 cem & demonstratiuū digitum, quem Græci lichenon siue dicticon iuxta infer- *ctatores.*
 riorem articulum inuolutis inurunt cauteribus: quos quidem nunc nude cuti *Digitus*
 apponunt, nunc præmissio linteolo oleo tinctos. Modum autē ustionis consti- *21. 21. 180. 21-*
 tuunt, cum in alia manu, hoc est quæ sit contraria parti patienti sudor emergens *27. 27. a.*
 apparuerit. Tum post supradictas ustiones imperant ulcera referuata in saniam
 prouocari. Alij deniq; statim lana succida eadem contexerunt loca; Alij marru-
B bij coma contrita cū sale uel oliua nigra, aut sesamo infuso, siue nucibus. Tum
 tertia die lenticula multa, atq; mulso decocta, donec ulceris cadat eschara. Tunc
 œnomeli aiunt imponendum, uel ea quæ ualeant lacessendo puris exitū prouo- *21. 21. 180.*
 care. Item florē aris cum nigro helleboro apponunt: Et quidem aliqui releuan-
 tur interuenientis recorporationis causa. Sed quoniam istiusmodi ustionibus
 plurima uexatio coniuncta est, erit melius alijs adiutorijs mederi. Ausi sunt præ-
 terea quidam etiam Venerē adhibere, in hijs qui non ex usu uenereo ischjadici
 facti uidentur, quo magis uexata neruositas geminet causam. Item alijs cantile-
 nasi adhibendas probauerunt, ut etiam Philistionis frater idem memorat libro *Philistionis*
 XXXII de adiutorijs, scribens quendam fistulatore loca dolentia decantasse, quæ *frater.*
 cum saltum sumerent palpitando discusso dolore mitescerent. Alij deniq; hoc
 adiutorijs genus Pithagoras memorant inuenisse: sed Sorani iudicio uidetur hij *Pithagoras.*
 mentis uanitate iactari, qui modulis & cantilena passionis robur excludi posse
 crediderunt. Item plurimi ex talo atq; ancala eiusdem partis quæ fuerit passione *27. 27. a.*
 possessa uenam diuidentes sanguinē detraxerunt: sed magis partes impletæ gra-
 uantur, cum repente uacuata loca in semet materię fluxum inuitant. Nobilium *Hippocrates.*
 uero principū Hippocrates libro quo de locis conscripsit, cucurbitam iubet si-
 ne scarificatione apponi. Vtitur etiam feruentibus medicaminibus potis, quæ si
 essent uere congrua passioni, minime tamen ad excludendam uetustatē ualere
 crederentur. Diocles libro quo de passionibus atq; causis & curationibus scri- *Diocles.*
 psit, item secundo libro de curationibus, regulam dixit siccam & frigidam & nu-
 tribilem ægris cōuenire, cum humida atq; calida prodesse huic passioni demon-
 strauerimus. Vtitur etiam urinalibus medicamentis, quæ diuretica appellauit,
 & probat conditū bibendum, quod pleriq; Latini mulsum uocant. Vtitur etiam *Mulsum con-*
 cibo è uisceribus asinorū, & clysteribus sanguinē prouocantibus, & uino nunc *ditum.*

G albo nunc nigro, neq; ordinis, neq; temporū, neq; congruæ qualitat̄is memor.
Themison. Itē Themison secundo libro Tardarū passionū in quibusdē peccare perspicit̄,
 phlebotomans talum uel ancalen, atq; lanis succidis cum oleo & aceto, & sale
Thesalus. statim patientia cōtegēs loca, articulos astringens, & intestina per clysterē exul
 cerans, & os ipsum quod ischion Græci uocant. Ante hæc omnia & equitare im
 perat agrotantes, quo magis ob uehementiā motus partiū faciat uexationē. Itē
 alterius sinapizā diebus, quod est immoderatū, & in omnibus ulcerationē cutis
 existimat faciendā, qua plurima cōgrua prohibētur adiutoria adhiberi, cū par
 tes ulceratæ apposita tolerare non possint. Thesalus uero uaporatiōē faciendā
 improbe recusauit: est enim recorporatiuæ uirtutis, neq; initio recte constructi
 ua probat adhibenda: Etenim ischiadica passio uehementi atque difficili stricū
 ra confecta perspicitur.

DE ARTICVLORVM PASSIONE, QVAM GRÆCI
 arthritin uocāt, & de pedū dolore, quē podagrā appellāt. CAP: II.

Vtraq; passio à parte corporis quæ patitur nomen accepit: altera cō
 muniter ab articulis omnibus, altera specialiter à pedibus. Sed po
 dagrā Græci etiā ab impedimento, uel retentione pedū aiūt nōmi
 natā, uel à ferali dolore: siquidē omne quod immitte fuerit abusiue
 agreste uocamus. Earum deniq; passionū discretio promptissima
 atq; manifesta esse perspicitur: Nam podagra pedum tantūmodo dolor est. Ar
 thritis uero etiā cunctorum articulorū, siue multorū, & aliquando à pedibus su
 mens dolor exordiū ceteros articulos implicauit: aliquando in alijs incipiēs pe
 des inuasit: Nam quidā medici arthriticam passionē genus uocant, podagram
 uero speciem: Etenim quod Græcis hamarthritis recte nuncupatur: siquidē sit in ar
 ticulis dolor, quāq; in pedibus cōstitutus: arthrit̄is uero nō ilico podagra dici po
 test: siquidē genua uel manus tenens gonagra aut chiragra, uel tenontagra dici
 potest, si maiores tenuerit neruos. Sed de hijs nominibus quæ locorū causa di
 screta uidētur, unius tamē esse uirtutis intelligant̄, in curationibus certandū nō
 est: Sunt enim harū passionū antecedētes causæ uariæ, ut uiolentia, frigus pro
 fundū, cruditas, libido uenerea, labor immodicus, uel repētina desertiæ solitæ
 exercitationis in ante actem morē: aut rursus non ex infantia, sed secūda & se
 ra atate affecta, cum mollibus neruis atq; insuetis fuerit illata quassatio. Itē per
 cussio antecedēs ex palstra forti exercitio: Frequentat autē in uiris magis atq;
 medijs atatibus: difficile uero in mulieribus atq; in eunuchis, & pueris, & iuue
 nibus fieri inuenitur. Videtur præterea plurimis antiquis medicis etiam genui
 no cursu in posteros migrare cum semine, & propterea succedēs inuadere, de
 qua re principāliter Responsionū docuimus libris. Itē per aliquas probatur fre
 quentare regiones, ut Cariam, & Alexandriā Aegypti uicinā: nec non temporis
 Caria. bus certis naici, itē magis asperari uidetur, ut primo uernō, secundo autumnō,
 Alexandria. tertio hyeme, atate uero difficile. Sequitur autē passione articulari tentatos, tor
 por, atq; fornicatio eorū articulorū qui tangūtur, & difficilis flexio, atq; rursus
 extentio. Itē grauedo & uacandi dulcedo, & ad paruū motū uehemēs labor, atq;
 dormitibus iensus quidā resonantiū articulorū, & cum de somno surrexerint,
 ueluti saltu carundē partiū afficiūtur. Tum horror uel rigor, atq; tremor sine ul
 la manifesta ratione partiū sequentur. Dehinc cū passio se extollere cœperit, in
 podagricis dolor alterius pedis, aut utriusq; cū pūctionibus nascetur, incipiēs à
 uestigio aut plantæ cavitare, uel sæpius à maiore digito, attestante torpore & gra
 uedine, & difficili motu cū horrore rigido, atq; in aquali per mēbra, & aliquādo
 plurimo sermore, aliquādo frigore: ut aliq; refrigerantia, aliq; calida desiderēt agro
 tantes

*Agrestia qua
 dicamus.*

*Podagra
 est.*

D

*Podagra
 est.*

*Podagra hæc
 hereditaria est.*

*Caria.
 Alexandria.*

Antes, & propterea qdam alterā calidā, alterā frigidā podagrā putauerunt nūc pandā. Itē initio, ut saepe contigit, similis color patientiū atq; sanarū uideatur partū, attestante & qualitate, nullo emergente tumore. Dehinc inflatio partū fiet cū rubore. Quapropter releuatio altiorū saepe sequet. Tum peiorāte passione arthritica sufficitur passio, cum in unū omnīū cogitur articulorū consensus, & facile ex articulo in articulū uenit dolor, nec definēs priusquā ductos inuaserit nos. Sape deniq; prioris articuli dolore declinante secundus inuaditur, atq; eodē similiter mitescente tertius sumit exordiū, consentiēte etiā uesica atq; spinā motoribus neruis, quos tenontas appellant, & in stomacho etiā nauſea uel uomitu iactantur & grotantes. Tunc articuli tumētes inflantur, ac deinde dureſcunt, & solidati faxcā faciunt qualitatē. Tum etiā nigriores efficiūtur, atq; contortū, in obliquas partes digiti uertantur, aut reflexi lupinētur, aut uicinis adfixi incumbant, & aliquādo humore purulēto uel mucilento collecto, aut uisoso generēt poros, quos nos transitus dicere poterimus, dehinc etiā lapides sufficiant, qui quidem articulos soluant, & cutē distēdant, atq; erūpentes prominent, & chirurgia detrahantur; aut exiliētes cyathis, quo ferramētū tollantur, quod nos laureolū dicere poterimus, & rursum renascant. Tum crura dolentiū partū cessante nutrimēto tenuata languescunt, & arida efficiunt. Erunt præterea & grotantes paruis ex causis mobiles atq; iracūdi, siquidē motū uel actum nō sine querela accipiāt. Principaliter autē hæc passio cōstituitur in neruis, uel eorū colligationibus, tum cætera morbo consentiūt, atq; cōiuguos uel superpositos lacertos, & maiores neruos pari demōstrant. Est præterea passio nō facilis curatione, & aliquādo magnitudine insanabilis, nō ut pleriq; putāt naturā. Causæ autē difficillimæ curationis, uel ut saepe cōiungit impossibilis, manifestæ atq; plurimæ reperunt: est enim passio in neruis cōstituta q̄ sunt natura densissimi, & inter articulorū nodos cōstituti, quorū angustia cōprimūt, & ad omnē motū asperant magis in pedibus: hij em̄ plurimas colligationes nodorū naturaliter habēt, & totū corpus sustinēdo laborat. Præterea hæc passio initio paruitatis causa negligit, & cōtemptra cōualeſcit: q̄ppe cū a multis minime credat emergere. Alij deniq; digiti luxati, aliqui pedis uersionē, aliq̄ cuiusdā rei calcata, uel offensa duritiā aut feruorē querunt: itē necessitate coacti augmenti tēporibus in cōfessionē uenūt & grotātes. Ob hoc igit̄ passio p̄seruare, atq; corpora possidere meditat. Non autē minus etiā longiorū lenimentorū causa, q̄bus recessisse putat, cū sanos & grotātes fingendo, p̄mittit, adiuuāte etiā intēperantia, qua cū saepe cōcipi passio p̄spicit, manere posse nō dubitat: quod dicā diatrio, si ueter officii nō agnouerit clyster adhibēdus simplex atq; ita totius passionis statu accepto, ut inflata uel tumētia loca uideant, scarificatio adhibēda: & ubi permiserint partes cucurbita figēda, uel hirudines admo uēda. Est autē omnīū leuior præter cucurbitā scarificatio: siquidē nulla quassatio partū fiet, quæ necessariō cucurbitæ cōiuncta est. Itē hirudinū moribus cōsensu adiungit, & propterea, ut supra dictū est, simplex cōflatio lenius probat. Adhibēda etiā uaporatio spongiarū, tū a quæ calidæ fomētatio, uel aqua & oleo, aut decoctionis fœnigræci, aut lini seminis, uel hybisci, itē cataplasma mitigatiuum, quod iam dudū minime posse adhiberi uidebat: siquidem tumētia pondere grauari nō debeāt. Sit igit̄ panis diligētius emollitus solus, aut admixta radice argallici, q̄ Græci symphyton uocāt, uel hybisci decocta, uel cuiuscūq; similis uirtutis, q̄rū pbauimus adhibēdas uaporatiōes. Tū cū firma declinatio fuerit cōstituta adhibēda lauacra, atq; uariis cibis, & aqua potu dāda, & p̄pter passiois nequā adhibēda etiā cerotaria ex oleo dulci uel cyprino, aut ex adipe cōfectū medicamē q̄ Græci diasteton uocant, tūc malagma diachylon uel mnaſeū, aut q̄d appel-

C lant diateloos, uel dioxeleon, uel diathalassestum, paulatim fortificandum corpus deambulatione liberis calciamento pedibus, & cum cautione aduersantium rerum, ut ne quid nimis, maxime uini, aut indigestionis, aut Veneris. Arthritis uero conuenit etiam digitis ceram emolliendam dare, uel manipulos tenendos, quos palestritarum alteres appellant: tum mouendos cereos, uel ligneos primo cum paruo plumbo interfusos: tum pro modo profectus grauiores, & in tardate passione superpositionis tempore supradicta seruanda simplicitas curationis. In lenimento uero adhibenda fortificatio, tum recorporatio. Sit igitur primo gestatio pro modo uirium, tum deambulatio molli stramine coramquato solo, adiecto uocis exercitio, cum corporis unctione: Etenim uacatio crassificat corpora, adeo etiam & in hijs qui ex alijs forte plurimo tempore iacuerint causis, hac ratione articuli commoueantur, cum nerui non exercitii ualidiores efficiuntur. Adhibenda etiam lauacra per interualla dierum, & uariis cibis ex media materia qualitate, uinum paruum, Iene, & semper post cibum: Tum dropax simplex atque compositus, paropresis ex igni uel ex sole, atque pellibus feruefactis, & ex arena litto-
μαρμαριου
συνθεσιντα
αυτου
φασφισ
αυτου
αυτου
αυτου
αυτου
 ris: Tum aspergines, quas Graeci sympasmata uocant, ex nitro & adarce, & euphorbio, & saepe memoratis speciebus: Tum ungenta & acopa ex squilla confecta, & agresti cucumere: Item euphorbio & adarce. Dehinc malagma adhibendum, ut est quod appellant diahalos, aut diadaphnidon, aut diadarcas, aut diastactes conias, uel quicquam similitum. Item rubor cutis ex sinapi faciendus, quem Graeci phoenigmon appellant. Item drimyphagia, & cyclorum regula, & radicium uomitus, & hellebori, & embasis facienda, sicut de ischiadicis scribentes memorauimus: uel fomentatio ex decoctione artemisiae herbae, aut marinae feruentis aquae, dehinc natatio feruens uel frigida. Item usus adhibendus quarum naturalium calidarum: tum frigidarum, ut sunt in Italia quae appellatae sunt Albulae, uel Cortiliae, & omnium supradictorum affectanda repetitio: dabit enim curatio alijs integram sanitatem, alijs raram doloris admonitionem, ne iugi superpositione uexentur. Veterum quidam annalia medicamina potanda probauerunt, ut est quod appellant diacentaurion. Item dialcordeon bibendum anno continuo iudicantes in hijs qui non plurimo tempore fuerint passione uitiatum, hoc est intra quinquennij temporis constitutum, adijcientes quod bibi debeat medicamentum praedigesto corpore, & omnino nullo obstaculo impedito: Sin minus, repraesentandum numerum dierum, quo integer compleatur annus, quanquam longo tempore porrectus. Secundum nos autem iuxta Sorani iudicium est metuenda diuturnitas medicaminis sumptio, cum neque soliti cibi iuges atque iidem utiles recte probentur. Sic denique legimus quosdam ueteres memorasse ex iugi medicamine potito in celeres, uel acutas uenisse passiones, & alios apoplectos, alios pleureticos, alios peripleumonicos interisse. Item quosdam continua difficultate spirationis affectos, quam Graeci dyspnoean uocant. Hijs uero qui se isto medicamine profecisse testantur, non aduertunt seruatae digestionis causa id fuisse permissum: quippe cum ceterarum rerum excessus declinando quidam seruauerint sanitatem, cum interrumpere metuerint sumptionem medicaminis sui: & propterea hijs intentionibus occupati alias sibi nesciuerint profuisse rationes. Item alij uestigationem nodorum faciendam probant, quam nos reprobamus: si quidem consensus faciat tumorem. Item alij transeundum ex alijs in alia probant ungenta & cataplasmata, nunc specie, nunc genere differentia, donec agrotantes releuentur: si quidem alia pro alijs corporibus uideantur conuenire, & propterea doloris mitigatione sequetur. Ordinauerunt denique etiam contrarias uirtute materias laxati-

*Medicaminu
 frequentia re-
 cisanda.*

uirtutum

A uas simul atq; constrictiuas, & recorporatiuas, ut mnaseum malagma, ſcilicet dia-
 chylon. Item è contrarijs uehementius constringentia, ut diatylon, & cyzice-
 nem, & Erastriſtron emplaſtrū. Itē ex panici polline, & lini ſemine cataplaſma,
 & ex coliculo agreſti, uel herba erigeronte, & bramite, & mandragora, & alterco
 & lenticula, & citri medio, uel peponis, & origani, uel thymi, aut uua lupinæ,
 aut portulacæ, aut betæ, aut mali punici folijs uiridibus, uel eius caduco, quod
 Latini ambulacium uocant, decocto cum aceto, aut ruta agreſti cum aceto ſin-
 gulari, uel cum ſimplici alica, aut aceti ſedimine, cum apio: aut uitis folia, cum
 ſimplici pulento, uel ex herbi polline, aut fabæ, uel hordei, aut lolij, aut lupini,
 cum fece uini uel aceti, uel ex fico decocto cū aqua & uino cōtrito, donec mel-
 lis ſumat craſſitudinē: Ex quo detractis durioribus partibus imperant coquēda
 rursus reſidua. Item ex papaueris coliculis, quos Græci cocias uocant, uel eorū
 folijs, & malis cydonijs & punicis in uino decoctis, & bulbis cum melle, uel al-
 terci radicē cum ſtorace, uel iaquintio, & marrubij. Item calce melli concoctū, &
 opioſtoraci, & amygdalis amaris cum cyprino oleo, & aceto ſugiter coctis par-
 tes ungendas docent, ex diſſimilibus rebus ſine ullo ordine materias admouen-
 tes, inſanabiliter ſimul atq; indocte deſcenſum ab alijs in alias ſpecies faciēdum
 ſubent, donec ut aſſimant iudicia reperiātur: ſiquidem ſit pro corporibus alius
 ex alia ſpecie liberatus. Et eſt hæc experimenti tentatio, quam Græci ſchediaſti-
 cea piran uocant, quæ non deſtinata paſſionibus adhibeat adiutoria, ſed pro-
 banda. Fit præterea ut acceſſiones tempora percurrant, & ſua ſponte leuigentur,
 atque ita occurrens declinatio, uel paulo proximius lenimentum euentum cu-
 rationis afferat: Quod ſi forte uere profuiſſe putaretur declinationi adhibutum,
 rursus inſitijs noxijs neceſſariō neceſſariō comprobatur: ſiquidem non ſuo tempore ui-
 deatur admotū. Alios igitur ex alijs releuatis rebus exiſtimate. Sed hoc tempo-
 rum fieri cauſa reſpondere debemus, quæ corpora urgentius obtinere neceſſe
 eſt: Conueniūt enim in iſtis mediocriter conſtringentia. Augmentis uero atq;
 ſtatu mitigantia uel laxantia, declinationibus emollientia, lenimētis fortifican-
 tia, atq; recorporatiua: frigida uero uel coercentia, quæ agroſtica uocant, etiam
 igne ſacro uexatis admixta congrua efficiuntur. Sed aiunt aliqui nunc quæ
 tanquam laxatiua incenſos, nunc frigerantia releuare. Feruori etenim ex tunc
 re uenienti admoti eius factū tepefacta conueniunt, & tunc temperata mitigāt,
 tanquam aqua feruenti admixta frigida. Sed eſt hoc falſa conſuſione collectū:
 quā Græci lophiſma uocauerunt: Oportebat enim, quantū ad hanc, ut putant,
 rationē omni tumori frigidas conuenire materias. Igitur ſecundum paſſiones
 ac tempora nos diſcretas aptamus. Alij uero acopum ex rana rubea in podagri
 cis admirātur, alij marini uituli, alij pedes unxerunt ex eius tergo calciamenta ſa-
 cientes, alij uiuentē beluam oleo coxerunt, alij lupum, & ſpecialiter unctio-
 nis genus conuenire probauerūt. Multa enim ficta ſide ſine ratione creduntur, cum
 forte paſſio non fuerit inſidioſa, & cum corpus tardauerit, non in uno atq; eodē
 tempore perſeuerans. Item plurimi uomitū poſt cibum laudauerunt, ſecundo
 uel tertio per meſes ſingulos adhibendum: ſiquidem & materia redarguat, &
 indigeſtos eſſe nō ſinat, non aduertētes quod magis uexabilis approbetur, cum
 hoc adhibito gingiua putreſcant, dentes moueantur, oculi confundantur, & to-
 tum impleatur caput, ſtomachus quoq; grauiter afficiatur, & propterea omnes
 conſentiant nerui. Eſt igitur conueniens magis parua cibatio, atque initium ex
 abſtinentia ciborum ſumendum curationis. Multi autem medicinx ſcriptores
 purgatiuis & acrioribus pollent clyſteribus, & urinalibus medicamentis, quæ
 diuretica

Ambulacium.

κόκκιοι.

σχηματισμὸς
πύρα.

στροφιανή.

εὐφροσύνη.

- C diuretica uocauerunt. Sed oportet cauere stomachi uexationē, quæ uarietate facile medicaminū fiet. Item uescicam quæ sit neruosa qualitatē prouocare: tradit enim necessariū diuerso corpori uexationē per sibi cognatā neruorum qualitatē. Specialiter autē ueterū pertranscōdo errores, uanū puto atq; prolixū quod de podagricis scripserūt, & propterea fastidiosum maxime, cū sufficiat cōmunis materiariū memoratio: suprascripta, tacitis dominis qui nunc dicent: Diocles libris quos de passionibus atq; causis & curationibus scripsit: Praxagoras tertio libro de morbis: Erasistratus libro quo de podagra scripsit, prohibēs tamen purgatiua adhiberi, quæ catartica uocauerūt, malagma uero Ptolemæo regi promittens, cuius scripturam non edidit: quanquā quidam sibi uisum Erasistrati nomen medicamen. Item Erophili sectatores multi, atq; Asclepiades libris ad Eraclides Tarentinus scriptis, & Heraclides Tarentinus, & Themison secundo libro Tarentinus. darū passionū aliqua ut methodicus, aliqua ut nō methodicus decurrerit: phlebotomat enim ex pedibus, & nihil approbat, & cataplasmatū qualitates confundit, non discernens cōstrictiuis laxatiua. Quibus respondere quid oportet: cum uinolentia neruos amputet, phlebotomia patientes impleat partes. Thessalus autē secundo libro Regulari, imperfecte quidem, sed consequēter methodicis intentionibus curationem ordinauit.

DE RENALI PASSIONE, QVEM GRÆCI
NEPHRITIN APPELLANT. CAP: III.

νεφριτις.

D

Renalis passio à patientibus partibus nomen accepit. Est autē intellecta passio tarda renis aut renum: passio, in quā, tarda: siquidem cum insidenti atq; perseveranti querela renalem intelligamus passionē, & non ex nouello atq; recenti tumore, sicuti neq; cuiusquā ossium coxæ, ni fuerit perseverans, ischiada intelligere poterimus. Item adiecimus renis aut renum, siquidē nunc alterū, nunc utroq; teneat renes tumentes ac duratos, & in saniem sæpe uenientes, & ulceratos, & humore fluentes. Igitur de cunctis purulentationibus uel uomicis communiter secundo dicemus: nunc de cæteris supra memoratis scribemus, & primo de tumore. Antecedentes itaq; causæ, quæ renalem faciunt passionē, aliæ manifestæ, ut perfrictio, indigestio, percussus, casus uehemens super clunes, acres cibi plurimi contra contuetudinē, libido uenerea uehemens, uel urinaria frequentatā medicamina, aut uenena, quæ specialiter ipsas afficiāt partes, ut sunt ex cætharidis cōfecta. Afficiuntur autē hac passione, iuuenibus magis grauiōres atq; senes, & uiris mulieres, & habitudine plenis tensiores: siquidē sit in hijs grauior, & generaliter cū ratio diff. cilis, ob angustiam locorū, quæ passione uexantur, & ob acrimoniā urinæ, quæ insuete aliquando renibus immorata in uescicam transit. Sequitur autē patietes, cum adhuc leuis fuerit tumor, dolor leuis, & magis cum proni fuerint inclinati secundū clunes circa ilia, alterius aut utriusq; partes, & priorum in clunibus nodorū. Cum autē tumor uehementescere coeperit, dolor etiā plurimus fiet cū grauedine & feruore cluniū omniū, atq; iliorū, & pubetenus, uel umbilico cū consensu usq; ad uescicā tendentē, ob tumore uinaliū uiarū, quas Græci ureticos poros appellāt: Quæ quidē à renibus usq; ad uescicā sunt porrectæ, attestante uirina tenui & aquata, & ita subalbida, ut colatura: siquidē colorem fingat, quam Græci charopon uocāt, & primo parua, dehinc plurima, aut coaceruatim effusa, quæ nullam faciat releuationem, peiorante tumore in feculentum colorem ueniens, cum iam nimia tensione tenuissima uenulæ fuerint ruptæ. Item in uini transiens qualitatē uiscosæ crassificationis causa: tum oleosum ueluti adipis qualitatē

νεφριτις.

νεφριτις.

A qualitatem simulans cum renum fluor pinguis acceperit. Dehinc per incrementa etiam febres accedunt, cum consensu iecoris, ut quidam etiam fellis colorem sumant, attestante uentris abstinentia cum tormēto & ruinatione inflatione cogente. Tum hebetudo sequetur, & articularum frigus & uomitus: & tardantē passione corporis tenuitas nimia, adeo ut quidam uncati permanent, & semper prouisi ambulare cogantur, nec unquam se erigere possint. Est præterea signum declinationis supradictorum in contraria mutatio, ut urina aquata in crassitudine ueniens: crassior uero uel uiscosa in tenuitatem. Item quæ paulatim atque cum mordicatione ferri solebat, sine labore adueniens, & si plurima, mediocris effecta, & ad summū omnia cum naturæ solita uel similia fuerint uisa, aiunt alii qui eos qui ex casu uel percussu, aut uehementi libidine fuerint tormenta, iruisse uideantur, colicos uero maior interior, uel uentri uicinarum partium dolosus. Item renali uitio extemplo difficultas urinx coniuncta sit: Colicis uero per consensum atq; secundo concurrat. Hæc est similitum passionum discretio. Accidunt hæc item similia etiam in urinalibus uis uisio constituto ex renibus, quæ usque ad uescicam ducunt, quibus eadem quæ supra diximus recte concurrunt, sed dolor uel eius sensus erit inter renes & intestina, & uescicæ fundum, nulla inflatione uel extantia in externis renum partibus prominente. Hæc est omnis atq; perfecta significatio. Sed oportet sanguinis mictu adfectos similiter curari tanquam sanguinem spuētes. Alios uero qui cæteris fuerint passionibus adfecti, sicut de uescica scribentes demonstrabimus, pro suis concursibus uel accidentibus, quæ Græci symptomata uocant, partita curari ratione: Non enim sola generalis, sed etiam specialis eorundem conuenit adiutoriorum curatio, solum differens, quod ea quæ localia sunt adiutoria in hijs qui renalibus laborant uis uis in agis clunibus adhibeantur. Illis uero qui uescicæ, pectini, uel pubetenus, quod Græci peritoneon uocant.

L. A. R. O. I.

O. P. I. A. T. I. O. N. E. S.

DE TARDIS VESICAE PASSIONI

B V S. CAP: IIII.

N uescica speciales plurimæ passiones eueniunt, tumor, collectio, ulcus, durities, phthiriasis, item psoriasis, quam scabiem, uel scabrum appellamus, capillatio, debilitas, paralysis, calculus, quam lithiasin uocant, sanguinis fluor, siue effusio, quæ hæmorrhagian appellant, mictus tarditas aut difficultas, aut in toto gutta aquatiles, quas hydatidas uocant. Sed ne porrecta longitudine fastidiosa curatio uideatur, una præceptione omnia apprehendere festinandum. De paralysis igitur superius docuimus, cū de ea specialiter diceremus. De collectionibus uero & ulceribus secūdo dicemus, cum de singulis corporis partibus cōmunem trademus curationē. Tumēte igitur uescica, sequitur dolor secundū pectinē atq; ueretri radicē, & ilia, & clunes, & magis initio ac sine urinx reddendæ: tum feruor incendiosus; item pulsus & extantia partis in passione cōstituta, cū iugis ac frequenti urinx reddendæ desiderio, & repentina cessatio, ac rursum egestio fiet cū dolore intolerabili per singulos mictus, ut extantia & grotantes etiam uentū per podicē reddant, aut ipse podex præcadens excludat: & præterea & grotantibus supinus exitus urinx facilior. Quidā deniq; necessitate coacti desexo capite super latus pedibus sese locauerunt, ut lapis angusta deserēs loca, atq; uescicæ aditū reperens mictus tribuat facultatē. Mulieres deniq; etiam digitis immisiss in muliebrem sinum sibi met ipsæ hortatione quadā lapidem prouocādo dimiserunt.

P. S. I. A. R. I. S.
P. S. I. A. R. I. S.
P. S. I. A. R. I. S.
P. S. I. A. R. I. S.
P. S. I. A. R. I. S.

C dimiserunt. Pueris autem magis prominens ueretrum fiet; Sæpe etiam extar-
 tia quædam ægotantibus occurrit, si suo digitum iniecerint podici. In ipsa præ-
 terea urina sedimina inueniuntur, aliquando crassiora & calida, aliquando are-
 nosa & saxosa. Item quibusdam asper lapis, aut sanguinolentus excluditur,
 & saniosus. Sed quoniam signa communia sequentur ulceribus uesicæ atq; la-
 pidibus generatis, & hijs qui gelato sanguine impediti mictus difficultate affi-
 ciuntur, confirmabitur apprehensio lapidis generati, adhibita melotide, cuius ra-
 tionem atq; usum Responsonum libris chirurgiam scribentes plenissime tradi-
 dimus. In quibus etiã auferendi lapides opus docuimus; Nunc enim correctio-
 nem demonstramus cuiusdam in corpore morbi, quo uesica lapidū generatione
 uexatur, & non ut alium masculum appellemus lapidem, alium fœminam, ut
 quidam leuatum medicorum, sed quodam corporis uitio, non adhibita recorro-
 ratiua curatione, cum solius auferendæ alienitatis intentione medici capiantur,
 cuius plurimæ sunt discretiæ. Est præterea urina reddenda impedimentū, quod

μικροί.

ερεγγύη.

δυσουρία.

σφίρις.

σφικτήριον.

D Græci stranguriam uocant, mictus officium retardatum. Difficultas autem quæ
 hdem dysuriam appellant, quæ id adiuncto dolore ingesserit. Impossibilitas au-
 tem, quæ urian uocant, perfecta eius officij negatio. Sed hæc tria accidentia quæ
 Græci symptomata uocauerunt, nunc stricturæ sunt appenditia, cum tumor ue-
 sicam tenuerit, siue durities, aut paralysis, uel tensio, ut quidam uolentes uri-
 nam usu solito ac naturali deponere, obstantibus causis longo tempore cōtinen-
 tes officij dilatione uexantur; aliquando alienitatis obrusione uesicæ impedito
 meatu, ut lapidis, aut arenæ, aut capillorum, aut squamularum cantabri similiū,
 uel quocunq; sedimine crassiore. Fluor autē sanguinis per uesicam, quem Græ-
 ci hæmorrhagian uocantes manifestus, cum acruatim per urinae meatum san-
 guis excluditur. Sed quoniam non solo ex ambitu uesicæ fluor iste fiet, sed etiã
 ex collo uel mictualibus uisco acruatus sanguis excluditur; aliquando etiam
 de renibus, erit locorum discretio faciendā; Nam renibus patientibus dolor in
 clunibus demonstratur, Vesicæ autem ambitu patiente sub umbilico, uel pube-
 tenus apparet dolor, & sæpe urinae commixtus sanguis excluditur. Item collo
 uesicæ patiente circa ueretri initium, quod Græci peritoneon uocant, dolor sen-
 titur. Mictuali autem uia patiente, ipsam ueretri radicem dolor afficit, attestante
 sanguinis puritate, cum iugi ac non intercapedinata emissione, etiamsi digitis
 loca, quæ iuxta sessionem ueretri sunt, presserimus, quo in loco est ultima mi-
 ctualis uia, quam, ut supra diximus, urzam Græci uocauerunt; Nam si ex alijs
 locis sanguis feratur, digitorum impressione magis abstinetur, cum supradictis
 locis, hoc est, peritoneo, uel podici uicinis reniturus impressio. Tunc ex uesicæ
 collo impedimento repressus feretur, ex superioribus uero abstinetur. Aliorum
 autem medicorum signa de hijs discretionibus conscripta Responsonum libris
 chirurgiam scribentes elogiauimus. Sunt autem uesicæ uitia, uel passiones gene-
 raliter curatione difficiles: Est enim natura neruosa, & altioribus insita locis, at-
 que celata, & quæ corporis superflua sustineat acriora. Sed ne rationem uariare
 uideamur, erit demonstrandum, quoniam fluori siue solutioni uesicæ, quæ Græ-
 ci reumatismos uocant, sunt adscribenda plurima, quæ specie discrepare uiden-
 tur, ut plurimus mictus cum arenoso uel capilloso sedimine: Item sanguinis flu-
 or. Stricturæ autem adscribendus tumor est, atq; durities, uel faxea duritas, quæ
 Græci scirrhosin uocant. Horum duplicem generaliter in superpositionibus cu-
 rationem demonstramus. Fluente igitur uesica, hoc est, solutionem patiente,
 locandus æger frigido mediocriter in loco, adhibita requie cum abstinentiã &
 articuloꝝ

αιματηρία.

σφίρις.

ρευματισμός.

υεσικα.

σφίρις.

- A articolorum tenaci ligatione: Et si sanguinis fuerit fluor, clunibus prominētius subleuatis, & officio mictus admonente, quantum datur imperandum xgro, ut neq; id retento faciat spiritus, neq; ut quadam uel conatu excludi cogat aliena: Apponenda etiam spongia noua aceto tincta secundum clunes uel umbilicum, ac pubetenus, quod Græci tron appellant, usq; ad ueretri initium, quod ijdem peritoneon uocant, addita tenaci cum amplexu ligatione: Tum epithemata iisdem locis, atque cucurbita constrictiua: Potus dandus frigidus, paruus cibus: Species de sanguinis fluore & sputo scribentes docuimus. Similiter etiam quæ præbibenda conscripsimus, eiusdem scilicet qualitatis, & sessionem ex uino uel hementiori confectam, quam encathisma uocant, in qua sint præcoctæ muræ bacculæ cum rosis, uel in pusca, aut aceto facta decoctio herbæ talliæ, uel rubi, aut mali punici corticis, & horum similibum, uel per ferramentum quod Græci cathethera uocant, iniectio secunda, quæ similiter medendo constringant, acaciæ, hypocyrtidis, aut plantaginis succo, uel polygonij herbæ, aut intybi, uel puscæ frigidæ singularis, aut adiuncta thuris drachma una cū æquali pondere hypocyrtidis, uel gallæ, cū nigro uino, uel talliæ herbæ aqua cælesti concoctæ: quæ cum fuerit expressa & abiecta, erit aqua coquenda, donec ad mellis ueniat crassitudinem. Mulieribus uero etiam pessaria adhibenda, quæ ad fluorem matricis Responsorum conscripsimus libris, muliebria uitia curantes. Est autem curatione correctior, ac facilis eruptione factus, uel oscitatione sanguinis fluor, uel percussu, aut saltu confectus: Etenim influxio abstinetur, & rupta conglutinantur: difficilis uero correctione ex putredine effectus fluor: Retento enim sanguine, uel abstento ulcus permanebit, Est præterea ex putredine sanguis ater, & male redolens, atque purulētus ex ulcere præfecto, & dolore antecedente, qui putredinis causa aduenisse uideatur. In eruptione autem flauus, & non antecedentibus supradictis, sed excussu uel saltu, aut percussu effectus. Solent præterea sicut in podice uel sceminarum sinu, aut matricis collo etiam in uesica hæmorrhoides generari, quæ fluorem sanguinis præsent, quibusdam interuallis uariatim, quod oportet apprehendere prudentem, cum non coadceruata primo fuerit effusio, sed augmentis quibusdam promota, in eriectis defectionibus, ac sæpe retento sanguine doloris pubetenus admonitione cessante cum tensione inguinum, & grauedine clunium, uel renum consensu: & cum sanguis cruperit, supradictorum relatione sequente: siquidem aliquando inflatæ ac tumentes hæmorrhoides difficultatem, uel abstinentiam faciant mictus, quam Græci dysuriam uocant, uel uriam. Hæc sunt quæ de hijs necessariò dicenda credidimus. Declinante autem passione conuenit adhibere cerotaria, ex murino, uel uiridi oleo, & alumine, cibum uarium dare atq; uinum, ac deinde lauacrum adhibere. Ac si strictura fuerit uentris uel uesicæ, conuenit facere ægrotantē loco mediocriter calido atq; lucido, adhibita abstinentia usq; ad tertium diem cum requie. Item locis in dolore constitutis manuum calidarum cum blando amplexu uaporatio adhibenda, uel pubetenus, ac ueretri initio & clunibus calida lintheamina, aut uasculata ex aqua calida, uel sacelli ex pollinibus calidis, aut uesicæ oleo calido plenè admouendæ. Ac si uehemens fuerit dolor phlebotomia adhibenda: & partes in passione constitutæ lanis limpidis oleo calido ac dulci infusis contegendæ, ex eo etiam totum corpus uagendum; tum ora fouenda. Adhibenda etiam encathismata ex aqua calida, uel aqua & oleo, aut decoctione laxatiua ex hijs quæ sæpe memorauimus. Tūc cibus dandus sorbilis, & potui aqua calida moderatio: ne domināte, & usq; ad declinationē passionis interuallis dierū nutrimenta offerenda,

renda. Ac si dolor minime cessauerit, conuenit usus cataplasmatici laxatiui, & cucurbitae appositio leuis, quam Graeci cuphen appellant, cum adiecta scarificatione, & uaporatione spongiarum aqua calida expressarum. Ac si uenter retentus fuerit, clyster conuenit simplex: & secundo cucurbita clunibus adhibenda, ac puberetus praeraris capillis. Tunc hirudinum appositio, quas sanguifugas uocant, atque embasis adhibenda ex calida & oleo: sic enim laxatis tensionibus non solum dolores soluentur uescicae, sed etiam consequens urinae difficultas, uel abstinentia. Cauendus praeterea usus urinalium medicaminum, quae diuretica Graeci uocant: Sunt enim quae uescicam prouocant, & propterea tumores faciant commoueri. Ac si minutis doloribus urinae fuerit retentio, uel in toto conquieuerit dolor, tanquam factis superpositionibus repetant lenimenta, adhibenda fortificatio per uariam gestationem, & uocis exercitium. Vnctionibus quoque ac defricationibus ad motus quae superiora corporis magis exerceant, interiecto lauacro, & uario cibo ac uino, & iuxta methodicum modum adiectiones cyclicae ac detractiones faciendae: Tum ad recorporatiua atque uehementia redeundum adiutoria, ut ex resina uel dropace, ac paroptesi & solis torrore, uel arena ignita, & appositione cucurbitae, forti raptu atque tractu quodam circumducto remota corpora roboremus morborum pulsa segnitie, adhibito usu asperginum, quae symplicata Graeci uocauerunt. Tunc malagmatum atque acoporum lacessentium usus adhibendus, adiecto etiam sinapismo, & fricatione partium quae passione afficiuntur. Tum encathismatibus utendum ex aqua marina, uel salsa calida, & magis hijs qui mordicatione quadam locorum in iisdem passionibus tanguntur: tum cataclysmo utendum, cuius nominis uim praescriptis libris saepius latinauimus: ita natacio adhibenda aquarum sua uirtute merentium, quibus magis erit in solutionibus utendum: Eligendae sunt namque specialiter quae aluminis habeant qualitatem, ut sunt in Italia Albulae appellatae, & Nepefinae, & Cotiliae, & Auguriae: Hijs uero qui lapidibus, uel scabro uescicae afficiuntur erunt eligendae aquae salsae, uel quae nitri habeant qualitate, ut apud Tenariam insulam, quae potandae, atque lauacro adhibendae sunt. Tum residuus adhibendus est cyclus, & acriora medicamina potanda, ut ex radice lapathi, & capparis, & struthij, uel polij herbae. Itaque panacis, & horum similium, & lithotomia in hijs qui maiorem generauerint lapidem. Item in omnibus hellebori adhibendus est usus, si passiones supradictae permanserint. Tum nauigatio atque peregrinatio, & earum uarietas appetenda. Erit praeterea longo tempore, ut cetera quaeque nimia, Venus praecauenda: hijs enim qui ob uescicae paralytin propter officium sciscitandum ulum uenerunt probauerunt, consentiendum non est: trahit enim secum totius corporis uexationem: Ob quam causam erit probanda etiam ferularum tenerarum, uel tabellarum, usque ad ruborem cutis ab hijs probata percussio. Itemque uisio, & scarificatio faciendae puberetus atque clunibus, & circa initium ueretri circulatim, quod Graeci peritonion uocant, debilitate afficiens. Sunt praeterea aquosa semina quae excluduntur, & magis cum se pronos fecerint agrotantes, uel celeri ambulauerint gressu. Irruit autem corporibus, cum longa fuerint debilitate uexata, aut immodico usu uenereo affecta. Sed est accipienda curatio ex hijs quae uescica sanguinem fluente memorauimus. Item ex hijs quae in lenimentis passionum fortificandi corporis causa, ac demutandis saepissime probauimus: Est enim haec passio seminalium uiarum paralyticis.

A DE SOMNO VENEREO QVEM GRAECI
onirogonon appellant. CAP: VII.

Er somnos inanibus uisis affecti ægrotantes seminis lapsu uexantur. Nomen autem sumpsit ab accidenti: siquidem effectū uenerium prouocando perficiat. Sed generaliter neq; illico passio est, neq; accidens passionis, quod Græci symptoma uocant, sed est consequens uisis, quam Græci phantasia uocauerunt, per somnum ægrotantes afficiens, ob desiderium ueneræ uolu-

ptatis, uel iugem atq; continuā libidinē, siue è contrario longam uisus dilationē uel continentīā. Sed hoc frequentius accidens in passionē sæpe deueniet. Itemq; alterius passionis aliquando antecedens fiet, ut epilepsia, furoris, quā Græci manian uocant, aut cuiusquā similis morbi: quoniā uexationē ostendere probatur, atq; præmoueri corpus, siue prætangit accessione uentura. Itē aliquando antecedens causa supradictæ passionis, quā seminis appellamus lapsum, fuisse probat, à qua discernitur: siquidem illa passio etiā per diem uigilantibus ægris fluere faciat semen, nulla phantasia in usum uenerium prouocante. Somnus autē uenerius eo solo tempore quo dormiunt ægrotantes inanibus uisis concubuit fin-

B irruētes fieri causis, sed non est plurima discretio, nisi intentio adhibenda: quippe cum neq; necessaria comprobetur. Eos igitur quiratione futuræ accessionis epilepsia, uel furoris, aut cuiusquam alterius morbi commouētur, ex hijs quæ suis sunt passionibus tribuenda mitigamus: Eos uero qui specialiter hoc uitio afficiuntur, tanquam parua gonorrhœa affectos curamus: Supradictorum enim augmentum in istam cadere passionem facit ægrotantes fluentium seminalium uiarum, uel paralyti uitiatarum causa. Quapropter conuenit primo ægrotanti ab intentione ueneræ uisa mentis auertere, quæ Græci phantasmata uocauerunt, atq; aliorum applicare intentionibus externis admotis: siquidem facile quæ uigilantes accipiunt somniorum uisa ad actiua cum hijs motibus exerceant ægrotantes, & propterea corpus seminis discussione uexetur. Rurū stramentata duriora atq; frigerantia procuranda. Iubendi etiā supra latus iacere, cum se somno dederint, & ante se uel supponenda tenuis ac producta lamina plumbea clunibus, uel spongiæ circundandæ pusca frigidæ infusæ, uel iniijciendo loca rebus frigidæ uirtutis ex anterioribus, ut balaustrio uel acacia, aut hypocythide, uel psyllio herba, quæ sunt singularia, uel cum palmulis adhibenda. Cibis etiā restrictiuis dandus, uel denlabilis & frigidus, ut de sanguinis fluore conscriptissimus. Poto quoq; frigido nutriendi, uel restrictiuis, non quidem curiose cōfectis constringendi. Tum adhibenda fortificatio ex communi resumptione, & facienda consuetudo frigidi lauacri, quod Græci psichrolusian appellant. Loca etiā in passione constituta forti impressione fricanda: Sunt enim hæc sufficientia constrictiuis faciunda. Aliqui uero conuenire dixerunt etiā mictus dilationem tendere, ne frequenti officio causa refricetur. Sed completa uesica se somno ægrotantes dare, quo neq; in altum somnum uenire sinantur, & intercessu frequenti excitentur, quo uisa ueneræ uoluptatis, quæ somno finguntur, amittant.

Cant, & extenti uesica seminales uias sibi uicinas comprimendo semen retineat. Alij maiorem digitum ligandum atq; constringendum forti filo uel lino iussurunt, quo dolore interueniente altior arceatur somnus: & neq; animorum uisa in ueneream uoluptatem soluantur. Sed erunt hæc utraq; à nobis excludenda: Vexant enim uigilia ægrotantem, & ultra modum urinx retentio difficultatem mictus sæpe refecit, ut alterius passionis illatæ causa uideat, ut supra docuimus.

DE DEBILITATE SEMINALIUM VI

ARVM. CAP: VIII.

Milefius.

αἰσθησις

Milesius debilitatem fieri dixit seminalium uiarum, uel sequi in usu uenereo pro semine sanguinis emissionē. Sed hoc commune est etiam hijs qui in osculo uesicæ, quam ueretan uocant, ulcus habuerint: Et est harū manifesta discretio: In hijs enim qui ulcus habuerint cum mictum fecerint sanguis fluet, attestante mordicatione & dolore, & aliquando egestione corpusculorū quæ ephelydas Græci uocauerunt. In hijs autem qui debilitate seminalium uiarum afficiuntur, solo tempore Veneris exercendæ sanguis excluditur, attestante fecunditate, nullis corpusculis, & cum mictum faciunt nulla mordicatione vexantur, sed etiam nunc curatio ex supradictis accipienda, ubi uesicam fluentem sanguine curari conscripsimus: Constrictio enim atque densitate fluentia retinentur. Tunc resumptio adhibenda, ac deinde recorporatio, ut sæpe memorauimus.

ἐφελύδας

πριαπισμός.

DE PRIAPISMO. CAP: IX.

D

Demetrius
Apameus.

Ine ullo dolore uel consensu uertigo ueretri fiet, & appellatur priapismos, sed uocabulum sumplit à similitudine priaporum, quod ita formentur, ut recto ueretto singantur. Huius autem passionis meminit Demetrius Apameus libro Signorum: Ait enim semen in semet manu operantem nec quicquam potuisse peragere; tensionem autem fuisse ueretri nimiam cum paruo dolore, ut cornu putaretur, & ita perseuassse multis mensibus. Nullo quoq; adiutorio medicinale cessasse, ac tarde atq; longo tempore quiesuisse: Quo fiet ut à satyriasi discernatur priapismus: siquidem illa celer sit, & non tardet in corpore, fiet sanè cum contractu neruorū, & stimuloso desiderio ueneræ uoluptatis: nam intelligitur priapismus paralysis esse seminalium uiarum, atq; aliorum neruorū ad ueretri partes ducentium: quorum contractu ægrotantes afficiuntur. Sed etiam nunc curatio sumenda est ex hijs quæ de uesicæ strictura longo tempore tardante conscripsimus.

κατὰ πριαπισμόν.

DE VOMICIS SIVE INTERNIS COLLE-

ctionibus, quas Græci empyemata uocāt. CAP: X

ἐμπύματα.

σπλάγχνα.

σπλάγχνα.

σπλάγχνα.

Lena igitur de hijs tradenda est ratio: Hæc enim sunt quæ in oculis nata collectiones nuncupantur, ut in splanchnis, ac membrana, quæ latera cingit, uel in pulmone, aut discrimine thoracis ac uentris, quod Græci diaphragma uocant. Item stomacho uel uentre, iecore, liene, intestinis, renibus, uesica, aut mictualj uia, uel matrice, aut peritoneo. Sed de hijs quæ in matrice generantur libris quos de muliebris uitijs conscripsimus Resonsonum docuimus, de cæteris uero nunc dicemus. Harum igitur alix solo medicamine curantur, atq;

A tur, atq; medicinali defectu gubernante usum chirurgiæ non exigunt: si quidem sint occultis in locis, & plurimis superpositis mēbris, & sit impossibile atq; illicitū plurimas incidere partes, ne sanguinis pōposus fluor periculum faciat ægrotanti: ut sunt quæ in pulmone generantur, uel diaphragmate intrinsecus, uel in ipsa alteriore altitudine, aut in stomacho superius scilicet diaphragmate, uel in uentris fessione, aut intestinis, excepto sine longaonis. Itē in posterioribus uesciæ, uel in renibus: alia uero accedente chirurgia curantur, quoties ad exteriora corporis collectionū liquorē erumpendo feruntur, uel magis ab altioribus recedunt, ut in hypozygo mēbrana, uel diaphragmate forinsecus, atq; stomachi fundo, & uentris circa eius superiorē altitudinē. Item iecore & liene, & longaone ad eius exteriora, atq; sphinteri uicina, & uesciæ in anterioribus, uel sub umbilico pubetanus, quod Græci etron appellant. Item in uesciæ collo, uel in prima eius parte, quā Græci uretan uocant, & in peritoneo: Cōmuniter autē omnis uomica uel collectio, antecedente tumore nimio, generatur deniq; empyicis, quos nos uomicosos appellamus, alij ex pleuretico morbo, alij ex pleumonico in supradictam passionē deueniunt, sequentibus signis, nunc cōmunibus cuiusdā partis in uomica ueniētis, nunc specialibus pro singulis corporis locis. Sed ne longa hac oratione extimemus omniū communia simul ordinanda probamus: tum singulatis specialia designātes etiā munia adiungemus. Omnibus igitur collectionibus generatis, uel cum tumor in liquore uertitur, sequitur febricula uehemens, inordinata, & sæpe cū rigore & torpore frigido, uel iniquitate corporis. Tunc loci feruor incendio sus, grauedo, tensio: & exceptis quæ in pulmone fiunt sæpe stimulan dolor, & pultuosus. Tum celer pulsus, atq; humilis, & sæpe sudor magis capitis, atq; collorū. Dehinc perfecta purulentatio rigor corporis, atq; tremor circumscribetur, & febrīū recedit inquietudo ac dolorū, sed specialiter ac proprie in cōmunibus, si in membrana quæ latera circūtegit, hypozygos appellata fuerit generata collectio, difficultas spirationis sequetur, quā dyspnoean uocauerunt, sed difficilis iacendī potestas supra contrariū patienti latus, hoc est, quod causa nō tangitur, cū sensu quod odā interno ueluti pendentiū membrorū, & sæpe cōmotus corporis quasi sonus audif, ueluti inclusi atq; collisi humoris: nam Græci hydatifmon appellāt. Sequitur etiā displicentia post acceptū cibū, quā Græci dysarescesin uocant, & plurima tensio medijs lateris, aut uerrico sa inflatio impressioni digitorū cedens ac resurgens. In pulmone uero emergente uomica, spirādij plurima difficultas sequetur ægrotantes, tussis uehemēs, uox obtusa uel rauca, & odoris tetri spiratio, thoracis grauedo, & adductio superiorū ad inferiora. Itē grauatō atq; tensio supinatis ægrotantibus, & eleuatio sedentibus: deniq; se ipsi sustollunt ad partes lecti superiores, quo leuatius habeāt caput. Sequitur etiā cauitas oculorū, genarū rubor, & albedo sub lingua uenarū: Et si eruptio tardauerit, inflatio quoq; articularū sequetur, uultus pallor, & macies ora deformans. Itē in diaphragmate emergente uomica dolor supra præcordia sequitur, penetrans per latera utraq; usq; ad posteriora, & aliquādo inflatio uel tensio iuxta finē pectoris, uel sub extremis costis, atq; ossibus ultimis peruerās usq; ad alia: Et si collectio forinsecus fuerit, sonitus aliquādo humoris inclusi sequetur. Tunc tussicula, & in spirationibus difficultas plurima, ac respiratio longa, & forinsecus spiritu attracto dolor, quod nunq; sequetur eos qui pulmonis uomica uexantur: Etenim pleumonici hauriendo magis spiritū releuantur. In stomacho autē emergente uomica ructationes tetra, atq; difficultas spirationis, sed minor ægrotantes sequetur, & aliquando tussicula paruo sine ullo tu

C moris excreatur: Tunc torpor frigidus articularū, animi defectio, sudor in sum-
 mitate cutis, pulsus paruus, & corruptio sumpti cibi, atq; acidæ ructationes, &
 nauſea, & aliquādo uomitus, ſiccitas linguæ, uel aſperitas ſitis, tranſuoratio diſſi-
 cilis, plurima uel parua pro collectionis magnitudine. Quod ſi fuerit in ſuperio-
 ribus ſtomachi, donec cibus tranſuoretur preſſurâ ſentient agrotâtes. Poſt eſſe-
 ctus uero releuent. Ac ſi in inferioribus erit facilis tranſuoratio, ac deinde dolida
 cibi pceptio ſequetur, cum ad deſtinata peruenierint quæ ſumanâ, dolore ex an-
 terioribus partibus in ore uentris atteſtante, cum inflatione uel extantia quæ im-
 preſſione digitorū cedit ac reſurgat. Si uero in ſuperioribus fuerit collectio, nul-
 la uidebitur prompta inflatio uel extantia, ſed dolor atq; grauedo inter ſcapulas,
 uel ex poſterioribus ceruicis partibus ſentiet. Ac ſi in uentre fuerit collectio, &
 magis in eius ambitu, erit inflatio inferius à diaphragmate, quod diſcrimen ap-
 pellamus, circa mediū præcordiorū ſiniſtrorſus flexa, & impreſſioni digitorū ce-
 des ac reſurgēs, atteſtante faſtidio, nauſea, ſiti poſt cibi ſumptionē, cū ructatio-
 nibus acidis, atq; ſumptorū corruptione, & aliquādo liquidis per uentrē egeſtio-
 nibus, Ac ſi in aliquo inteſtinorū fuerit collectio, erit extantia, uel inflatio uomā
 cae ſecundū eius poſitionē in pyloro: de niq; conſtituta in ultima parte uentris ſub
 dextro latere, atq; ilio, uel ſub iecore. Sin uero in neſtide fuerit collectio, erit in
 ſiniſtra parte extantia ſupradicta atq; inflatio ueluti ſub liene. Alijs etiā inteſtinis
 tenſioribus collectione uitiatas inter umbilicū atq; peſtinis regione ſupradicta re-
 peritur. Ac ſi in colo fuerit collectio, ſecundū iliū dextrū, circa umbilicū uſq; ad
 ſiniſtra loca, antecedentibus hijs quæ ſunt ſolita colicos afficere, ſupradicta repe-
 riunt. Itē in longaone collectione ſuffecta cluniū dolor ſequetur, cū difficultate
 miſctus, & abſtinētia uentris, & aliquādo egeſtione muculēta uel ſanguinolēta.
 D Inflatio autē uel extantia erit in ſuperficie occulta: ſed immiſſis per podicē digitis
 ſentietur, & ad inferiora ueniētibus liquidis cōmixta ſtercora putria egerantur,
 adeo ut plerūq; lateat, utrū ex pyloro uel neſtide, aut tenerioribus inteſtinis hæc
 ferri uideant. Sed erunt purulenta ſeparatoria à ſtercore, atq; diſcreta, cū ex colo
 referunt, aut ex longaone. Itē in iecore uomica cōſtituta, inflatio uel extantia, &
 pulſuoſa ſequetur agrotâtes appoſitio, & tangētibus nobis ſana principaliter oc-
 currūt: & circa cōſiniū interreanorū, quæ ut ſupra diximus Græci ſplanchna uo-
 cant, circūſcripta collectio ſentietur, cum nunq; tantū latens, atq; ita ſubmerſa
 in peritoneo collectio cōprobetur, neq; ita circūſcripta ac decifa uideat, ſed pau-
 latim deficēs ſuos fines ſanis partibus iungat, ut nō decicēta atq; decifa uideant.
 Hæc eſt uomicarū omnium ſpecialis ſignificatio, ſed earum eruptiones aliquæ ad
 ſhoracis inania ſiunt, aliquæ inter regione peritonei & inteſtinorū, aliquæ ad ſto-
 machū uel uentrē, ut liquida atq; purulenta euomantur: aliquæ ad pulmonē, ſiue
 arteriā maiorē, uel rumā, quā Græci bronchon appellant, quo ligda & purulēta
 etuſſiantur: aliquæ ad inteſtina, uel eorū ſpacia, quo per podicē ligda excludant,
 uel purulenta: aliquæ ad matricē, quo per muliebrē ſinū profundant: aliquæ ad
 renes uel miſctuales uias, ac ueſicā, quo per miſctū ferant: aliquæ ad cor, ut Eraſ-
 ſtratus ait, ſed harū omnium eruptionū plerūq; alias rationabiles dicuntur: aliquas
 irrationabiles: ſed rationabiles aiunt, ut ad ſtomachū uel uentrē ueniētes per os
 excludi: ad pulmonē uero per arteriā maiorē. Itē ad inteſtina uel uentrē, uel podi-
 cē ferri, ad renes uero uel ueſicā per miſctuales uias. Itē ad matricē per muliebre
 uenturū. Irrationabiles autē dicūt, eas quæ in diaphragmate, uel hypozygo mem-
 brana, aut iecore, & liene generatæ rumpuntur per arteriā maiorē, uel ſtomachū,
 aut ueſicā, aut matricē excludi credant, cum nullæ ſint ab hijs partibus quæ colle-
 ctione

A Etione affectu sunt naturales uix ad supradicta loca ducētes, Alij uero etiā in hijs se repertos quādā uascula demonstrant, anatomica ratione adprehensa, quæ ad hæc penetrat loca. Alij autē uias esse latentes, quas logothoretas appellant, per quas limpida, uel purulenta quadam exudatione ferantur. Sed nō oportet de hijs plurimū disputare: Sufficit enim ad disciplinā significationis faciendæ manifestā cōprobare. Itē aliqui etiā in singula loca ex alijs faciā susceptionē puris, quā metalepsi uocauerūt, signis explicare conati sunt: quæ quidē nō necessaria, sed frequentia probauerūt. Etenim ad arteriā maiore, siue gutturis cannā, quā Græci bronchon appellant, facta eruptio spirationis ingerit difficultatē, & tussiculam: ad stomachū uero nauisā atq; fastidiū, & euerfionē, uel uomitū ingerit ægrotanti. Itē ad intestina, uel uentrē tormentū facit partiū cū inflatione ac uentositatē. Ad uesicā uero delectationē facit frequēter urinæ reddendæ: Ad inania autē thoracis, atq; inter peritoneon membranā, & uitalia interna nulla sunt antecessoria eruptionis signa, sed utraq; factā intelligimus, sed pro ægrotantiū motu, uel cōuersione iacendi quidā efficiūt uelut inclusi humoris, quē Græci hydatismon uocauerūt. Præsertim autē, si inter peritoneon atq; intestina id euenerit, Sequetur etiā prominētia partiū hydropē fingens, cū mordicationibus ac doloribus repentinis. Sed si inanis fuerit ruptio thoracis facta superiorū partiū ad diaphragmā, quod Græci diaphragmā uocāt, cū difficultate spirationis, ac tussiculæ quere la sequetur. Sin uero in regione, quæ intestinis atq; peritoneo interiacet, fuerit facta, inferiorā partiū querela sequetur cum intestinorū tormento: notitate enim repentinæ effusionis acriorū humorū, atq; corrupti puris edacitate ea quæ naturali habitu custodia manebunt, uitalia uehementissime uexabunt. Præterea repentina, atq; coadueruata ruptio fit, aliquādo paulatim, tenuatis primo uomicæ tegminibus, ut præliquatum, atq; paruum liquorem mittant, quod apprehēdimus, quum tussicula desuerit esse sicca, atq; spūta pollui admixtione puris uide rimus: uel in egestionibus uentris quicquā saniosi liquoris fuerit repertum, uel in egestionibus urinæ sedimina purulenta fuerint inuenta. Sed post supradictas eruptiones, si omnis fuerit facta liquoris effusio, febres illico soluantur, atq; loci prominentia resatur, & grauedo circumscribitur. Sin uero ex parte fuerit effusa collectio, quod fiet debilitate ægrotantis, aut crassitudine liquidorū, aut non in fundo uomica osculatione suffecta, sed è lateribus, aut supernis partibus paulatim liquidam inuenturū: Sed erit approbanda significatio non in fundo factæ ruptionis, cum inter aliquos dies repleta uomica siue eruptio tensionē rursum atq; grauedinem cum febre mouerit ægrotanti. Tunc post effusionē superflui liquoris omnia leuigantur, ac similiter per interualla dierum easdem difficultates repræsentet. Communiter autem omnium eruptionū tuitor est comparatione cæterarum illa quæ in uesicam uenerit, atq; mictuales uias: Etenim naturaliter creduntur hæc partes iugem acrimoniam liquidorum excipere ac reddere. Quapropter neq; nunc ulla nouitate facile uexari posse uidentur, cum in se aliena ac que acriora susceperint, quæ eruptione uomicæ descendunt. Dehinc quod naturali urinæ commixta purulenta, quæ collatione corrupta uidentur obtusa mitescunt: ultimo quod neque coadueruata, sed paulatim redditam ac requiescentem sumant egestionem urinæ per exitum tractum. Item facilitate secunda est quæ ad intestina ruperit: hæc enim quoque creduntur transitum stercoreum sustinere, sed ad primā minus tuta iudicatur: siquidē possit coadueruata effusionis causa per podicem ægrotanti defectionem facere, & propterea mortem. Tertia est, quæ ad matricem ruperit, & magis in hijs quæ iam naturali lege purgantur:

C Didicerunt enim loca materiae & transitum sustinere, minus quidem à prioribus tuta est: si quidem neque ex initio natiuitatis, neque per dies singulos naturalē meatum ipsae sustineant partes, neque ita acriter ferre consueuerint liquorum: siquidē nihil in se sanguis habeat mordacissimae qualitatē, omnium tamen periculosior iudicatur, ut Erasistratus ait, quae ad cor fuerit facta, eius secunda quae ad arteriam gutturis, quam Graeci bronchum appellant, & eius repentina magis atque coadueruata ab ea quae paulatim fuerit effusa: si quidem defectiones ingerat aegrotanti, atque difficultatem spirationis, & tussiculam & praefocationē, cum neque naturalibus liquidis ulla consuetudo per ipsam partem transeundi uideatur: tertia quae ad stomachum fuerit facta: si quidem praefocationē minus ingerat, minus quidem à supradicta appetitum quoque cibi extinguat: & propterea tame aegrotantes afficiendo debilitet. Item post hanc secunda est, quae ad inanitatē thoracis fuerit facta: siquidē circumfundatur pulmoni humor corruptus; atque cordi ultima est, quae inter regionē peritonei & intestinorum uenerit: siquidē circumfundatur humor iecori & lienī, & uentri atque intestinis, quae cum fuerint iuxta ingerant periculum. Communiter autē, siue uniuersim dicēdo, quod Graeci catholicon uocant, omnium uomitarum, uel eorum qui hijs afficiuntur salutarē intelligimus ductum fore, si post eruptionē factā febres cessauerint, & magis extemplo, uel eadē die sit, quoque recedente, atque perfecto appetitu cibi: uentris quoque officio parua atque congesta reddente, ipsius etiā puris albedo, atque eodē colore apparente: & cum lenitate, ac sine dolore suarū egestionum: & si per superna egerit sine uehementi tussicula, neque coadueruata, sed per partes excluduntur liquida: pessima autē

D aut difficulter, aut ut saepe contingit interfectiua ferri iudicamus eis quibus post eruptionē febres annexae praeterauerint, attestante siti cum fastidio cibi, & uentris fluore, uel ipsius puris felloso, uel liuido colore, coadueruata egestionibus, cum uehementi tussicula uiribus depurgatis. Haec est uomitarum significatio. Sed oportet ob earum generationē fugiendā congruam tumoribus adhibere curationē: Horum enim augmenta collectiones faciunt generari, ut saepe in pleureticis uel peripleumoniacis, uel similibus morbis, quibus ita formauius curationes, ut minime sinantur initia fieri uomitarum. At uero si iam perfectā uomitā uiderimus, & humore corrupto in toto aut ex parte tumoris caruerit nomine, oportebit similibus adhuc perseverare adiutorijs, ut cataplasmatibus ex polline tritici, uel seminis lini, aut scenigraci, uel hordeacij confectis, uel ex aqua mulla, aut hybisco decoctione, cuius etiā radix erit conterēda, addita uaporatione spongiarum. Vel si in inferioribus corporis partibus fuerit collectio, encathismatibus quoque iugibus erit utendū ex aqua & oleo calido, ac decoctione cuiusquā ex hijs cataplasmatibus congrua quae supra diximus. Ante cibum praeterea olei calidi quicquid potandum: dehinc etiā mulli mediocriter cocti: tunc solibilis offerendus est cibus, atque calidus: est enim improprium ex parte adhuc manente tumore quicquid acriter adhibere, quo magis labor aegrotantibus geminet, scilicet tumore asperato, unde maiores collectiones efficiuntur. Pausante igitur tumore omni ex parte, & nondū erupta collectione oportet eius adiuuari celeritatē, ut primū prescriptis cataplasmatibus sicū faciamus admisceri cum hybisco: tū resina terebinthina, adiuncto usu malagmatum, quae congrua Responsorum docuimus libris, ut est mnafeū: itē ex tribus resinis, quae Graeci diatrion retinō uocant: tū etiā diagalbanes, uel melinen, uel quae appellat se rapionos, aut dictamnū, uel quicquid simili, promissione conscriptū. Cibo autē dādus siue cus ptisanā cum melle. Itē porri capitati, uel atriplex, quae Graeci andraphasin uocant: itemque urticā. Iubēdi praeterea aegrotantes magis supra latus iacere, si in superioribus

εγκαθισματα
καταλασματι.

διατριον
ραπιονος.

ατριπλεξ.

Arioribus à diaphragmate partibus collectio fuerit generata: Cauenda etenim sit p̄na iacendi positio: siquidem extenta arteria angulterur, quo & magna difficultas spirationis fiat, & minima liquidorū exclusio perficiatur. Sed si hijs adhibitis collectionis non prouenierit eruptio, oportebit uehementioribus eam prouocare, ne humor inclusus plurima tardando membra corrumpat. Quapropter præpotandi sunt ægri decoctione fici, uel hysopi, ac rutæ, & origani, & tragorigani, & thymi, uel satureiæ, aut absinthij, uel centaureæ, aut marrubij, aut femine radicum, aut sinapi, aut nasturtij cum melle, quorum aliqua etiam uiridia erunt mandenda. Item medicamen quod appellatur dia trion pipereon potu dandū, uel diascordeon, aut zopirium: Multi tamen etiam hieram dandam probauerunt, & magis illam quæ appellatur diacolocynthidos. Adiuuat quoq; eruptionis celeritatem sternutatio adhibita, & aliquibus etiā excreatus quidam hiniibilis iugiter affectatus. Ac si neq; ita eruptio fuerit cōsecuta, erit ieiunus, uel daro potō, aut radicibus comestis uomitus adhibendus. Aliqui uero in hijs quæ superioribus à diaphragmate partibus uexantur fumationes adhibuerunt: tardante eruptione, hysopum uel thymum, aut origanū incendentes, uel sulphur, & sandaraca, aut aloë, uel storace impositis igni ægros hiscere iusserunt, & raptu quodam potili nidorem tranfluorare. Tunc dandum uel tymminum probant per diem bis uel ter: simile enim inquitur curationis genus chirurgiæ: Sed uehementer caput grauat implendo. Ac si in intestinis fuerit collectio, erunt per clysterem injicienda ea quæ præbibenda nuper ordinauimus. Tum eruptione facta speculandum, utrum per partes, atq; deposito liquida excludantur: an uero coaceruata, aut omnino difficulter & paulatim. Sed si partim, & nullis obstantibus excludi uiderimus, erit à cibo abstinendus ægrotus, uiribus permittentibus. Tum alia die adhibita corporis unctione præpotandus hijs quæ supra memorauimus, cibus quoq; adiuuare collectionem, quo omnia liquida detrahantur, dato mulsō, uel solo melle bibendo, cum resina terebinthina, aut butyro nō ueteri. Tum sorbibilem dabimus succum ex alica uel pitfana melle admixto. Item porros coctos cum oleo atq; garo & pitfana. Tum etiam ex tritico pitfana confecta, aut cum protropo uino, aut squillitico: item lac cum mulsō. Et si eruptio liquidorum ad mictuales uias peruenerit, erunt adiungenda supradictis etiam mictualia medicamina quæ urinā prouocent, à Græcis diuretica appellata, ut asparagi, olus atriu, lactuæ nunc cocta, nunc incocta. Item radices & sorbilia, lacte quoq; confecta. Sin uero ad intestina eruptio peruenerit, quo per podicem exitum habeat, cum supradictis communiter erunt adhibenda quæ uentris officium non denent, neq; plurimū laxent: Quapropter mictualibus prohibiti cibo ordinauimus malam dandam, betas, cauliculos, cucurbitas. Sed si coaceruatum, ac nimis liquida ferri uiderimus, erit abstinentia recusanda: Dandū mulsū potō sufficienter decoctum, & plurima sitis ægrotantibus indigenda. Dandus præterea cibus qui uentris teneat officium, ut oryæ succus sorbilis, aut lentiscalæ. Item pisces duri corporis, quos sclerosarcos Græci uocauerunt, & uolantiam sicciore, & potō aqua imbrialis offerenda, quam uulgo cisterninā uocant, calida. Item medicamina quæ ad humectam tussiculam conscripta sunt. Tum uinū modocriter asperū. Sin uero difficulter atq; paulatim liquida fuerint excluda, erit inquirenda causa, utrum ne ob debilitatē ægrotantis id euenerit, quo minime ualeat excludere aliena: an uero ob crassitiem liquidorum, uel ob eruptionē non in febris factā, uel in fundo collectionis: Etenim si ob debilitatē ægrotantis id aduerterimus fieri, erunt subleuandæ uires per resumptionem. Si autem ob crassi-

δια τριών πι-
πέρων
ήγρὰ διακολο-
κύνθιδος.

μικτῶν
διουρητικῶν.

Πίσces
σκληροσάρκει.

C ob crassitudinē liquidorum , tenuantia adhibenda , atq; præpotanda quæ supra memorauimus, adiectis quoq; similibus electarijs, ut sunt ex melle, resina, uel lini semine cum melle confecti, ac nucleo pineo, uel stroblylis, & urticæ semine, præhibendum aciniapi cum paruo pipere longo. Runc hellebori adhibemus purgationem . Ac si ex uomicis ulcera tardantia perseuerauerint, ea quæ supra diaphragma fuerunt, quod discrimen appellauimus, ita curabimus, ut est de

φθισικῶν
λοιμωτικῶν
δυσεντηρικῶν
κατάρτικῶν.

phthificis scriptum ; in stomacho uero uel uentre , ut de celiacis : item in intestinis, ut de dysentericis: in renibus uero ac uesica, uel mictualibus uisus potis medicaminibus atq; clystere iniectis, uel per cathetera immissa utemur : etenim si

Medicamen
ταρτικῶν μακρῶν.

fordida appauerint ulcera, lacte atq; melle potamus, semine cucumeris præfuso, aut mulso, aut pinguibus palmulis cum passo, aut nucis cum amygdalis &

Emplastrâ

καταλοιμωτικῶν
φαικικῶν βάλανου.

diligenter solutum. Sin uero limpida fuerint ulcera, erunt encathismata adhibenda, quibus præcocta fuerint aliqua constringentia, atq; extrinsecus apponenda emplastrâ, quæ cicatricem facere ualeant, à Græcis epulotica appellata, potui dandum lac cum amylo, & cucumeris semine, cum decoctione phœnicobalani, aut papaueris fixi, atq; constricti cum uino protropo, & amygdali decoctione, uel mali cydonij, sorbarum, & palmularum thebaicarum, uel succo mali punici, uel hijs quæ in pharmaceutico Responsonum tradidimus libris, ex quibus est quod appellatur carui, & œnocraton, & ex trachanto atq; amylo, & glycyrrhiza.

D

Ubi uero inter intestina & peritoneum eruptio fuerit facta, siue ex iccore, siue ex aliqua ueniens collectionis parte, quæ situm est quomodo puris detractio fieri possit: utrum ne per tenues uias uesicæ ueniens, atq; in intestina acceptum uideat, & propterea per urinâ, uel per uentris officium excludi possit: an uero seclis

Erasistratus.

ὁ Ἐραστράτους
ἐπιπέφυκτος
ἀπὸ τῆς κοιλίας.

inguinū locis detrahi facilius uideatur, quod quidē Erasistratus demonstrauit: Sed apparet nunc chirurgia exitum puris faciendū, incisa secundum inguen peritonei mēbrana, quo corruptis liquoribus prolapsio inferioribus aperte præbeatur . Tunc congrua adhibenda curatio: Etenim incisa peritonei membrana, in cicatricē facile conducit, & sine ullo periculo ægrotantis sanitas dat, ut est conijciendū ex hydropū paracentesi, atq; chirurgia ramicis, quā Græci enterocelen uocant. Neq; impossibile putandū, etiā si quid remanserit, facta detractioe chirurgiæ per superficiē cutis, ac tenues uias, & per intestinorū cavitatē sudari: quippe cum eiam in hydropibus circumfusis humor intestinalis sæpe fuerit exiccatus, quibusdam per uesicam, foeminis per matricem, sed omnibus communiter fortitudinem cōuenit per nutrimenta præstare: facile enim corruptio partium depulsa passione fiet, cum corpus fuerit naturali fortitudine possessum.

DE SUPERFLVA CARNE, QVAM GRÆCI POLYSPARCIAN VOCANT. CAP. XII.

πολυσπάρκεια.

καχεξία.

Ccidunt corporibus superflua carnis incrementa, quæ Græci ob nimietatem polysarcian uocauerunt, Sed est hoc passionis genus contrarium nutrimento cessante: siquidem cessans nutrimentum tabida faciat corpora. Idem ultra naturæ modum uehementius elatū plurimā faciat carnē generari, ex qua corpora grauata premant. Præterea hoc quoq; specie accipimus cachexia: siquidē indecēs difficultas patietes afficiat: nam sequitur nimia ac superflua multitudo

A multitudo carnis, quæ in pinguem prominentiã erigatur cum tardo motu, atq; grauatione, & debilitate, & ex paruo gressu anhelatione ac sudore, ut suo se corpore præfocari sentiãt ægrotantes, quo neq; leuia ferre ualeant uestimenta. Multitudo igitur medicorum atq; aliptarum salutaribus præceptis adiungendam diligentiam detrahendæ carnis putauerunt, intuentes cœnoteta, quam epidofin uel eucixian uocant, hoc est, habitudinis augmentũ; sed hoc à Sorano repulsum. Nos igitur solam habitudinẽ intelligimus, quæ fuerit cum modica carne fortitudo, & seruanda magis quàm repellenda. Polyfarcia uero, quam nunc passionẽ dicimus, recte cachexian nuncupamus, quæ multis accidentibus denuntiet periculum; Etenim quæ sequetur animalia nutrimento dedita, uel custodia seruata, ut flato atq; extento & prominenti corpore uideantur: hæc eadem cuncta patientes sequuntur; Similiter accidentia corporibus ulceratis, quibus uana caro cõ crescit, uel eorum labijs quæ fuerit acie circuncisa renascantur. Sed istius passionis duplex traditur differentia curationis: Alia quæ cohibeat fieri plurimum corporis nutrimentũ; quæ quidẽ ponitur in gestatione celeri, & cibis non multũ nutritilibus, ac moderatis, ne plura corpus quàm insumit accipiat: alia quæ cyclica regula atq; operosa recorporatione formetur demutandi corporis causa. Sed ut docilis sermo, ac manifesta tradatur præceptio, partium erit memorãda curatio. Conuenit igitur corpus exercere gestatione plurima ac perseueranti, animalium iugo, uel curriculi motu, & equitatione ac nauicula. Item lectione & uocis exercitio uehemẽti, uel meditatione modulationis agonistica, & celeri gressu, quo magis labor surarum fiat. Item cursu, atq; sicca fricatione manibus puris, uel aspero linteamine, & arena aspergine. Tum uolutatio in palæstra uaria, quam

B Græci celadian, atq; choricomachian uocauerunt, quæ sunt specialiter ab ipsius artis præceptoribus imperanda. Tum hoplomachia, hoc est armorum ficta confrictio, Item alienis laboribus exercitiũ, hoc est colluctantium, uel cõexercitium, quam Græci heterocopian uel trachelisim uocant, atq; longo uel raptorio machinamento, quod macron sparton uocauerunt. Item Italica sphaera, & luctatione celeri, & dura atq; multa uel sicca fricatione: Etenim oleo labentibus manibus fortitudo soluetur exercitij. Conuenit etiam sole corpora torere, quod Græci heliosim uocant: tum paroptesi ex flamma, uel carbonibus, & siccis uaporationibus prouocatur sudor; & nunc seruentia lauacra, quæ plurimum detrahant, nunc frigida, quæ corpus in densitatem cogant: deniq; ptychrolutarũ corpora densa, ac ueluti testea sentiuntur. Conuenit etiam arenæ litorariæ adhibendus seruor: Tum natatione maritima, uel a quarum naturali uirtute medentium, & in lauacris sudore perfecto asperginem salis adhibere: qua sæpe condita caro animalium ciborũ uoluntati sicca seruatur, atq; densior, nec collecta marcescit. Tum fricamentũ adhibendum, quod Græci zegma uocant, ex nitro tuso, atque in puluere redacto, & post lauacrum longa cibi dilatio, uel potus: Tunc enim appetitio minima marcescit, & eius acies temporis obtunditur dilatione, cum etiam digestionis parata proteruitas detractio fomite languescit. Erit præterea potus semper ante cibum prohibendus, uel in toto paruus dandus, & magis cum cibi sumuntur: Etenim immisso liquore plurimo fluidantur accepta, atq; caro mollitur, & digestionem facile solidiora propriantur. Sed si plurimũ quisquã sitierit, paruũ dabimus mediocriter asperum. Pulmentũ uero alicam, amyllum, lac, nucleos, cerebrum, oua: pisces autem teneros, uel pinguia quæq; reprobamus; Panem dabimus frigidum, fermentatum, autopyrum: est enim minus nutrens: & magis, si fuerit ueteratus. Specialiter autem siccus probandus est cibus.

ἀλλήλαι·
κοινοῦ·
ἐπιδοσίου·
εὐξίαν·
σορῶν.

Μοδουλῆ
ἀγωνικῆ·

ὕληθια·
χορικὸν μάχη·
παλομαχίαν·

ἑτεροκοπῆαν·
τραχηλίσμ·
μακροὶ ἀσπίτες·
Italica
σφαιρα·
ἡλιωσις·
παρόπτησις·
ἐν χροῶται·

ζέγμα·

Πῆλις
ἀνέουρητος·

Item

C Item pulmento danda sunt olera & pisces durioris naturæ, uel auti sicciora, uel agrestium, ut leporis, caprea, porcina ex deposito, hoc est, longo tempore sale siccata. Conuenit præterea unum cibum sumere, & post sumpcionē plurimum uigilare: In requie quidem, quo multa corpus exhalatione infumatur uigilando: additur enim plurimum somno: denique dormientium corpus ualidius fiet: Potus dandus frigidus: & perseverante carnis multitudine erunt initia cycli adsumenda, nunc ab omni abstinentia, nunc à paruo cibo & aqua, nunc augmenta ordine regulari. Item à seiuino uomitu sumendum est initium, uel ex radicibus: Tunc ad drimyphagian ueniendum, ac mediæ qualitatis materiam. Tunc uolantum atq; agrestium: quæ quidem erunt celeranda per dies minoris breuitatis, quo urgentius initia repetantur; & in oleribus erunt urinaria prouidenda, ut asparagus, pastinaca, apium, fœniculus, daucus, porri capitati, & horum similia: sic enim communia seruantes corpus ualebimus demutare. Accidentium quoq; coniecturam facientes, quo eliminatio carnis atq; deductio procedat. Aliqui medici phlebotomiam probant, atq; purgatiua medicamina, quæ catartica appellant, & clysterem, & post lauacrum illico Venærem adhibendam ante cibum, atque ipsa die paruum nutrimentum, potu aquam dandam. Item uomitus post uesperinum uinum. Alij quoque ueluti passioni contrariam corporis expansionem ex thalamo fieri probauerunt, & appellant antipalon. Itemq; nocturni toris auram ante solis ortum bibendam. Sed horum deliratio manifestis proditur rebus: Nam phlebotomia uires depurgatæ uexantur, & corpora pallefcunt; nam Græci racosin uocant. Item purgatiuis medicaminibus ex clysteribus, cum su-

D pradictis etiam liquida corrumpantur, cum alius habitus corporis fiat: nam Græci cachexian uocant. Venereus uero usus effœminat membra, atq; fortitudinem tollit. Item aliquibus bis in die ordinatum lauacrum, & somnum prius quàm cibis sumatur: quod quidam uoluerunt: crassificat enim somnus, non tenuat corpora. Item uomitus post cibum: uires enim tollunt: & quanquam corpori detrahant carnem, implent tamen necessariò caput, atq; sensuales uias uexant, & gingiuas in putredinem mittunt, atque os odore fetant, retro stomachum limant, & ipsum hominem sibimet faciunt displicere: nam Græci dysarescesin uocant, cum inæqualitate febris uicina. Est & improprium, atq; praua ratione æstimatum, ob corruptionem paruorum maiores corporis uexationes inferre. Sed si forte uinorum fuerit excessa moderatio, tunc erit uomitus adhibendus: eius enim uexatione maior est immodicæ sumpcionis grauatio. Item præ cæteris uehemens, & maior quàm ut oportet animi officijs siue curis adapplicatio: Vide-

mus ob has causas etiam studetium corpora fieri tenuiora, limitatione quadam animi iugium cogitationum atq; disputationum. Eorum uero qui segni ac pigro ductu uitam trahunt, solidiora atq; pleniora fieri corpora, ob contrariam rationem. His de superflua carne conscriptis, omnium tardarum passionum curationes explicauimus, in-

tentione neglecta,

CAELII AVRELIANI SICCENSIS CHRO
NION LIBRI QVINTI ET VL
TIMI FINIS.

D. ORIBASII

Somnus saginat.

Uires trahunt.

Uires trahunt.

Uires trahunt.
Vires effœminat.

Uires trahunt.

Literis uacantes macri sunt

D. ORIBASII SAR-
 DIANI IN TRES EUPORISTON
 LIBROS AD EVNAPIVM
 PRAEFATIO.

PETIS à me Eunapi charissime, ut manifestas sanitatum cu-
 ras faciam tibi ad singulas passiones, & diuersarum generum
 adiutoria, ad discendum simplicium uirtutes medicaminum,
 peregre proficenti, quæ facile inueniuntur in agris per uaria
 loca, ubi docti minime inueniuntur medici, qui curam impen-
 dere possint. De qua re mihi uidetur, ut nomen tantum medi-
 ci, & non artis requiras industriam, in qua ocio fauente ad discendum minime
 sis imbutus. Vnde petitioni tuæ præbendo consensum, hexapla Galeni, quæ à
 † Dioscoro & Apollonio, uel ab alijs, qui de uirtutibus herbarum scripserunt, † Dioscoride
 quæ per agros inueniri possunt, quæ ab ipso scimus esse probata, reuelantes per legendum
 nos tradimus, & in hoc euporisto scripta dirigimus, quæ tibi uel alijs in lon- fortassis,
 gam ingredientibus peregrinationem prodesse poterunt. Experimentata igitur
 à nobis uel antiquis tentamus dicere de simplicibus medicamentis, quæ
 Græci hapla uocant, & ea in tres diuidunt partes. Vna quidem est, quæ unicui-
 que infirmitati adhiberi possunt ex simplicibus medicamentis, & singulæ di-
 uersas habent uirtutes, & particulares usus. Secunda uero pars est ad sa-
 nitatem ex electis singulis materijs adhibita. Tertia uero pars est,
 quando singulæ cum singulis uel alijs admiscentur, conside-
 rata passione. Transactis ergo hijs tribus tropis, quæ
 facilius inueniri possunt, addis etiam à me tibi
 quæ ad incolumitatem humanæ naturæ
 expediunt conseruandam, scribi
 debere. Incipiam ergo ex-
 ordium à cunabulis
 infantum.

N

D. ORIBASII

DOS ORIBASII ARCH

CHIATRI IULIANI CAESARIS,
EVPORISTON ADEVNAPIVM LIBER PRIMVS.

DE INFANTVM NVTRIMENTIS.

C

*

Lactuc.

Menta.

Ocimum.

A TO igitur infante, mox ab initio est nutritrix eligenda, quæ lauacris & cibis competentibus ministrare sit. Disponenda est, ut lac bonum abundantius ministrare possit. Labor enim sit ascensio collis, ut deambulando exerceat laborem, & lanificium faciendo telas texat, & maxime susales, & ad pilas pister, & situlas de puteo aqua plenas leuet. Cibis autem utatur ptisanæ succis, & de tritico farina, & mellis succos accipiat. Pistum manducet, & pisces qui non sunt de pelago: Sed neque eos qui duras carnes habent, Vinū uero dulce bibat, & quod boni sit odoris. Caseo autē & tragematibus, hoc est, pomis, uel ab oleribus omnibus absteineat, præter solas lactucas edat. Optimæ enim ad hæc sunt, & bonos in corpore succos faciunt, & somnū infantibus præstant. Accipiant etiam & dactylos, diuretici enim sunt, & purgant sanguinem, & utile præparant lac, & bene ministrant. Pessimæ autem ad hæc sunt menta & ocimum: Corruptunt enim fortiter lac. Similiter enim & cōmixtio uirī omnino prohibenda est, quia & hoc corruptibile generat lac, & omnibus rebus plus hoc nocet infanti, & amplius omnibus lædit.

DE LACTE IN MAMILLIS augmentando.

D

M Vltimum facit lac, cedrus cruda aut cocta assumpta cum ptisanæ succo, faciunt enim suaue lac & sufficiens, anethi coma uiridis, & radix fœniculi: Similiter & eruca, & apium, & smirnon & cicer, & animonis herba extrahunt lac, & apposita abundantius faciunt.

DE DISCRETIONE BONI lactis & mali.

Lact muliebre.

O Ptimum lac à pessimo hoc modo discernitur. Bonum lac & in odore, & in sapore discernitur, & in albedine, & in constitutione. In constitutione autem, cum medium inter pinguedinem & tenuitatem uel humectationem consistit. Pessimum uero est è contrario, si spissum est & insuaue in odore, in sapore, & in albedine.

DE INFANTE NVTRIENDO.

A Paruo usque ad mediam ætatem crescente uelocius infante in membris, ita ut nutritus in corpore multum esse uideatur, timere oportet ne aliqua accedat plethura, & si in aliquā plenitudinem incidisse cognoscitur, tunc oportet ut diminutio fiat nutrimenti, & secundum ætatem omnimodo adiuuenientia sunt euacuationes, modo per exercitiā, ut huc atque illuc per se ieiuni eant, & puerorum ante quā cibentur exercentur proprijs laboribus ante cibos quibus nutriuntur, & proprijs actiones consuetudinarias agant, & proprijs uel consuetis cibis nutriantur, ut hij qui lædere possunt prohibeantur. Et hæc non opus habent à medicis discere, sed per experimenta infantium sollicite, siue bene digesti sint infantes, siue non sint digesti, & hoc per obsequia uentris possunt cognoscere.

DE INFAN

A

DE INFANTIBVS, SI PLENITUDO SIT CIBORUM.

Quod si infanti ciborum accesserit plenitudo, & ex nimia acceptione uentrem excernunt corrupta sunt, & quæ per sudorē manant non bono sunt odore, hijs agnitis oportet eis, si iam cibos fortiores accipiunt, non unum cibum, sed diuersos dare cibos, ut ipsa nouitas ciborum possit iuuare quo facilior fiat uentris dispositio: Nam si aliquis appetat absq; ratione cibos, facilius liberatur, si citius uomica generata euacuetur, antequam cibi corrumpantur, & post hæc accipiat tenues, & sic paulatim reuertatur ad pristinā consuetudinem sanus effectus. Quod si iam corruptis cibis permanentibus, multæ utique proueniunt ex hijs læsiones, & diuersis succumbentes ægritudinibus fatigantur, si uomica nō subuenierit in pectore, aut ceruicibus, uel circa faucium loca, & capiti stabiato proueniunt uulnera & glandulæ, & maxime ciradæ, sunt difficiles ad sanandum.

DE FLUXU VENTRIS INFANTIS.

Quod si ex hoc etiam nec dormiant, conuenit eis potū dare calidam aquā frequenter. Hæc enim & mordicationes tollit, & lauando intestina digestionem procurat ciborū, & uentris egestionem: nam balneo uti necesse est, cibos uero mediocriter accipiant, & potione utantur aquosa.

SI VENTER INDURVERIT.

Quod si cibi digerantur bene, & uentris restrictio sit cum grauedine corporis, & tardo membrorum motu pigrior sit, & mens ipsius obruta sit à pristina actione, & somno sit oppressus, scire oportet plenitudinem esse in uenis indigestam: in uentre uero digestio facta est: nam indigestio in uenis est, & cum uentositate repleta tenduntur, & constipata aliquoties tensa rumpuntur. Sed & alia quamplurimā mala ex hac efficiuntur plenitudine. Propterea quando hæc plenitudo accedit, quam Græci *νόσος* uocant, donec digestio in uentre ciborum fiat, quiescere debet homo. Post hæc autem exerceri, & post exercitacionem resoluitur plenitudo. Hoc enim est apud antiquos propositum, dicentes, *νόσος νόσος ἄρα*, id est, labor iste uentris soluit laborem, quia si indigestus sit uenter, multum laborat.

DE HIS QVIBVS CIBVS
in uentre corrumpitur.

Quando autē in uentre corrumpitur cibus, confestim si corrupti sint cibi, & per uentrem effundantur quæ corrupta sunt, nihil mali subsequitur. Non autem soluto uentre, irritari oportet ex hijs quæ melius soluant uentrem, qualis est diaspolites, nitrum æqualiter cum alijs speciebus habēs, aut de caricis, & cinico pastellis confectis hoc modo: Caricas xxx nitro candido 2 iiii. Cinico 2 ii cum uino & melle cocto cōmifces omnia, & utraque macerabis, ut exinde pastillos facias xxx, & dabis. Mouet enim uentrem, & omnem cibum corruptum projicit.

DE HIS QVIBVS IN VENTRE
frequenter corrumpitur cibus.

Quibus uero frequenter in uentre corrumpitur cibus, oportet eos antequam cibos accipiant uomere uino dulci potatos. Fugere autem oportet cibos, qui carbunculos, aut tusturas, & fumosos generant ruictus, & eos omnes qui nō facile corrumpunt. Assumere autē eos qui bonos nutriant succos, et eos eligere qui uentrē molliant, ut ex interuallo accipiant. Expediit enim et mediocriter data

C quæ soluât uentrē, quale est pigra medicamē, ut hijs abstinerē, quibus cocochymia congregatur, & faciunt agritudines difficile sanabiles, aut insanabiles generant, quales sunt podagrica, & artetica uel nefretica. Saepius autē & in acutis incidūt.

DE HIS QUI EX LABORE IN SVETO AEGROTANT.

Si autem ex aliquo labore nimio, qui absq; mensura est, & absq; naturæ consuetudine, corporis accesserit passio, quiescere eum oportet, & abundantius uti frictione cum dulci oleo malaxatur: lauet enim in initio quidem mox post la borē calidissimo lauacro, & accipiat tenues cibos. Soluit enim copodin passionē penuria cibi, sic ut nihil hoc aliud melius possit. Et ne periodicæ aliquæ cōmotio nes fiant, conuenit eis qui copodin incurrunt passionē, ut febres accedant, & hijs quibus hoc cōtingit, si negligātur pereunt. Soluere ergo oportet hanc passionē te nui cibo, & qui bene digerāt, euchymo utat cibo cū suauitate paulatim accepto.

DE HIS QUI IN NIMIO AESTU LABORANT.

In astatu tempore, si qui nimio labore exardescunt, & plus quam uirtus per mittit exagitantur, & natura ipsorū sit calida & sicca qui patiuntur, utantur hñ in cibo mala cerasia, & coccimelia, & persica, & cucumeres, & melones, & cucurbitas, & ficus, & mel edant. Hæc omnia quidē cacochymia sunt, sed ea quæ desiccata sunt, possunt in frigidare & humectare. Et post balneum aquā bibant in primis, & sic uinum mediocriter aquosum, & post hæc uomant quod accēpe rant. Assumant igitur in primis lactucas, & sic cum aceto & garo pedes porcō nos accipiant bene discocctos, & gallorū & anserum uentres & alas, aut aliquid de piscibus aspratilibus molles carnes habentibus frixis. Gustent autem & si uoluerint olera, quæ nō possunt cacochymia generare, id est, cucurbitas, & post hæc bibant uinum frigidum, temperatū, & accipiant cum uino & melle alicam, aut cum uino frigidum in astu nimio siue cacochymia existentis sanantur. Aliquis autem prohibent ptisanæ succos nimios frigidos potui dari. Quod in hijs qui non laborant uerum est. Qui enim in occupationibus sunt obligati, hæc adhibentur. Nam qui uoluntariam degunt uitam, & exercitantur, in frigidari rarius habent opus. Non exercitantibus autem in mediæ ætate cauantibus, aqua de fonte frigida aut niuata non nocet laborantes, aut si iuuenes sint, si non sunt consueti, paulatim augmentando eis danda est: nam si in suetis iuuenibus militia procedente, & tēpore & ætate iam declinante, difficiles ad sanandum, & insanabiles consurgunt passionēs in articulis, & in neruis, & in uisceribus.

DE AEGROTANTIBVS, QUI
bus cutis condensatur.

Condensatur corpus per frigus, aut si stiptico utatur balneo. Cognoscitur autem hæc passio ex pallido colore & duritia cutis, & quod nō facile con calefcit, neq; consuetos emittit sudores. Curabis igitur eum calefaciendo per ex ercitantem & balneum, ita ut eum uoluere facias in astrago balnei. Oleo uero calastico eum perungēdo infundes, & neq; frigida aqua sit nimis in piscina, neq; multū ibidem remoretur, sed exinde cum exierit, antequā uestiatur dulci & sub tili oleo ueteri perungatur. Optimū autem & anethinum est oleū, & maxime de uiridi anetho confectum. Utilissimū etiam est quibus condensatur cutis, sed & hijs qui copode, ut supra dictum est, laborant, si de diagiro acopo perungantur.

DE HIS QUI ACCEPTO

cibo exercitati ægrotant.

Qui post cibum repleti exercitantur, aut balneo utuntur, multæ læsiones & non parua subfequantur, & capitis repletio, & epatis ex hoc conspationes accedunt. Mox ergo de præsentii ita curabis caput cum deambulationibus,

A bus, post cibos quidem mitius, ante cibos uero lenius quidem, sed uelociore & acutiores faciat. Epato uero infraxifacto, id est, constipato optimū medicamen est oximellis datus, & simplex diatriton pipereon datus. Dabis etiā in potione & absinthij comas infusas, & anisum, & amygdalas amaras cum oximelle ante balneū. Ventris uero facta digestionē, & diacalamētis dandus est cū oxymelle. Caue igitur eius frequēter usum in hijs qui sunt cholericī, & omnino eis omnibus prohibendi sunt pingues & spissi uel glutinosi cibi, donec passio quæ accessit fuerit amputata, Sed ea quæ extenuant ministranda sunt.

DE HIS QUI NON EXERCITANTUR, & sani sunt.

Plurimi igitur sunt qui nō exercitantur, & aptis nutriuntur humoribus, & non cito aliquas passiones incurrūt, quia sunt natura raro corpore, uel euentato & digesto spiritu. Oportet ergo eos ad alias quasdam promouere consuetudines in actionibus. Hij uero qui frequenter ægrotare consueuerunt, ne fiant sunt prohibendæ ægrotudines hæ quæ ex corporali accedunt plenitudine, & ex malis congregantur humoribus. Quæ enim plenitudines uelociter congregantur, auferri conuenit ciborū qualitate: & hijs qui multum præsumunt, modicus ministrandus est cibus, & qui creuisse cognoscitur humor, seu cholericus, seu phlegmaticus, aut melancholicus augmentatus est, prohibendi sunt cibi, qui tales humores generant. In hijs autem omnibus uenter facilius est reddendus.

QVOD OMNIBVS EXPEDIT ut uenter secundus sit.

A B initio igitur antiquorū semper uisum est pro sanitate, ut uenter secundus procuretur diebus quotidianis, & inculpabilis urinarū emissio secundum ciborū aut potionū ministratōnem reddatur. Quod si hæc minime prosequantur, tunc uti est necessariū eis quæ hæc expellant, & procurent uentris & urinæ obsequia, quia. Quod si urina minus fuerit ministrata, urantur apozima, ubi scandex, & apium, & fœniculus, & asparagus coquitur. Venter autem si constrictus fuerit, terebinthina danda est ad oliuæ magnitudinē glutienda dormitū euntibus. Magis autē educere uolentibus, nitro modice est admiscendū. Utilissima autē sunt olera ad deducendū uentrē, qualia sunt betæ, & malua, & brassicæ, semel cocta. Porcinæ uero carnis recentis iusculū, quod si hæc leuia uisa fuerint, & fortiora causæ desiderant. Ad urinā igitur prouocandam addendum est petroselinū, datus, anisus, absinthiū, & gramen, & polytricum, & scolymbi radices, & cytissus, & calamētis, & origanū. De unaquaq; earū, aut omnes simul admixtas in aqua discoctas dabis cum uino bibere. Purgant enim hæc omnia per urinas sanguinē, & fit corpori non paruū adiumentū. Ventrem autē sicut scripta sunt lenius mouent, & si amplius habere desiderat solutū, dabis ad uentrem herbā mercurialem in aqua cum sale coctam, & cum comederit, ipsam aquā bibat. Sed & sambuci folia similiter facta & accepta hoc modo operantur: nam & polypodij radices in puluere minutatim facto super sardinas, aut in aqua discoctas dabis cum uino bibere, & si in pitisanæ succo coctæ sorbeantur, uentrē soluent. Aliqui autē & aloë dormitū euntibus dant, quantū ciceris tria sunt grana ad glutendum per singulos dies, & abundanter redditur eis uenter secundus. Alij autē cnicum mittunt in uiscellum, ut simul tritus coquatur. Omnium igitur prædictorū melior & utilior est epithymus in uino potatus: Oportet autē eum bibere. Habet cœnare quidē, sed minus quam consuetus est, & sic pausare. Mouet enim leniter uentrē. Quod si mouere amplius uentrē uult, ieiunus epithymibibat in oxymelle:

C hoc autē faciat in primo uere, anteq̄ ebulliscat & effundat̄ collectus ex hyeme humor superabundans, & currat per aliqua membrorū loca, & periculosas generet passiones. Multi enim negligentes, aut paralytin, aut apoplexiam de subito inciderunt, & in ipsa fracti defecerūt, & alij pati uidentur exanthematis similia, aut aspera, qualia sunt lepra, aut impetigines, alij acoras in capite, alij e iaspilas & eripitas. Vt ergo hæc prædicta aliqua, neq̄ aliud quicq̄ mali fiat, purgari oportet ante quā ebulliscant collecti humores, & resoluātur, & currant per membra.

DE SANGVINE AVFERENDO.

Expedi etiam in primo uere sanguinem detrahere, in quibus sanguinis abundat plenitudo; nam opus est qui exercitatur uenam ipsius incidere, multi enim sunt tales ubique qui sanguinem tollant, quod si non inueniantur, *Apollonius Pergamenus.* fibias scalpellari iube, sicut Pergamenus Apollonius fieri suadet hijs qui iopus habent sanguinem detrahere. Hæc enim totum releuat corpus; nam & caput iuuat, & mulieribus non habentibus menstrua mouet.

DE EXANTHEMATIBVS, DE CACOCHYMIA.

Igitur ex acedine humorum exanthemata in cute corporis generantur, & imordicationem in uentre aut in ueretro, quando fecellus faciunt uentris aut urinā, patiuntur. Hijs lac expedit ut bibant cum melle: nam & serus de lacte separatus coquitur, & cum bullierit, super sparges uinū aut mulsam, & colabis. Sic enim caseo separato prius sale admixto potum dabis, ut plus purget aut larget uentrem salitus. Qui autem eum bibere uult sine sale, minus soluit. Sint autē de sero heminz quinq̄. Expedi igitur eis & hoc modo datus catarticus, ut ex uetusto gallo facta zema detur in potione. Multū enim iuuat, & uomitus euacuat

D phlegma multū. Sed nō oportet hæc inordinate fieri, neq̄ omnino eas euacuari; nec utiq̄ præter necessitatem admittenda est fortis euacuatio, ut læsionem adferre possit.

DE PLETHURA.

Plethura igitur si est, oportet plus quā competit uomere, si à cibo & uino repleti sunt nimio, quia ex eo patiuntur plenitudinem, quam Græci plethuram uocant. Signa autem plethuræ hæc sunt: nihil delectantur, pigri etiam sunt, & sensus & ipsa mens agrotant, & somnus plus est à consuetudine. Spasmi sunt in corpore, id est, subsiliunt membra, uenæ plenæ & densæ sunt, & inordinati horrores, & permixtos habent calores. Hæc etenim maxime per totū corpus esse inflammationē significant. Hij ergo si uolunt uomere, subtilius & largius phlegma est præparandum. Raphanos ergo manducet in cœna, & porros, & cepas, & sardenas, & origanū modicum, & aliquid de thymo & sinapi conditum. Sorbeant autem ptisanæ farinas. Carnes uero accipiant hœdinas, aut agninas, aut porcinas, manducent etenim omnia elixa. Post hæc uero edant pistacias & amygdalas integras in melle intinctas, & ipsum mel manducant. Bibant etiā uinum dulce nō parum nec frigidum, & post cœnam tantū expectent, ut se cibis componat, & ante aquā tepidam de subito bibant, donec repleantur aqua, & sic euomant, & post uomitū de pusca facie lauent, & os, & oculos, & dentes: hoc enim eis post uomitū de pusca utilissimū est; nam putrescent dentes eis qui uomunt, si non hoc post uomitum fecerint. Bibant autē post hæc calidam aquam, & pauisent. Pedes uero eis fricentur leniter. Si quis autē non facile, sed cū multa difficultate uomat, reculare melius est. Urgente tamen necessitate uomica est prouocanda cita, ut supra prædictos cibos comedant melones, & cucumeris semetes cum melle, aut radicē siccam, aut melones tundis cum melle. Hæc enim facile faciunt uomitū. Hæc nos de euacuationibus, ubi medicus nō inuenitur, dixisse sufficiat.

DE CIBIS

A DE CIBIS QVALES SINGVLIS temporibus conueniant.

BOnum est etiã & per singula tempora obseruare cibos in toto anno completo. Hyemis igitur tempore laborare oportet, edere multum, & maxime quãdo aërum qualitas sub Boreæ dominatione consistit. Noro autẽ flante labor similis sit, sed minor cibus & potus, & totũ corpus in humido tempore siccum reddere debet. Similiter quemadmodũ & in frigido aëre calidius reddere per laborem. Abundãter autẽ edant carnes, & olera quæ sunt acriora, & uino amplius utantur. In trante uero primo Vere, aut per uomitum, aut per uentrem euacuentur. Sed & alij phlebotomentur secundũ consuetudinẽ uel animi uoluntatem: etenim per scrutãda sunt multorũ sapientũ dicta medicorũ de phlebotomiatione, ut quod unicuique secundũ naturã expedit, rationabiliter fiat. Dieta autẽ in primo Vere & labor & cibus subducendus est, portiones autẽ sunt addendæ, propter quod calidius sit tẽpus ab hyemis tẽpore. In æstate autẽ requiescere à laboribus expedit, & cibus minuere, & maxime frigidis uti cibus, & potiones abundantius assumere, & omnia adhibere quæ in frigidare & humectare possunt. In autumno autẽ, quia omnino est inæqualis & inordinatus, & quia diuersas infert passiones, multa in eo debet esse obseruãtia, ne aliqua in digestio fiat in corpore, ne qui in matutinis horis frigidus est, & in meridie ignitus, lædatur. Potina uero nõ ad saturitatẽ edãtur, quia cacochymia & uentositatẽ generãt, si nõ ea antea accipiãt quãm alios cibos, & corrũpũt cibos: frigidiorẽ autẽ factõ aëre cũ ratiõne calefaciẽdũ est corpus. Adpropinquãte autẽ hyeme bene utique se habet, & post æquinoctiũ uomere oportet aut euacuari, ne aliquid prædictis superfluum sit cõprehensum, quod in hyeme fieri possit nociuum. Sic enim & per hæc sanus poterit transigere annos.

*Ver.
Æstus.*

Autumnus.

Hyems.

B DE DIETA SENVM.

Senes igitur quia natura sunt sicca & frigida, calefieri & humectari opus habent per balneas aquã habentes dulcẽ, & uinum rubeũ bibant: purgat enim tale uinum senibus per urinas ea quæ sunt superflua, & calefacit corpus, & maxime si eos cibos qui humectare & calefacere possunt, accipiant. Frictionibus uero utantur senes post somnum cum oleo. Hæc enim eis excitant innatum & spiritalem uitæ calorẽ. Post hæc autẽ deambulent, aut quoquo modo gestentur à copiis uncti, & exercitentur secundũ eandẽ uirtutẽ quam habent. Si autẽ imbecilliores sunt, unctationibus utique ut possunt utantur. Cito autẽ senes imbecilliores fiunt, & ideo melius est tales tertiã die cibari paulatim. Tertiã autẽ hora panem cũ optimo melle, aut alicã in aqua coctã, aut mixtũ mel dare. In septima autẽ hora lauare, & sic prædere. In primis quidẽ ea quæ secundũ faciãt uentrẽ accipiãt, & post hæc ea que euchyma sunt, & tertio loco panẽ in uino infusum mādũcẽt, uel ea quæ stomacho sunt apta, & nõ facile corrũpũt. Neque enim uinũ pachychymon bibere oportet senẽ, neque cibos tales accipe, quæ aut nephreticã aut hydropem inferãt passionẽ. Si enim hijs senes multũ utantur, constipant epar, aut splen, aut renes. Pomis autẽ si uolũt uti, de melle cõfectis utantur, & maxime si petras in renibus habent, aut podagrã, aut arteticam passionem. Admiscendũ est autẽ arteticis in uino mulso petroselinũ solũ. Hijs uero qui lapides in renibus habent quos digerant admiscenda sunt, qualia sunt saxifraga. Uilis autem est & hæc simplex cõfecta potio, quæ fit cum uino & cum melle, si ei addatur modicum pipæris & rutæ. Semper igitur, ut dictum est, oportet fugere senem cibos infraxim generãtes. Quod si aliqua necessitas facit, ut quæ infraxim generãt edant, mox diacalamentis antidotũ accipiant: sin minus, diatriõn pipæreõn. Quod si nec hoc, nec illud inueniẽt, de pipere albo factõ tenui puluere intinges in obsonium

*Senum natura
& dicta.*

ntum & manducabis, & in potione supersparges. Expedit autē in tēpore ipso & cenare, & allia manducare, & ventrem subducere, interdū & theriacam bibendam dare. Interdum enim senes & frequenter congregat phlegmaticas in stomacho superfluitates, propter naturalē senectutis imbecillitatē. Ideoq; eis danda sunt quæ cibos extenuare possint, ut nulla in eis fiat tarditas digerendi, sed eis quæ humectare valeāt senectutis siccitatem urantur. De pomis enim omnino sunt prohibendi, & ficis acerbis. Quæ autē maturæ sunt edant. Caricas uero in hyeme manducent. La cte uero quod eas digerat, bene uti debent. Suspecti sunt tamen, ne epati inferat passiones, propter serum & phlegmaticam superfluitatē.

† Apium, & mel, & uinum tenue accipiāt, ut urinam per singulos dies deducere possint. Venter uero hijs si fuerit constrictus, ut secūsus reddatur oleum bibant anteq; cibū accipiāt, aut certe per interualla subducatur & mollis reddatur. Fugere autē oportet senes acres clysteres, ne intestina deficcēt. Molliat autē uentrem oleis, aut alijs assumptis cibis. Similiter & oleo ficis ante sumptis, & oxymellis, & hijs similibus ante acceptis. Hyeme autem caricis & oliuis † sale conditis & coctis, aut damascenis infusis siccis in mulsam bonū habētē mel & abundantius. Non autem sicut solent dari, aloē detur aut pigra, sine aliqua magna necessitate. Vtiq; enim si per singulos dies, aut alio die uētris nō subsequantur officia, nullū medicamen aliud adhibeatur, nisi si nimia fuerit uentris cōstrictio, sufficit dari herbā mercurialem & cinocum in pitfana coctas, & terebinthinam ad auellanæ magnitudinē. Sæpius autē & duo aut tria ad auellanæ magnitudinem sunt danda. Cum autem deposuerint uentrem bene, tunc pulmones, & renes, & uiscera omnia purgātur. Optime autē faciunt de caricis pinguibus & cinoco, si auferas ambobus extrinsecus quæ sunt circūposita, & simul tundas multū. Plus autem erunt caricæ, quàm cinocus, & dabis ex eis duos aut tres ad caricarum magnitudinē. Mutare autē oportet hunc usum. Vna enim natura in consuetudine facta contemneri solet. Tempore autē multo in iuuenibus permanet, in senibus autem negligit. Ut autem degeneratur, bene sub calore quæ superflua sunt in eis obseruantur.

DE VIRTUTE VINI.

Vinum. **O**portet autē cognoscere curiosius de sanitate humana & de uini uirtute, & uenerijs actibus, similiter & qualiter expediāt docere. Vinū igitur recalcere facit qui in nobis est calorem naturalem, per quem digestiones in nobis fiunt, & sanguis bonus quo nutrimur ministratur ubiq; utiliter. Propter quod per ægritudines extenuatos pinguios reddit, facit enim & apertionē acceptorum ciborū, & phlegma extenuat. Cholera autē per urinas expurgat, & animā suauem reddit, mentē & sensum alacriores facit, & uirtutē præstat si mensuratū bibatur. Quod si absq; mensura præsumatur uinū ut inebrietur, ita ut alienentur & stomacho grauentur, læduntur mox. Fugere ergo oportet plus à mensura uini potationē, quia nimis ministratū non iam resuscitat calorem, sed extinguit ipsum calorē. Vinum etiā animi uigorem subducit. Per tempora enim multa leuiter oportet bibere propter urinarū curatiōis abundantiā, & ut sudoris motionē faciat. Utillissimū autē est eis uomere mulsā accepta, ut neq; modica ab eo læsio fiat in cōuiuio bibentibus, & nō cibo satientur. Bibens autē intermixtam brassicam coctam māducent & amygdalas. Per hæc enim ebrietas releuatur. Sed & uomentibus nullo modo est nociuū. Optimū autē est absinthiū acceptū ante uini potionem. Utillissimū enim est quod digerit crapulam. Si autem mordicationē patiuntur de uino, aquam frigidam sorbeant, & postera die absinthium bibāt, & deambulent

Ebrietatē que prohibeant.

& deambulent, & fricentur, & balneo utantur, & minus cibo utantur, & iniuncti recuperabuntur.

D E V E N E R E I S A C T I B V S,

Venus nociva est pectori, & pulmonibus, & capiti, & nervis. Mutat autē cognitio ad mansuetudinē, ut etiam melancholiam amāris & manā componat, & croton; animositate minuit utiq; meretrices. Qui autē utitur Venere, cauere oportet nimiam repletionē cibi, & magis vini, & inanitatē post uomitū factam, & post ventris purgationē factam, & quibus uolūtariē solutus est uenter. Cauent autē & indigestionē post laborem factam, & si cui aliqua accedit ægritudo, aut certe suspecta est ut accedat. Nam & in autumno Veneri commiseri oportet, & nō in alijs temporibus in quibus pestilentia dominatur. Tempus autem utilissimū commixtioni est post cibum, ante somnum: post somnū enim mox componitur corpus, id est ciborum operatio in sanguinē. Hoc etiā tempus & ad generandū est utile, propter quod mulier mox ad dormiscens coninet semen. Ex uenereo igitur actu rarius, & frigidius, & siccus, & imbecillius fit corpus. Quæ cōspissant scilicet, & calefaciunt, & humectant, & corroborant, oportet hijs operibus sociari. Aliqui autē semen multum calidū congregantes sic urgentur ad uenereos actus, & emanantes nimis, ipsum corpus imbecille habent, & stomachum resolutum, & extenuantur, & desiccantur, & caecos faciunt oculos. Abstinentes igitur à Venere capite grauantur, & indelectabiles fiunt. Post hæc iterum per somnum semen proiciunt. Oportet igitur quibus nimium semē abūdat, nihil aliud adhibere, quā ea quæ corrūpunt, hoc est cibos & medicamēta. Hijs & post balneū unguantur oleo roseo, & miluio, & omphacino. Melius autē est si impinguetur de cera oleum ut nō decurrat. Addere etiam & succum aliquē frigidum. Fit autem celerius, si in mortario refundatur, & sic addatur succus, & cum manu misceatur diutissime. Est autē frigidus succus de herba semperuiua factus, aut de uua canina, aut cotilidonibus & psyllio. In ætate uero aut lactucæ succus, aut lini semen, & in alijs temporibus alia ex alijs. Nam hæc cocta in aqua & frigidata faciūt succū. Lamina autē plumbi lumbis superposita, prohibet somniantibus semen, & herbæ subtus stratae quæ frigidae sunt, sicut ruta, & summitates teneræ frondiū agni arboris, & mollia folia eius strata: sed & sementis agni & rutæ comesta. Custodire autē oportet ne nimis fortiter lumbos infrigidet, ne nimis infrigidatis lædantur renes.

*Ne semē pro
suat inuitis.*

D E A Q V A R V M Q V A L I T A T I B V S.

Oportet autē & aquarū qualitates quæ sunt utiles aut malitiosas sciri à medicis. Multū autē utiles aquæ sunt in usum nostrū omnes, & magis sunt in omnibus dietis necessaria. Scire autē oportet optimā & bonam esse aquam quæ sine qualitate aliqua est, & in gustu, & in odore, & in potu suavis est, & in usu munda & pellucida. Quādo autē bibitur, cito hypocondita transitur deorsum quæ talis est, alia melior nō est requirenda. Quæ autē in præcordijs diuresidet, & inflat, & grauat præcordia, neq; cito calefit, neq; cito infrigidatur, pessima est. Sed & ea quæ in ea coquunt grauiasunt, & malitiosa quæ cocta sunt. Melius igitur est per experimentū tales iudicare aquas. Qui autē uult per cognitionē agnoscere quæ dicta sunt, hoc modo diiudicet. Quæ enim ad septētrionē positæ sunt, & à sole auersæ, hæc & graues sunt & malæ, & nō cito feruescunt, aut infrigidant cito. Quæ autē ad solē surgentē sunt per uenas ministrata, cito calefiunt, & iterū celerius infrigidant. Hæc autē speranda est bona esse & optima, quæ ætate frigida, hyeme autē calida est. Aliqui autē & p̄ pensa approbauerūt, ut quæ

*Optima aqua
quæ.*

leuior

Aqua pluuialis. C leuior est melior sit. Hoc autem ad hæc pertinet quæ dicta sunt, & laudantur. Solum autem hoc non ab initio cōtemplatum est, ut bona leuior sit. Leuiorem igitur Hippocrates pluuialem dixit esse aquam, & dulciorem, & lucidiorem, & propter quod soli uicinior fuit, leuior & tenuior effecta est, propter quod & imputribilis est, pro qua re ab eo omnibus aquis leuior est iudicata. Vnde ab aliquibus reprehenditur, quare irritent tusses, graues faciant uoces. Pro hoc autem pluuialis aqua æstiuæ leuior est iudicata, quia æstum non facit. Nam in hyeme ubi crySTALLUS & niues abundant, grauâtes sunt. Ex congelatione enim aquarum illud in hijs quod subtile est conspissatur. Bene utiq; . Quæ autem palustres sunt, & malum habent odorem, quæ si coquantur, in melius mutantur, & sic eas bibant, & cū uino mixtas. Quæ stipticæ sunt cum dulci uino, alias autem cum stiptico uino. Nam & colari expedit eas ex paludibus quæ sunt aquæ, cū alica autem uel alphita dari. Colatam autem salis frigidam pustam bibant, & non impetu multo trahant. Quidam autem adinuenerunt, comestis aut potatis malis aquis, cicericis decoctione apozimam ante ut bene bibant, & ipsum cicer comedant. Aliqui autem & caucalidas, ouaq; ipsarum cum aliquo pisce cocta & forniculo. Aliqui autem & betas & cucurbitas ante manducant, cum sale & uino temperatas.

DE AERIS QUALITATIBVS.

Aër. **A** Er autem sanitosus est & optimus, qui est mundissimus. Morbosus autem est & pessimus nebulosus & turbulentus, de paludibus aut stagnis ascendens, aut si ex alijs aliquibus concauis locis uenenosus surgat. Pessimus est & de quibusdam cloacis purgantibus ciuitates, & ex oleribus aliquibus, & de stercorebus animalium accedunt fetores seu hominum. Similiter autem de fluminibus, aut paludibus, uel stagnis proximis nebulosis existentibus & non resistentibus, & in cauis locis undiq; à montibus circumdatis, & habentibus respirationem pessimi sint, & omnes lædunt ætates similiter. Iuuant autem secundum qualitatem caloris aut frigoris, aut siccitatis, aut humectationis, diuersitate aerum non simile habentes in omnibus. Temperata igitur corpora temperatus aer iuuat. Distemperatus uero lædit, quia contrariam habent à se inuicem naturam.

DE BALNEIS.

Balnea. **L** Audo quidem in aqua frigida lauantibus. Non existimo autem expedire eis qui cibo repleti sunt, sed eis solū qui sunt acrophagia cibâtes, qui uiuunt in labore, & eis quæ expediunt utunt. Sufficiat autem multis opus habentibus ut in frigidentur, amplius in piscinâ ingredientur æstatis tempore iuuenes existetes, & carne repleti, ante calefacti frictione. Sint autem alieni à cōmixtionem mulierū, neq; indigesti, neq; cibo sint repleti, neq; post uomitū, aut post uentris euacuationem uel fusionem sint, neq; uigilijs fatigati lauent. Omnibus autem utilissimū est calidum balneum. Calefacti enim mitigantur, & corpus soluit ciborum, & plethmones malaxat, & pneumata diffundit, & somnum facit, & bene nutrit carnes. Est autem aptissimum omnibus & uiris, & mulieribus, & pueris, & senibus, & idiotis.

DE CIBORVM VIRTUTE.

O Portet autem super hæc & ciborum uirtutes scire, qui sanitatis suæ studet esse sollicitus. Qui enim extenuandi habet uirtutē, & aperit angustas poras transitus, & proijcit quæ infixæ sunt, & glutinosa subtiliat & extenuat pinguis. Educti autem quæ diu tardantia sunt in uentre, quæ manducantur aut aquosa uel cholericæ superfluitas est, utiq; & magis augmentatum melancholicum sanguinem

A sanguinem componit. Sed oportet prohibere frequenter eius usum, & maxime qui cholericis sint temperantia: Nisi forte ad eos solum, qui phlegmate, & crudis, & glutinosis, & pinguibus humoribus collectis repleti sunt. Pinguior quidem dieta nutrit etiam abundanter, attramen ventri & epati digestionem si comperens sit: & cibus euchymus bonum sanguinem generat, splen autem & epas constipat. Hoc autem faciunt quae sunt pachychyma, id est quae pingues nutriunt humores solos, ut est lenticula. Quae autem glutinosa, quae admodum malua. Aliquibus autem utraque contingit pacicimas esse, & glutinosas, sicut sunt ostracotermes. Cautior ergo est quae extenuat dieta ad custodiam sanitatis eis quae impinguat magis. Quae autem non satis nutriunt, uirtutem non imponunt, neque fortitudinem in corpore. Vnde oportet ea quae multum nutrimentum praestant adhibere, sed mediocriter quando causam indigentiae aliquis sentit. Maxime utique absque periculo assumitur illis, qui exercitantur competenter, & dormiunt in quo uolunt tempore. Omnes autem qui non possunt propter exercitationem dormire, fugiant pachychymos cibos, pigri autem neque ad istos cibos accedant. Maximum enim malum in sanitatis custodia omnino pigricia. Quemadmodum mediocris magis motio bonum est, ita inter spissos & tenues cibos, optimus hominibus mediocris, qui generat sanguinem secundum constitutionem competentem. Ergo talis cibus corporibus nostris ministrandus est, laxibilis enim est caochymus cibus, quem semper oportet fugere. Custodienda est autem uarietas ciborum, optimum & magnum est ut de contrariis uirtutibus copulenter, & digestionem moderentur, quia & ea si non digeruntur, quae assumuntur, competenter laxant.

Pigritia.

D. ORIBASII SAR-

DIANI DE VIRTUTE SIMPLICIUM MEDICAMENTORUM
AD EVNAPIUM LIBER II.

MEDIA INTER CALIDA
& frigida.

B

DIANTVS, asparagus, miachantinus, brion, & splenion, gliciriza succus, oleum dulce, cera, faba, castanex nucleus qui manducatur, licius, lotus, uel ros quo caligarij utuntur, aut triphilus, citria cortex, ptereus, id est, silicis radices, lentiscus, lenticula, terra cymolia, & terra famia, catinia & litargirus.

QVAE SINT QVAE
calefaciant.

AGni folia & semē mediocriter, agalaphis semē & folia, amigdala dulcis, anagallides utriusque, andragnis, tiles aut cincus agrestis, uuae matura semen, lenticula, liquiritiae radix, oliuae fructus maturus, fermētum, oringium, resinae omnis succus siccus, squinoantus, cochleae uisae, aut cineres earum; caulis id est brassica, dactylorum fructus, ripus, coclim, calcucracamenon aut cnicus, cyrocrambi, butrachij radix, & tota herba, pulegium, lauri folia, magis baccae, minus

C minus autē cortex eius radicis, diptamnus, pseudodiptamnus, elelisfagus, erifimus, lana usta, zinziber, tapfia, cardamomus, capilli uisti, brionæ radices, aristo, lochiæ radices, asphodeli radices, daucus, catmedaphnis, dragonæ radices, oleum raphaninū, cicer, ixus, id est uiscus, caucalidis, libisticus, ferulæ semen, fagapinus, satyrion, sion, sinon, storax, piper, lyfinon, ypiricon, alis, sulphur, sanguis, cholera, urina, sputum, carnes serpentium, adipēs, salmoriades de falsis piscibus.

Q V A E S I N T Q V A E P R I M O

gradu calefaciant.

A Loēs, antimifaron, absinthium, ladanum, lini semen, folium spicæ nardi, nardus celtica, uinum dulce, id est mustum, serum, triticum, ficus sicca.

Q V A E S I N T Q V A E S E C V N D O

gradu calefaciant.

O Lei feces, anethum uiride aut minus, artemisia, balsamū, elaphobus, calamus aromaticus, crocus libanotus, mastiche, mel, uinum, picula, meliphilon, prassium, propoleus, cucumeris agrestis succus, scandix, squilla, scolimbus, paltinacæ syluaticæ radix, smyrnis, terebinthi cortex & folia & fructus, fœnogræcum, cameleontis utriusq; radices, camipteas, ocimus.

Q V A E S I N T Q V A E T E R T I O

gradu calefaciant.

A Brotanum & magis ustum, egyri flores, id est populi & resina, acorus, amomum, amaracus, ameus ustus, annisus, arciothidus, asari radices, herba sabina, ellebori utriq; epithymus, menta, calamentis, thymus, calamus, fraxini cortex usta, caceus, cassia, citria utraq; cimici semen, conisia, cyminum, libanotum, allium, sceniculum, gitter, men, radix rutæ syluestris, rododaphnis, uinum uetus, origani omnes, opopanax, petroselinum, ruta, raphanus, samfucus, smyrnion, hyssopus, galbanum, camitria.

Q V A E S I N T Q V A E Q V A R T O

gradu calefaciant.

A Darcis, ampilon, prasson, id est porrum syluaticum, euphorbiū, citria, oleum, costum, cepulla, lipidion, sinapis, allium, struthij radix, tithymali succus, caustica sunt omnia hæc.

Q V A E S I N T Q V A E I N F R I G I

dent mediocriter.

G Ramen mediocriter, elxine, id est, uitrago, mediocriter atque stipseus, gapij mitreus, cataplasma omne, balaustion, rubi folia & comæ, & immaturus fructus ipsius, & flores, bromus mitreus, brion maritimus, glaucion mediocriter, dorignton nimis, calami fraginati folia mediocriter, conion nimis, licinus quæ in petris est, papaueres omnes, moleas fructus & folia, oliuarum comæ & immaturus fructus, oleum myrtite, sisaminum oleum, balaninū oleum, elxine quæ & perdition, uel uitrago dicitur, mediocriter, elimosiu folia, id est uiolæ & cortices eius propter dulcedinem, persicus fructus, citri carnes, amantite sufficienter, omphacij succus sufficiēter, amilus triticeus mediocriter, oleum roseū mediocriter, pathus de palestra, succus crudus siccus, tribuli utriq; dactylorū comæ succus, gessamia terra mediocriter, cimolia terra, coris acutatio, molibidina mediocriter, plumbum, psimithiū, scandix mediocriter, caseus mollis & recens.

QVAE INFRIGIDENT PRIMO GRADV.

A Catia non lora, atriplex absq; stipseus, sigarta, milium, hordeum, platanus, ramnus, intuba.

INFRIGIDANTIA SECVN-
do gradu.

A Catia lora, plantago, bletum, galla asiana, cucurbita, melones, malum peponis, uua canina de hortis, lenticula de super aqua, ficus uirides, adueri maritimus, psylli semen.

INFRIGIDANTIA TERTIO GRADV.

S Emperuius uterq; portulata, mandragora, cidria cidonica, polygonium, flos uuæ, cimæ, iulquiami & flores, & semen album habens.

INFRIGIDANTIA QVARTO GRADV.

Opium thebaicum.

DESICCANTIA ABSQVE
mordicatione.

A Caliphis semen & folia, fex olei, anagallides, utraq; plantago, bromus olei dulcis cum ratione lauatus, omnibus magis tritici fermētum, extrahit de profundo & digerit, lupinus in poris fortiter, salicis folia, & plus cum alio quo stiptum, Alij autē & succos ex eis faciunt, & sine mordicatione desiccantium habēt medicamen in plurima utile. Nihil enim plus utilissimum est, & sine mordicatione desiccās, & stipticum modice medicamē. Nuces, lepus uftus leptomeris est, melius est centaurea tenuis modice fortis, cerasia gummi, lilium, fabæ cortex, id est habulia superposita, cupressi omnia, ciperi radicis nodus in aqua infusus, nymphae radices, ireus satis, pēthili radices, polypodiū, smyrna, sarcocula, stybis, traçacanti terra omnis, cathmia, asia petra & flos ipsius infusus carnes remittit, pompholix frequenter lotus, calx uiua extincta & lauata fortiter, ouorum albumen tenue. Similis autem naturæ est & uitellus corum.

SIMPLICITER DESICCANTIA.

A Gni folia & semen, graminis radices mediocriter, adiantus, id est herba capillaris, semperuiua utraq; populi flores & resina ipsius, sambucus, ebulus, amarantus, reuma desiccant potata. Brionia radices, egyptos sicca folia, de pyris cataplasma impositum mediocriter, aristolochia, asparagus achantinus, aspastū, asphodeli radices, & magis usta, aut cinis ipsarum, balaustion, sinapis, rubi non maturus fructus, bulbus cataplasmatas, pionia radices, lauri folia uehementer, & magis bacca, roboris omnia loca, & ficus, oleum cyprini, laurinum, dadinum, elimus cataplasmatas, eringion, ifatis quam Gothi uisdi Gothi. lem uocant, tinctoris herbam uitrum, salicis cortex aut cinis fortiter, canopi semen, cardamomum, caucolis, daucus, cinis conia & magis de ficu, cinis de brassica usta: hæc enim fortius faciunt, desiccant enim cineres. Crinon, id est lilij folia & radix linina de sup petra, lucerna omnis, lotus, nymphae radix, omphacium, platani cortex & pila mediocriter, polypodiū, amilū, sal, nitrum, gypsus uftus, magis cathmia oēs, & omnia metallica & lapidosa, & terrestria uel usta de furno, testæ ostreatum, cribamī, id est leporis coagulū & stercus omne. De anseribus uero inutilis est ex nimia acedine, Ripus, carnes serpentium, capita sardinarum ustarum, cornu ceruinū & caprinum uftum, castorei ossa cōbusta nimis, capilli usti, ossa sippia, lana usta, gambari usti cinis, garum sufficienter, ialmoria.

C

DESICCANTIA PRIMO GRADU.

DEsiccatus anthemis, arcotidus fructus, careus, ordeum, alphia, crocus, libanotus, foeniculum, rododaphnis, uinum album, cucumeris, melonis semen & radix sicca, foenogracum.

SECUNDO GRADU DE
siccata.

LAna, amaracus, aspastum, anethum, balsamum, gigasta, gingidion, elaphob, cion, calamus aromaticus, libanotus, cortex & folia arboris ipsius & fructus, mastice & amel, cedri cortex, & semen, & arboris ipsius folia, misti radix, spica nardi, celtica, uinum orobum, opopanax, pix, ramnus, raphanus, scandex, fabæ radix, scolymbo radix, smyrna, lentiscus, terebinthi semen & folia, lenticula, ficus uirides adhuc & humida folia, galbanum.

DESICCANTIA TERTIO
gradu.

ABrotanum & magis ustum, acatia, acorus, aloë, anethum ustum, anisi semen, arciothidus, asarus, abinthium, herba sabina, helleborus albus, epithymus, calamentis calami, eragmitis cortex usta, carbo, cassia, cedrus, coniza, libanotus & thalus, gitter, citrium, quod sub semine est, uinum quanto plus uetustissimum est, acetum, origanum, pentaphili radix, petroselinum, smyrnion, ruta de horto, prassiu, ros, sansucus, eringion, hyssopus, camitrius, camaleontis utriusq; radix.

D

DESICCANTIA QUARTO GRADU.

CAmipites, ampilon, prasson, citrinum oleum, sinapis, ruta agrestis, callium.

MEDIÆ DESICCATIVA ET
humeſtantia.

Graminis radix superſparſa oleo dulciſſimo.

HVMECTANTIA PRIMO GRADU.

ELxine, buglossa, liquiritæ succus, lactuca mediocriter, oliuarum folia, acetum mediocriter, meleas, persicus fructus, ammanitas, oleum roseum, satyrion, stractiotis quæ in fluminibus & stagnis nascitur.

HVMECTANTIA SECUNDO GRADU.

Porcacla, atriplex, bletus, coloquintida, meleas, amoniacus, fructus cucumeris, melones, lenticula quæ super aquarum sit stagna.

QVAE AQVOSA INFRIGIDENT
tertio gradu.

ACacia, elxine, id est uirago, porcacla, plantago, atriplex, rubi folia, bletus, brionia maritima, glaucion, dorignion, lactuca, uiolæ folia, cucurbita, cotydilion, conion, piccius arbor, malua domestica, papauer, men, mala præcocia, amanithas, platanus, policonon secus fluuium proxime nata, sideritis, cucumeres qui comeduntur, succus elxicinus, tribulus, lenticula super aquas nata, psylli semen, plumbum.

QVAE SINT LEPTOMERES,
id est, extenuandi habentes uirtutem.

ABrotanum ustum, agnus, scandex, populi folia uel flores, agaliphis fructus & folia, acorus, amomum, balcielæ radix, brionia, artemisia, palin, aristolochia

A aristolochia, plântago sicca, asphodeli radix, & magis ustæ cinis, balsamus, rubi radix, herba sabina satis, liquirizæ radix, diptamnus, dragõteæ radix, oleũ uetus, oleũ ciciñũ, elapholus, euphorbiũ, fermētũ, salicis opes, calamētis, calamus, arõmaticus, calami fragmitis cortex usta, castia, cappasion, costus, citrix oleũ, cocimeleas, gumen, mastice, gitter, opium cyrenaicũ, opobalsamũ, ruta passa, pisti eniæ fructus, propuleus, terebinthina, oleũ roseum, sagapinũ, samfucus, sylois, calx uiua, hyssopus, salis flos, nitrum alcioniũ, arsenicon ustum, gypsus ustus, sulphur, cathnua, pumex affios, asix petræ flores, melanetria, mileus, calcanũ, chrysocolla, scandex, ficus, adeps leonis, & pardĩ, & irenis multum extenuat, castoreũ, ossa sippix & lana usta. Hycinan Afri uocāt beluã similas leonẽ. Hoc animal timer canis, ita ut si eum inuenerit ut ouem sic comedat. Vnde fugiunt eum canes, & in domibus se abscondunt. Quod si dentem eius habeat homo secũm, non eum canes latrant.

Hycinas.

IMPINGVANTIA HVMECTANDO.

P Lantaginis radices, balaustrion, zigalta, zinziber, cepe, cucumeres, lippidus, omnes rores, stipteria.

STIPTICA ET CONFORTATIVA.

Castia, galla asiana, omphacium, tigadus, dactyla, absinthium.

QVAE DIGERANT MITIGANDO.

A Momus, uia domestica, cera, ladanus, gluties, crocus, libanotus, pica ægyptia, mastice, oleum roseum, myrrha, storax, galbanum aut alica, butyrum, hyssopus, adeps porcinius.

QVAE PVS FACIANT.

B Quæ calidæ fomentum adhibitum, hydroleum tepidum, oleum calidũ, farina triticea, panis triticeus, alica, adeps porcinius & uitulinus, butyrũ, libanotus, pices, resina.

QVAE MALAXENT.

M Alaxat caprinus sceus & adeps pullinus, & asnerinus, & hircinus, & taurinus, medulla ceruina & uitulina, amoniacus, storax, galbanum, bdellium, oleum sicyonium, & liliacium, & oleum dulce, antemis, euisc radices, cucumeris agrestis radix, & malux agrestis folia, & de arbore malux, mastice, cera, terebinthina, colophonía, opopanax, ripes de statuis, stercus humanum, butyrum.

INDVRANTIA.

S Emperuiua, porcacla, psyllion, lenticula, & desuper aqua quæ in stagnis generatur, uia canina. Indurat autem quæ sicca fuerit herba, & humectat ea ipsa si abundanter in usu sit, & euacuat ea aut coagulat. Ea quæ calefiũt, mediocriter resolueri oportet, & malaxare de supradictis.

QVAE HVMORES EXTRAHANT PER OS.

P Bretrum, lappacium, capparís, ficus maturæ, dadinus, mel, papauer, absinthium, origanum, raphanus, tua sine semine & cacrius, sinapis, helleborus albus, elaterius, thymus, sal, omphacium, anifus, piper, coconidius, daphnidis, balsamus, animonis, amoniacus, storax, fex sicca usta.

QVAE SINT QVAE PER NARES

educant.

E Laterius, betæ succus, cyclamini cortex de radicibus, mel, thilaspheus, coconidius, anagallis, animonis, helleborus albus, omphacium, prassij, edera folia mollia.

chrymas uel humores.

MEl, hyssopus, oleum uetus, anagallis, oleum laurinum, oleum nardinū, cassia, costum, opium, sagapinum, daucus, apium, malogranata, amygdala, prassiu, helleborus albus, animonis, ruta, castoreum, litus emathitis, anserinus adeps, fel, smyrna, calcitheus, sulphur, stipteria, sciftis, ossa sippix, & cortex libanotus, squilla, amoniacus, & sine omnibus alijs omphacion.

QVAE PER AVRES EDVCANT.

MEl, piper, bouis fel aut tauri, mercurialis, linogustis herbæ succus, caparis radices, coconidiū, bdellium, cassia, galbanus, helleborus albus, omphaciū.

QVAE CONSTIPATA RELAXENT

& purgent.

ANagyrops, folia sicca & radices ipsius cortex, agaricus, agaliphis semē, amygdala amara & arbor ipsa, adiantus, asari radices, pulegium, dragonteia, daucus, gentianæ radix, sinapis, cicer nasutus, eupatorium sine calefactione, thymus, caricæ pingues, calamensis, cassia, coccimeleas, gummi, gitter, ruta, cucumeris, melones, spondilion semē & radix, stycas, camitrius, & quæ cuncta alia in se continent amaritudinem qualitatis.

QVAE EXTRAHANT.

CApræ stercus ustum & nō ustu, & ostraconderion, & omnia de ostreis & de sippijs ossa, ecinoni utriq; usti, aut cinis eorum, serum de lacte, mel, brionia radix, amygdala dulcis, & ipsa arbor, anagallidis, amniones omnes, **D** aristolochia longa, plantaginis folia & magis succus, ireus, asparagus, miacantinus, staphisagria, asphodeli radices, atraphis semen, absinthij succus, bulbis superpositus, hellebori utriq; elxine quæ & perdicion, salicis opes, calamifragmiti radix cum folijs sufficienter sine acredine, centaurea minor, & succus eius, brassicæ, critmon, ordeum mediocriter, lilij folia & radix trita mediocriter, fabæ caro, lapsami cataplasmati, licinon de petris, uiola alba, omniamion, platani cortex, de radicibus mediocriter, porrum cataplasmatum, propuleus mediocriter, ptolæ & folia, & cortex, & radix, ptisanæ, terebinthina plus à mastice, sagapinus mediocriter, cucumeris, melones omnes, cucumeris agrestis radix, smyrna, beta, titimali cortex, camipiteus, alcionia, omnis terracia & samia mediocriter & cretica, cathmia, pumex ustu & non ustu, lithargyrus mediocriter, ismeris terra de furno, cornu ceruinum & caprinum ustum.

VRINAS MOVENTIA.

APium, petroselinum, sceniculum, daucus, smyrnion, anisi semen, asarus, acoron, asparagus, basilicon & oximyrsinon, bdellium, brionia, terebinthina, calamus aromaticus, careus, carpesia, caucalis, costum, cyminiū, cyperi radices, liuisticū, mion, spica nardi, celtica, ruta, polion, silis, cucumeris, melo, pones, scandix, alliu, paltinaca, squinoantū, thermentū, carpus, absinthiū, herba sabina, sanguinē per urinas deducit, eritrodani radix, id est rubex, urinam pingue & multam & utiq; sanguineā educit, capinus cholera per urinam educit multā, orobus, amplius assumptus sanguinē per urinam educit male olentem. Si quis eum in uino coctum bibat, male olentes sanat urinas, & multa, & oximel, & uinum tenue, & aquosum.

QVAE PER VRINAS DE SPLENE EDVCANT.

Titimali semen, caragium, gitter, cyminum, thymus, ampilon, acriz radix, cappar radices, scolopendron, cithisus, dragonteia, aristolochia radix, origanum,

A origanum, polion, colocintida agrestis, brionia, ciclamini, porcacla, scorpi-
on maritimus extensus suffocatus in uino, ipsa infusione uini potata.

QVAE PER VRINAS DR EPA=
te educant.

Agni sperma, dauci folia, sceniculum, balsamum, capnion, anisus, dacty-
lorum ossa, lauri folia, absinthium, balyrion, anagallis, menta, enancij
opes, sylphiu, eringion, trithion, decoctio, asarus.

QVAE PER VRINAS DE RENIBVS
educant humores.

Apij semen, piper, pastinaca, porrus, cnicus, brionia radice cortex, gra-
men, ossa sippiæ, sulphur & cicer albus.

QVAE PER VRINAM DEDVCANT
de thorace humores, quæ adaperiunt omnia.

Nucleus pineus totus uiridis, pituinis, butyrum, castoreum super carbo-
nes suffumigatum, & in os tractum intrinsecus cum spiritu. Iuuat autē
maxime & pulmones & cerebrū humida & frigida existēte distemperātia: Spi-
ca nardi capitis & thoracis reuma desiccatur: educit autē ex pulmonibus in electua-
rio data & in catapotijs cnicus semen, daucus, papauer niger, thymus, raphanī
succus, sinapis, anisus, sisanus, erisimus, squilla, orobus, cucumeris semen, pi-
per, ruta, nardus, sulphur, polion, aron, dragontea, costum, sulphur, smyrnis,
lauri baccæ, interiora capparis radice, cortex, amygdala amara, pionia, castore-
um, abrotanū, sthorax, bdellion, sylphiu, uua passa sine semine, nucleus pineus,
omphacion, aristolochia, galbanū, prassion, eringij radice.

RENES PURGANTIA QVAE
abscindunt omnia.

B Lantaginis sicca radice & folia & semen eius, asparagus, miacantinus,
licides, id est pionia radix, cicer, amygdala plus.

QVAE RAREFIACIANT COR-
pus, uel cutem.

Camimola, euistus, cucumeris agrestis radix, oleū uetus, abrotanū ustum.

QVAE ADAPERIANT ET ORA FACIANT.

Omnia quæ sunt acra, animonis herba omnis, fel taurinum, allium, cepe,
irini & amaracini olei feces.

CONDENSANTIA CVTEM CORPORIS.

Aqua frigida, semperuiua, porcacla, tribulus uiridis, psyllion, lenticula
quæ super stagnantes nascitur aquas, & ut simpliciter dicam, quæcunq;
infrigidare possunt, & non desiccare.

PVTREFIACIANTIA CARNES, ET ADVRENTIA.

Auripigmentū, sandaraca, chryfocolla, pitis campi, cidria, gitter, hellebo-
rus niger.

QVAE PURGENT VVLNERA.

Elaterius, cucumeris agrestis radix, oca, mandragora, siue petrae asie flos,
& de ostreis omnia usta purgant quæ carnis supercrescunt ulceri medio-
criter, aut similiter utraq; usta cū toto corpore: sed & ematitidis lapidis puluis tri-
tus tenuissime, & uioleæ folia, & faba, & lipidis calcus, & chryfocolla.

QVAE CICATRICEANT.

Stipteria, galla asiana, omphacius, calcuci caumenon, & maxime lotus, ma-
logranati cortice sicca, scoria plumbi, lithargyrus, molipdinis, id est plum-
bum

Cbum uftum, cochlearū testa omnia, purphira, uitrum, pumices, specularē uftū, pſimithium, pompolix, ſpondilion, chryſocolla, ſtimeus uftus, defrigis, ſar cocula. Hæc omnia prædicta utiq; ſi aſpergantur uulneribus cicatricant.

MORDICATIONES FACIENTIA.

Calcantum uftum, cathmia, lapidis calculus & ferri aciatij ferrugo. Sed & eius, & calx uiua ſi urantur & aſſentur, ſine mordicatione inducunt cicatricem.

QVAE VL CERENT.

Rubi canini folia, beta, allium, pulegium, hyſſopus, origanum, ſippia, aſphodeli radix, appij ſemen, & quæcunq; ſunt falſa & acra & amara.

QVAE ADVRENT.

CAntaridæ, defrigis, ſex uſta, aceti, animonis, dactyli flores, allium, cinis ſiccis, nitrum aſſum, calcucicaumenum, ſtipteria, cyricus, teſta uſta, capita ſardinarum uſtarum, auripigmentum, cacruius, ſtaphiſagria, cocconidium, porretri radix, ſinapis, calx ſi quidem aſbitus, id eſt calx uiua non extincta. Nam ſi extincta eſt, ſcaras facit, diuturna autem minus calefaciunt: calefaciunt enim & conſumunt carnes.

QVAE EVOCENT ET EDVCANT.

Animonis omnes, anagallides utriq; diptamnus, cicer, tapſia, terræ malyrum, narcifſi radix, propuleus fortiter, fermentum, ſtercora omnia, ſaga pinum, opium quirinaicum, opium miconum, pſilphiū, radix eius, aſparagi ſemen & uirgultorū ipſius ſuccus fortiter, reſina, terebinthina magis de alijs reſinis, ſulphur, ſtercus boum, & magis quādo herbas comedunt, calamentis cataplasmata, coſtum, lolium, herbum, euſcus fortiter extrahit.

QVAE SINT DIAPHORITICA.

Abrorum uſtum, agaricus, adiantus, ægilops, acaliſis ſemen & folia nymphiſis, ſambucus, ebulus, antimis, aniſi ſemen, ariſtolochiæ radix, aſphodeli radix & magis uſta, aut cinis eius, atrifex, bulbosus, herba ſabina, brionia, & ſplagnon, daucus herba, euſcus, oleum dulce uetus, oleum raphaninum, tapſia, calamus fragmiti cortex uſta nimis, braſſica, liliij folia & radix, cithiſſi folia, ladanus, linogultiſtis, malua agreſtis, maſtice, cia, mel perſici, cimæ & folia, roſa, laurus, caprofici, opobalsamū, opium quirinaicū nimium, palūri folia & radix, ruta, picula, praſſion, thermentis, roſeum oleum, ſordes de ſtatuis, parus, ſamſucus, cucumeris agreſtis radix, ſmyrna, ficus ea quæ acriora ſunt, erimion, magis beta quæ ſine calore eſt, & fortior eſt alba beta, galbanus, ſal uſtus, & magis ſalis flos aut nitrum, alcionia omnis, geſſamia, iuſquiamus, careus mollis, acidum lac mediocriter, nitrum, butyrum, coaguli omnes, ſtercus omne, hyſſopus mediocriter, carnes ſerpentium fortiter, adeps leoninus omnibus plus & magis oſſa eius uſta, lana uſta de utriſq; illis aut cinis eius.

REPRIMENTIA.

Oliua agreſtis, roſa, lentifcus, apium, ſemperuiua, papauer, cithiſus, aloes, acaliphes, gigarta, id eſt uux ſemen, pira, crocus, euſcus, thermentum, balanum, iuſquiamus, ciſſus, id eſt edera, nymphæa, dactyli, uitella ouo, rum aſſa, palūrus, hiporis, id eſt cauda caballina, radix cyperi, euantia, braſſi, ea diſcocta, coagulū leporis, ſpongia uſta, ramnus, Multa quidem ſunt & alia ſtipctica, quæ omnibus ſunt cognita.

A QVAE LAC GENERENT.

ERuca, foeniculum, anctum. Dico autem herbam uiridem adhuc & humidam. Smyrnion similiter & apium, sisanus, cucumeris semen, caciarius, smyrna, polypodium, cerebrū, succus foeniculi, brionia radix, critmon, cyminum.

QVAE CONSTRICTA EDVCANT MENSTRVA.

POtata igitur herba sabina, men, ireus, ruta, calamentis, pulegiū, diptamnus, asarus, id est, bacida, costum, cassia, aristolochia. Dabis unam quancq; herbam cum tritici decoctione, aut foeniculi cocti cum aqua, aut prisania succis. Ca taplasma uero impones de pulegio, gitter, smyrna hordei infusi succo expresso, foricis fimo, pocacla, adipe anserino, ptelox arboris folijs, cera, sulphure, taurocolla. Iterū apponuntur in pissaria seuum ceruinum recens, simul & adeps anserinus, fex sicca usta, fel taurinum, sal, oleum, cyperum, aphronitrum, sthorax, absinthium, artemisia, samfucus, helleborus niger, coccomidium, herba mercurialis, cyminum, foenogracum, uua passa, exossata citria.

GENERANTIA SEMEN ET MOVENTIA LIBIDINEM.

DEcibus quæ nutriunt & inflant. De medicamentis autem ea quæ spumam mouent & calefaciunt. Bulbi igitur, cicer, & faba, & ficus comesti multum semen faciunt, cynicus & fatyrion, medicamenta, Cibi autem simul & medicamenta sunt, lini semen, & eruca, & hijs similia.

CONSVMENTIA ET REPRIMENTIA SEMEN.

QVicunq; infrigidare possunt cibi, uel medicamenta impinguantia & desiccantia & condensantia, hæc reprimunt semen, qualia sunt lactuca & bleri, atriplex, cucurbita, mora, melo, pepones, cucumeris. Quæ autem desiccant principalem uirtutē, & non permittunt generari semen: utiq; quæ calida natura sunt, quemadmodum est ruta. Si autem non sint calida multū magis nymphæa.

AD ELECTIONEM SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM.

AGaricus melior est, membrana neruosa habens recta.

AAcaciam existima esse modico rubeam boni odoris.

Aloës eligenda est pinguis, & non lapidea, sed lucida, subrubea, facilis ad resoluendum, epati similis, cito humectans, abundantem habens amaritudinem. Nigra autem & quæ uix ducitur, bona non est.

Amoniacus autem thimiamatus, qui sine lignis est & libanotizat in glebis mundus, densus, nullum habens odorem, & suauis odore est, & gustu amaro.

Amonius autem eligendus est recens & albus & subrubeus existens, non maturus, aut spissus. Resolutus autem & diffusus, semiplenus, similis botro, grauis nimis & boni odoris, absque apertione & acer in gustu, simplex in colore & non uariis. Adulterant autem eum aliqui amonio admixto.

Aspastum autem bonum est quod graue est, & cum flammeo colore, subrubeum, spissum, boni odoris, subamaricans in gustu. Aspastum autem bonū est purpuræ simile, flagrans luore, citatū in odore graui. Nigrū autē malū est, adulteratur enim pice mixta absinthio. Melius enim est in Ponto & in Cappadocia natum. Adulteratur autē succus eius fecibus olei, id est, amurca cocta comixta.

Bdellion optimū est, qd gustu amaro est, tauri collo simile, & pingue in pundo, & bene molle, absq; ligni mixtura & sordibus odoratum simile thimiamatis unice.

Helleborus niger eligendus est boni nutrimenti, non satis interioris habens, acer in gustu & sordidus: Talis autem est, qui in Helicone, Parnasso & Italia nascitur. Euphorbium eligendum est, quod perlucidum est, & acre.

Biscus bonus est prasino colore intrinsecus, extrinsecus autem subrubeus, nihil in se habens asperum, aut fursureum: Colligitur autem de quercu arbore,

- C quæ folia habet similia melario, & pyro, & ex alijs arboribus.
 Crocolla bona est alba, & subpinguis, & non scabiosa, & cito se resoluens.
 Calamus aromaticus optimus est rubeus, spissus, geniculas habens, & in multas scissuras uadit cum frangitur, repleti araneis, fistula subalba: In masticatione uero glutinosus & stipticus est, & subamarus.
 Cardamomum optimum est de Armenia comizonon; Eligitur autem quod non facile frangitur.
 Cassia eligenda est quæ rubea est, boni coloris, corallio similis, tenuis, nitida, ualde longa & pinguis in fistulis, & in gustu dipticis & stiptica cum igne multo, uelut aromatum similis odore. Cera optima est pontica.
 Ladanus utilis est qui bene olet, subuiridis, bene mollis, pinguis, absque participatione sablonis arenosus: Talis autem est in Cypro factus.
 Gluten, quam aluxirocollam uocant, optima est rodiacis; Est autem alba perlucida. Nigra autem quæ est nitro similis, perlucida sine lignis: Ita & alba resinosa & pinguis inutilis est.
 Costum optimum est arabicum, album & leue, & habens proprietatem odoris. Secundum autem est indicum, quod & leue est sicut ferula. Tertium est siriacum colore pixode, repercuiens in odore: Optimum est quod recens est & album, & plenum est omnino, spissum, siccum, gustu sine mordicatione, ignitum. Adulteratur autem radicibus enulæ mixtis: Certa autem cognitio eius est, quia neque ignita in gustu est enula, neque bonum costi odorem, neque uirtutem & repercussionem costi repræsentat.
 Crocus optimus est coricius regionalis, recens & bono colore; modicam subalbedinem habens, ætate in longitudine non se frangens.
- D Crocomagma autem fit ex crocino mero, aromaton expressum & fictum. Est autem hoc bonum quod bene olet. Catafmyrnon, graue, nigrum, sine lignis.
 Cyperum optimum est quod graue est & spissum nimis, & difficile frangitur, asperum, longum, bene olens, cum quadam acredine. Lumelinum optimum est. Libanus præcedit masculus: Rotundus autem albus intus, pinguis. Adulteratur autem ex pituina resina.
 Glumen facile cognoscitur, quod gummi non exardescit: Suffumigatum enim resinam in fumo spargit.
 Libani cortex differt, quod plenus est & pinguis, odoratus, recens, leuis, nitidus, & licet leprodis aut membrana habens: Adulteratur autem mixta cortice pini, aut piceæ. Probat autem ignis: suffumigantes non accenduntur. Libanotus autem accenditur cum odore suauis.
 Malana trifolia bona sunt, quod dicitur folium, si sit recens & subalbidum in ipsa nigredine, & non facile se frangit, sed integer est, repercuiens odorem, & permanet odor nardi similis & in gustu neque falsedine.
 Mellilotus optimus est atticus, & qui in cigico nascitur coricizon, & boni odoris est. Papaueris succus, id est, opium, optimum est spissus, & grauis in odore, somnum faciens, amarus in gustu. Facile soluitur in aqua, nitidus, albus, non asper, neque thromboidis, id est, neque conglomeratus in resolutione, neque induræscit in sole positus, incensus, & ad lucernam accensus terrestris flammam mittit. Adulterant autem eum glaucium miscentes, aut gummi, aut lactucæ agrestis succos. Si glaucium admixtum habet, crociat in resolutione. Si autem lactucæ agrestis succus miscetur, odorem non habet similem, & asper est. Quod si gummi mixtum est sine uirtute imbecillus est & perlucidus.
 Medulla optima est ceruina, post uitulina, deinde taurina, & post has caprina &

A na & uerucina. Bona autem est aestate collecta, aut autumnno: Alijs enim temporibus cum sanguine mixta est. Curatur autem medulla recens malaxata superfusa aqua, & sic cum linteo colas similiter & lauas, donec aqua munda fiat: Postea in duplici uase remittes & leuabis cum penna supernatantes sordes, & purgatam mittes in mortario, & cum se gelauerit repones in testeo uase subrafo diligenter. Si autem non curatam reponere uolueris, sic facies omnia, sicut de pulli, aut anferis adipibus fit.

Nardus tacijs bona est, leuis, recens. Policonus rubeus colore cum odore futui nimis, & cyperum similat in odore, modicam habens spicam, amarus in gustu, & linguam deficcatur permanente odore. Venditur autem infusus, quod cognoscitur ex albimine, & spica.

Omphaciū eligas rubeū & bene tritum, stipticū ualde, & mordicans linguā.

Onix bona est de eretra gummi similis, subalba, rubra, pinguis.

Panax radices meliores sunt, sicca, & alba, & recta, & non comesta, & ignita in gustu, & aromaticant.

Opopanax differt, amarior est in gustu, interior alba, exterior crocizans, pinguis, lenis, & cito se frangens, & cito se soluens, & graui odore est.

Piper longus eligitur, qui grauis est & plenior, & niger, recens & non furaceus, & grano maiori.

Peucedanum optimum est quod fuerit grauiori odore, calefaciens gustu.

Polio quod rectum fuerit utilissimum est.

Resina terebinthina utilis est quæ lucet, uitro similis colore, & bono odore.

B Smyrna prima est troclites, minea, subuiridis, & perlucida existens. Amasmeas uero quæ uocatur eligitur recens, leuis, uno colore omnino, & rupta intrinsecus, habens colorem unicum. Item & amara est, & bene olet subacrum. Grauis autem & colorem picis habens, inutilis est.

Stactys autem smyrna bona est, quæ boni odoris est, & nitida, & non est mixta oleo. Stirax differt, quæ est rubea, & pinguior, & resinosa, thrombos habens subalbos, permanens in bono odore quam plurimo, & cum eam malaxas, emittit ex se humorem mellis similem.

Terebinthina autem resina bona est, quæ perlucida est colore, & odorata est.

Tracacantum lachryma radice excisa existens: Differt enim quæ est perlucida & leuis, & tenuis, & munda, & subalbida.

Iusquiamus autem utilis est in usu, qui album habet florem, & semen album. Si autem non inuenitur talis, uteris flauo: Nigrum uero reprobare oportet.

Galbanus optima est libano similis, condrodia, & munda, sine lignis, habens aliquid de semine & ferulâ mixtâ, non grauis, quæ neque nimis sit humida, neque sicca.

Agnus eligenda est lenis, & colore non æquali, & sine lapide, & odore bono.

Arsenicon optimū est placidum, auro simile, picis squamas similes habens. Gifara pilotidis nigra prouidenda est.

Peucedanis longa inferenda est pellucida.

Defrigis eligendus est qui est in gustu aramenti. Stipticus & deficcatus est multum in lingua.

Sulphur optimum est thinapiron, id est, quod ignem non est expertū. Flammecum est colore, & pellucidum, & non est lapidosum: Accensum autem uiride. Indicum uero optimum est cianoide.

Cadinia optima est botriodis, quæ uocatur grauis: Media habet epiphona botriodi colore cinereo rupta deintus, inter fros & lotus. Secunda autem est extrinsecus cinizosa: Intrinsecus autem diarefes similans onycem lapidem.

Pumex

C Pumex perquirenda est leuis, & non multum uacua, scissa, & non lapide mixta, adhuc magis & alba.

Lithargyrus optimus est chrysites qui uocatur, & qui pellucet.

Lapis acius eligendus est pumicis similem colorem habens, inflatus & leuis.

Lapis emathites optimus est, qui bene teritur. Durus autem, solidus, inutilis.

Lapis Gabatis perquirendus est qui cito apprehendit, & in odore asfaltizat.

Magnes autē lapis optimus est, qui ferrū trahit, & colore est cianeus, spissus.

Melanteria differt, thiciocus, ualde æqualis, munda, & in tinctura nigra, cito uirtutem habet causticam, similem ireus multum.

Sinopitis optimus est grauis & spissus, epatizofus, similans lapidē suo colore.

Misi assumendus est cyrinus, chrysophanes, durus, & in tritura chyfizon.

Sic est causticus, aut calcitius siue prorca confectione.

Molipidina bona est, quæ est lithargyroidis, flaua, sublucida, & rubea cum teritur. Lauata uero & usta habet simile lithargyro.

Nitrum eligendum est leue, & roseo colore, aut album colore in tritura.

Aphronitrum optimū est, quod uidetur leuissimum & placidum, facile teritur, & in porphyrum est spumofum.

Pompholix optima est Cypria: In aceto autem infusa, decurrit.

Sandaraca prouidenda est prouincialis, & rubea, bene floescens, munda, & cinnaborsans colore. Adhuc autem sulphurea, & opophoran habens.

Schimeus optimus est lucidus & relucens, in fractura terrestris, aut pinguis, facile se frangens.

D Stiperia optima est sciftis, recens & alba nimis, & sine lapide.

Icore prouidenda est Aegyptia, & cum frangitur nigrior uidetur, fenestras multas habens, & subpinguis est, & substiptica: fex adhibenda est maxime de uino Italice ueteri, aut simili huius.

Calcucicaumenus istus bonus est, rubeus, & in tritura cinnabari similis, lauatur sicut cathumina, quarta uice in die mutata aqua.

DE MENSURA CERÆ ET OLEI.

Acopa unguenta.

E A uero quæ dicuntur acopa unguenta si uolueris facere, quartam partem mittes ceræ in oleum. Si autem uolueris in fracturis humidum cerotum facere, duplum mittes ceræ. Si autem medicamen emplastri uolueris facere, æquali penso ceram & oleum mittes.

DE MENSURIS ET PENSIS.

Amphora. Talica amphora habet sextarios XLVIII. Sextarius habet libram I & VIII. Sertarius. Sextarius mellis pensat libras II & 2 XI IIII. Congius habet 55 Congius. VI. Sextarius habet heminas duas, cyathos duodecim: Olei pensat librā I & Hemina. 5. Hemina habet cyathos VI. Vncia habet 2 VIII. Olca habet 2 III. Vncia. Drachma habet siliquas XVIII. Obolus pensat siliquas III. Oxibaphum Olca. in mensura est hemina quarta pars. In pensa habet 2 XII, quod est uncia una. Drachma. Cyathus pensat I & 5. Cheme maius habet Cyathos quatuor. Cheme minus habet cyathos duos. Mystron maius, cyathos habet tres. Digiti pleni leuant 2 II. Cyathus Aegyptius, id est, faba Aegyptia, pensat obolos 4, quod est solidus medius. Alexandrinus autem obolos III, id est, siliquas IX. Elimicus obolus duos, id est, siliquas 6. Nuxauellanae magnitudinis pensat obolos 6. Nucis autem maioris magnitudo pensat drachmas VI. Cochlear uero pensat drachmas 4. Drachma habet obolos 6. Obolus habet siliquas 3. Cochlear. Vncia habet obolos 48. Scrupulus habet obolos 2. Iarium est drachma dimidia, id est, scrupulus & semis.

AD COPTARIA PLATISMATA.

A

conficienda.

Quæ coptaria uocantur platismata, si mediocre uolueris facere medicamen poloricon, id est, quod cicatricem ulceribus insanabilibus possit inducere, quartam partem mittes ceræ cum metallicis speciebus. Si autem fortius medicamen facere uolueris, tertiam scilicet partem de cera malaxata in sole, aut ad ignem, aut in aqua calida cōmisceris cum metallicis speciebus.

DE COCTIONIBVS EMPLASTRO,

rum ex Antilio autore.

Mittenda sunt sic medicamenta in coctionibus medicamentorū: Lithargyrum cum oleo coquitur. Oportet autem tritum & cretum lithargyrum iterum cum oleo in mortario teri, ut molle fiat & lene, postea sic coquatur ad ignem lenem. Sine intermissione autem agitabis ab initio, ut non se inflet ebulliens ne foras exeat, & cum proximū sit coctioni, ut non solum amolentum sit, ut iam non coinquinet digitos, sed etiam mutetur ex sordibus ad colorem rubeum nimium bene florescens, lipidus. Calcum autem coques non ab initio missum, sed medio iam cocto emplastro: Mensura autem coctionis, si satis modice mittitur, tenet colorem, & rubeum sit emplastrum. Sori autem & defrigis, mittuntur uero & hæc mediæ decoctionis mensuræ: Mensura autem defrigis quemadmodum & limpidum continet colorem. Sori uero nullam habet mensuram. Hæc omnia amolentum præbent emplastrum.

B

Calcitheus autem coquitur simpliciter, & mensuratim coquitur rubicundius, ut dactylis simile fiat emplastrum, calcanti flos similiter calcij. Mensura autem eorum cōmunis est in coctione. Calcantum ergo mittitur in media coctione. Cocta uero frigida terantur, & faciet colorem emplastrum. Miseum autem quando uis mittes. Propriam autem mensuram nullam habet.

Arsenicus autem & sandaracis mittuntur effecta coctione. Plumbum uero combustum in media coctione mittitur. Psimithiū mittitur in albis emplastris & magis albescunt. In nigro autem ab initio, quia diu coctum amplius nigrum efficitur. Iu uero in uiridibus emplastris mittitur post coctionem. In quibus autem non in initio mittitur in olla, sed cum aceto tritum & manente in mortario, supermittuntur alia quæ cocta sunt. In nigris autem emplastris, media cocta confectione Iu mittitur. In prosopo autem emplastro ab initio mox coquitur Iu. Superpensum igitur in coctione, primo quidem nigrum superadduce, reoportet. Prosopum rubeum fit colore. Stipteria mittitur quamplurime post coctionem. Propriæ uero coctionis nullam habet mensuram. Sinopidis uero transacta coctione mittitur. Cathmia & pompholix mittuntur in initio. Sal & nitrum mittuntur circa mediam coctionem. Sulphur perfecta coctione mittitur, Coctio autem eius nigrescere facit emplastrum. Terra omnis uel lapides mitti conuenit perfecta coctione quamplurime. Pumicem quoque & conchyliasta conuenit imperfecta coctione mittere: Oleum siquidem in initio non mittitur. Resina & pix liquida absque constitutione facit esse emplastrum. Oportet ergo post constitutionem in olla coctum sic mittere oleum. Cætera autem alia in media mittenda sunt coctione. Oleum autem irinum coctionem portat. Cyprinū autem & roseum minus. Alia autem ex toto olea omnino non sufferrunt coctionē, propter quod perfecta coctione mittuntur. Cera non est coquenda; Proprietas eius sola incenditur, neque cum resina liquida, aut pice liquida sine constitutione

C constitutione manet. Sed mittitur cum oleo mundo, aut cum aliquibus metallicis coquitur, aut cum resina aut pice ante cocta, & prima coctione aliorum quæ immittenda sunt, primo ceram mittes, & postea resina frixa mittitur post ceram: Nam liquidam ante omnes alias species eam solam coques, sed non nimis, & sic mittes alias omnes species. Piculam mittes ante omnes mensuras, liquida quidem coquenda est, ut consistat, sicca autem maxime cum aceto coquitur, ut nullo modo bulliscat, leuet, aut infletur. Asphaltum coquitur missum ab initio. Non oportet autem teri id, asperitatem habens in colore. Similiter autem si teratur fortiter, & coquatur in aceto, non agitabis, ut nullo modo bulliscat aut leuet. Propuleum malaxari oportet & coqui. Sub coctione autem nullo modo ardeat. Amoniacum in media coctione mittendum est. Oportet autem si possibile est ut subtiliter teratur, & sic superaspergatur. Si uero non potest, cum humore aliquo terendum est. Si autem ad sanguinolenta uulnera fiat emplastrum, cum aceto aut cum uino teratur. Si autem mollia loca sunt, qualis est anus, cum aqua. Sic mollientes eum habeant infrigidatum, ut non ebulliscat.

Opoponax mittitur multum postea post amoniacum. Omnino autem modicum bulliat. Oportet autem hoc ante teri cum uino aut cum aceto. Galbanum bullire nullo modo fert. Sed quando amolentum fit emplastrum, id est, quando iam non coinquinat digitos, leuas ab igne, & malaxatum eum mittes.

D Sagapinum uero contundis in pila, & molle factum commalaxa cum emplastro adproximatum igni. Aloë superasperges post decoctionem, & sic commisces. Opium myconum infundes ante unam diem in aqua modica, & ita teres in mortario, & sic postea id super emplastrum mittes. Tapsum superasparges nouissime. Bdellium tritum superasparges post cum ab igne tuleris emplastrum. Quod si pingue esse uideatur, & non potest teri, similiter quo modo sagapinum tundes in pila, & facies emplastro simile, & sic commalaxabis cum emplastro post coctionem. Libanotum & mannis tritos post coctionem superasparges. Smyrna trita cum modico mellis, aut cum aceto, aut cum aqua, si humidum fuerit emplastrum, sic liquida emplastro liquido supermittes perfecta iam coctione, mittes conuenienter coctum. Semen autem, & radices, & herbarum, nihil bullitioni conueniunt. Tritas ergo in mortario superfundes, quæ soluta, aut liquida sunt.

D. ORIBASII SAR-

DIANI ARCHIATRI IULIANI

CAESARIS, DE CONFECTIONE

CIBORVM AD EVNAPL

VM LIBER III.

QVAE SINT QVAE EXTENVENT IN CIBIS.

LLIVM, cepe, cardamomus, porrū, sinapis, piper, smyr-
nion, peretrum, organū, calamentis, hyssopus, sisymbrium,
pulegiū, thymus, saturegia uiridis ministrata: sicca enim iam
ut medicamen danda est, & non est ut cibus. Vniuersaliter au-
tem omnes sicciores fortiores sunt uiridibus, & ea quæ in col-
lium locis, & nō in aquosis, sed in siccis nascuntur & in cam-
pis, quàm quæ in hortis nascunt, aut paludibus, fortiora sunt.

Hæc igitur omnimodo oportet medicū scire quæ prædicta sunt. Deinde autē
sunt quæ sequuntur, eruca, apium, petroselinū, ocimus, raphanus, brassica, beta,
colimbus, eringius, acaliphis semen, foeniculū, coriandrū, ruta, anethum, libisti-
cum, cyminum, capparīs, & thermentū, & carpus, carei semen, anisus, sinonus,
ameus, daucus, silis, tardillus, & omnes quæ sunt boni odoris & acres, & calidæ
sunt apertissime. Fortiter autem desiccantes sunt & extenuantes, rutæ semen, &
canabis, & tus in farma codis. Ceteræ enim sementes mediocriter extenuant in
cibus sumptæ. Leuiore ergo sunt de hordeo. Secundū sunt de tritico panes in sur-
no cocti. Alia uero abstinere tentanda sunt, præterquam post longum tempus:
Pisum aut lenticula gustanda est non ad saturitatem, qui per rationem uult exte-
nuari per dietam. Similiter & pisces aspratiles, & ex montibus aues minuras, &
B quæ in montibus nutriuntur, animalia sicciora & calidiora sunt quæ sunt tem-
perantia, & carnes eorum minus phlegmaticæ sunt uel glutinosæ, qualia sunt
stutis, merulus, turdus: perdicæ sunt comedendæ, & quæ in turbibus nutriuntur
& uiuunt aues, & hæc quæ in uuis per uites degunt, & palumbes per turres com-
morantes meliores sunt domesticis. Et uniuersa quæ exercitantur, hijs quæ mi-
nus exercitantur, & ea quæ sicca esca utuntur hijs quæ humida, & ea quæ mun-
dum aërem possident, hijs quæ in nebuloso & humido degunt, melius extenu-
ant. Piscibus autem aspratilibus utantur, quales sunt iudilus & ficitus coctiuus,
merolus, scarus: & ut simpliciter dicam, omnia quæ cunctq; macerata & molles
sunt carnes: Quæ autē duras & glutinosas habet carnes, prohibenda sunt omni-
no. Molles enim unisci carnes, sed macerata. Aspratiles sunt treclæ maceratae,
non autem molles. Hæc ergo habent utriq; cognitionis de omnium animan-
tium carnibus, de mollibus & pratyris, id est, duris, hoc attendes intellectu, quod
uteris quæ sint ad saturitatem si comedantur. Aliorum autem nihil aliud est ab-
stinendum omnimodis: nihil aliud nisi hoc solum comedatur aliquando ad ho-
rum amissionē, cum obseruatione nimietatis ciborū saturitate, qualia sunt oni-
sci & stredas pelagarum piscium. Licet ad præsens non sint aspratiles pisces, &
maxime hij qui cum sinape comedunt, quemadmodum scorpina est. Sunt au-
tem quædam genera animantium, quibus sunt quidem alia genera, quorū dictæ
sunt cognitiones. Sed de hijs absq; mensura utriq; custodiri oportet. Ex quibus
est anguilla & alia plurima, quæ sunt molles carnes habentes, qualis est cumbrus
molles carnes habens, propter quod glutinosa est & phlegmatica nimis, & no-
P cium

Ciua, qui extenuandi dieta uti opus habent. Vtilis autem ad hæc est turpidon, aut fecalidon, aut strada sola utere aliquando, & hæc expediunt. Non autem piscibus aspratilibus inuentis ipsa uirtute sunt buglossa & siptace; gallinas quæ exercentur non prohibeo manducare, & columbas, & turtures, & maxime quæ in montanis degunt locis. Oporteret autem non recentia, sed macerata uno die uel biduo, aut amplius, offerantur omnia quæ duras habent carnes. Infalati uero pisces multum extenuant uel subtiliant. Eligere igitur & hoc conuenit, & ea quæ sunt molles habentes carnes. Pelagicus autem infalatus uetandus est. Adhuc etiã & porcina similiter carnes sunt gustandæ omnibus cautiùs. Pomorum autem minus lædunt, quæ uentrem molliunt: Molliora autem magis comedenda sunt quam sicca, quia tardius digeruntur. Ex quibus nihil ad fatietatē est edendum: & quæcunq; sunt austera & stiptica, pessima sunt talia accepta in cibis: Proprie autē in omnibus sunt ficus, & nucis pistacia, & amygdalæ subamaræ. Oliuas autē nec laudo, nec uitupero: Dulces uero non solū cibi, sed & portiones, præter mel solū, multū tenuem consistentem generat humorem. Vinū autē sit album & subtile, quo extenuari possint pingues humores, & purgari corpus. Sed & lactis serum ad subtiliandum est utilissimum, & maxime ad hæc utilissimū est oxy-melle.

Q V A E S I N T Q V A E I M P I N
guant & replent.

D Anis non leuatus, id est, azymus, aut non bene confectus, pachychymus est: sed & qui uocatur tragus, id est, farris grossa, & de fapa, & similia pemmata, & lagana, & hydria, & omne azymū de tritico pemma, & quæ ex hoc ipso sunt, scilicet conficiuntur dulcia. Est autem & similia scilicet & alica, multum pachychyma. Amulus uero mediocriter & bulbi sunt pachychyma, & calidi, & lentacula, & faba fresa, sisami semen, & resimi semen, & quæ uocatur melochia, theutilis, sipia, & polypi, qui pelagici sunt pisces, nimis sunt pachychymæ ostrea & cyricis, & porphyra, oxymelopes, pectines, pennæ, & omnia ut simpliciter dicam, quæ sunt ostrea, coderinæ, anguilla, cochlea, ceruina raro, caprina, aprina, bouina, leporina, epar, renes, testiculi, cerebrū, medulla spinalis, ubera hœdina, ngua mediocriter, lac quo coctum plus fuerit à caseo omne recens & lac acidum: Minus uero acidum lac, quod ad ignem coquitur, & oua quæ ad perfectā coquuntur duritiam. Plus tamen assa adhuc: magis uero fixa sunt pachychyma, dactyli, castanæ, albi, rapæ, amanita, fungorum radix, terræuphora, nuclei pini, ficus non maturæ, citri caro, melones qui plus comederit, uinum dulce, sanguis pinguis ex hoc generatur, & magis adhuc quod uocatur gyrium & defietum: Similiter & quod pingue & nigrum est uinum.

Q V A E S I N T M E D I A M A T E R I A I N T E R
ea quæ extenuant & impinguant.

MEDIA sunt materia, gallorū pullorū, gallinarū, phasianorū carnes, & perdicum, & columbarū, actagenum, & turturum, merula, turdus, & minorum auium carnes omnium. Adhuc etiã aspratiles pisces circa litus & in pelago consistentes, gouus, murena, & boglassa, & omnes, ut simpliciter dicam, qui non glutināt aliqua, aut male olent, uel bromosi sunt dum eduntur, olera syluestria, aut intiba. Hoc enim cōmune genus est quamplurime. Quæ autem secundum species uniuersiusq; eorū proprium possident nomen apud Athenienses, qualia sunt lactuca, codrilles, & gingidria, & alia permulta huius generis sunt, qualis est asparagus, macantinus, & gamedapnis, asparagus, & de bronionia. Vinū uero rubeum & dulce & placidum, qualia sunt ariusium, & lesbium, & falerite, & admolite.

A admolite, Vtilem enim talia uina sanguinem faciunt, & mediocriter pinguem.

QVAE SINT QVAE GLUTINOSVM
humorem generant.

Triticum quod grauius est & spissum, & in profundo rubeum est, glutinosos humores generat. Quod autem leuius est & rarum & albū intrinsecus, istud tale minus glutinosos humores generat. Simila autē & alica multū glutinosos generant humores in neruis & cauis locis membrorū, & callus porcinus, & tora caro, & agnina caro, & sesami semen, & bulbi, & dactyli pingues.

QVAE SINT QVAE CRVDOS HV
mores generant.

Dactyli uirides crudi crudos generant humores residentes, ut calefaciant comprehensos à rigore, & rapa, quando amplius repletus fuerit cibo uenter, & ostragodermon, quæ duras habent carnes amittentes carnis humores, salfedinetam multa coctione & quæ malitia uocantur, pollipodes, sipix, & quæ hijs similia sunt omnia, qualia sunt in mari cete, animalium uenter, intestina, uulua quadrupedum, & duriores adenæ indigestæ, lac acidum, panis calidus, uua quæ intus trunetur & tarde in secessu deponitur.

QVAE FRIGIDOS HVMORES GENERENT.

Qui satis succo cucumeris replentur, frigidum congregare humorem contingit, & non facile ostendi potest in sanguinem utilem transmutari. Venter enim & intestina, & uulua quadrupedum animalium, lac acidum, boleti, melatum, quod nondum ex maturis malis factum est, bulbi.

QVAE GENERENT PHEGMA.

Phlegmaticū generant humorem ex animalibus quæ neruosa sunt, cerebrū, pulmo, medulla spinalis, adenæ, indigestio, & agnorū caro, boleti, amanita, & carnis ostragodarmon, & melatum non ex maturis malis factum.

QVAE CHOLERICVM HVMOREM GENERENT.

Cerratiatis, cennaræ succus tenuis, pirroculum, id est, amara generat cholera. Vtilius enim est qui eum coquunt & sic edunt, & mel facile echolera, id est, in cholericū uertitur humorē, quibus corpus & natura est calida. Omnes enim dulcis succi materiae in rubea mutantur cholera, similiter & uinum dulce.

QVAE MELANCHOLICVM HV
morem generant.

Caro bouina, caprina, & magis hircina, & taurina. Adhuc autem magis asinina, & camelina, & uulpina, & canina, & leporina, & porcina infalata caro, uel ex alijs animalibus uiscera: Splenem autem dico. Ex maritimis uero, tinnis & balenis, coccicas, iulios, & ex pelagicis ceti. Omnes cochlex, brassicæ, cimæ, arborū cimæ, de salicibus, & aut aceto, & sale condita, & lentisco, & thymentino, & rubo, & canino rubo, & cardus, & lenticula, melanchoratonem cibum, & cum hoc surfuraceus panis, & de spelta, & ex aliorū pessimorum seminum, seu molles casei & uetusti, uinum pingue, & nigrum.

QVAE SINT PERITHOMATICA,
quæ abundantiam humorum faciunt.

Abundantiam humorum facit anser, præter ascellas, uiscera, medulla spinalis, cerebrum, & quæ in paludibus & stagnis degunt, cicer, faba uiridis, faba Aegyptia, porcelli, ouium caro, & omni genere animalium pigre uiuentium, & ex piscibus qui sunt fluuiales & in limo nutriti, & omnia quæ pelagica sunt in mari animalia uiuentia.

C

QVAE SINT APERICTA, QVAE

absq̄ humorum abundantia nutriunt.

Ceruicales animalium caudæ, alæ, & agrestium animalium caro, & qui in siccis locis nutriuntur uel degunt.

QVAE MULTUM NUTRIMENTUM

dent in corpore.

Politron, crasson, porcorū domesticorum carnes, omnium curuorū animalium cerebrum, testiculi, cor, medullæ spinales, & omnes medullæ, & alæ anserum, & magis gallorum, & omnium gallinarū, uel omnium auium, uentres & cochlea, magisq̄ ostragoderma, qualia sunt duras habentes carnes, quæ dicuntur quimtia, porphyra, citices, & pacori carnes, & his similia, multum præstant nutrimentum. Astracipagori carnes, & his similia, quæ malacia Græci uocant, polypodis, sapia, & eutedis, & his similia: scumbrus, narcis, turpido, pastinaca mediocriter. Bati autem, & renis, & liolimati magis, streclæ & gobij minus nutriunt. Lac uero pinguius magis, humidius minus nutrit. Panis autē minus nutrit siliginæus: Deinde qui de simila fit. Tertio loco sincomedes cocti & triticum simulari alica, faba, carni imponit habitudinem, nō constrictam & spissam carnem relaxat, & humidam facit: Magis cicer, quam faba nutrit: Magis phasolus, & pisum, & scenogracus, plus dolici, quos Bolustri phasiolos uirides uocant, nutriunt. Apiso, nō minus lupini nutriunt. Castanea, lenticula, dulces dactyli, & uua dulcis & pinguis, balani, rapæ, quas honidas Græci dicunt. Bulbi multum nutriunt, & magis discocti, mel dispumatum utilius facit anatosin, & nutrimentū præstat, & mullā bene cocta, & omne uinum secundum rationem nutriunt pinguius. Quæ enim rubra & pingua sunt, hæc sanguinem multum generant, & ad hæc utilia sunt. Post hæc nigra & pingua, & stiptica supra memoratis minus nutriunt. Album autem uinū, & spissum, aut pingue, & austerū, omnibus minus nutriunt. Alba uero & tenuia, omnia autem quæ sunt pingua si bene digerantur, & sanguinem faciunt, & pollytropa sunt.

D

QVAE MINUS NUTRIMENTUM

præsent.

Minus nutrimentū præstant in corpore quæ sunt in animalibus, id est, extrema membrorum, uulua, uenter, intestina, cauda, aures, pinguedo, seuum: omne genus pullorū minus nutrit, & paruum nutrimentū præstat, ad comparisonem generis animalium terrestrium. Senum animalium carnes minus nutriunt præstant his quæ iuuenia sunt. Piscium autē ad sanguinem nutrimenta minora sunt, ut neq̄ nutriant abundanter, & citius digerantur. De ostragodemis uero quæ mollibus sunt carnibus, qualia sunt ostrea, olygotropa sunt. Panes uero minus nutriunt de hordeo qui conficiuntur. Ex hoc olygotrophis sunt omnes qui de hordeo fiunt. De alphita his similis panis, & fursibus, cibarij omnes, & lota amila, & miga de alphita hordei, auenæ, milij, & magis panici orizæ uiridis, papaueris semē, ormena, siccamina, canini rubi fructus, arcuitidus, myrta, amygdala, pistatia mala, persica armenica, oliuæ, & maxime acerba, aulana & magis nuces syriacæ, corna, pruna, mora, rubi, præcocia, capparis, & maxime insalata thermento omnia, brassica, beta, lappacium, poraccla, uua canina, raphanus, sinapis, cardamonus, peretrum, asparagi omnes, staphilinus, daucus, cepe, allium, porrum, ampelon, prason. Cruda quidem nullo modo nutrimentum præstant: cocta autem bis aut ter, modicum nutriunt: malogranata olygotropa sunt. Pyra autem & maxime maiora, habent aliquod nutrimentum. Cucurbitæ

A curbitæ minus nutriunt, & olygotrophæ sunt. Vux austeræ, & non pingues, medicæ sunt olygotrophæ, phalioli, pisum, lateriarchi, & ficus non similiter, ut alia poma, olygotropha sunt. Fungidas igitur carnes faciunt. Similiter uux faciunt. Minus autem hijs ficus nutriunt, & fluxam & infusam carnem faciunt. Omnia hæc in cibo utentibus pharmacodis alicuius habet qualitatem nimiam, quando dependent coctionem, quæ siue cocta siue assa, modicum nutrimentum præstat corpori. Prius autem nullum præstat nutrimentum.

QVÆ SINT EVCHYMA, IDEST,
quæ sint boni succi.

E Vchyma bonos succos Græci appellat: Boni succi sunt lactis, ex omnibus animalibus mox ut mulgitur potatum, & ova abala & sorbilis optima sunt anserina, phasiana, & de gallinis, & struthionina, & auium. Pisces autem propè omnes euchymi sunt, præter eos qui in paludibus & stagnis & in fluminibus degunt limosi, & maxime quæ de ciuitate in fluminibus aquæ fluunt, quæ purgât stercore, & de coquinis sordidis per cloacas in balneis uel sullonibus lauandis decurrunt. Cautius ergo ex hijs semper adhibendi sunt pisces, qui admiscentur ex mari in fluminibus, quales sunt cephalus, pelagici, & saxatiles: etenim in bonis succis in suauitate multa præcedunt aliorum. Si autem aliqui in utraq; aqua degunt, quemadmodum cephalus, laprax, id est, lupus, murena, & carcyn, & anguilla, considerare & interrogare quidem oportet prius unde sint capti: Post hæc autem & odore, & gustu cognitionem eorū facere: etenim mali sapore insuauis, & lutulento sapore sunt, quia tali cibo utuntur in aqua putrida & mala.

B Et quidem pingues sunt multo plus alijs & cito putrescunt, & de quibus sunt locis, & aliquibus qualis est cibus, & ubi nutriuntur, oportet cognoscere. Cognoscuntur autem facilius ex odore & gustu, quemadmodum itreclæ. Pessimiores sunt enim qui in esca caneros comedunt, & aliorū uero carnes quæ duriores sunt. Cacochymus autem & tharsus, & scrumbus, & epatus, & boglossa, & psitta, & saurus. Mediores sunt apolo, sarcon, & duras carnes habentes: Cibi autem ex eis optimi sunt exercitantibus, & imbecillibus, & qui ex agritudine tarde conualescunt. Hæc macerata, & molles cibi ad sanitatem sunt utilissimi, propter quod & euchymotati omnibus sunt carnes eorum piscium, quando bene digeruntur, quia sanguinē utilem & expedientem generant, & maxime euchymotatos, id est, bonos succos ad replendum in membris sanguinem facit porcina recens caro, non insalata. Optima est hæc caro ad suauitatem, & ad digestionem data, & maxime qui media sunt ætate, hoc est, porcastrina. Peior enim est uetus porcus, & post partum scropha mox cōmixta. Humectant enim supra mensuram, & porcellus tener similiter phlegmaticū & humidum generat sanguinem plurimū. Vber euchymum est. Epar, & uenter, & intestina, & uulua, & omnes extremæ partes, & cutis carnes, minus euchyma sunt. Adenæ digestæ bene dant simile nutrimentū. Proximum in carne cor non est cacochymum. Meliores sunt pedes porcini, gruma, & tota auris. Secundum quod possibile est carnes in uirtute ciborum desunt porcorum, in quantum extremæ sunt partes porcinæ uniuscuiusq; membri. Peius autē est secundum ipsum animal cerebrum.

De uolatilibus autem multo meliores sunt in campis, syluestris auis nutritæ *Piscium delectus.*
Volatila.

carnes meliores sunt quàm domesticæ euchymo terræ. Panis uero mundus & bene confectus, euchymus est, alica, ptisanæ bene coctæ, faba, castanæ nō sunt cacochyma, ficus matura, uua matura appensa sine querela est, carica amatos

P 3 quidem

C Quidem citata facta euchyma est: Residens autē in uentre diu cacochyma fit, & pediculos generat. Cum cibus autem non cōmixta, optimus fit cibus. Quicumque autem cum aliquibus alijs cibus manducant ficus aut caricas, non paruo læduntur. Intuba trita xesin sanguinem generant, & post hæc intuba & uinum odoratum euchymum est. Euchymotaton autem est falernum, & magis quod plus dulcius est, quale est ar uisum, & rubeum cymolitz.

Q V A E S I N T C A C O C H Y M A
in cibus.

N On una species est cacochymia: Alia enim sunt frigidiora, alia cholericæ, alia melancholica. Omnia hæc sunt quæ sunt in cibus cacochyma. Suadeo quoque ut bene digestus aliquis accipiat in cibus. Latet enim in multo tempore pessimus in uenis humor collectus ex cacochymis cibus. Ex ipsa igitur occasione modica in putredinem totum conuertit sanguinem, & febres malitiosas operatur uel excitat. Est autem cacochyma ouium caro, & caprarum similiter, & cum acedine. Hircorū autem peiores carnes sunt, deinde autem ueruecum aut arietum, ita & taurorum. In omnibus autem hijs castratorū meliores sunt. Senum uero carnes pessimæ sunt. Leporis uero carnes sanguinem quidem generant: Meliores sunt autem ad bonos succos faciendos à bouinis carnisbus & ouinis. Cacochyma autem nihil minus eorū est, quam ceruini renes: amplius enim cacochymi sunt de saginatis animalibus testiculi, præter gallorum, cerebrum, medulla spinalis, callus, splen. Minus autem sunt porcina uiscera omnibus aliorū animalium. Oua frixa, caseum uetustum, boletos & alios fungos, qui cautiore sunt non comedunt ex hijs aliquid. Lenticula, spelta, auena, & panis ex ipsis factus, non est euchymus: Cicer & far, quemadmodum & auena, & spelta. Melius est enim milium nigrū, & hijs similia. Non sunt euchyma, aranea, piscis, mustela, scorpio, & dracotrecla, acermia, clauci, & quæcunq; alia in mari animalia grandia. Omnia cacochyma sunt quæ non sanguinem nutriunt, sed cholera, aut phlegma. Et de montibus frumenta quæ sunt, omnia cacochyma sunt: Ficus autem minus illorum de montibus pomis. Caricæ autem si multum comedantur, non satis utilem sanguinem generant, unde eis pediculi multum nascuntur. Mafata non de maturis malis facta, & pira antequam maturefiant, & terebinthi fructus cacochymus est, cinitada, id est, cardum, & magis quando duriores sunt cucumeres; melones uero minus. Cucurbitæ hijs meliores sunt, si non in uentre corrumpantur, nam multū cacochymæ. Ex oleribus autem nihil fit euchymon, sed media sunt inter cacochymon & euchymon, lactuca, & intuba, & post hæc malua, & sic atriplex, & porcacla, & bletus, & lappacifii. Radices autē olerum, quæ sunt acria, cacochyma sunt, qualia sunt cepe, porrum, allium, raphanum, & daucus. Media uero sunt inter euchyma & cacochyma aaron & rapæ, quas nappos appellant, cariota, ocyms. Cacochymotaton autē est rapa cruda, brassica, bulbi non bene cocti. Cepe, allium, & porrū, ampiloprassa cocta facta, cacochymiam deponunt. Nouissime autem pessima et cacochyma sunt omnia, quæ syluatica sunt olera, qualia sunt lactuca, condritis, scandix, gingida, intuba, cycmon. Vinum autem spissum & pingue, & non bene olens, sed insuaue & austerrum, cacochymon & peruersum est, quale est quod in maioribus lagenis reponitur. Quod autem in paruis, neq; euchymum est, neq; cacochymum, sed medium est. Cacochymos autem uocant, qui non bonos succos, qui sanguinem nutriant, faciunt, sed humores. Euchymos dicunt, qui bonos succos, unde sanguis fit, generant.

Lepores.

Fungi.

D

Cacochyma.

Euchyma.

A

QVAE SINT QVAE BENE

digerantur in cibus.

Bene digeruntur panes bene confecti, & pisces aspratiles omnes, guphur narci, pastinaca, & omne genus auium, gallinarū carnes cōparandæ sunt generi quadrupedū. Melius & bene digestibiles sunt maxime pōcis, & attagenis, & columbarū pulli, & phasianorū. Alæ anserū bene digeruntur, & maxime gallinarū, & secundū totū. Optima autē sunt quæ pingua sunt, & recētia dabis: Pessima autē quæ macra sunt & seniora. Saginata uero de sero lactis, anferis epar similiter nutrit, & gallorū testes bene digerūtur. Extremæ porcorū partes ad digerendū utilissimæ sunt, de bubus, iuueni & uituli meliores sunt ad digerendū. Hædorū carnes quàm caprarū bimarū, & hæ digestibiliores sunt maioribus capris, & ea animalia digestibilia sunt quæ in siccis locis nutrita sunt, quæ in humidis. De pomis autē digestibiliores sunt nuces auellanis. Bulbi digeruntur facile bis cocti. Oua apala & sorbilīa, lactuca, intubæ, malua, cucurbitæ elixæ, quando nō corrumpuntur: digestibilis est dulce uinū austero: optimū autē ad digestionē esse sciendū est, quod ad bibendum fuerit suauē.

QVAE TARDE DIGERANTVR IN CIBIS.

Indigesta uero sunt caprina, bubula, ceruina: pessima autē est hircorū caro ad digestionē: deinde autē arietū, pessima autē & indigesta hircorū caro, post hæc arietū, deinde taurina, & de senioribus animalibus omnia indigesta sunt, & porci cū senuerint. Indigesti sunt uentres eorū, intestina, uulua, cor, epar, aures, cauda, renes, & omnia uiscera indigesta sunt, cerebri, medulla spinalis, & de maioribus animalibus testiculi omnes, sanguis. Anser præter alas, merulus, turdus, sturnus, & paruularū auium dura est caro, & magis adhuc turdorum & anatis. Amplius autē pauo & cygnus, & uētrēs ex omnibus auibus digesti sunt: Fallunt enim in struthione & mergo, quasi digestibili medicamine: Neq; enim ipsæ digerunt ita facile, neq; aliorū ciborū est medicinalis digestio. Cochleæ indigestibiles sunt. Lac acidū indigestibile est, & maxime hijs qui frigidū habent uentrē. Caseus uetusus & recēs, maxime uero ille qui de lacte acido factus est. Ex cochleis uero meliores sunt porphyra, & cirices. Ostrearū pelles, & quæ duras habēt carnes indigestæ sunt. Astacus, paburus, carcini, carabi, scylla, & alia hijs similia, polypi, sepia, thetides, uel quæ à Græcis uocantur malacosernia, id est molles habētes carnes, qualia sunt butilio, bater, medracōtes, cocci, gargalæ, omnes scorpij, tragoritzæ, cleorphi, id est acernia, glauci, gengine, congridi, fragri similes aquilæ. Oua elixa, asfa, friza, triticū elixum, oriza, alpha, far, auena, uel si ex eis panis fiat, faba uiridis, cicer, phasioli, miliū nigrū, & hijs similia. Lenticula bis cocta, sisamus, erisimus, castanea, glādes, māla, pyra, ficus nō maturæ, uua acidonica, & austera, dactyli omnes, corna, citriū quidē specialiter medicinalē est, si quis utatur hoc quod de foris est, propter digestionē faciendā, quæ admodū & alia multa de acribus, qualia sunt ocymus, rapa cruda & subcruda, bulbi subcrudi, pastinaca, daucus, cariota, & omnes radices olerū, & omnia olea præter lactucas & intubas. Vinū pingue & nouellū indigestū est. Indigestæ autem sunt & omnes aquæ.

QVAE SINT IN CIBIS APTA

stomacho.

Dactyli austeri, mala cidonta, oliuæ cum sale conditæ, utiliores sunt si cum aceto cōponantur, uuæ austeræ si cū ipsis folijs appendantur, nuces auellanæ magis, & multo plus si cum ficis comedantur. De spinis omnia quæ

P 4 nascuntur,

C nascuntur, medicriter sunt caco stomacho: Quod est sco-
libis, id est pastinaca agrestis, adraclis, leuca, dipfacis, tragaganta, cnicus, adra-
stis quā alij cumaras, alij cardas uocāt: arij radix cocta, gingidio similis est scan-
dici: nimis est enim aptus stomacho coctus si edatur, diutius autem coctum nō
sustinet stomachus, napi, raphanus, rapa, cardamum, peretrum, asparagus, basi-
licus, & eleus, & oximerisius, & camædaphni, oxus, achātis, & brionia & bul-
bi, ad apertionē uentris faciunt, id est fastidium tollunt, caparis insalata, & citri
quod extrinsecus est, id est cortex eius confortat inter medicaminis partes assum-
ptus. Vinum austerum confortat stomachum & uentrem, & maxime distempe-
rantiam calidam passum, & in medicamentis, absinthium & aloë ponimus.

QVAESINT QVAE NON SVNT

apta stomacho.

Arcioides mordicationem faciūt stomacho, & magis cetrides & succus
amarāthi, agni semen, & beta caco stomacho est, ita ut & mordicationē
faciat quando amplius comesta fuerit, lappacium similiter euchymum est, rapa
subcruda, bletus, atriplex cum aceto, & liquamine, & oleo accepta, foenogra-

Lac. cum euertit stomachum, & sisamum similiter; lac uero qui frigidā habet uentris
temperantiā acescit si manducauerint, Qui autē calidam habet uentris distem-
perantiā acescit, id est carbunculum patiunt: Propter hoc ergo merito & eis nocet

Melones. qui februnt; amplius autē si lac eū melle mixtum accipiāt. Melones nō bene di-
gesti cholerica passionē faciunt. Solent enim si anteq̄ corrūpantur & uomitū
excitēt utilius multū manducari, & nō euchyma super māducent, & sic mouet

Pepones. omnino uomitū. Sed & melo & pepones similiter faciūt. Cerebrū uero omne
caco stomachū est, quemadmodū & ossorum medulla. Vinum nigrum & au-
sterum facile in stomacho acescit, & uomicā excitat: pingue uero & nouellū,

D quemadmodū & in medicaminibus abrotanum erison, & aphronitrum.

QVAE CAPVT LAEDANT.

Sicamina, id est mora, & de rubo mora, capitis dolores excitat, poma arcioidi-
dis & citridis, canabi semē, men radices, dactyli omnes, cruca, foenogracū,
lini semē, uinū rubēū & austerū capitis dolores facit, & intellectū tangit, & ma-
gis nigrū & austerū, & q̄d odoratū est, capitis excitat dolores. Quod autē aquo-
sum est, q̄d Hippocrates albū uocat, neq̄ capitis dolorē facit, neruos laedit uel
tangit, & minus nutrit, & mitigat capitis dolores, qui ex humoiū abundantia in
uentre cōstituti generant capitis dolores. Lac inutile est capiti, praeter illud quod
bregma habet forte. Vua uero quae in aceto fuerit missa, inutilis est capiti.

QVAE IN CIBIS NON INFLENT.

CYminū, libisticū, agni sperma & radix, canabi semen, & faba fracta, bulbi
excocti & cōditi cū oleo, & liquamē. Datur & cū aceto & mel dispumatū.
Oxymel autē inflationes eicit: Panes hordeacei si cōspargant, & sic cōficiant mi-
nus inflant; media autē sine inflatione sunt phasioli, pisum, laterina, races, & cice-
ris sunt genera. QVAE IN CIBIS INFLENT.

Pisum, phasiolus, lathirus, faba, lenticula, farinū, cicer, lupi, phasioli uirides, mi-
liū & hys similia. De faba autē farina inflat magis, quā si integra coquat,
aut alio modo cocta sumat: Maza de alphita facta inflationē generat; cōspersa
autē & cōfusa quā plurime magis p uentrē deducit, & maxime si mel accipi-
at. Opij oēs, id est succi, & maxime cyrenaeicus, sylphij opes, & radix, & ficus si
in uentre tardauerint, uentositatem faciunt, propter quod cito exeunt. Quae
autem bene maturae sunt prope nec laedunt. Similiter & caricae uirides, & da-
ctyli faciunt inflationem, quemadmodum & fici, & rapa cruda, lac facile in
uentre

A uentre inflationem facit: bulbi crudi, mel non bene dispmatum, dulce uinum inflat, & tarde digestionem facit, dulce autem simul & austere, neq; anadofin, id est per membra transmittitur, neq; digeritur, sed amplius manens in uentre superiori uentositatem cum spiritus abundantia generat, & mustum inflationem facit. **QVAE SINT IN CIBIS QVAE PRO-**

ijciant, & extenuent, & aperiant constipata.

P Tisanæ proijciunt & expellunt, fœnograecum, melones, pepones, uua dulces, faba, cicer, & maxime qui niger est in renibus lapides frangit manifeste. Capparis subtiliat humores, & maxime condita proijcit in uentrem, & educit phlegma consistens, & de splene & epate constipatos humores extrahit. Datur autē capparis ad hæc cum oxymelle, aut cū oxylio, id est cum aceto & oleo, ante alios omnes cibos acceptus. Betarum succus prosectorius est, & in epate infraxin existente soluit, & magis quando cū sinapi & aceto māducatur, & similiter ut lappacium, acaliphis extenuandi habet uirtutē. In cenara & asphodeli radices, & bulbi uirtutē habent extenuatoriam, & laxatiuæ sunt locis constipatis. Propter quod & asparagos, & asphodelos ictericis aliqui ut magnū adiutoriū præstandū cum sapa dant. Cepe, allia, & porri, & ampeloprasion proijciunt, & extenuant ex corporibus pingues & glutinosos humores. Cocta autē bis, aut ter, deposita acredine subtiliant crudos humores. Serum de lacte subtiles reddit pingues humores. Multum ficus proijciunt, propter quod sablanosa multū quæ sunt in renibus, si comedantur expurgant. Caricæ uero extenuat & incidunt humores: unde & renes purgant. Arcioides purgat pingues, & glutinosos humores. Amygdalæ uero expellunt & purgant uiscerū loca, & de thorace & pulmone sputamēta humidā operādo purgant. Pistacia utilia sunt ad confortandum epar, & purgandū ea quæ in ipso constipata sunt, per decoctionē humorum. Raphanus leptomeris est, id est extenuatoriæ habet partem uirtutis. Mel maximā extenuandi habet uirtutem: Natura enim calidū & siccum est, propter quod & mulsā sputamina educit. Oxymel extenuat omnia quæ glutinosa sunt, & pinguiā facilius ab alijs educit, & uiscera sine molestia purgat: Multum etiā iuuat in thorace & in pulmone natas passiones, quæ fiunt ex humorū pinguiū cōgregatione. Vinū tenue utilissimū est. Si autē frigidi sunt humores, tenue & uetus uinū cum acredine: Albū uero utile est de pulmonibus educationem faciēs, confortādo humores, & humectādo, & extenuando mediocriter. Dulce autē uinum in acutis passionibus ad sputa mouenda utile est, & iam digestis peripleumoniacis & pleureticis passionibus.

CONSTIPANTIA IN CIBIS.

L Ac quod multū serum habet sine periculo accipitur, utiq; semper eo uti oportet. Illud uero lac qd serum modicū habet, & caseū plus habet, inutile est & periculosum hijs q eo multū & frequēter utunt: lacid igit̃ renes, lapides ibi generādo. Infraxin uero in epate facit, & pparat passionē. Caricæ epati & spleni phlegmonē faciūt pessimū, quē admodū & ficus, nōsecundū suā uirtutē, sed cōmuni ratione omnīū dulcium: omnia enim dulciā lædūt splen & epar, obclusis enim eorū meatibus in duritiā uertunt. Hæc autē secūdū seipsa nihil adiuuamētī neq; ad lædendū fiunt cū eis admisceat quæ subtiliāt, & incidūt, & purgāt medicamētis: in quibus nō minus medicamē est mulsā. Sed nō utilis est hijs qbus in tumore leuata sunt uiscera, & indurata, & tumentia, & phlegmonē habētia, Cito enim mel in cholericū humorē transfertur. Papaueris uero semē retentoriū est in thorace pinguiū & glutinosorū humorū, Dactyli infractici sunt, & magis constipant

Ciceris nigri natura.

Beta.

Cepe.

Pingueda lactis.

Caricæ.

Arcioides.

Amygdalæ.

Raphanus.

Lac quale edendum.

Dulciā omnia obsunt epati & spleni.

Papaueri.

Constipant utrides. Omnia enim quæcunq; de itria & similia cõficiuntur, & infractica sunt, & splenē maiorē faciunt, & lapides in renibus nutriūt. Similiter & farina tritici cū lacte, & omne far inutile est quibus epar infraxin patitur, & quibus in renibus lapides fiunt. Vinum dulce infraxin facit, & tumores uiscerum augmentat.

QVAE SINT IN CIBIS QVAE

poros grauent.

OMnia quæ de itria & similia sunt, bradipora sunt, faba frixa, & panis mundus, lenticulæ corticibus sublatis, cerebellū, medulla spinalis, epar, nux, triticū coctum, oua cocta dura, & magis assa, & adhuc magis frixa, lupini, phasoli, pisum, sesamus, erysimus, balani, mala, pyra nondū matura, corna, uinum dulce & austerū, & nigrum, & pingue, & sine dulcedine, & nouellū, id est mustum, & omnes aquæ grauant poros, quod Græci bradipora dicunt.

QVAE SINT EVSTHARTA, IDEST

quæ facile corrumpuntur.

Persica armenica & præcocia, & omnes æstiuales cibi qui humida sunt tēperantia, cõtingit ut corrumpātur in uentre, quādo non occurrit cito pertransire: propter quod ante ea manducari oportet alijs cibis. Sic enim ea cito transmittit uenter ante alios cibos. Impediunt enim postea retardata, & tūc corrumpunt secum & alios quos inueniunt cibos.

QVAE SINT DISPARTA, IDEST

quæ intus corrumpuntur difficile.

Porphyre. **P**Aruas cochleas, & porphyras, id est unde purpura tinguit̃ à Tyrijs, & quæcunq; sunt alia, quæ ostracoderma uocātur, & duras habēt carnes, damus **D**hijs quibus corrumpitur cibus in uentre, in aqua bona coquentes duabus aut tribus uicibus, rursus mutantes in aliam mundam aquā, quando iam aqua salua esse uidetur, & astacus & paracorus, & cancrus, & carabus, & caredis, & alia hijs similia quæ habent carnes, quæ tamen facile corrumpuntur, similia sunt eis qui duras habent carnes, quas ostracoderma uocant.

QVAE SINT QVAE VENTREM

educant in cibus,

Lenticula, & brassica, & maritima penē omnia quæ à Græcis ostracoderma uel cochleæ uocātur, cõmixtam habēt naturā de cõtrarijs uirtutibus. Ea ergo, quæ in eis firmiora sunt in uniuscuiusq; corpore, bradipora sunt & staltica, id est constringūt uentrē. Humor autē eorū irritat uentrem ad excernendum. Si quis ergo excoquat lenticulā aut brassicam, aut maritima animalia, de quibus dictū est, si cõdianē, ubi cocta sunt, ius cū oleo & garo & pipere, & postea ipsum ius des bibere quantū uult, uidebis mollitū ex ipsa portione uentrē, & stercora purgare. Et maritimi irini, & cochlearū omnium ius cella, & uetusti & diurni galli educunt uentrē. Brassica autē si uolumus ut educat uentrē, imponi tur cacabis, & cū una aqua fuerit cocta, in qua utiq; coctiōne si mittatur oleum & liquamē, & accipiatur, educit uentrē. Oportet enim nō satis excocta esse holera, ut succū suum secū habeāt: Nā si coquātur bis aut tertio murata aqua, constringūt, si cū oleo & aceto comedātur: panes etiā triticeī educūt uentrē, propter quod in uentre multū sunt peritomaci, & quia furfuribus repulsi uā uirtutē participant, fenogræci succus coctus & cum melle datus, utilissimus est: deducit enim ex intestinis per uentrē omnes pessimos humores simul cū stercore: modicū autē esse oportet mellis, ut nō facere possit intestinorū mordicationē. Oliuz cum sale cõditæ educūt uentrē, si ante cibū cū liquamine assumanē, quæ admodum

A dum & ostracodermion uel cochlearū succus epipasticus, id est deductorius est uentris, propter quod multi condiūt ea ex oleo & liquamine & uino, & facto iuscello utuntur, ut facilius educat uentrem: lac aquosum deducit magis uentrem quā quod pingue est, serum autem lactis fortiter uentrem deducit: mittere autē in serum oportet mellis tantum, ut suaue sit ad bibendum, & non subuertat stomachum, & secundum hunc modum & salem quantum non acari- zet in gustu. Si autem magis educere uolueris uentrem, amplius mites sa- lem tritum de nimis. Iuuenium animalīū caro facilius exit per uentrem, & quæ extrema sunt in ipsis. Similiter ceruina. De piscibus marcite & tricon exeūt me- diocriter, & malacia mediocriter. De holeribus beta, & lappacium, urtica, acali- phis, quæ dicitur anicus. Caseus recens cum melle acceptus. Atriplex quæ di- citur semen eius tritum & potatum choleram educit, & ideo purgat ictericos: bletus, cucurbitæ, melones, ficus, caricæ, pepones, uuæ dulces, & maxime recen- tes. Sicamina munda ante cibos sumpta exeunt citius per uentrem, & cibos secum deducunt, & si malos inueniūt humores in uentre, corrumpuntur cito: coloquintida similiter facit. Recentes autē nuces secessus utiles faciunt: sed & sicæ nuces, si ante infundant in aquā, & sic edantur, similiter operantur uiridi- bus nucibus. Cocta mala humida deducūt, sicca uero mulsā infusa, & si ampli- us mel habuerint, satis molliūt uentrē. Vtiq; & si sola ea comedant, & superbi- batur mulsā, manifestū est quia expeditius uentrē deducunt. Post acceptiōnē uero expectandū est aliquot horis, & nō mox prandendū est; mora, cerasia, præ- cocia persica, & omnia quæ humida uel aquosa sunt natura, & quæcunq; sine

B qualitate aliqua in gustu uel odore sunt, utilius & citius ad inferiora per uentrē disponunt. Sin minus, nec uentrē mouent, nec cōstringūtur. Interdū enim cō- stringitur uenter, & de mulsā solet cōstringi, quādo anadosin fecerit, id est in- uenis trahitur, & cū sanguinē corpori ministrat, & propterea non deducit uen- trem, sed admixta cibus anadosin facit, si uentrē nō faciat secundū. Quod si non cōtingat ut anadosin faciat, cito irritat secessus uentris habēs in se acedine. So- lum autē mel si non coquatur dulcedo ipsa bene educit uentrē. Si autē modice, aut ullο modo coquatur mulsā, educere uidetur prius quā anadosin faciat. Oxymel autē radit quæ sunt infirmiora intestinorū, uinū dulce aliquantū adiu- uat uentrē ad excernendū, Sapa deducit uentrē, & oua recentia cum multo ga- roleo, id est cum liquamine & oleo mixto, si in primo ante cibum sorbeantur, deducūt uentrē.

QVAE SINT MEDIE PURGATIVA
& malactica uentris.

L Inogustis, id est herba mercurialis, aut per se data sola, aut cum alijs holeri- bus cōmixta prius & cocta & in cibo sumpta, si primo, aut postea ipsum ius sorbeatur, soluit uentrē. Sed & polypodij similiter semē pistū, quantū unū cochleare est, aut in ptisana, uel cū gallina coctus succus eius, purgat nigrā cho- leram. Aut acaliphis semē, aut onicij semē tustum cū mulsā, aut in succo gallinæ datum, & si admisceas amygdalas, & nitrum, & anisum, & mel, & caricas, me- lius facies.

QVAE SINT IN CIBIS QVAE
uentrem cōstringant.

D Actyli austeri, uuæ austeræ, sycamina, rubi mora, & rubi canini fructus, magis autē myrta syluestris, cocci mala & pruna. Melata quidē de ma- lis sripticis facta cōstringunt uentrē: Acida autē melata, pingue inuenientia humorem in uentre, extenuant eum & educunt, & propterea humectant ster- cora, Mundum autem inuenientia uentrem, cōstringunt magis eum. Quæ autem

C autem ex dulcibus malis melata fiunt, sine aliqua acredine, anadosin faciūt magis, & cum acredine exeunt. Aquosa autē mala, & pyra, & sine sapore, insuauia sunt, & nihil iuuaminis habent. Quæ enim de malis dicta sunt, hæc de malogra natis, & pyris dicere credendum est. Lac uero si serum eius decoquitur, ut consumatur, nullo modo deducit uentrem. Coclacon autem, quod fit de ardentibus lapidibus, aut laminis ferri immixtis, donec serum consummatum deficiat, cōstringit uentrem. Datur enim hijs qui ex acredine humorum mordicationē consolatione uentris patiuntur. Coclacon autem non solum fit de lapidibus, sed & de ferro cyclico facto, id est rotundis massulis ignitis, ut de lapidibus fit. Caseus ergo fit in uentre facile, & sic cocto lacte, propter quod admiscēda sunt ei mel & sal. Magis enim sine periculo est, si aquam mittens constringatur, & non mireris si serum consumatur, & iterum aqua supermittatur. Non enim humectationem feri fugimus, sed acredinem ipsius per quam soluitur uenter. Carides carabi, & hijs similia quæcūq; sunt maritima, quæ Græci malacontracon uocant, minus quidem ab ostracodermon habent. Igitur & hijs si salledinē in coctura amiserint aqua, quemadmodum & ostracodermon, caro constrictiua fit uētris, Sed & lenticula, & brassica bis cocta facta, & ex se humore amisso constrictiua fiunt uentris & desiccatiua. Volens ergo humorem uentris desiccare, cum mediocriter uidetur esse cocta brassica, primum aquam effundes, & mox in aqua calida remittes, & iterum coques donec bene discocta sit. Oportet autem cum mutas aquam, neq; aërem, neq; aquam frigidam tangere, quod bis erit coquendum. Quod si ad aërem frigidum aut aquam proximetur, quāuis diu coquatur, non excoquetur. Nam si de lente auferas corticem, perdet stipticam uirtutem, & similiter desiccatur uentris reuma. Si autem tundas eam, & bis coquas, effusa prima aqua, & sic cum modico salis aut liquaminis condias, & mittens aliquid de constrictiuis uentris speciebus, donec gustus suauis sit, utilissimum facies medicamen. Simul & cibus alphita cum uino austero potatus desiccatur uentrem. Oryza constringit uentrem, & elimon, siue nigrum miliū, caro leporina, uinum austerrū & nigrum absq; dulcedine, & rubeum, & austerum uinum.

QVÆ CALEFACIANT IN CIBIS.

Calefacit frumētum elixum, & qui ex eo fiunt panes, spelta, auena, scœno græcum, arciotides, dactyli dulces, mala dulcia, sisamum, erilimus; & calefaciunt & sitim generant, canapi semen, uux dulces, propterea & sitim faciūt, uux magis molles, mediocriter, apium, smyrnion, eruci, raphanus, rapa, napi, cardamus, peretrum acre est & calidū, pastinaca, daucus, cariota: calefacit manifeste & cepe, allium, porrum, ampelon prason nimis est acris, cocta in duabus aquis aut tribus amittit acredinem, caseus uetus calidus est, propter quod & sitim facit, uinum dulce mediocriter calidum est, propterea sitim facit, rubeum autem calidius est nigro, flauum uero calidius est ualde, ita cirrum, ita eritrum seu dulce, album omnibus est minus calidum, inueteratum autem minus calet.

QVÆ INFRIGIDENT IN CIBIS.

Hordeum quouis modo in usu adhibeatur infrigidat in cibis, miliū, paniciū, tubera, cucurbitæ elixa, melones, cucumeres, coccimela, sycomoræ austeræ & acidæ, uux austeræ, malata de malis stipticis frigidum habent & terrestrem humorem, acidonia autem mala frigidum habent humorem, & peraquosum. Hoc de pyris & malogranatis existimandum est, uel aliorum arborum

A arborum fructibus, qui stiptici sunt, aut acidi, & maxime qui reponuntur. Stiptici igitur dactyli frigidum habent succum. Lactuca, intuba mediocriter frigida sunt; porrae amplius, papaueris semen, hoc & supra serum est frigidum. Si autem amplius assumatur, cataphoriticum est, id est nimis grauantur somno. Iuuat autem eos, quibus ex capite tenue in praecordijs fluit reuma. Melius est autem album papauer. Myrthus frigida est, sed non simul & stiptica: habet enim aliquid acedinis in se. Vua canina penè frigus stipticū habet. Atque aquosum uinum non manifeste calefacit, propter quod sine periculo febrientibus datur: Vinum album & austerum minus secundum alia uina calefacit: uinum autem album & austerum & pingue & nouellum aperte in frigidat, in frigidat autem & acetū: Tenuius igitur est, & lumbos & neruos amplius alijs locis in frigidat & ladt, in alto eos dissoluendo: medius autem est inter calidum & frigidum panis lauatus, amilus uinosa, suavis.

Vinū dilutū.

Acetum.

QVAE DESICCANT IN CIBIS.

Lenticula & camoris, id est brassica similiter adiuicem desiccant, & propterea uisum obtundūt, praeter si humidiores oculos esse cōtingat: minus autem brassica asparagus desiccant: omnibus autem oleribus caulis ipsius stictior est: è contrario autem raphani & rapae, & napi, & cardamomus, & peretru, & omnia quaecunque acra sunt, paragoriorum esse similia contingit. Alphita desiccant, id est fructiua, agni sperma, herbus coctus si quis saepius cum aqua in cibo utatur, desiccatiuus sit: meliores sunt enim albi, & si assentur aut frixentur, & sic comedantur, sicciorum cibum praestant. Qui autem in aqua ante elixantur, humidiores sunt. Quaecunque autem in cacabo cum iure cōdiuntur, media sunt, Quae autē in conditura habent abundantius uinum aut liquamen, stictiora sunt hijs quae non habent. Quae autem sapam habent simplicem solam, & in leucozomo coquuntur, multum praedictis humidiora sunt. Ex aqua autem sola cocta plus sunt humidiora: maxima enim in coctione ciborum sit differentia de hijs quae supermittuntur eis uirtutibus seminum & olerum quae desiccare possunt, aliae plus, aliae minus.

QVAE HUMECTANT IN CIBIS.

Ptisanæ, cucurbitæ elixæ, melones, melo, pepones, cucumeres, nuces uirides, coccimela, sicomera, sicamia, si non corrumpantur humectant omnino, in frigidant autem, sed non omnino, nisi frigida edantur. Lactuca, & intuba hoc ipsum praestant. Non imbecilliores sunt porrae. Maluæ autem & bletus & atriplex aquosiora aliorum olerum sunt. Humidi igitur sunt & aliorum arborū fructus, & maxime qui non reponuntur. Humectant etiam lactuca, & papaueris semen, & faba uiridis, & ciceris uirides. Aqua humida est & frigida, calefacta autem humectat & calefacit.

AD SORBITIONES COQUENDAS.

Ptisanæ competenter conficiuntur, quando minus in bullitione inflatae fuerint, sine odore sint: hoc illis proficit, qui post xgritudinem fastidium habent, siue duritiam uentris patiuntur: ea ratione, ut mittas in heminā ptisanæ decem heminas aquae, & ad mollem ignem positas diutius agitādo coquas, donec succifluant, & sic mittes mel & acetum, quando minus in bullitione inflatae fuerint sine odore, & post haec ad molles ignes donec multum suscipiat. Admiscendum est autem eis in illo tempore acetum, quando iam non inflatur. Coctis autem diligēter sic mitti oportet salem tenuissimum non multū: ante uero pro sapore in initio mox oleū si mittatur in coctione nihil nocet. Sed

Ptisanæ.

Q & si

C & si porrorū modice mittatur, & anethi, & hoc ipsum mox in initio. Lenticula autem si cum ptisana bene coquatur, ita ut amplius ptisanæ mittantur, & condiantur saturegia, & pulegio, & cū coctæ fuerint edantur, bonus autē & suavis est cibus. Est etiam cibus de cucurbitis cum sardinis uel in catera in patella confectus, suavis est autē cibus. Qui autem infirmiores sunt ad continendū, & nō possunt suscipere pinguiorē aquam, facies de pane infuso optimo & coques, & cum spissauerit, & factus fuerit, sorbitio multa uirtute manet. Cōficitur autē sic, panis quān calidissimus frangitur, & infunditur, & tritus cū aqua diligenter coquitur cū aqua, & facta sorbitione datur. Itē febrientibus oportet hordeū non in pila tundere, sed grana ipsa expressa extendere in latitudinē, & coquere in aqua. Prius enim tepidā mittere & effundere, & iterū aliā supfundere aquā. Coquet utiq; bene ita ut una hemina hordei in decem heminis aquæ coquat. Coquatur ergo quousq; hordeū crepat. Inde deponat & coletur, & dabis bibere, si cholericus humor dominatur. Quod si nō est cholericus humor, addes portioni mel, & sic dabis: hoc & uentrem secundū reddet, & urinam prouocabit, & nutrit bene. Datur autē & sic in aliphita, hordeū fricatur, quod glaucanin uocant. Oportet autē anteq; maceretur frica re leuiter quæ uista est paleam, & infusum coques. Ventre enim magis malaxat illa coctione superiore. Coques utiq; & omnē penē cibū similiter qualēcunq; existimaueris propriū infumantis esse. Quæ autē subtrita sunt, spissa quidē infusione uidentur esse, & si coctæ, & fortiter subfricata. Quod utiq; penē omnis cibus similiter in danda portione. Item panem siccū aut recentem infusum in aqua teres bene & colans in linteo, & admiscebis ei, ut albus non uideatur, ex pane oua cū cucumeris semine frixo, aut amygdalis, aut nucleis pini singulas, aut binas species uel totas. Cui addes modicum anisi, aut seminis sceniculi. Febrientibus quidē in multa dabis. Sine febribus uero uinū superfundes. Miliiū autē lene fricatum maxime & desiccātū laborat utiq; cortice sublato, quibus uenter ex ægritudine cholere effusione laborat, uel quibus subtilis aut multus secessus est. Oportet autem aqua soluere farinam, uel siccosta in mortario trita, oxibaphon scilicet uini in aquæ oxibaphis decē, & colans per linteū, superfundes uinū austerū modice, & sic coquēs dabis forbere. Oportet autē addere nuces cū membranis suis quæ intrinsecus habent

Auena. in coctione succi. Item auena digestibilior est omnibus leguminibus, & sorbitio ex ea utilissima est. Coquetur quemadmodū de hordeo, auenæ hemina una, in aquæ heminis decem.

QVAE PRO OLEO MITTI OPORTET
in sorbitionibus.

Pro oleo, præter in lenticulā, cucumeris semen crudū & tostum ad ignē, & tritum & colatum miscebis in ptisanis, & cæteris sorbitionibus, aut nuces, aut auellanas, aut amygdalas. Quibus autē uenter fluens molestas, mittes paueris albi semen, leuiter frixum, ita ut robustus fiat. Mitti autē oportet ad uentris fluxū & castaneas cū mediana sua cortice, & magnifice iuuant; Mittes malogranatū cū fructibus suis subtritū lente, & aceto utant hī quibus nimii siccantur corpora.

CONFECTIO CIBORVM.

Simila. **C**oquitur simila hac ratione. Vna pars in decē cotylis aquæ, cū oleo medio, cri & anetho. Sed lauabis similam pridie ante. Item panem frigidū infundes in aqua calida, & frequēter mutabis aquā. Infundes autē de pane partē inferiorē. Mensura autē lauati panis nō propter solam suauitatē fit ut aqua toties mutetur, sed ut facilius euentetur, ut digeratur, uel quod fermentatum in se habet

A habet amittat. Item de ptisanis uero mittes unam partē, & panis partes quindecim sicci, & trita sic coques donec nimis efficiatur subtile & tritum. Coques autem in aqua munda quamplurimū ut se colligat, & mittes modicum salis, & sit sine oleo. Fit autē & ex maluis sorbitio: folia malux tenera cocta sine uino teres in mortario, & iterū coques in aqua, & sic mittes salem & oleū. Oua autem coquens in aqua, agitabis incessanter ea. Nō enim cōspissantur cōmota, neque durantur. Mellis autē est in pusta ea coqui. Omnino enim magis humidā permanent. Dantur uero his, quibus nimum siccantur corpora.

DE MVLSA.

Mulsa nō satis cholericis utilis est. Cholera enim ex ea amplius augmentatur. Expedi igitur aquosam mulsam bibere, qui tali sunt natura. Sed & illis aquatissima danda est, quibus infirma uiscera sunt, id est epar aut splen. Conficitur autē mulsā, ut habeat aquæ partes viii, & mellis i, & sic ad lentos ignes est coquēda. Cui spuma quam facit semper est auferenda cū penna, & mox ab igne cessandū cum fuerit despumata. Dabis autē phlegmaticis, melancholicis, catarrū patientibus, & quibus uenter constrictus est, Cholericis uero & quibus præcordia sunt in tumore, contraria est.

DE POTIONIBVS QVAE INFIRMIS EXPEDIUNT.

Febrientibus quidem utilis est mulsā, aut oxymel, uel aqua quæ absq; aliqua mordicatione cōficitur. Si uentris turbatio in febris fuerit uel uomicā, stipticas habens species. Sin minus cōstrictio, lenes & dulces. Infundes ergo æstatu tempore dulces. Mala incisa tenuiter infundes in aqua donec bene colorētur, aut mala citonia matura incisa similiter infundes. Dabis autē cholera uomentibus aquā quæ ex malis fit citonicis. Ad uentris uero solutionē expyris conficis aquā. Nam stiptica & dulcis est. Myrtæ igitur mollia folia infunduntur in dulci uino, & efficitur uinū absq; mordicatione, & lenis est potio. Infunduntur autē & gigarta, id est uuae sementes sicca. Hæc autē coctio utilis est nullam habens acridinem, neq; in gustu acidonica potio efficitur.

DE LACTIS POTIONE, RVFVS AVTOR.

Qui lac potaturus est, ab omnibus cibis est abstinendus, donec id digeratur, & uentris plenitudinem deponat. Vitale etiā est si mane bibatur mox ut mulgatur, ita ut à cibo is qui biberit absteineatur, & nimum remoueatur labor. Nam si laborauerit, necesse est ut acescat. Sed quiescendum, & deambulandum leniter, & uigilandum est, & interdum quiescendum. Sic enim faciens qui bibit soluit illud, & deinde iterum lac bibit, & si ipsum soluerit, tertio bibat. In primis ergo purgabit bene, & non multum. Aliud iam non. Quod uero in uentre remanserit, ducitur in uenas, & nutrit, & iam non purgabit. Quibus autem cholericum reuma est, & sintexis de uentre prouenerit, id est, desiccario fit membro rum, coctū dabis lac. Coques autē hoc modo Mox ut mulges † & post modum, ut pars quædam per uentrem deducatur, pars autē introducatur. Post hoc adhuc magis coques, & obserua ne uratur, sed ad mollem ignem coques. Oportet ergo leniter coquere ad ignem, & agitare sine intermissione, & spumam quæ se super colligit cum penna tollere omnino. Mouenda est autem cum ferula nitida & tenui, & de labijs cacabi tolles bromum qui se colligit cum spongia purgans. Sapius enim ex ipso bromo, qui in ore uasis colligitur, totum lac corumpitur, & caseus efficitur, ut dictum est. Ergo tamdiu bulliat donec pinguius fiat æqualiter, & dulcius à crudo fiat.

C. QVOD LAC DENTIBVS NOCEAT.

LAc dentes lædit, si frequenter in usu sit, & gingiuas rodit, hoc infundendo dentes & gingiuas putrefcere facit, etiã ut se comedant. Oportet ergo quando edendum est uino cum aqua calida temperato os lauare. Melius etiã est, si & mellis modicum illi addas.

DE AQUIV ELIGENDIS, EX HERODOTO.

Oportet autẽ aquarũ diuersitates scire, quã sint bonã, uel quã malitiosã, aut corruptã sunt. Bona quippe aqua penẽ ab omnibus in usu humano est cognoscẽda. Bona igitur aqua secũdũ qualitã suã & in gustu, & in odore, & in sapore suauissima, & uisu mũda, & tactu lenis, & leuis esse debet, ut etiã dum potata fuerit à præcordijs uelociter subducãt. Si talis inueniãt, non est melior hac ut quærãt aqua. Quã autẽ in hypocõdris diu residet, & uentrẽ percutẽdo grauat & inflat, nõ est ad usum hæc talis utilis, sed mala erit existimãda: & ea quã neq; calefcit cito, neq; infrigidatur. In hac igitur aqua quicquid fuerit coctũ, grauior cibus efficit si sumãt: melius est em̃ experimẽto iudicare tales aquas. Qui autẽ uoluerit per scientiã eas cognoscere, & per ea quã ab antiquis dicta sunt iudicare, hæc aquã quã ad septentrionalẽ partẽ fluunt, & quã ad solis partẽ non fluũt, bradiporã sunt, id est, grauãt poros, per quos spiritus uitalis trãsitũ habet, & pessimã sunt, & nõ cito calefcũt, & cũ tardius fuerint calefactã, iterũ tardius infrigidãtur. Solis uero cursus quãcũq; penetrauerit loca, quã à parte sunt Libya, quã surgũt aquã colatã sunt & limpida, & cito calefcũt, & cito infrigidant. Ista sperandã sunt bonã aquã esse. Bona autẽ est quã æstate frigida est, & hyeme calida. Nõnulli autẽ ex pondere & leuitate existimãt iudicare, & meliorẽ dicunt quã leuior est. Nã quisquis iudicare de aquis uult, absq; penso poterit iudicare. Leuem quippe Hippocrates dixit aquã pluuialem, quã est dulcis, lucida, & subtilis. Quia adducitur aqua in aẽre, & propter ardorẽ leuior & subtilior efficitur. Nam in aẽre nõ ex dulcibus solis aquis, sed & ex mari adducitur in aẽre, propter qd pluuiales aliã cito putrescũt, aliã non facile putrescũt. Non ergo existimet aliquis malã aquam esse quã cito putrescit. Quod enim cito mutatur magis uirtutis est quã malitiã. At quã cũ habeat cõditiones bonarũ aquarum, utiq; imputribilis sit, optima existimãda est esse. Si qua ergo cito putrescit, aqua bona existimãda est ipsa mutatione: Nam quãdam aquã faciunt uitia in gutture, & tussis mouent, & raucitatẽ & grauedinẽ, & gutturosos faciũt. Pluuiales igitur aquã in æstate ex tonitruis & tẽpestatibus utiles sunt. A quã autẽ quã ex crystallis sunt, & niuibus gelatã, pessimã sunt. Quã enim se gelauerit aqua, amissã subtilitate sua, efficitur spissã & simosa, & quã ea utũtur, in quibus locis infederit, generat passiones, maxime tamen in musculis gulã residens, facit brachocilas, id est gutturosos. Sed & tussis excitat, & raucitatẽ facit. De paludibus uero aquã coquẽdã sunt, & sic potandã. Sed cũ cocta fuerit, mixta cũ uino bibatur. Quã autẽ stipticã sunt aquã, dulci uino tẽperantur, interdũ etiã & colandã sunt. Quã autẽ salã sunt sapore, cũ stiptico tẽperentur. Quã autẽ nimis frigidã sunt, post cibum bibi debent, & non defubito uel cũ impetu, neq; patienti satis ore. Quidã enim adinuenerũt per cibũ & potũ aquas malas posse uitari, id est ciceris cocti aquã antea bibant, & ipsum cicer edant. Cauca lidis autẽ similiter cũ piscibus cocta, sed & foeniculũ similiter coctum. Qui autẽ betas & cucurbitas antequam bibant cum sale & uino temperatas edunt, ab aquis malignis non læduntur.

D

Facile putrescitia nõ sunt deteriora.

D. ORIBASII ARCHIATRI IULIANI CAESARIS, IN MEDICINAE COMPENDIUM AD EUSTATHIUM FILIUM PRAEFATIO.

IN IVSSIONE domini Iuliani Diui Augusti collecti sunt ex omni regione Archiatri, ex quibus elegit optimos & probatos medicos numero LXXII, inter quos & mea est electa paruitas, ut diuersis antiquorum autorum libris in unum congregatis, ea quae utiliora in curationibus posita erant ad sanitatem hominum, in paruis uoluminibus omnia continerentur. Quo facto in LXXII libris à nobis comprehensa sunt. Ex quibus libris, dulcissime fili Eustathi, Synopsis tibi fieri sperasti, considerans quia non inutile sit tibi peregre ambulanti, sed & alijs qui non negligunt discere medicinam. Qui prolixius laborando à doctore uiuo sermone audierunt, ad exercendam artem Synopsiton habebunt ad facilitatem actionum repetendarum, propter hoc quod compendiose, & ueraci doctrina à nobis sunt comprehensa, recapitulantes sibi in memoriam reuocabunt quae legerant, & discere uolentibus medicinam, & legentibus frequentius cum usu proficere potest. Scripsimus enim sola experimentata adiutoria ad praesens, quae facile inueniri possunt, & ea quae cara sunt, aut difficilius inueniuntur in omnibus confecta. Quae utilia sunt tradimus adiutoria, quae medicis in usu fuisse probauimus, & dietam competentem facere solent. Chirurgiam autem commemorationem nullam facientes, quia difficilius est ad faciendum, & magis in apozimis reusanda est. Vfus autem ipsius quamplurima excogitat ferramentorum genera, quae nullo modo eorporista sunt, quemadmodum in fracturis saepius, & in luxatis articulis. Horum autem uel quaecumque possunt solis manibus recta fieri, & in locum suum reuocari, utiliter ab hijs fiunt, qui doctrinam & usum ab ineunte discunt aetate, & athleticam exercent artem. Haec ergo, & quaecumque talia sunt, ea manibus operari possunt, & ad sanitatem melius ab hijs qui à pueritia discunt fiunt. Propter quod hijs permittuntur haec urgente causa fieri absque dilatione, ad sanandum in medicaminibus, & dieta, sicut à me dicenda sunt.

LXXII mea
dici Iuliani
Caesaris.

LXXII libri
Orbasij.

Chirurgia

Q 3

D. ORIBASII

D. ORIBASII AR.

CHIATRĪ IVLIANI CAESARIS
MEDICINAE COMPENDIUM AD
EVSTATHIUM FILIUM.

DE FRICATIONIBVS EX GALENO.

ANTe exercitationem calefacere moderate corpus oportet, & sic fricatione utatur cum sindone, & post hæc nudis manibus cum oleo fricetur, donec concalescat bene, & molle fiat corpus, & appareat subrubicundum subtiliter, & in tumorem ducatur. Hæc maxime fricatio illis necessaria est, qui paralytim incurrun, & quibus membra stupida sunt.

DE GYMNASIIS EX GALENO.

Gymnasia motiones sunt corporis per diuersa exercitia: fortissima est enim exercitatio citata. Est & tertia de hijs duabus composita. Fortissima autem exercitatio finis est, frequens respiratio & spissa, ita ut uix respirare possint currendo. Eis necesse est ut & sudor multus erumpat ex corpore. Hæc exercitatio illis est necessaria qui ocio uacant, & humecta uidentur habere corpora. Nam quis ignorat, quia uelocissimus cursus extenuat corpora, & omnes euacuat ple nitudines, & fortiora reddit uiscerum membra, & rubicunda efficit, & digesti-

Donem fortiorū ciborum facile reddit; propter quod calefit corpus. Purgat etiā meatus, & omnē corporis digestionem præparat, expurgando quæ superflua sunt, propter spiritus fortissimā motionē. Sed melius est ut hac uectatione ieiunū utantur. Nam uentre repleto uectatio molesta est, quia omnis efca dum cruda fuerit si cōmoueatur, exinde epar & splen frequēter ægrotare cōsueuerūt. Digesta autē efca in corpore per urinas esse cognoscunt. Alba ergo urina indigestā ostendit esse efcam. Rufa uerō & cholericā si sit, iam digestam in uentre indicat efcam. Quæ autē modicum habet ruborem, initium digestionis esse significat, expurgando quæ superflua sunt propter spiritus fortissimam motionem. Tunc ergo debet incipere exercitari, aut uectari, uel currere. Sed prius depositionem uentris, uel urina superfluitatis facere debet.

DE GENERIBVS EXERCITATIONVM

& uectationibus, ex Galeno.

Omnia uectationū uel exercitationū genera calorē corporis præstāt. Fortis igitur exercitatio musculis & neruis dat uirtutē, & augmentū fortitudinis. Fortis autem exercitatio hæc est, quæ nō est citata, sed cū fatigatione fortissima præparata, per quā musculi & nerui restaurant. Hæc est uectatio fortis, id est sordere, aut grauiā onera leuare, & cū eisdē ambulare, longū facere iter, & manere in agro, & longum ambulare iter, & saltus dare, & cū impetu currere, & contra elium salire, & cū fune in arbores ascēdere, uel cum trochlea trahere pondus, & sphærizare, & tam diu hæc faciat, donec renes & manus uel scapulae dolorē sentiant. Mensura autē uectationū hæc est, cum sudores mouentur, & rubor in corpore appareat. Citata autem exercitatio est absq; fortissima uiolentia, qualia sunt cursus cū luctationis manu, uel complexiones, uel rotationes, uel cū paruis ferulis lusus. Compositus autem tertius fit de forti & citato. Quæ autem sunt fortes exercitationes, hæc fortioribus utantur motionibus. Ad hanc adiungantur citatas

Uectatio repleto uentre molesta.
Urine significatio.

Fortis exercitatio.

Citata exercitatio.
Composita exercitatio.

A citatas exercitationes, ut pectus magis quàm manus aut crura fatigetur. Sic autem spina, aut thorax, aut pulmo. Exerceri autem oportet donec in tumorem leuetur corpus, & subrubeum fiat, ex ipsa præparatum motione, & mediocriter & bene fiat ordinatum. Hoc autem & cum sudores uideris cum calido uapore esse permixtos, pausandum est tunc & cessandum ab exercitatione. Quando in aliquo, quæ prædicta sunt apparuerint signa, & uideris tumorem cadere, qui se subleuauerat, qui iam in tumorem fuerat redactus, mox conuenit pausare. Similiter enim & colorem ruboris marcescere: etenim & cum motus est utique cessare iterum uideretur, mox erit pausandum, & si ex sudoribus fit aliquid, aut secundum multitudinem, aut secundum qualitatem mutationis. Si enim modice frigidior fiat, pausandum est, & perfundendum oleo. Curatur ab hinc, & post hæc caput therapeutica fricatione inunges, ut consueti sunt ab infantia facere.

DE GENERIBVS FRICATIONVM EX GALENO.

EX forti fricatione soluitur corpus, de modica uero fricatione constringitur. Ideoque si soluta sunt membra, fortiter sunt fricanda. Quæ autem constricta sunt corpora, leuius sunt cõfricanda: Modica uero fricatio nutrit corpora, fortis autem desiccatur & extenuat. Ideoque ubi euacuare uoluerimus aut extenuare, forti utemur fricatione. Vbi uero macies est in corpore, media utemur fricatione: Quibus nec nutrire nec extenuare opus est, leni fricatione utemur.

Hijis tribus differentijs secundum qualitatem fricationum mutatis, tertio numero coniunctionum faciunt nouem mutationes. Item alio modo Celsus fricatio nem Hippocratis dicit, si uehemens sit, indurare corpus: si leuis, mollire: si multa, minuire: si modica, implere. Sequitur ergo ut tunc utendum sit, cum aut stringendum sit corpus quod lenè est, aut molliendum quod induruit, aut digerendum in eo quod copia nocet, aut alendum id quod tenue est & infirmum. Quas tamen species si curiosus existimet, quod iam ad medicum non pertinet, facile intelliget omnes ex una causa pendere quas demisit. Hoc ergo certum est, quia neque lenis, sed quantum possibile est, ad successiones utraque custodienda sunt, quia multifricatio extenuat, & media secundum qualitatem fricationum transmutantur, & nouem faciunt mutationes.

DE UOCIFERATIONIBVS EX GALENO,

& ex Pado, id est, Attalo ex uociferationibus.

Siquidem uox bona, id est, lenis & dulcis, nihil præstat corpori ad sanitatem. Grauis autem & in magnitudinis sono uox utilissima est. Ergo huic studendum est. Hæc enim multum aërem in corpore constitutum cum aspiratione adducta distendit thoracem, & uentrem, & diuersos in corpore meatus aperit, & tollit inflationem uentositatis, propter quod omnis fit in corpore digestio, clamantes & loquentes, uel diu legentes, multum expuentes, etiam sudores subleuantur. Intendentes enim lectionibus largiorem uiam reddunt spiritui, & sensum augmentant. Ideo ubi multum spuitur, & mucci sequuntur, ut facilius officium uentris efficiatur, hijs legere uel clamare expedit quibus cerebrum humectum est. Siccis uero contrarium propter subtilitatem. Contingit enim multum superflua expuentem, & saliuas currentes, & muccos, & phlegma euacuationem facit & consumitur. Qui autem calefactionem plus habent, propter frigus ut melius digerant competens sit adiutorium secundum spirationis officium. Oportet igitur hos legere sapius, ut aperiuntur membra omnia, & diffusus humor per membra rarefactus distendatur per arteriam, & omnis exitus spiritalis ex graui uociferatione loquelæ uox sonitum præstat. Vti autem oportet uocis officio, neque sine causa, neque inconsiderate, sed neque prave corrupteque plenè humoribus repletis,

C neq; in magnas & manifestas stomachi indigestiones uocis exercitio perueniatur, ne multa anadosis ex indigestionis ipsius uapore in corpore efficiatur.

DE VENEREO ACTU EX RVFO.

Veneri actus iuuamina sunt ista, ut qui multum sunt repleti humoribus euacuentur, & leuiores praesentur corpore, & augmententur, ut uiriles appareant in corpore. Si uero frequens sit, intellectum animi dissoluit: nam iracundus temperat & mites facit, propter quod melancholicis magis quam alijs sanitas utilissima est, & expediens comixtio Veneris. Componuntur autem ex hijs ad intergrum sensum, & si ex alio modo insaniant, & hijs qui ex phlegmate aegrotant optima est Venus, & hijs qui crassi sunt corpore, si non repleti cibo misceantur. Hijs autem per somnum frequentius euacuari liberantur. Natura autem haec expediens est ad uenericos actus, quae calida est, & multiplex, ad luxuriam acta, & nimium cibantese, aut qui sicca & frigida sunt natura, & aetate non senes. Tempus autem autunus. Oportet autem dietam esse humidam & calidam. Sit autem labor mediocris & cibus, quem admodum mediocres labores expediunt, tantum & ipsa libidine hortantur ad hoc opus ad cuiusdam habitudinis consuetudinem praestandam. Oportet autem & super haec cibos amplius accipere, qualia sunt de piscibus, polypodis, uel alia quae irritant. Ex oleribus autem mollia olera, maxime autem orminum, & erosinum, & erucam, & rapa. Et haec ut medicamenta assumenda sunt. Sicut & legumina prinson, & faba, & cicer, & lenticula, & phasoli, & pisum pruritum uentositatis replentia, & largus cibus. Ruta igitur quia uentositatem componit uel spargit, propterea comixtionem obtundit & reprimat. Magnifice autem laudo eius mensuram sanitatis uentositate repletis, sanguineo procedente humore ad luxuriam, & plenitudine recensita, ruta si abstinere. Custodienda ergo est indigestio, & ebrietas, & penuria. Malum enim in hijs superfluitatibus Veneri admisceri, uel ante exercitium & balneum. Utile autem est post cibos commisceri, non satis cibo repletis & potu: Nam fortitudini sic expedit, quia frigidus factus minor efficitur. Ex labore autem fatigato pessima est Veneris admixtio: pro qua re post laborem cauenda est, uel post uomitum factum similiter, aut post catartica acceptum, aut post fluxum uentris exinde subito factum, & qui per multa dierum tempora desiccatur, uel hijs quibus sunt prolixa libidines, nec hoc laudo, sed iubeo ut amplius resistant, & maxime hijs, qui aegritudines corporis frequentius incurrunt.

DE PHEBOTOMIA EX GALENO.

Non solum hijs qui repleti sunt sanguine, uel abundant uirtute, quos Graeci ^{ισχυροδυστοι} appellant, phlebotomum dicimus expedire, uerum etiam & hijs quibus absque plenitudine inflammationes quaedam oriuntur in corpore, phlebotomus est adhibendus, uel hijs qui percutiunt, uel quolibet modo extrinsecus sic percussis, ut intrinsecus sanguine collecto per constrictionem laedant. Sed & si dolor grauis accedat, aut defectio alicuius membri accedat, ex quo magna credatur posse generari passio, phlebotomandi sunt omnino nulla existente plenitudine. Contemplari autem oportet tempus, & aetatem, & uirtutem, ut ex hijs phlebotomus abhiberi possit oibus pro ratione plenitudinis, quando haec in aliquibus apparet, in hijs qui consueti sunt phlebotomo uti, uel hijs qui non sunt usi phlebotomia, cum nulla fuerit spes in magna passione. Sciendum autem est uniuersaliter de phlebotomia, in omnibus magnis passionibus necessariam esse phlebotomiam, & confestim adhibemus. Qui autem nihil tale patiunt, & totas membrorum partes inculpabiles habent, duobus modis euacuationibus componunt: Si enim in dieta obseruanda incontinentes sunt, phlebotomo curentur. Quod si dietam obseruare possunt, salutare absque phlebotomo esse quumtur remedium, id est, per frictionem multam, & balnearum frequentes usus, & excitationes, & uectationes, & deambulationes. Adhuc etiam & unctiones diaphoreticas,

A riticas, eas quæ uelociter plenitudinem corporis euacuare possunt. Quod si hæc utiq; displiceant, & aliqua sanguinis plenitudo esse perspicitur, ut sit melancholici sanguinis plenitudo, tunc omnino necesse est uti phlebotomo. Sin uero spissus in eo sanguis dominatur ex melancholia, continuo phlebotomandus est sine intermissione. Melancholiæ autē abundantia hijs signis agnoscitur: Grauitas cū tensione sentitur in præcordijs uel thorace, & omnis pars quæ super umbilicum est, grauior est à consuetudine. Urina uero multa & pinguis est. Sedimen autem turbidum, & spissum, & pingue habet. Sed & exanthimata, id est, pustulæ cum inflammatione nigrae apparent cum dolore. Hos tales confestim phlebotomabis, & catarticis quæ melancholicū deducāt humorem purgabis. Crudi autē existentes humores, antequā incipiant generare ægritudines, caute sunt euacuandi. Iam autē febrientes nullo modo. Quod si aliquis est cōprehensus ægritudine, nondum autē sit aliqua accidentia, hunc phlebotomari oportet in initio primæ ueris. Qui autē per singulos annos in æstate ægrotare consueuerūt de plenitudine passionis, eos phlebotomari oportet primo uere ingrediente. Similiter autem & qui in primo uere consuetus est ægrotare, ingrediente primo uere est phlebotomandus. In æstate autem frequenter ægrotans, primo uere deficiente mox phlebotomandus est, maxime antequam incipiat ætatis.

Melancholia unde deprehendi possit.

DE APOPHORESI EX GALENO.

His quibus euacuatio multa necessaria est fieri, & uirtus non est fortis, conuenit differri euacuationem, uel dilatarī, & si causa urgeat ut auferatur, in primis minor est facienda euacuatio, & apophoresin, si necesse sit fieri, secundo & tertio est facienda, quemadmodum exigit plenitudo indigestorū humorum.

B Quando autem ex calore sanguis multū exardescit, & acutam de subito excitat febrem, & euacuari est opus, & si oportet euacuetur usq; ad angustiam, contemplan-do fortitudinem uirtutis, sicut in quodam scio me cotylas sex sanguinis detraxisse. Mox etiam per noctem non me piget uisitare & incidere uenas. Conuenit enim qui euacuatur pulsus eis tenere currente adhuc sanguine, ut non eum aliquid lateat, ne subita angustia mors proueniat.

DE MENSURA SANGVINIS TOL-

lendi ex Galeno.

Magnitudo ægritudinis, & fortitudo uirtutis plena est contemplatio phlebotomiæ. Hijs ergo augmentatis multa euacuatio fieri potest. Non augmentata autem uirtute, sed diminuta, in tanta quantitate euacuatio fieri debet, in quantum minuitur uirtute. Contemplandum est etiā post hæc, qualis sit natura hominis ipsius. Quorū enim magna sunt uenæ, & corpore macri sunt mediocriter, & non sunt albi, & neq; fluxas & molles carnes habet, uel delicatas, hos securus amplius euacuas. Qui autem è contrario sunt, parcendo euacuas eos: sanguinē enim habent modicū, & nimium euacuantes facilius deficiunt. Secundum hanc igitur rationē neq; pueri phlebotomandi sunt ante annos XIII ætatem habentes. Post XIII autem annos si congregata sit multitudo sanguinis, & tempus sit primæ ueris, aut temperatus sit loci aer, & pueri abundans sanguine fuerit natura, phlebotomari debet, & adhuc magis, si passio uehemēs superuenerit. Euacuabis ergo plerumq; usq; unā heminā in primis. Quod si tibi uideatur eum uirtutem habere fortē, adaugebis in apophoresi mediā heminā. Hijs uero qui iam LXX annos gerūt, si uirtute sunt fortes, & phlebotomari sunt consueti, phlebotomari debet. Attendere autē oportet currentē sanguinē, quali colore uel constitutione sit, si pinguis est, aut tenuis, & maxime quando inflammationis causa sanguis detrahitur.

Pueri nō sunt phlebotomandi.

QVALES

C QVALES VENAE IN SINGVLIS PASSIONIBUS SINT INCIDENDÆ PER LOCA EX GALENO.

Antispasis fit, quando ex ipsa parte quæ infirmatur proxima patienti loco incidenda est uena, aut de sinistro brachio, quæ est cubito proxima. Pleureticiis autem ex ipsa parte quæ dolet, sanguis est auferendus. Ad oculorū uero dolores iuuat magnifice, si ex ipsa parte quæ plus dolet de brachio capitalis incidatur uena: Tres enim uenæ sunt in brachio, quæ phlebotomantur necessariè: Vna quæ est proxima cubito, quæ anterior uocatur. Alia est media, quæ matricalis dicitur. Tertia est superior, quæ uocatur capitalis: nam anterior phlebotomatur quādo cunctæ sub ceruicibus surgunt passiones. Inferior ergo quæ est, quā Gracienon uocant, hæc quæ in inferioribus partibus membra sunt posita: in collo si læsa sunt loca phlebotomus adhibetur. Capitalis autē phlebotomatur, si circa caput, aut faciem passio generetur. Media uero utriusque partibus expediens est. Sub media igitur uena neruus subiacet coniunctus: sub inferiore uena arteria subiacet cōiuncta, & ideo caute phlebotomandæ sunt. Capitalis uero uena omnino sine periculo inciditur, si semel fuerit percussa: sed cum bis aut ter incidatur, contingit ut dolores in ea incisione consurgant, & sint multo tēpore: Hoc enim patientibus ideo fit, quia uix de semel inciditur: sed bis aut tertio percussa dolorem facit. Semel autē percussa, neque inflammationem, neque dolorem facit, propter quod oportet eam sine timore incidere, cum multa cautela. Secundum autem hunc modum, quæ inferiores sunt uenæ in talis uel plantis tanguntur in passionibus quæ circa fœmora, aut uescam, uel in matrice fiunt, uel in renibus. Oportet autem incipiente inflammatione antispasin facere. In diuturna autē inflammatione ex ipsis quæ patiuntur locis est tollendus de proximo sanguis. In quibus autem corporibus nihil patitur membrum, auferendus est sanguis primo uere intrante.

D *Media uena.* Omnibus uena æqualiter media est incidenda, & hoc omnibus utilissimū est.

QVALE TEMPVS VTILE SIT AD
sanguinem tollendum ex Galeno.

In omni die uel tempore phlebotomus adhiberi potest, & in nocte, contemplatione adhibita. Febriles uero in declinatione phlebotomabis, decidente particulari cōmotione. Illis uero qui sine febre sunt, & hoc opus habent adiuutorio, ex magnitudine passionum, in quibus phlebotomari opus habent, non aliqua urgente aut prohibente causa, optimum est matutino tempore phlebotomum adhiberi, ut post somnū una hora uigilans sit, uel duabus, aut plus. Et post balneū utilis est phlebotomus, uel antequā tollant deambulent. Aliquibus autē agentibus consuetas actiones nō impedit post hæc phlebotomari. Apophoresis autem tempus est si post unam horā fiat. Quod si bis euacuare uolumus, in ipsa die facimus, quibus antispasis utique, si altera die fiat apophoresis, utilissimus est.

DE ARTERIIS INCIDENDIS
ex Galeno.

Arterias incidunt medici in temporibus propter reuma oculorum, quod cum calidis lachrymis & uentositate spiritus prouenit. De retro autē post aures scotomaticis fiunt, & hijs maxime, qui diurnos capitis dolores cum calore uentositatis in arterijs patiuntur, etiam & in alijs passionibus circa caput accidentibus diurnis. Aliqui autem arteriotomia utuntur de retro post aures. Alios autem incisuras arteriarum piget facere, propter nimiam effusionem sanguinis, & quia diuisio ipsa in cicatrice solet ante orisfiam facere.

A D E C V C V R B I T A R V M V S V E X G A L E N O.

Ventosa igitur neque in initio passionis, neque plethoricis existentibus uti, *Cucurbita.* les sunt, sed antea totum euacuetur corpus, ut nullus iam supercurrat humor in ipso loco, tunc imponi oportet ventosas, & mouere cum uisulenta, & foras trahendo euellere. Cum cautela autem uentosa secus mamillas sunt imponenda: Affixa enim uentosa iuxta mamillas nimis caro mollis ducta intumescit, & repleta uentosa difficile euellitur. Quod si hoc euenerit, spongiam calidam super uentosam oportet imponi, Sic enim largari potest, Quod si largata non fuerit, pertuenda est.

D E C A R A X A T I O N E T I B I A R V M

ex Apollonio.

Vena incisa saepius in anno utile non est existimandum, quia simul cum *Mistio san-* multo sanguine uitalis emanat spiritus. Hoc igitur diminuto frequen- *guinis.* tius, totum infrigidatur corpus, & omnis naturalis operatio deteriorata consumitur. Tentauit ergo ego, non in proprijs locis quae patiebantur, sed tantum in tibijs auferre sanguinem per caraxationem, quam probauit utilissimum esse adiutorium ad sanitatem conseruandam, & ad reparationem totius corporis cum fuerit facta. Iuuat autem haec incaraxatio in oculis diuturna facta reumatica passione, & ad capitis omnes quae fiunt passiones iuuat, & thoracis, & synanchis, & constipationes omnium locorum factas dissoluit. Oportet etiam & per ipsa loca patientibus fieri incaraxationes.

D E S A N G U I S V G I S E X A N T I L I O.

B Sanguifugas enim oportet abhiberi, ita ut abstineatur die una, & modicum *Sanguifugas* sanguinem in esca accipiant. Quando uero imponenda sunt, ante cum nitro lauabis, & ipsa loca linies sanguine, aut fomentabis. Sanguifugas autem in aqua mittes tepida munda, & cum spongia deterges omnem bromum ex ipsis, & sic eas impones, & superpones spongiam, ut plene cadant. Quod si se ab ulcere non dimiserint, salem super os earum pones aut cinerem, & mox cadent, & cum ceciderint, fomentabis cum spongia loca. Quod si sanguis multum fluxerit, galla usta, aut spongiae nouae infusa in picula exusta puluerem super sparges, & superpones chartam in aceto infusam.

D E C A T A R T I C I S E X G A L E N O.

Sana corpora habentibus superfluum est dari catarticum: etenim strophis & doloribus nimis affliguntur, & difficile fit purgatio, & adhuc citius angustias patiuntur hij qui sani sunt. Aegrotantes autem si minime uacuentur, nocet: unde antecedere oportet, ut intrante primum uere purgentur epileptici, astmatici, phlegmatici, arretici. Qui autem calida natura sunt multum, quod amarum cholera deponat dabis. Oportet autem ante extenuare, & incidere pingues & glutinosos humores, & poros per quos isti percurrunt & trahuntur: & ut ad catarticum aperiantur, haec utiliter fiant omnia. In initio igitur orodes, id est, sero similes & adhuc tenues humores si fuerint, expectanda est digestio. Quod si pingues & glutinosi sunt, quales sunt phlegma & melancholicus humor: In agridudinibus autem diuturnis semper digestio expectanda est. In acutis autem passionibus cum urgent, etiam in initio possibile est catarticum dari, cum cautela multa, motis humoribus existentibus largis uel fluentibus. Sin autem alicubi in uno defixi sint loco, aliquo alio adiutorio oportet mouere, & neque catarticum dare priusquam digestionem faciat, & in quolibet tempore determinatio fiat. Purgatiua autem medicamina non sustinens stomachus, admixtio inuenta est bene

C bene olentibus seminibus uel herbis, ut non sola, neque pura uirtus eorum tangat stomachum, & uomicam excitet.

QVAE SINT QVAE PURGANT VENTREM in usu, ex Galeno.

Helleborus niger purgat uentris cholicum & phlegmaticum humorem. Datur autem mixta scamonia. Si autem mitius uolueris purgare, hellebori sufficit trita radix sicca, & superparfa in dulci uino, aut in oxymelle, quantum pensus est 2 II. Sed & cum lenticula cocta, aut cum ptisana, aut cum iure gallinae forbere dabis: Si autem cum scamonia miscueris, scamoniae obolum 1 cum 21 hellebori admiscebis aniso, & petroselino, & dauco, propter suauitatis gratiam.

DE CNIDIO COCCO.

Cnidius coccus autem purgat phlegma & choleram, & aquosos multum humores. Est quidem ignitus, & acute purgat. Dabis autem grana numero xxx. Si autem mitius uolueris purgare, dabis grana XXI purgata, & quae intrinsecus sunt trita cum melle, & aliphita in mulla bibere dabis. Melius autem facies si cum uino bibat: Vbi enim biberit, modicum olei sorbeat, ut non incendat gulam. Accipiantur autem & cum melle cocto trita grana XX, aut quomodo purgare uolueris.

DE LINEO COSTEO, ID EST, herba mercuriali.

Herbae mercurialis folia molliter cocta, & comesta stercora sufficenter deponunt, sed minus. Plus uero deponit, si decoctionis eius bibatur cum uino temperatum.

DE POLYPODIO.

D Polypodium uero educit phlegma & cholerae, & aquosos humores. Dabis autem radices penso 2 II incisae, non tritas. Trita autem cum mulla aut aqua maliciofa non est, & cum sardinis incisam minutatim dabis manducare ante prandium. Purgat autem & in ptisanis cocta, & cum iure gallinae radix cocta.

DE SICYONIA, ID EST COLOQVINTIDA

Coloquintida purgat phlegma & cholerae, dantur autem penso 2 III interiora ipsius in mulla. Mitius autem purgare uolentibus dabis 2 II Semen igitur sicyoniae proiciens, implebis id de uino dulci cum lanugine sua, & calefacies in cineribus ita ut bulliat, donec bene calefiat, hoc dabis bibere quibus non uis deducere fortiter uentrem. Dabis autem hijs quibus cutis exanthimatis liuida fit, & impetigines habet.

DE ALOE.

Aloe autem acutum quidem non est catarticum, stomacho autem aptissimum. Dandum enim usque ad 2 II cum mulla bibendum. Educit autem phlegma & cholerae. Optimum autem est, ut etiam per singulos dies sic accipiantur, antequam dormitū quis uadat. Deducit autem cibos non corrumpendo, & stercora cum humoribus educit: unde nec sitim facit, & accepta esca bona efficitur: unde si teratur, & cum succo brassicae facias catapotia ad magnitudinem ciceris aut fabae, & exinde accipiantur duae aut tres post coenam, purgat uentrem. Vtiliora autem sunt, si cum resina terebinthina, aut larice fiant catapotia de aloë aut cum melle cocto: melius est si scamonia admisceatur, in drachma scilicet una de aloë, de scamonia scrupulus unus.

DE EPITHYMO.

Epithymus nigram cholerae purgat & phlegma, dabis autem sic: Teres epithymū & triocinabis, & dabis cum uino dulci penso 2 III, & adhuc amplius

Amplius & cum melle salis admiscebis cochlearium medium, Expedi autē hijs quibus uentositas est, & qui hypocondriaci sunt, uel indigesti sunt, & quibus epargrauat, uel hijs qui difficile suspirant.

D E A G A R I C O.

Agaricus purgat phlegma & choleram, sed nō acute. Dabitur autem penso 2 ii cum sapa, aut mulsā, aut oxymelle. Datur etiā hoc modo confectus per singulos menses, aut post decem ut satis dies. De agarico -) viii cū aceti cochlearijs duobus fortiter, & admiscebis mellis despumati -) iiii, & cum calida aqua dabis bibendum, dextro flante uento, facit autem podagricis & arteticis. Deponit enim spissos humores: Accipitur etiā & sic agaricus, scrupulos iiii, ex eo soluens cum aqua, addes laricis cochlearium unum, & cum calida aqua dabis mane bibere, & ieiunet usque horam sextam.

D E E V P H O R B I O.

Evphorbium purgat aquosos humores, sapius & cholericos aquosos. Est etiam acutissimum & ignitissimū; facit autem ad hydropicos & cholericos, & quibus frigidissimus est uenter expedit. Alijs autem omnibus turbationem fortem facit cum siti. Pro qua re misceri oportet seminibus bene olentibus. Datur cum mulsā penso trioboli unius.

D E C N I C O.

Cnicus purgat phlegma & choleram, nō quidem fortiter. Oportet autem semen teri cum aqua, & exprimi ex eo succum, & misceri cum uino & tuere gallinæ, & forberi. Si autē anisus, & mel, & amygdalæ simul admisceantur, **B** ad ictericos sient catapottia expedientia: Datur enim penso 2 iiii sufficienter.

D E S C A M O N I A.

Scamonia autem nullo horum catarticonum minor est, neque hac aliquid seorum acutius est, neque in uirtute fortius. Est autem cardialga, id est, stomacho faciens dolores cum morfu. Habet etiā & malum odorem, & stomacho est odibilis & indelectabilis, & nimiam excitat sitim, Pro qua re nec malum est. Aliquī uero aloēn ei admiscentes dant. Quidam autem thymi comas & sale. Alij uero sementes bene olentes admiscent. Deducit autem choleram rubeam & phlegma fortiter. Pura autem datur penso 2 i. Si autem amplius bibatur, uomicam mouet.

V T N O N V O M A T Q U I S

catarticum.

Quod si catartico accepto uomitus fiat, apium intinges in aceto, & dabis masticandum, sed & oliuas albas in sale conditas masticet, & salis acinū teneat in ore. Hæc ergo prohibent uomitum fieri. Adhuc etiā & coriandrum odoratum & pulegium, & calamentis. Melius est autem requiescere modice in lecto, & tepesciat uentrem, & extremos pedes. Quod si mox deambulare uoluerit, multus uomitus, & stomachi dolor, & uertigines capitis accedent. Cum autem in compositionem solutionis uenter coeperit uenire, tunc iam ut deambulet iubendum est, & lente submouere se debet. Hoc enim magis irritatur uenter, quàm si acute uel cum impetu ambulet. Veniente ergo euacuatione uentris, subleuet se, & requiescat uigilans: magis enim confluet. Tunc etiā sorbeat paulatim cum aceto modicum aquæ calidæ: etenim mordicationes in uentre delauabit, & euacuationes inuitabit. Qui autem nō purgantur mulsam sorbeant, & nitrum tritum cum aqua dabis. Melius autem faciet, si balanum supponas de sale & nitro confectum.

R A D V O M I

C AD VOMICAM MOVEDAM EX RVFO.

VT facile quis uomat, multa consequenter solent euenire, ut bene habeat, modo ut dixi facile possit moueri. Vomica etenim phlegma euacuat, & caput leue reddit. Nam cum animositate manducantes, indigesti fiunt, & uinum multum accipientes laduntur. Prohibenda sunt igitur quæ dicta sunt hijs qui uomere uolunt, & ea accipere quæ stiptica sunt, & sicca, sed quæ quidem dulcia & humida debent esse, & quæ acria sunt. Videtur autem in hijs cum raphanis bene probabilis esse & eruca, & falfamenta. Vteris & origano uiridi, & cepis modice, & porris. Iuuant autem hæc ad uomicam faciendam. Ex leguminibus autem pitifanæ mel habentes, & de fabis farina, & abundantius carnes earum. Vnde non solum succos earum accipiant, sed & tota grana simul glutiant, neque mastitentur, & satis debent uomere. In coctione autem mollia omnia sint. Certum est autem, quod & uinum dulce eligendum est, istud enim supernat, & tepidum est bibendum. Oportet enim & amygdalas in melle intinctas comedere, & quæcunq; sunt dulcia gustanda sunt. Tunc & melonis, & cucumeris semina infusa & trita cum melle offerenda sunt. Sed & radix cucumeris trita cum melle detur. Qui autem fortiter uoluerit uomere, narcissi bulbos coquens in aqua, eandem aquam temperatam cum uino hortaris ut bibat, & post hæc uomicam prouocabis, intingens digitos in oleū irinū, & sic uomicam irritabis. Is uero qui uomere habet, non cesset, uel intermittat donec omnia per uomat, tunc os lauet, & faciem fomentet cum pusca aquosa, hoc enim dentibus expedit, & leuius caput efficitur.

D AD VOMICAM DE RAPHANIS, AUT cum helleboro faciendam, ex Philomino.

VOmicam facies ter aut quater post cibum. Ieiunus autem facies ex raphanis semel aut bis. Sint autem raphani acres nimis, id est, radices recentes ex fossa, & incidantur in petala tenuissima, & ante duas aut tres horas priusquam accipiantur in oxymelle infundantur. Postea autem dabis ad comedendum, quousque ad satietatem sufficere possint raphani manducando, & sorbeat sapius de oxymelle. Post hæc usque ad horas duas deambulet. Tertia uero hora accipiat ad bibendum de aqua tepida multum, quantum potuerit, & sic digitis, aut penis in os missis, irritanda est uomica, ita ut digito, aut penna in oleo cibario, aut oleo irino infundas. Conficiuntur autem raphani alio modo cum helleboro albo sic: Hellebori albi drachmæ III in raphanis inferuntur. Ante enim pungitur cum calamo ipse raphanus, & sic postea in ipsis foraminibus hellebori mittuntur radices. Aliter autem immitti non possint, propterea quia molles sunt radices hellebori, & una sic permaneant nocte. Alia uero die proiectis radicibus hellebori, raphanum ut supra incisum & infusum in oxymelle similiter ad edendum dabis, & uomicam facies. Oxymel uero facies sic, in quo raphanos dare debet bis. Mellis cyathum unum, aquæ cyathos duos, aceti cyathos duos, aceti cyathos tres coques ad medietatem.

DE CLYSTERIBVS EX RVFO.

Iniectioes quæ cum clystere fiunt, sunt leues uel molles, sunt acres. *Apalæ* autem & *lenes* sunt, aqua tepida & oleo mixta. Quæ sunt necessaria ut prouocent uentrem causa stercoris in synochis febribus, & causis malitiosis, & hijs qui sunt ex diuturna ægritudine detenti, ut recuperentur & infundantur. *Acres* uero sunt quæ cum melle, & sale, & de apozima coliquintida, & centaurea, & nitro fiunt. Hæc profunt colum, uel ilium, uel ischiam patientibus, ad soluendum uentrem

A uentrem, & ad infraxin epatis, siue ad mœstificationē capitis, & non solum squibala, sed & phlegma educunt. Ventositatem igitur patientibus, calidā, qui ab scq; uentositate sunt, tepidā inijciendā sunt, & paulatim exprimendum est. Fœnor græci uero decoctione utimur ad mulierū causas, uel qui delicati sunt corpore. Melius uero maxime ad eos utimur, qui siccitatē corporis patiuntur. Linā seminis, aut apozimam inijcimus, quibus mordicationes fiunt in intestinis. De surfuribus autem iniectiones fiunt, sed & de alica, uel pane, aut farre quādam ex se nutrimenta participant, & ideo sapius cum euacuationes squibalorū, tum nutrimenta corpori præstant & adiuuant. Ad ulcera uero intestinorū quæ non sunt in alto, hæ iniectiones subueniunt. Iuuat autē ad hæc, si prædictis aut cum ptisanæ succis adeps admisceatur porcinus. Betarum autem succos, aut apozimam eis inijcimus, qui tortiones patiuntur intestinorū, aut dolores. Deponit enim squibala & phlegma fortiter, unde & ad epaticos facit, & ad spasmos. Educit autem squibala & diurnis adaxismis resistit. Adaxismus dicitur mordicatio siue pruritus. Poracclæ autem succus utilis est ad eos quibus ignitæ aliquæ subsequuntur causæ, & quibus uenter squibala dura facit, ita ut meatus de ano nimium extendatur per squibala; & ad erysipilides passiones, admixtis ei succo, ouo, & oleo, & inijcies ad omnes inflammationes. Hoc ipsum etiā iuuat, quibus strophis fiunt. Ad uentositates uero soluendas, quæ ex frigore nascuntur, facit si coquantur in oleo, ruta, aut cyminum, aut anethum, aut bacca lauri. Inijciuntur & qui ex frigore febriunt similiter. Magnifice autem inijcitur ad ulcera & inflammationes intestinorum lac, sed & ad tumores intestinorum, & renum, & uesicæ, & matricis: Cui admiscenda sunt confortandi causa & mel, & adeps aserinus, aut porcinus. Hydroleum autem inijcitur ad tenuram extremarū partium stercoris exeuntis. Similiter & aspaltum, si frigoris causa contingunt dolores, adhibetur. Quod si grandis fuerit infraxis, inijcies cum oleo & aspaltum, siue butyrum. Butyrum autem, quibus ex inflammatione continetur in longaone intestino squibala, & sordida sunt intestini ulcera. Malux autem succus, aut decoctio ad diurnos strophos, & feruores, uel tumores intestinorum, & ani compactionis indignationem adhibetur. Mulsam autem inijciatur, quando sine dolore & uitio manent loca intestinorum, stercore instituto molli. Vinum autem & oleum, aut succum ptisanæ miscemus cum iure malux & inijcimus, qui opium accipiunt. Vinum autem cum oleo roseo, & uitellis ouorum, aut certe sapa, & oleum tunc inijcitur, quando tenissimum patiuntur in initio. Mulsam uero, aut lenticulæ decoctionem, & mel inijcimus, aut de herbo decoctione similiter, aut ptisanæ succos cum oleo roseo hijs, quibus apostema in stomacho aut colozupum est, inijcimus.

DE MENSURÁ CLYSTERIS.

Mensura autem iniectionis sunt hemina tres, mediā, duæ: minima, unā. Sapius autem duas inijcimus heminas aut tres, quibus maximæ inflammationes & ulcerationes in intestino sunt longaonis, & reprimat quæ superposita sunt squibala.

DE CLYSTERIBVS ACRIBVS.

Clysteribus acribus utimur ad ischiadicos & suspirium patientes, & ut non ab stomacho sit oppressio uentositatis spiritus.

DE CLYSTERE IMAGOGOSO.

Clysteris imagogofus fit de styris, de garo siluri piscis insalati ex aqua maritima. Est autem confectio eius hæc, mellis hemina mediā, aquæ marinæ

R 2 hemina

C heminae duae, aut succi salis tres, & aquae dulcis olei, corylae tres aut quatuor.
Admifcent autem aliqui oua duo.

CLYSTERIS AD MORTALES
fungos.

Q Vi fungos adulteros comedunt, iniiciendi sunt de nitro & abfynthio & raphani succo, & rutae decoctioni.

CLYSTERIS AD PARALYSIN
intestini longaeonis.

A Dparalysin intestini longaeonis cum iniicitur, non continet medicamentum. Quod si non contineatur, multi salmoriam iniecerunt. Alij autem salis amoniaci cochlearium minus admifcuerunt iniectioni. Nos autem gomo & infalatis oliuis albis quantum cyathi sunt sex iniicimus.

DE CLYSTERE AD LUMBRICOS
afcaridas.

Q Vibus autem nocent ascatidae, salmoriam, aut centaureae decoctio iniicitur, aut abfynthij, aut lupinorum, aut aloë, aut cydriae, cum aliquibus praedictis decoctionibus. A me autem experimentatum est, succus meotidos herbae potatus per dies tres, quantum est quarta pars sextarii, & saepius acceptus hijs quibus nocent ascatidae, eos elidet.

CLYSTERIS AD LUMBRICOS.

Q Vi à lumbricis molestantur, lupinorum decoctionem iniicies, aut bregma ex hoc infundes, aut ros, aut salmoriam.

CLYSTERIS AD TENISMVM.

D Vibus delectatio adfellationis frequenter fit, salmoriam modice puram iniicies. Quod si sanguinem fecerit, aut ulcerationem intestini, polygoniam aut plantaginis succum, aut myrtam nigram in uino decoctam iniicies. Quibus etiam admifcemus aut libanum, aut acatiam, aut hypocistidam, aut psidia, aut stipteria.

CLYSTERIS AD VLCERA
intestinatorum in dysenteria.

D Ysentericis ergo si ulcerata sunt intestina, si sine reumate fuerit, cum lacte uaccino aut caprino admixtas licij 2 II iniicimus, aut gessamiam 2 IIII. Quod si cum reumate multo, aut nimia effusio fuerit, chartae combustae cinerem, aut lentis cinerem, aut diacarton troiscum cum aqua, aut ex decoctione stipticarum specierum iniicies.

DE BALANIS.

B Alanis enim utimur saepius propter squibala educenda, ad eos quibus clysteres propter aliquas causas non educunt stercorea. Finguntur autem balani cum sale asfo, & melle coctio, & nitro. De thymo autem cum non coctio melle mixto. Fiunt etiam balani ex resina terebinthina, & nitro; & cocognidium admixtum mediocriter facit, sed inordinationem excitat, propter quod oportet loca ipsa oleo tangere. Adhuc autem & pifetrum, aut piper admifcendum est, & fiet utilis ad paralyticos, & hijs quibus ex frigore hypneomatosis fit. Centaurea autem admifcetur cum pice & cera, & fit utilis ad eos, quibus paralysin uirga patitur. Infantes autem & granum salis ano impositum iuuat. Fit autem & de fecibus cum nitro balanus, aut cum uua passa, & nitro, & cymino.

AD CAPVT PURGANDVM.

I N capite residentes humores per sputum educuntur. Si quidem parua fiat humectatio molesta, piper admifcebis cum mastiche, & dabis ad mastican- dum. Si

A dum. Si autem amplius caput uolueris euacuare, peretrum & staphisagrias cum mastiche & liquiritia dabis ad mastilandum. Sed & aminonis herbæ utriusque radices masticata phlegma educunt, & capparidis radicis cortice masticata, si est aliqua superfluitas educitur. Aquosa enim superfluitas ex hijs quæ dicta sunt detrahitur. Pingue autem & glutinosum phlegma per gargarismum extrahitur, id est, sinapis cum oxymelle aut sapa, & origani, aut hyssopi, eorum decoctio. Ego autem miscui cum oxymelle sinapem: nam gargarismum de sinapi conficies sic: Sinapis ℥ i infundes pridie in aceti hemina, & alia die sublatur de aceto teres diligenter, paulatim addendo ipsum acetum, & cum fortiter ad subtilitatem triveris, addes mellis despumati heminam, & simul totum teres, & post hæc singula quartaria per tres dies ad gargarizandum dabis. Aut certe hoc modo confectum: De origano, sinapi, liquiritia, peretro, hyssopo, thymo, ireo ana ℥ i. Staphisagria ℥ i, pullegio ℥ i, caricas numero quinque, melle libram unam & semis, aceto ff i & ℞. Sapa ff i & ℞, coques & dabis ex hoc ad gargarizandum cantarum unum. Si autem per nares purgari oporteat, irritabis cerebrum medicamentis acerbis, ex quibus aliqua sternutamenta moueantur. Purgat uero per nares anagallidis herbæ succus, & utriusque aminonis succus, omnes succi infunduntur in nares, uel immittatur ipsi tantum per se uniuscuiusque succus. Sed & betarum, & cucumeris agrestis succus de folijs in nares missus per se ipsum, & cum betarum decoctione, aut succo ipsius. Pharmia autem, id est, sternutamenta crudis humoribus, qui circa thoracem & pulmones sunt, & capitis continentur partibus, expediunt. Ideoque in linimenta oris fiunt: Ad hæc saponem resoluens cum succo betæ, & in linies palatum & circa uuam, & bene purgabit, hoc inrinon dicitur, & cito inuenitur. De gitter autem sapius usus sumus inrinon in naribus cum aceto acri trito, aut oleo cum aceto acri usi sumus. Ante unum autem diem infundatur in acetum acre, & sic post tres dies tritum colabis in linteo, & in naribus mittes. Similiter autem & cum oleo infusum, & tritum, uel colatur in naribus mittimus. Cum oleo enim Arcigenes ea usus est in constitutione nā *Arcigenes.*
ritum. Cum aceto autem gitter usus est Criton auctor. *Criton.*

DE CYCLAMINO AD ICTERICOS.

Cyclamini succus cum melle ictericos bene purgat æquali mensura. Fit autem inrinon puluis hoc modo confectum: Radicum sicci cyclamini puluere ℥ i, nitro eretro ℥ ℞. Quod si pro nitro elaterium mittas, fortiolem facies. Mixturam igitur puluerem cum canna aut fistula insufflabis in nares, & cum miseris, ad se trahit spiritum, & cum in naribus miseris puluere, sursum deorsumque eum caput ut attendat facias, & sputet humores qui se in ore collegerint: Hæc enim purgatio sine molestia fit. Item ad aurium causas, & surdos, hoc modo inrinon facies: Cyclamini sicci puluere 2 XXI, ireos 2 IIII, nitri 2 i. Hæc enim euacuant caput, & aures in pristinum reuocant auditum.

IRINON AD CAPUT PURGANDUM.

Gitter ℥ i. Salis amoniaci 2 IIII. Elaterij 2 IIII, tritis admiscebis oleum scyonium, aut irinum, aut cyprinum, donec ceroti habeant spissitudinem, & repones medicamen in pyxide cornea, & cum opus fuerit inunge in trinsecus nares, & iube ut spiritum trahat ad se. Hoc autem irinum iuuat eos qui habent diuturnum capitis dolorem, & qui oculorum nimiam habent effusionem, & epilepticos iuuat: Educit enim de capite glutinosos & spissos fortiter humores de cerebro, qui ibidem sunt, & sani fiunt.

R 3 AD MEN

C

Menstrua enim educūt omnia quæcuncq; sunt diuirtica: Brassicæ radicis de coctio potata, & per se assa radix, & ruta, & aris, antimon, & diptamnus, & erycæ semen. Mouet autem menstrua apposita ori matricis ruta trita cum melle, aut anethi radices usæ, aut cinis earum cum melle, aut porrorum succus, aut allium tritum appositum, aut smyrna trita cum uino, aut leporis coagulatum.

AD SVDOREM PROVOCANDVM.

AD mouendum sudorem est camimola sicca trita cum oleo, si superficies corporis cum eodem fortiter defricetur. Sifileus, peretrū, caciurus, anisus, similiter cum oleo adhibiti faciunt. Nitrum assium non satis tenue, tritum cum oleo facit, & alosantus cum cyprino oleo, & opium cyrenaicum aqua resolutū, & in fricatione corporis assumptum, & potatum ad magnitudinem ciceris.

DE AERVM QVALITATE

ex Galeno.

Optimus aër est, si mundissimus est, & non sit in eo odor, neq; ex lacis, aut paludibus ascendens turbulentus, neq; ex aliquibus baratris uenerosa aurea percurrrens appareat, aut ex cloacis quæ purgant ciuitatem. Turbati enim ex hijs aëres pessimi sunt, & qui nebulosi sunt similiter inutiles sunt. Quemadmodum & qui in cauo loco undique montibus altis circumuallatus, nullam in se excipit auram.

DE FOMENTATIONIBVS EX GALENO.

D

LArgare consueuerunt omnes calefactionum fomentationes cutem corporis, & facile euentari faciunt loca quæ tu ment, & euentatione facta sanguis extenuatur, & si superfluitas multa quidem fuerit in toto corpore, amplius est ubi calefactus locus soluitur fomentando. Oportet ergo ante fomentationem euacuare totum corpus phlebotomo & catartico. Humidæ quidem calefactiones inflammationes iuuant, si ex cholericò humore sint generatæ. Siccæ autem fomentationes, quæ ex subtili & aquoso sanguine sunt. Sine mordicatione uero calefactiones, quibus mordicant humores expediunt, mordicantes calefactiones, extenuant pingues & glutinosos humores. Calefaciendæ autem est hypocondria fomentatione & cataplasmate, sed non semper utile est: nam in hijs solis imbecillitatibus adhibetur, in quibus nulla superfluitas in toto habetur corpore. Alijs autem omnibus mala est in nouissimo: in initio autem adhibita in reumatica passione, quia in eis ut reprimatur stiptica adhiberi oportet, ut reprimatur quod desuper fluit, aut certe conspissatum reuma retineatur pinguis factum: & sic postea tempus esse iam perspicendum est, ut laxetur quod continetur, & sic euacuetur, & maxime quando in epas, aut uentrem descendit superfluitas, stipticis utere proprie ad hæc loca, & sic postea tempus fiet, ut diaphoretica adhibeantur, ut ea quæ constricta fuerant, relaxata digerantur. Ad hæc autem ex decoctione absinthij in oleo fomentari oportet, aut milino oleo, aut sicyonio, aut mastichino. Simili autem modo & cataplasma compositum ad hæc similem habet uirtutem ex calasticis leptomeris, id est, extenuantium habentibus partes & amaras uel stipticas. Colum autem patientibus, aut aliorum intestinorum, aut in præcordijs musculorum, aut peritono à Græcis nominato, miscenda sunt nullatenus quæ stiptica esse probantur. Quemadmodum neque uesicæ, aut matricis, neque ut dictum est, ubi supercurrit adhuc humor. Adhuc etiam si plenitudo inest superfluitatis in toto corpore. Ventosis autem uti oportet, sed corpore euacuato, & non in initio passionis utimur.

A DE CATAPLASMATIBVS, EX LICO.

Dispergit quæ congregata sunt hoc cataplasma, & spinas, & cannas uel sili-
licem extrahit, & sciros & duritias mollit, & contritiones in pedibus so-
larum sanat. Oportet autem fermentum acidum malaxari cum sufficente oleo,
& sic illud impones. Fortius autem si id facere uolueris, nitrum admiscebis me-
diocriter. Si autem id cum aceto resoluas, & coquas ut impinguescat, utilissi-
mum fiet ad splenis & epatis sciros. Si autem & thymum, & pulegium, & ab-
sinthium cum fermento admisceas, optimum fiet medicamentum. Ficus pin-
gues fortiter in pila cum seminibus tunde, ita ut nihil ex eis non rufum inueni-
atur, nec aliqua portio, & hoc commisce cum irini olei modico. Facit autem hoc
adiutorium ad neruorum ubi fuerint in articulis tumores, & remanerint, & ad
sciros maxime splenis & epatis. Quod si addas & nitri modicum, rumpe uul-
nus, & extrahet scolopos. Quod si admisceas cum ficis sic factis pulegium, aut
origanum, aut cimi comam, aut absinthium tenuiter tritum, & tricocinatum, hydro-
picis expediens est. Nam & coctas sufficienter ficus, ita ut solui possint, resolu-
tas iterum coquas cum aqua. In aqua coctis admiscebis hordei farinam aut tri-
tici, & iterum coques, donec constitutio sit cataplasma uulneri. Iuuat autem phi-
mata, quæ non facile maturescunt. Quod si aliquid uncti uolueris adhibere, bu-
tyrum admiscebis. Si autem rutæ folia admisceas trita, in intestinis dolores ex uen-
tositate generatos sanat, & cyminum similiter facit admixto oleo.

DE BALNEO.

LAudo in aquis frigidis lauari. Non existimo autem expedire hijs, qui quo-
cunq; modo ad saturitatem cibos accipiunt, sed hijs qui in laboribus degunt, *Frigida bal-*
& cibus sicut competit utuntur: sufficit autem hijs qui multum opus habent *nea.*
frigidari. Amplius in frigida natare debent æstatis tempore iuuenes, & maxime
qui carne sunt repleti, ante calefacti fricatione. Sint autem neq; mulierum com-
mixtione, neq; ciborum nimietate repleti, neq; indigesti, neq; uomitum, uel uen-
tris habentes solutionem, neq; post uigilias. Periculosum est enim, si quis sic uta-
tur a quarum frigidis lauationibus. Calida autem lauacra optima sunt, & sine peri-
culo corporis.

DE CALIDIS BALNEIS

Calidum uero balneum gratissimum est, & sine periculo hoc opus soluens, id *Calida lauacra*
est indigestiones & plethuras digerit, id est plenitudines euertat, & quæ ca-
lesfacta sunt mitigat, & malaxat, & uentositatem spiritus diffusam, & ubicumq; in-
flata sunt relaxat, & somnum facit, & carnem replet. Est autem ad omnes cau-
sas sine periculo uiro & mulieri, puero, & seni, & idiotæ.

DE BALNEIS EXCOGITATIS,

ex Antilio.

Excogitatis igitur balneis calidam præparamus ad infrigidatum corpus, aut
ad soluendum corpus, aut spasmos mitigandos, uel dolores, & perfricati-
ones causarum. Fit autem ad calefaciendum lauacrum in aqua, qua decoquunt
pulegium, aut origanum, aut hyssopus, aut thymus, aut satureia, aut laurus, & pe-
retri radix, uel quæ sunt hijs similia. Addimus autem & oleum. Diaphoreticæ autem
balneæ sunt, quibus subtiliari uolumus totum corpus. Fiunt autem diaphoreticæ bal-
neæ, ubi sal fuerit in aqua missus, aut aqua ex mari, aut nitrum in aqua mixtum.
Melle autem admixto in aqua diaphoretica fit hæc aqua. Sed & de fermentorum
cinere, aut de arceotide decoctione facta. Malaxationis autem causa fit luan-
acrum, ad inflammationes uel duritias permanentes. Inflammatis locis utimur

C malur̄ decoctione, ubi admiscetur lini semen & foenogracum post multos labores dolentibus nodis, uel neruis, aut ossibus, & solent dare sanitatem.

Ad reumaticas uero passiones cum inflammatione existentes, ubi plantago & polygonia herba incoquatur, aut sidia, aut rosa, aut rubicina. Ad sperates autem spasmos utimur quidem uel eas quae sine reumate sunt inflammationes. Maxime iuuant ex hydroleo malur̄ & foenogracu decoctum. Ad duritias autem quae sine inflammatione sunt hijs ipsis utimur, quae ad diaphoresin opus sunt ut exhibeantur. Infrigidari, & constringi per balneas, quae frigida & stiptica sunt materia adhibeantur.

DE AQUIS NATURALITER CALIDIS.

Aqua calide. Est enim nitrosa, est & salsa, est stiptirioidis, & est sulphurea, est asphaltodis, est chalcantodis, est & siderizonta, id est ferrea, est etiam & composita ex hijs omnibus. Igitur naturaliter aquae calidae, uirtute sunt calida & desiccatiua quam plurime, & maxime expediunt humidis & frigidis. Iam autem quae nitrodis est, uel salsa, expedit capiti & thoraci reumatizanti, & stomachum humidum & infusum habenti: faciunt & hydropicis, & tumores ex aegritudine patiensibus, uel phlegmaticis. Stiptiriodes autem aquae faciunt ad eos qui sanguinem reijciunt, & sanguineum stomachum habent, & mulieres quae non secundum ordinem purgantur, & frequenter abortiunt. Sulphurea uero aqua calida, neruis malactica est & calesfactoria, atque dolores omnes mitigat, & stomachum dissoluit & euertit. Asphaltodis autem caput replet, & sensibilia loca laedit calefaciendo, & mollit. Chalcantodis enim ori, & tonsillis, & uia, & oculis praecipue utilis est. Siderizonta, id est ferrea, stomacho & spleni utilissima est. Oportet autem lente in aqua piscinae ingressum facere, ut uirtus reparato corpore accedens proveniat.

DE DROPACIBVS.

Dropaces igitur diuturnis maxime passionibus expediunt. Oportet autem admisceri, si calore uis super hijs, quae calefaciunt amplius, peretrum, cactiron, asphaltum. Si autem desiccare opus est, sulphur uiuum, salem, & cinerem samentorum. Si autem aperire uis, limnice & euphorbium.

DE SINAPISMO.

Sinapismus uero fortior est dropacibus, & in diuturnis facis passionibus multum iuuat. Oportet autem sinapismo uti in pigris passionibus, & in partibus carniarum, quae non facile sentiunt, & insensibiles sunt. Mensura autem fortitudinis sit, quo molestentur fortiter patientes, ut liuida caro fiat, & altiora sint circa ea loca, & post balneum uesticae in hijs leues mitius fiant in cute. Quae autem sentiunt loca, mitius utere sinapismo cum mensura, ut sit rubicunda cutis corporis. Conficies autem sinapismum hoc modo: Ficus aut caricae oportet ante diem in aqua tepida infundi, & post haec alia fortiter teri, & exprimi & teri, donec diligenter terantur, & sic postea acrem sinapem accipiens, qualis est syriacus & aegyptius, singillatim tritum admiscebis, & superfundes paulatim aquam ubi infusa fuerint caricae, & post bene collectas in unum caricae & sinapem simul permiscebis. Quod si nimis acrem uolueris facere sinapismum, duas partes sinapis, & unam partem ficuum admiscebis. Si autem mediam uolueris facere, aequales mitius partes, Si autem leniore uolueris uti, mittes sinapis tertiam partem, & duas partes de ficis addes, cum autem tolles medicamentum iubes ad balneum, & in solio mittes, & postquam balneo usus fuerit, si dolores nimios, aut ruborem, uel uesticas fecerit, linteam infusum in aqua, & oleo

A oleo roseo mixto superpones. Aqua autē sit de maluis apozima, aut sambuco, ubi scænogracū bullierit uel decoctum fuerit, & post hæc ceroto de oleo roseo cum psimithio utimur. Sciendum uero, quia in acetū sinapi in fuso imbecillius fit cataplasma. Ego experimentaui cum aceto, sed melius cum aqua ut dictū est. Optime autem ischiadicis utilitatem facit.

D E S O L I O F A C T O E X O L E O .

Quos debemus in oleo calente deponere? Hos qui diuturnis cum rigore febribus laborant, & hos qui copos patiuntur, id est quibus ex labore nimio ossa & nerui dolent, & qui febrientes dolores patiuntur, & eos qui spasmos neruorum patiuntur, & hos qui disuria uexantur. Oportet autem quinque partes olei ad ignem calefacere, Caterum autem in balneo. In folio uero sufficenter calefieri balneis.

D E H Y D R O L E O .

Qui autem in hydroleū dimituntur? Qui imbecilles sunt cum sindone in folio deponantur, id est quibus ex labore nimio ossa & nerui dolent, aut febribus calent, debent deponi: admiscebis autem in oleo aquam sufficienter. Sit autem nihil minus ab eo.

D E R E C U P E R A T I U I S A D I U T O R I I S

ex Galeno.

Omnes autem diuturnas passiones quamplurime patientes, cum nihil uare uidentur adiutoria recuperatiua, quæ Græci metasyncritica uocant, quam methodicam nominant, quam etiā omnes methodici solent facere. Ego autem in quibus distemperantia fuerit humida, aut frigida, aut utrinque mixta in patientibus locis consistens, quæ de sinapi & rapia sunt adhibeo medicamentā, uel quæ sunt hijs similia. Nam siccis & calidis talia non adhibeo. Sæpius autem lædunt qui non cognoscunt passiones, quia multis hominibus frigida & humida passionis molestia generantur, pessima utentes dieta ciborum.

Q U A E S I N T Q U A E R U B O R E M

inducant in corpore.

Nasturcij semen ruborem inducit in corpore, & calorem facit, quod Græci *σινυριδον* appellant, quemadmodum & sinapis. Inula uero radix similiter facit. Nam stercore syluestrum columbarum satis frequenter usus sum, & cū nasturcij semine trito & creto pro sinapi usus sum ad ischiadicis, & hemicranicos, & scotomaticos, & cephalas, & catapleura, aut amoplasas, aut tenontas, aut partidas, dolentes diu, & adhuc ad nephreticas & coeliacas passiones, & ad podagricas, & arteticas, cum nondum constitutio sit pororū in articulis.

D. ORIBASII

D. ORIBASII SAR-

DIANI IULIANI CAESARIS
ARCHIATRI ADEVNAPIVM
DE CVRATIONIBVS.

AD CAPITIS DIVERSOS DOLORES.

SI CAPITIS ex nimio aëris calore dolor obuenerit, conuenit sine sale oleo roseo & non ueteri inungere cutem capitis, & partius erunt ungenta posteriora capitis loca, in initio: Neq; enim hoc sine ratiōe præcipimus, quia nō in initio medullæ spinali hæc passio accessit. Non inuento autem oleo roseo, de omphacino unges oleo. Si nec hoc adfuerit, camimolo. Pueris, infantibus, uel mulieribus, & quibus molles sunt uel solutæ carnes, quibus expediunt in frigidari loca nimis, hoc modo offerenda sunt adiutoria. Tunc necesse est uti aqua nimis frigida, & si niuatã adfuerit, in ea uas in quo oleum est deponendum est. Quod si hæc non adsint, admisce acetum in oleo roseo quartam partem. Nimiã autem accēsa ex æstu inflammatione, superaddes oleo roseo succum semperuiuæ herbæ, aut porcaclæ, aut lactucæ, aut oxylappacij: aut sillion, aut omphacion, id est succum uuaræ acerbæ, Admisce interdum & de rasuris cucurbitæ succos.

SI DE FRIGORE CAPVT
doleat.

D SI autem de frigore doluerit caput, fomentabis bregma capitis de oleo rutato aut laurino. Si autem opus habuerint nimis ut calefiant, euphorbij mites in oleo modicum, & unges caput oleo nardino aut amaracino, & frontes in linie de oleo ubi euphorbiũ sit tritum, simul & nares, & aurium poros. Quisdam autem & pedum plantas unguunt & anũ, * & ad uesperum lauet, & sic cibus euchymis utatur non calidis, quales sunt ptisanæ succus, & sorbitiones de alica, & oua sorbilia sine liquamine, & lactucæ frigida, & calida brassica. Siccant enim uapores: similiter autem & lenticula. Bibat autem omnitempore aquam. Quod si euertat stomachũ aqua, aqua potioni mala granata immittes, aut malo aut piro ibidem coctis eam sumat. Post hoc autem factum sequenti die lauet calido lauacro, & aqua calida superfundatur sæpius.

DE DIUTRNA PASSIONE.

D iuturna uero iam effecta passione ex calore aut frigore, & generatis doloribus ex distemperatiã, radi oportet caput, & uti e emplastris aut cerotarijs ex proprijs medicaminibus. Infrigidare enim, quæ calefiunt, Calidas uero infrigidare distemperatiã per ea de quibus sanantur erysypilæ. Calefacere autem quæ frigida sunt per ea quæ calefacere possunt, qualia sunt simplicia, de euphorbio unam quidem habens unciã, tres uero unciã ceræ, & olei libram unam.

DE ACRI BV S HVMORIBVS DOLORES
capiti ingerentibus.

Quod si ex acribus humoribus capitis dolores fiant, qui in stomacho sunt cõgregati, & uaporibus suis caput inquietent trãsmittendo hos, magis per uomitũ euacuari oportet eos qui lædunt humores. Quod si qui patitur, uocere non potest, nutririj eum uelocius oportet cibus bene digerētibus & aptis stomacho,

A stomacho, & hoc ipsum mediocri qualitate, & si post hæc absinthium ei dabis bibere, & cæteras dietas ei ministrabis digestarias, ita ut hora tertia aut quarta panis quid offeras, tantum quantum sufficiat, & post datum spatium penè horarum quatuor lauet. Si autem aliquis solum panem edere uoluerit, oliuas aut uiam pasam, aut dactylos, aut hijs simile dabis quod suauius est. Malas igitur passiones, ex malis in stomacho consistentibus humoribus, ut etiã in tunicis uentris imbibantur, has euacuari oportet per aloiticum pigra. Si autem calore similis & uentositate spiritus capitis dolor efficiatur, initio quidem ex hijs quæ infrigidant & reprimunt curatio est adhibenda. Post hæc admiscemus aliquid ei quod reprimere potest mitigatiuum, uel quod digerere potest, & sic addimus aliquid diaphoreticum, subducentes paulatim quæ reprimunt, aut amplius quod extenuat & digerit, modicum autem quod reprimat.

D E C O N S T I P A T I O N E I N P O R I S.

Sæpius autem constipatio fit in poris uaporosis uentositate spiritus, sic & humor pinguis & glutinosus, sic ut uix in multo soluatur tempore facta fessione. Si autem supra mensuram febrientis capitis dolores extiterint, non manifestantes crism, frigidis qualitatibus & uirtutibus sunt adhibenda adiutoria, qualia sunt oleum oxyrodinum, id est oleum roseum cum aceti quarta parte, & papauer coctum in oleo. A uino autem abstineant qui dolorem capitis patiuntur, & quæ infrigidant adhibe. Si enim calidi sint uapores qui caput lædunt, roseum oleum eis sufficit, & non satis frigidum adhiberi debet. Expedi autem eis requiescere & dormire, & ad uesperum lauare, & sic cibis euchymis utantur, non calidis, quales sunt ptisanæ succus, & sorbitiones de alica, & cæteri superius descripti. Post hæc iterum dormiant & requiescant. Lauent autem alia uice, & sic accipiant cibos similes. Quod si non sufferunt aquæ potionem, uinum album aquosum bibere permittas, & manducet pisces aspratiles, molles carnes habentes, & pipiones coctos sine liquamine, & uinum aplozomum ex aqua sola & oleo & anetho, & porros modice coctos, & sale mediocriter supermittis. Remanentibus uero aliquibus in capite uaporibus humorum restrictis uel constipatis, dolor generantibus, roseum oleum iam non adhibebis, sed carminolo oleo uteris calido mediocriter. Post hæc admiscebis ei interdum quidem amaracinum, interdum autem nardinum.

D E D O L O R E C A P I T I S E X P E R C U S S U R A.

Sicut ex percussura caput doleat, uel ex aliqua ruina contigerit, cognoscendum est si nulla est inflammatio, aut tumor in testa capitis. Quod si intus inflammata sunt loca, non sine periculo erit talis capitis dolor. Existimare autem oportet, ut prius a phlebotomo & clystere ad hæc in initio faciat curationes, & fomentationem cum spongijs, & pilumitas molles lanarum oleo calido infusarum superponere, & alia facere, quæ ad inflammationes fieri expediunt.

D E C E P H A L A E A D I U T V R N A, E T

quæ difficilis est ad soluendum.

Cephalæam Græci uocant, quando commotiones accessionum nimix & paræ occasione incedunt, ut neque sonum, neque clamorem sustineant. Oportet autem contempleri prius si plenitudo est quæ hæc facit, aut in phraxis, aut inflammatio aliqua. Cognoscitur enim sic. Hæc enim quæ cum grauitate doloris fiunt, ex plenitudine generantur. Quæ autem cum mordicatione, ex uapore acrim humorum. Quæ autem cum pulsu doloris fiunt, ex inflammatione membranarum capitis fieri.

C V R A T I O.

C **C**VRATIO. Si cum grauitate ex plenitudine fiat dolor, interiores membranas inflammatio tenet. Si igitur plenitudinis causa humor inuenitur, aut uapor sit, totius corporis plenitudo est. Totum ergo corpus euacuandum est phlebotomo & catartico. Si autē ex imbecillitate capitis accessiones fiant, antispasmi materiae ex toto corpore facies, & sanabis caput. Antispasmi autē fit per clysterē & ligaturas extremis partibus, & frictiones similiter. Sæpius uero etiā per uomitum sunt euacuandi. Curabis autem loca aquosa quidem unguentis antispasmodicis, id est quæ extrahant & non reprimant. Post hæc autem quæ euacuent, & sic quæ corroborent. Reprimit igitur omphacinū & roseum & oxyrodinum, & papaueris decoctio cum oleo: uel oliuæ folia cocta cum oleo & hederæ, & de cimisi mentæ uiridis confectum oleum. Adhibebis autem hæc tepida super frigidi & crudi humoris plenitudinē existentem. Frigidum autem adhibebis super calidum & cholericū; deferrī autem calidum oleum & magis uetus, & anethinū & sic yoniu. Quod si pinguior est plenitudo, spondilion & herpillon coquendæ sunt in oleo, aut pulegij comæ, aut calamentis, aut menta. Euacuant autē humorem pinguem hæc, & uirtutem imponunt locis ipsis, propter quod usq; ad integram sanitatem hijs uteris, & cum ex hijs iuuari coeperit, purgabīs caput per nares, & palatum, & sternutamēta adhibebis, & in balneo fricari oportet caput cum sindone aspera, & superasperges salem, & nitrum, & sinapi sine oleo.

DE CEREBRI INFLAMMATIONE.

INFLAMMATUR cerebrum sæpius & inflatur intantum, ut distendatur & aperitur sutura uel cōmissura testæ, & est ista passio pessima, ita ut in dies tres, aut septem moriatur. Si autem hos euaserit, saluabitur. Cerebrum autem cū intumuerit ab inflammatione confurgit tempora altiora, & aurium auditus obtunditur, & uenæ eriguntur, & pulsant febres. Interdum & rigor accidit, & dolores molestant. Nunc leuiore efficiuntur, nunc iterum confurgunt grauiore, & nunc nō sustinet uociferationes in dolore, & nunc surgit à lecto, & iterum mox ad lectum festinat se proijcere, & cum coeperit intumescere cerebrum, habet inflammationē. Rubor apparet nimius in uultu, & oculi foras propellunt, sicut strangulati proueniūt, & intumescit facies, & totum caput interdū, & collum, & thorax. Quibusdam autem & dorsum intumescit, ita ut ex ipso tumore crepēt cutis. Alijs autem nō crepat, sed uescicæ fiunt similes uelut ab igne. Hæc autem passio sit, & non solum intrinsecus inflammat cerebrum, sed & in tunicae eius etiā extrinsecus meninga pertunditur & frangitur. Vocatur autē testæ membrana, ubi tales pessimæ contingere solent passionēs.

Meninga.

CVRATIO CEREBRI INFLAMMATI.

MOX in primis phlebotomandus est de brachio, & maxime ut uena diuidatur incisura maiori, ut multo cum sanguine calor similis multus exeat. Post hæc autē si gustus permittit, & secus nares & sub lingua uenas incidet. Similis quidem & apophoresin facies inflammatō cerebro; & hæc cum diligenter feceris, celerius ad alias curas, quas locales uocant, festinas succurrere. Erubrocas autem capiti de hydroleo aut uino & oleo, sicut & alijs membrīs inflammatis facies. Post hæc uteris & cataplasmate quod infundere possit paulatim. Rades autem caput, & sic pones cataplasma de pane & farina in hydroleo factum, aut de lini semine similiter factum. Nihil uero nimis calidum adhibendū est. Sed & clysteris in primis mollis aut lenis sub reumatitante uentre, ut escæ deponantur, & quæ latere uidentur in capite. Vrgente igitur malo expulso, me-

hinc

Alius fiet & ad uocis admissiōem, & oppressiōem uel suffocatiōem, & acridi-
nem expurgat & deponit. Oportet autem & uentosas assumere, sicut consue-
tudo est facere in sinancis. Vna enim est causa, sed locis differt. Quid enim dis-
stat inter gulam & cerebrum? Vt autem etiā medicamine, quod paulatim mi-
tius soluere possit uentrē, & post hæc, declinatiōe accedente, & causam inflam-
mationis minuente, uomicam per os faciet quodlibet medicamen. Optimum
autē & urinā prouocare, & ab initio, & in extremo, nō acribus diureticis rebus.

DE ERYSPYLIS IN CEREBRO FACTIS.

Funt autem & in cerebro erysypila, quemadmodum in extrinsecis mem-
bris, sic & in cerebro. Hoc enim patitur, cui fit dolor capitis totius, & uide-
tur in eo esse ardor, & non sustinet posito uno loco capite, sed mutat de loco in
locum, non ferens straturæ calorem, & adhuc in frigidare illud desiderat, & uul-
tus in eo frigidus est, & pallidus, & sitis nimia, & deficcatur os.

CVRATIO. In primis mox phlebotomabis cum de brachio, & maxi-
me sub lingua, & adhibebis quæ in frigidat, qualia sunt strychni succus cū oleo
roseo cataplasmate. Sed & de uasis quæ de terra facta sunt, luto facto, in liniet
hijis adhibebis euacuabis etiam uentrem forti medicamine, febre non existente.
Sin minus, clystere; Sin uult uti uentosis, cum nimia flamma appones quæ pos-
sint extrahere erysypilas in summam cutem. Cibos autem dabis, qui neq; frigi-
di sint neq; calidi. Nam in capite adhibebis quæ in frigidat & humectent. Opti-
mum autem est foris apparere erysypilas. Nam cognosces hoc ex rubore si ue-
nerit in facie & collo, & non in primis, sed postea apparuerit.

DE HEMICRANIO.

B Medij igitur capitis dolorem aliqui patiuntur, qui desuper fluente uapo-
re & humore, aut permixtis ambobus fit. Purgari ergo eos aut phlebo-
tomari oportet in primis, aut catastico, & sic localibus curæ uteris adiutorijs.
Fricabis autem loca de sindone, & digitis manuum medice partis capitis & maxi-
me temporum musculum ante accessiōnis horam, & post commotionis tem-
pus hemicranicis adiutorijs. Si ex calore sit dolor, adhibebis quæ habent aliquid
frigoris adiutoria. Sin uero ex frigore sit dolor, calidis uteris medicaminibus.
Vtriq; autem admiscenda sunt quæ corroborant, id est stipticam habentia uir-
tutem. Optima autem est inunctio calefaciens, quæ recipit euphorbij unciā
unā, ceræ unc. III, olei libram unā, & aliquid de extenuantibus: Vngi autē
oportet mediam frontem qui patitur, cum temporis musculo. Vtilissimū enim
est ad frigidā distemperantiā. Sæpius igitur illitus, & ante balneum semel illi-
tus, dolorem amputabis. Iuuat autem patientes si sit cum oleo tritum euphor-
bium, & tepidū in aurem infundatur: sit autem olei libra una, & euphorbij un-
ciā semis. Ad sisocephalos, Stichoica iba dactū aqua aut mulsa bibere, aut ca-
taplasinari.

AD ALOPECIAS ET OPHIASEOS.

Alopecia & ophiaseos communis est, & cōmuni curatione opus habet. *Ophiasis.*
Vocatur autē ophiasis propterea, quia schema simile est coloris serpen-
tis. Alopecia autem, quia uulpis similat colorem. Hæc autem passio frequenter *Alopecia.*
comprehenditur ex pessimis humoribus in capite consistentibus, & latine ti-
nea nominatur. Vnde speciem malitiæ ipsius color cutis capitis ipsius ostendit.
Albida enim existens, de phlegmate fieri significatur. Subnigra autem, ex me-
lancholico humore fit, pallida & subrubea ex cholericō humore generat. Vn-
de in primis malos humores euacuari oportet de aloë & coloquintide catapo-
ris

C **tijs.** Quæ recipiunt aloë patite ʒ VIII, coloquintidæ ʒ IIII, scamoniæ ʒ VII, absinthij succi ʒ IIII. Cum succo autem brassicæ facias catapotia, & dabis secundum vires uel ætatem, aut certe gira. Si autem melancholicus humor generat, helleborum nigrum eis admiscebis, aut gira dabis. Si autem cholericus fuerit, scamoniam: purgabis autem totum corpus, & capiti adhibebis purgationem, deinde localibus adiutorijs subuenies eis, quæ diaphoretica, uel leptomeris sunt substantiæ. Si autem ea sunt quæ diaphoretica sunt, & extrahere sanguinem possunt, quemadmodum tapsia, optimum utiq; est adiutorium. Radi igitur oportet caput, & fricari considerando. Si enim cum modica fricatione rubuerit caput, cito sanabitur. Si autem post diu, difficilior sanabitur. Contemplari autem oportet post adhibitum medicamen, ne utiq; per nimietatē plusquam oportet aut competiti foris calefaciat cutē. Manifestum est autem hoc rubicundo colore apparente. Superustulari enim periculosum est cutem sæpius hoc ipso utendo à nobis, sed transire debemus ut molli utamur medicamento, ut resoluamus uirtutem eius, cerotum aut adipem admiscentes. Adhibenda sunt autem hæc in aëre calido, omnino talia adiutoria sine aura adfolem: in hyeme autem, in balneo. Quæ expediunt medicamenta in tales passiones, calidius est euphorbiū, & post ipsum tapsia, & sinapis, & cardamomus, secundum utrunque modum nec in ullo est minor liministris, aut adarcis, & bernicaron, & ambo hellebori, & crucæ semen, & oleum laurinum, alcioniã utraq; usta, & radices calami, & cortices ustræ, & pix, & cidria siue foricum stercus, & adeps anserinus, & amaræ amygdalæ totæ ustræ. Hijs ergo fortissimis medicaminibus liquidum cerotum admiscendum est. Imbecilliora autem infundenda sunt oleo laurino, aut liquida pice. Diurnas autem passiones, & quæ difficile sentiunt, fortioribus medicaminibus curabis. Moderatas autem, & eas quæ facile sanantur imbecillioribus curabis adiutorijs.

AD DEFLENTES CAPILLOS.

C **Adere capillos facit raritas cutis in capite, & unde nutriuntur substantiã non supercurrente. Contemplatio autem est sanitatis ipsorum attrahendo sanguinem, & constringere largam pellem per aliqua talia medicamenta, qualia sunt ladanum, & lentiscinū oleum. Hæc per se faciunt: Helicē enim, id est trahentem & continentem habent ambo uirtutem. Adinueniri excogitando potest utile quidem medicamen ad capillos cadentes. Mixtus ladanum cum oleo scinino, id est lentiscino, manifestum est, raso capiti pinguius oportet adhiberi medicamentū, tonso uero humidius. Multa autem existente raritate cutis, estimandum est plus utile esse, admisceri pro scinino super ladanum myrtie oleum, & si hoc defuerit, nardinum in frigidis ætatibus, & tempore calido, & in hyeme. Ante medicamenti autem unctionem, fricationem adhibe capiti. Contingit autem ut cadāt capilli ex ægritudine sæpius: diæta autem ei opus est recuperatitã, absq; medicaminē enim multos sanauit perfecte. Est autem & quando sine ægritudine cadunt capilli, in quibus quæ dicta sunt utimur. Aut corticē sambuci incendes, & carbones eius cum cerote admiscebis, & uteris, augmentat & spissat capillos. Quando iam non cadunt, grise in censo uteris, & cū aqua teres, & impones hæc ubicunq; uolueris nasci pilos: maxime autem in supercilijs si non sint, aut palpebris. Quod si ex igne ustris locis capilli nō fuerint, ficus folia usta trita & imposita cum oleo, faciunt nasci pilos.**

A QVAE CORRVMPIANT PILOS
aut capillos.

TRes sunt differentiae, quae corrumpendo tollunt pilos, & nudant cutem, & dicuntur, Graece psyllora, quae euellunt & rumpunt pilos ut omnino non appareant. Sed haec quidem cautam inunctionem habent. Saepius enim non solum si inliniantur loca nuda remanent pili, sed & caetera ex hijs conficiuntur ut nuda permaneat a pilis: alia uero uestiunt se, alia tenuiores pilos faciunt de grossis exire uel renasci, qualia sunt lixiuuium a saponarijs. Vtilis est & arsenicus, & sandaracis, & calx uiua: fortiora scilicet haec quae corrumpunt imbecillioribus mixta. Tenuiores qui facit, proiectionem habet uirtutem: horum autem mediocres sunt, hordei, & fabae, & herbi farinae, aphronitrum & nitrum. Vsti autem, ad grossos & longos uel duros pilos, uel capillos extenuandos. Vstum nitrum, & ciramidon & glibanum, & ossa ostrearum, & pumices non usti, & usti citrices, & porphyrae, uel aliae ostreae, uel cochleae uel sippiorum, & non uel alcionum, & hellebori utriusque, & brioniae radices. Volens autem haec facere bene olere, admiscebis ciperum, & melilotum, & rosas, & amomum, & schinoantis, & cinici syluestris semen, terens cum oleo suprafricabis, & cadent capilli, & melle non cocto dropacizas qualem uolueris locum, & non iam renascentur, & nudum facient locum. Item aliud. De calce uiua partes duas, & arsenici partem unam, haec mitte in mortario plumbeo, & aquam supermitte aut pitisanam succum, & cum plumbeo pistillo tere, donec nigrum fiat, & calefacito, & inline. Item aliud. Orizam aut fabam siccam purgatam, aut pitisanas coques in aqua, & succis exinde uteris pro aqua, & admiscens arsenicum & calcem, coques psyllorum secundum consuetudinem, & post haec admisce smyrnam .i. mastiche .i. pumice albo .v. opobalsamo cochlearia duo, & uteris.

VT CANI NON NASCANTVR.

Tolle coloquintidam acrem, & pertunde eam, & de intus purga diligenter, & ita imple eam de oleo laurino, & adde iusquamum & arsenicum, & non teras, sed stet sic die una, & unge exinde semel in anno, & pueris faciet pulchros & spissos capillos. De nucis uero cortice usta & trita cum uino inline, loti uero arboris, quam ros uocant sutores, folia eius cum cameli stercore usta, & cum oleo illita, rubeos faciunt capillos. Lupini cortices infunde in oleo diebus VIII aut X, & postea in infinito balneo. Si fiat autem arboris ipsius quouis modo decoctio in nigros. Nigros autem capillos inline gallae decoctione infusa, & chalcanti, & siddia, & ladani cum myrtis inunctio utilis sit. Oleum autem ex syluestribus oliuis quotidie illitum, & magis myrtite in hijs infusum, tardius facit augmentum ad crescendum capillos absque pubertate: Illitum uitis lachrymum cum oleo, & uiridia famenta incensa sudantia humorem, cum fabae farina ex eo cataplasmae.

DE FURFVRICVLIS IN CAPITE.

Furfuriculae in capite de pessimis exurgunt humorum liquoribus. Consideratio autem est ut consumatur hoc ex hijs quae proiciunt & digerunt medicaminibus, ut purgetur corpus repletum quadam cacochymia. De hinc uolentibus confortare caput, admiscenda sunt stiptica, qualia sunt hijs competentia, sulfures cinicos mela infundes in aqua sextario uno, & post fricabis manibus & colabis, & ex hijs succum coques cum aceti media hemina, donec uini pinguedinis fiat, & ex hoc totum caput infundes, & sic postea lauabis in aqua ubi betae fuerint decocta, aut fenograecum, aut lupinum. Vnges autem caput olei

Cirini fecibus. Hac uteris, quia utilissimum & operatiuū medicamen est. Item aliud. De terra cymolia & sulphure uiuo æqualia pondera tere cum aceto, & in balneo in line, & calida lauabis aqua: hoc autem inungi oportet non solum in balneo, sed & absq; hoc. Nam uirtus eius est ad hanc passionem multum necessaria. Item aliud. De lithargyrio, ruta, oleo, aceto cotylas quatuor teres, & caput in lines. Videtur mihi hoc multum esse utile experimento nimio.

DE PEDICVLIS,

Generatur sæpius in capite pediculorum multitudo de subito congregata in profunda cute, ex superfluitate humorum mediocriter calidorum surgentium. Oportet igitur adhibere desiccatiua medicamenta, & euacuare, & extrahere cõsueta, qualia sunt cydria, pediculos & lentes occidit, & hederæ gummi uel succus similiter facit, Sed & staphisagria duabus partibus, sandarace & nistri una parte, una cum aceto & oleo perungitur caput. Oxylappacij radices cū oleo similiter faciūt, aut helleboro albo & staphisagria, & nitro æqualiter in balneo cū oleo uteris, aut de aqua maritima, aut salmorìa acri cū aceto fomētābis.

DE ACORIS ET CIRIASI.

ILLæ uero quæ uocantur acoræ in capitibus consistunt cute, tenues nimis pertusuras habentes, per quas fluit liquor, quod nos tabem existimamus esse. unde de acoræ nominantur. Humor autem qui exinde fluit glutinosus est mediocriter. Similis est etiam ei passio & ea quæ uocatur cyrion. Sed foramina maiora habet, humorē circumtenentia mellis similē. Cõtemplatio ergo est uteuacuentū qui sunt in locis ipsis humores, & quæ desuper fluunt prohibēda sunt. Euacuabis igitur caput, & ante omnia totum corpus, sicut in alopecijs dicta sunt. Parua enim existente passione, sufficiunt in tales passiones sæpius localia adiutoria adhibita, qualia sunt quæ extenuant & digerunt pingues humores. Aliqua autem medicamenta ad eas quæ incipiunt acoras, quando sine aliqua superfluitate est totum corpus, quæ sunt stiptica uirtute, qualia sunt myrtæ, & picæ cortices, & rubus. Aliqua autem resistentes augmentāt acoras, ubi quidem reprimatur quod supracurrit. Vbi digeruntur quæ continentur, miscendæ sunt eorum uirtutes, qualia sunt myrtite oleum, & roseum, & sciminum, id est lentiscinū, ciperi, & lenticula. Aliqua autem & mediocriter si sunt in summa cute adiutoria quæ digerant, & proiciant sine sensibilitate caloris, qualia sunt betæ, & uista cymolia. Aliqua autem in istis fortiori sunt uirtute, ut etiā euacuare possint pingues satus & glutinosos humores, unde acoræ sunt generatæ, & durissima sunt, & dissolunt eas, qualia sunt sal calcitheus, & fex uini uista, sandaraca, & calx uiua. Acetum autem utilissimū est in omni tempore ad acoras. Extenuat enim eas, & digerit, & reprimit. Oportet autem acre acetum esse, & nullum in se habeat uini saporem. Cum hoc enim admiscebis aliud ex alio de metallicis, ut sanentur acoræ. Suscipere autem cõuenit ad imbecilliores, & maxime si cum dolore sint, cymolia. Ergo in hijs utilis est & cidria, & samia, aut pompholix, & spodium, & lithargyrium. Nihil autem hijs peragentibus, diacasti puluis soluit, & linis infusam cum aceto acerrimo. Hijs, si tibi uisum fuerit, addes lithargyrii alterum tantum, & cum aceto miscebis. Non autem inuento diacasto, tūc incendes castam, & cinere illo cum aceto uteris. Hoc autem opus est illis fieri, qui scirofari sunt, id est duras habent carnes, & non delicatas & molles. Quando autem inflammata acoræ cum dolore surgunt manifestæ, paragoritas eis præus quæ digerant, & malaxent absq; aliqua mordicatione, qualia etrica sunt, id est ad ani dolorem pertinentia,

A AD SCABIEM IN CAPITE, ET SYCO-
des, & acoras generata.

IN capite scabies generata, rutam & stipteriam teres cum melle, & lines ab-
latis capillis, aut sulphur uiuum & staphisagriam teres, & cum pice liquida
miscelis & inlines. Ad parua autem & spissa & rubra ulcera in capite utili simi-
lia ex quibus tabo fluit, rades caput, & lini semen teres, & cum melle catapla-
sma impones. Cochylia ustulabis, & trita cum aqua cataplasmate impones. Fit
autem & aliud ulcus in capite, quod sycas uocant, & curabis illud sic: Capita *Sycæ.*
sardinarum incendes, & bulbis coctis cum cinere suprascripto aceto mixto ute-
ris illitis.

AD OCVLORVM CAVSAS, DE TARA=
xi & splendore in oculis.

TAraxis, id est cõtributio de fumo facta uel de caumate, aut puluera ut in-
tus uisui incidat, requiescit facilius si discedant à fumo, & caput cooperi-
ant, & discedat, & in umbra deambulent. Fomentent autẽ oculos de coctione
chonion: In primis quidem tepida ex aqua dulci, frigida autem postea, & si
splendorem fugiat, & succudant oculos in aere, hoc modo componentur. Ni-
hil aliud opus habent, nisi solum ut minus accipiãt cibos, potione uero utantur
amplius propter æstum. Si autem somnus accidat profundus, & oculorũ aliqua
causa suspecta sit, hijs ergo neq; à balneis remouendus est usus: cibentur autẽ
cautius. Oculorum aliquibus accedentibus doloribus quiescere oportet, & su-
perungere palpebras de rosis, aut croco medicamine confecto, & hijs non in-
uentis, tunc lippes in nocte factæ glutinationes purgantur & leuigant bene
de pusca loti, & cum ipsa aqua frigida, & siccatum aliquid in oculis ex lachry-
Bmis mitius faciendum est: iuuat autem eos & uentris subductio.

DE PHEGMONE OCVLORVM.

INflammatione cum dolore si oculi fuerint comprehensi, medici erit labor
ut sanet. Quod si artifex præsens nõ fuerit, interim subuenire eis quæ possi-
bilia sunt beneficijs medicina p̄sentialibus, ut nõ aliquid pessimum incurrãt. Ci-
bis ergo abstinentia indicenda est, & requiẽ adhibere oportet, & ad caput altior si
at appositio, & lucorẽ uitare & sonitus uocis, & neq; alijs aliquibus motiõibus
dolores augmentet, & pedes fricentur, & cõstringantur ligaturis extrema par-
tes. Mitigatis autẽ doloribus: facit enim ad inflammationes oculorũ herba uio-
læ superposita, & lac mulieris recens cum ouo & oleo roseo extrinsecus im-
posita. Reumate autẽ molestante, anacolimã talem facies in fronte: libanũ tritum,
& farinam tritici, & oui albumen mixtum, & altiorem habeat appositionẽ ad
caput, & requiescat, & ligaturis utatur in extremis partibus. Causa autẽ existen-
te ex acirẽumate, in chimatizas dulci lacte & ouiliquore tenui: lippes autem
absterges leniter & molli spongia. Magnis autem existentibus epiphoris, id est
inflammationibus cum doloribus nimijs, cataplasma impones tale. De opio 2 I.
rosis siccis 2 IIII. Croco 2 I. & supermittes melilotæ decoctionẽ aut sapam.

DE CALIGINE.

Senioribus autẽ solet contingere caligo oculorũ, & gubernare se debẽt per
frictiones & uectationes, & mediocriter uti cibis & acris, & caput pectẽ
re, & absinthiũ bibere anteq; cibos accipiat, & thymi & origani oxymelitos scil-
liticos, & inungi hijs quæ ad caligines expeditur. Cõuenit autẽ & sternutamen-
tamouere & caput purgare per apophlegmatismũ: de melle autẽ per singulos
dies in linere palatum, ut abundantius proficiant phlegma.

C

ORdeoli autē in oculis nascentes in palpebris fomētandi sunt cera alba ad diaphoresin faciendā. Oportet autem remissam ceram calefactā cum spatō melle apponere; digerit enim & galbanus, cum modico nitri appositus. Quīdam autē de pane cataplasma imponūt, & cum soporati fuerint aperiunt.

DE NYCTILOPIS,

AD nyctilopas autē patentes epar hirci assume, & eas ex humore qui ex ipso defluit, dum assatur inunge, & ipsum epar dabis ad edendum, & asini recentem finum per linteum colabis, & inunges. Vīus autē est, quando in die inculpabiliter uidet, & nocte ueniente peius non uidet.

AD PERCVSSVM OCVLII.

D

QVibus autē ex percussu oculi sanguinolenti fiunt, in initio adhuc in inflammatione existente, oculum columbi sanguis calidus aut turturis inchi-matizatus purgat, & fomentatio cū spongia, salis modico cum aqua admixto, si non tunica oculi laxa est. Quod si aliquid tale contingat, aqua sola fomentabis. Bene utiq; fit, si cū lana ouum cum oleo roseo mixtum leuiter superponis oculo, & stibij uiridis folia cataplasmate iuuant. Facit autē & oui uitellū in foco duratū, & cum uīno tritum cataplasmate impositū. Sed & de folijs brassicæ cataplasma impositū similiter operatur. Diuturna autē eorum si permaneat causa hæmalops dicitur, hyssopi autē comam teres, & ligabis cum linteo, & depones eā in aquā feruentē, & leuabis, & appones oculis, & subsequētē sanguis ipsum linteū expressum. Consistentem autē tumorem ex percussura, fomētabis cum spongia frequēter, & sic postea nouam spongiā in pusca infusam superpones. Inueterata uero passione facta, sinapē tritam cū aqua appones sine intermissione, & auferes.

AD PILOS ADVLTEROS IN PALPEBRIS.

Pilos adulteros in palpebris nascentes quidā cum bursella tollūt, & post modicū dolēt amplius renascentibus pingis & pungētibus. Prius ergo quam euellantur, utilius est glutinari eos ad ordinales pilos de pice & gummi. Optimum autē medicamen fiet hoc modo confectū. Mastiche, & cera, & libanū, & pix sicca in unū adunata mastican simul, donec se adunando permisceāt, & facies ex hoc troscicos, & repones, & cū opus fuerit tolles spatō melle calefactū, ut resoluat medicamen, & tanges pilos ut glutinentur.

AD OCVLORVM DOLOREM EX NIVE.

Spatum melle mittētes in oleo ut coloretur, de succo eius inungimus. Tritū cum uero super laminam ferri igneam assantes, & terentes cum uīno, inungimus palpebras.

AD EOS QUI IN PALPEBRIS PILOS

non habent, aut quibus ceciderunt,

Soricum stercus, & de hirci stercus ure, & de calamī græci cinere duplum cum melle miscens inunge. Hoc & melius iuuat, & reuocat pilos.

AD VLCERA OCVLORVM.

Crocum infunde in lac mulieris & tere, admiscens, & gummi albo mediocriter ut contineat crocū, & conficiēs collyria cum lacte mulieris utere.

AD CAVA VLCERA.

Ystineos tere quā tenuissime, & gummi alterum tantum adde, & cum aqua pluuiāli tere, & faciens collyria cum lacte mulieris utere.

A

AD LEVCOMATA, ID

est, albugines.

Albugines cito sanat nitrum cum oleo tritum diligenter, & inunctum: aut sippix ossa trita & melle conspersa & usta, & trita inunge. Aliqui autem & de succo aminonis utriusque inungunt.

AD MAVROSIN ET HYPOCISIN,

id est, cataractas.

Maurosis autem omnis, & inchoata hypocisis, curantur ita: Vulturis felle partes duas, & prassij succo, & melle attico partem unam, aut maratri succo, & felle tauri recente æqualiter de succo cum duplo mellis, aut felle ursino cum aqua duplo.

AD CALIGINEM OCVLORVM.

Capno herbæ succus caliginem oculorum abstergit, ad se trahens non modicas lachrymarum effusiones. Libanotidus quoque & radices eius herbæ succus melli mixtus caliginem factam ex pinguedine humorum curat, facit autem & prassij succus cum melle. Lactucæ uero syluaticæ succus à reumate & nebula abstergit, & ad uisturas facit cum lacte mulieris inunctus: Malo granati dulcis granorum succum exprime, & mitte in uase æreo, & linteo circunda & liga, & pone in sole, donec pinguedinem habeat mellis, & æqualiter ad ipsam mensuram mitte de melle, & comitens in uase testeo serua. Inueteratum enim melius fiet. Cum autem dormitur ambulaueris, inlines oculos de hoc medicamine leuiter.

Hoc autem utilissimum est pictoribus, & aurificibus, & lectoribus, & scriptoribus.

B Item aliud: Geenæ felle cum melle attico mixto utere. Hoc enim caliginis abstergit, & inchoantes cataractas reprimat. Inueteratum igitur melius fit.

AD PTYRIGIAM.

Ptyrigia, id est, unguiculum si inueteratum iam obduerit, per chirurgiam curandum est. Parum uero existens, & adhuc molle, curari potest medicaminibus. Ignonoccos, id est, sinicionis succus cum duplo mellis inunctus, & sippix ossa usta & mixta salis orictus, reliquat & sanat in oculis ptyrigia.

AD TINCTVRAM ALBVGINVM,

id est, maculas.

Pingues igitur albugines hoc modo curabis: Malo granatorum dulces carnes teres addendo paulatim aquam, & facies ut sint bene trita, & ex hijs unges: nam & de iusquiami succo inuncta, in xv diebus extinguunt, ita, ut nec uestigium appareat in uno anno.

AD PVLCHROS REDDENDOS OCVLVS.

Pvlchra fiunt palpebræ, & maxime hoc fit pueris, & molles habentibus carnes. Stimeos 2 xvi, plumbo usto 2 viii, lipidum calco 2 i, croco 2 i, rosarum floribus smyrnis, nardo indica, pipere albo, libano masculino, ana 2 i, dactylorum ossa numero xxx. Omnia hæc mittens in olla rudi asfabis nimis, & teres in mortario, quibus addent opobalsami cochlearia 2, teres simul, & sicco puluere utere.

AD REXIN OCVLORVM,

id est, rupturam.

Lytho hamatiten fricabis incide cum lacte mulieris, & ex hoc in die sapius inunges. Item aliud: Agni folia teres cum aqua, & alphita, & cataplasma impones.

S 4 AD PAL

C AD PALPEBRAS PINGVES, ET SVB/
fanguineas, & miligranij similia habentes.

IN uerfas palpebras frica cum spato melle calido, aut cum folijs ficus, & cum melle inline, aut de uino auctero cum melle mixto superinunge.

AD PSORAPHTHALMIAM, IDEST,
scabiem in oculis.

MAlogranata dulcia & acydonica, succos eorum coques ad pinguedinem mellis, & linies. Distorticitas autem palpebras sanat fici humor illitus, & sale aut nitro utere.

AD DVRAS PALPEBRAS HABEN/
tes, & difficile mouentes.

MEdullam uituli & cerui æquali pondere mixtas, cum oleo roseo cata/
plasmate superpones, aut terebinthinæ partes sex, & lithargyrij partem
unam cum cera & oleo resolues, & in linteo induces, & superpones.

SI ALIQUID IN OCV/
los incidat.

AQua aut lacte in chimatizas lauando, aut melle, aut oleo inunges, lachry/
mas mouendo, attendat in uino, aut aqua. Quæ autem infixa sunt, resina
recenti ranges & tolles, aut capillus sit & maxime hominis, aut porcini pilus.
Quæ autem infixa sunt cum bursella leuabis, & cum lacte mulieris lauabis.

D AD PEDICVLOS IN PAL/
pebris generatos.

SI autem pediculi in palpebris, aut supercilijs fuerint generati, curabis cum
melle, & uino, inuncta sandarace & staphisagria.

AD EGYLOPAs.

EGylopa curabis, quibus non in profundo ossis corruptio est, anthemis
folia, id est, camimola, masticata & superposita bene faciunt, aut egylopæ
herbæ quæ in frumentis fit, succus eius cum farina tritici cataplasmatum sanat,
Plantaginis uero folia masticata, & superposita bene faciunt. Post autem si eru
perit, nucum maiorum nucleus masticatus & superpositus, donec cicatricem
inducat & sanet, ipse ponatur, aut propuleus, & terebinthina cum alica in lin
teo inducta, aut stipteria cistis sufficienter resina terebinthinæ admixta empla
stris apposita sanabit.

AD CALIGIA.

CAligiati autem euentant digere caprifici cocti, & cataplasmati, aut fici
folia, aut sagapinum superpositum resolutum cum aceto.

AD AVRIVM PASSIONES.

DE SVRDIS.

HVmor quidam in aurium poris constipatus, difficiliorem facit auditum,
ita ut quidam nec audiant. Oportet ergo hos quotidie lauari cum auricu
lario clystere, eos quidem qui minus audiunt de aceto albo cum æquali men
sura calefacto cum nitro trito: & post hæc iterum lauari aqua calida, & sic inchi
matizari hijs quæ ad dyssicorias scripta sunt, qualia sunt hellebori nigri radices
tritas cum aceto & melle in aurem mittes, & dimittes medicamen usque dies
quinque intra aurem esse, aut cardamomo quod abundet, & nitro quod suffi
ciat, & confestim leuiabuntur.

AD DOLO,

Dolores in auribus si ex frigore fiant, quæ calefaciunt sunt adhibenda adiutoria. Curabit citius, si cepe, aut allia in oleo coquantur, & in aurem ipsum oleum mittatur: nam & euphorbij modicum in oleo tepido mixtum, aut piperis puluis diligenter tritus, & cum oleo calido in aurem missus, iuuat. Iuuat autem & amaricinum oleum, & optime nardinum, & rutatium de extenuantibus, & non de oleo stiptico.

SI AQUA IN AUREM INTRAVERIT.

Si autem intra aurem aqua introierit, frequenter oleum tepidum est in aurem mittendum, & sic cum lana molli detergendum, & iterum oleum mittendum est. Mitigat autem & oui albumen quod est lachrymum, & lac mulieris, si in aurem mittatur. Omnia autem quæ mittuntur in aurem calida esse oportet. Sed & adeps anserinus eos bene iuuat. Si autem aliquis in uno pede, qui ex ea parte est quæ patitur stet, & caput in parte ipsa inclinet, & sic cum illo pede saliat, multum iuuat: & si aliquis ipsam aurem in quam aqua intrauit, sugat alteri, liberabitur.

DE AVRIVM INFLAMMATIONIBVS.

Inflammationes aurium oleum nardinum cum modico basilico resolutum, & in aurem missum, iuuat. Quod si nimij dolores surgunt, necesse est hijs uti quæ stuporem faciunt sensui. Muliebri ergo lacti admiscens oui lachrymum, opium miscbis. Misce autem & castoreum, ad nimios dolores æqualiter, ad leniores autem duplum. Liquida autem sit sapa in qua soluantur. Preparari autem utile est ex multorum admixtione medicamen. Oportet autem nullo modo tangi aurium poros, quando dolores insistant. Fovebis autem cum spato melle, ligaturam habes in summo lanam mollem, & sic cum eo medicamen in aurem fluere facies tepidum, illitum spato melle super initium auris porotenus, ut sic in profundum decurrat. Hoc frequenter & sine intermissione facies, & quod cucurrit extrinsecus, in quantum possibile est non tangat, sed intro tantum penetret, quantum suscipit quod mittitur. Repleta autem aure medicamine, deforis lanam mollem super initium pori, & super totam aurem impones. Post fomentationem autem, sicut dictum est, cum nardino oleo mixto basilico, qui & tetrapharmacum dicitur, & extrinsecus cum molli lana appones. Aestatis autem tempore existente calore, pro oleo nardino roseum mittes oleum ad fomentandum.

SI EX PINGVI HUMORE
re sit dolor.

Quod si pinguis humoris, aut glutinosi, aut ex uentositate spiritus suspicaris esse aliquam mixturam & constipationem in aure, artificioso conijcere debes in tali causa quæ precesserint dolorem, & quæ sint presentia, multa agente aerum uel ciborum qualitate. Ad frigora autem præcedentia, uentositas inflans consistit, & diæta cacochymia & phlegmatica, & signa sunt, grauitate capitis existente, pingues inesse humores. Hijs accedentibus, nitrum & aphronitrum ad aurium palliones mixtis medicaminibus, & album, & nigrum helleborum, & amygdalas amaras, & aristologiam, & cucumeres syluestres, & brionæ radices, & asarum, & draconteam, & ireos, & centauream minorem. Hæc enim purgant poros aurium & extenuant, quæ ex spissis humoribus constipata sunt. Leues autem & non pulsantes inflammationes abundantes, sanantur oxyprodino adhibito tepido, & glaucion si in cute medicinali fricatur cum aceto. Quæ autem extrinsecus

C trinfecus aurium apparent inflammationes, uel tumores, aut rubores, ex superfluentibus humoribus, aut ex percussura factæ, lenticulam in aqua coctam teres cum melle, aut cum adipe anferino, & butyro, & myrrha mixta superpones.

AD AVRIVM VULCERATIONES.

Vulneratæ aures uel ulceratæ, & pure ex eis fluente curantur glaucio cum aceto. Quando autem cum reumate fit passio, ex trociscis, id est, andronio, aut polido cum aceto uteris. Quod si pus currat absq; dolore, non minus ipsis uteris. Nihil autem iuantibus, quæ fortiora sunt adhibebis, ferri squamas subtiliter tritas, & in aceto acerrimo coctas, donec glyum, aut mellis spissitudinem habeant, & sic uteris.

AD PERCVSSAS AVRES.

Vulneratis auribus uel ulceratis panis calidi interiora eius teres cum melle & pones, aut smyrnam cum uino ueteri teres, & inlinies, aut de cochleis carnes teres, & cum smyrnæ miscbis medietate, & superpones. Oportet autem hæc non frequenter auferri, quæ superposita sunt.

AD FRACTAS AVRES.

Ad fractas autem aures, smyrnis, mannis, libano, aut gessamía bene aduana cerotum facies pingue & impones, nullo modo turbantes locū, aut sulphur uiuum, aut libanum cum pice liquida in linteo induces, & superpones.

AD AVRES INCLINATAS.

D Vorum autem inclinauerint se aures, de terra unde figulus uasa facit intrinfecus eas implebis. Cum autem siccauerit, uuæ caninæ succo cum psmithio inlinies, donec resideat & componat se causa.

AD HAEMORRHOIDAS SANGVINIS

fluxu de auribus factas.

* **S**i sanguis de auribus fluat, ut non thrombos faciat, porri succo cum aceto inchimatisabis, deinde autem constringes sanguinem, rubum & gallas in aceto coquens, succum earum colabis & inchimatisabis, aut malogranata in aceto coquens, succum eius similiter miscbis, & inchimatisabis.

AD AVRIVM TINNITVM.

Quibus enim defubito sonus aurium fit, aceto cum oleo roseo inchimatisabis, aut cymino & oleo ad mellis spissitudinē facto, aut de succo radicum syluestris cucumeris inchimatisabis. Si autem perseverans sonus diu permanferit, inclinabis patientem in lecto, & nitri triti puluerem in ipsam aurem mittes, & acetum acre tepidum supermittes. Si autē ex agritudine sonus aurium fuerit generatus, absinthij decoctione fomentabis, & oxyrodinū miscens inijcies in aurem, aut ex succo foliorū raphani cum oleo roseo, aut porrorū succo cū lacte muliebrī, aut cum oleo roseo, aut succo foliorū agrestis cucumeris inchimatisabis.

SI IN AVREM ALIQUID

fuerit ingressum.

Quod si in aurem lithargyrium, aut faba, aut scenum, aut aliquid hijs simile fuerit ingressum, inuolues spato melle summū de lana, & ligabis, & sic in tercobinthina intinctum in aurem mittes, & leuiter quod in aure est adglutatum trabes. Non autem obaudienti, omnino sternutamenta mouebis, in naribus adhibito puluere. Hoc autem frequenter facies donec exeat: Donec autē intus est in aure, si inflammatio, aut spasmi accedant, & si animal fuerit quod ingreditur in aurem, scamoniā resolues cum aceto, aut absinthij succo, aut peucedano: aut sulphur & nitrum cum succo raphani, & immittes.

AD VER

A AD VERMES IN AVRE GENERATOS,
aut in poris, aut in cæteris locis.

AVirium uermes innatos mittes aut cappariss succum, aut calamentis succum, aut helleborum album cum uino multo inquinauizatos, Ad sordes uero factas in auribus nitri assu puluerem mittes in aurē, & acetum non mittes, & cum lana claudes, & tota nocte sic permittes. Post triduum uero lauabis cum aqua & oleo calido.

AD AVRES HYMIDAS.

MYsæ os assum in linteo ligabis, & teres, & insufflabis, aut gallas teres assas similiter, & uteris: aut stipteria assabis, & teres, & oleo suffundes, & insufflabis. Si autē supercreuerit caro in auribus, auferet hoc citius fex uini cū calce uiua, & lixiuā de saponarijs tritā diodis modo cum lana & spato melle appones.

AD PAROTIDAS.

NON sicut in alijs membris inflammationes habentibus utimur in parotidis quæ supprimunt: contrario autem ad parotidas adhibenda est curatio, sed ea quæ adtrahat, quod Græci electicum uocant. Festinamus igitur qui molestant humores ex profundo trahere ad cutem, & cooperari consentiendo nature ut apostema fiat, & erumpat foras, ut febris amputetur quæ molesta erat, ut requiescant: permittentes mitigantes tantū & digerentes humores in pus uersos, & euacuare festinantes. Duritia autem si uidetur esse, permiscemus malactica electicis. Mediocres autē parotidas, quibus neq; plenitudo est quæ supercurrat, neq; dolores sunt uiolenti, neq; puris apparitio certat, sanamus fomentationibus de salibus, & cataplasmate, & medicamentis diaphoreticis, qualia sunt siue pnafeos, aut diachylon, & eorū quæ sunt malactica cerota de butyro & hys sopo confecta, ciricis uisæ, & porphyrarum cochleæ, & ostrea in tales duritias & diurnas parotidas superpositæ iuuant: Fiunt enim sine putrefactione & sine mordicatione medicamenta, & non solum ipse cinis ipsarum, sed multo magis si uetus adeps porcinus absque sale admisceatur. Sine molestia enim digerit hoc omnes diurnas inflammationes, utiq; reumaticas existentes sanat. Iuuant autem & scirominas parotidas caricæ coctæ in aqua maritima, aut salmoria, similiter & lupinorum farinæ coctæ cum mellis modico calcem uiuam admiscentes cataplasma imponimus.

AD NARIVM PASSIONES.

Communis curatio ozinæ & polyporum est, desiccare prius, & corroborare caput oportet. Superponenda sunt ergo aut dianimonis emplastrum, aut de cochleis, quod hoc modo conficitur: Smyrnis & lybano, ana ꝑ i, cochleas minutas & albas de petræ diacosias, id est, ducentas, & collectas seruabis eas die una, ut euacuentur stercora, & postea ouorum albumina duo mittes in pilam, & miscebis omnia simul, & inlinies caput, & pones linteum super, & sic sit usque dies VIII, & postea localibus curis uteris.

AD POLYPOS.

Polypo igitur medicamen de succo malogranati utimur. Satis enim magnifice iuuat. Mittes autem æqualiter secundum magnitudinem, & numerum de austeris, & acidis, & dulcibus malogranatis recenter maturis, & confringuntur tota in pila, & exprimes succum eorū, & colatum mittes in uas stanneū. In primis modicum bulliat, ut appareat competens liquor. Illa uero quæ remanserint ex eis tundes diligenter, & teres iterum in mortario totū, & facies collyria similia qualia nares recipere possint eius qui patitur ubi polypus est. Sine mordicatione

C dicatione enim, & absq; passione eius operabitur: siquidem humidior & infusior esse uidetur, tantum malogranata austera amplius mittes. Si autem durius fuerit & acidum, & si grauamen fecerit collyrium adhibitum, aut semper accendatur, incidere oportet secundum usum, & in quo tempore non mittitur collyrium, expresso succo utere in patientibus locis. In linies interius in ore palatum per uuam, si illic ipse apparebit polypus cum lana, aut cum penna. De lana uero inuolues spatium mellis, & sic in succo intinctum adhibebis, & diaphrigis confectum medicamen consumit polypum, quamuis spissus sit, diuturnis adhibitus temporibus. Si autem alicui nimis spissus est, & hæc mordicationem facit, rosæ tritæ puluis adhibitus mirabiliter iuuat. Qui molles & humidas habent carnes, manifestum quia frequenter oportet talia omnia adhiberi. Leuari autē ex ipsis liquidos humores necesse est. Quod si in poris narium ulceratio fuerit facta, curabuntur andronio troscico, aut poliodore solutis cum uino, quando quidem cum dulci, aliquando autem cum austero, sapius autem cum aceto. Si quando ergo acer humor supercurrit in narium poros, difficilium ad sanandum ulcus existit, etiamsi sine odore malo sit. Si autem cum acredine & putredine sit quod supercurrit, ozinæ fiunt. Curabuntur autem hæc calamenti succo frequenter adhibito, aut ex ipsa calamenti sicca puluerem cum fistula insufflabis, aut puluerem cum melle in naribus adhibebis, & sternutamenta mouebis, ut crustæ ex uiceribus cadant, hellebori albi puluerem, ut sternutet, facies ad se naribus trahe, re patientem, & post hæc tanges de fecibus cum melle, & linies poros de calcitheo, & calcanto cum melle. Si autem uetusta sint ulcera, & acetum acre mittes.

A D F L V X V M S A N G U I N I S

D de naribus.

Q uod si ex plenitudine sanguinis adaperiuntur uenæ narium, mouetur fluxus sanguinis mortem interminando: Hoc ergo tempore, uocant simpliciter anagogen. Si igitur fluxus & facile ferat patiens, & sufficiat uirtus: Siminus, & defectio, & angustia fiat, iuuandus est. Quod si accedat fluxus sanguinis, & sapius releuatur ex fluxu sanguinis, & conturbatur, nulla est assumenda materia quæ reprimat. Si autem nimia sit effusio sanguinis, & angustietur, & frigidus fiat, & deficiat subtractus pulsus, & citatus fiat, oportet festinare ut adiuuetur infirmus celerius. In primis leuius agendi sunt à fortioribus adiutorijs, interdū & prohibenda aliqua. Non enim similiter pulsant in passione meningæ, sicut non patientibus. Si igitur passio augmentetur frequenter, & nihil sit quod prohibeat, phlebotomus adhibendus est, ut obtundatur uolentia frequens effusionis sanguinis, consentiēte natura ex consuetis locis. Quod si aliquid sit quod prohibeat, & quædam plenitudo effusionis sit, multa cum spongia tentandum est reprimere sanguinem. In primis igitur cum aqua frigida, postea autem cum aceto admixto adhibeatur, & post hæc cataplasmas de rebus stipticis nares, & facies de samuco & aceto mixto, aut de uua, & libano, & mannis illita ea loca quæ circa patiuntur, & in naribus adhibebis succum porrorum, aut cepearum cum ouo, aut libanum cum uino tritum, aut mannam in naribus mittes, aut leporis pilos, habentes aliquot limnias, aut calcitheos assos, aut stipteria scistis, aut miscum assum singillatim admixtum. Quando autem adinucem omnia sunt adhibenda, & membranam ouorum assabis, & sardinarum capita ures, & cinis earum cerebro imponatur, id est, in bregma & coopertura ollæ capillis subleuatis de uertice: Vel ante, iuschiamo 2 I, castoreo 2 III, gummi 2 II utere. Sanguifugas quoque ures, & cinerem earum cum aceto teres, & in linies.

A D C A T A R

CVRATIONVM LIBER.
AD CATARRVM DE CA-
pite fluentem.

319

A

VI

Catarrus neglectus multas causas malas facit: Inflammantur enim garga-
reon & antiadæ de hijs mediocriter, & tussies accedunt diuturnæ, & passio-
nes non paruz. Aliqui etiam ex hoc sanguinem expuunt, multi ex catarro &
pus iactant, & pitisci fiunt, & uoce turbantur. Oportet ergo curari omnes qui
catarrum patiuntur, mox minus sunt accipiendi cibi, & potio minus est mini-
stranda, & oleo irino facies inungi bregma, & infundi ex decoctione rutæ &
oleo laurino. Componit enim hoc & impinguat quod liquidum fluit. Iuuat au-
tem ut inuoluatur caput, & cooperiatur, & supinus non dormiat. Supinis autem
iacentibus facile in arterias liquidus humor descendit, & ad pulmonem uadit.
Oportet autem eum gargarizare, quæ sunt siptica, aut rosis in aqua coctis, aut
lentisco, aut certe pufca. Non est autem malum in nares deriuare catarrum odo-
ribus de gitter & aniso, & in nares infundere gitter cum aceto tritum, & betarū
& anagallidis succos: Fluēt enim ex hijs humor, qui in pulmonem fluens gene-
rare habebat passionem. Coryza autem modice molestante, componitur facile
oleo irino, aut laurino illita, & Iygij semen in oleo coctum, & rutæ semen, &
uelamen, & inedia.

AD STERNVTVS FREQVEN-
tes, & coryza.

Gitter teres, & puluerem in linteo raro ligabis, & fricabis manibus, & nari-
bus ut odoret appones, & ad se ducat odorē: Iuuat thymus in sinu inuo-
lutus, & in cineribus coopertus, & cum se assauerint teres, & uidebis odorem
ad se ducere naribus, aut smyrnam in uino odorato resolues, & inlinies nares
pinguissime.

AD LIVORES MAXIME IN OCVLIS.

Hypopiā, id est, liuores fomentari oportet de mellilotæ & scenogræci deco-
ctione. Post fomentationem uero resolutum collyrium nilo diarodon ex
fomentatione supra scripta, aut certe collyriū diasmyrnis, de uno ex eis collyrio
inunges. Sic enim curabis hypopiam in oculis, si non fuerit diuturna omnino.
Quod si nimis diuturna fuerit, oportet fortioribus diai horiticis curari quæ in-
scripta sunt.

AD INITIANTEM HYPOPIAM CVRATIO.

Initiantem hypopiam recens caseus superpositus cataplasmate curat, aut fa-
ræ farina cum melle mixta, & oui uitellum similiter cum melle facit. Quæ
autem diuturna, & iam nigra, aut liuida sunt, de raphanis cataplasma impones,
& tolles liuorem: nam si quando incipiunt hypopiæ imponas, mordicationem
facit. Qui autem cum inflammatione sunt liuores, fomentabis aqua calida, &
cataplasma impones de lenticula cocta, & trita cum melle. Si autē cum incitura
sint liuores diuersi facta, quæ cruentis mulieribus adhibentur appones, & ma-
xime si pus mouere uis, tetrapharmacum, & de foris cataplasmate impones ea,
quæ sine uulneratione imponi diximus.

AD IONTOS.

Tvmores duri & spissi qui uocantur ionti in faciei cute consistentes, curan-
di sunt ex hijs quæ molliunt & digerunt. Mellis igitur attici cyathum unū,
& acci acris cyathum unū miscebis, & inunges diligēter iontos, & cum digito
fricabis, aut stipperia scissis teres diligēter, & supermittes terebinthinam, & ma-
T laxabis,

C laxabis, & sic superpones. Ad diurnos autem iontos, & callosos factos saporis gallici 2 IIII, amoniaci 2 I, libani 2 I, aqua resolues, & facies ad spissitudinē ceroti, & inlines iontos, & una hora transacta lauabis cum aqua tepida.

Item aliud: Nitrum & gummi album æquali pondere cum aceto resolues, & terens diligenter facies trociscos, & siccabis in umbra, & cum opus fuerit cum aceto resolues & inlines. Cum autem siccauerint, cum saponē lauabis, facit hoc & ad octodes passiones, & ad pruritus in facie. Item aliud:

Libani 2 II, Lithargyri 2 IIII, Salis triti 2 II, Sandaracæ 2 II, Solues & pones cataplasma.

AD EOS QUIBUS IN BARBA

sycoses consurgunt.

Lithargyrum & miscum crudum æqualiter teres, & inlines, ut glutinet, hic tunica sola inlines caput, nimis ualidum elaterium salis orictus miscebis, & cataplasma impones, cum spato melle liquidū medicamen. Post medicamen autem superponi opus est lini semen tritum cum aqua: Liquido autē exiffente ulcere, à quo aqua munda currat, utere andronio trocisco. Exantimata autem in facie, ferro calefacto superpones lignum paliuri, & quod ex illo defluet tolles & inlines, aut myrtū teres cum uino, & inlines, aut calcantū aceto solues & inlines,

AD EPHELIDAS, ET PILOS,

& lentigines.

Ampelugias & ephelidas, id est, maculas & pilos, & quæcunq; talia sunt in cute summa, curat amygdala amara: maculas purgant & radices ipsius arboris coctæ, & cataplasmate impostæ. Costū ad maculas facit cum hydromelle, utis syluaticæ borri, ephelidas & pilos, & quæcunq; hijs similia sunt in cutis summitate facta sanant. Brassica maculas & lentigines, & quæcunq; hijs similia sunt mediocria purgat. Os sippiæ ustum, ad maculas & lentigines facit.

AD ILLUMINATIONEM ET CLARITATEM,

& bonum colorem in facie præstandum.

Cucumeris domesticus & maturus illuminat corpus, & maxime si siccetur sementis eius, & postea tundantur & cernantur, & sic utaris. Crocodili terre sterco lucidam & tenfam sine rugis facit faciem. Similis est autē ei & de sturnis sterco, quando solam oryzam manducāt. Proiciunt igitur & maculas cucumeris agrestis radices contusæ, & coctæ cum aqua, & tritæ, & cataplasmatæ extensam faciunt cutem faciei & albā. Similiter autē & brioniarum radices in oleo coctæ & illitæ, lucidum uultū: de herbo farina cum uino odorato trita, cataplasma impones. Item de similia succos facies & colabis, & infundes liquorem, & ipsa mensura admiscebis oui albumen donec fiat mellis crassitudo, & ex hoc lines faciem si uolueris in sole. Quod si ad solem feceris lauare facies aqua frigida multum, facit autem & terra alba illita, & maxime mastiche cum ipsa.

AD BONVM COLOREM FACIENDVM

in facie, uel in tota corporis pelle,

Cinere cupressi & ilicis simul seruefacto, inlines totum corpus.

SI A SOLE VRATUR.

Et si à caumate ustus fuerit, sanat bulbus albus cum melle tritus & illitus.

AD SVBASCCELLAS MALE

olentes & sudantes.

Destipteria scistis 2 I, smyrnis 2 II, acacia 2 III, mastiche 2 I, teres cum aqua & leuabis in attico uase, & cum opus fuerit deterges locum, & uteris;

A uteris. nam si smyrnion cum stipteria & uino odorato teras & inlines, sanabit.

AD ORIS BONVM ODOREM FACIENDVM.

Tollit malum odorem oris uinum cum smyrnio solutum, & ex eo uino os lauetur frequenter, & hynantius tritus & masticatus similiter. Masticant autem alij ireus, aut anisum.

AD LABIA SCISSA AVT FISSA.

Galla asiana trita puluerem superpones, terebinthina, aut yfopo, aut mele inlines. Quod si profunda fuerint scissura, inlines caprino seuo curato, aut bouino, aut adipe anserino.

CEROTVM AD LABIA QVANDO A

uento aut frigore scinduntur aut finduntur.

Decera \approx I, medulla ceruina \approx III, oleo roseo & nardino ana \approx V, remittes & utere. Item ut neq; labia, neq; facies ab hyeme scindatur, & exanthimata, dicitur enim hygiraton, terebinthina \approx IIII, cera terrenica \approx I & \approx , oleo roseo \approx II. Conficies hæc omnia & utere.

AD DENTIVM PASSIONES.

Quando ex senectute dentes laxant, parua est ad hæc curatio per stipticas species, quæ gingiuas possint constringere circa dentes. Quando autem ex alia aliqua causa mouentur, contemplari oportet, si humectationes multæ laxent neruos qui continent radices eorum, & si hoc est, oportet medicamentum adhibere quod desiccet. Stipteria ergo rotunda cum salis duplo asperges super dentes, aut pteleas arboris folia in uino coques, & facies teneri in ore.

PVLVIS AD DENTES LAXOS.

B **G**alla asiana \approx II, smyrni \approx I, malogranati corticibus \approx II, acedonicæ \approx II, facies puluerem & utere. Item alius puluis: Ossibus sippia \approx IIII, stipteria scistis \approx I, acoris radice, libano, smyrnio ireus, ana \approx I. Hæc puluerabis & utere.

AD DENTES LAXOS ET NIGROS factos, & ad reumatismum.

Galla asiana \approx II, stipteria scistis \approx I, ireus \approx I Terens pulueris facies & uteris. PVLVIS AD DENTES LAXOS & gingiuas commixtas.

Cum digitis appones salis amoniaci \approx II, stipteria scistis \approx II, smyrni \approx I, facies puluerem & uteris.

AD DENTES COMESTOS VEL FORATOS.

Desuper currente humore acre in dentibus efficitur. Manifeste igitur & hijs hoc expedit, quod eis desiccet cacochymū humorem. Plurimū enim existente tali humore, in primis capitis prouidenda est curatio, deinde corporis totius. Minuata igitur cacochymia localibus subuenimus adiutorijs. In initio ergo stipticis quæ reprimant utimur super currentem humorem. Sæpius enim ante inflammationem hoc si adhibeatur, sanus fit patiens. Inflammatione autem remota, quæ sine mordicatione calefaciunt & euacuant utimur. Doloribus autem neq; remotis ab eis, ea quæ nimis calefaciunt adhibemus, qualia sunt piper, fex uini usta, peretrum & euphorbium. Imponere autem aliquid ex hijs oportet in cauatura dentis, & aliquoties narcoticis eis, qui insomnietatem per nimios patiuntur dolores uteris. Gallam quoq; tritam cum licio, aut terebinthinam supermittes, faciens quod possit in cauatura teneri, & ante purgabis foramen, aut cauterius cum opio miscebis, & pones in foramine dentis, aut peretrum cum smyr-

C nio, aut opio cyrenaico, & pipere æqualiter cum galbano. Ad commixtos uero molares dentes gitter friges, & terens cum aceto acri cataplasma impones in foramine. Et si non adhuc cõmixtus est nimis, helleborū nigrum ad herbī magnitudinem cum melle cocto superpones. Iam autem nigris uel liuidis factis dentibus, ex desuper fluente humore, pessimū hoc uitium est. Sed hoc patientem similiter curabis, sicut & commixtos dentes. Doloꝛe uero dentium cõmixtorum existente, caraxabis, & postquā caraxaueris dentes, sic apophlegmatizabis bene dentem dolentem ex hijs de quibus conluitur dens tepidis, & post hæc in balneo cidriam facies in ore tenere donec perlauet, & cum se deterferit, sic expuat medicamen, & mox sine dolore efficietur. Manifestum est enim,

PVLVIS AD DENTES COMMIXTOS.

D E cornu ceruino usto libram I, salis amoniaci librā I, mastiche ḡ II, squinoanto ḡ II, pipere ḡ I, costo 2 IIII, folio 2 IIII. Conficies omnia simul, & utere.

AD DENTIVM DOLOREM.

D olent igitur dentes sine inflammatione gingiuarum, quando quidem ipsum corpus dolorem habet. Quando autem nerui, qui dentes constringunt, uel ligant dolent, hijs fortiori opus habent medicamine, seu quod reprimat, siue quod digerat causam, siue humores, siue uentositatē spiritus ex speciebus: & quamplurimæ earum cum aceto conficiuntur acri, quā cum uino aut aqua coquantur. Plantaginis radix, & masticata, & cocta, & in ore tenta, & myrtæ cymæ cum aceto coctæ, aut quinq; folij radices coctæ in uino, aut galla asiana in aceto cocta, & in ore tenta, sed abundantius cocta, & helleborus niger cum aceto non satis coctus, & in ore tentus in parte ipsa, aut capparidis radicibus cortex. Quibus autem ex frigore dolent dentes, peretri radix, uini fex, pini cortex, hyssopus, staphisagria, pulegium cum oxymelle coctum, iusquiami semen & folia cum aceto, aut asinæ lacte in ore tentum, hoc & laxos dentes confirmat. Fomentatio autem extrinsecus fiat de salis faccellis aut milij, aut panitij, calefactis facellis. Ipsum autem dentem fomentabis cum origano sicco in oleo feruente intincto, & super dolentem posito, aut origani triti cum nitro supera sperges puluerem gingiuis & dentibus qui dolent, & mox omnem auferet dolorem. Purgari etiam oportet caput de staphisagria masticata cum pulegio, aut allij spicis quinq;. Mystæ nigræ folia modico cum aceto agitabis cum spatula tædæ, & coques usque ad medietatem, & dabis ut gargarizet, & sic expuat ore apertop hlegma, & peretrum masticatum similiter faciet.

AD DENTIVM DOLOREM.

D E pipere 2 III, stipteria scissi 2 III, peretro sicco 2 II, iusquiami semine 2 I, teres, & mittes acetum, & facies troiscos. Purgabis autem dentem, & troiscum tritum cum aceto dabis ad lauandum os tepidum. Probatum enim est.

AD MOLARIVM DENTIVM DOLORES.

A d molares dentes, de tritici farina 2 II, cum succo titimali miscebis, & super dentes pones, & superpones hederæ folia, & permittes una hora stare & tolles. Sponte enim componitur aut minuitur. Item aliud ad molarium dolores dentium, si sponte à seipsis cadant. De peretro & staphisagria ana 2 I, cidria 2 III, sulphure uiuo 2 IIII, pipere grana XII. Hæc simul teres in sole, & mittes in pyxide lignea, & cum opus fuerit caraxabis dentem & superpones, & alleuabitur.

AD IMBES.

A

AD IMBECILLOS DENTES

uel molares.

MEl & ceram æquali pondere in sole calido cum aqua resolues, & picis mediam partem admiscebis, & dabis ad masticandum. Si autem minus terur medicamen, & siccum sit uel durum, modicum admiscebis olei. Bene autē facit & mastiche, qui illud masticat. Quibus autem terunt se dentes uel ut mollescant, indurandi sunt de stipticis medicaminibus & confortandi; Quod si dentes expauescant, sanat andragnis masticata, aut succus eius in ore tentus.

AD INFANTES QUIBUS

nascuntur dentes.

Infantibus quibus dentes nascuntur & dolent, lacte catulæ inlines gingiuas, aut de leporis cerebro inlines. Facit etiam & si manducetur. Si autem cum difficultate dentes nascuntur, cipro cum oleo rosino & butyro inlines ubi nasci habent dentes.

AD DENTES DENTIFRI

cium ne dolent.

Tritimali radices coques in uino, ut ad medietatem reuertatur, & bis in mensē ex hoc lauabis os & dentes, & nunquam dolebunt. Optimum autem est, & ad conseruandos ut non doleant, & confurmentur, & honesti fiant, quod subter scriptum continetur smegma. Caput leporis ustum teres, & ex puluere ipso fricabis dentes; aut salem cum melle teres, donec ceroti habeat qualitatem, & in linteo mundo ligabis, & ustulabis, & sic admiscebis ireus modicū, & utere.

AD CLARIFICANDOS DENTES.

B

Ostrearum ossa, & citricon, & porphyron ures, & cinere earum uteris non satis trito. Pumices autem, libanū, & ostrea similiter cum sale ustæ faciūt. Facit autem & ad dentes hic puluis, & est multum operatiuus, et humidus & infusas gingiuas desiccet. Ossa sippiæ non usta trita, similiter illuminant dentes.

PVLVIS AD NIGROS DENTES ILLUMI-

nandos, & putridos dentes, & gingiuas reumaticas
condensat & desiccet.

De marmore cocto ʒ ii, ossibus sippiæ ʒ ii, pumice albo ʒ ii, staphisagria ʒ i, sulphure uiuo ʒ i, folio smyrni ana ʒ iii. Teres diligenter & utere.

AD GINGIVAS REVMATIZANTES, ET
cōmixtos & laxos dentes, & ad cancos in ore facit.

De calcitheus ʒ xii, cathmia ʒ viii. Calcitheus quidem in carbonibus assabis. Cum autem coeperit rubere, tolles, & miscebis cum cathmia, & addens acetum teres diligenter, & cum siccauerit, facies puluerem & utere.

Item cornu ceruinū & caprinū illuminat dentes, & infusas gingiuas desiccet.

Item ad dentes smegma, quod illuminat & bene nitidos facit, & infusas gingiuas extenuat, & comestas replet. De cornu ceruino usto libras ii. Salis ammoniaci libram i, & ʒ iii costo, mastiche, libano, ana ʒ ii. Squinoanto ʒ iii, folio, smyrni, ana ʒ ii, rosis siccis ʒ i, cipro ʒ iii, & utere.

AD GINGIVAS INFLAMMATAS.

Ad ginguarū inflammationem cum dolore existentem, optimū est oleum scyminiū, id est, lentiscinū in calida aqua calefactum & in ore tentum. Sit autē oleum nouellū, & duplici uase calefactū; Reprimit enim sine asperitate, & digerit sine mordicatione. Horū maximus usus est ad inflammationes. Facit autē

C & ad dentiū dolorem, ut supra, proprie acetū, in quo cocta est iusquiami radix,
AD RHEUMATIZANTES GINGIVAS.

Adreumatizantes autem & comestas gingivas, cum tumore & dolore, & putredine, optime facit fomentatio hæc: in spato melle lanā in capite eius circumuolutam ligabis, & in feruente oleo intinges, & appones gingiuis donec foris æquetur, & albedo circa in gyro fiat. Sic enim caro quæ comesta erat nutritur. Post hæc autem uteris puluere dentifricio, quem conficies sic: Galla asiana trita ꝛ I. Cui addens mirrhæ ad fabæ magnitudinem, teres & puluere utere. Ad gingiuas autem adpones calcantū & smyrnis æqualiter cum melle & modico scistis. Comestis autē gingiuis optime facit stipteria humida cum duplo salis mixta & apposita: Scistin & stipteriam & myrtam teres cum melle & inlines.

AD ORIS DIVERSAS PASSIONES.

Si in ore inflammatio fiat, & totū corpus uideatur esse plethoricum, hoc est, repletum sanguine, aut cacochymum, id est, repletum diuersis humoribus. Si plethoricus est, phlebotomandus est. Si cacochymus, catarticum secundum humorum qualitatem adhibebis: Sed & per clysterem uentrem subduces, & abstinentiam ciborū indices. Quod si nihil humorum fuerit aliquid tale, lecalium curarū adhibebimus medicamenta. In initio quidem quæ reprimant de stipticis & frigidis speciebus, qualia sunt diamoron, quod accipit omphacion, aut rosarum flores, aut ipsas rosas siccas, balaustia & cytisum, & gallam asianam, & stipteria, & rorem, & glaucion, & decoctionem myrtæ, & cistum, & rubum. Post hæc autem in itante cura, cum iam restat quod supercurebat, solum sufficit diamoron, croco & smyrni admixtis, quod digerat inflammationem. Digesta autem iam inflammatione, diaphorica admiscenda sunt, qualia sunt nitrum, & aphronitrum, & sulphur uiuum, quod est omnibus fortius. Interdum autem sapam, aut mulsam ei admiscebis, aut in pulca ubi coquatur origanum, aut hyssopus, aut pulegium, aut thymus, aut satureia, aut calamentis. Considerabis autem quæ media sunt uirtute medicamenta, aut in unū miscebis ea quæ expediunt. In statu autem inflammationis, modicū uti oportet ad os pertinentibus medicamentis, ad lauandum uel gargarizandum mitigatorijs, quæ digerant inflammationem: Qualia sunt quæ fiunt de caricis, & fursurum decoctione, & lentiscino oleo in duplici uase tepefacto. Sed & ea quæ stomachica sunt. In statu causa posita, quæ gargarizari possunt, quædam admiscenda sunt: Qualia sunt aquosa mulsa, & calida sapa. Non autem hoc inuento, calidam aquam admiscebis. Hoc ergo memor aui, ut facilius de præfenti quæ inueniuntur materiæ faciliores, conficere ipse tibi possis medicamenta.

D

AD VLCERA IN ORE FACTA.

Si autem ulcera in ore, aut ex inflammatione, aut sine hac facta fuerint, si fuerint infixa, quæ fortiter desiccant medicamenta sunt adhibenda: Quale est defrigis, & per se siccum, & cum melle adhibitum, cuius confectio hæc est. Confectio enim defrigis quod dicitur medicamen, non est proprie species una, sed mixtū ex quatuor speciebus fit metallicis. Chalcantū, chalcitheim, chalcucecaumenū & miseum, æquali pondere singillatim trita cum aceto, & siccata penfabis, & miscebis in unum, & iterum teres cum uino donec glutinetur, hoc est, pingue fiat ut mel, & sic in ollam nouam mittes, & cooperulo claudes, & creta superlines ipsum cooperulum, & in furnum mittes, & assabis donec carbones fiant, & tolles foras, & iterum teres cum uino, & facies magdalia: & iterum secunda uice similiter assabis, & sic teres, & uteris puluere ubi necesse fuerit.

Optimos

A Optimus autem est & Mufa trociscus, cum uino mulso adhibitus, & rosarum succus & omphacium. Simplicia enim ad oris ulcera hæc sunt sufficientia, qualia sunt diamoron, & rubi, & hijs similia, quæ liquida sunt. Puluis autem ad hæc anthrax sic per se ficcus, aut mixtus cum melle, sicut defrigis.

AD HAPTAS.

QUæ autē in summitate in ore ulcera generant, quæ Græci haptas uocant, sunt autē hæc maxime infantibus, sanantur ex hijs quæ mediocriter reprimunt. Quamplurimæ tamen diuturnæ effectæ computrescentes cancrum faciunt. Infantibus ergo si iam cibos comedunt lenticulas dabis cum modico pane, & medullâ uitulinam, aut ceruinam dabis. Oportet autē admisceri cibus & mala cydonia, & alia quæ sunt stiptica, pira, sorbas & mespilas, interdum & lactucas dabis mixtas cibus; lines autē infantibus si rubra fuerint ulcera, in initio quidem quæ mediocriter stiptica sunt, & frigida; deinde quæ digerant sine mor dicatione. Si autē subrubea sint ulcera, cholera ingrentia molestias, hoc ipsum adhibebis, sed magis ea quæ in frigidant. Si autē subalbida sunt, phlegmate molestante, quæ magis projiciant uteris. Si autem nigra fuerint, ea expediunt quæ diaphorin faciunt. Maioribus autem, & qui duris membris sunt, sufficit per omnia miscus aut chalcitheus, cum uino stiptico tritus. Si autē sordida sunt ulcera, cum uino mulso tritis lauet. Hæc enim fortia sunt, & nimis operatiua. Mediocria autem sunt, & maxime faciunt ad inchoantes haptas, omphacium cum uino, aut uinum, & mel, & ros, similiter faciunt. Ad infantes autem sufficit rosa sicca, aut flos eius cum uino.

AD CANCRVM ORIS.

BEX hijs & alijs cancrum generant, ex humectatione & calore in ore cito putrescentibus cancer generant; pro qua re fortioribus medicamentis uti oportet sapius. Ex hijs fortiora sunt, quæ scaras faciunt similiter cauterijs: Qualia sunt ex cartha combusta partes tres, ex arsenico partē unam teres, & utere. Supra autē lintēu pones intinctū in oleo roseo & expressum. Sanat enim protegēdo partē. Item aliud. Ad magnas putredines in ore factas, & quæcunq; in alio membro corporis sunt. Chalcithei partem unam, & calcis alterum tantum, & arsenici partem mediam teres, miscebis & utere. Si autem desiccatur os, & saluam non potest transglutire, ficus coques in uino austero, & purum dabis calidum sorbere, & si non potest, paulatim urge.

AD VVAE PASSIONES.

QUod si gargalio fuerit inflammatus, quæ reprimunt adiutorijs uteris; stiptica ergo ea uirtute oportet esse, mediocri quidem existente superfluo humore, mediocres stipticas species adhibebis. Nimio autem supercurren te humore, stipticis utere. Mediocria autē sunt, gargarismata de dactylis cocta, interdum quidem in aqua sola, interdū & modico mellis admixto, & rosis, & uitis palmitibus ten eris, & rubi cymis, & lētilci, & thermento, & ciperio, & hypocistide. Fortiora autem hijs sunt, myrtæ decoctio, & stiptici mali cydonij cyma, & pruni, & roboris glādes, & castanæ, & mespila. Fortiora autem ex hijs sunt, galla asiana, & ros syriacus, & balaustia, & malogranati tunicæ. Hæc unaquæque singillatim, aut cum alijs mixta coquantur, & exinde gargarizetur. Oportet autē post hæc puluere leuari uuam, lente educēdo manu foras. Cum ergo desiccata fuerit uua, & pallida sit, & botro similis diu, post inflammationē transactam tūc erit incidēda. Post incisionē autē oportet defrigi medicamine solo, & usq; dum cicatrice uti, ut ipsa incisura eo tangat. Cicatricē enim diligēter con-

C strictam facit, & totum membrum ipsum, & omnia quæ ulcerata fuerint.

AD TONSILLARVM IN
flammationes.

Quæ autem circa gulam sunt tonsillæ si fuerint inflâmataz, & induruerint, faciunt antiadas. Quas exprimi oportet medicamine aliquo quod iuuare possit inliniri digitis. Maxime tamen adenas inflâmatas hoc modo curatio adhibita pariffhmias, quas nos tōsillas dicimus, iuuat. Molles enim existētes & humidæ uel stringodes, facile suscipiunt reuma, & pendētes fiunt & inflantur. Quando autem competenti tempore inflammatio iam digeritur, & aliquis humor glutinosus replet loca, admiscebis quæ ad oris uitia sunt, medicamenta nitrum aut salem, aut aliquid aliud tale quod euacuet phlegma admiscemus. Fauibus igitur inflâmatis, neq; medica mine ad hæc tali utimur, neq; premimus propter molliciem carnis. Iuuant autem pariffhmias, id est tonsillas inflâmatas, seu indurescant, Itquiricia simul, & tracacantū in sapa cocta, & ex ipsa sapa gargarizet bis aut ter in die. Gaudēt enim loca tam ex hoc mitigata, quàm ex hijs quæ exasperāt, qualia sunt diaphoritica. Exacerbata enim interdum ab acribus adiutorijs malitiosa fit inflâmatio. Duræ factæ tonsillæ sunt difficiles ad sanandum, & dicunt eas antiadas, ad quas fit Aegyptia, quod recipe de melle libram unam, oleo ꝛ viii, terebinthina ꝛ viii, croco ꝛ viii, in duplici uase resolues, & ex hoc lines antiadas. Et si caninū stercus album cum Aegyptia ad das, mirabiliter antiadas iuuabis. Sed & humanum stercus admisceas. Magnas ergo eius passiones magnifice sanat. Quod si trociscis bisafa simul admisceas, melius facies. Ad scarodes uero antiadas, ex omphacio puluerē factū appones.

Item puluis ad antiadas. De galla asiana ꝛ viii, stipecteria scisti ꝛ viii, sale amoniaco ꝛ viii, puluerabis & utere. Item alius puluis. De galla asiana ꝛ viii, mifeus, salis assi ana ꝛ ii, facies puluerem & utere.

AD SYNANGES.

Quando autem synanges suffocantur alicui, cognosci debet si periculum habeat passio. Nam si intrinsecus maior inflammatio sit, ita ut extrinsecus nullus appareat tumor, & adhuc magis periculum est, si utriusque partis tonsillæ tument, & si gargalio simul patitur. Expediit ergo, si ista signa apparent, quam citius mox euacuari per phlebotomum corpus. Quod si non sit qui phlebotomare possit, geros dabis in tibijs. Subuenit enim quamplurime decurrens. Vteris autem & clysteri acri, & à cibo abstinebis ipsum qui patitur hominem, & post hæc circumdabis collum medicamine helotice uirtutis, hoc est quod extrahat humorem. Constipata uero loca, uel constricta materia ad se tracta ut etiam intumescant extrinsecus loca, spes est quod euadat qui patitur. Dabis etiam ad gargarizandum prisanæ succum tenuem, cum melle & caricarum decoctione, & hyssopo, & origano, & prassio. Digerūt enim in ipsis suffocatis & glutinosis pinguium humorum congregationem. Facit autem mirabiliter ad synanges stercus de cane album desiccatum, & tritum cum melle illitum. Generaliter hoc medicamen ad synanges inuentum est. Oportet autem canem ipsum ossa comedere, & ex hoc album fiet stercus, & magnum ad hoc est si luna plena colligatur, & nulla apparet insuauitas, & maxime ad hæc ualentiſſimæ sunt cochleæ, circumdatæ serpentis collo, aut ipsa serpens si hanc appendas ad collum, mirabiliter iuuat tonsillas, & quicquid circa collum moleſtiffica cecidit.

A AD EOS QVIBVS OS AVT SPINA
in gutture hæserit.

Quæ autē glutuntur, si inhæserint gutturi, siue os, siue spina, & infixa manent, spongiâ hydroleo infusam, aut carnem mollem incisam, quantū glutiri potest ligabis cum lino, & coges ut glutiat, & cum glutierit extrahes de subito linum in quo ligata est: Solet enim infigere se, & sic extrahi. Oportet autem & panem mollem interius ablatū dare ad glutendum, aut ficus siccas ad masticandum ut glutiantur.

AD DIAMORON CONFICIENDVM
simplicem ad oris uitia.

Diamoron simplicē ac de mororū succo heminis v, & ipse succus ante coquendus est ad clios spissitudinē, & sic addes mellis heminā unam, & coques donec ad mellis spissitudinē fiat. Cum autē opus fuerit admiscebis in initio, quemadmodū dictum est, ea quæ reprimāt. In statu autē, ea quæ digerāt & mitigant. In declinatione uero inflātionis, quæ digerēdo extrahāt. Hoc ipso autem modo & de succo uiridium nucum corticum facies ad oris medicamen, & de sapa, & de malogranatis, & alijs quæ austera sunt. Eis uero quæ habent pinguem succū, mel minus mites. Si autē aquosior fuerit, ante decoques. De piris autē aut malis succos, adhuc autē & cæterorū pomorū æquales cum melle facies. Stripticis autē nimīū existentibus, qualia sunt corna, interdū quidē dupliciter, interdū autē & tripliciter mittendum est, qui nō ferunt medicaminis qualitātē. Si autē mediocris fuerit inflātio in tonsillis, aut in uua, aut in alio aliquo loco, prædicti succi & ros marinus, quæ rhomen dicūt Græci, aut libanotitū uocant. Ad maiores autē inflātionēs, malogranatū austero succo oportet, aut mala cydoniā, aut utrūq; secundū prædictā rationem admiscebis mel, & fiet mediocris. Optimus autē & fortissimus fiet, si tota tundas malogranata, & coquas in sapa. Oportet autē non solū ad reprimendū fiat medicamen, sed & diaphoriticū est, & forte esse uidetur, si in prædictis dum coquantur addas pulegiū, aut hyssopum, aut origanū, aut thymum, aut calamētīm. Colatū enim utriusque medicamen est.

A DE OS QVI IN ASPERA ARTERIA
quæ dicitur gargala, ulcus habuerint,

Qui in aspera arteria ulcus habuerit, intrinsecus tunicæ gargalæ curant si extrinsecus aliqd desiccatiuū adhibeat medicamen, & supinus saceat in lecto. Dabitur ali quod liquidū medicamen, quod ad ulcera oris proficere potest, & in ore tentet dum supinus iacuerit, & exinde fluens in gargalā descēdat, & sanentur ulcera.

A D V O C E M A B S C I S S A M.

Secos brassicæ cum melle coques, & dabis ut electariū. Item aliud quod ad tussim facit: Lini semen contritū & cretū, & uuam passam cretā sine semine, nucleos pineos frigos, auellanas purgatas æquali pondere teres, & mel non coctū admiscebis, & dabis exinde cochleariū unum. Item ad uocē sub lingua tenendā. Arteriaca ad uocē raucam, liquiritiā 2 v III, smyrnā 2 xx IIII, terebinthina 2 xxvi, tracacanto 2 xxxv III; unamquæq; siccā teres singillatim & cernes. Resinā uero in pilam mites & tundes, & supasperges puluere, & mixtas colliges, & fingens collyria ad fabæ magnitudinē Aegyptiæ, & siccabis in umbra, & cū opus fuerit dabis unū aut duos sub lingua tenendos, & dum resoluuntur liquores glutiri facies. Oportet autem hoc medicamen ut citius contundatur, quia dum contunditur, cito siccatur.

C

AD TVSSIM.

TVllis est vitium humoris qui descendit de capite per palatum intra arteriā, quam nos asperā arteriā appellamus, & rustici gargalam uocant, & mo-
 uet tussim, sicut in pletoricis, aut in peripleumoniceis. Fit autem & si fauces fue-
 rint exasperata, uel arteria trachea tussis inicitur, aut si in ea aliquid cibi uel potus
 fuerit ingressum, mouet tussim. Sed & distemperātia frigida facit tussim, simul
 & organica per quam spiramus. Tussunt autē mediocriter, qui ex distemperan-
 tia tussunt, & nihil proiciūt, & sic proiciūt absq; uiolentia ut nō reprimant, &
 sic cōtinent spiritū, sed etiā stare faciunt tussim cum spiritu intra se diutius si te-
 nuerit. Nā & calefacta quæ infrigidata sunt loca amputant tussim. Signū autē
 taliter tussientibus est respiratio subito nimia, irritante scilicet frigore extenso.
 Nam mitius respirāt in domo manentes calida, & aut parue, aut certe nullo mo-
 do tussunt. In gargalio uero existente tussi, sic cognoscitur: quia manifeste de
 capite descendit intra arteriā, & ad pulmones peruenit, non fatis expuunt, &
 qd' expuūt tenue est. Oportet autē cognoscere qd' expuūt, ab hijs q' spissum &
 glutinosum expuūt. Sanamus autē eos q' ex tenui reumate tussunt, quæ exaspata
 sunt mitigādo uel impinguādo, diacodion dabis, aut aliq' d' anodinū antidotū.
 Quibus autē ex pinguibus & glutinosis humoribus tussēs generant, quæ exte-
 nuāt & incidūt dādā sunt medicamēta: Qualia sunt, centaureæ maioris radices,
 Dissicilius anhelātibus, & ad inueteratas tussēs expeditēs est gitter. Catarrhos sa-
 nat calidū in linteo ligatū, & naribus appositū, ut odoret. Ex thorace uero tuf-
 sim, & catarrhū, & coryzā, & branchū curat decoctio hyssopi, & ireus uel pi-
 nus, iuuat frequēter data. Electariū uero facies, pinum pingue tolles, maxime
 quādo ppria resina circūuoluta est, coques in aqua cū prassio recēte, & sic post
 ea aqua ipsius decoctioni addes mediocriter mel, & coques iterū donec ad mel-
 lis spissitudinē reuertat, & uteris ad eos q' de thorace & pulmonibus tussunt.
 Et si pinus non adsit, de solo prassio coques aquā, & cū melle electariū facies, &
 iuuabis. Itē ad tussim Diacalamētis, Aniso ∞ III, sceniculi semine ∞ III, cala-
 mēti ∞ I, cymini ∞ II, pipere ∞ I, & 6, gingibere ∞ I, ruta uiridi ∞ I, nitro ∞ I, mel-
 le qd' sufficiat. Dabis cochleariū I, aut II. Item aliud: Diabutyri, De melle
 ∞ III, butyro recente ∞ III, cymino 2 IIII, addes melli despumato butyrum, &
 iterū coques, & sic cyminū addēs. Itē antidotū Philoxenis aurotis ad tussim.
 Facit em̄ ad tussēs diuturnissimas, & ad omnia quæ de thorace nō facile piſciunt,
 facit & ad impiſcos: purgat em̄ uulnus & cicatricat, & ad sanitatē pducit: facit
 & ad uiscerū infraxin. De aristolochia longa & rotunda ana 2 XII, gentiana
 2 XXI, lauri baccis siccis 2 XIX, rutæ semine, prassio 2 XII, smyrnis trochlitæ
 2 XXVIII, melle quod sufficit. Dabis autem ad auellanae magnitudinem cum
 mulsa, aut cum oxymellito.

AD SANGVINEM REICIENTES.

MOx in primis periculosissima est sanguinis nimia reiectio, si sit absq;
 possibilitate euacuatio. Iuuari ergo statim qui patiuntur possunt de hijs
 quæ intra scripta tenent. Tota enim passione medicorū est operatio ad sanādū,
 si portulaca māduceat. Est enim ad hanc multū opatiua si succus eius bibat, aut
 balauſtion, aut rubi mora, & flores roboris, & secunda cortex prini, & meni-
 brana quæ sunt in glande interiores. Coquentes ea maxime utantur. Ficus
 autem ad primum multum operatiua est. Eufisci radix, menta, ad recentes est
 eruptiones, facit & centaurea maior 2 II, data febrientibus cum aqua, sine
 febris cum crine, Malogranata, lentisci foliorum succus, samnios, aster, ad
 omnes

A omnes. Similiter & Iemnia sphragis, ad thrombos autē factos de sanguine coagulatus potatus soluit, & maxime si de lepore fuerit. Soluit etiā thrombos de ficu facta lixiuua cum aqua potata, & thymus, aut satureia cum aceto cocta.

A D A S M A T I C O S .

Aristolochia rotunda cum aqua potata asmaticos iuuat. Centauræ maioris radices, spondilion fructus & radix, calamentis, hyssopus, ireus, giteroū quæ sub sicula sunt, ubi cū aqua stant inueniuntur unum mictres ff in uase testeo & frigis super carbones. Albos autē factos teres, & mel coctum superpones, & dabis cochleariū unum ieiuno & post cœnam. Item aliud: Squilla crudæ succos colabis, & addes mellis alterum tantū, & coques super carbones, & dabis unum cochleariū ante cibum & post cibum.

A D P L E V R E T I C O S .

Pleureticis ex calefacientibus rebus nō soluuntur dolores, euacuas totum corpus; fomentationibus uero uteris absq; periculo, & mordicatione, & quæcūq; sunt humida, siue aquā dulcē & oleum in uesicā bouis mittes, & sic fomētabis. Dabimus autē ad hęc passionē medicamēta quæ extenuādi habēt uirtutē, qui mediocriter inflāmationes patiunt, & qui fortiter inflāmationes patiuntur, in declinatōe inflāmationis, aut iam pfectius quietis. Mediocres ex hijs sunt pitisanæ succus & mulla. Fortia autē sunt acaliphis semē, & quādo admisceat paululū mel acribus herbis, quales sunt hyssopus, origanū, calamentis, pulegiū, & ireus.

A D L A T E R I S D O L O R E S .

Lateris dolores si sine febre sint bdelliū & costū in portione datū sanat, brassicæ caulis ustra cinis mixtus cū adipe porcino ueteri & appositus ubi dolet, tollit dolorem. Diaphoriticum enim fortiter hoc medicamen.

A D D O L O R E S D I V T R N O S I N T H O -
r a c e c o n s i s t e n t e s s i n e f e b r e .

Simul coques scenogracum & pingues dactylos, & cum cocti fuerint colabis, & cum succo ipsorum mittes mel abundātius, & coques ad carbones, ut sit mediocriter pinguis, & uteris multo ante cibum.

A D M A M M I L L A R V M P A S S I O N E S .

Inflammatæ māmilla sanant mirabiliter si spathos de palæstra, & si duriores esse uideris, cū oleo ciprino, aut roseo adponas. Quod si lac coagulātū fuerit in māmillis, & inflāmationē fecerit, utilissimū est si ouo integro utamur admixto oleo roseo. Non solū autē hęc ad māmillas inflāmatas, sed in alijs plurimis locis læsis in palæstra sanitas est inflāmatis locis & māmillarū; etenim ignita cius extinguitur uolentia, & qui superfluunt reprimūt humores, & qui intus residēt corrupti digerit. Fabæ etiā farina ad māmillas & testiculos optimū est cataplasma. Aufert enim ab hijs locis indignationes, & mediocriter infrigidat inflāmationes, & maxime quādo coagulat lac in māmillis. Noxiū uero agonis apostema māmillas puellarū, phibet crescere, aut ad horā inflāmat & pucrorū: testiculis porci incisis, de sanguine ipso illitæ māmilla nō crescunt. Si de lacte turgescunt māmilla, ad spargofas māmillas adhibebis lenticulā coctā in aqua maritima, & cataplasma impones de menta, uel cum alphita & sale fomētabis. Aut crocū cum lacte teres, & in lines, farinā fabæ per se cū alphita cataplasma impones. Aut mala cydonia cocta, & cū melle trita impones. Item aliud: Si de lacte turgescūt māmilla, aut quolibet modo inflantur, columbarum steruus terens cum melle, superaddito modico de cera remissa ut emplastrodis fiat, & inductum in lineo superpones, & mox subuenies.

C

VT NON COAGVLETVR LAC.

NON dimitter in mamillis lac coagulari, si de cera alba ad milij aut phascolii magnitudinem numero X, per singulos dies transglutiat.

AD COLVM CVRATIO.

Narcotica.

IN colli intestino, seu in alijs intestinis acer & mordicās insidet humor: læduntur igitur sub calidis cibus uel medicamentis, & à cibus abstinentes irritantur dolores. Cōstituendi sunt ergo, melius temperatis utantur. Oportet ergo in primis clysterē adhiberi ex mulla, aut ex succo ptisanæ, & cibus euchymos, & qui non facile corrumpantur accipiant. Fugienda autem sunt quæ extenuant, & calesfaciunt. Oportet autē & euacuari humores, aut temperari. Neutrū enim hoc fieri poterit: Fugiendū est & narcoticū medicamen in talibus passionibus cōstitutis, quia non solum qui stuporem sensui faciunt releuant dolorem, sed impinguant qui extenuari habebant humores, & in frigidari calida magnifice iuuat: pinguibus autem existentibus & glutimosis humoribus, doloris causa nullo modo adhiberi debent narcotica medicamenta, id est, quæ opium recipiūt. Releuari quidem uidentur hoc dato stupefacto sensu, & postea peius patiuntur, & impinguat amplius humores difficile absterguntur. Curantur autem tales passiones neque nimium calidis: Augmentāt enim dolores subardentes, & fufis humoribus spiritus uentositatis augmentatur. Sed quæ sine nimio sunt calore, extenuantia & absque inflatione sunt. Nam alijs omnibus, & speciebus primis absque inflammatione si nullo modo sit febris hoc offerimus, & tiriaca medicamen fortiter iuuat tales passiones, quibus febres non accedunt. Quibus sunt, non de milio, aut panico ad fomentandū saccelli, & in oleo coques extenuandi partem habentia & non inflantia medicamina, & sic colatis admiscebis in oleo adipis pullinos, aut anserinos absque sale & iniicijs. Non autē mitigatis ex hijs doloribus iterum iniicimus, admiscentes oleo ipsi castorei aliquantū & opij, ad magnitudinem uniuersuiusque non plus quam fabæ in una hemina olei. Oportet autē in ipso oleo lanæ floccos infusos ad anum imponere; oportet autem ligari fortiter lanam ad anum appositam, ut facilius teneatur. Lycon, id est lupi stercus datum in potione, & maxime quod album est, cum aqua aut uino tenui secundum consuetudinem, bene iuuat colicos, non solum in accessione, sed etiam in declinatione. Si enim mitigata non fuerit passio perfectius aut mitius, & diuturna efficiatur, dato stercore, melius & ualentius est si non terram tangat, sed super cespitem cadat, & exinde colligatur stercus super cespitibus uel herbis inuentū. Sed & ossa quæ cum ipso stercore inueniunt data in potione, iuuant colicos.

Stercus lupinum.

AD LVMBRICO S.

LVmbricos igitur rotundos sufficiens est ad occidendum absinthium, abrotanum, calamētis, cardamomū, brassicæ semē, menta, lupini puluis ex hijs in potione, aut cum melle in electario, aut in pusca potatus. Gitter autem non solū comestus, sed & cataplasmatuus uenter extrinsecus: perici quoque folia, ad uentrem apposita. Ascaridis autem inuentioni de calamētis succum adhibebis, aut cidria. Latos autem lumbricos occidunt mori radicis cortices. Ptereus, quam nos silicem dicimus, radicis 2 IIII in mulla acceptæ, & camæleontis arboris radix, oxyphanum cum uino austero datum: Occidit autē eos & costum. Ego uero ex magistrorū experimento, & nostro longo probato iam tempore, hoc catartico in hijs semper utor. Scamonia scrupulo I, euphorbio scrupulo I, & 6, combustarū pennarum puluere scrupulo I. Nitro penso siliquæ unius, in mulla, aut cum uino dulci dabis bibenda. Salubrius autē continget, si ante alia uel cætera

A uel cætera acrimonia edat. Inijcies autem ad lumbricos molestantes aquã, ubi cõquãt abrotanũ cum melle & nitro & oleo: Item alterius autoris emplastrũ ad lumbricos latos & rotũdos, & ascaridas, & serpẽtes in ventre: Lupinos, lauri baccas, & fel taurinum supermittes, & pones ad umbilicũ, & fasciabis una die & nocte, aut certe duabus aut tribus. Item alterius autoris ad latos lumbricos: Abrotanum, cornu ceruini rasuram, coconidij, & sisami ana 2 I, cardamomũ triobolon dabis cũ hydromellito bibere. Item ad lumbricos electariũ. Cornu ceruinum urens facies cum melle electarium, dabis ut accipiat. Item aliud: Malogranata acida, & radicis cortice mediana, ana 2 I I I, piperis 2 I I I I, cardamomo 2 V I, prassio 2 I I, dabis postea cum aliquo cibo comedere. Itẽ ad ascaridas. Axungiam ueterem intra anum mittes. Item aliud electariũ: ad latos lumbricos: Gummi arabico 2 I, pterea 2 I I I, cardamomo 2 I, nitro 2 I I I, dabis in hydromelle aut cizico. Item ad serpẽtes in ventre & lumbricos. Myrrha, cardamomo 2 I I I I, nitro 2 I, scamonia tres obolos, aqua ff I, ut totĩ excant, una est datio. Item ad latos lumbricos: Antidotũ diaptereon, pterea 2 V I I I, scamonia, gitter, cardamomo, sale, nitro, ana 2 I I, dabis bibere in hydromelle aut cizico. Item aliud: Pterea 2 I I I I, dabis similiter sicut dictũ est, ante dabis omnino acres res manducare, Adde autem cardamomi 2 I I, nitri 2 I I, polypodij 2 I I I I.

AD EOS QVI MULTVM VOMVNT,
& non continent cibos.

Rorem & cyminum teres, & dabis 2 I in oxymelle cyathis duobus bibere, aut foliorũ uitis, aut palmitũ tenerarum succo calice unũ colabis, & cum alphis dabis bibere.

AD ANI PASSIONES.

Coques gallam rubeam & teres, & cataplasma in ani inflammatione appones, & ad foras exiens intestinum, si fortius opus fuerit fieri adiutorium, in uino: Si autem leuius, cum aqua coques. Succus autẽ scinus, id est lenti, scinus, facit appositus & ad ani, & ad matricis prouinam. Item aliud: Pini cortice 2 V I I I, cyparissi pilis siccis 2 I I, molipdinis 2 I I, ante lauabis in uino stiptico, & tritas super sparges.

AD IGNITAS INFLAMMATIONES
cum dolore ani.

Ovi assũ uitellum teres cum uino albo, & de oleo roseo cerotum supermittes, & superlines. Item aliud: Panem mundum tritum & coctum in aqua, & rodinum oleum superpones cum ouĩ uitello affo. Item aliud: Rosi ficis 2 I I I I, ouorum in igne coctorum uitella duo cum uino albo teres, & de oleo roseo cerotum supermittes, & uteris.

AD ANI PRVRITVM.

Cretam cimoliam teres, & supermittes cerotum de oleo myrtite, & utere.

AD RAGADAS IN ANO VEL IN
ueretro.

In ano aut ueretro scissuris membri factis quas Græci ragadas uocant, cineris de rasura linei facti & usti, & amiliæ quales partes teres, & foliorum oliuæ succos miscebis & lines.

AD HÆMORRHOIDAS.

Hæmorrhoidas multũ effundentes sanguinẽ reprimat aloẽs superasperfa, aut ferri squama, aut plumbi usti puluis exacti aut uini decoctione fofus. Reprimat autẽ hæmorrhoidas myrta, quæ cõmiscet oleo amaracino aut

V irino

Citrino illitas. Reprimūt autē confestim de acacia rubra 2 IIII, tracacanto 2 III, singillatim teres & miscebis cū aqua, & induces in linteo, & impones. Item aliud. Tollit enim hæmorrhoidas mirabiliter, cocnio sicco 2 II, iusquitami succo 2 IIII, stipteria scistis 2 II, calcanto 2 II, sinopide, psimithio, ana 2 I, cerotum roseum supfundes. Si autem interiores fuerint hæmorrhoidæ, ex medicamine interius lines: faciunt autem & ad hoc mirabiliter sandaracæ, & arsenicū, & scistis, ana 2 VIII. Superlines, & preparatus ponitur donec moriatur, & cadit in mediâ hora desiccatus, & ab ipso base dissoluitur, in lines autem in circuitu. Resoluit autem ista stacte, & lixiuum in circuitu lines ceroto, & hoc facies ad solem, aut ad ignem.

AD MATRICIS ET VERETRI VLCERA.

In ueretro ulcera, nel in matrice, aut in ano sine inflammatione cōsistentia, desiccatiuis opus habet nimis medicamētis: Qualia sunt de cartha usta, & anetho usto, & de sicca cucurbita usta. Ad sicca autē, & quæ recētia sunt ulcera, & aloës medicamen bonum est. Ad hæc omnia autem eorum adynon est ad sicca ulcera, & in nullo minus operatiuis est pompholix. Si autem humectius fuerit ulcus, piceæ cortex per se ipsam, sed & lithus hæmatites. Si autē profundū fuerit ulcus, prædictis manna admiscetur: facit autē ad ueretri ulcera panchristi ygron. Si autem in matrice aut uesica ulcus fuerit, hoc ipso opus habent medicamēto. Nam & ferramenta opus sunt intus, effectus est & quæ resoluunt medicamēta, & utiliora sunt siccioribus, qualia sunt crocus & pompholix, & aloës mixta oleo roseo, aut plantaginis, aut alicuius alterius succus.

AD TESTICVLORVM ET SCROTON PASSIONES.

D Ad scroton & testiculorum dolores, butyro, resina terebinthina, æquali pondere mixtis uteris, aut lini seminis farina cum aqua cocta. Cui admiscebis smyrnæ decimā partem, & resinæ similiter, & cataplasma impones.

AD TYMENS VERETRV M.

Vitis folia numero XXX, psimithio 2 V, libano 2 I, teres & cataplasma impones. Vteris uero & fomentatione de aqua maritima frigida, & mitigabitur si ueretrum sursum ad uentrem suspendas.

AD VLCERA SI EX SVDORE IN TESTICVLIS FIANT.

Quod si de sudore ulcera in scroto fiant, gallas tritas, aut stipteria superasperges. **SI IN VERETRONA** fiantur tymi.

EX eo cadio melaterio superpones, aut piri semētes superpones tritas, aut sardinarū capita trita superpones, aut hirci fel superpones.

AD RAGADAS, ID EST FISSVRAS IN UERETRO.

Ragadas in ueretro iuuat resina fixa cum oleo roseo trita, donec mellis crassitudo sit, admixto oui uitello cocto. Item aliud: Hederæ folia sicca & usta terens cum oleo in mortario plumbeo, ex hoc illita scissura sanabitur.

AD TESTICVLORVM INFLAMMATIONES.

Vam passam exoffatam cum cymino teres & impones, aut ordeï farinā coques in mulla & suppones, aut cyminū cum butyro aut resina æquali pondere remissa impones. Ad testiculorū uero ruborem terra cymolia cum aqua ante inlines, & dimittes siccari, ante fomentatas aqua calida, aut resinam siccata

A siccam teres, & smyrnion paruo teres, & cataplasma impones. Si autē discorticāti fuerint testiculi, cinis de sarmentis cum nitro & aqua admixtus sanat cataplasmate.

AD PRIAPISMVM.

Priapismus est augmentatio ueretri, permanēs in longitudine & latitudine ne circūdatus sine aliqua cōmōtione libidinis. Inflatu autem uentositate spiritus, scilicet de quo inflatur ueretrū. Generatur ex humorū glutinosorū & pinguium submediocri calore. Prouidendū est ergo ut non possit calefieri uertrum, sed ut infriigidetur leuiter cum oleo roseo, & aqua factō ceroto cōiūso, & de oleo camimolo ueretro, & lumbis superpones. Dieta autē & medicamenta adhibenda sunt extenuantia uirtutē absq; calefacientia manifesta. Adhibenda sunt autē quæ naturæ sunt congrua, experimēto inuenta, & herbā nymphēā bibat & agni semen, & rutam uiridem cum pane mixtam comedat. Hoc ergo initio nō dabis, calefacit enim multū. Sed postq; usus exter uantibus euacuatōnibus fueris puomitū, & hoc oportet fieri; Etenim uētris reuma natū proximū est ueretro.

QV AE SINT QV AE VENEREOS

actus excitent ad libidinem.

A Calphis semen & bulbi, rapæ semē, dauci radices, & mediocriter semen eius, menta & costum incitat cum uino & melle datum. Satyrion, eruca, cicer, faba, polypodium, nucleus pineus, ornimi semē, anisus, asari radix cocta & comesta, & scincus qui & crocodilus quæ ei circa renes sunt, si bibatur, fortiter irritant libidinē. Sed & oua perdicis excitant. Porri uero semē in uino puro potum. Vulpis autē testiculis siccatis, & pulueris inde factū unum cochlear in portione cum uino datum, sine læsione absq; siti tensionem ueretri facit.

B QV AE SINT QV AE PROHIBEANT

libidinis impetum.

Agni semen frixum & nō frixū, & folia eius, & flores: quia libidinē extinguit prohibita sunt, & non solū comestū, sed & in portione datū, siue etiā substratū in lecto. Ruta uero similiter prohibet, & lenticulæ decoctio potata mitigat tensionē ueretri, & porcacla comesta, & lactucæ semen potatum.

AD EOS QVIBVS SEMEN FLUIT,

aut per somnum patiuntur.

Lactuca semē potū prohibet semen, unde & hīs quibus in somnis cōiungit datur hoc, & canapos syluestris semē datur, & si frequēter fuerit potatum, desiccet generandi facultatē. Plumbi lamina lumbis supposita seminis lapsum retinet. Nymphæa uero radix & semē prohibet semē uel fluxum seminis, uel hīs quibus per somnū molestat exuberās plus quam oportet, cum nigro uino & austero potatum amputat anethi semen.

AD EOS QVI VRINAM NON CONTINENT.

Vescicam capræ aut ouis uistam bibat in pulca, ad uesperū uero sitiens se colloquet. Facit autē & aquilæ cerebrū ad magnitudinē ciceris cum adipe anterino aquali mensura & gummi tantundē contritū, si totū glutia facta capota aut mixta alphiata comestum. Item leporis testes miscebis cū uino odorato, & dabis bibere anteq; dormitū uadat, & liberabis. Herbā quoq; calamētis, & smyrnā, & mentā dabis bibere anteq; dormitū uadat: lines uero uertrum cymolia cum succo uitruginis.

AD MATRICIS PASSIONES, IDEST

suffocationes.

Ad suffocationē matricis iuuat potata de agarico 2 i, in allio 2 iiii, cum uino. Plantaginis semen aut succus cum uino. Onex, id est ungula de

C cochlea potata: acetum squilliticum forbeat. Odorations autem uel suffocaciones excitant asphaltum, castoreum, galbanum, pix liquida, lucerna: stuppa, aut licinia extinctus, capillus uftus, ruta syluestris, silphium, allium. Suffumigatio autē fit ad hęc gagate lapide, onyche quę est in purpura, asphalto, castoreo, galbano, silphio, cornu ceruino. Apponitur autem ad ueretrum ruta cum melle trita & in lana suscepta.

AD MENSTRUA PROVOCANDA.

E Ducere si uoueris menstrua ante dies tres aut quatuor uenam incidis in talo, aut in tibijs gersis dabis, aut de ambobus talis uenas incidis, ita ut post unū diem de alio tollas talo, & iterum post hęc tenues dabis cibos, nunc & ante v, aut vi dies curationis incipies. Post suffraginis autem euacuationem, aut tali, dabis castoreū cum pulegio, aut cum calamente bibere. Euacuat enim fortiter. Educt autē menstrua bene pulegiū & calamentis, id est mentastrū cocta in mulsā & potata, & sicca quidē trita & tenuis puluis in mulsā datus. Calamentis autem fortiter operatiua est. Harum autē potionū tempus est utile post balneū in sabanis. Sic enim data potio multo plus operatiua est. Diptamnus & herba sabina similiter data. Vtiliter autē ad hęc datur & pigra quod aloē recipit 2 c, & de alijs speciebus ana 2 vi. Deducit mēstrua & ampilon praffon, quādo ex frigidis & pinguibus continēt humoribus. Cicer uero & lupinorū decoctio cum myrha & melle admixta appositio. Suffumigatio autē & de capparis radicis corticibus & cassia. Quādo autē ex plenitudine simul & pingui superfluitate constricta excludunt menstrua, centaurea maioris & minoris radicū succus apponitur, & maratū, & gitter. Quando autē glutinosi & pingues humores constringunt, & prohibēt menstrua, petroselinū, porrū, apium, allia, smyrnion, storax potata & apposita, raphani comesti, adiantus, amomū. Incatissima autem educūt mēstrua aqua ubi decoquunt sambuci folia, artemisia, diptamnus, laurus, coniza. Cataplasma autē ad secundas & menstrua educēda de artemesia adhibitū in hypocōdria, fortius autē educit, ita ut pecus educat, lolij farina cum porri succo mixta & imposta, & cyclamini succus cū melaterio & lolij farina, Medullā ceruinā, galbanum, amoniacū, & oleum æquali pondere teres, & uteris. Opopanaci obolo uno collyriū faciēns superpones: hoc enim sine periculo est experimētatū. Educt autē mensibus tribus aut quatuor hęc. Bulliat autē herba sabina, & uiuum pecus corrumpet, sed & mortuū extrahet. Et centaurea maioris radicū succus idem operat, & calamentis succus potatus & appositus. Smyrna & cidria apposita, & spsis si in cōmixtione linas ueretrū, non concipit. Hoc medicamine uti entibus nihil secundo uti opus est lupinorū decoctione cū myrta & melle apposita, & ex lupinorū farina cataplasmata. Cui addes centaurea minoris succū & appositus eijcit: cyclamini succus illitus sub uētrali: Etenim est corruptio fortissima in pecto cū melle appositus. Elateriū autē appositū quę cōcepta sunt corrumpit. Castoreū autē cum pulegio, aut calamētū experimētatū est ad educendū pecus, uel secundas obligatas brassicę succus cū lolij farina appositus.

AD FLUXVM SANGVINIS

mulierum,

Non propria passio est aut similis matricis, quę uocat fluxus sanguinis, sed ex omni corpore ista euacuatione. Contingit autē hoc hijs quibus molles sunt carnes, & phlegmatica est natura quamplurime. Fluit autē interdū quidem rubrū, quod est sanguinis liquor. Interdū autē albū, quod fit à phlegmate. Hoc non autē à phlegmate est. Sed rubeus si sit, ex cholericō humore augmentatus & aquosus, interdū ex rubeis fit choletibus, & sapius sufficit ad sanitatē ex toto corpore

A pore facta purgatio de super augmentato humore. Contemplatio aliqua est totius curationis ad desiccandū, sine nimia aliqua calefactione totius corporis, & circa matricis loca, si utatur ex interuallo ex hijs quæ stiptica sunt. Purgari ergo totum corpus cōuenit per uentrē, & urinas, ut digerat. Rarefaciendum est totū corpus fricando superficiem, & ungere utilius ea quæ expediunt. Faciunt autē ad sanguinis scēminarū fluxum, porcacla si edatur, aut succus eius potatus, rubi semen, & flores eius, & de roboris uel castanex pomis, secūda quæ adharet glandibus cortex. Similiter quæ fiunt inter utrumq; medix, maxime coques eas, & sic uteris, facit autem & ilicis. Operatiua autē amplius est hipporis, & maxime quibus rubor fluit sanguinis, iuuat potatus cum aqua aut uino, schini semē frictum potatum cum uino; Rubra uero prohibet mensura, gelafteras, aut semina sphragidis. Schinon, id est, lentisci radice decoctionem cum cornu ceruino uiso cum pusca dabis. Fimus caprinus cum libano appositus reprimat. Oportet autem in uolui in lanis hæc & apponi. Licion cum lacte apponere oportet. Gallæ quæ in trinfecus sunt cum libano & aqua similiter, & sunt hæc incatissima & epistimata super uentrale imponenda. Quæ sunt stiptica incatissima fiunt ex decoctione plantaginis, & polygonis, & sidia, & rosis, & rubo, & hijs similibus.

AD MATRICIS INFLAMMATIONES
& dolores.

Incatissima ex decoctione facta iuuat ubi decoquantur artemisia utraq; laurus, ireus, cassia, centaureæ maioris radices, uiolæ flores sicci, maxime in diuturnis, malua, mellilotum, lilij flores, ficus sicca cum scenograeco, aut pitisanæ cum scenograeco & lini semine. Suffumigationes autē expediuntur agni semine, cassia, bdello, ladano, smyrni. Apponuntur etiā hybisci radices coctæ in mulla & malaxatæ cum adipe porcino, & terebinthina, & scenograeci succo, & cum adipe porcino, & butyro recente, Lilij radices alix cum oleo roseo, & flores eius cū ceroto, & medulla, & axungia, & hyssopo cum butyro & mellicrato.

AD VLCERA MATRICIS ET MORDICATIONES.

Ad ulcera matricis expedit amurca circumlita, & cocta cum ceroto, aut alitium similiter cum succo acaciæ. Mordicationes autē, quas Græci odaximos uocant, quod nos pruritū uel mordicationem appellamus, mitigat porcacla succus inquinaizatus. Iuuat lini feminis coctus succus in mulla; scenograeci similiter succus. Tracacantum autem cum aqua adhibitum.

AD PRAERVINAM IN MATRICE.

Matricis præruinā reprimat acaciæ succus, aut rubi succus, aut lentisci, aut malogranati rubei succus illitus. Viola uero folia cataplasmate imposita aristolochiæ in pefso cū aliquibus stipticis succus, sed & decoctio ex eis facta incatimate, & fomentationes, gallæ, aut sidia, id est, malogranati, aut lentisci decoctione uteris.

AD CONCEPTIONEM.

Iuuat autē ad concipiendū pastinacæ semen potatū, & radix data ad manducandum, & appositū cum medulla ante cōmixtionem leporis coagulū, cū butyro. Vulpis fimus cū oleo roseo in pefso appositus, & sublimitus ut sic commisceatur, Artemisiam appones trita & concipiet. De adipe aserino & terebinthina circūlines per duos dies, tertio die cōmiscant, & concipiet puerū. Herba mercurialis semen, aut succus pro pefso ad puerū concipiendū semine post cōmixtionē mox apposito, puerū concipiet apparatū. Puellam aut scēminā mercurialis herba concipi facit, sic traditum est ab antiquis quia concipit. Continetur autem conceptio, appositus, & si in terra summa lapis inuenitur fuerit, qui iaspis

C dicitur, & appensus, & malux syluestris radix similiter facit. Seruat autem conceptionem syderitis herba appensa, & infantem non permittit abortiri.

AD PARTVM I V V A N D V M.

L Apidem iaspidem coxis appende, & mox pariet: cyclamini radix sicca similiter facit. Adiantus tritus, & cum uino & oleo potatus iuuat, & sternutum factum in naribus, & diptamnus cum uino, aut aqua potatus, aut bulbos amarus cum sapa, aut scrophinum lac potatum in mulsa. Pulegij autem fasciculos in aqua mitti facies, & superfedeat mulier.

V T N O N C O N C I P I A T M V L I E R.

F Illicis radices si dederis cum uino bibere, aut cum sapa non concipiet foemina. Similiter faciunt flores salicis, & brassicæ folia, & flores cum uino post conceptionem appositi: Apponunt autem ut non concipiat ante comixtionem, mentam teres & ueretrum de succo eius inlines. Brassicæ flores tritos in pissio post commixtionem appone, & non permittent condensari pellicino semen, ante comixtionem si se subleuet dicatur.

A D V E N T R I S R V G A S E T M A M M I L L A R V M.

C Ochleas maritimas diuturnas uftas teres cum oui albumine, aut lacte asinino, & unges. Item aliud: Speculare tundes & cernes cum aceto & in balneum eunti cui inlines, antea lines per dies uiginti & curabis. Vt autem uenter & hypocondria non faciant rugas, cymolia & mannis æquali penso cum albumine oui inlines cum ceroto cyprino.

A D C O X A R V M I N F L A T I O N E S.

D Panis interiora & melanteria consperge, & superpone, & cū aqua ponatur.

A D V M B I L I C O S P R O M I N E N T E S.

G Allam uftam teres cum aqua, & cataplasmate superpones. Item aliud ad umbilicū prominentem: Imponendum est super umbilicum id quod ex hijs constat, cicuta & manna ana 2 I, cerosa lota 2 VI, plumbi loti 2 VIII, oua duo, quibus herba soldana succus adijcitur. Hoc etiā diutius impositū esse oportet. Sed antea hijs uenter per clysterē euacuandus est, & medicamine posito coquiescere hominē oportet, cibo modico utat, & uitanda sunt oīa quæ inflant.

A D P O D A G R I C O S, E T A R T E T I.

cos, & ischiadicos.

A D podagricos, & ad omnes reumaticas passiones per omnia imbecillia existentia loca oportet fieri quæ suscipiunt reuma. Quæ autem superfluitas si nō sit corporis, nullo modo nocet ubi nulla est superfluitas, propter quod oportet natiuitatem, quæ in illis offeruntur locis considerari: Quod si nullo modo superfluit humor, neque passio consistere potest. De qua re prohibendum est, quod superministratur de toto corpore, & exercitatio sit mediocriter, & cibi digestionibus apti, fugientes ociofitatem, in super & facietatem, augmentationem medullarū & inrationabiles uini potiones, & maxime ante cibos: Lædit enim neruos uinosa nimis potio ministrata, quemadmodum & actio Veneris importuna, quia in podagricis natiuitatibus mediocriter conuenit luxuria usus. In antiquo uero tempore paucos omnino à podagra tactos, abstinentes ab hijs fuisse curatos cognouimus. Quibus etiā oportet euacuari augmentatos humores, & si plethorici sunt, id est, abundantes sanguine, euacuabis primū, & sic localia impones adiutoria hæc, quibus reprimi pedum & manuum reuma possit. In coxæ autem articulis nodo reumatizante, cauendum est quod reprimat medicamen. In profundum enim descendens humor comminatur insanabilem fieri passionem,

A nem, faciliusq; intus nocet superfluitas facta, si nō potest digestionem accipere. Mitigatiuis ergo sunt ab initio adiutorijs releuandi hij qui ischiām patiuntur. Quādo ergo ex plenitudine sanguinis sola causa fiunt dolores in coxa, uena est incidenda in talo, aut in suffragine, uel planta. Sufficit hoc ad cito sanandā ischiām: Nam si quis ante euacuationē totius corporis acribus utatur medicaminibus, plenitudine constricta, insanibilis fit passio impinguata, & quodammodo concocta materia. In qua re per culpam tali facta constipatione uentosa in coxa ipsius loco figenda sunt maiores, & purgatio per clysterem est facienda de coelo quintidis, & hjs similibus. Cognoscendi autē sunt hij qui caste uiuunt, & continent se in dietis, & nimium sunt remorantes in portionibus uini, podagricas passiones possunt quidem habere passim, sed facile releuantur à passione. Euacuandus in primo uere per phlebotomum, aut catarcticum, frequentius tamen catarctico bis in anno: Nam hij qui nimis sunt uiolenti uel comestores, nihil ab hjs euacuationibus iuuantur, quia mox iterum replentur humoribus congregatis, incontinenter dieta utentes, de qua re generantur circa articulos pori: & si in antiquam qualitatem uenire articularū non potest sanitatis curatio, uulpes uiuas, aut mortuas coquant in oleo, aliqui autē hienas, & faciunt diaphoreticū olcum, & sic in tinam mittunt, & ibi deponūt arcticum totū ibidem corpus cooperientes, & diutius ibidem residentes, magnifice iuuati sunt euacuantes omnem morbum facientem ægritudinem. Materia quam pessima dietæ si iterum eos repleuerit, fabæ farina in aqua cocta cataplasma. Cui addes coctos adipēs porcinos, & bene faciet ad inflammationes, uiolæ herbæ albæ radices cum aceto, induatos articulos, & inflammationes sanant diurnas, & poros habentibus decoctioni carnis porcine infundes caseum uetustum, & in mortario teres, & cōmixtum bene super articulos impositum poros soluet & digeret, & currens reuma absq; incisione, & sine molestia desiccabit ipsa loca per singulos dies & poros. Platani folia uiridia trita, & cataplasmate imposita in genibus, inflammationes tollunt podagricis & arcticis. Anodina sunt autem sine dolore reddentia epithimata, quæ in accessionibus utenda sunt. Opio myconio & croco ana 2 IIII, teres cum lacte uaccino, aut caprino, & interiora panis admiscebis & teres fortiter, ut æqualis & mollis sit permixtus, & admixto oleo roseo uteris cataplasmate, & extrinsecus custodia causâ betæ, aut lactuæ folia superpones. Est autem quando opium & crocum cum lactucis tritum cum ceroto oleo roseo mixto in linteo inductum superpones.

A D I S C H I A E D O L O R E S .

I Schiadicis autē de farina lupinorū cataplasma impones cum aceto, aut oxy-melle, aut pusca coquens. Calamentis autē trita & cataplasmate imposita, quam fortissimū fit adiutorium. Capparis radices cortices coxa dolores iuuant extrinsecus appositæ, cū hjs quæ ad hæc expedire possunt admixtæ. Intrinsicus autē iniiciendus est garum ex insalitis piscibus, ut molestantes humores extrahat, & de intestinis euacuet. Maxime autē hoc facit de insalitis piscibus silurus, & de sardinis factū garum. Talpheū uero semen per clysterem ministratū iuuat, sanguineū euacuans humorē. Similiter autē & centaurea tenuis decocta facit.

D E Q V I B V S M E D I C O S V G G E R I T V R ,

solicite tractanda sunt.

HAcc omnia in tantum quæ diximus sanari possint, secundum medicinarationem non ignoro. Oportet igitur & de cæteris sollicitudinem præbere, & quæ significantur medico, quæ contingunt & antequam fiant, magnas & insanibiles

- C **in**sanabiles passiones futuras præuideat, quod ante delongius manifestantur. Sonitus igitur aurium, & inter se diuersi motus turbantes, & spasmi per aliqua membra facti, & si labium inferius subinde tremat, & sine uoce fiat, & si sit oblitiosus & odorem perdat, & somni profundi contra consuetudinem sint, profundus aut leues sint & phantastici, & in cibo subinde se opprimi querelentur, & a cœtu uenereo plus à consuetudine frequentius compellentur, ita ut non semel, aut bis, sed maior eis motus contingat, hijs hoc patientibus, apoplexiam aliquam fieri necesse esse significat, & epilepsiam, aut apoplexiam, aut melancholiam, aut maniam. Oportet ergo scire medicum, ut cum rogatus fuerit, quam celerime succurrat; Forsitan enim necesse est phlebotomari, aut catarticum dari, aut utrunq; fieri, aut alia quaedam expedire. Oportet ut prohibeantur nascentia mala; nam & hypocoisis præcedunt signa, & ante oculos apparent caliginosa quædam uolare, qualia sunt cynicella, aut musca, uel capilli, & hijs similia cum capitis dolore. Hæc ergo omnia scire oportet medicum, & quæ oportet adhibere catartica, & cibos competentes, uel quæ aliter iuuare possunt. Labores autem spontanei, aut somnia profunda, aut phantastica, aut uigilia extra consuetudinem, & sudores post somnum, & sitis contra consuetudinem, & ciborum fastidium cum febricula. Omnia hæc scire oportet medicum, ut facere sciat, quæ ad hæc cõueniunt, & quæ circa thoracem contingunt. Si non suggerantur medico, ad hæc signa pericula eueniunt hæmoptice passionis & impijci. Nigra autem urina nephrotica est, & interdum passio prosequitur, & magis si hæc senibus contingat. Sed medici est discere, atq; inuenienda custodia, quæ per urinas purget. Renes debent exercere caballicationes, & uectationes non multum existentes. Oportet autem neq; in doloribus, quando in articulis sunt pedum neglexer habere, Si enim semel cessauerit, & neglectum fuerit, reuertitur iterum: utiq; frequenter molestans, & maius malum mouens, insanabile efficitur. In initio autem melius est curationem adhibere, ut sanitatis remedium consequatur facilius: Frequenter enim factas indigestiones, & carrias ex ipsa indigestione generatas, uel habere debet suspectas & in pneumatosis. Indicanda sunt enim medico, & non sunt tacenda, quia sunt pessima quæ sunt inflationis, quas Græci phisiodes appellant passiones, id est, hypocondrica sit; passio quæ fit cum timore & tristitia inrationabili accidente menti melancholia uocatur. Multa autem & alia per neglectum inuictum malum antecedunt. Propter quod oportet nullo modo, neq; parua, neq; grandia, quæ contingunt contra consuetudinem tacere.

AD DENTES NE A LACTE LAEDANTUR.

LAc lædit dentes, si frequenter in usu fuerit, & gingiuas similiter. Hoc ergo infusas & molles reddit, & nigros facit dentes, & infusas gingiuas, & comeltas. Oportet ergo post comestum lac de uino temperato cum calida os lauari. Melius autem fiet, si & mel mittatur in uino, & sic lauet.

PVLVIS QVI FACIT AD RANVLAM SVB

lingua, ad ulcera in ore, & ad dentes, & gingiuas reumatizantes.

Pvmice affo 2 VIII, nitro usto, sale usto, ficis siccis ustis ana 2 VIII. Omnia æqualiter cum melle miscebis, & uteris.

AD EOS QVI NIMIO SVDORE

fatigantur.

Reprimuntur sudores superparsi corpore gessamia, lithargyro, gipso, galla, cisto, myrta, oleo inantino, oleo roseo, oleo melino, oleo lentiscino, oleo myrtitis inuncti. Item illita mannis, & amilo cum uino, & oui albumine.

AD CAR

*hinc qd
gd. ip.
de lacte in
fina*

AD CARDIACOS.

Cardiacos autem iuuat cataplasma in stomacho de rubi folijs cum ceroti modico, aut pane, aut myrtæ folio, aut uitium palmites teneræ, aut folia plantaginis cum pane, aut ceroti modico, aut mala cydonia, aut dactyli, & enemata iuuant adhibita de ptyfanæ succo. Alligentur autem extremæ partes: iuuat & cerotum humidum cum sinapi tritum.

PROGNOSTICVM DE AEGROTIS.

Ad omnes ægotantes trochiscos facies de camfmola herba trita & sicca bis. Quando autem opus habebis teres cum oleo trochiscum perunges caput & totum corpus, & inuolues pannis, & dabis bibere calidam aquam, & ita expectabis modice. Reuertens enim si inueneris eum sudantem, sanum fieri sperabis: Sin minus, morietur, & andragni succos da ei bibere.

CONTRA SINGVLA VENENA.

De uenenis quando sine discretione scribitur, aut quando dicuntur quæ sequuntur læsiones, scribere quidem curabo. Præstat enim hæc ipsa didactalia pessimis occasionebus chirurgiam. Quanta autem communia adiutoria credita sunt quæ mortales accipiunt.

POTIONES QUIBUS BENE

habeant qui uenenum accipiunt.

Oportet eos mox uomere, absq; aliqua dilatione. Ante ergo quam uomant bibant hydroleum, & iterum diuersos cibos dabis ad saturitatem, & iterum uomant. Quod si adhuc nec sic euacuantur, aut quod biberint retineatur, tardiores uel obtusam habent uirtutem. Si autem & uenter incendatur post uomitum, oleum roseum cum aqua dabis bibere, & iterum uomere iubebis. Dabis autem & tyriacam cum uino potantibus; nam ipsa sola resistit uenenis. Non autem inuenta tyriaca, arceotidæ nouæ & rutæ folia XXI teres & dabis bibere, aut herbam camipitheus cum uino dabis. Somnus autem omnino prohibendus est, fricationes in extremis partibus utendæ sunt utiq; palpationibus. Subducendum uenenum approbatur per mordicationem, & irritandum est & prouocandum usu uenter per clysterem acrem, & unguendus melle abundanter, aut aliquid alio modo subducendis miscebis. Comune est ad omne uenenum medicamen hoc, quod recipit galbani mundi 2 IIII, smyrni 2 IIII, teres & dabis bibere cum dulci uino. Item Rutæ folia numero XX, nuces duas, salis acinum unum, caricas duas. Hæc si ante acceperit, & postea acceperit uenenum; nullo modo nocebitur. Facit autem & organum cum gallina simul cocta, & conditum ius bibat.

AD CANIS ET HOMINIS

ac simiæ morsum.

Cinerem cum aceto distemperabis, & cataplasmate impones. Cepas tritas cum melle cataplasmate impones, aut ficus, aut amygdalas amaras teres, & superpones. Qui autem amplius habent herbam, quod Græci orobon dicunt, cum melle quam pinguisimo superpones, aut yrin illyricam tritam cum melle impones. Quæ autem fuerint inflammata ex moribus lithargyrum teres cum aqua, & lines loca inflammata.

AD CANIS RABIDI MORSVM.

Quos canis rabidus momorderit, gambaros uiuos in olla rudi mittes, & in igne pones, & donec ex eis cinis fiat ardeant, ut facilius terantur. Incenduntur uero in cynocaumata signo leonis luna XVIII, & facies medicamen. De gambarorum cinere mittes partes X. Gentiana autem partes V, libano

X partem

C partem unam, & cōmiscens in uinum dabis bibere eis quos canis momorderit rabiosus per singulos dies, usq; ad dies quadraginta cū aqua cochleari maior; uno. Si autem post paucos dies aliquis transactos postq; momorderit canis ceperit bibere, duo cochlearia dabis. In plaga autem impones medicamen, quod recipit, pice brucia librā unam, acetū acerrimū ꝑ ꝑ italicum, opopanax ꝑ III. Hoc medicamine si quis utatur sanabitur si à cane rabido fuerit uulneratus.

Ad arthreticos autē & podagricos addo ego medicamini de gambaris superioris facto. Rare quidem petroselino partes octo addidi, sæpius autem decē, aut duodecim misi, interdum autē amplius, ut per urinas plus deduceret humores. Plus uero iuuat arthreticos, & maxime eos q; molles & albas habēt carnes, Das uero mensurā supra scripto mediocrē, interdum cum aqua, interdū cum mulsā.

AD SERPENTIVM MORSVM.

Sicca calamentis ad serpentium percussum cito succurrit, & ex profundo trahit ad se omnem adiectum humorem, & cestrū herba confusa super plagam imposita adiuuat omnium serpentium morsus in lata uenena linteo inducā. In potionibus autem, dabis rutæ agrestis semen, & spolion, & coagulum ceruinū, & leporinū, & betæ radices succos, Hæc cum uino sunt danda: sed & dragonæ herbæ radicibus si aliquis perungat manus suas, & teneat serpētes non eum laudunt. Hæc omnia scribimus, quia experimentata sunt. Ad hæc habemus de serpentibus factam theriacā, & cognoscas manifeste celeriter liberari qui à serpētibus fuerint percussi, & eos qui accipiunt uenenū si utiliter sit confecta cum diligentia multa: Quia plurimi ut uendant faciunt inutilē non exquisitis pigmētis.

D Item antidotum quod facit ad serpentū morsum & scorpionis, & ad canis rabidi morsum, & ad suspirium, ad colum, ad hominis morsum, & similia. Ante autem quā bibat, lines morsuram, & dabis ei bibere 2 i, si febrerit, in calida aqua, & si sine febre fuerit, cum uino. Recipe autē hæc: piperis 2 viii, apij seminis 2 vi, anisi 2 iii, opij 2 i & ꝑ, castoreo 2 i & ꝑ, mellis non despumati ꝑ i, & ꝑ, conficies & uteris, Extrinsecus uero super morsuras uel puncturas serpentū superponenda sunt quæ extrahant uenena. Utilia autem sunt ad hæc folia ficus trita & superposita, & furfures cum acri coctæ aceto: & pleuula imposita bene facit.

AD EOS QUI DE FUNGIS

malis suffocantur.

O pobalsamo cum lacte muliebri aut aqua, qui à fungis strangulatur, leuigantur, aut oxymel cum nitro bibat, & gallinarū domesticarum stercorea cum oxymelle dabis, et raphanos quā plurimū manducet, aut feces uini ustas & tritas cum aqua dabis bibere.

AD LAC COAGVLATVM ET

cafeatum in uentre.

A Cetum, aut sapam, aut coagulum quā plurime cum aqua fontina potū dabis, aut silphii, & sulphur æquali pondere terēs in pulca dabis bibere.

AD SANGVISVGAS POTATAS.

A D sanguisugas potatas acetū acerrimū potum dabis, aut oxyalum, id est, acetum cum sale. Utere autem & ea quæ uentrem soluant. Simul enim exire solent cum stercore & sanguisugæ. Facit enim succus anagallidæ herbæ potatus. Nos autem allium manducare dedimus, & proiecimus eas, & nihil de prædictis usi sumus.

AD VESPARVM VEL APIVM MORSVRAS.

AD uesparū uel apium morsuras maluræ folia trita superpones, aut sisfami folia, aut ipsū sisfamum teres, & cataplasmate impones,

AD SCOLOPENDRÆ CVRAM.

Cvm sale & aceto acerrimo calidis fomentabis, & facies cataplasma, & superimpones. AD MVSTELARVM MORSVM.

Allium teres cum sua cortice masticatum & cyminum, & superlines morsuram, & circa plagam quæ sunt loca, Si autem post partum mustela mordiderit & plagam fecerit, cum sale & aceto calidis foue, & hordeum ustum sit persperge super plagam, & circa ipsam plagam loca tumentia inlines.

AD CANIS ET HOMINIS MOR-

sum, & simiæ.

Cinerem aceto cōmiscens, cataplasmate superpones.

D. ORIBASII SAR-

DIANI IVLIANI CAESARIS

ARCHIATRI MEDICAMI-

NVMLIBER.

ELECTARIVM DIASPOLETI.

B

HOC medicamen non inutile exponam repertum in Aegyptia lousi ciuitate, atq; inde ob hoc Diaspoleti dictum diageganū. Cymini in aceto per triduum infusi, & iterū siccati & triti subtilissime pulueris \approx i, pipēris lōgi, aut albi, uel si hij defuerint nigri \approx i, rutæ uiridis folia ante unam diem collecta \approx i \approx semuncia. Quod si uenter fuerit strictus \approx i conficies, & utere. Stomachum enim excitat, uentositatē mitīgat, digestionem accōmodat, aluum mollit, phlegma & bilem educit & extenuat: uitia quoq; pectoris, lateris, epatis, splenis, ac renum curat, & mitīgat. Interdum enim cum melle facies electarium, & proficiet phlegmaticis. Interdum autem cum succo pisanæ confice pro melle, & faciet cholericis & melancholicis. Accipitur enim mane & sero cochlearibus singulis.

CONFECTIO OXYMELLIS.

Mellis optimi heminam unam, & aceti in gustu nō satis acuti, nec satis dulcis heminam unam, coques simul donec reuertatur ad mellis crassitudinem, ita ut in gustu mel non uideatur esse crudum. Dabitur autē cum aqua calida temperatū. Mellis ergo est, accipientis sensu iudicari mediocritatem ipsius. Temperantia autem eius quam plurimis expediens est. Sed hoc modo oportet eius temperantiā fieri, ut aceti sit una pars, & duæ partes mellis despumati sint, & sic coquatur: Aut hoc modo conficitur cum aqua oxymellis: Mellis miscbis duas partes, & unam aceti, & aquæ quartā partem, & spumam dum coquitur auferes. Fortius autē si uolueris facere oxymellē, & quales partes aceti & mellis miscbis.

CATARTICVM COPTARION.

Simila \approx IIII, nucleis pineis 2 IIII, pipere 2 II, diagridio 2 IIII, melle despumato quod sufficit, Perfecta autē dosis 2 II datur maxime ictericis ad deponendum.

X 2 COPTA

C. COPTARION CATARTICVM.

Simila, scamonia 2 I, nucleis pineis grana XL, pipere grana XX, melle quod sufficit: dosis autem est 2 I.

PASTELIVS CATARTICVS.

Dlagridio, euphorbio, ana 2 IIII, pipere folio, ana 2 II, melle libra I, Dosis autem est ʒ I. Item pastellus catarticus: Diagridio 2 IIII, pipere grana XL, nucleis pineis grana XL, melle despumato ʒ VI, facies autem pastellos IIII, aut VI, & dabis unum manducare.

PANIS CATARTICVS.

Scamonia 2 V, salis amoniaci ʒ I & 5, sparsi de simila libras II, de salmoria amoniaci salis conficiens sparsum & scamoniam, facies buccellatos numero X. Item panis catarticus: Aniso, sale comuni, pipere, ana 2 IIII, diagridio ʒ I & 5, sparsio de simila confecto in uino & melle, hoc est, in uino mulso libras II, facies autem buccellatos XII, & dabis unū in dulci.

Item panis catarticus: Gariophilo I per I, cymino folio, aniso, foeniculi semine, spicanardi, ana I per I, scamonia ʒ II, de simila factio sparsio libras II, conficies cum sero lactis, & speciebus tritis puluerem earum admiscebis, & facies panes habentes singulas uncias, & dabis exinde unum in dulci: Quod si bene uolueris purgare facies panes XVI, aut XIX, & dabis ut supra.

BUCCELLATI CATARTICI.

Sparso libram I, scamonia ʒ I, apij semine ʒ I & I, epithymo ʒ I & 5, agarico ʒ 5, pipere grana XV, facies autem buccellatos VII, conficiens eos cum uino & melle, aut cum hydromelle, & utere.

Item pastellus catarticus: Flore farinae, nucleis pineis, ana ʒ VI, diagridio 2 IIII, mellis ʒ I.

SALIS CONFECTIO AD

choleram deponendam.

Scamonia ʒ I, pipere 2 IIII. sale comuni frixo ʒ I, dabis aut in souo, aut iure gallinae, aut ubi uolueris dabis sine periculo.

Item Sal catarticus faciens cephalargicis, & hemicranicis, & scotomaticis, & quibus in auribus sit sonus, & oculorum uisionem acutiorem reddit, & hæmorroidas mouet, & menstrua prouocat, & paralyticos curat, & hydropicos iuuat, & ad epilepticos, & arthreticos, & podagricos, & ad phlegmatis abundantiam facit mirabiliter. Euphorbij, piperis, ana ʒ I, salis amoniaci ʒ II, dabis autem cum mulsa 2 I, & iuuabit ad omnia quæ prædicta sunt, & cibum non corrumpet. Item sal catarticum, ad omnes longas passiones quæ sunt in meninga cerebri, & ad epilepticos, scotomaticos, cephalargicos, hemicranicos, & ad aurium tinnitus, uel sonitum diuturnum. Satis etiam iuuat & ad oculorum dolores, & caliginem tollit, & eos quos sanguis lædit multum iuuat: Sed & typicos iuuat. Mouet etiã menstrua in quibus constricta sunt, sed & hæmorroidas mouet similiter. Dabis autem semel in mense eis qui suprascriptas patiuntur agritudines. Cauendum uero est ne ipsa die detur, in qua ante accepterat. Dandus est etiam in declinatione passionis, dabis & in quarto mense. Recipit autem hæc, euphorbij 2 IIII, piperis 2 II, salis amoniaci 2 I, cymini 2 I. Integra autem dosis 2 I est, dandus est in mulsa, & quamdiu purgat uentrem, bibat calidam aquam,

A P O Z I M A C A T A R T I C A .

A Quæ phialas III, aneti fasciculum unum, cymini quantū digitis semel leuare potueris, diagridij scrupulos IIII, coques ad tertias & dabis ad bibendum. Item apozima catartica, absinthij fasciculum unū, aquæ phialas III, coques ad tertias, & colabis, & terens aloë → IIII, & diagridij → II, dabis cum apozima suprascripta. Alia apozima catartica, ad eos qui colum patiuntur, ut in pedibus deponatur interius. Epithymi, ana → IIII, hellebori nigri, diagridij ana → I, coques in aqua phialis tribus, ut ad unam reuertatur, & dabis bibere. Hoc autē subinde accipiat, ita ut in omni mense, aut in alio, aut satis ut in tertio mense transponat, ut in anno quatuor bibat potiones.

C A T A R T I C V M D I A C Y D O N I V M .

D Ecydonijs coctis libram I diagridio → II, pipere, gingibre, ana 2 v, conficies & utere. Aliud catarticum peculiare Orisbalij, quod simbiocarion nominauit: Diagridio → II, pipere, gingibre, sale frixo, petroselinino, ana → I, faciens puluerem, dabis in potione 2 II cum mulla.

C A T A R T I C V M A D P H L E G M A

deponendum.

L Iquiritta, cocco cnidio purgato, ruta uiridi, ana → I, melle quod sufficit. Aliud. Aneti semine, opio, ameo, pipere, cocco cnidio, croco, lacteridis, ana 2 IIII, apij semine 2 I, cassia 2 III, melle quod sufficit. Dosis autem est cochleare unum aut duo.

C A T A R T I C V M A D C H O L E R A M .

A Pij semine, pulegio, pipere, ana 2 IIII, diagridio 2 XII, melle quod sufficit. Dabis autem de electario cochleare unū, aut duo, aut tria, secundum accipientium uirtutem. Aliud catarticum ad cholera deducendā: Aloë → II, diagridio → I, mastiche, absinthij succo, ana 2 II cum succo cydri quod sufficit. Sin minus, cum melle dabis, ut supra.

C A T A R T I C V M M E L A N C H O L I C I S .

A Niso → IIII, petroselino → II, pipere → II, epithymo → VII, melle quod sufficit. Dabis autē cochleare unū, aut duo, secundum accipientium uirtutem. Item aliud: Epithymo → VIII, menta → II, ruta uiridi → II, Cum optimo uino dabis per dies tres bibere. Aliud: Epithymo → VIII, isin → III. Dabis autē in potione una cum mulla tepida. Item ad melancholiam: Aloë 2 II, epithymi → II, diagridij obulum unum dabis bibere.

Aliud: Aloë → II, epithymo 2 I, diagridio triobolon, dabis in mulla, aut cum calida aqua bibere.

C A T A R T I C V M E L E P H A N T I O S I S .

C Oloquintidas duas mediocres caute desuper aperies, ita ut ex ipsis cooperacula facias, & semine omni euacuabis, lanuginē uero intro remittes, & implebis oleo dulci, & cooperacula sua superpones, & permanebis nocte tota. Alia autem die euacuabis coloquintidas de oleo, & coques coloquintidas in cacabo cum aqua, donec excoquantur, & sic eas tolles & proicies, & in illa aqua remittes oleum quod fuerat in coloquintidis, & addes ibi hellebori nigri triobolon & scamonia 2 IIII, & ibidem in ipso cacabo pularium de simila facias, ex quo patietur ante pridie leuiter cibato ad magnitudinē auellanæ dabis XXXIII pilulas glutire, aut si potuerit manducare, & bibat aquā. Aliud catari: elephantiosis.

Accipiens unā coloquintidam maiorem, implebis eam de oleo, & stet plena nocte & die una, & ablato oleo coques coloquintidam in olla noua cum aqua,

X 3 donec

- C donec remaneat pars tertia, & sublata coloquintida in aqua ipsa mittes similam quantum sufficiat, cui admiscebis hellebore nigri 2 I, scamoniæ 2 I, & agita bis cum furculo aneti, & cum fuerit coctum, faciens pilulas ad auellana magnitudinē, dabis ut glutiat. Catarticus de iure gallienis: Occidens gallum uetustum, omnia interiora eius tolles, & lauans implebis sale, & cum acu & filo confues, & coques cum aqua abundante, & olei modicū habēte. Anetum uero & porros mittes ex pleno, ut ibidem simul discoquantur, Cum enim perdisco, eius fuerit gallus, tunc ius fit suauē ad bibēdum, & est aptum stomacho, & purgatum fit ipsum ius, & non fit minus ad bibendum duabus heminis. Mirabiliter enim facit ad diuturnissimos reumatismos.

IN VNCTIO ANI AD EDVCENDAM

uentositatem cum stercore.

R Vta uiridis teratur, & cum melle coquatur, ut unus succus fiat, & exinde interius anus perungatur, & bene faciet. Melius enim operabitur si admisceas cyminum & modicum nitri. Aliud: Cyclaminis succus in floccolana inuolutus iniiciat, aut succus cyclamini coquatur cum melle, & balanus inde factus iniiciat, aut certe ex ipso cyclamino pastellus factus iniiciat, Venustitates enim exeunt abundanter & releuantur.

CVRATIO RVFI.

C Oloquintidæ interionis 2 XX, camidrii, agarica, ana 2 X, sagapini 2 VIII, popanacis 2 VIII, petroselini, aristolochiæ rotundæ, piperis albi ana 2 V, Cynamomi aut cassiæ fistulæ duplo, spicænardii, croci, smyrthii polij, ana 2 IIII. Omnia enim trita & tricocinata cum melle miscens, dabis exinde quamplurime 2 III in mulsâ.

- D CATARTICVS LICI AVTORIS,
dulce ad accipiendum.

S Camoniam cum sale quam albissimo teres diutissime, & sic eam in pyxide plumbea duplici uase coques. Modus autem coctionis hoc modo fiet: Ponas in pyxide plumbea fistulam, aut cannam, per quam super aquam respiret. In qua pyxide mittes scamoniam, quæ cum sale trita est, & mittes pyxidem in uase aqua pleno, ita ut fistula caput foras teneat, quæ fixa fuerit in pyxidem. In aqua autem ubi bullierit mittes erum, id est, herbum, & quando herbū coctum fuerit, tolles desuper focum, & sublata pyxide cum se refrigerauerit tolles, & iterum teres ipsam solam, aut cum albo pipere tantum admixto, quo suauior sit ad accipiendum. Si enim sic confecta detur scamonia, neq; in ore, neque in stomacho insuaue erit catarticum, & nihil minus purgabit.

VNGENTVM CATARTICVM AD VNGENDVM
anum quod mouet abundanter uentrem.

S Tipteriam cum melle teres, & coques donec rubeat, & ex hoc perlines anum. Vocatur autem hoc medicamen cezanagaci: Facile enim educit uentrem, & sine dolore protrahit.

CATAPOTIARVM CONFECTIOES
ad uentrem laxandum.

S Camonia, coloquintida, euphorbio, aloë, bdellio, ana 2 IIII, cum succo caulis ea colliges, dosis est III, aut V noctu. Item alix.

Aloë 2 IIII, diagridio 2 I, cum succo caulis colliges: Dabis autem III, aut V, aut VII, noctu. Item catapotia ad typos, faciunt enim ad sanitatem stomachi, & apta sunt stomacho, & uentrem purgant quammaxime, & typos

A typos amputant. Aloë ꝑ II. absinthij succo ꝑ III. squilla interioris ꝑ I. Squillam autem in pane mittēs coques ut bene sit cocta, & post tollens pensabis & mittes in pila, & fortiter tundes, & supermittens succos absinthij, super sparges tritam aloë, & facies spassum, ex quo faciens catapotia ad ciceris magnitudinē, dabis tarde conualescentibus ex agritudine, & non cito recuperantibus, secundum uirtutem.

Item aliud catapotium, ad quod supra, scamonía ꝑ I. aloë ꝑ I. coloquintida interioris ꝑ III. bdellio ꝑ III. mastiche, absinthij succo, brassicæ succo, ana ꝑ III. facies autem catapotia orobicas, & dabis XIII. aut XV. aut XIX. aut XXI. Sin uero qui typos patiunt dederis, dabis VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut fatis XV. per dies V. aut VI. aut IX. Si autem uolueris ut phlegmaticū humorem educant, aut citius soluent, addes euphorbij ꝑ I. in tota massa.

Item catapotia, ad typos coactos, Agarico ꝑ II. euphorbio ꝑ II. helleboro ꝑ III. mitro ꝑ II. bdellio ꝑ I. diagridio ꝑ II. epithymo, coloquintida, aloë ana ꝑ II. facies autem catapotia.

Item alia catapotia. Scamonía ꝑ I. aloë, euphorbio ana ꝑ III. cum aqua autem pluuiali facies catapotia, & dabis VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut XV. aut XIX. aut XXI.

OXYMELLIS CATARTICVS.

A ceti ꝑ III. pulegij plenam manum, hyssopi plenam manū, hæc autem coquens cum aceto ad tertias, post hæc colabis & addes anisi ꝑ I. & ꝑ. polypodij ꝑ I. agatici ꝑ I. & ꝑ. folij —) IIII spicæ nardi —) V. petroselinij, epithymi, diagridij ana ꝑ I. tenuem autem puluerem super mittes, & coques cum mellis ꝑ uno ad lenes prunas ad mellis spissitudinem, & postquam de foco tuleris, mittes diagridium, dabis autem cochlearia tria.

CONFECTIOES DIVERSORVM trochiscorum. Andronius.

Chalcantho, smyrni ana ꝑ II. libano, stipteria scisti ana ꝑ III. galla africana ꝑ VI. sidia, aristolochia ana ꝑ VIII. uino austero quod sufficiat, facies trochiscos & utere, cum aceto autem teres, & inlines.

TROCHISCVS MVSÆ.

Stipteria scisti, aloë, smyrni ana ꝑ VI. crocomagnato ꝑ III. chalcanto ꝑ VI. cortice mali granati ꝑ VI. cum uino & melle mixtis conficies & utere. Trochiscus Vari autoris, facit ad hypopias, ad impetigines, ad maculas, & ad carnes supercrecentes, & syringia sanat, facit & ad alia multa, sino pida, iij, xistu, libano, areno, stipteria scisti, æquali pondere cum aceto facies trochiscos

Trochiscus eris, facit ad omnes nomas, maxime autem ad ueretrum, & oris cancos. Croco ꝑ VIII. stipteria ꝑ c. smyrni ꝑ VIII. resolues cum aceto, & melle mixtis & facies trochiscos. Prisanæ autem infusa teres.

Trochiscus diacartu ad nomas, id est, cancos, carta combusta ꝑ XXXII. calce uiua, arsenico, sandaraca ana ꝑ I. cū succo plantaginis facies trochiscos.

Trochiscus andronius, scisti, smyrni ana ꝑ III. chalcanto ꝑ II. libano ꝑ VIII. cetino ꝑ X. aristolochia ꝑ XII. aliqui ꝑ VIII. galla africana ꝑ VIII. sapa quod sufficiat.

Trochiscus

C Trochiscus pollidos phragis. Sidia, smirni, aloë, ana 2 VIII, scisti 2 v. Libano 2 5, chalcanto 2 v III, felle taurino I VI, uino dulci quod sufficiat.

Trochiscus melas. Sidia 2 x, aristolochia, galla asiana, scisti, ana 2 VIII, aloë, libano, ana 2 IIII, smyrni, chalcanto, ana 2 II. uino bono quod sufficiat, facies trochiscos, & uteris cum sapa.

Trochiscus ad lepras, & impetigines. helleboro albo, pipere longo, cacreo ac cionio, sulphure uiuo, calamo aromatico, adarce, & qualia pondera teres & cernes, & cum aceto facies trochiscos: fricabis autem partem ipsam cum asperopanno, & unges cum digito, & in sole facies stare.

Trochiscus crocodis. Smyrni, cistoreo, ana 2 II, croco 2 III, opomicono 2 IIII, aniso, apij semine, dauci semine, storace, ana 2 IIII, iusquiami semine 2 VI, cum aqua facies trochiscos triobolos, id est siliquas octo aureas pensantes. Trochiscus diaspermatus. facit ad dysentericos & coeliacos, & ad uentris fluxum, & ad tussim, & ad profluium sanguinis, apij semine 2 III, fœniculi semine, aniso, ameo, papaueris albi semine, iusquiami semine, opio, sidus, id est, floribus mali granati, quod si flores non habueris, mittes corticem, ana 2 I, croco, floribus rosarum, galla asiana, ana 2 IIII. Omnia semina in puluerem redigens, & opium in aqua infundens facies trochiscos habentes 2 I, & 5. Dabis autem ad tussim in mulsa, ad uentris fluxum, cum succo oryzae. Qui cum tussie reijciunt, cum pusca. Ad profluium sanguinis, cum aqua de lentisco. Ad nauseam, cum aqua absinthij. Ad interaneorum dolorē, uel inflammationem stomachi, in mulsa. Ad dysentericos, in apozima rosarum dabis uinum trochiscum mane & sero.

D Trochiscus ad dysentericos, & hæmoptoicos, & ad fluxum sanguinis mulierum. hypocistide, gessamia, galla asiana, acacia, cirro, ana 2 VIII, & cum aqua pluuiali facies trochiscos. Uteris autem ad dysentericos iniiciens cum succo oryzae aut lentisci. Ad hæmoptoicos autem, in uino cyatho frigida aqua mittes medicaminis 2 I, & dabis bibere. Ad fluxum sanguinis mulierum similiter iniicies cum aliquo succo arnogliffæ, aut poligoni, aut strigni, aut appones in crocide die lanam, & adijcies ad os matricis resolutum cum succo strigni, aut poligoni, aut arnogliffæ.

Trochiscus ad impetigines. Chalcitheo, misco, sulphure uiuo, calcantho, libano, ana 2 IIII, fici folijs uiridibus 2 VI, cum aceto facies trochiscos, & cum aceto resolues & uteris.

Trochiscus passionis. Lippidus chalco 2 XII, chalcucicaumeno, salis ammoniaci, stipteria, strangili, iu, xistu, ana 2 VIII, libano 2 VIII, teres chalcucicaumenum, alias cernes, lippidū & stipteria teres cum aceto ad solem. Cum autem omnia triueris, mittes libanū & teres diu, quando autem se collegerit, facies trochiscos ad omnes, ubi autē opus fuerit, cum aceto resolues & lines.

Trochiscus proculi podagricis. Sanat autem podagras, ischiadicos, & est uniuersalis ad omnes arthreticos, & omnes dolores, ita ut anno uertente bibatur, & omnem sensibilitatem acutiorem reddit, purgat mitius per urinas, & totum corpus sanius præparat, sanat & epilepsias, & sciros epatis & splenis. Conficitur autem sic. Camitrius 2 IX, centaurea tenui in carpo 2 VIII, aristolochia longa de montibus collecta 2 VI, gentiana non pertusa 2 VI, hyppirico 2 V, petroselinò 2 III, sū s. I, agarico 2 I, in alio agarico 2 I, melle ff I. Singillatim autem tundes & cernes, & admiscebis

A scebes cum melle, & tundes bene, & facies trochiscos. Vſus autem ut bibantur ſit bene digeſtus, & bibat hora tertia, poſtea uentrem faciet reſolutū cum aq̄ze calidæ cyathis duobus, & cum acceperit deambulet uel exerciteſ. Si autem inchoare uult potionem, non in ætate accipiat, ſed in alio aliquo tempore. Interuallum ad balneum aut ad cibum poſtquam acceperit, trium horarum ſit. Diſgeſtionem autem & potionem uitet donec impleat totius anni dierum numerum. Sit autem diæta, boni ſucci, digeſtibilis. Non ſupra meſuram accipiat, ut indigeſtio ſentiat. Braſſicam enim comedere arthreticis non ſuadeo. Habet autem aliquid contrarium, uinum uero mediocriter bibant uti oportet, & medio-criter temperato cum cibo.

Trochiſcus Diaelectro, id eſt, de ſuccino. Facit enim ad hæmoptoicos, & ad tuſſim longinquā & recentē, & phthiſicos, & anaphreticos, empyicos, coeliacos, dyſentericos, in pneumatominos. Eſt aut̄ ad aurium cauſas bonus. Pſillio purgato 2 XL. quidā 2 XX. yreo illyrico, maſtice, electro, id eſt ſuccini limatura, croco, ana 2 XXX. opio 2 XV. pſillia, id eſt, herbæ pollicaris ſemē in aqua calida infundes, & quādo glutinoſa fiet aqua, exprimes eā, & ex liq̄re ipſo cōficiēs medicamē, ſinges trochiſcos, & dabis tres obolos dormitū euntī. Sint aut̄ a quæ ſſ III.

Trochiſcus Diaagaſia, ad podagricos, arthreticos, & ad inflāmationē, & ad omnes pruritus initio illitus. Agaſia nigra & rubea ana 2 III. colli ſtrictonico perlucido 2 III. ichehyocollis 2 III. amoniaco amato 2 II. glaucio, aloē, añ 2 II. libano areno 2 I. helleboro albo & nigro añ. 2 I. acetū ſquiliticū ſupermittes, & facies trochiſcos, & cum opus fuerit teres cū ſupraſcripto aceto trochiſcū, & lines locū, & cum ſe ſiccauerit, iubebis eum ad balneū ambulare, & cum ſe lauerit, iterum ſuperunges de ipſo medicamine.

C Trochiſcus hemicranicus. cardamomi ſemine 2 IIII. rutæ uiridis folijs 2 IIII. opio 2 I. aceto quod ſufficiat.

Trochiſcus, dialicacauus, qui & cirus uocatur, qui facit ad eryſypilas, & tri-mata, & ad narium tumores reſolutus cū aceto aut pulſca aut aqua frigida. lythargyro 2 XXIII. pſimithio 2 XII. ſtipteria ſciſti 2 IIII. calcanto 2 IIII. alicacauī cortice uiridi, aut pro alicacauo ſtrigno 2 VIII. ſinopidem ſi uolueris ad colorem faciendū mittes, & facies trochiſcos cū aqua, & uteris interdū cū uino aut

Trochiſcus diarnogloſſus, faciens ad rhagadas, & ſicodas, & ad ſy- (aqua- ringia & polipos: Hypociftidos cilo 2 III. licio, balauſtio añ. 2 III. opio, roſis ſiccis, ana 2 II. gallis 2 II. acatia 2 III. plantaginīs ſucco, guminiſ, ſulphure uiuo, roſis, floribus, cornu ceruino uſto ana 2 II. facies trochiſcos, ſiccabis in umbra, & uteris cum uino & melle muſſato, reſoluēs in cote ocularia. Ad polipos autem cum ſtuppa intus mittes, & in die una tertio mutabis.

Trochiſcus ad ſcabiem. lithargyro 2 II. calce uiua, pſimithio, uermicario, ana 2 IIII. uino quod ſufficiat.

Trochiſcus diacaſtoreus, qui facit ad oris & ueretri ulcera, & ad dēres laxos, & gingiuas purgat, ſmyrni, caſtoreo, ſtipteria ſciſti, ſidia, iu, xiſto, ana 2 II. multo ſynopico, miſce ana lib. I. uino quod ſufficiat.

Trochiſcus ad capitis dolorē & oculorū, in lines tēpora & oculos iuuabis, & caput, libano, yreo, gumeo, ana 2 IIII. ſmyrni 2 I. ouorū duorū album ſimul teres & facies trochiſcos, & cum opus fuerit cum aqua reſolues & lines.

Trochiſcus ad capitis diuerſos dolores. Mox ut lineris frontem, amputabis dolorem, utique & ſi febrerint aut phreſim patientur, mirabiliter faciet, lauribaccis & uua uiridi, ana 2 VIII. yreus 2 II. opopanace 2 I. & 5. cum

Cum aceto facies trochiscos, & cum opus fuerit cū aceto & oleo roseo induces.

Trochiscus licinicus ad impetigines. Facit enim ad impetigines pessimas, Re: de staphisagria, id est pera, folijs fici uiridi 2 II. misco 2 IIII. calcanto 2 II. calcitheo, calce uiua, ana 2 VIII. libano 2 IIII. sulphure uiuo 2 X. aceto q̄ suffi-

TROCHISCVS AD QVARTANA S. (ciat.

OPIO, ruta, iusquiamo, ana 2 I. croco 2 IIII. cassia 2 III. sulphure uiuo 2 IIII. cum aqua facies trochiscos pensantes —) II. & dabis in pulca ante duas horas accessionis.

TROCHISCVS ISCIADICIS ET HY-

dropicis faciens mirabiliter, & per urinas deponens.

Coloquintida 2 VII. peretro 2 IIII. pipere albo 2 II. smyrni 2 II. facies trochiscos pensantes 2 I. & 5. aut duas, & dabis cum dulci, aut in mulla cyathis duobus, in dies quinque singulas portiones, sanant educendo phlegma.

Trochiscus ad uniuersas passiones, ad insomnietatem, dabis cum aqua calida ad faucium tu morem: prodest cardiacis, colicis, epaticis, splenicis, similiter in aqua calida. Ad mulieres quæ phantasiam patiunt, & quæ iactum frequenter faciunt, in mulla dabis, Ad phthysicos in prima portione incidit frigus, in secunda incidit febrem, tertia portio tamdiu sudat, quamdiu incidat omnem typum. Ad percussum serpentis, ad morsum canis rabiosi, dabis in uino calente temperato. Ad reumatismum stomachi, ad reuma pulmonis, ad pectoris dolorem, ad tussim, & qui excreant sanguinem, si sine febre sunt, in uino calido, si febricitantes, in aqua calida. Ad ulcerationem uesicæ, ad stranguriam, curat tumorem per omne corpus. Arthreticis & podagricis in uino temperato dabis. Rec. LL. pauer album ʒ IIII. opium thebaicum ʒ IIII. iusquiamum ʒ II. liquiritia ʒ I. crocum ʒ I. storacem calamitam ʒ I. litium ʒ II. castoreum ʒ I. mandragoræ cortices ʒ I. hypocistidæ succum ʒ II. Has species tundis & cribellas, & facies trochiscos in modum pond. fabæ cappadocicæ, & dabis in temperata.

D Trochiscus Galeni, ad reuma, ad hæmopticos, adidentes reumatizatos & stranguriam patientibus, & uesicæ dolentibus, ad omnes reumaticas passiones. Colicis, splenicis, phthysicis, & ad multas alias passiones. Rec. LL. myrrha ʒ I. libanum ʒ I. opium ʒ I. iusquiami ʒ 5. gariophila ʒ 5. cinnamomum ʒ 5. cuphita ʒ 5. liquiritia ʒ 5. Opium uero in aqua infundis, & fac trochiscos pensantes d. i. dabis cum aqua tepida aut cum mulla.

Trochiscus laxatiuus, febrem tollit & omnem molestiam, cinnamomum, gariophilum, crocum, aloë, casiam, amoniacum, squinantum, diagrid, spicam, libanum, ana ʒ I. mel quod sufficit.

Trochiscus Diamuseos, cardiacis, scotomaticis, abrotanum siccum, castoreum, oppopanacem, ana ʒ I. 5. myrrha, crocum orientale, ruta agrestis semem, piper tinapirum, lithos magnetis, cuphita ana 2 I. trita cernis, cōficis cum aceto, & fac trochiscos ana 2 I. & das ieiuno in oxymelle.

Trochiscus Nimfon, dysentericis, pleureticis, ad mēstrua deponēda. Rec. H. iusquiami ʒ 5. selinus sperma ʒ 5. anisi ʒ 5. hypocistidis ʒ 5. opij ʒ 5. colligis cum succo polygoni, aut cum succo plantaginis, aut cum uino stiptico, fac trochiscos ana 2 I. & utere.

Trochiscus ad omnem tussim. Rec. H. myrrha trochiliten 2 VI. libanum 2 V. opium 2 IIII. iusquiamum 2 IIII. cynoglossæ herbæ de radicibus cortices ad solem siccatos 2 IIII. tundis, cernis, & opium in aqua infundis, & fac trochiscos pensantes 2 I.

Trochiscus

A Trochiscus ad uomitum restringendū, & stomachum confortandum, & uentrem stringendum. Rec. ff. anisum, apij semen, ana 2 v i. absinthij pontici ʒ. piperis 2 vi. opij 2 ii. castorei 2 ii. Sicca tundis & cribras. Opium uero in aqua infundis per triduum, & post missum in mortario teres diligenter, & commisces omnia. Colliges autem ex aqua, & fac taxillos ampliores auellanae, quos siccas in umbra, & cum opus fuerit, in aqua calida dabis.

Trochiscus, dysentericis, hæmoptoicis, caliacis, pleureticis, ad tussim, & qui saniam uomunt. Rec. H. Ameos, anisum, apij semē, aneti semen, fceniculi semen, papaueris nigri semen, balauſtia, ypoſſitides, opium, gumen. Omnia ana ʒ i. collige cum succo plantaginis, & fac trochiscos pond. 2 i.

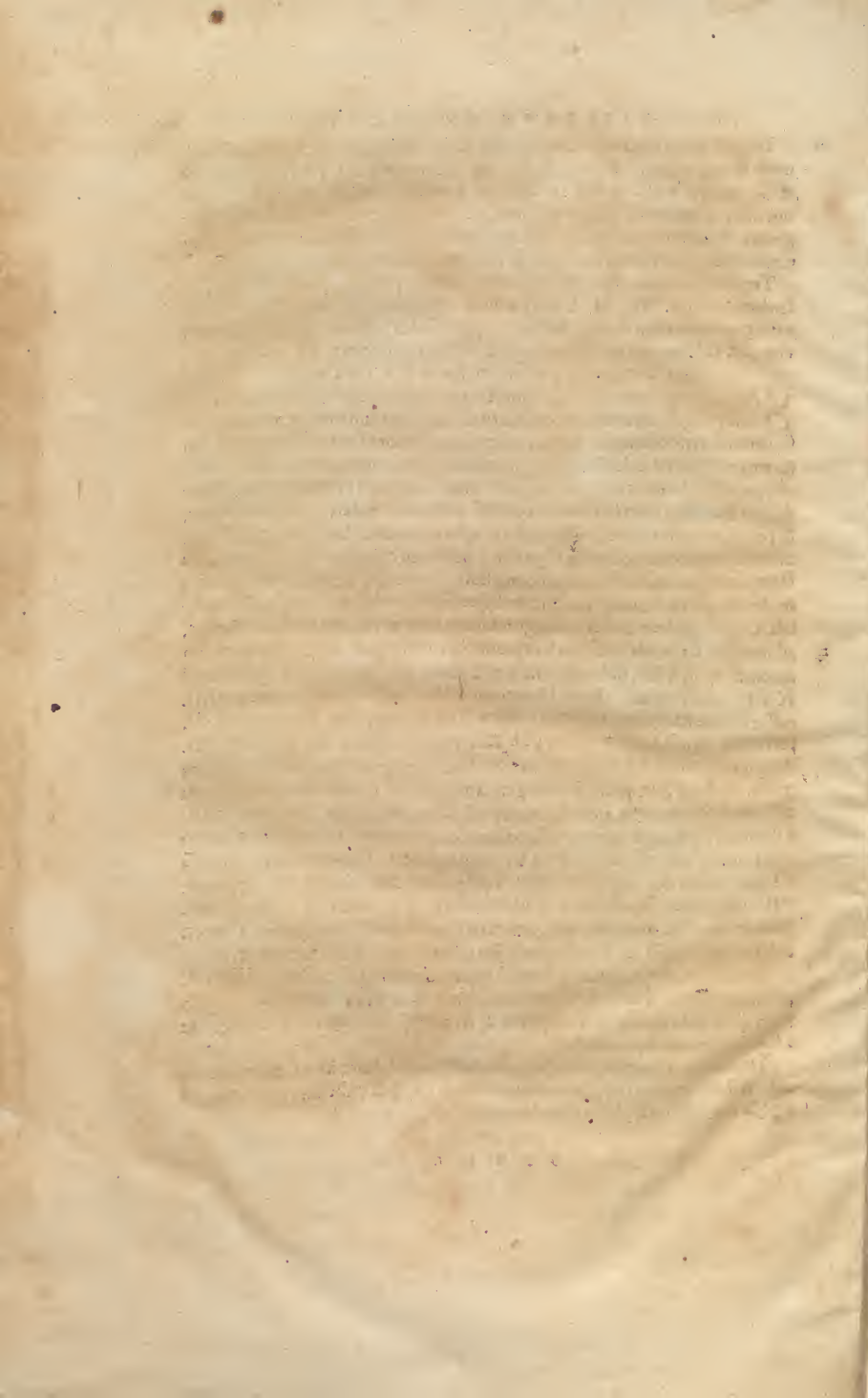
ELECTARIVM DIAPRASSIYM.

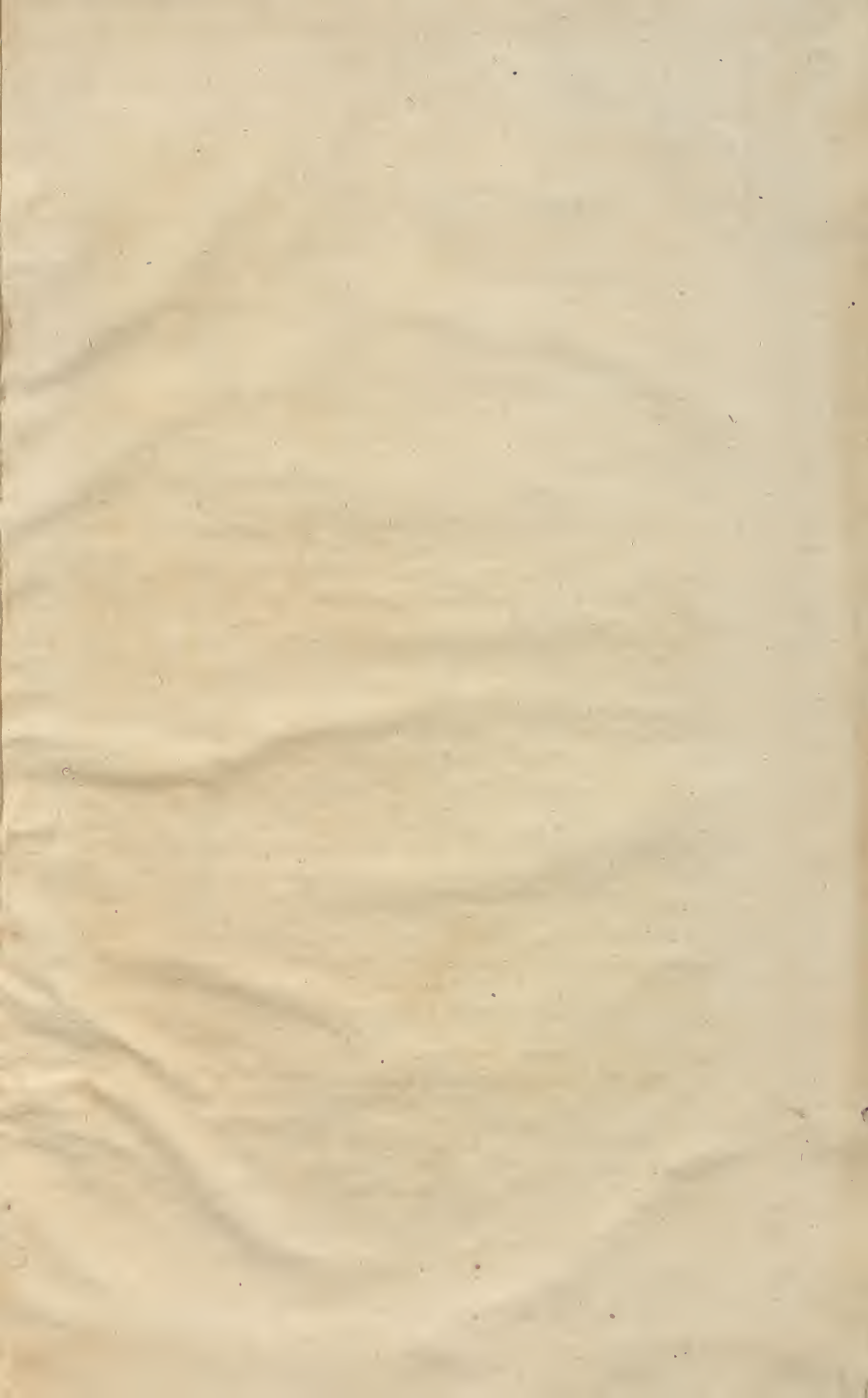
SAnat uertiginem capitis, & caliginem oculorum abstergit, palatum & arteriam purgat, distillationē confringit, dolorē dentium mitigat, reumatismū faucium sedat, dolorem de thorace aufert, & pulmones facilius sanat, cordis dolorem tollit, lateris dolorē conspergit, maxime pleureticos mirifice sanat, sciironē epatis & splenos curat, stomachum corroborat, & ad pristinam sanitatē perducit. Omnibus uero interranecis prodest, inflationē aufert, phthisicos sanat, & peripleumonios curat, tussim soluit, nephriticos, calculos, stranguilia sedat, omnē dolorē colicis cōpescit. Qui habet pallidum colorē emendat, mathicos sanat, menstruū deducit, ad ordinemq; suū reuocat. Qui autē hoc usus fuerit, à multis morbis cōseruat, nec aqua maligna, nec nebula, nec paludes illis nocent. Conseruat in itinere & sine ægrotatione, facit ad eos qui uenenū biberint,

B ad morsum serpentis, uel ictus scorpionis, & qui fungum malū comedunt. Stomachus, epar, splen, dolore liberantur. Typum quartanū mitigat, quotidianū & tertianum liberat. Rec. H. amomi xiiii. aristolochia rotunda xiiii. cassia fistula xi. garopholi xiiii. storacis cal. xi. myrrhae, spicæ nardi, costi, piretrian. xii. liquiritia xiiii. pul. xii. piperis nigri. xiiii. Reupont. xii. dragaganti xiiii. 33. xiiii. peonia xi. saxifraga, yreos, capparidis radicis, ana xiiii. hyssopi xii. pulegij xii. gentianæ unc. iiii. anacardi xii. galbani xii. terebinthina xii. petroselinī, maced. xiiii. mastichis xiiii. carea xi. libistini xi. galanga xii. sir. xilobalsami, carpobalsami, rasurae eboris, basilici, satureia, añ. xi. aneti semen xii. apij semē xii. fceniculi semen xi. ossa de corde cerui xii. ligni aloē xii. cardamomi xii. corallij xi. squinant. xii. origani xi. diptamni ʒ i. uinci toſſicu ʒ ii. aron ʒ i. sinonæ xii. diolorubeo xii. amigdalæ purgatæ xiiii. nuclei pini xiiii. piperis albi xi. balsami xi. musci xi. Cuius confectio talis est, prius species teruntur.

Trochiscus, diapeganum ad omnē typū quotidianū, & notho quartano, & notho tertiano. Rec. H. Crocū ʒ ii. peretrū ʒ ii. origanum ʒ ii. hyssopum ʒ ii. ruta uiridis ʒ ii. myrrha ʒ ii. collige cum aqua & trochiscos fac 2 i. & utere cum aqua calida.

Trochiscus, asmaticis, & suspiriosis. Anisum, sulphur uiuum, ammoniacū, castoreū, melantium uel giptes, omnia ana ʒ i. tusa & cribellata cum aqua collige, & trochiscos fac, dabis cum oxymelle.

-525244872

